

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

AYN RAND ATLAS VAZGEÇTİ

2. KİTAP

PEGASUS

ATLAS VAZGEÇTİ

✦ 2. Kitap ✦

Ya Öyle Ya Böyle

Pegasus Yayınları: 2490

Atlas Vazgeçti

2. Kitap

Ayn Rand

Özgün Adı: Atlas Shrugged

Yayın Koordinatörü: Yusuf Tan

Editör: Gizem Aldoğan

Düzeltili: Halûk Kürşad Kopuzlu

Sayfa Tasarımı: Ezgi Gültekin

Baskı-Cilt: Alioğlu Matbaacılık

Sertifika No: 45121

Orta Mah. Fatin Rüştü Sok. No: 1/3-A

Bayrampaşa/İstanbul

Tel: 0212 612 95 59

1. Baskı: İstanbul, Kasım 2021

ISBN: 978-625-410-244-8

Türkçe Yayın Hakları © PEGASUS YAYINLARI, 2021

Copyright © Ayn Rand, 1957

Bu eserin telif hakları 1985 yılında Eugene Winick, Paul Gitlin ve Leonard Peikoff tarafından yeniden tescil edilmiştir.

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Bu kitapta yer alan fotoğraf/resim ve metinler Pegasus Yayıncılık Tic. San. Ltd. Şti.'den izin alınmadan fotokopi dâhil, optik, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla kopyalanamaz, çoğaltılamaz, basılamaz, yayımlanamaz.

Yayıncı Sertifika No: 45118

Pegasus Yayıncılık Tic. San. Ltd. Şti.

Gümüşsuyu Mah. Osmanlı Sk. Alara Han

No: 11/9 Taksim / İSTANBUL

Tel: 0212 244 23 50 (pbx) Faks: 0212 244 23 46

www.pegasusyayinlari.com / info@pegasusyayinlari.com

AYN RAND

ATLAS VAZGEÇTİ

✦ 2. Kitap ✦

Ya Öyle Ya Böyle

İngilizceden çeviren:

Belkıs Dışbudak

PEGASUS YAYINLARI

Frank O' Conner'a

YAZARIN ÖNSÖZÜ

“Benim hayatım, romanlarımdaki karakterlerin yaşamı gibidir,” diyor Ayn Rand. “Bir tek cümleden, ‘Ben ciddiym cümlesinden oluşmaktadır. Ben her zaman kitaplarımda sunduğum felsefeye göre yaşadım. Yarattığım kahramanlar için nasıl iyi sonuç verdiyse, benim için de iyi sonuç verdi.

Yazar olmaya dokuz yaşında karar verdim, yaptığım her şey o amaca hizmet etti. Ben kendi seçimimle ve inancımla Amerikalıyım. Avrupa’da doğdum ama Amerika’ya geldim çünkü bu ülke ahlaki fikirlerime uyuyordu; ayrıca insanın yazmakta tümüyle özgür olabileceği tek ülkeydi. Avrupa’da bir üniversiteden mezun olduktan sonra buraya tek başıma geldim.

Zor bir mücadele verdim, geçici işlerde çalışarak hayatımı kazandım, sonunda yazılarımı finansal başarı çizgisine ulaştırabildim. Bana hiç kimse yardım etmedi, ben de hiçbir zaman birilerinin bana yardım etmek gibi bir görevi olduğunu varsaymadım.

Üniversitede ana konum olarak tarihi, özel ilgi alanım olarak da felsefeyi seçmiştim. Birincisini insanlığın geçmişiyle ilgili gerçek bilgileri edinmek için, gelecekteki yazılarım açısından seçmiştim. İkincisini ise değerlerin objektif bir tanımını yapabilmek için almıştım. Sonunda, birincisinin öğrenilebilecek bir şey olduğunu ama ikincisinin benim tarafımdan yapılması gerek-

tiğini anladım. Bugün inandığım felsefeye de hatırlayabildiğim kadarıyla her zaman bağlıydım.

Yıllar içinde çok şey öğrendim; ayrıntılarla, belirli konularla, tanımlarla ve uygulamalarla ilgili bilgilerimi geliştirdim. Daha da geliştirmekte kararlıyım ama temel noktaları hiçbir zaman değiştirmek zorunda kalmadım. Benim felsefemin esası, insanın kahraman bir varlık olduğu, hayattaki manevi amacının kendi mutluluğu olduğu, en soylu faaliyetinin üretici başarıları olduğu, elindeki mutlak hakikatin de kendi mantığı olduğu yolundadır. Kabullenebileceğim tek felsefi derinlik, Aristo'ya dayanır. Gerçi onun felsefesinin pek çok bölümüne şiddetli itirazlarım var ama mantık kanunlarını ve insanın bilgi edinme yollarını tanımlayışı öyle büyük bir başarıdır ki bununla karşılaştırıldığında hataları önemsiz kalmaktadır. Ona olan saygımın ifadesini, *Atlas Vazgeçti*'nin üç ayrı bölümünün başlığında bulacaksınız.

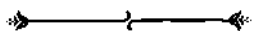
Ve bir de ithaf sayfasında minnet duyduğum bir başka kişinin adını andım. Bir erkekte ne gibi karakter değerleri aradığımı biliyordum. Böyle bir adamla karşılaştım ve yirmi sekiz yıldır da evliyiz. Adı Frank O'Connor.

Hayatın Kaynağı'ni keşfetmiş olan, oradaki fikirlerin daha geniş uygulamalarına ilişkin bana sayısız sorular soran tüm okurlarıma, o sorularına bu romanla cevap verdiğimi, *Hayatın Kaynağı*'nın aslında *Atlas Vazgeçti*'nin uvertürü olduğunu söylemek isterim.

Umarım hiç kimse bana, bu yazdığım türde insanların var olmadığını söylemez. Bu kitabın yazılmış ve yayınlanmış olması, onların gerçekten var olduğu yolundaki kanıtımdır.

Ayn RAND
1957

2. Kitap

YA ÖYLE YA BÖYLE

1 Dünyaya Ait Bir Adam

Dr. Robert Stadler ofisinde volta atıyor, keşke soğuğu hissetmemek mümkün olsaydı, diye düşünüyordu.

İlkbaharın gelişi çok gecikmişti. Pencerenin dışında tepelerin ölü gri rengi, gökyüzünün kirli beyazından nehrin kurşuni siyahına doğru bir geçiş yapıyordu. Arada sırada uzaklardaki yamaçların birinde bir alan, yeşil ve gümüş rengiyle karışık bir sarıya ulaşıyor ama sonra o da siliniyordu. Bulutlar bir tek güneş ışınının geçeceği kadar ara verdikten sonra hemen kapanıyordu. Ofisin içi soğuk değil, diye düşündü Dr. Stadler. Bu manzara donduruyordu burayı.

Soğuk bir gün sayılmazdı. Onun hissettiği soğuk kemiklerinin içindeydi. Kış boyunca ısınma koşullarının yetersizliği sebebiyle araştırmalarından sık sık kopmuştu. Herkes sürekli olarak yakıt tasarrufundan söz etmişti. Bu doğal zalimliğin insanların işine bu kadar etki etmesi olacak şey değil, demişti kendi kendine. Eskiden bunun bir önemi olmazdı. Bir kış normalden soğuk geçse, bir sel gelip demiryolunun bir parçasını kapıp götürse bile on beş gün boyunca konserve sebzeye mahkûm olunmazdı. Bir elektrik santraline yıldırım düşse Devlet Bilim Enstitüsü gibi bir kuruluş beş gün boyunca elektriksiz kalmazdı. Bu kış beş gün sessizlik yaşadık, diye geçirdi içinden Stadler. Laboratuvarlardaki motorlar durmuş, telafi edilemeyecek saatler ziyan edilmişti, oysa adamları evrenin kalbiyle ilgili sorunlar üzerinde çalışıyordu. Öfkeyle pencereye arkasını döndü ama sonra duraksadı, yeniden dönüp dışarı baktı. Masasının üzerinde duran kitabı görmeyi hiç istemiyordu.

Keşke Dr. Ferris gelse, dedi kendi kendine. Kolundaki saate göz attı. Geç kalmıştı Dr. Ferris. Bu şaşılacak bir şeydi. Hem de

onunla olan randevusuna geç kalmıştı. Dr. Floyd Ferris bilimin hizmetinde bir adamdı. Onun karşısına her gelişinde çıkaracak sadece bir şapkası olduğu için özür diliyormuş gibi gözükürdü.

Nehre doğru bakarken mayıs ayı için ne korkunç bir hava bu böyle, diye düşündü. Besbelli böyle hissetmesine yol açan şey havaydı, şu kitap değildi. Kitabı görmekteki isteksizliğinin yalnızca tiksintiden kaynaklanmadığını, asla itiraf edilmemesi gereken bir duygunun izlerini taşıyor oluşunun da bu isteksizlikte etkili olduğunu fark ettiğinde masanın üzerine, orta yere koymuştu onu. Masadan kalkışının, kitap orada olduğu için değil, soğuktan ötürü hareket etme ihtiyacından kaynaklandığına kendini inandırmaya çalışıyordu. Odada dolaşırken masa ile pencere arasına sıkışmış gibiydi. Dr. Ferris'le konuştuktan sonra kitabı hemen çöpe, ait olduğu yere atmaya karar verdi.

Uzaktaki tepede beliren yeşil alanı, güneş ışığını seyretti. Bir daha hiçbir ot ya da tomurcuk yetişmeyecekmiş gibi görünen bir dünyada, ilkbaharın bir vaadi gibi. Hevesle gülümsedi. Sonra ışıklı alan yok olunca, o hevesinden ötürü küçük düşme duygusuna bıçak saplanmış gibi hissetti. Ne kadar da umutsuzca sarılmıştı o duyguya. Bu olay, geçen kış o ünlü romancıyla yaptığı röportajı hatırlatmıştı ona. Romancı Avrupa'dan kalkıp Dr. Stadler hakkında bir yazı yazmak üzere gelmişti buralara. Kendisi bir zamanlar röportajlardan nefret ederken onunla hevesle, uzun uzun konuşmuştu. Fazla uzun hatta. Romancının yüzünde bir zekâ kıvılcımı gördüğü için nedensiz, çaresiz bir anlaşılma isteği duymuştu. Makale yayınlandığında ise bunun yalnızca bir cümleler kalabalığı olduğunu görmüştü. Düşüncelerini bir çorbaya çevirmişti yazı. Dergiyi kapattığı anda karşısındaki güneşli alanın yok oluşuyla hissettiği duyguların aynısını hissetmişti.

Pencereye arkasını dönerken pekâlâ, dedi kendi kendine. Tamam, ara sıra gelmeye başlayan o yalnızlık krizlerini kabullenecekti. Zaten hak ettiği bir yalnızlıktı o. Bir insanın, yani yaşayan, düşünen bir zihnin anlayışına açlık duyuyordu. Bütün

bu insanlardan öyle usandım ki, diye düşündü acı acı. Kendisi kozmik ışınlarla uğraşırken bu insanlar elektrikli bir fırtınayla bile başa çıkamıyordu.

Dudaklarının birden büzüldüğünü hissetti, sanki bu düşüncüyü sürdürmesine izin yoktu. Masasındaki kitaba bakıyordu. Kapağı pırıl pırıl, yepyenydi. Daha iki hafta önce yayınlanmıştı. “Benim hiçbir ilgim olmadı bununla!” diye haykırdı. Bu çılgılık, odanın sessizliği içinde boşa gitti. Cevap veren olmadı, hiçbir yankı onu bağışlamadı. Kitabın kapağındaki isim şöyleydi: *Düşünmenizin Sebebinin Ne Olduğunu Düşünüyorsunuz?*

İçindeki salt sessizlikte hiçbir çıtırtı yoktu. Ne acıma ne bir savunma... Yalnızca o güçlü belleğinin beynine kazıdığı birkaç paragraf vardı:

“Düşünce ilkel bir batıl inançtır. Mantık aslında mantıksız bir fikirdir. Düşünebildiğimize ilişkin o çocuksu kavram, insanoğlunun en pahalıya mal olan hatası olmuştur.”

“Düşünce sandığınız şey salgı bezleriniz, duygularınız ve nihai analizde de midenizde bulunan şeyler tarafından yaratılmış bir hayalden ibarettir.”

“O kadar gurur duyduğunuz gri madde, lunaparktaki aynalar gibidir, asla erişemeyeceğiniz bir gerçeğin çarpıtılmış sinyallerini size yansıtmaktan başka bir şey yapmaz.”

“Vardığınız mantıksal sonuçlardan ne kadar eminseniz o kadar yanılırsınız. Beyniniz bir çarpıtma aracı olduğuna göre o beyin ne kadar aktifse çarpıtma da o kadar büyük olacaktır.”

“O kadar hayranlık duyduğunuz zekâ kahramanları, bir zamanlar size dünyanın dümdüz olduğunu, maddenin en küçük zerresinin atom olduğunu öğretmişti. Bilim tarihinin tümü, bir başarılar dizisi değil, çatlayıp çöken yalanlar dizisidir.”

“Ne kadar öğrenirsek, hiçbir şey bilmediğimizi o kadar anlıyoruz.”

“Gördüğüme inanırım diyen eski moda söze değer vermeyi ancak en cahiller sürdürebilir. En inanılmaması gereken şey, gözünüzle gördüğünüz şeydir.”

“Bilim adamı, taşın taş olmadığını bilir. Aslında onun kuş-tüyü yastıktan farkı yoktur. Her ikisi de gözle görülmeyen, dönüp duran zerreciklerin oluşturduğu bir bulut formasyonudur. Şimdi siz, ‘ama taşı yastık olarak kullanamam,’ diyorsunuz, öyle mi? İşte bu da sizin gerçek karşısındaki çaresizliğinizi gösterir, o kadar.”

“Dr. Robert Stadler’ın en son bilimsel keşiflerine benzer yeni keşifler, mantığımızın evrenin yapısını kavrayamayacağını kesin olarak ortaya koymuştur. Bu keşifler bilim adamlarını, aklen mümkün olamayacak fakat gerçekte yine de var olan çelişkilere sürüklemiştir. Eğer daha önce hiç duymadıysanız şimdi duyun sevgili demode dostum... Rasyonelin delilik olduğu artık kanıtlanmış durumdadır.”

“Tutarlılık beklemeyin. Her şey bir diğerinin karşıtıdır. Karşıtlıklardan başka hiçbir şey yoktur.”

“Sağduyu aramayın. Böyle bir şey beklemek saçmadır. Doğada mantık yoktur. Hiçbir şeyde yoktur. Sağduyunun şampiyonları ancak kendine sevgili bulamamış yeni yetme kızlarla, evreni kendi envanter defteri ile yazar kasaları kadar basit zanneden tüccarlardır.”

“Mantık denen önyargının zincirlerini kiralım. ‘Bu böyleyse, demek ki şu şöyledir’ türünden kelime oyunlarının bizi durdurmasına izin mi vereceğiz?”

“Demek fikirlerinizden emin olduğunuza inanıyorsunuz, öyle mi? Hiçbir şeyden emin olamazsınız. Toplumdaki huzuru, komşularınızla olan dostluğunuzu, kendi mevkinizi, şöhretinizi, saygın adınızı ve mali güvenliğinizi bir hayal uğruna tehlikeye atar mısınız? Düşündüğünüzü sanma serabı hatırına bunu göze alır mısınız? Günümüz gibi kritik zamanlarda, kafanızda bulunan, inançlarım dediğiniz o hayalî kavramlar adına yerleşik sosyal düzene karşı çıkar, risklere girip felaketlerle flört eder misiniz?”

Haklı olduğumdan eminim, diyorsunuz. Hiç kimse haklı değildir, olamaz da. Çevrenizdeki dünyanın yanlış bir dünya olduğunu mu hissediyorsunuz? Bunu bilme imkânınız yok. İnsan gözüne her şey yanlış görünür. O halde ne diye mücadele edesiniz? Tartışmayın. Kabul edin. Kendinizi ayarlayın. İtaat edin.”

Kitabı yazan Dr. Floyd Ferris’ti, yayınlayan da Devlet Bilim Enstitüsü.

“Benim hiçbir ilgim yok!” dedi Dr. Robert Stadler. Masasının yanında, büyük bir rahatsızlık içinde duruyordu. Bir zaman dilimini elden kaçırdığını hissediyor, o sürenin ne kadar sürdüğünü bilemiyordu. Deminki sözler ağzından sesli olarak çıkmıştı. Bunu ona söyleten her kimse, o kişiye yönelik müstehzi bir tonda hem de.

Omuz silktilti. Kişinin kendini alaya alabilmesinin bir tür üstün nitelik olduğu inancına dayanan bu omuz silkme hareketi sanki şunu demek istiyordu: Sen Robert Stadler’sın, liseli nevrotik gençler gibi davranamazsın. Masasına oturdu, kitabı elinin tersiyle yana itti.

Dr. Floyd Ferris yarım saat geç geldi. “Üzgünüm,” dedi. “Washington’dan dönerken arabam bozuldu, tamirci bulana kadar canım çıktı. Artık yollarda o kadar az araba var ki servis garajları da kapanmaya başladı.”

Sesinde özür dilemekten çok, kendi rahatsızlığını ve sikkinliğini ifade eden bir ton vardı. Otur denmesini beklemeden oturdu.

Dr. Floyd Ferris başka meslekte olsa hiç de yakışıklı sayılmazdı ama bu seçtiği meslekte ondan “şu yakışıklı bilim adamı” diye söz ediliyordu. Bir seksen boyunda ve kırk beş yaşında olmasına rağmen daha uzun boylu ve daha genç görünmeyi başarıyordu. Kusursuz denecek kadar bakımlı, balo salonlarına yakışacak kadar kibar davranışlıydı ama son derece ciddiydi. Giydiği takımlar hep siyah ya da lacivertti. İtinayla biçimlendirilmiş bir bıyığı, dümdüz siyah saçları vardı. Enstitüdeki çocuklar ondan söz ederken, “İki ucuna da aynı ayakkabı cilasını kullanıyor,” derlerdi. Bir

film prodüktörünün bir keresinde ona Avrupalı jigolo rolü teklif ettiğini, kendisiyle dalga geçer havada sık sık söylerdi. Kariyerine biyolog olarak başlamıştı ama bu çoktan unutulmuştu. O şimdi Devlet Bilim Enstitüsü'nün baş koordinatörü olarak ünlüydü.

Dr. Stadler ona şaşkın gözlerle baktı. Özür dilememesi daha önce görülmüş şey değildi. Kuru bir sesle, "Galiba vaktinizin hayli büyük bölümünü Washington'da geçiriyorsunuz," dedi.

Dr. Ferris neşeyle cevap verdi. "Ama Dr. Stadler, bir zamanlar bana bu enstitünün bekçi köpeği diye iltifat eden siz değil miydiniz? En önemli görevim o değil mi?"

"Bazı görevlerinizin de buralarda olması gerekiyor sanıyorum. Unutmadan sorayım, şu petrol kıtlığı rezaletini bana bir anlatır mısınız?"

Dr. Ferris'in yüzünün niçin gücenmiş gibi bir ifadeye büründüğünü anlayamadı. Dr. Ferris haksızlığa uğramış birinin acı sesiyle, "Bunun beklenmedik ve hak edilmemiş bir söz olduğunu söylememe izin verin," dedi. "İlgili mercilerin hiçbiri eleştirecek bir neden göremedi. Şu ana kadarki çalışmalarımızla ilgili olarak Ekonomik Planlama ve Doğal Kaynaklar Bürosu'na ayrıntılı raporumuzu daha yeni sunduk, Bay Wesley Mouch da bundan duyduğu memnuniyeti ifade etti. O projeyle ilgili elimizden geleni yaptık. Başka hiç kimsenin olayı rezalet diye tanımladığını duymadık. Arazinin zorluklarını, yangının zararlarını, üzerinden de henüz altı ay geçtiğini düşünürsek..."

"Neden söz ediyorsunuz?" diye sordu Dr. Stadler.

"Wyatt Devir Projesi. O değil miydi bana sorduğunuz?"

"Hayır," dedi Stadler. "Hayır, ben... Bir dakika, şunu iyi anlayayım. Bu enstitünün bir devir projesini yönettiğiyle ilgili bir şeyler duymuştum. Nedir devraldığınız?"

"Petrol," dedi Dr. Ferris. "Wyatt Petrol alanları."

"Yangın olmuştu, değil mi? Colorado'da, O olay... dur bir dakika... kendi petrol kuyularını ateşe veren adam değil miydi o?"

Dr. Ferris kupkuru bir sesle, “Ben bu dedikoduları yaratan şeyin toplumsal histeri olduğuna inanma eğilimindeyim,” dedi. “İstenmeyen, vatanseverlikten yoksun sonuçlara yol açabilecek bir dedikodu. Gazete hikâyelerine pek fazla bel bağlamak doğru olmaz. Ben şahsen o işin kaza olduğuna, Ellis Wyatt’ın da yangında yok olduğuna inanıyorum.”

“Ee, kuyular kimin şimdi?”

“Şu an için hiç kimsenin. Hiç vârisi olmadığına göre yedi yıl boyunca kuyuların kamu ihtiyacını karşılayacak biçimde işletilmesini devlet üstleniyor. Ellis Wyatt o zamana kadar geri dönmezse resmî olarak ölmüş sayılacak.”

“Peki, size nasıl geldiler? Yani bize! Petrol pompalamak gibi bir işin bizimle ne ilgisi olabilir?”

“Çünkü olay büyük bir teknolojik zorluk yaratıyor, eldeki en yetenekli bilim adamlarının yeteneklerinden yararlanmak gerekiyor. Bakın, mesele Wyatt’ın petrolü çıkarmak için kurduğu özel metodu yeniden kurabilmek. Cihazları hâlâ orada. Tabii korkunç bir durumda ama yine de kullandığı işlemlerin bazıları biliniyor. Fakat her nasılsa operasyonun tamamının ya da uygulanan temel ilkenin tam kaydı yok. Yeniden keşfetmek zorunda olduğumuz şey de o.”

“Peki, nasıl gidiyor o iş?”

“İlerleme çok iyi. Yeni ve büyük bir bağış daha aldık. Bay Wesley Mouch çalışmalarımızdan memnun. Acil durum komisyonundan Bay Balch, rezervlerden Bay Anderson ve tüketiciyi korumadan Bay Pettibone da öyle. Bizden daha ne beklenebilir bilemiyorum. Proje tümüyle başarılı.”

“Hiç petrol çıkardınız mı?”

“Hayır ama kuyuların birinden altı buçuk galonluk bir akım çekebildik. Tabii deneysel olarak. Ama yalnızca yangını söndürmek için bile üç ay harcadığımızı unutmayın lütfen. Yangın artık tümüyle... yani hemen hemen tümüyle söndürüldü. Bizim sorunumuz Wyatt’ın karşılaştığı sorunların hepsinden büyük

çünkü o sıfırdan başladı, oysa bizim elimizde haince yapılmış anti sosyal bir sabotajın kalıntıları var. Yani demek istiyorum ki önümüzde oldukça zor bir problem var ama bunu çözebileceğimize de hiç kuşku yok.”

“Eh, benim size asıl sorduğum buradaki kıtlıktı. Bu binada kış boyunca uygulanan ısı düzeyi kabul edilemez bir şey. Petrolün tasarruf edilmesi gerektiğini söylüyorlar bana. Herhalde burayı yakıt gibi konularda sorun yaşamadan yönetmek için önlemlerinizi almışsınızdır.”

“Ha, o muydu kaygılandığınız Dr. Stadler? Ah, çok üzgünüm!” Bu sözlerle birlikte Dr. Ferris’in yüzünde pırıl pırıl bir rahatlama ifadesi belirmişti. Bu arada nezaketi de geri döndü. “Yani kalorifer sizi rahatsız edecek kadar mı kısılmıştı?”

“Neredeyse donup ölecektim diyorum.”

“Ama bu bağışlanamaz bir şey. Bana neden söylemediler? Lütfen özürlerimi kabul edin Dr. Stadler. Sizi temin ederim ki bir daha rahatsız olmayacaksınız. Bina bakım departmanını savunma yolunda bir tek şey söyleyebilirim, yakıt kıtlığı onların ihmalinden kaynaklanmış bir şey değil. Aslında... Tabii siz bu tür şeyleri bilmezsiniz, sizin değerli vaktinizi almaya layık konular da değil ama geçtiğimiz kış boyunca petrol kıtlığı ulusal çapta bir sorundu.”

“Neden? Tanrı aşkına, bu ülkedeki tek petrol kaynağının o Wyatt kuyuları olduğunu söylemeyin bana!”

“Yo, hayır, ama önemli bir petrol satıcısının birdenbire yok olması tüm petrol piyasasını fena sarstı. Bu yüzden hükümet harekete geçmek zorunda kaldı, hayati kurumları korumak amacıyla ülkede petrolü vesikaya bağladı. Ben enstitü için enikonu yüksek bir kota aldım; bunu aslında bazı özel tanıdıklarım sayesinde alabildim ama bu yeterli olmadıysa gerçekten büyük suçluluk duyarım. Sizi temin ederim ki bir daha olmayacak. Bu yalnızca geçici bir durum. Zaten gelecek yıl Wyatt alanını yine çalıştırıyor olacağız, hava durumu da normale dönecek. Enstitü açısından

baktığımızda akaryakıt kazanlarını kömüre çevirmek için tüm hazırlıkları yaptırdım. Bunu gelecek ay yapacaktık ama Colorado'daki Stockton Döküm birdenbire, hiçbir uyarıda bulunmadan kepenk indirdi. Bizim parçaları onlar döküyordu. Andrew Stockton apansız emekliye ayrıldı. Şimdi yeğeni fabrikayı yeniden açana kadar beklemek zorundayız.”

“Anlıyorum. Eh, diğer tüm faaliyetleriniz arasında bunun da hakkından geleceğinize inanıyorum.” Dr. Stadler sıkıntıyla omuz silkti. “Artık biraz gülünç olmaya başladı... Bir bilim enstitüsünün devlet adına üstlenmek zorunda kaldığı bunca teknolojik iş...”

“Ama Dr. Stadler...”

“Biliyorum, biliyorum, bundan kaçınamayız. Bu arada Proje X dedikleri şey nedir?”

Dr. Ferris'in gözleri bir an onun gözlerini buldu. Garip, pırıltılı, uyanık bir bakıştı bu. Sanki şaşırmıştı ama kesinlikle korkmuş değildi. “Proje X'i nereden duyduunuz Dr. Stadler?”

“Gençlerimizin amatör dedektif özentisi içinde bundan söz ettiklerini birkaç kere duydum. Bana bunun gizli bir şey olduğunu söylediler.”

“Doğru, Dr. Stadler. O proje, devletin bize verdiği çok gizli bir araştırma. Gazetelerin duymaması da son derece önemli.

“X neyin simgesi?”

“Xylofon. Yani Proje Xylofon. Bu kod adı tabii. Ama sizin ilginizi çekmeyeceğinden eminim. Tümüyle teknolojik bir çalışma.”

“Evet, bana anlatmasanız daha iyi olur. Sizin bu teknolojik çalışmalarınıza hiç vaktim yok.”

“Proje X sözünü kimsenin yanında söylememenizi sizden rica edebilir miyim Dr. Stadler?”

“Ah, peki, peki. O tür sohbetlerden hoşlanmadığımı da söylemem gerek.”

“Tabii öyle! Vaktinizi bu tür şeylerle ziyan edersem kendimi asla bağışlamam. O konuyu gönül rahatlığı içinde bana bıraka-

bileceğinizden emin olabilirsiniz.” Kalkacakmış gibi bir hareket yaptı. “Eğer beni bunun için görmek istediyseniz lütfen inanın...”

“Hayır,” dedi Dr. Stadler yavaşça. “Sizi görmek istememin nedeni o değildi.”

Dr. Ferris soru sormaya kalkışmadı, hevesli hizmet önerilerinde bulunmadı, yalnızca oturduğu yerde sabırla bekledi.

Dr. Stadler uzandı, elinin tiksinti ifade eden bir hareketiyle kitabı masanın köşesinden kendi önüne doğru çekti. “Lütfen bana söyler misiniz, bu yüz karası şey nedir?”

Dr. Ferris kitaba bakmadı. Bir an gözlerini Dr. Stadler’ın gözlerinden ayırmadan oturdu, sonra arkasına yaslandı ve garip bir gülümsemeyle, “Benim hatırım için böyle popüler türde bir kitabı okumanızdan ötürü şeref duydum,” dedi. “Bu küçük kitap iki hafta içinde yirmi binden fazla sattı.”

“Okudum.”

“Ve?”

“Bir açıklama bekliyorum.”

“Metnin akıl karıştırıcı olduğunu mu düşünüyorsunuz?”

Dr. Stadler ona şaşkınlıkla baktı. “Hangi temayı ne tür bir yaklaşımla ele aldığınızın farkında mısınız? Yalnız üslubu bile bu tür bir konu için yakışık almayacak düzeyde.”

“Yani sizce kitabın içeriği daha ciddi bir sunuş mu gerektiriyordu?” Sesi öyle masumdu ki Dr. Stadler adamın alay mı ettiğini, yoksa ciddi mi konuştuğunu anlayamadı.

“Bu kitapta neyi önerdiğinizin farkında mısınız?”

“Madem onaylamıyorsunuz, kitabı masum bir niyetle yazdığımı düşünmenizi tercih ederim Dr. Stadler.”

İşte bu, diye düşündü Dr. Stadler. Ferris’in yapısındaki anlaşılabilir unsur buydu. Aslında kendisi, kitabı onaylamadığını söylemesinin yeterli olacağını düşünmüştü. Oysa Ferris hiç etkilenmemişti.

Stadler konuştu. “Eğer işe yaramaz bir sarhoş, düşüncelerini ifade etme gücüne sahip olsaydı, kendi düşüncesini seslendire-

bilseydi, zihnindeki o vahşî nefreti anlatabilseydi kanımca böyle bir kitap yazardı. Ama bunun bir bilim adamı eliyle yazılıp bu enstitünün yayınları arasında çıkması...”

“Ama Dr. Stadler, bu kitap bilim adamları okusun diye yazılmadı ki. O sözünü ettiğiniz sarhoş okusun diye yazıldı.”

“Ne demek istiyorsunuz?”

“Kamuoyu için yazıldı.”

“Ama... Ulu Tanrım! Cümlelerinizdeki çelişkileri aptallar bile rahatça görür.”

“Şöyle ifade edelim Dr. Stadler: Bunu göremeyen adam cümlelerime inanmayı hak eder.”

“Ama bu iğrenç zırvalara bilimin imzasını koymuşsunuz! Simon Prichett gibi adı kötüye çıkmış bir salağın bu saçmalıkları mistisizm diye ortalığa saçması başka bir şey. Onu zaten kimse dinlememişti. Ama siz insanların bunu bilim sanmasına yol açmışsınız. Bilim! Zihnin başarılarını alıp zihni mahvetmek için kullanmışsınız. Ne hakla benim çalışmalarımı ele alıp sizden istenmediği halde bambaşka bir alana çeviriyor, basit bir matematik problemini, uygulanamayacak bir metafor kullanarak canavarca bir genellemeye dönüştürüyorsunuz? Ne hakla bu kitabı sanki ben onaylamışım gibi bir hava yaratıyorsunuz?”

Dr. Ferris hiçbir şey yapmadı, yalnızca Dr. Stadler’a sakın sakın bakmayı sürdürdü. Ama bu sakinliği ona üstten bakan bir hava katıyordu. “Bakın Dr. Stadler, siz bu kitabı sanki düşünebilen bir okur kitlesine hitaben yazılmış gibi ele alıyorsunuz. Öyle olsa doğruluk, geçerlilik, mantık ya da bilimin prestiji gibi şeyleri gerçekten düşünmek gerekirdi. Ama durum öyle değil. Bu halka hitaben yazılmış. Halkın hiç düşünmediğine ilk inanan da her zaman siz olmuşsunuzdur.” Duraksadı fakat Dr. Stadler hiçbir şey söylemeyince devam etti. “Bu kitabın belki hiç felsefi değeri olmayabilir ama psikolojik değeri çok büyük.”

“O da ne?”

“Bakın Dr. Stadler, insanlar düşünmek istemiyor. Başları ne kadar derde girerse o kadar kaçıyorlar düşünmekten. Ama beriyandan bir içgüdü onlara düşünmeleri gerektiğini söylüyor, bu yüzden de suçluluk duygusuna kapılıyorlar. Bu durumda, onlara düşünmemek için bazı sebepler gösteren kim olsa onu beğenir, onun peşinden giderler. Kendi günahları saydıkları, bir zaaf, bir suç olarak gördükleri şeyi yüce bir sevapmış gibi gösterebilen kim olursa olsun onu izlerler.”

“Siz de buna mı yöneldiniz?”

“Popülariteyi sağlayan yol budur.”

“Neden popüler olmayı isteyesiniz ki?”

Dr. Ferris’in gözleri yavaşça Dr. Stadler’in yüzüne yöneldi, sanki bir rastlantı gibi. “Biz bir kamu kuruluşuyuz,” dedi kontrollü bir sesle. “Kamu fonlarıyla ayakta kalıyoruz.”

“Ve siz de insanlara, bilimin gereksiz bir sahtekârlık olduğunu, ortadan kaldırılması gerektiğini söylüyorsunuz, öyle mi?”

“Kitabımdan çıkarılacak mantıksal sonuç o olabilir. Ama okuyanların çıkaracağı sonuç o olmayacaktır.”

“Ya sağda solda kalmış olabilecek zeki insanların gözünde bu enstitünün prestiji ne olacak?”

“Onlar için ne diye kaygılanalım ki?”

Bu cümle nefretle, kıskançlıkla ya da hainlikle söylenmiş olsa Dr. Stadler bunu biraz olsun anlayabilirdi. Ama bu tür duyguların yokluğu, sesteki o rahatlık, hatta içindeki gizli bir gülüş, ona gerçek olamayacak bir alanı bir anlığına göstermiş oldu. Midesine doğru yayılan o şey buz gibi bir korkuydu.

“Kitabımın aldığı tepkileri gözlemlediniz mi Dr. Stadler? Çok iyi karşılandı aslında.”

“Evet. Asıl inanmadığım da o.” Konuşmak zorundaydı. Sanki bu uygar bir tartışmaymış gibi davranmak, kendine şu anda hissettiklerini bilinçlendirme zamanı tanımamak zorundaydı. “Tüm akademik dergilerin konuyu önemsemesini, kitabınızı ciddiye alıp tartışmasını anlayamıyorum. Eğer Hugh Akston buralarda olsa

akademik yayınların hiçbirini bunu felsefe alanına girebilecek bir çalışma olarak kabullenme cesaretini gösteremezdi.”

“O buralarda değil.”

Dr. Stadler o anda bazı sözleri telaffuz etmek zorunda olduğunu hissetti. Keşke o sözlerin ne olduğunu bulmadan önce bu tartışma sona erse, diye de geçirdi içinden.

Dr. Ferris konuştu. “Beri yandan kitabımın reklamlarında... yo, sizin reklam gibi şeyleri hiç fark etmeyeceğinizi biliyorum tabii... ama reklamlarda Bay Wesley Mouch’un bana yazdığı mektuptaki cömert övgülere de yer verildi.”

“Bay Wesley Mouch da kimin nesi?”

Dr. Ferris gülümsedi. “Bir yıl daha geçince bu soruyu siz bile soramayacaksınız Dr. Stadler. Şöyle diyelim: Bay Mouch petrolü vesikayla dağıtan adam, yani şimdilik.”

“O zaman size kendi işinizle ilgilenmenizi tavsiye ederim. Bay Mouch’la işinizi görün, petrol rafinerilerini ona bırakırken fikir alanını da bana bırakın.”

Dr. Ferris, “İkisi arasında bir ayrım yapmak garip olurdu,” dedi. Sesinin tonu, sanki akademik bir konudan söz ediyor gibiydi. “Ama eğer benim kitabımdan söz ediyorsak, halkla ilişkilerden söz ediyoruz demektir.” Dönüp parmağıyla tahtaya yazılmış formleri gösterdi. “Dr. Stadler, halkla ilişkiler gibi bir konunun sizi yalnızca kendinizin yapabileceği çalışmalardan saptırması ve aklınızı dağıtması büyük bir felaket olur.”

Bu söz büyük bir saygıyla söylenmişti. Dr. Stadler neden bunun altından, “Sen kendi kara tahtanla uğraş!” gibi bir anlam çıkardığını düşünemiyordu bile. Büyük bir tedirginlik hissetti, öfkesinin yönünü kendine çevirdi, bu tür kuşkulardan kurtulması gerektiğine karar verdi.

“Halkla ilişkiler mi?” dedi tiksintiyle. “Ben sizin kitabınızda hiçbir pratik amaç göremiyorum. Neyi amaçladığınızı da anlamıyorum.”

“Anlamıyor musunuz?” Dr. Ferris’in gözleri bir an yine onun yüzüne baktı. O gözlerdeki küstahlık pırıltısı öyle kısa sürdü ki kesin olarak görülmesi bile olanaksızdı.

Dr. Stadler ciddi bir sesle, “Bazı şeylerin uygar toplumda mümkün olabileceğini düşünmek için kendime izin veremem,” dedi.

Dr. Ferris neşeyle cevap verdi. “Bu hayranlık duyulacak kadar net bir söz. Kendinize bu izni veremezsiniz.”

Dr. Ferris bunu söyledikten sonra ayağa kalktı, böylelikle görüşmenin sona erdiğine ilk işaret eden kişi o oldu. “Lütfen bu enstitüde sizi rahatsız edecek herhangi bir şey olursa hemen beni arayın Dr. Stadler,” dedi. “Sizin hizmetinizde olmak benim için her zaman bir onurdur.”

Dr. Stadler otoritesini kanıtlamasının şart olduğunu biliyordu. Bunu bir ikameyle yapmak zorunda kalmaktan duyduğu utancı bastırmaya çalışarak, kibirle, alaycı ve kaba bir sesle konuştu. “Sizi gelecek sefer çağırdığımda şu arabanız konusunda da bir şeyler yapsanız iyi olur.”

“Evet Dr. Stadler. Bir daha geç kalmayacağımdan emin olabilirsiniz. Lütfen beni bağışlayın.” Dr. Ferris rol yapar gibi konuşuyordu. Modern iletişim biçimlerini sonunda Dr. Stadler’in bile öğrenebilmesinden memnun olmuş gibiydi. “Arabam bana çok sorun çıkarıyordu. Eskimişti. Bir süre önce yenisini ısmarladım. Piyasada bulunabilecek en iyi araba. Üstü açık bir Hammond. Ama Lawrence Hammond geçen hafta işi bırakmış. Hiçbir sebep göstermeden, hiçbir uyarıda bulunmadan. Bu sebeple ortada kaldım. Bu rezil herifler bir yerlere kaybolup duruyor. Bu konuda bir şeyler yapılması gerekecek.”

Ferris gittikten sonra Dr. Stadler masasında oturmayı sürdürdü. Omuzları büzülmüştü. Şu anda istediğinden emin olduğu tek şey kimsenin onu görmemesiydi. Tanımlayamadığı acının sisleri içinde, hiç kimsenin, yani değer verdiği insanlardan hiç-

birinin onu zaten görmek istemeyeceği yolunda bir çaresizlik de hissediyordu.

Seslendirmediği o sözlerin ne olduğunu biliyordu. Kitabı kamuoyu önünde kınayacağını, enstitü adına onu suçlayacağını söylememiştir. Söylememiştir, çünkü bu tehdidin Ferris'i etkilemeyeceğinden korkmuştur. Ferris'in güvende olduğunu, Dr. Stadler'in sözünün artık bir kıymetinin kalmadığını sezmişti. Şu anda kendi kendine, halka açık bir protestoda bulunma konusunu daha sonra düşüneceğini söylüyordu ama aslında böyle bir kınamada bulunmayacağını da biliyordu.

Kitabı alıp çöp kutusuna attı.

Gözünün önünde bir yüz belirdi. Birdenbire ve net biçimde. Sanki o yüzün her çizgisindeki saflığı görebiliyordu. Genç bir yüzdü bu. Yıllardır onu hatırlama izni vermemiştir kendine. Yo, bu kitabı o okumadı, diye düşündü. Görmeyecek bunu çünkü öldü o. Çoktan ölmüş olmalı... Duyduğu acı, aynı anda başka bir şeyi de keşfetmesinden kaynaklanıyordu. O adam, dünyada görmeyi en çok özlediği adamdı fakat buna rağmen onun ölmüş olmasını dilemek zorunda kalıyordu.

Telefon çalıp da sekreteri ona Dagny Taggart'ın hatta beklediğini söylediği zaman ahizeyi neden o kadar hevesle kapıldığını, elinin neden titrediğini bilmiyordu. O beni bir daha görmek istemez, diye düşünüp durmuştu bir yıldır. Kulaklıktaki duru, ifadesiz uzak ses ondan bir randevu istiyordu. "Evet Bayan Taggart, evet, elbette... Pazartesi sabahı mı? Evet... Bakın Bayan Taggart, bugün New York'ta bir işim var. Eğer isterseniz öğleden sonra ofisinize uğrayabilirim... Yo, hiç zahmet olmaz, çok sevinirim... Bugün öğleden sonra Bayan Taggart. Saat iki dolaylarında... Ah, tamam öyleyse, dört civarında."

New York'ta işi falan yoktu aslında. Bunu neden yaptığını düşünmek için kendine zaman tanımadı. Kendi kendine gülümüyor, önünde uzanan güneşli manzaraya bakıyordu.

Dagny önündeki programa eğilip 93 numaralı trenin satırına siyah bir çizgi çizdi, bunu sakın sakın yapabildiği için bir anlığına acı bir tatmin duydu. Son altı aydır sık sık tekrarlamak zorunda kaldığı bir hareketti bu. Başlangıçta çok zor olmuştu ama zamanla alışmaya başlamıştı. Gün gelecek bu ölüm fermanını ufacık bir selam bile sunmadan uygulayabilecekti. 93 numaralı tren, Hammondsville, Colorado'nun malzemesini ve ürünlerini taşıyarak aktif kalan trendi.

Bundan sonra olacakları biliyordu. Önce özel marşandizler ölecek, ardından Hammondsville'den geçip başka kentlere giden trenlere yoksul akraba gibi takılmış Hammondsville vagonlarının sayısı azalmaya başlayacaktı. Daha sonra yolcu trenleri Hammondsville istasyonunda daha seyrek durmaya başlayacaktı. Ve sonunda Hammondsville'i önündeki haritadan büsbütün sileceği gün gelecekti. Wyatt kavşağı için de Stockton kasabası için de bu böyle olmuştu.

Lawrence Hammond'ın emekli olduğuna dair haber geldiği anda artık kuzeninin, avukatının ya da yerel vatandaş komitelerinden birinin fabrikayı yeniden açmasını beklemenin hiçbir işe yaramayacağını anlamıştı Dagny. O hatta çalışan trenleri azaltmak zorunda olduğunu o anda biliyordu zaten.

Ellis Wyatt'ın gidişinden sonra bu süreç altı aydan az sürmüştü. Köşe yazarlarından biri sevinç ve coşku içinde o döneme "küçük insanın bayramı" ismini takmıştı. Ülkede iki üç kuyusu olan, sürekli Ellis Wyatt'ın onlara şans bırakmadığından yakınıp duran kaç kişi varsa, hepsi Wyatt'ın boş bıraktığı deliği doldurmaya koşmuştu. Birlikler, kooperatifler, dernekler kurmuş, kaynaklarını ve mektup kâğıtlarındaki antetlerini birleştirmiş, köşe yazarının ifadesiyle, "küçük adamın güneşe çıkışını" kutlamışlardı. Onların güneşi, Wyatt Petrol alanının kalıntılarından fışkırıp duran alevlerdi. O ışıltının altında hep hayalini kurdukları servetleri kazandılar; hiçbir çaba veya ustalık gerektirmeyen servetler. Derken en büyük müşterileri, örneğin trenler dolusu petrolü içen, insan hatalarına hoşgörü gösteremeyecek durumda

olan elektrik santralleri, kömüre dönmeye başladı, hoşgörü gösterebilen daha küçük müşteriler de birer ikişer iflas eder oldu. Washington'dakiler petrolü vesikaya bağladı ve işsiz kalan petrol işçilerine destek olmak üzere de işverenlere bir acil durum vergisi koydu. O zaman birkaç büyük petrol şirketi kapandı, ardından güneşteki küçük adamlar da eskiden yüz dolara yapabildikleri sondaj işlerinin şimdi beş yüz dolarlık bir maliyet gerektirdiğini gördüler çünkü araç gereç piyasası yok olmuştu, arz sektörü eskiden beş sondajdan kazandığını şimdi bir tek sondajdan çıkaramazsa yok olacağını biliyordu. Derken boru hatları kapanmaya başladı çünkü bunların bakım ve onarımını yapacak kimse kalmamıştı. Ardından demiryollarına nakliye ücretlerini yükseltme hakkı tanındı çünkü taşınacak petrol miktarı azalmış, tanker vagonları çalıştırmanın yükü de iki küçük demiryolu şirketini çökertmişti. Güneş battığında, eskiden iki yüz dönümlük alanda bile varlıklarını sürdürmelerine izin veren işletme maliyetinin, aslında Wyatt'ın yamaçları sayesinde öyle olduğunu, şimdi o yangınla hepsinin duman olup uçtuğunu gördüler. Küçük adamlar ülkede hiçbir işletmenin bu fiyata petrol alamayacağını ancak servetleri tükenip pompaları durduğu zaman anlayabildi. Bu sefer Washington'dakiler, petrol işletmecilerine sübvansiyon vermeye başladı ama tabii tüm petrol işletmecilerinin Washington'da dostu yoktu. Bu sefer hiç kimsenin yakından incelemek ya da tartışmak istemeyeceği bir durum ortaya çıktı.

Andrew Stockton, nice iş adamının imreneceği bir pozisyondaydı. Kömüre dönme yarışı, onun omuzlarına dev bir altın yükü gibi çökmüştü. Fabrikasını gece gündüz çalıştırmış, kışın tipileriyle yarışmış, kömür kazanları ve fırınları dökmüştü. Ayakta kalmış güvenilir dökümhane sayısı pek de fazla değildi. Ülkenin tüm mahzenleri ile mutfaklarını ayakta tutan temel direklerden biriydi Stockton. Ama o direk hiç uyarı vermeden çökuverdi. Andrew Stockton emekli olacağını duyurdu, fabrikasını kapatıp kayıplara karıştı. Fabrikaya bundan sonra ne olacağını dair hiçbir

şey söylemeden, akrabalarının orayı yeniden açma hakkı olup olmadığını bile açıklamadan ortadan kayboldu.

Ülkenin yollarında hâlâ arabalar görölüyordu gerçi. Ama onlar da çöl gezginleri gibi hareket ediyor, güneş altında akçıl-laşmış birer uyarı gibi yatan at iskeletlerinin yanından geçerek gidiyorlardı. Görev başındayken kalakalmış, yol kenarlarındaki hendeklere terk edilmiş araba cesetlerinin de yanından geçiyorlardı. İnsanlar araba almıyordu artık. Otomobil fabrikaları kapanmaya başlamıştı. Ama bazıları, kimsenin sorgulamaya kalkışmak istemediği dostluklar kanalıyla benzin bulmayı başarıyordu. Bu adamlar her fiyata araba alabiliyordu. Lawrence Hammond'ın Taggart Transcontinental'a kamyon ve araba üretirken kullandığı yürüyen bantların bulunduğu fabrikanın koca pencerelerinden Colorado Dağları'na ışıklar dökölüyordu. Lawrence Hammond'ın emeklilik haberi en beklenmedik zamanda gelmişti. Apansız. Sessizlik içinde, bir çanın tek çingirtısı gibi. Şimdi vatandaşlardan oluşturulan bir komite radyoda duyurular yapıyor, Lawrence Hammond her neredeyse duysun diye ondan fabrikayı yeniden açma izni istiyor, yalvarıyorlardı. Ama cevap gelmiyordu.

Ellis Wyatt gittiğinde haykırmıştı Dagny. Andrew Stockton emekli olduğunda soluğu boğazına tıkanmıştı. Lawrence Hammond'un işi bıraktığını duyunca da donuk bir sesle, "Sıra kimde acaba?" diye sormuştu.

İki ay önce Colorado'ya yaptığı son ziyarette Andrew Stockton'ın kız kardeşi, "Hayır Bayan Taggart, bir açıklama bulamıyorum," demişti. "Bana tek kelime etmedi. Sağ mı, öldü mü, onu bile bilmiyorum. Tıpkı Ellis Wyatt'a olduğu gibi. Yo, ayrılmasından önceki gün hiçbir şey olmadı. Yalnızca o son akşam bir adamın onu görmeye geldiğini hatırlıyorum. Daha önce hiç görmediğim bir yabancıydı. Gecenin geç saatlerine kadar konuştular... Ben yatmaya giderken Andrew'un çalışma odasındaki ışık hâlâ yanıyordu."

Colorado kentlerinde insanlar sessizdi. Dagny onların sokaklarda nasıl yürüdüğünü, küçük eczanelerin, malzemeci dükkânlarının, bakkalların önünden nasıl geçtiklerini görmüştü. İşlerinde çalışıyormuş gibi yapmak onları geleceğe bakmaktan kurtaracakmış gibi davranıyorlardı. Kendisi de yürümüştü o sokaklarda. O da başını kaldırmamaya, eskiden Wyatt Petrol alanı olan o kara lekeli kayaları, bükülmüş çelikleri görmemeye çalışmıştı. Pek çok kasabadan görülebiliyordu orası. Dagny de karşıya baktığında uzakta o manzarayı görüyordu.

Tepenin doruğundaki bir kuyu hâlâ yanıyordu. Kimse söndürememişti onu. Dagny orayı sokaklardayken görmüştü. İkide bir gökyüzüne bir alev topu fişleniyordu kuyudan. Sanki kopup kendini kurtarmaya çalışıyormuş gibi. Geceleri de görmüştü onu. Yüz elli kilometre uzaktaydı, bir tren penceresinden görmüştü. Rüzgârda dalgalanan, küçük, şiddet dolu bir alev topuydu. İnsanlar ona “Wyatt’ın meşalesi” ismini takmıştı.

John Galt Hattı’nda en uzun tren kırk vagonluydu. En hızlısı saatte seksen kilometreyle gidiyordu. Lokomotifleri kollamak şarttı. Kömürlüydü hepsi. Emeklilik yaşını çoktan aşmışlardı. Jim her nasılsa Comet’i ve ülkenin doğu kıyısı ile batı kıyısı arasında sefer yapan birkaç marşandizi çekecek dizel lokomotifler için gerekli yakıtı alabilmişti. Yakıt konusunda Dagny’nin tek güvenilebileceği, Pennsylvania’daki Danagger Kömür’den Ken Danagger’la yaptığı anlaşmaydı.

Colorado’nun gırtlığına sarılmış dört komşu eyalete bomboş trenler tangır tungur gidip geliyordu. Birkaç vagon bazen koyun, bazen biraz mısır, birkaç kavun, arada sırada da ailesiyle birlikte süslenip yola çıkan, Washington’da tanıdıkları bir çiftçiyi taşıyordu. Jim, Washington’dan kârsız olarak, “kamu eşitliği” uğruna çalışan her tren için sübvansiyon koparmıştı.

Trene hâlâ ihtiyaç duyan, hâlâ bir şeyler üreten yerlere sefer koyabilmek Dagny’nin tüm enerjisini harcamasına sebep oluyordu. Ama Taggart Transcontinental bilançolarına bakıldığında Jim’in

boş trenler için aldığı sübvansiyon çeklerinin, en büyük sanayilerin bulunduğu yerlere gidip gelen en verimli marşandizlerden bile daha fazla kâr getirdiği görülüyordu.

Jim bu altı ayın, Taggart tarihinde gelmiş geçmiş en kârlı dönem olduğunu söyleyip böbürleniyordu. Hissedarlara sunduğu o parlak kâğıda basılmış sayfalarda kâr olarak gösterilen, aslında kazanılmamış olan paralardı, boş trenlerin sübvansiyonlarıydı. Aynı zamanda da ona ait olmayan paralardı. Bu parayla Taggart tahvillerinin faizleri ile anaparaları ödenmeliydi. Ama Wesley Mouch'un iradesiyle Jim bunları ödemekten sıyrılmıştı. Arizona'da, yani Dan Conway'in Phoenix-Durango Hattı'nı kapatıp emekliliğe çekildiği yerde sefer yapan Taggart trenlerinin daha çok yük taşıdığını söyleyerek övünüyordu. Paul Larkin demir cevherini oradan trenle yolluyordu. Büyük göllerdeki son cevher gemileri de artık yok olmuştu.

Jim yüzünde garip bir gülümsemeyle, "Sen her zaman para kazanmayı çok önemli bir sevap gibi görürdün," diyordu. "Görünüşe göre ben bu konuda senden daha başarılıyım."

Dondurulan demiryolu tahvilleri meselesini kimsenin anladığı yoktu. Belki de herkes çok iyi anladığı için üzerinde durulmuyordu. Başlangıçta elinde tahvil olanlar arasında panik işaretleri baş göstermiş, halk arasında öfkeli duygular açığa çıkmaya başlamıştı. Daha sonra Wesley Mouch bir yönerge daha çıkarmış, insanlar "zaruri ihtiyaç" başvurusu yaparsa donmuş tahvillerinin aktif hale dönebileceğini bildirmişti. Eğer ihtiyacın geçerliliği kanıtlanırsa tahvilleri devlet satın alacaktı. Kimsenin sormadığı ve cevaplamadığı üç soru kalıyordu ortada: "Ne tür kanıtlar gerekiyordu?" "İhtiyaç nasıl olmalıydı?" "Kimin için 'zaruri' olacaktı?"

Zaman içinde, neden falancanın tahvilleri çözülürken filancaının reddedildiğini tartışmak da nezaketsizlik sayılmaya başladı. Biri çıkıp bunun nedenini sorsa insanlar dudaklarını büzüp arkalarını dönüyordu. Oluşumları tarif etmek gerekiyordu, açıklamak değil. Kataloglamak gerekiyordu, değerlendirmek değil.

Bay Smith'in tahvilleri çözülmüş, Bay Jones'unkiler çözülmemişti. Bay Jones intihar ettiğinde insanlar, "Bilinmez ki," diyordu. "Paraya gerçekten ihtiyacı olsaydı devlet ona bu hakkı verirdi. Ama bazı insanlar yalnızca açgözlü."

Bazen ret cevabı alan insanların, tahvillerini "ihtiyacı" olan kişilere, değerinin üçte biri karşılığında sattığından, sonra o kişilerin elinde tahvillerin mucize gibi, yeniden tam değer kazandığından söz etmemek gerekiyordu. Bir de yeni bir meslek doğmuştu. Üniversiteyi yeni bitirmiş gençler, "çözdürücü" olarak ortaya çıkıyor, insanlara "dilekçelerini uygun biçimde kaleme alma" konusunda hizmetlerini sunuyordu. Hepsinin Washington'da tanıdıkları vardı. Bu durumlardan da söz edilmiyordu.

Kırsal istasyonların birinde durup Taggart raylarına bakarken Dagny'nin içinde, bir zamanlar olduğu gibi pırıl pırıl bir gurur yerine sisli, suçluluk dolu bir utanç vardı. Sanki metalin üzerinde habis bir pas oluşmuş gibi. Hatta daha beteri, sanki o pasın üzerinde biraz da kan varmış gibi. Ama sonra ana terminalin holünde Nat Taggart'ın heykeline baktığında içinden şöyle düşünüyordu: Bu senin hattın. Sen yaptın, sen mücadele ettin onun uğruna. Seni ne korku ne de nefret durdurabildi. Kan ve pas temsilcisi adamlara teslim olmayacağım. Hattını koruyacak bir tek ben kaldım.

O motoru icat eden adamı aramaktan vazgeçmemişti. Bu duruma katlanabilmesini sağlayan tek şey oydu. Mücadelesine anlam veren, göze görünür amaçtı o. Zaman zaman o motoru yeniden yapmayı niçin istediğini merak ettiği de oluyordu. Küçük bir ses, "Ne için?" diye soruyor gibiydi. Dagny, çünkü hâlâ sağım, diye cevap verdi ona. Ama çabalarından bir sonuç çıkmıyordu. Yolladığı iki mühendis Wisconsin'de hiçbir şey bulamamıştı. Bu sefer onları, ülkenin her yanını dolaşıp, Twentieth Century'de çalışmış insanları aramaya, mucidin adını onlardan öğrenmeye yollamıştı. Ama hiçbir şey öğrenememişlerdi. Dagny bu sefer

onları Patent Ofisi'ne, dosyaları taramaya yollamıştı. O motorla ilgili hiçbir patent başvurusu yapılmamıştı.

Araştırmalarından eline geçen tek somut kanıt, üzerinde dolar işareti bulunan sigara izmaritiydi. Geçen akşama kadar unutmuştu onu. Bir çekmecede bulunca, sigara standındaki dos-tuna vermişti. Yaşlı adam sigarayı görünce çok şaşırmıştı. İzmariti iki parmağı arasında özenle tutarak dikkatle incelemiş, böyle bir markanın varlığından haberdar olmadığını söylemiş, bunu nasıl gözden kaçırdığına şaşırıp kalmıştı. "Kalitesi iyi miydi Bayan Taggart?" diye sordu.

"Ömrümde içtiklerimin en iyisiydi." Adam başını şaşkın şaşkın iki yana sallayıp duruyordu. Sonunda o sigaraların nerede yapıldığını kesinlikle öğreneceğine, Dagny için de bir karton alacağına söz verdi.

Dagny motoru yeniden kurabilecek bir bilim adamı bulmaya da çalışmıştı. Mesleğin en iyileri olarak ona tavsiye edilen insan-larla görüşmüştü. Bunların ilki, motorun kalıntısını ve yazıları inceledikten sonra askerlere özgü bir sesle, bu motorun asla çalışamayacağını, hiçbir zaman çalışmadığını, kendisinin de böyle bir motorun çalışamayacağını kanıtlamaya hazır olduğunu söylemişti. İkinci adam ise sanki ona sıkıcı bir soru sorulmuş gibi böyle bir şeyin yapılıp yapılamayacağını bilmediğini, ilgi de duymadığını söylemişti. Üçüncüsü küstah ve kavgacı bir sesle, bu işle ancak on yıllık bir iş akdi yapılır, kendisine yılda yirmi beş bin dolar ücret verilirse uğraşabileceğini söylemiş, "Eğer bu işten büyük kâr sağlamayı bekliyorsanız zamanım üzerinde kumar oynamanın riski de size ait olmalı Bayan Taggart," demişti. Dördüncüsü aralarında en genciydi. Motora bir süre bakmış, yüzünün çizgilerindeki boş ifade tiksintiye dönüşmüştü. "Biliyor musunuz Bayan Taggart, birisi böyle bir motoru yapmayı başarsa bile ben yapılmaması gerektiği kanısındayım. Elimizde var olan her şeyden öyle üstün olur ki daha alttaki bilim adamlarına haksızlık yapılır çünkü onlara bir daha başarı şansı tanımaz. Bence güçlüler, daha zayıf

olanların özsaygısını yaralama hakkına sahip olmamalı.” Dagny ona hemen odasından çıkmasını söylemiş, sonra dehşet içinde oturup, ömründe duyduğu en haince sözün bu denli kendini haklı gören bir tonda söylenmiş olmasının şokunu yaşamıştı.

Dr. Stadler’la konuşma kararı, bulabildiği son çareydi.

Ona telefon açmak için kendini hayli zorladı. Oysa içindeki direnç, sanki gizli bir frene basılmışçasına güçlüydü. Kendisiyle tartışmıştı bu konuda. Ne de olsa Jim gibi, Orren Boyle gibi insanlarla da iş görüyorum, demişti. Dr. Stadler’ın günahları onlarınkinden azdı. Onunla niye konuşmayacaktı ki? Bu soruya bir cevap bulamamış, yalnızca inatçı bir isteksizlik duygusuyla karşılaşmıştı. Sanki dünyadaki onca insan arasında aramaması gereken tek kişi Dr. Robert Stadler’dı.

Masasında oturmuş, John Galt Hattı programlarına bakarak Dr. Stadler’ın gelmesini beklerken neden yıllardır fizik alanında birinci sınıf bir istidadın ortaya çıkmadığını merak etti. Fakat buna cevap arayamadı. Gözleri, önündeki programda, 93 numaralı seferin satırına çizilmiş kara çizgideydi.

Tren denilen şey, hayatın iki en önemli niteliğine sahip, diye düşündü. Biri hareket öbürü de amaçtı. Yaşamak gibi bir şeydi bu. Ama şimdi artık ortada ölü vagonlar ile lokomotifler kalmıştı. Kendine hissetme zamanı tanıma, diye düşündü. Ceedi mümkün olduğu kadar çabuk parçala. Sistemin her yanında lokomotif ihtiyacı var. Pennsylvania’da Ken Danagger’ın trene ihtiyacı var. Daha çok trene. Yeter ki...

İnterkomdaki ses, “Dr. Robert Stadler,” diye duyuruda bulundu.

Adam gülümseyerek girdi. O gülümseme, ağzından dökülen sözleri vurguluyordu. “Bayan Taggart, sizi yeniden gördüğüm için ne kadar çaresizcesine memnun olduğuma bilmem inanır mısınız?”

Dagny gülümsemedi. “Buraya gelmeniz çok büyük nezaket,” derken sesi ciddi ve nazikti. Konuşunu selamlarken vücudu dimdikti. Yalnız başı biraz eğilmiş, sonra tekrar kalkmıştı.

“Size tek ihtiyacımın, gelebilmek için bir bahane bulmak olduğunu söylesem ne derdiniz? Bu sizi şaşırtır mıydı?”

“Nezaketinizi fazla zorlamak istemem.” Dagny gülümsemi-yordu. “Lütfen oturun Dr. Stadler.”

Adam neşeyle çevresine bakındı. “Daha önce hiçbir demir-yolu yöneticisinin odasını görmemiştim. Bu derece... nasıl desem, ciddi bir yer olacağını sanmazdım, işinizin niteliği mi böyle?”

“Size danışmak istediğim konu aslında ilgi alanlarınızın oldukça dışında Dr. Stadler. Sizi aramamı garip karşılamış ola-bilirsiniz. Lütfen izin verin sebebini anlatayım.”

“Beni aramak istemeniz bile yeterli bence. Eğer size en ufak bir hizmette bulunabilirsem... şu anda beni bundan daha çok memnun edebilecek bir şey düşünmüyorum.” Gülümsemesinde cazip bir nitelik vardı. Gerçekçi bir insanın, kelimelerini örtmek için değil, samimi duygularını vurgulamak için kullandığı bir gülümsemeydi bu.

Dagny dupduru, ifadesiz bir sesle, “Benim sorunum teknoloji konusu,” dedi. Zor görevini tartışan genç teknisyenler gibi konuşuyordu. “Bilimin o kolundan hiç hoşlanmadığınızı çok iyi biliyorum. Sorunumu sizin çözmenizi beklemiyorum... Sizin yaptığınız ya da önem vereceğiniz türde bir iş değil. Size yalnızca problemi anlatacağım, ondan sonra da iki soru soracağım. Size danışmak zorundaydım çünkü konu bir zekâyla, birinin zekâsıyla ilgili ve... siz de bu alandaki tek büyük zekâsınız.”

Bu sözlerin adamı böylesine etkilemesinin sebebinin ne olduğunu anlayamadı. O yüzdeki hareketsizliği, gözlerde birdenbire beliren keskinliği, bazen hevesli ve hemen hemen yakarış yansıtan o dürüstlüğü gördü, sonra adamın sesi, bir duygunun baskısı altında geliyormuş gibi ciddi çıktı. Basit, mütevazı bir sestir bu.

“Nedir sorununuz Bayan Taggart?”

Dagny ona motoru ve onu nerede bulduğunu anlattı, mucidin adını öğrenmenin imkânsız olduğunu söyledi. Bu uğurda neler

yaptığını anlatmadı. Motorun fotoğraflarını ve yazılardan geri kalanları da ona gösterdi.

Dr. Stadler yazıları okurken Dagny onu seyrediyordu. Gözlerin hızlıca okuma hareketlerinde önce profesyonel güveni buldu, sonra bakışlardaki yoğunluk ve dikkat arttı, dudaklar hareket etti. Bu hareketi bir başkası yapsa belki ıslık çalıyor ya da soluğunun düzeni bozuluyor, denirdi. Bir an adamın duraksadığını gördü. Sanki zihninde bir yığın ipucunu izliyor, hepsinin sonuna varmak istiyordu. Derken yaprakları taradı, durdu, yeniden okumak istedi. Okuyup sonuna varmakla, önünde açılan olanakları düşünme hevesi arasında karar veremiyor gibiydi. Dagny onun sessiz heyecanını gördü, içinde bulunduğu ofisi de görmeye geldiği kadını da hatta kendi varlığını da unuttuğunu, bu başarının karşısında her şeyin silindiğini anladı. Onun böyle bir tepki gösterebilmesine saygı duydu ve keşke Dr. Robert Stadler'ı sevebilseydim, diye düşündü.

Bir saati aşkın süredir konuşmuyorlardı. Sonunda adam okumayı bitirip başını kaldırdı, baktı. "Ama bu olağanüstü!" dedi neşeli bir şaşkınlıkla. Sanki Dagny'ye beklemediği bir şeyi haber veriyordu.

Dagny keşke gülümseyebilseydim, ona aradığı yoldaşlığı, birlikte sevinebilmenin güzelliğini sunabilseydim, diye düşündü. Ama yalnızca başını sallamakla yetindi, soğuk bir sesle, "Evet," dedi.

"Ama Bayan Taggart, bu muazzam bir olay!"

"Evet."

"Bunun teknolojiyle ilgili bir konu olduğunu mu söylemişsiniz? Oysa ondan çok ama çok daha üstün. Konverterle ilgili yazdıkları... konuya ne düşünerek yaklaştığı belli. Yepyeni bir enerji kavramına ulaşmış. Tüm standart varsayımlarımızı fırlatıp atmış. Eğer onlara uysaydı motoru yapamazdı. Kendi bakış açısını kendi yaratmış, statik enerjiyi kinetik güce çevirmenin sırrını da bulmuş. Bunun ne anlama geldiğini biliyor musunuz?"

Motorunu yapmadan önce ne düzeyde katıksız, soyut fizik çalışması yaptığını anlıyor musunuz?”

“Kim?” dedi Dagny alçak sesle.

“Pardon?”

“Size sormak istediğim iki sorunun birincisi buydu Dr. Stadler. On yıl kadar önce tanıdığınız, bunu yapabilecek çapta genç bir bilim adamı hatırlayabiliyor musunuz?”

Stadler şaşkınlık içinde duraksadı. Böyle bir soru hiç aklına gelmemişti. Kaşları yavaşça çatılırken, “Hayır,” dedi. “Hayır, aklıma hiç kimse gelmiyor... Ve çok garip ama böyle bir yetenek hiçbir yerden dikkat çekmeden geçemeyeceği için... biri o gence benim dikkatimi çekmeliydi. İstikbal vadeden genç fizikçileri hep gönderirler bana. Bunu sıradan bir fabrikanın araştırma laboratuvarında mı buldum demiştiniz?”

“Evet.”

“Bu garip. Ne işi varmış öyle bir yerde?”

“Motoru tasarlıyorlarmış.”

“Ben de onu demek istiyorum. Büyük fizikçi dehasına sahip biri, ticari bir mucit olmayı seçiyor! Bu kabul edilecek şey değil. Bir motor istemiş, sessizce oturup fizik dalında bir devrim gerçekleştirmiş, bunu amacına giden bir yol olarak görmüş, bulgularını yayınlamayı seçmemiş de motoru yapmaya koyulmuş. Dehasını neden pratik uygulamalarla ziyan etmiş?”

Dagny istemeye istemeye, “Belki de bu gezegende yaşamayı sevdiği içindir,” dedi.

“Pardon?”

“Ah, ben... özür dilerim, Dr. Stadler. Ana konuyla ilgisiz şeyleri tartışmak istememiştim.”

Adamın gözleri dalıyor, dikkati kendi düşünceleri doğrultusunda ilerleyip uzaklaşıyor, kayboluyordu. “Bana neden gelmedi? Neden büyük bilimsel kuruluşlardan birinde, ait olduğu yerde değildi? Bunu yapacak akli varsa herhalde yaptığı şeyin önemini kavrayacak kadar akli da var demektir. Kendi enerjisi tanımla

ilgili neden bir rapor yayınlamadı? Seçtiği genel yönü görebiliyorum ama lanet olsun! En önemli sayfalar kayıp. Asıl iddia yok ortada! Herhalde çevresindekilerden birinin bu çalışmaları bilim dünyasına yansıtacak kadar aklı olmalıydı. Neden yapmadılar? Böyle bir şeyi nasıl, nasıl öylece terk edebilirler?”

“Bu sorulara ben de cevap bulamadım.”

“Ayrıca pratik açıdan baktığımızda da o motor neden bir moloz yığınının altında? Her açgözlü sanayici, servet kazanmak için bunu kapıp götürür diye düşünürdüm. Motorun ticari değerini görebilmek için fazla bir zekâya ihtiyaç yok ki!”

Dagny ilk defa gülümsedi. Acı dolu, çirkin bir gülümsemeydi bu. Hiçbir şey söylemedi.

Stadler, “Mucidin izini bulamadınız mı?” diye sordu.

“Tümüyle imkânsız görünüyor... en azından şu ana kadar.”

“Sağ mıdır dersiniz?”

“Öyle olduğunu düşünmek için sebeplerim var. Ama emin olamıyorum.”

“Ben onu bulmak için bir ilan versem?”

“Hayır. Yapmayın.”

“Ama bilimsel yayınlara ilan koyarsam ve Dr. Ferris’ten de...” Birden sustu, çabucak Dagny’ye bakarken onun da kendisine baktığını gördü. Ama Dagny bakışlarını kaçırmadı. Dr. Stadler başka tarafa baktı, sözünü soğuk, ciddi bir sesle bitirdi. “...ve Dr. Ferris’ten radyoda konuşma yapıp onu benim görmek istediğimi söylemesini istersem, gelmeyi reddeder mi?”

“Evet, Dr. Stadler, sanıyorum reddeder.”

Stadler, Dagny’ye bakmıyordu. Dagny onun yüz kaslarındaki hafif kasılmayı gördü, hemen hemen aynı anda hatlarında bir gevşeme de fark etti. Adamın içinde nasıl bir ışıgın solduğunu anlayamadığı gibi neden aklına ışıgın solması gibi bir benzetme geldiğini de çözemedi.

Dr. Stadler yazıları bileğinin rahat, bıkkın bir hareketiyle masanın üzerine fırlattı. “Beyinlerini para karşılığı satmaktan

çekinmeyecek kadar pratik olan kişiler, pratik gerçek denen şeyin koşullarıyla ilgili de bir şeyler öğrenmeli,” dedi.

Dagny’ye meydan okur gibi baktı. Sanki ondan öfkeli bir cevap bekliyordu. Ama Dagny’nin cevabı öfkeden beter oldu. Yüzü ifadesizliğini koruyordu. Sanki Stadler’in inançlarının gerçek ya da sahte olması artık onun umurunda değildi. Mesafeli bir sesle, “İkinci sormak istediğim soru da şu,” dedi. “Sizin fikrinize göre bu motoru yeniden yapabilecek yetenekte herhangi bir fizikçinin adını bana söyleme nezaketini gösterir misiniz?”

Adam ona bakıp sesli sesli güldü. Acılı bir sesti çıkardığı. “Siz de mi acısını çektiniz bunun Bayan Taggart? Ortalıkta hiçbir tür zekâ bulamamanın acısını...”

“Bana tavsiye edilen bazı fizikçilerle görüşme yaptım, onları umutsuz buldum.”

Stadler hevesle ona doğru eğildi. “Bayan Taggart,” dedi. “Beni aramanız, bilimsel kararlarımın dürüstlüğüne inandığınız için miydi?” Bu soruyu yalvarırcasına sormuştu.

“Evet,” dedi Dagny. “Bilimsel kararlarınızın dürüstlüğüne inandım.”

Stadler arkasına yaslandı. Sanki gizli bir gülümseme, yüzünün gerilimini silip yok ediyordu. Bir arkadaşıyla konuşuyormuş gibi, “Keşke size yardım edebilsem,” dedi. “Yardım etmeyi çok bencil duygularla isterdim çünkü bakın, bu benim en büyük sorunum... kendi kadrom için yetenekli insanlar bulmak. İstidat bir yana, biraz vaat görsem razıyım. Ama bana gönderilen adamlar, doğrusunu isterseniz, ileride doğru dürüst oto tamircisi olabilecek niteliklere bile sahip değil. Ben mi yaşlanıp huysuzlaşıyorum, yoksa insan nesli mi dejenere oluyor bilemiyorum ama gençliğimde dünya bu kadar zekâ yoksunu değildi. Bugünlerde mülakata gelen insanları bir görseniz siz de...”

Birden sustu. Sanki o anda bir şey hatırlamıştı. Sessiz kaldı. Kendi bildiği ama ona söylemek istemediği bir şeyi düşünüyor gibiydi. Sonunda bir şeyler saklamaya çalıştığını belli eden bir

sesle, "Size tavsiye edebileceğim kimse yok," dediğinde Dagny tahminlerinden daha da emin oldu.

"Size sormak istediklerim yalnızca bunlardı Dr. Stadler," dedi. "Bana zaman ayırdığınız için teşekkür ederim."

Adam bir an sessizce oturdu. Sanki gitmeye razı değildi.

"Bayan Taggart," dedi. "Bana motorun kendisini gösterebilir misiniz?"

Dagny şaşırarak baktı ona. "Şey, evet... istiyorsanız. Ama yer altındaki bir kasada. Terminal tünellerimizden birinde."

"Zıyanı yok. Siz beni oraya götürme zahmetine katlanırsanız sorun değil. Özel bir amaçla istemedim bunu. Yalnızca merak ettim. Görmek istedim, o kadar."

Granit kasanın içinde, kırık motorun cam mahfazasının başında dururlarken adam ağır, dalgın bir hareketle şapkasını başından çıkardı... Dagny bunu bir kadının yanında bulunduğu için mi yoksa tabut önünde saygıdan şapka çıkarır gibi mi yaptığını anlayamadı.

Sessizce duruyorlardı. Tek bir ışık cama düştükten sonra yüzlerine yansıyor. Uzaklardan tren tekerleklerinin sesleri duyuluyordu. Ara sıra sertleşen titreşimler, sanki cam mahfazadaki cesedi uyandırıp ondan bir cevap koparabileceklermiş gibi bir duygu veriyordu.

Dr. Stadler alçak sesle, "Öyle harikulade ki!" dedi. "Kendimin olmayan büyük, yeni, hayati bir fikri görmek harika bir şey!"

Dagny ona baktı. Bu sözün anlamını doğru kavrayıp kavrayamadığından emin olabilseydi keşke. Adam ihtiraslı bir samimiyetle konuşuyordu. Resmiyeti ya da karşısındakinin bu itiraflar karşısında ne düşüneceğini bir kenara bırakmıştı. Karşısında yalnızca onu anlayabilen bir kadının yüzünü görüyordu.

"Bayan Taggart, ikinci sınıf insanın şaşmaz işareti nedir bilir misiniz? Başkasının başarısı karşısında bozulmasıdır. Sıradan tipler, birinin çalışması kendilerinininkini aşacak diye titreyip durur. Tepeye varınca yaşayacakları o yalnızlığı hiç bilmezler.

Kendine denk birine duyulan özlemi anlamazlar; saygı duyulacak bir zekâyâ, hayran olunacak bir başarıya özlemi. Kendi sıçan deliklerinden dişlerini gösterirler insana. Parlaklığınızla onları silikleştirmekten hoşlandığınızı zannederler. Oysa siz, onlar arasında bir yetenek görmek için hayatınızın bir yılını feda etmeye razısınızdır. Başarıyı kıskanırlar, rüyalarında gördükleri büyüklük de aslında başka herkesi geride bırakmak ve o insanların da bunu kabul etmesidir. Bu rüyanın zaten sıradanlığın işareti olduğunu çünkü başarılı insanların öyle bir dünyaya dayanamayacağını anlayamazlar. O insanın kendini, hep kendinden eksik kişiler arasında bulunca ne hissettiğini bilmezler... Nefret mi? Yo, nefret değil. Can sıkıntısı. Saygı duymadığınız insanlardan gelen övgü ve hayranlığın ne değeri var? Hiç hayranlık duyabileceğiniz birine özlem duydunuz mu? Yukarıdan aşağı değil, aşağıdan yukarı bakacağınız bir şeye?”

“Ömrüm boyunca duydum,” dedi Dagny. Bu cevabı ondan esirgeyemezdi.

Stadler, “Biliyordum,” dedi. Sesinin mesafeli yumuşaklığında bir güzellik vardı. “Sizinle ilk konuştuğumda anlamıştım. Bugün de o sebeple buraya geldim...” Stadler bir an sustu ama sözüne devam etmedi, cümlesini başka türlü bitirdi. “Zaten motoru görmek istemem de ondandı.”

“Anlıyorum,” dedi Dagny yavaşça. Ona sunabileceği ancak bu ağırbaşlı ses tonuydu.

“Bayan Taggart.” Adam gözlerini indirmiş cam mahfazaya bakıyordu. “Bu motorun yeniden yapımını üstlenebilecek bir adam tanıyorum. Benim yanımda çalışmaz... demek oluyor ki belki de sizin aradığınız türden bir adam.”

Başını kaldırıp Dagny’nin gözlerindeki hayranlığı göremeden, uğrunda yakardığı o açık bağışlama ifadesini fark edemedi... o bir anlık duyguyu mahvetti, salon sohbeti alaycılığı taşıyan bir sesle konuşmayı sürdürdü. “Besbelli delikanlının, toplumun iyiliği ya da bilimin ilerlemesi için çalışmaya niyeti yok. Devlet

işinde çalışmayacağını söylemişti bana. Herhalde özel bir işverenin verebileceği daha yüksek ücreti istiyordu.”

Stadler başını çevirdi ve Dagny’nin yüzünde solan ifadeyi görmekten kaçındı. O ifadenin manasını da anlamak istemiyordu. Dagny, “Evet,” dedi sert bir sesle. “Herhalde o benim aradığım türde bir adam.”

Stadler’ın sesi kuruydu. “Utah Teknoloji Enstitüsü’nden genç bir fizikçiydi. Adı Quentin Daniels. Bir dostum onu bana birkaç ay önce göndermişti. Konuşmaya geldi ama teklif ettiğim işi istemedi. Onu kadroma almak istiyordum. Fizikçi kafasına sahipti. Sizin motoru yapmayı başarır mı bilemem ama en azından teşebbüs etmeye yetecek yeteneği var. Şu sıralar orada ne yapıyor, bilemiyorum. Enstitüyü bir yıl önce kapadılar.”

“Teşekkür ederim Doktor Stadler. Onunla temasa geçeceğim.”

“Eğer isterseniz... ona işin teorisi açısından yardımcı olurum. Yazılardaki ipuçlarından hareketle ben de biraz çalışma yapmak istiyorum. Yazarın bulduğu enerji sırlarının esasını öğrenmek istiyorum. Dayandığı ana ilkeyi bulmamız gerek. Başarırsak Bay Daniels işi bitirebilir, motoru yapabilir.”

“Verebileceğiniz her türlü yardım makbule geçer Dr. Stadler.”

Terminalin altındaki ölü tünellerde sessizce yürüdüler, tavana dizilmiş mavi ışıkların altında, paslı rayların bağlantı yerlerini aştılar ve ileride ışıkları parıldayan platformlara doğru ilerlediler.

Tünelin ağzında, rayların üzerine çömelmiş, elindeki çekiçle bir bağlantıya vurup duran bir adam gördüler. Vuruşlarında emin olamamanın bıkkınlığı ve temposuzluğu vardı. Bir başka adam da yanında durmuş onu sabırsızlık içinde seyrediyordu.

“Ee, nesi var lanet olası şeyin?” diye sordu seyreden.

“Bilmem.”

“Bir saattir uğraşıyorsun.”

“Evet.”

“Ne kadar sürecek?”

“John Galt kim?”

Dr. Stadler yüzünü buruşturdu. Adamların yanından geçtikleri sırada, “Bu sözden hoşlanmıyorum,” dedi.

Dagny, “Ben de,” diye cevap verdi.

“Nereden çıkmış bu söz?”

“Kimse bilmiyor.”

Sessizleştiler. Sonra Stadler, “Bir zamanlar John Galt adında birini tanırdım,” dedi. “Ama uzun süre önce öldü.”

“Kimdi?”

“Onun ölmediğini düşünürdüm. Ama artık hayatta olmadığından eminim. Öyle bir kafası vardı ki yaşıyor olsa bugün bütün dünya ondan söz ediyor olurdu.”

“Ama zaten bütün dünya ondan söz ediyor.”

Stadler durdu. “Evet,” dedi yavaşça. Daha önce hiç akıl etmediği bir düşünceye bakar gibiydi. “Evet... Neden?” Bu kelimedeki korku ve dehşetin titreşimi vardı.

“Kimdi o Dr. Stadler?”

“Neden ondan söz ediyorlar?”

“Kimdi o?”

Adam ürpererek başını iki yana salladı ve kesin bir sesle, “Rastlantı yalnızca,” dedi. “Kullanılmayan bir isim değil zaten. Anlamsız bir rastlantı. Benim tanıdığım adamlarla hiçbir ilgisi yok. O adam öldü.”

Sonradan eklediği sözlerin tam anlamını kavrama iznini kendine tanımadı. “Ölmüş olmalı.”

Masanın üstünde duran sipariş, “Çok Gizli” damgası taşıyordu. “Acil... Öncelikli... Baş Koordinatör Ofisi, çok önemli malzeme... Proje X’le ilgili olarak...” Devamında Devlet Bilim Enstitüsü’ne on bin ton Rearden Metal satılması talep ediliyordu.

Rearden yazıyı okudu, karşısında kıpırdamadan duran usta-başına baktı. Adam odaya girmiş, siparişi bildiren metni masaya tek kelime söylemeden bırakmıştı.

Rearden'ın bakışına cevap olarak, "Görmek istersiniz diye düşündüm," dedi.

Rearden bir düğmeye basıp Bayan Ives'i çağırdı, siparişi ona uzattı, "Bunu nereden geldiyse oraya geri gönder," dedi. "Devlet Bilim Enstitüsü'ne Rearden Metal satmayacağımı söyle."

Gwen Ives ile ustabaşı önce Rearden'a sonra birbirlerine baktılar ve sonra tekrar Rearden'a döndüler, ikisinin de onun gözlerinde gördüğü şey bir kutlamaydı.

Gwen Ives resmî bir sesle, "Peki Bay Rearden," dedi ve kâğıdı bir tür iş evrakıymış gibi aldı, hafifçe eğilip selam verdi, odadan çıktı. Ustabaşı da peşinden gitti.

Rearden onların hissettiklerine bir selam verir gibi, hafifçe gülümsedi. O kâğıt ya da getirebileceği muhtemel sonuçlar konusunda hiçbir şey hissetmiyordu.

Bir tür içsel sarsıntı sonucu, daha doğrusu duygularının akımını kesmek üzere fişi prizden bir anda çeker gibi kendi kendine altı ay önce bir karar vermişti: Önce adımı at, fabrikanın durmamasını sağla, sonra hisset. Adaletli Paylaşım Yasası'nın işleyişini duygulara kapılmadan izleyebilmesini de verdiği bu karara borçluydu.

O yasaya nasıl uyulacağını bilen yoktu. Başlangıçta ona, üreteceği metal miktarının, piyasadaki en iyi özel alaşımın tonajından fazla olamayacağı söylenmişti, tabii Orren Boyle'un ürettiği çelik alaşımdı söz konusu olan. Ama Orren Boyle'un en iyi özel alaşımı, hiç kimsenin satın almak istemeyeceği, kolay çatlayan bir karışımdı. Daha sonraki aşamalarda ona, Rearden Metal'i Orren Boyle üretecek olsa hangi miktarda üretebilecekse, kendisinin de o kadar üretebileceği söylendi. Bunun nasıl saptanabileceğini gösteren de yoktu. Washington'da birisi bir rakam söylemiş, yılda şu kadar ton, demiş, bunun için de hiçbir sebep göstermemişti. Sonra da herkes konunun peşini bırakmıştı.

Rearden isteyen her müşteriye eşit miktarda Rearden Metal verilebilmesinin nasıl mümkün olacağını da anlayamamıştı.

Fabrikasını tam kapasitede çalıştırmasına izin verilmiş olsa bile bekleyen sipariş listesine üç yılda cevap vermesi yine de zor olacaktı. Her gün bir sürü yeni sipariş yağıyordu. Fakat gelen siparişler artık eski onurlu ticaret ilkelerine göre pek de sipariş sayılmazdı. Talepti bunlar. Yasaya göre herhangi bir müşteri, hakkaniyete uygun olarak saptanmış Rearden Metal payının kendisine verilmediğini ileri sürüp dava açabilirdi.

Hakkaniyetli payın da hangi miktarda olacağı saptanmamıştı. Washington'dan, dağıtım müdür yardımcısı olarak, üniversiteyi yeni bitirmiş zeki bir genç gönderilmişti. Washington'a defalarca telefon açıp görüşmeler yaptıktan sonra müşterilere başvuru sırasına göre beşer yüz ton mal verilmesi gerektiğini bildirdi. Buna karşı herhangi bir iddia ileri sürmek olanaksızdı. Bir tek libre de istense, bir milyon ton da istense geçerliliği aynıydı. Delikanlı, Rearden fabrikasında kendine bir ofis edinmişti. Ofiste dört kız, gelen Rearden Metal başvurularını kabul ediyordu. Fabrikanın o sıradaki üretim hızına göre başvuruların karşılanması gelecek yüzyıla sarkacak gibi görünüyordu.

Beş yüz ton Rearden Metal, Taggart Transcontinental'a beş kilometre ray döşemeye bile yetmezdi. Ken Danagger'ın kömür madenlerinden bir tanesi için gereken payandalara da kâfi gelmezdi. En büyük sanayilere, Rearden'ın en iyi müşterilerine, bu metali kullanma hakkı tanınmıyordu. Ama birdenbire piyasada Rearden Metal'e ait golf sopaları belirmeye başlamıştı. Kahve demlikleri, bahçe araç gereçleri, banyo armatürleri de Rearden Metal sayesinde yapılmaya başlamıştı. Metalin değerini anlayan ve kamuoyunun hışmına rağmen sipariş etmeye cesaret eden Ken Danagger'ın ise malını almasına izin verilmemişti. Siparişi karşılanamamış, yeni yasa, olayı yarıda hiç uyarısız durdurmuştu. Taggart Transcontinental'a en tehlikeli anda ihanet eden Bay Mowen, şimdi Rearden Metal'den şalterler yapıyor, bunları Atlantic Southern Şirketi'ne satıyordu. Rearden öylece bakıyordu olup bitenlere. Duygularının fişini çekmiş gibiydi.

Herkesin bildiği şeyleri ona söyleyen çıkarsa, örneğin Rearden Metal üzerinden hızlı servetlerin kazanılmaya başladığını ifade eden olursa Rearden tek kelime söylemeden uzaklaşıyordu oradan. Çeşitli salonlarda insanlar, “Hayır, öyle değil,” diyorlardı. “Buna karaborsa demeyin çünkü aslında öyle sayılmaz. Metali yasadışı satan yok. Yalnızca o konudaki haklarını satıyorlar. Aslında satmak değil de haklarını bir araya getirip bir havuzda topluyorlar.” Rearden bu payların satılmasını ya da havuzlara toplanmasını sağlayan anlaşmaları da Virginia’daki bir imalatçının iki ay içinde nasıl olup beş bin ton Rearden Metal dökümü yapabildiğini de (hatta hangi Washington kodamanının bu adamla gizli ortaklığı olduğunu da) anlamıyordu. Onların bir ton Rearden Metal’den ettikleri kârın, kendi kârının beş katı olduğunun farkındaydı. Bir şey söylemiyordu. Bu metalde kendisi hariç herkesin hakkı vardı.

Washington’dan gelen delikanlı (çelik işçileri ona Süt Nine diye isim takmıştı) Rearden’in çevresinde, inanılmayacak bir hayranlık sergileyerek dolaşıp duruyordu. Rearden da onu tiksinti dolu bir eğlenme havasında izliyordu. Çocuğun ahlak kavramıyla uzaktan yakından alakası yoktu. Gittiği üniversite silmişti bunları onun varlığından. Geriye garip bir dürüstlük kalmıştı. Aynı anda hem saf hem de kinik, vahşi bir canlının masumiyeti gibi.

Bir keresinde, “Beni onaylamıyorsunuz Bay Rearden,” demişti birdenbire. Sesinde herhangi bir güceniklik yoktu. “Bu pratik bir şey değil.”

“Neden pratik değil?” diye sormuştu Rearden.

Çocuk şaşırmış, cevap bulamamıştı. “Neden?” diye başlayan soruların hiçbirine cevap veremiyordu zaten. Hep yargılarda bulunarak konuşuyor, insanlarla ilgili olarak, “O demode biri,” “Yeniliğe ayak uyduramamış,” “Uyum sağlamamış,” gibi şeyler söylüyor, bunları hiç kararsızlık göstermeden, açıklama da yapmaya gerek duymadan söylüyordu. Metalürji mezunu olduğu halde bazen, “Demir dökümü sanırım yüksek ısı gerektirir,” gibi bir cümle de sarf edebiliyordu. Fizik konularında ağzından emin

olmadığı sözler çıkıyor ancak iş insanlara gelince kesin yargılarda bulunuyordu.

Bir keresinde de, “Bay Rearden, eğer kendi dostlarınıza daha çok metal vermek isterseniz, yani daha büyük miktarlarda vermek isterseniz bu ayarlanabilir aslında,” demişti. “Zaruri ihtiyaç maddesini ileri sürerek özel bir izin için başvurabiliriz. Neden yapmıyoruz bunu? Benim Washington’da birkaç tanıdığım var. Sizin dostlarınız da oldukça önemli insanlar. Büyük iş adamları. Bu durumda, zaruri ihtiyaç iddiasının kabulü zor olmaz. Tabii bazı masraflar olacaktır. Washington’daki işler için. Nasıldır bilirsiniz. Bazı şeyler bazı masraflara yol açar.”

“Hangi şeyler?”

“Ne demek istediğimi anlıyorsunuzdur.”

“Hayır,” demişti Rearden. “Anlamıyorum. Bana anlatın.”

Çocuk ona emin olamadan bakmış, durumu zihninde tartmış, sonra da, “Bu kötü psikoloji,” demişti.

“Hangisi?”

“Biliyorsunuz Bay Rearden, o tür sözler kullanmaya hiç gerek yok.”

“Hangi tür?”

“Kelimeler izafidir. Birer simgeden başka bir şey değildir onlar. Çirkin simge kullanmazsak ortada çirkinlik olmaz. Ben bir şeyi bir biçimde söylemişken neden başka biçimde söyletmeye çalışıyorsunuz?”

“Hangi biçimde söyletmeye çalışıyorum?”

“Bunu niçin yapıyorsunuz?”

“Siz niçin yapmıyorsanız aynı sebepten.”

Çocuk bir süre sessiz kalmış, sonra, “Biliyor musunuz Bay Rearden, mutlak standart diye bir şey yoktur,” demişti. “Katı ilkelere göre hareket edemeyiz. Esnek olmak zorundayız. Günün gerçeklerine uymak, ona göre hareket etmek zorundayız.”

“Hadi, koş, delikanlı. Katı ilkeler olmadan, dediğin şartlara göre bir ton çelik dök de göreyim seni.”

Çocuğa yönelik garip bir duygu, belki üslup duygusu diye nitelendirilebilecek bir şey, Rearden'ın onu beğenmemesine rağmen her nasılsa ona kızamamasına yol açıyordu. Çevredeki olayların ruhuna uyuyor gibiydi çocuk. Sanki zaman içinde geri gidiyor, çocuğun ait olduğu çağa varıyorlardı. Ama Rearden o çağa ait değildi. Yeni fırınlar açmak yerine var olanlarla bir zarar yarışındayım, diye düşünüyordu. Yeni girişimler, yeni araştırmalar, Rearden Metal'in kullanımı konusunda yeni deneyler başlatmak yerine tüm enerjisini demir cevheri kaynaklarını bulma işine yöneltmişti. Demir çağı insanları gibi, diyordu kendi kendine. Ama daha umutsuzca.

Bu düşüncelerden kaçınmaya çalıştı. Kendi duygularına karşı tetikte olmalıydı. Benliğinin bir bölümü yabancılaşmış, onu uyuşmuş durumda tutmak şart olmuş gibi. İradesi her an tetikte olmak zorundaydı. Sanki o bölüm bir bilinmeyendi. Tek bildiği, olayın kökünü asla görmemesi ve ona seslenmemesi gerektiği idi. Tehlikeli bir an yaşamıştı zaten. Öyle bir şeyin geri dönmesine izin veremezdi.

Ofisinde yalnızdı o gün. Bir kış akşamıydı. Önündeki gazete açık duruyordu. Baş sayfadaki yönergeler sütununa felç olmuş gibi bakıyordu. Ellis Wyatt'ın petrol yataklarının alevler içinde olduğunu radyodan duymuştu. O anda ilk tepkisi, daha geleceği düşünmeden, felaketi fark etmeden, şoku, korkuyu, isyanı hissetmeden önceki tepkisi kahkahalarla gülmek olmuştu. Bir zafer duygusuyla gülmüştü. Sevinçle. Ağzından dökülmeyen, yalnızca hissettiği sözler de, Tanrı seni kutsasın Ellis, her ne yapıyorsan, biçiminde olmuştu.

Kahkahasının altında yatanları fark ettiği zaman, bundan böyle kendine karşı sonu gelmez bir nöbete geçmeye mahkûm olduğunu anlamıştı. Kalp krizi geçirmiş biri gibiydi artık. Uyarı almış biriydi. Tehlikeyle burun buruna yaşıyordu. O tehlike her zaman darbeyi indirebilirdi.

O günden beri hep uzak tutmuştu o tehlikeyi kendinden. Kendi içinde dengeli, tedbirli, kontrollü bir tempo uygulamıştı. Ama bir an için yine çok yaklaşılmıştı tehlikeye. Devlet Bilim Enstitüsü'nün masada duran siparişine baktığında kâğıdın üzerinde oynaşan parıltının dışarıdaki fırınlardan gelmediğini, uzak yerlerde yanan petrol alanlarından geldiğini hissediyordu.

Süt Nine reddedilen siparişi duyunca, "Bay Rearden, bunu yapmamalıydınız," demişti.

"Nedenmiş?"

"Sorun çıkacak."

"Ne tür bir sorun?"

"O bir devlet siparişi. Devlet siparişini reddedemezsiniz."

"Neden edemeyecekmişim?"

"Bu bir 'zaruri ihtiyaç' projesi. Üstelik gizli de. Çok önemli."

"Ne tür bir proje bu?"

"Bilmiyorum. O bir sır."

"O zaman önemli olduğunu nereden biliyorsun?"

"Öyle diyor."

"Kim diyor?"

"Böyle şeylerden kuşku duyamazsınız Bay Rearden!"

"Niye duyamayacağım?"

"Ama... duyamazsınız."

"Duyamazsam o zaman bu bir mutlak haline geliyor demektir, oysa mutlak diye bir şey olmadığını sen kendin söyledin."

"O başka."

"Nasıl başka?"

"Devlet bu."

"Yani devlet dışında başka mutlak olamaz diyorsun, öyle mi?"

"Önemli diyorlarsa önemlidir diyorum sadece."

"Neden?"

"Başınızın derde girmesini istemiyorum Bay Rearden. Ama girecek, o kesin. Çok fazla *neden* sorusu soruyorsunuz. Neden yapıyorsunuz bunu?"

Rearden ona baktı, sesli sesli güldü. Delikanlı kendi ağzından çıkan kelimeyi fark edince yüzünde suçlu bir gülümseme belirdi ama aslında mutsuz görünüyordu.

Bir hafta sonra Rearden'ı görmeye gelen adam genç görünüşlü ve zayıfça biriydi fakat görünmeye çalıştığı kadar genç de zayıf da değildi. Sivil giysiler içindeydi, bacaklarında trafik polislerinininki gibi deri paçalıklar vardı. Rearden onun Devlet Bilim Enstitüsü'nden mi yoksa Washington'dan mı geldiğini tam anlayamadı.

"Anladığıma göre Devlet Bilim Enstitüsü'ne metal satmayı reddetmişsiniz Bay Rearden," dedi adam. Sesi yumuşak, bir sırrı paylaşır gibiydi.

Rearden, "Evet, öyle," diye karşılık verdi.

"Ama bu... yasaya bilerek itaatsizlik sayılmaz mı?"

"Yorumu size kalmış."

"Size bunun sebebini sorabilir miyim?"

"Nedenim sizi ilgilendirmez."

"Ya! Ama tabii ki ilgilendirir! Biz sizin düşmanınız değiliz Bay Rearden. Size adil davranmak istiyoruz. Büyük sanayici olduğunuz gerçeğinden korkmamalısınız. Bunu sizin aleyhinize kullanmayacağız. Aslında size karşı da en düşük ücretli geçici işçiye olduğu kadar adil davranmak niyetindeyiz. Nedeninizi öğrenmek istiyoruz.

"Ret cevabımı gazetelerde yayınlayın, okuyan herkes size sebebini söyleyecektir. Zaten bir yıl kadar önce de tüm gazetelerde çıkmıştı."

"Yo, hayır, hayır, hayır! Gazeteleri neden işe karıştırıyoruz? Bunu aramızda dostça bir konu olarak çözemez miyiz?"

"O size kalmış."

"Biz bunun gazetelerde çıkmasını istemiyoruz."

"İstemiyor musunuz?"

"Hayır. Size zarar vermek istemeyiz."

Rearden adama baktı, şöyle sordu: “Devlet Bilim Enstitüsü’nün on bin ton metale niçin ihtiyacı var? Proje X nedir?”

“Ha, o mu? Çok önemli bir bilimsel araştırma projesi bu. Sosyal değeri o kadar büyük ki tahmin edilemeyecek toplumsal yararlar yaratabilir. Ama ne yazık ki üst politikanın kuralları, projenin niteliğini daha ayrıntılı biçimde açıklamamı engelliyor.”

“Biliyor musunuz,” dedi Rearden. “Size reddediş sebebim olarak, amacını benden sır gibi saklayanlara metal satmak istemediğimi söyleyebilirdim. Hangi amaçla kullanılacağını bilmek benim ahlaki sorumluluğumdur.”

“Ah! Ama onunla ilgili kaygılanmanız hiç gerekmiyor Bay Rearden! Biz bu sorumluluğu sizin üzerinizden alıyoruz.

“Ya alınmasını istemezsem?”

“Ama bu çok demode bir davranış ve tümüyle teorik bir tavr.”

“Neden olarak bunu gösterebilirdim dedim ama göstermiyorum. Çünkü bu olayda daha başka, daha kapsamlı bir nedenim var. Devlet Bilim Enstitüsü’ne iyi ya da kötü, gizli ya da açık, herhangi bir amaçla kullanması için Rearden Metal satmam.”

“Ama neden?”

“Dinle,” dedi Rearden yavaşça. “İnsanın vahşi toplumlarda her an düşmanları gelip onu öldürebilir diye korktuğu, kendini elinden geldiğince savunmaya çalıştığı koşulları haklı gösterecek bir tür neden belki bulunabilir. Ama insanın kendi katillerine silah üretmek zorunda bırakıldığı bir toplum asla haklı gösterilemez.”

“Bu tür kelimeler kullanmanın tavsiye edilebilecek bir şey olduğunu sanmıyorum Bay Rearden. Bu türlü düşünmenin pratik bir şey olduğunu da sanmıyorum. Ne de olsa devlet hiçbir zaman, yani çok geniş ulusal politikaları gözetirken sizin belirli bir kurum ya da kuruluşa duyduğunuz şahsi kini dikkate alamaz.”

“O zaman dikkate almayın.”

“Ne demek istiyorsunuz.”

“Gelip bana nedenimi sormayın.”

“Ama Bay Rearden, yasaya uymayı reddetmenizi görmezden gelemeyiz. Ne yapmamızı bekliyorsunuz?”

“Ne isterseniz yapın.”

“Ama böyle bir şey hiç olmadı. Hiç kimse hayati önemi olan bir malı devlete satmayı reddetmedi. Aslına bakarsanız yasa sizin metali herhangi bir tüketiciye satmayı reddetmenize de izin vermiyor, nerede kaldı devlete...”

“Eh, o zaman neden tutuklamıyorsunuz beni?”

“Bay Rearden, bu dostça bir konuşma. Neden tutuklama gibi şeylerden söz edelim?”

“Bana karşı son çareniz o, değil mi?”

“Ben bunun sözünü bile etmedim.”

“Bu tartışmanın her cümlesine damgasını vuran da zaten o, değil mi?”

“Neden adını analım böyle bir şeyin?”

“Neden anmayalım?” Cevap gelmedi. “Elinizde o koz olmasa bu odaya girmenize bile izin vermeyeceğim gerçeğini benden mi saklamaya çalışıyorsunuz?”

“Ama ben tutuklamalardan söz etmiyorum.”

“Ben ediyorum.”

“Sizi anlayamıyorum Bay Rearden.”

“Bunun dostça bir sohbet olduğu numarasını yapmanıza yardımcı olmuyorum. Çünkü değil. Şimdi bu konuda ne isterseniz yapın.”

Adamın yüzünde acayip bir ifade vardı: Sanki konunun ne olduğunu daha önce hiç fark etmemiş gibi bir şaşkınlık vardı öncelikle. Bir de korku. Aslında hep biliyormuş da ortaya çıkmasından ödü kopuyormuş gibi.

Rearden garip bir heyecan yaşıyordu. Daha önce hiçbir zaman anlayamadığı bir şeyi kavramasına ramak kalmış gibi bir duygu. Muhteşem bir keşfin izindeymiş, o keşif henüz çok uzakta olmakla birlikte çok ama çok önemliymiş gibi.

“Bay Rearden,” dedi adam. “Devlet sizin metalinize ihtiyaç duyuyor. Onu bize satmak zorundasınız çünkü herhalde takdir edersiniz ki devletin planları sizin onay vermemeniz yüzünden gecikemez.”

Rearden ağır ağır, “Her satış, satıcının onayını gerektirir,” diye karşılık verdi. Ayağa kalkıp pencereye yürüdü. “Ne yapabileceğinizi söyleyeyim size.” Parmağıyla Rearden Metal’in yan hatta vagonlara yüklendiği yeri gösterdi. “İşte Rearden Metal. Kamyonlarınıza binersiniz, her yağmacı gibi oraya gidersiniz, riskiniz de olmaz çünkü sizi vuramam, bunu da biliyorsunuz, oradan istediğiniz kadarını alıp çeker gidersiniz. Bana para falan yollamaya kalkışmayın. Kabul etmem. Çek de yollamayın, götürüp bozdurmam. Eğer o metali istiyorsanız el koyabilecek silahlar elinizde. Yapın.”

“Ulu Tanrım, Bay Rearden, halk ne düşünür!” İçgüdüsel, istek dışı ağızdan fırlamış bir çığlıktı bu. Rearden’ın yüz kasları bir an için sessiz bir gülüş yansıttı. Bu çığlığın anlamını her ikisi de anlamıştı. Rearden dengeli bir sesle, ciddi ve kesin konuştu. “Bunun satış gibi gözükmesi için benim yardımımı istiyorsunuz. Yardım etmeyeceğim.”

Adam tartışmadı. Gitmek üzere ayağa kalktı. Yalnızca, “Bu tutumu benimsediğinize pişman olacaksınız Bay Rearden,” dedi.

“Hiç sanmıyorum.”

Rearden olayın orada son bulmayacağını biliyordu. Olayı halka duyurmaktan korkmalarının asıl nedeninin de Proje X’in gizliliği olmadığını farkındaydı. İçinde garip, neşeli bir özgüven duyuyordu. Görebildiği geleceğe yönelik olarak atılacak en doğru adımları attığından emindi.

Dagny salonundaki koltuğa yayılmış, gözlerini yummuştu. Zor bir gündü ama bu gece Hank Rearden’ı göreceğini biliyordu. Bu düşünce, saatler sürmüş anlamsız çirkinliklerin yükünü omuzlarından kaldırıveren bir levye gibiydi.

Hareketsizdi Dagny. Anahtarın kilitte dönme sesine odaklanmış, sessizce beklemekten memnundu. Rearden telefon etmemişti ama Dagny, bakır üreticileriyle bir görüşme için onun bugün New York'a geldiğini biliyordu. Hiçbir gelişinde ertesi sabahdan önce kentten ayrılmamış, geceyi Dagny'den ayrı geçirmemişti. Dagny'nin hoşuna gidiyordu onu beklemek. Kendi gündüzleri ile onun geceleri arasına bir zaman tamponu koymaya zaten ihtiyacı vardı.

Önümüzdeki saatler de onunla geçen tüm geceler gibi gurla yaşanmış dakikalar hesabına eklenecek, diye düşündü. İş günleri konusunda duyabildiği tek gurur, o günü yaşamaktan çok, o günden sağ çıkmakla ilgiliydi. Yanlış bu, diye düşündü. İnsanın hayatındaki herhangi bir süre için bunu söylemek zorunda kalması bir nevi ihanetti. Ama şimdi bunu düşünemezdi. Rearden'ı düşünüyordu o. Geride kalan aylar boyunca izlediği mücadeleyi, onun çırpınışlarını... Aslında ona yardım edebileceğinin her zaman farkındaydı. Her biçimde yardım edebilirdi, bir tek sözle yardım etmenin dışında.

Geride kalan kış içinde bir akşam Rearden'ın nasıl geldiğini, cebinden küçük bir paket çıkarıp ona nasıl uzattığını, "Senin olmasını istiyorum," dediğini hatırlıyordu. Dagny kutuyu açınca içinde armut biçiminde bir yakut pendentif görmüş, inanmaz gözlerle, büyük bir şaşkınlıkla bakakalmıştı. Yakutun içinden fışkıran alev gibi ışıklar, beyaz saten kaplı kutuya yansiyordu. Çok ünlü bir taşı bu. Dünyada bunu satın almaya parası yetecek belki ancak bir düzine insan vardı ve Rearden kesinlikle onlardan biri değildi.

"Hank... neden?"

"Özel bir nedeni yok. Yalnızca senin taktığını görmek istedim."

"Yo, hayır, bu çeşit bir şeyi takmak olmaz! Nasıl yaparım bunu? Özel olarak giyinmem gereken yerlere öyle seyrek gidiyorum ki. Ne zaman takacağım bunu?"

Rearden ona baktı, gözleri önce bacaklarından başlayıp yavaşça yukarı tırmandı, yüzünü buldu. “Göstereyim,” dedi.

Dagny’yi tutup yatak odasına götürdü, üzerindeki tek kelime söylemeden çıkardı. Sahibiymiş de onu soyamak için rızasına ihtiyacı yokmuş gibiydi. Ve sonra pandantifi taktı. Dagny memelerinin arasında pırıltılı bir kan damlasına benzeyen o yakutla, çırılçıplak duruyordu.

“Sence bir erkek, metresine bir mücevheri, kendi zevki dışındaki bir amaçla hediye etmeli mi?” diye sordu Rearden. “Bunu böyle takmanı istiyorum. Yalnızca benim için. Görünüşünü çok beğendim. Harikulade güzel.”

Dagny güldü. Yumuşak, soluksuz bir gülüştü. Konuşamıyor, hareket edemiyor, yalnızca başını sessizce sallayarak durumu kabulleniyordu. Birkaç kere salladı başını. Saçları başının çevresinde daireler çizerek kıpırdıyor, sonunda başı eğik durduğunda yine sarkıyordu.

Sonra yatağa devrildi. Başını arkaya atmış, iki kolu iki yanında yatarken avuçlarını yatak örtüsüne bastırıyordu. Tek bacağı kıvrık, diğeri lacivert keten örtünün üzerinde dümdüzdü. Loş ışıkta göğsünün üzerindeki taş bir yara gibi parlıyor, tenine bir yıldızmışçasına ışınlara saçıyordu.

Gözleri beğenilmenin bilinçli zaferiyle, eğleniyormuş gibi yarı kapalıydı ama dudakları çaresiz, yakaran bir beklentiyle aralanmıştı. Rearden odanın karşı tarafında durmuş ona bakıyordu. Yamyassı karnına, soluk alışına, duyarlı bilincin duyarlı bedenine. Alçak sesle, yoğun bir ifadeyle konuştu.

“Dagny, bir ressam senin şu anki halinin resmini yapsa tüm erkekler gelip o resme bakar, kendi hayatlarında asla yaşayamayacakları bir anı yaşamaya çalışırlardı. Büyük sanat derlerdi buna. Neler hissettiklerini, o hislerinin niteliklerini tam bilemez ama o resim onlara her şeyi açık seçik gösterirdi. Sen klasik bir Venüs olmasan da bir demiryolu şirketinin başkan yardımcısı olsan da. Çünkü o da olayın bir parçası. Benim ne olduğum bile öyle. O

da olayın parçası. Dagny, o insanların hepsi bunu hisseder, sonra gidip rastladıkları ilk barmen kızla yatarlardı. Hissettiklerine ulaşmaya hiçbir zaman çabalamazlardı. Ben de istemezdim onu bir resimden aramayı. Gerçeğini isterdim. Umutsuz özlemler bana gurur vermezdi. Ölü doğmuş bir umudu besleyemem. Sahip olmak, onu yaşatmak isterim. Anlıyor musun?”

Evet, Hank, ben seni çok iyi anlıyorum, dedi Dagny içinden, ama sen anlıyor musun acaba sevgilim. Tam anlamıyla anlıyor musun? Ne var ki bunları dillendiremedi.

Tipinin başladığı akşam eve vardığında salonun karlı geceye bakan camının önünde koskoca buketler halinde tropik çiçekler bulmuştu. Hawaii'den getirilmiş çiçeklerin sapları uzun uzundu. Koca çiçeklerin taç yaprakları kan kırmızısıydı. Rearden o gece geldiğinde, “Bunları çiçekçinin vitrininde gördüm,” demişti. “Tipinin ortasında çok güzel görünüyordular. Ama vitrindeki mallar kadar ziyan olan şey yoktur.”

Dagny olmadık zamanlarda, oturduğu dairede çiçekler bulmaya başlamıştı. Üzerinde kart olmadan yollanmış çiçekler. Ama biçimleriyle, şiddet dolu renkleriyle ve inanılmaz fiyatlarıyla belli ediyorlardı gönderenin imzasını. Bir keresinde altın bir kolye almıştı ona Rearden. Birbirine minik menteşelerle tutturulmuş karelerden oluşuyor, boynunu ve omuzlarını kaplayan, şövalye zırhı renginde som altından bir kalkan gibi görünüyordu. “Bunu siyah bir elbiseyle tak,” demişti emir verir gibi. Bir keresinde de ünlü bir kuyumcunun elinden çıkmış, ince uzun, kare yontulmuş kristal bloklarından bir bardak takımı getirmişti. Dagny ona iç-kisini o bardakla verirken bardağı nasıl aldığını, nasıl tuttuğunu izlemişti. Sanki parmaklarının o kristale dokunuşu, içkinin tadı ve Dagny'nin yüzü bölünmez bir an içinde gelen tek bir zevkti. “Hoşuma giden şeyleri görsem de almazdım,” demişti. “Pek anlamı olmazdı. Artık var.”

Rearden bir kış sabahı ona ofisinden telefon açmış, davete benzemeyen, patrondan gelen buyruğa benzeyen bir sesle, “Bu

akşam birlikte yemek yiyoruz, resmî giyinmeni istiyorum. Mavi bir elbisen var mı? Onu giy,” demişti.

Dagny’nin giydiği, ona savunmasız bir sadelik katan, toz mavisi bir elbiseydi. Yaz güneşi altındaki bir bahçede, mavi gölgeler arasında duran bir heykeli andırıyordu. Rearden’ın getirip onun omuzlarına sardığı şey, mavi tilki dedikleri türden bir pelerindi. Onu çenesinden ayak parmaklarının ucuna kadar sarıp sarmalıyordu. “Hank, bu çok çılgınca!” demiş ve gülmüştü. “Hiç benim tarzım değil!” Rearden ise, “Öyle mi?” diyerek onu aynanın karşısına çekmişti.

Koskocaman, battaniye gibi onu saran kürk, Dagny’yi fırtınadan korunmak için kundaklanmış bir çocuk gibi göstermişti. Kaliteli tüyler bu kundağın masumiyetini, bilerek çelişki oluşturan bir zarafete çeviriyordu. Aslında açık kahverengiydi kürk. Pek göze çarpmayan bir mavimsi alt tonu vardı. Yalnızca sarıp sarmalayan bir sis gibi hissediliyordu. Gözle değil de ellerle fark ediliyormuş gibi. Eller o kürkün yumuşaklığına hiç değmediği halde, parmaklar o tüylerin arasına dalıyormuş gibi. Pelerin onun hiçbir yanını göstermiyordu. Bir tek kumral saçları, ela gözleri ve dudaklarının biçimi belirgindi.

Dagny ona döndüğünde gülümsemesi şaşkın ve çaresizdi. “Ben... ben... böyle görüneceğini düşünmemiştim.”

“Ben biliyordum.”

Rearden arabasını kentin karanlık sokaklarında sürerken Dagny de yanında oturuyordu. Arada sırada ışıklı köşelerden geçerlerken yağan karların ısıltılı deseni belli oluyordu. Dagny koltukta arkasına yaslanarak yatar gibi oturuyor, karlara bakıyordu. Kürk pelerinine sımsıkı sarınmıştı. Elbisesi gecelik kadar inceydi aslında. Kürk bu yüzden onu tam anlamıyla kucaklıyor gibi oluyordu.

Kar perdesinin ardında yükselen binalara, Rearden’a, onun direksiyondaki eldivenli ellerine bakıyordu Dagny. Siyah palto giymiş, beyaz bir kaşkol bağlamıştı. Dagny onun büyük kente,

cilalı kaldırımlara, heykel gibi biçim verilmiş taşlara ait biri olduğunu düşünüyordu.

Araba tünele girdi, nehrin altındaki koridorun çınlamalar ve gürültüler yaratan fayanslarının arasında ilerlemeye koyuldu, tırmandı, kapkara bir gökyüzünün altında, viyadükten üstteki otoyola çıktı. Artık ışıklar aşağılarında kalmıştı. Kilometrelerce alana yayılmış mavimsi camlar, fabrika bacaları, eğik duran vinçler, kızıl alev püskürmeleri, sanayi bölgesinin silüetini oluşturan çizgiler halindeydi. Dagny onu bir keresinde fabrikada gördüğü günü hatırladı. Alnına kurum lekeleri bulaşmış, üzerini asitlerin kemirdiği bir tulum. O kılıkta da resmî takımlar içinde olduğu kadar doğaldı Rearden. Aşağıya, New Jersey'ye bakarken, buraya da ait o, diye düşündü. Vinçlerin, alevlerin, dişli çarkların dünyasına.

Karanlık yolda, تنها bölgede ilerlerken farların ışığında karlar uçuşuyordu. Dagny onu yazın, tatile çıktıkları zamanki haliyle düşündü. Pantolon ve gömlekle çimenlere uzanmış, sıvalı kollarında güneş ışıkları oynasırken. Kırsal yerlere de aitti o. Her yere ait aslında, diye düşündü. Dünyaya ait bir insandı her şeyiyle. Sonra bu kelimeleri dikkatle inceledi, daha doğru biçimde dizdi. Dünya ona aitti. Dünyada rahattı Rearden ve kontrol onun elindeydi. O halde niçin bir trajedinin yükünü taşımak zorunda kalıyor, sessiz bir tahammül içinde sanki taşıdığı yükün farkına bile varmadan bunu kabulleniyordu? Bu sorunun cevabını kısmen biliyordu Dagny. Geri kalanı da yakında öğrenecekmış, çok geçmeden onu da kavrayacakmış gibi hissediyordu. Ama şimdi onu düşünmek niyetinde değildi çünkü şu anda o yüklerden uzaklaşıyorlardı. Hızla giden bir arabada, tam bir mutluluğun sakinliği vardı. Başını çok hafif kıpırdattı, bir anlığına onun omzuna değmesini sağladı.

Araba otoyoldan ayrılıp uzaklarda, karların yukarısında, çıplak dallardan oluşan bir örgünün tepesinde görünen ışıklı pencerelere doğru ilerledi. Az sonra yumuşak bir ışık altında, karanlığa ve

ağaçlara bakan bir camın gerisinde, masanın başında oturuyorlardı. Bir handı burası. Koruluğun kenarındaydı. Pahalılığın ve ıssızlığın lüks atmosferine sahipti. Çok zevkli döşenmiş bir yerdi. Orayı keşfeden kişilerin bu fiyatları ödeyebildiği ve bu tenhaliği sevdiği belliydi. Dagny yemek salonunun pek farkında da değildi. Salon buradaki genel rahatlık duygusunun içinde eriyip kayboluyordu. Onun dikkatini çeken tek süs, camın dışındaki dallarda ışıldayan buzlardı.

Oturmuş dışarıya bakarken mavimsi kürkü, çıplak kolları ve omuzlarının üzerinden yarı kaymış durumdaydı. Rearden onu gözlerini kısarak, kendi eserini seyrederek gibi izliyordu.

“Sana bir şeyler vermek hoşuma gidiyor,” dedi. “Çünkü hiç ihtiyacın yok.”

“Yok mu?”

“Zaten mesele, onlara sahip olmanı istemem değil. Sana bunları benim vermem.”

“Zaten benim de öylesine ihtiyacım var Hank. Senden.”

“Bunun benim açımdan hain bir bencillik olduğunu anlıyor musun? Senin keyfin için değil, kendi keyfim için yapıyorum.”

“Hank!” Bu çılgılık istemeden kopmuştu, içinde hem neşe hem umutsuzluk hem güceniklik hem de acıma vardı. “Eğer bana bunları sırf benim keyfim için verseydin, kendi keyfin söz konusu olmasaydı bunları hemen yüzüne fırlatırdım.”

“Evet... tabii yapardın. Yapman da gerekirdi.”

“Buna kendi hain bencilliğim mi demiştin?”

“Öyle deniyor.”

“Ha, evet! Onlar öyle diyorlar. Sen ne diyorsun peki Hank?”

“Bilemiyorum,” dedi kaygısız bir sesle. Sonra vurgulayarak devam etti. “Tek bildiğim, eğer bu kötülükse, hainlikse, günahına razıyım çünkü dünyada yapmayı her şeyden çok istediğim şey bu.”

Dagny cevap vermedi. Yüzünde hafif bir gülümsemeyle ona bakıyor, sanki ona, kendi ağzından çıkan kelimeleri dinlemesini söylüyordu.

Rearden, “Paramın tadını çıkarmayı her zaman istedim,” dedi. “Bunun nasıl yapılacağını bilmiyordum sadece. Ne kadar istediğimi fark edecek zamanım bile olmamıştı. Ama döktüğüm her çeliğin bana sıvı altın gibi geri döndüğünü biliyordum. O sıvı istediğim biçimde cisimleşebilirdi. Onun keyfini çıkaracak kişi bendim. Oysa yapamıyordum. Bir amaç bulamıyordum. Şimdi buldum. O serveti üreten bendim, istediğim her türlü zevki benim için senin satın almana da ben izin vereceğim. Buna, ne kadarına paramın yeteceğini görme zevki de dâhil. Seni lüks bir objeye dönüştürmenin pahalı maliyeti de dâhil.”

“Ama ben parasını çoktan ödediğin bir lüks objeyim.” Dagny bunu söylerken gülümsemedi.

“Nasıl?”

“Kendi fabrikanın bedelini hangi değerlerle ödediysen, aynı şekilde.”

Rearden’ın bunu tam anlamıyla anlayıp anlamadığından emin değildi ama o anda anladığını hissetmeye başladığını biliyordu. Rearden’ın gözlerindeki gözle görülmez gülümsemeden gelen rahatlamayı görüyordu.

“Lüksten hiçbir zaman nefret etmedim,” dedi Rearden. “Ama lüksün zevkini çıkaran insanlardan da hiçbir zaman hoşlanmadım. Onların zevk dediği şeylere baktım ve bana çok anlamsız geldi. Özellikle fabrikada hissettiklerimden sonra. Tonlarca çeliğin dökülüşünü, sıvının istediğim yere akıp istediğim biçimde katılaştığını görmüştüm ben. Sonra gittiğim ziyafette insanların kendi altın tabakları, çatal bıçakları, dantel masa örtüleri önünde dehşet içinde tir tir titrediğini görüyordum. Sanki o yemek salonu efendiydi de kendileri ona hizmet eden objelerdi. Elmas gömlek düğmelerinin, gerdanlıkların yarattığı objeler... Ancak tersi değil. O zaman ilk fırsatta dökümün başına koşuyordum. Onlar da arkamdan, hayattan zevk almayı bilmediğimi söylüyor, işinden başka şeye önem vermez, diyorlardı.”

Rearden salonun loş, özenli güzelliğine, masalarda oturan insanlara baktı. Çekingen bir hava içinde oturuyordu insanlar. Sanki giysilerinin fahiş fiyatları, süslerinin inanılmaz değeri, bir ihtişam içinde birleşiyor gibiydi fakat aslında birleşmiyordu. Yüzlerde bir kaygı ifadesi vardı.

“Dagny, bak şu insanlara. Bunlar dünyanın şımarık çapkınları sözde. Eğlence arayanlar, lüks sevdalıları. Şurada oturmuş, bu yerin onlara bir anlam katmasını bekliyorlar. Ama onlar buraya anlam verme kaygısında değiller. Oysa onlar bize hep maddi zevklere yönelen kişiler olarak gösterilmiştir. Ardından da bize, maddi zevkler kötüdür, diye öğretiliyor. Zevk? Zevk mi alıyorlar yani bunlar? Yoksa bize öğretilende mi bir çarpıklık var? Haince ve çok önemli bir yanlış mı var?”

“Evet, Hank... haince ve çok, çok önemli.”

“Onlar zevk düşkünü, bizse yalnızca tüccar, sen ve ben. Buranın zevkini çıkarma yeteneğimizin onlardan ne kadar fazla olduğunu fark ediyor musun?”

“Evet.”

Rearden bir yerden alıntı yapar gibi, yavaşça konuştu. “Neden her şeyi budalalara bıraktık? Bizim olmalıydı oysa.” Dagny ona şaşırarak baktı. Rearden gülümsedi. “O partide bana söylediğin her kelimeyi hatırlıyorum. O sıra cevap vermedim çünkü bulabildiğim tek cevap, daha doğrusu senin sözlerinin benim gözümde taşıdığı anlam, benden nefret etmene yol açacak bir cevap olacaktı. Öyle düşünmüştüm. Çünkü istiyordum seni.” Gözlerine baktı. “Dagny, o sıra bilerek olmasa da asıl söylemek istediğin şey, benimle yatmak istediğindi, öyle değil mi?”

“Evet Hank. Tabii öyleydi.”

Rearden bir süre onun gözlerine baktı, sonra bakışlarını başka tarafa çevirdi. Uzun süre sessiz kaldılar. Rearden çevrelerindeki yumuşak akşam ışığına baktı, sonra gözleri masadaki iki şarap kadehinden yansıyan kırmızı ışıltılara döndü. “Dagny, gençliğimde Minnesota’daki madenlerde çalışırken böyle bir ak-

şama ulaşmak istediğimi düşünmüştüm. Yo, bu uğurda çalıştım diyemem. Zaten bunu fazla da düşünmedim. Ama arada sırada, bir kış akşamı, yıldızların parladığı, havanın buz gibi olduğu zamanlarda, iki vardiya çalıştığım için çok yorgunken, tek isteğim bir an önce yatıp uyumakken günün birinde böyle bir yerde oturacağımı, orada içilen bir şarabın benim haftalık kazancımdan pahalı olacağını, o paranın her kuruşunu, orada oturduğum her dakikayı, o şarabın her damlasını, masadaki her çiçeği alnımın teriyle kazanmış olacağımı, orada oturmamın tek amacının da kendi zevkim olacağını düşünmüştüm.”

Dagny gülümseyerek, “Metresinle mi?” diye sordu ancak bir an onun gözlerinde çakıp geçen acıyı gördü ve keşke söylemeydim, diye düşünüp üzüldü.

“Bir... kadınla,” dedi Rearden. Dagny onun söylemediği kelimenin ne olduğunu da biliyordu. Sonra Rearden devam etti. Sesi yumuşak ve dengeliydi. “Zengin olup zenginlerin nasıl eğlendiğini gördüğümde hayalimdeki o yerin hiç var olmadığını sandım. Zaten hayalimde de pek net görmüş değildim. Nasıl bir yer olacağını, orada ne hissedeceğimi bilmiyordum. Yıllar önce öyle bir şey ummaktan da vazgeçtim. Ama bu gece... işte onu hissediyorum.”

Kadehini kaldırdı. Gözleri Dagny’deydi.

“Hank, ben... senin eğlencenin lüks objesi olabilmek için sahip olduğum her şeyi feda edebilirim.”

Rearden onun kadehi tutan elinin titrediğini gördü, “Biliyorum canım,” dedi.

Dagny şaşkınlık içinde, sessizce oturuyordu. Rearden daha önce bu kelimeyi hiç kullanmamıştı. Söyledikten sonra başını arkaya attı, Dagny’nin o yüzde şu ana kadar gördüğü en neşeli gülümseme belirdi.

“İlk zaaf anın Dagny,” dedi.

Dagny güldü, başını iki yana salladı. Rearden elini masanın üzerinden uzattı, onun çıplak omzunu tuttu. Sanki bir anlık

destek veriyordu ona. Dagny yavaşça güldü, dudaklarını onun parmaklarına kazara olmuş gibi değdirdi. Bu sayede yüzü bir anlığına eğik kaldı, gözlerindeki parlaklığın gözyaşı olduğunu Rearden'ın görmesi önlendi.

Başını kaldırıp baktığında Rearden'ın gülümsemesi de aynıydı. Akşamın geri kalanı bir kutlama havasında sürdü. Rearden'ın madenlerin lojmanlarında geçirdiği gecelerde, Dagny'nin ilk balosundan bu yana geçirdiği gecelerde asla ulaşamadıkları neşeye duydukları özleme karşın, Dagny ışıklar ile çiçeklerin onları pırıltılı kılacağını sanan insanları hep merak etmişti.

“Bize öğretilenlerin çok haince ve çok önemli bir yanlışı yok mu?” Şimdi bu kasvetli ilkbahar akşamında, kendi evinin salonundaki kanepeye uzanmış onun gelmesini beklerken, yine onun bu sözlerini düşünüyordu Dagny. Biraz daha ötede, dedi kendi kendine. Biraz daha ileriye bak sevgilim. O zaman o yanlıştan da hiç çekmemen gereken acıdan da kurtulursun... Ama beriyandan kendisinin de yeterince ileriye göremediğini hissediyor, daha hangi adımları keşfedeceğini merak ediyordu.

Rearden karanlık sokaklarda Dagny'nin evine doğru yürürken elleri paltosunun ceplerinde, kolları iki yanına bitişikti, bunun nedeni de kimseye değmek, dokunmak istememesiydi. Bunu daha önce hiç hissetmemiş, belli bir objeye yönelik olmayan bu tiksintiyi hiç duymamıştı. Çevresindeki her şeyi sarıyordu o tiksinti. Şehir o hisle sıırılsıklam gibiydi. Belli bir şeye yönelik tiksintiyi anlayabilirdi. O şeyle mücadele edebilir, onun dünyaya ait olmadığı inancıyla, sağlıklı bir öfke duyarak savaşabilirdi. Ama bu duygu çok yeniydi onun için. Dünyanın nefrete layık bir yer olduğu, kendisinin ise oraya ait olmak istemediği duygusu... çok yeniydi.

Bakır üreticileriyle yaptığı bir toplantıdan geliyordu. Onlara da bir dizi yönerge çıkarılmıştı. Hepsi bir yıla kadar iflas edecekti. Rearden'ın onlara verecek öğüdü yoktu. Hiçbir çözüm tavsiye edemezdi. Üretimin devam edebilmesi için her zaman

bir çare bulabilmekle ünlü olmuştu ama zihni bu konuda yetersiz kalıyordu. Çoktan beri öyleydi. Adamlardan biri, “Bu iş Washington’dakiler ile bakır ithalatçıları arasında,” demişti. “... özellikle de d’Anconia Bakır arasında.”

O anda acıyı ufacık bir bıçağın saplanması gibi hissetmişti Rearden. Umma hakkına sahip olmadığı şeyin gerçekleşmemesinden gelen bir hayal kırıklığı gibi. Francisco d’Anconia gibi bir adamın yapacağı da bu olurdu zaten ancak. Işıksız dünyanın bir yerlerinde pırıl pırıl yanan bir alevin söndüğü hissine kapıldığında daha fazla öfkelenildi.

Bu tiksinti duygusu herhangi bir eyleme geçememekten mi kaynaklanıyor, yoksa tiksinti nedeniyle mi eyleme geçme isteği kayboluyor, bundan emin olamıyordu. Her ikisi birden, diye düşündü. Arzu zaten bir şeyi elde etmek için eyleme geçme ihtimalini varsayar. Eylem de elde etmeye degecek bir amacın olmasını varsayar. Eğer elde edilebilecek tek amaç, tabancayı tutanların bir anlık iltimas göstermesiye o zaman ne arzu var olabilirdi ne de eylem.

Kendi kendine bir kaygısızlık içinde, ya hayat, diye sordu Rearden. Hayat ona göre ancak hareket olarak tanımlanabilirdi. İnsanın hayatı amaçlı bir hareketti. Amacı ve hareketi elinden alınan birinin durumu ne olacaktı peki? Zincirlere vurulmuş, yalnızca soluk alıp veren, yapabileceği, başarabileceği şeylerin tüm ihtişamını görebilen ve için için, “Neden?” diye çığlık atan, açıklama olarak ise ona yalnızca tabancanın namlusu gösterilen biri!

Kendi kaygısızlığının getirdiği kötülükleri gözlemlemekle yetindi Rearden. Geçmişte ne kadar zorlu bir mücadele yaşamış olursa olsun eyleme geçme isteğinden vazgeçecek kadar çirkin duruma düşmemişti. Acılı anlarında, son zaferi acının kazanmasına asla izin vermemişti. Böyle bir şeyin, kendi içindeki sevinç arzusunu öldürmesine de izin vermemişti. Dünyanın yapısından, insanın amaç duygusu ve özünde yüceliğinden hiçbir zaman kuşku duymamıştı. Yıllar önce tarihin kuytu köşelerinde ortaya çıkmış

fanatik inançları tiksinti dolu bir şaşkınlıkla karşılamıştı; insanın kötülük tarafından yönetilen habis niyetli bir evrende sıkışmış, sırf işkence çekmek için yaşadığını iddia eden inançlar. Bu gece onların dünya görüşünü ve o görüşün verdiği duyguyu anlıyordu. Eğer şu çevresinde gördüğü, içinde yaşadığı dünyaysa o zaman ona hiç dokunmak istemiyordu. Onunla savaşmak da istemiyordu. Bir yabancıydı Rearden buna. Kaybedecek hiçbir şeyi yoktu, burada uzun süre yaşamaya da meraklı değildi.

Bir Dagny bir de onu görme isteği, elinde kalan son istisnalardı, içinde hâlâ arzu vardı. Ama anlık bir şokla, bu gece onunla yatmak istemediğini fark etmişti. Onu bir an rahat bırakmayan, sürekli içinde büyüyen, kendi tatminiyle doyan o arzu silinmişti. Garip bir yetersizlikti bu. Ne zihinsel ne de bedensel yetersizlikle ilgisi vardı. Onun dünyadaki en arzulanan kadın olduğunu hâlâ büyük bir ihtirasla kabul ediyordu. Ama aslında bu da arzu etmeyi arzulamaktı. Bir istekti, duygu değildi. Bu uyuşmuşluk sanki kişisel bir şey değildi. Kökleri ne kendisinin ne de onun içindeydi. Sanki seks denen şey onun terk edip ayrıldığı bir alanın malıydı.

“Kalkma, kal orada... Beni beklediğin o kadar belli ki, sana biraz daha bakmak istiyorum.”

Dairenin kapısından girdiğinde bunu söyledi. Dagny'nin kanepeye uzanmışken birden hareketlendiğini, kalkacakmış gibi omuzlarını öne aldığını görmüştü. Rearden gülümsüyordu.

Kendi tepkilerini uzaktan merakla seyrediyormuş gibi, yüzündeki gülümsemenin ve içindeki ani neşenin gerçek olduğunu gördü. Aslında her zaman tattığı ama ani ve katıksız olduğu için hiçbir zaman tanımlayamadığı bir duygu. Onunla acı içindeyken karşı karşıya gelmesini yasaklayan duygu. Acıyı gurur yüzünden saklamaya kalkmaktan çok farklıydı bu. Dagny'nin yanındayken acıya alan tanımamakla ilgiliydi. Aralarındaki hiçbir şey acıyla motive olmamalı, acıya yönlendirilmemeliydi. Buraya acı getirmeye ya da acı bulmaya gelmemişti o.

“Seni her zaman beklediğimi ispatlamak için kanıt göstermem hâlâ gerekli mi?” Dagny bunu söylerken söz dinlemiş, yeniden kanepeye serilmişti. Sesinde şefkat de yakarış da yoktu. Yalnızca pırıl pırıl, alaycı bir sestti bu.

“Dagny, neden bunu her kadın inkâr ederken sen kabul ediyorsun?”

“Çünkü onlar istenmeleri gerektiğinden hiçbir zaman emin değiller. Ben eminim.”

“Özgüvene bayılırım.”

“Özgüven benim söylediğimin yalnızca bir bölümüydü Hank.”

“Bütünü nedir?”

“Kendi değerlerime ve seninkilere güvenmek.” Rearden bir düşüncenin kıvılcımını o anda yakalamış gibi baktı, Dagny gülererek ekledi. “Örneğin Orren Boyle gibi birini yakaladığımdan emin olamazdım. O beni hiç istemezdi. Sen istersin.”

Rearden yavaşça, “Yani bana, seni istediğimi anladığında gözündeki değerimin yükseldiğini mi söylüyorsun?”

“Elbette.”

“İstenen insanların tepkisi genellikle bu değildir.”

“Değildir.”

“Çoğu kişi, başkaları tarafından istendiğinde kendi gözlerinde büyürler.”

“Bense insanlar beni istediğinde bana layık olduklarını düşünürüm. Sen de öyle hissedersin Hank. Kendinle ilgili olarak yani. İtiraf etsen de etmesen de.”

Rearden başını eğmiş ona bakarken, ilk sabah sana söylediklerim bunlar değildi ama, diye düşünüyordu. Dagny tembel tembel uzanmıştı. Yüzünde boş bir ifade vardı ama gözleri pırıl pırıl gülüyordu. İkisi de akıllarından aynı şeyin geçtiğini biliyorlardı. Rearden gülümsedi ama bir şey söylemedi.

Koltuğa yarı uzanmış halde otururken o da kendini huzurlu hissediyordu. Sanki yolda gelirken hissettikleriyle arasına bir duvar dikilmişti. Dagny’ye, Devlet Bilim Enstitüsü’nden gelen adamlarla

yaptığı görüşmeyi anlattı. Bu olayda tehlikelerin gizli olduğunu bilmesine rağmen zihninden hâlâ o sıra hissettiği tatmin duygusu silinmemişti.

Dagny'nin gücenik öfkesini görünce sesli sesli güldü. “Onlara kızma zahmetine kalkışma,” dedi. “Her gün yaptıklarından farklı bir şey değildi zaten.”

“Hank, bu konuyu Dr. Stadler’la konuşmamı ister misin?”

“Ne münasebet!”

“Bunu durdurması gerekir. En azından o kadarını yapmalı.”

“Hapse girerim daha iyi. Dr. Stadler ha? Onunla bir işin falan yok, değil mi?”

“Birkaç gün önce gördüm onu.”

“Neden?”

“Motorla ilgili.”

“Motor mu?” Yavaşça, garip bir sesle söylemişti bunu. Sanki motoru düşünmek bir anda onu unuttuğu bir dünyaya döndürmüş gibi. “Dagny... o motoru icat eden adam gerçekten yaşamıştı, değil mi?”

“Elbette... Bununla ne demek istiyorsun?”

“Demek istiyorum ki... bu hoş bir düşünce, değil mi? Şimdi ölmüş bile olsa bir zamanlar yaşamış, öylesine yaşamış ki o motoru bile tasarlamış.

“Ne oluyor Hank?”

“Hiçbir şey. Motoru anlat bana.”

Dagny ona Dr. Stadler’la yaptığı görüşmeyi anlattı. Konuşurken ayağa kalkmış, odada dolaşıyordu. Yatmayı sürdüremezdi. Söz motor konusuna gelince, her zaman içinde umut ve heveslerin kabarıp eyleme yöneldiğini hissediyordu.

Rearden’ın ilk fark ettiği şey, pencerenin dışındaki kent ışıkları oldu. Sanki birer birer yanıyordu ışıklar. O çok sevdiği kent silueti gökyüzüne karşı net bir şekilde belirlemeye başlıyordu. Ama böyle hissetmesine rağmen o ışıkların zaten baştan beri orada olduğunu da biliyordu. İşte o zaman ona geri dönen duy-

guyu anladı. Damla damla dönen şey bu kente duyduğu sevgiydi. Bunun nedenini de kavradı. Karşısındaki ince kadının silüetinin ötesindeydi kent. O yüzden böyle görünüyordu. Dagny gergindi. Başını karşısındaki manzaraya karşı dimdik tutuyordu. Adımları bir kaçışın yerini alan o yerinde duramazlığı ifade ediyordu. Bir yabancıya bakar gibi baktı Rearden ona. Onun bir kadın oluşu bile geri planda kalmıştı. Karşısındaki manzara belli bir duyguya doğru akıyordu, o duygunun kelimeleri de şunlardı: İşte dünya bu, dünyanın aslı bu, kenti oluşturan da bu... İki birlikte gidiyor... Binaların köşeli biçimleri ile amaç dışında her şeyden arınmış bir yüzün köşeli hatları. Çelik gibi yükselen basamaklarla, amaca yönelik adımlar. Işıkları, çeliği, fırınları, motorları icat eden tüm adamların yaşadığı da buydu. Dünya demek, onlar demektir. Karanlık köşelere büzülen, yarı dilenip yarı tehdit eden, hayatta hak iddia etmek ve erdemlerini ilan etmek için kendi açık yaralarını böbürlenerek gösteren adamlar değil. Yeni bir düşünce geliştirebilecek parlak cesareti gösteren bir tek kişinin varlığını bilse dünyayı diğerlerine bırakabilir, feda edebilir miydi? Ona “hayatı onaracak” bir hayranlık verecek tek bir manzaranın varlığını bilse, dünyanın yaralara, iniltilere ve silahlara ait olduğuna inanabilir miydi? Motorları icat eden adamlar gerçekten yaşamıştı. Onların varlığından asla kuşku duymayacaktı. Zaten çelişkiyi dayanılmaz kılan, kendisinin de o adamlarla ilgili hayalleriydi. Duyduğu nefret bile o adamlara olan sadakatini, onların da dünyaya sadakatini ifade ediyordu.

“Sevgilim...” dedi. “Sevgilim.” Dagny’nin sustuğunu duyunca birdenbire uyanmış gibiydi.

Dagny yavaşça, “Ne oldu Hank?” diye sordu.

“Hiçbir şey... Ama Stadler’ı aramamalıydın.” Rearden’ın yüzü pırıl pırıl bir güvenle dolu, sesi keyifli, korumacı ve yumuşaktı. Dagny başka bir şey bulamadı bu ifadede. Rearden ona her zaman baktığı gibi bakıyordu. Garip ve yeni olan yalnızca sesindeki o yumuşaklıktı.

“Ben de hep aramamam gerektiğini düşünüp durdum,” dedi Dagny. “Ama nedenini çözemedim.”

“Sana bunun nedenini söyleyeyim.” Rearden öne doğru eğilmişti. “Onun senden beklediği, kendisinin hâlâ olması gereken Dr. Robert Stadler olduğunu onaylamandı, oysa aslında değildi ve o da olmadığının farkındaydı. Yaptıklarına rağmen ona saygı duymanı bekliyordu. Bir sihirbazlıkla gerçeği çarpıtmanı, o var olmayı sürdürürken Devlet Bilim Enstitüsü’nün hiçbir zaman var olmamış gibi silinmesini sağlamanı istiyordu... Bunu yapabilecek tek kişi de sendin.”

“Niçin ben?”

“Çünkü sen kurbansın.”

Dagny şaşırarak baktı ona. Rearden vurgulu konuşuyordu. Birdenbire net bir görüş kazandığını hissetmeye başlamıştı. İçindeki enerji kabarıyor, görselleşiyor, yarı görülebilen, yarı anlaşılabilen şeyleri biçimlendiriyor, yönlendiriyordu.

“Dagny, onlar bizim hiçbir zaman anlayamadığımız bir şey yapıyor. Onların bildiği, bizim bilmediğimiz ama keşfetmek zorunda olduğumuz bir şey var. Henüz tam göremiyorum fakat bazı bölümlerini görebilmeye başlıyorum. Devlet Bilim Enstitüsü’nden gelen o yağmacıya, metalimin dürüst alıcısıymış gibi gözükmesine yardım etmeyeceğimi söylediğimde çok korktu. Ta içinden, derinden kabaran bir korkuydu hissettiği. Neden bilemiyorum... O buna kamuoyu diyordu ama tam adı bu da değil. Neden korksun ki? Silahlar da cezaevleri de yasalar da onun elinde. İstese tüm fabrikama el koyabilirdi ve kimse de beni savunmak için kılını kıpırdatmazdı, bunu kendisi de biliyordu. O halde benim ne düşündüğüme aldırış etmesinin sebebi ne? Ama etti. Ona kendisinin bir yağmacı olmadığını, benim dostum ve müşterim olduğunu ancak ben söyleyebilirdim. Benden böyle bir onayın gelmesine ihtiyacı vardı. Dr. Stadler’in da senden beklediği oydu. Onu büyük adam olduğuna, hiçbir zaman senin demiryoluna ve benim metalime zarar vermeye çalışmadığına inandıracak biçimde

davranması gereken, sendin. Bununla ne sağladıklarını sanıyorlar, bilmiyorum ama dünyayı onlar gibi görüyormuşuz gibi numara yapmamızı istiyorlar. Bizden bir çeşit onay bekliyorlar. Ne tür bir onay bilemem. Ama Dagny, bildiğim şu: Eğer hayatlarımıza değer veriyorsak bunu onlara sunmamalıyız. Seni işkence masasına yatırsalar bile bunu verme onlara.

“Bırak senin demiryolunu, benim fabrikamı mahvetsinler ama yine de verme. Çünkü bildiğim tek şey varsa... o da bunun tek şansımız olduğu.”

Dagny onun karşısında hareketsiz duruyor, yavaş yavaş kavramaya başladığı manzaraya dikkatle bakıyordu.

“Evet...” dedi. “Evet, neyi görebildiğini anlıyorum... Bunu ben de hissettim ama hızla geçen, ben fark edene kadar yok olan bir şey gibiydi. Serin bir esinti gibi. Geriye hep, onu durdurmalıyım, şeklinde bir duygu kalıyordu. Haklısın, biliyorum. Oynadıkları oyunu anlayamıyorum ama o kadarı doğru. Dünyayı onların görmemizi istedikleri gibi görmemeliyiz. Bir çeşit sahtekârlık bu. Çok eski ve çok yaygın bir sahtekârlık. Ve bir tek anahtarı var: Bize öğrettikleri her alanı incelememiz, sorgulamamız gerekiyor ki...”

Dagny birdenbire hızla Rearden’a döndü ama hareketini de sözlerini de aynı anda kesti. Bunu izleyen kelimeler, ona söylemek istemediği kelimelerdi. Yüzünde yavaşça beliren parlak ve meraklı bir gülümsemeyle baktı Rearden’a.

Rearden içinde bir yerde, onun söylemek istemediği şeyin ne olduğunu biliyordu ama doğum öncesindeymiş gibi, kelimelerini daha sonra doğuracakmış gibi biliyordu bunu. Tam olarak anlamak için duraksamadı çünkü içinde oluşan parlaklıkta bir başka düşünce daha belirmişti. Artık netleşmiş, deminden beri onu esir almıştı. Ayağa kalktı, Dagny’ye yaklaştı, onu kollarına aldı.

Onun ince uzun vücudunu kendine yasladığında bedenleri birlikte yukarıya yönelmiş iki akıntı gibiydi. Bir tek noktaya. Tüm bilinci dudaklarının buluştuğu yere taşırcasına.

Dagny'nin o anda hissettiği şey odanın ortasında, kent ışıklarının yukarısında sarılırlarken Rearden'in vücudunun duruşunun güzelliğiydi.

Rearden'in bildiği, bu akşam keşfettiği şey de yeniden kavuştuğu yaşama sevincini ona veren şeyin yalnızca Dagny'ye duyduğu arzular olmadığıydı. Arzu zaten dünyasını, sevgisini, değerlerini yeniden kazandığı anda geri dönmüştü. Arzu, Dagny'nin vücuduna bir cevap değildi. Kendi varlığının ve yaşama iradesinin bir kutlamasıydı.

Buna karşılık, bilmediği ve düşünmediği, kelimelerini bulmaya ihtiyaç duymadığı şey de Dagny'nin vücudunun ona cevap verdiğini hissettiği anda, eskiden Dagny'nin yozluğu diye nitelendirildiği şeyin aslında onun en yüce değeri olduğunu hissetmesiydi: varoluşun sevincini tıpkı onun hissettiği gibi hissetme kapasitesi!

2 Nüfuz Aristokrasisi

Pencereden baktığında gökyüzünde duran takvim 2 Eylül'ü gösteriyordu. Dagny yorgun bir tavırla masasının üzerinden uzandı. Akşam yaklaşırken ilk yanan ışık her zaman takvimin ışığı olurdu. O beyaz sayfa damların tepesinde belirince kent sanki bulanıklaşır, daha da hızlı kararmaya başladı.

Bir aydır her akşam bakıyordu o uzaktaki takvime. Takvim sanki ona, günlerin sayılı, diyordu. Takvimin bildiği ama Dagny'nin bilmediği bir noktaya doğru ilerleyişi işaretliyormuş gibi. Bir zamanlar John Galt Hattı'nın yapımı esnasında süre tutmuştu, şimdi de bir bilinmeyene karşı yarışı işaretliyordu.

Colorado'da yeni kentler oluşturmuş adamlar birer birer sessiz bir bilinmeze doğru çekip gitmiş, oradan henüz ne bir ses ne de bir insan geri dönmüştü. Geride bıraktıkları kentler yavaş yavaş ölüyordu. Kurdukları fabrikaların bazıları sahipsiz ve kilitli kalmıştı. Bir kısmını yerel yönetimler ele geçirmişti. Hepsinin makineleri hareketsiz duruyordu.

Dagny, Colorado'nun karanlık haritasına tıpkı bir kontrol paneline bakar gibi bakıyordu. Dağlarda tek tük ışıklar yanıyordu. Birer birer sönmüştü kent ışıkları. İnsanlar da birer birer yok olmuştu. Bunun bir sıralaması da vardı, bunu seziyor ama tanımlayamıyordu. Hemen sonra kimin ne zaman yuvarlanıp gideceğini kesinlikle öngörebiliyordu ama "neden" sorusu yine de cevapsız kalıyordu.

Bir zamanlar onu Wyatt kavşağında lokomotiften inerken karşılayanlardan bir tek Ted Nielsen kalmıştı. Nielsen Motor fabrikası hâlâ çalışıyordu. Ted'in New York'a son ziyaretinde Dagny ona, "Ted, devrilme sırası sende değil, değil mi?" diye sormuştu. Gülümsemeye çalışarak sormuştu bunu. O da ciddi

ciddi, “Umarım değildir,” demişti. “Ne demek umarım? Emin değil misin?” Bunun üzerine Ted yavaşça, ağır bir sesle konuşmuştu. “Dagny, ben her zaman çalışmaktan vazgeçmektense ölmenin daha iyi olduğunu düşünmüşümdür. Ama kaybolanlar da hep öyle düşünen insanlardı. Gitmeyi istemek bana mümkün gibi görünmüyor. Bir yıl önce onlara da öyle geliyordu. Benim arkadaşlarımdı o insanlar. Gittikleri zaman bizim gibi geride kalanların nasıl etkileneceğini biliyorlardı. Eğer çok önemli bir gerekçeleri olmasa öylece gidip bizi bir bilinmeyenin korkusuyla yüz yüze bırakmazlardı. Bir ay önce Marsh Elektronik’in başkanı Roger Marsh bana, kendini masasına zincirleyeceğini, ne kadar güçlü bir kışkırtma olursa olsun gitmemek için önlem alacağını söylemişti. Gidenlere öfkeleniyor, ateş püskürüyordu. Kendisinin asla böyle bir şey yapmayacağına dair yeminler ediyordu. ‘Eğer karşı koyamayacağım bir şeyse, o zaman sana bir not bırakır, durumu açıklarım, şu anda ikimizin yaptığı gibi beynini çatlatıp bulmaya çalışmak zorunda kalmazsın,’ demişti. Yemin etmişti buna. İki hafta önce de gitti. Bana mektup da bırakmadı... Dagny, onların giderken gördüğü şey her ne ise onu görünce ben ne yaparım, bilemiyorum.”

Dagny’ye sanki yıkıcı bir ülkede sessizce geziniyor, dokunduğu her ışığı söndürüyormuş gibi geliyordu. Birisi Twentieth Century motorunun ilkesini tersine çeviriyor, kinetik enerjiyi statik enerjiye çeviriyor, diye düşündü acı acı.

Giderek koyulaşan akşam ışığında masasının başında otururken, işte düşman o, diye geçirdi içinden. Onunla yarışıyordu. Quentin Daniels’tan gelen aylık rapor masasının üzerinde yatıyordu. Daniels’ın o motorun sırrını çözüp çözemeyeceği konusunda henüz emin olamamıştı. Ama yıkıcı güç hızlı hareket ediyor, diye düşündü. Hızlı ve kendinden emin. Hızını gittikçe artırarak. Motoru yeniden yapabildiğimizde onu kullanacak bir dünya kalmış olacak mı acaba, diye merak etti.

Quentin Daniels'ı, daha ilk görüşmeye geldiği gün sevmiştı. Yaşı otuzu yeni geçmiş, ince bir adamdı. Çirkin, köşeli bir yüzü, hoş bir gülümsemesi vardı. O gülümsemenin bir gölgesi, yüzünden hiç silinmiyordu. Özellikle de dinlerken. İyi huylu biriydi. Karşısındakinin söyledikleri arasından konuyla ilgisiz olanları atıyor, konuşandan önce ana noktaya ulaşıyor gibiydi.

Dagny ona, "Dr. Stadler'ın yanında çalışmayı niçin reddettiniz?" diye sormuştu.

Genç adamın gülümsemesi daha sertleşmiş, daha stresli bir hal almıştı. Duygularını belli etmeye en çok o anda yaklaşmıştı ve belli ettiği duygu da öfkeydi. Ama sakın, dengeli bir sesle cevap vermişti. "Biliyorsunuz Dr. Stadler bir zamanlar, özgür bilimsel araştırma sözündeki ilk kelimenin gereksiz olduğunu söylemişti. Şimdi bunu unutmuşa benziyor. Bana sorarsanız, devletin bilimsel araştırmaları sözü de çelişkili bir tamlama."

Dagny bu sefer ona, Utah Teknoloji Enstitüsü'nde hangi görevde olduğunu sormuştu. "Gece bekçisi," demişti adam. Dagny, "Ne?" diye tepki gösterince de, "Gece bekçisi," diye tekrarlamıştı nezaketle. Sanki sözleri iyi duyulmamış, aslında bunda şaşacak bir şey yokmuş gibi.

Dagny sorular sormayı sürdürünce, ayakta kalmayı başaran bilimsel kuruluşların hiçbirini beğenmediğini, büyük bir sanayi şirketinin araştırma laboratuvarında iş bulabilse bundan çok hoşlanacağını söylemişti. "Ama onların da hangisi bugünlerde uzun vadeli araştırmalar başlatabilir ki!" demişti. O nedenle de Utah Teknoloji Enstitüsü parasızlıktan kapatılınca orada gece bekçisi olarak tek başına kalmayı tercih etmişti. Aldığı maaş temel ihtiyaçlarını karşılamasına yetiyordu. Enstitünün laboratuvarı da sapasağlamdı. Orayı kendi ilgisi doğrultusunda rahatça kullanabiliyordu.

"Yani kendi araştırmalarınızı mı yapıyorsunuz?"

"Evet, öyle."

"Ne amaçla?"

“Kendi keyfim için?”

“Bilimsel açıdan önemli ya da ticari açıdan değerli bir şey keşfederseniz ne yaparsınız? Onu insanların yararına sunar mısınız?”

“Bilmiyorum. Sanmıyorum.”

“İnsanlığa hizmet etmek gibi bir isteğiniz yok mu?”

“Ben o tür bir dil kullanmam Bayan Taggart. Sizin de kullanmadığınızı sanıyorum.”

Dagny güldü. “Sanırım sizinle iyi geçineceğiz,” dedi.

“Öyle.”

Ona motorun hikâyesini anlattığında ve bulduğu yazıları okuttuğunda genç adam hiçbir yorumda bulunmamış, yalnızca işi hangi koşullarla olursa olsun kabul edeceğini söylemişti.

Dagny de ondan, kendi koşullarını kendisinin belirlemesini istemişti. Genç adamın söylediği aylık maaşın ne kadar düşük olduğunu duyunca da şaşkınlıkla buna itiraz etmişti. Daniels, “Bayan Taggart,” demişti o zaman, “razı olmayacağım tek şey, karşılıksız ödeme almaktır. Bana ne süre boyunca para vereceğinizi bilmediğim gibi, karşılığında bir şey alıp alamayacağınızdan da emin değilim. Aklım üzerine kumar oynuyorum. Başka kim-
senin böyle bir şey yapmasına izin vermem. Niyet uğruna para alamam. Ama size bir şey teslim edebilirsem onun karşılığını elbette almak isterim. Başarılı olursam o zaman derinizi bile yüzerim çünkü isteyeceğim şey yüzdelerlik olur, yüksek olur ama en azından sizin açınızdan da vermeye değerdir.”

İstediği yüzdeyi söylediğinde Dagny gülmüştü. “Bu gerçekten derimi yüzmek demek, değdiği de ortada. Kabul.”

Olayın Dagny’nin özel projesi olmasına, Daniels’ın da onun özel elemanı olarak çalışmasına karar verdiler. Taggart Araştırma Departmanı’nın işe burnunu sokmasını ikisi de istemiyordu. Genç adam yine Utah’taki gece bekçiliği görevinde kalmak istiyordu. Orada ihtiyaç duyabileceği tüm laboratuvar teçhizatına sahipti ve tek başına rahatça çalışabilecekti. Başarıya ulaşıncaya kadar proje ikisi arasında bir sır olarak kalacaktı.

Sonunda Daniels, “Bayan Taggart,” demişti. “Bunu çözmem kaç yıl alır herhangi bir fikrim yok, çözebilirsem tabii. Ama ömrümün geri kalanını bu işe harcasam bile sonunda başarırısam mutlu ölürüm, bunu biliyorum.” Sonra da şöyle eklemişti: “Motoru çözmekten daha çok istediğim tek bir şey var, o da daha önce bunu mümkün kılan adamı tanımak.”

Utah’a dönüşünden sonra Dagny her ay ona bir çek göndermiş, o da çalışmalarıyla ilgili raporunu yollamıştı. Henüz umuda kapılmak için çok erkendi ama o raporlar Dagny’nin ofiste geçirdiği günlerin durağan sisleri arasındaki tek parlak noktalardı.

Raporun sonuncu sayfasını da okuyup başını kaldırdı. Uzaktaki takvim 2 Eylül’ü gösteriyordu. Altındaki kent ışıkları yayılmış, çoğalmış, parlaklaşmıştı. Rearden’ı düşündü. Keşke kentte olsaydı, dedi içinden. Keşke onu bu gece görebilseydim.

Sonra tarihi fark edip panikledi. Eve koşup giyinmesi gerekiyordu. Jim’in düğününe gitmek zorundaydı bu akşam. Ağabeyini bir yılı aşkın süredir ofis dışında hiç görmemişti. Nişanlısıyla da tanışmamıştı ama gazetelerde o nişanla ilgili yeterince yazı okumuştı. Masasından yorgun bir tavırla kalktı. Düğüne gitmek, sonradan niçin gitmediğini anlatmaktan daha kolay olacaktı.

Terminalin ana holünden hızla geçerken bir sesin arkasından, “Bayan Taggart!” diye seslendiğini duydu. Heyecanlı bir ton vardı o seste. Hemen durdu. Bir iki saniye sonra seslenenin sigara standındaki yaşlı adam olduğunu anladı.

“Günlerdir sizi görmeyi bekliyordum Bayan Taggart,” dedi adam. “Sizinle konuşmak için büyük telaş içindeydim.” Yüzünde garip bir ifade vardı. Korkusunu göstermemek için çaballıyor gibiydi.

Dagny gülümseyerek, “Özür dilerim,” dedi. “Bir haftadır buradan aceleyle geçiyorum, uğramaya zamanım olmuyor.”

Adam gülümsemedi. “Bayan Taggart, bana aylar önce verdiğiniz o dolar işaretli sigara...” dedi. “Onu nereden buldunuz?”

Dagny bir an hareketsiz durdu. “Maalesef o konu çok uzun ve karmaşık bir hikâye,” diye karşılık verdi.

“Onu size veren insanla temas kurma olanağınız var mı?”

“Herhalde vardır... Ama pek de emin değilim. Neden?”

“Size onu nereden bulduğunu söyler mi?”

“Bilmiyorum. Söylemeyeceğini neden düşündünüz?”

Adam bir an kararsız kaldı, sonra sordu. “Bayan Taggart, birisine... imkânsız olduğunu bildiğiniz bir şeyi söylemek zorunda kalırsanız ne yaparsınız?”

Dagny güldü. “Sigarayı bana veren adam, kendi varsayımlarını yeniden kontrol et demişti.”

“Öyle mi dedi? Sigarayla ilgili olarak mı?”

“Yo, pek sayılmaz. Ama neden? Nedir bana söylemek zorunda olduğunuz şey?”

“Bayan Taggart, dünyanın her tarafına sordum. Tütün sanayisinin içindeki ya da tütünle ilgili her bilgi kaynağına danıştım. Verdiğiniz izmariti kimyasal analizden geçirttim. O türde kâğıt üreten hiçbir fabrika yok. Tütünün içindeki tatlandırıcı elementler daha önce hiçbir harmanda kullanılmamış. O sigara makineyle yapılmış ama benim bildiğim fabrikaların hiçbirinde değil, oysa her fabrikayı bilirim. Bayan Taggart, bildiğim kadarıyla o sigaranın... yeryüzünde yapılmasına imkân yok!”

Rearden yan tarafta durmuş dalgın bakışlarla bakıyor, bu arada garson da yemek masasını iterek otel odasından çıkarıyordu. Ken Danagger gitmişti. Oda loştu. Konuşarak kararlaştırmaları da her ikisinin isteği üzerine yemek sırasında ışıkları da kısık tutmuşlardı. Danagger’ın yüzünün görünmesini, birilerinin onu tanımamasını istemiyorlardı.

Bir arada görölmek istemeyen suçlular gibi gizli gizli buluşmuşlardı. İçlerinden birinin ofisinde de evinde de buluşamazlardı. En iyisi kentin kalabalığının sağlayacağı gizlilikti. Rearden’ın Wayne-Falkland Oteli’ndeki süitini seçmişlerdi. Bu arada Danagger’a dört bin ton kadar çeşitli biçimlerde dökülmüş Rearden

Metal'in tesliminin kararlaştırıldığı duyulursa her birine on bin dolar ceza ile onar yıl hapis verilebilirdi.

Yemek sırasında o yasadan da amaçlardan da aldıkları riskten de söz etmemişlerdi. Yalnızca iş konuşmuşlardı. Danagger her toplantıda yaptığı gibi net ve duru biçimde durumunu ortaya koymuş, ilk siparişinin yarısı kadarının tehlikedeki tünelleri desteklemeye yeteceğini söylemişti. Biraz daha gecikirse dayanamayacak tüneller vardı çünkü. Konfederasyon Kömür Şirketi üç hafta önce iflas ettiğinde kömür madenlerini Danagger satın almıştı ve şimdi onları devreye sokmak istiyordu. "Çok iyi bir alan ama durumu berbat. Geçen ay çok kötü bir kaza olmuş. Gaz patlaması ve göçük. Kırk kişi ölmüş." Sonra da aynı monoton sesle, sanki istatistiksel bilgiler veriyormuş gibi devam etmişti. "Gazeteler çılglık çılgılığa, kömürün ülkedeki en kritik kaynak olduğunu haykırıp duruyor. Bir yandan da kömür üreticilerinin, petrol darlığını fırsat bilip büyük kârlar sağladığını söylüyorlar. Washington'daki bir grup benim çok büyüdüğümü, beni durdurmak için bir şey yapılmazsa yakında tekel haline geleceğimi iddia ediyor. Yine Washington'da bir başka grup da yeterince büyüyemediğimi, devletin madenlerime el koyması gerektiğini, benim açgözlüğümün teki olarak hep kâr peşinde koştuğumu, halkın yakıt ihtiyacına önem vermediğimi söylüyor. Şimdiki hesaplarıma göre bu Konfederasyon Kömür Şirketi madeni, onarıma harcayacağım parayı kırk yedi yılda geri getirecek. Çocuğum yok. Orayı almamın nedeni, kömürsüz bırakamayacağım bir müşterim olduğu için... O müşteri de Taggart Transcontinental. Demiryolları da çökerse neler olur diye düşünüp duruyorum." Bir ara susup sonra eklemişti. "Buna neden hâlâ önem verdiğimi bilmiyorum ama veriyorum işte. Washington'daki o adamlar, böyle bir durumda neler olacağını göremiyor. Ben görebiliyorum." Rearden da, "Metali veririm," demişti. "Siparişinin öbür yarısına ihtiyacın olduğunda yine bana bildir. Onu da veririm!"

Yemeğin sonunda Danagger yine aynı tekdüze sesle, kelimelerinin anlamını çok iyi bilen birinin sesiyle konuşmuştu. “Eğer senin ya da benim yanımızda çalışanlardan herhangi biri bunu öğrenir de şantaja kalkışırsa parayı ben öderim. Makul ölçülerde tabii. Ama eğer Washington’da arkadaşları varsa, o zaman ödemem. Onlardan biri ortaya çıkacaksa hapse girerim daha iyi.”

“O zaman da birlikte gireriz,” demişti Rearden da.

Şimdi loş odada tek başına kalınca hapse girme ihtimalinin onu kaygılandırmadığını, içinde boş bir duygu olduğunu fark etti. On dört yaşındayken, açlıktan içi bayılırken, manavdan meyve çalmadığı günleri hatırlıyordu. Oysa şimdi... eğer bu yemek bir suçsa ve hapse girecekse, bu ona kamyon çarpmasından farklı görünmüyordu. Çirkin bir kazaydı. Ama bunun ahlaki bir önemi yoktu.

Bir yıldır yaptığı ticaret anlaşmaları arasında ona zevk veren tek anlaşmayı, gizli bir suçmuş gibi saklamak zorunda kaldığını düşündü. Dagny’yle geçirdiği geceler gibi. Oysa onu sağ tutan yalnızca o saatlerdi. İki sır arasında bir bağlantı olduğunu hissediyordu. Mutlaka keşfetmesi gereken kritik bir bağlantı. Ancak kavrayamadı. Onu ifade edecek kelimeleri bulamadı. Ama bulacağı günün de geleceğini hissediyordu. İşte o zaman, hayatındaki her sorunun cevabını bulmuş olacaktı.

Duvara dayanmış, başını geriye atmış, gözlerini yummuştu. Dagny’yi düşünüyordu... O anda hiçbir soruyu kendi açısından önemli bulmuyordu. Bu gece görecekti onu. Neredeyse nefret etti bu düşünceden. Çünkü böylelikle yarın sabah da fazlasıyla yaklaşmış oluyordu. Ona veda etme zamanıydı yarın sabah. Acaba yarın kentten ayrılmamam mümkün olur mu, diye merak etti. Ya da belki bugün onu görmeye gitmez, böylelikle bekleme süresini uzatabilirdi. Onu görmek... onu omuzlarından tutmak, yüzüne bakmak. Çıldıırıyorsun sen, dedi kendine. Ama Dagny ömrünün her anında yanında olsa da ona doyamayacağını biliyordu. O zaman da kendine bir başka anlamsız işkence geliştirecek, ona

dayanmaya çalışacaktı. Onu bu gece göreceğini biliyordu. Görmeden gitme düşüncesi zevki daha da yoğunlaştırıyor, bir anlık acı, birkaç saat sonrasının kesinliğini sabote ediyordu. Dagny'nin salonundaki ışığı açık bırakırım, diye düşündü. Yatakta onun yatışına baktığında, yalnızca belinin ve ayak bileğinin altından incecik ışık geldiğini görürdü o zaman, başını ışığa doğru çeker, yüzünü görürdü. Sonra o baş, hiç karşı koymadan sarkardı. Saçları kendi koluna düşerdi. Gözleri kapalı, yüzü acı içindeymiş gibi gergin, dudakları onu bekler halde açık olurdu.

Duvara dayanmış bekliyordu. Günün bütün olaylarının üzerinden dökülmesini, kendini özgür hissetmesine izin vermesini bekliyordu. Bir sonraki zaman dilimi yalnızca ona aitti.

Odasının kapısı hiç uyarısız açıldığında önce bunu tam olarak duyamadı, hatta inanamadı. Bir kadının silüetini görüyordu. Sonra otel görevlisi yere bir bavul koydu ve dönüp kayboldu. Duyduğu ses Lillian'ın sesiydi. "Aa, Henry! Karanlıkta yalnız mı duruyorsun?"

Lillian kapının yanındaki elektrik düğmesine bastı. Orada duruyordu. Özenli giyinmişti. Açık bej seyahat tayyörü, sanki camdan bir koruma kalkanı içinde yolculuk yapmış gibi düzgündü. Gülümsüyor, evine varmış gibi eldivenlerini çekip çıkarıyordu.

"Akşam çıkmıyor musun hayatım?" diye sordu. "Yoksa çıkmak üzere miydin?"

Rearden cevabının ne kadar geciktiğinden emin değildi. "Burada ne yapıyorsun?"

"Jim Taggart'ın bizi düğününe davet ettiğini hatırlamıyor musun? Düğün bu gece."

"Onun düğününe gitmeye niyetim yoktu."

"Ah, ama benim var!"

"Bu sabah ben çıkmadan niçin söylemedin?"

"Sana sürpriz yapmak için sevgilim." Lillian neşeye güldü. "Seni herhangi bir sosyal topluluğa sürüklemek hemen hemen imkânsız. Ama buna bir anda kalkışmak başarılı olabilir diye

düşündüm. Fırlayıp çıkmak, iyi vakit geçirmek. Evli çiftlerden beklendiği gibi. Senin için de bir sakıncası yoktur diye düşündüm. Gecelerini o kadar sık New York'ta geçiriyorsun ki!”

Rearden onun modaya uygun biçimde yan takılmış şapkasının kenarı altından ona çabucak baktığını gördü, bir şey söylemedi.

“Bir riske girdiğim doğru tabii,” dedi Lillian. “Birini yemeğe çıkarıyor olabilirdin.” Rearden yine bir şey söylemedi. “Yoksa bu gece eve dönmeye mi niyetliydin?”

“Hayır.”

“Akşam için başka bir sözün mü vardı?”

“Hayır.”

“İyi.” Parmağıyla bavulunu gösterdi. “Kendi gece giysilerimi getirdim. Senden hızlı giyinebileceğime dair benimle bir düğün çiçeğine iddiaya girer misin?”

Dagny bu akşam ağabeyinin düğününde olacaktı. O yüzden akşamın artık Rearden için bir önemi kalmamıştı. “İstersen seni bu gece dışarı çıkarırım,” dedi. “Ama o düğüne değil.”

“Ama ben oraya gitmek istiyorum! Sezonun en çok konuşulacak olayı o! Herkes haftalardır o düğünü bekliyor. Tüm arkadaşlarım. İki dünya bir araya gelse kaçırmam. Kentte ondan güzel bir şov daha olamaz. Ondan iyi reklam edilmiş de yok. Çok gülünç bir evlilik ama tam da Jim Taggart’tan bekleyebileceğin bir şey.”

Lillian odada rahatça dolaşüyor, çevresine bakınıyor, tanımadığı bu yeri tanımaya çalışıyordu. “New York’a yıllardır gelmedim,” dedi. “Yani seninle gelmedim, resmî bir nedenle.”

Rearden karısının gözlerinin, amaçsızca dolaşırken dolu tablada bir an duraksayıp sonra yine ilerlediğini gördü ve içinde bir tiksinti hissetti.

Lillian bunu onun yüzünden okudu ve neşeyle güldü. “Ah sevgilim, gelişim beni hiç rahatlatmadı ama! Tersine hayal kırıklığına uğradım. Ruj bulaşmış birkaç izmarit bulacağımı umuyordum burada.”

Ortalığı incelediğini kabul ettiği için takdir etti onu Rearden. Bu kabullenme bir şaka havasında yapılmış olsa bile. Ama bu açık sözlülük havası, acaba espri mı yapıyor, diye düşünmesine yol açtı. Bir an için karısının aslında doğruyu söylediğini sezmişti. Ama bu ihtimali bir kenara bıraktı. Böyle bir şeyin mümkün olabileceğini düşünemezdi.

“Korkarım hiçbir zaman insan olmayacaksın,” dedi Lillian. “O nedenle de bir rakibim olmadığından eminim. Eğer varsa da... ki kuşku duyarım sevgilim, buna pek kaygılanacağımı sanmam çünkü eğer her çağırdığında gelen biriye, randevu ayarlamak bile gerekmiyorsa, o zaman da öylesinin nasıl biri olacağını herkes bilir.”

Dikkatli olmam gerek, diye düşündü Rearden. Çünkü içinden karısına neredeyse tokat atmak geliyordu. “Lillian, sanırım biliyorsun, bu tür esprilere tahammül edemem,” demekle yetindi.

“Of, öyle ciddisin ki!” diye güldü karısı. “Hep unutuyorum. Her konuda çok ciddisin, özellikle de kendin konusunda.”

Sonra Lillian birdenbire ona döndü. Yüzündeki gülümseme yok olmuştu. Garip, yakaran bir ifade gelmişti yerine. Rearden bu ifadeyi onun yüzünde daha önceden de görmüştü. Samimiyet ve cesaret karışımı bir şey.

“Ciddi olmayı mı tercih ediyorsun Henry? Peki. Hayatının dip köşesinde daha ne zamana kadar var olmamı bekliyorsun? Ne kadar yalnızlık çekmemi istiyorsun? Senden hiçbir şey istemedim. Hayatını istediğin gibi yaşamana izin verdim. Bir tek akşamı bile veremez misin bana? Tamam, biliyorum, partilerden nefret ediyorsun ve bu akşam çok sıkılacaksın. Ama bunun benim için anlamı çok büyük. İstersen buna kof sosyal gurur diyebilirsin. Bir kere olsun kocamla birlikte görülmek istiyorum. Herhalde senin hiç aklına gelmiyordur ama önemli bir insansın. İnsanlar sana imrenir, senden nefret eder, sana saygı duyar, senden korkar. Hangi kadın olsa seni kocası olarak göstermekten gurur duyar. Sen bunu aşağılık bir kadın kaprisi olarak görebilirsin ama her

kadının mutlu olma biçimidir bu. Sen bu standartlara göre yaşamıyorsun ama ben bunlara göre yaşıyorum. Birkaç saat sıkılma pahasına bana bu kadarını bile veremez misin? Yeterince güçlü olup kocalık görevini yerine getiremez misin? Oraya kendin için değil, benim hatırım için gidemez misin? Kendi istediğin için değil de ben istediğim için?”

Dagny, diye düşündü çaresizlik içinde. Dagny ev hayatına ilişkin tek kelime söylemiş değildi ona. Hiçbir talepte bulunmamış, hiç sistem etmemiş, hiç soru sormamıştı. Onun önünde karısıyla görünemezdi. Onun karşısına, gururla gösterilen bir koca olarak çıkamazdı. Keşke şu anda ölsem de böyle bir şey yapmak zorunda kalmasam, diye düşünüyordu çünkü bunu yapacağını anlamıştı.

Sırrını bir suç olarak kabul ettiği, sonuçlarına katlanma konusunda kendine söz verdiği için, haklı tarafın Lillian olduğunu baştan kabullendiği için, her türlü laneti kendine layık gördüğü için böylesi bir hak talep edildiğinde reddedemezdi. Gitmeme nedeninin onu haklı kılmadığını biliyordu çünkü beyninin içinde o yakarışı duyuyordu: “Ah Tanrım, Lillian, ne istersen yaparım ama o parti olmasın!” Buna rağmen yalvaramazdı.

Dengeli, cansız, ciddi bir sesle, “Peki Lillian,” dedi. “Geleceğim.”

Gül desenli dantel duvak, salaş dairenin kötü ahşap zeminine takılmıştı. Cherryl Brooks onu özenle kaldırdı, adımını atıp duvara asılı çarpık aynada kendine baktı. Bütün gün burada fotoğrafları çekilmişti. Son iki aydır sık sık fotoğrafı çekiliyordu zaten. Gazeteciler resim çekmek istediklerinde buna hâlâ inanamıyormuş gibi minnetle gülümsüyordu... Ama keşke bu kadar sık istemeseler, diye de düşünmüyor değildi.

Gazetelerden birindeki vıcık vıcık aşk köşesinin kadın yazarı, Cherryl’ı haftalar önce koruyucu kanatları altına almıştı. Kişi olarak bilgelik düzeyi, tipik bir kadın polis kadardı. Cherryl ilk önce röportajcılarının sivri dişleri arasında öğütülmeye başladı-

ğında bu kadın sahip çıkmıştı ona. Bugün de tüm gazetecileri kapı dışarı etmiş, "Tamam, hadi, gidin buradan!" diye çıkışmıştı. Komşuları da kovalayıp dairenin kapısını yüzlerine kapatmış, sonra onun giyinmesine yardım etmişti. Cherryl'ı düğüne arabasıyla götürecekti. Bunu yapacak başka birinin olmadığını fark etmişti.

Duvak, beyaz saten gelinlik, narin beyaz pabuçlar, bir de boynuna taktığı bir dizi inci bir araya gelince Cherryl'ın odasındaki başka her şeyin toplamının beş katı kadar pahalı oluyordu. Yatak zaten odanın büyük kısmını tek başına doldurmaya yetiyordu. Geri kalan alanı da çekmeceler, bir sandalye, soluk bir perdenin ardında asılı duran birkaç elbise kaplıyordu. O yürüdükçe, gelinliğin kabarık eteği duvarlara sürtünüp duruyordu. İncecik bedeni o kabarık eteğin üzerinde, daracık, uzun kollu gelinliğe rağmen, çarpıcı biçimde salınıp duruyordu. Gelinliği kentin en iyi modacısı çizmişti.

Koruyucusundan özür diler gibi, "Ah, o dükkânda işe girdiğimde daha iyi bir eve taşınabilirdim," diyordu. "Ama bence geceleri nerede yatıp uyuduğumun o kadar da önemi yok. O nedenle paramı sakladım. İleride daha önemli şeyler için gerekir diye. Sustu, gülümsedi, gözleri kamaşmış gibi başını iki yana salladı. "Gerekir sanmıştım," dedi.

Koruyucusu, "İyi görünüyorsun," diye avuttu onu. "O berbat aynada fazla bir şey görünmüyor ama iyisin."

"Bütün bunlar bir anda olup bitti... Yetişemedim. Ama bak, Jim harika biri. Benim dükkânda bir satıcı olmama, böyle bir yerde yaşamama aldırıyor. Bunu olumsuz bir şey olarak görmüyor."

"Hı hı," dedi kadın. Yüzü ciddi görünüyordu.

Cherryl, Jim Taggart'ın buraya ilk gelişine nasıl şaşırdığını hatırlıyordu. İlk karşılaşmalarından bir ay kadar sonra bir akşam, hiç habersiz çıkagelmişti. Cheryl o zamana kadar onu yeniden görme umudunu çoktan kaybetmişti bile. Bu yüzden onu karşısında görünce çok utanmıştı.

Sanki çamur birikintisinin orta yerinde güneşin doğumunu yakalamaya çalışıyormuş gibi hissetmişti kendini. Jim ise gülümsemiş, odadaki tek sandalyeye oturmuş, onun pembeleşen yüzüne, odanın durumuna bakmıştı. Sonra ona mantosunu giymesini söylemiş, alıp onu kentin en pahalı lokantasına yemeğe götürmüştü. Orada Cherryl'in ürkekliğine, utangaçlığına, yanlış çatalı almaktan korkmasına yine gülümsemiş, gözlerindeki masalsı bakışları seyretmişti. Cherryl ise onun ne düşündüğünü anlayamamıştı. Ama Jim onun afalladığının farkındaydı. Bu lokantaya geldikleri için değil de Jim onu buraya getirdiği için. Pahalı yemeklere elini sürmekte zorluk çekmişti Cherryl. Bu yemeği, çoğu kızların yapacağı gibi zenginin birinden gelen armağan olarak, domuzdan koparılan kıl olarak karşılamamıştı. Hak etmeyi ummadığı pırıl pırıl bir ödül gibi görmüştü.

İki hafta sonra yine gelmişti Jim. Derken buluşmaları adım adım sıklaşmıştı. Bazen Jim dükkânın kapanma saatinde arabasıyla oraya geliyor, Cherryl'in dükkândaki arkadaşları o pırıl pırıl limuzine, şapkalı şoföre bakakalıyorlardı. Jim onu en iyi gece kulüplerine götürüyor, kendi arkadaşlarına tanıtırken, "Bayan Brooks, Madison Meydanı'ndaki dükkânda çalışıyor," diyordu. Cherryl onların bakışlarını izlerken Jim de gözlerinde alaycı bir ifadeyle bekliyordu. Cherryl minnetle, benim numara yapma zorunluluğumu ortadan kaldırmaya çalışıyor, diye düşünüyordu. O çok cesur ve güçlü, başkalarının onaylayıp onaylamaması umurunda değil, diye geçiriyordu içinden. Ama bir gece bitişik masada oturan, züppe siyaset dergileriden birinde çalışan kadının kaşını havaya kaldırarak, "Jim ne kadar cömert!" dediğini duyunca içinde hiç tatmadığı acayip bir acının alevlendiğini hissetmişti.

Jim istese Cheryl bütün bunların karşılığında verebileceği şeyi seve seve verirdi. Onun istememesi karşısında da minnet duyuyordu. İlişkileri korkunç bir borçmuş, o da bu borcu ödemek için ona sessizce tapmaktan başka hiçbir çareye sahip değilmiş

gibi hissediyordu. Ama onun bu tapınmaya da ihtiyacı yoktu herhalde.

Bazı akşamlar Jim buraya, onu almaya geliyor ama sonra dışarı çıkmak yerine burada kalıyor, onunla konuşuyor, o da sessizce dinliyordu. Her şey her zaman beklenmedik şekilde oluyordu. Birdenbire. Sanki Jim'in de niyeti yokmuş, o anda içinde bir şey patlak vermiş gibi. Yatağın üzerine oturuyor, çevresinin de Cherryl'in de farkında değilmiş gibi yığılıyordu. Konuşurken ikide bir gözleri Cherryl'in gözlerini buluyordu ama bu bakışlar sanki onu dinleyen bir insanın varlığından emin olmak istiyor gibiydi.

"Kendim için değildi, hem de hiç değildi. Niçin inanmıyor bu insanlar bana? Sendikaların seferleri azaltma talebini kabul etmek zorundaydım... Onu yapmanın tek yolu da tahvillere moratoryum getirmekti, Wesley de o yüzden verdi onu bana... Kendim için değil, işçilerim için. Gazetelerin hepsi örnek bir iş adamı olduğumu söyledi. Sosyal sorumluluğu olan bir iş adamı. Öyle dediler. Bu doğru, öyle değil mi? Değil mi? Ne kusuru var o moratoryumun? Birkaç küçük teknik ayrıntıyı atladıysak ne olmuş yani? İyi bir amaç uğruna yapıldı. Herkes aynı fikirde. Kendin için yapmadığın her şey iyidir, bunu bilmeyen yok... Ama o iyi bir amacı takdir etmiyor. Kendinden başka hiç kimse iyi değil onun gözünde. Benim kız kardeşim acımasız, kibirli kahpenin teki. Kendi fikrinden başka kimseninkini beğenmez... Neden yüzüme öyle bakıp duruyorlar? O da Rearden da ötekiler de... Kendilerinin haklı olduğundan nasıl o kadar eminler? Ben maddi dünyada onların üstünlüğünü kabul ediyorsam neden onlar da manevi dünyada benim üstünlüğümü kabullenmiyor? Onlarda beyin varsa bende de kalp var. Onlar servet yaratma yeteneğine sahipse ben de sevme yeteneğine sahibim. Benimki daha yüce bir şey değil mi? İnsanlık tarihi boyunca her zaman en yüce şey olarak kabul edilmemiş midir bu? Onlar niçin bunu kabul etmiyor? Kendilerinin büyük olduğundan nasıl bu kadar emin olabiliyorlar? Hem onlar büyükse ve ben değilsem... asıl o zaman

önümde eğilmeleri gerekmez mi? Büyük değilim diye... Gerçek insanlık bu değil midir? Saygıya layık birine saygı göstermek iyilik değil ki! Kazandığı bir şeyin ona ödenmesinden ibaret. Asıl iyilik, hak edilmemiş bir saygıyı göstermek... Ama onlar iyilik yapma yeteneğinden yoksunlar. İnsan değiller. Hiç kimsenin ihtiyacına aldındıkları yok... zaafına da. Ne aldındıyorlar ne de acıyorlar...”

Cheryl bunların pek azını anlıyordu ama onun mutsuz olduğunu, birinin onu incittiğini anlayabiliyordu. Jim, Cheryl’in yüzünde şefkatin çizgilerini gördü. Kendi düşmanlarına duyduğu kızgınlığı gördü. Kahramanlara bakar gibi baktığını gördü. O bakışın gerisindeki duyguları yaşayabilen biri sunuyordu bunu ona.

Cheryl onun bu acıları bir tek kendisine itiraf ettiğinden niçin bu kadar emin olduğunu bilmiyordu. Bunu özel bir onur, özel bir armağan olarak görüyordu.

Ona layık olmanın tek yolu, ondan hiçbir şey istememek, diye düşündü. Bir keresinde para vermeyi teklif etmişti Jim ona. Fakat Cheryl reddetmişti. Gözlerinde pırıl pırıl bir öfkeyle hem de. Jim bir daha buna kalkışmamıştı. Cheryl’in duyduğu öfke aslında kendine yönelikti. Acaba beni öyle biri olarak görmesine yol açacak bir şey mi yaptım, diye kuşkulandı. Ama tabii gösterdiği ilgiye karşı nankörlük etmek, kendi çirkin yoksulluğuyla onu utandırmak istemiyordu. Yükselmeye, onun beğenisini hak etmeye hevesli olduğunu göstermek istiyordu. Bu nedenle ona yardım etmek istiyorsa, daha iyi bir iş bulmasına yardımcı olabileceğini söylemişti. Jim buna cevap vermedi. Cheryl haftalarca bekledi, o ise konuyu hiç açmadı. Cheryl kendini suçlamaya başladı. Gücendirmişti belki de onu. Belki kullanıldığını düşünmesine yol açmıştı.

Jim ona bir zümrüt bilezik verdiğinde Cheryl hiçbir şey anlayamayacak kadar afallamıştı. Onu incitmemek için çaresizce çabalayarak, bunu kabul edemeyeceğini söylemiş, ona yalvarmıştı. “Neden?” diye sormuştu Jim. “Kötü bir kadın olmanın bedelini ödemiyorsun ki sen! Kalkıp senden bir şeyler isteyeceğimden mi

korkuyorsun? Bana güvenmiyor musun?” Cherryl utanç içinde kekelerken Jim yüksek sesle gülmüştü. Cherryl o eski püskü siyah elbisesini giyip bileziği taktıktan sonra gece kulübüne gittiklerinde de ona bakıp garip garip gülümsemiş durmuştu.

Onu Bayan Cornelius Pope’un verdiği partiye götürdüğü gece de bileziği takmasını istemişti. Cherryl da eğer beni dostlarının evine götürmekten utanmıyorsa, adları zirve sayılan yerde, gazetelerin sosyete sütunlarında boy gösteren o harika insanlarla tanıştırmaya cesaret ediyorsa benim de eski elbisemi giyip onu utandırmamam gerekir, demişti kendi kendine. Yıl boyu biriktirdiği paraları gözden çıkarıp kendine parlak yeşil bir tuvalet almıştı. Şifondandı. Yakası açıktı. Sarı güllerden kuşağı bir tokayla kapanıyordu. Soğuk ışıklarla süslenmiş o ciddi evin salonuna girdiği, kentin tepesine bakan terasa çıktığı zaman tuvaletinin buraya uymadığını anlamıştı, ama bunun nedenini bilemiyordu. Yine de dik durmayı sürdürmüş, eller uzandıkça cesur bir kedi yavrusu gibi gülümsemişti. Eğlenme amacıyla bir araya gelmiş insanlar kimseyi incitmez, diye düşünmüştü.

Bir saat geçtiğinde, gülümseme çabalarına bir çaresizlik, şaşkın bir yakarış ifadesi yerleşmişti. Daha sonra çevresindeki insanları izlerken gülümsemesi tümüyle yok olmuştu. Şık giyinmiş, özgüven sahibi kızların, Jim’le konuşurken küstah bir ifade takındığını görüyordu. Sanki ona saygı duymuyorlarmış, hiçbir zaman da duymamışlar gibi. Özellikle içlerinden biri, ev sahibinin kızı olan Betty Pope, ikide bir Jim’e Cherryl’ın anlayamadığı şeyler söyleyip duruyordu... Daha doğrusu, bunları doğru anladığından emin olamıyordu.

Başlangıçta ona kimse dikkat etmemiş, yalnızca birkaç kişi giydiği kıyafeti dönüp şaşkınlıkla süzmüştü. Bir süre sonra bakmaya başlamışlardı ona. Yaşlıca bir kadının Jim’e kaygılı bir sesle, “Madison Meydanı’ndan Bayan Brooks mu dedin?” dediğini duymuştu. Jim’in çok net bir sesle cevap verirken yüzündeki o garip ifadeyi de görmüştü. “Evet, Raleigh’s Five and Ten dükkânında,

kozmetik reyonu.” Bunun ardından bazılarının ona fazla nazik davranmaya başladığını fark etmişti. Bir kısmı da belli ede ede uzaklaşmıştı ondan. Çoğu tam bir şaşkınlık içindeydi, Jim de o garip gülümsemesiyle olup bitenleri seyredip duruyordu.

Ortalıktan çekilmeye, onların dikkatinden uzaklaşmaya çalışmıştı Cherryl. Salonun kenarına yöneldiğinde bir adamın omuz silkerek şöyle dediğini duydu. “Eh, Jim Taggart şu ara Washington’daki en güçlü insanlardan biri.” Ama adam bunu pek de saygılı bir sesle söylememişti.

Hava daha da kararırken terasta iki adamın konuşmasını işitmiş, neden ondan söz ettiklerine inandığını bilememişti. “Taggart canı isterse bunu da yapabilir tabii!” Öbür adam da Caligula adlı bir Roma İmparatoru’nun atına dair bir şeyler söylemişti.

Uzakta yükselen Taggart gökdeleninin dimdik duvarına bakmış, o zaman durumu biraz anladığına karar vermişti. Bu insanlar Jim’den nefret ediyordu. Çünkü kıskanıyorlardı onu. Kendileri kim olursa olsun, isimleri ve paraları ne kadar büyük olursa olsun, Jim’inki kadar büyük bir başarıya sahip değillerdi. Herkesin imkânsız saydığı bir demiryolunu inşa etme başarısını hiçbiri gösterememişti. Cherryl o anda ilk defa Jim’e sunabileceği bir şeye sahip olduğunu gördü. Bu insanlar Buffalo’da geride bıraktığı kişiler kadar küçük, hain insanlardı. Jim de en az onun kadar yalnızdı. Bulabildiği tek saygı da Cherryl’in duygularının samimiyetiydi.

O zaman dönüp yeniden balo salonuna ilerledi, kalabalığın içinden kararlı adımlarla geçti. Terasın karanlığında engellemek istediği gözyaşlarının yerine, şimdi gözlerinde müthiş pırıltılar vardı. Eğer Jim açıkça onun yanında olmayı seçmişse, bir tezgâhtar olmasına rağmen onu dostlarına göstermeyi göze almış, onların incitici tutumuna göğüs germişse, onların fikirlerine meydan okuyor demektir. Kendisi de bu cesarete katılmalı, burada üstüne düşen korkuluk görevine gönüllü olmalıydı.

Yine de partinin bitmesi onu çok mutlu etmişti. Arabada onun yanına binip eve doğru giderlerken rahattı. Acı bir rahatlamaydı tabii bu. Deminki savaşı cesareti şimdi yerini garip bir çaresizlik duygusuna bırakmıştı. Bu duyguya teslim olmamaya çalıştı. Jim pek az konuşuyordu. Öylece oturmuş, suratını asmış, arabanın camından dışarıya bakıyordu. Cherryl içinden, acaba bir şekilde onu hayal kırıklığına mı uğrattım, diye merak etti.

Oturduğu yere vardıklarında, kapıda ona, “Seni utandırdıysam özür dilerim...” dedi.

Jim bir an cevap vermedi, sonra, “Benimle evlenir misin desem, ne derdin?” diye sordu.

Cherryl önce ona, sonra çevresine baktı. Pencerelerin birinden pis bir şilte sarkıtılmıştı. Karşı kaldırımında bir rehinci dükkânı vardı. Önünde bir çöp bidonu duruyordu. Böyle bir soru, böyle bir yerde sorulamazdı. Anlamını bile tam kavrayamamıştı sorunun. “Herhalde... benim mizah anlayışım yok,” diye cevap verdi.

“Sana bir teklifte bulunuyorum tatlım.”

O zaman ilk kez öpüşmüşlerdi. Cherryl’ın yanaklarından yaşlar boşalıyordu. Partide boşalamayan yaşlardı bunlar. Şaşkınlıktan, mutluluktan, bunun mutluluk olması gerektiği düşüncesinden kaynaklanan yaşlar... Bir de bunun böyle olmasını istemediğine dair fısıldayıp duran o küçük sestten...

Gazeteleri hiç düşünmemişti. Ama bir gün Jim ona evine gelmesini söylemiş, Cherryl oraya gittiğinde içeriyi çok kalabalık bulmuştu. İnsanlar... ellerinde defterler, kameralar, flaşlar! Cherryl kendi fotoğrafını ilk defa gazetede gördüğünde (Jim kolunu onun omzuna attığı sırada çekilmiş bir fotoğraftı bu), sevinçle kıkır kıkır gülmüş, gururla, acaba kentteki herkes bunu görmüş müdür, diye düşünmüştü. Fakat bir süre sonra sevinci yok oldu.

Sürekli fotoğrafını çekiyorlardı. Dükkândaki tezgâhın başında, metroda, oturduğu salaş binanın kapısında, sefil odasında. Jim şimdi teklif etse ondan para almaya razı olur, nişanlılık dönemi boyunca kentten kaçıp ıssız bir yere, bir otele saklanırdı ama

Jim'in öyle bir teklifte bulunduğu yoktu. Görünüşe göre olduğu yerde kalmasından memnundu.

Jim'in de ofisteki masasında, Taggart terminali ana holünde, kendi özel vagonunun yanında, Washington'daki bir resmî ziyafette çekilmiş fotoğrafları yayınlanıyordu. Tam sayfa resimler, dergileride yazılar, radyolarda konuşmalar, haberlere konu olmalar... Bunların hepsi tek, upuzun, sürekli bir çığlık gibiydi. "Külkedisi" ile "Demokrat İş Adamı".

Cherryl tedirginlik hissettikçe kendi kendine, kuşkulanma, deyip duruyor, incindiği zaman da, nankörlük etme, diyordu. Bunları çok seyrek hissediyordu aslında. Bazen gece yarısı uyandığında, odanın sessizliği içinde yatıp da uyuyamamak dayanılmaz geliyordu ona. Kendine gelmesinin, inanmasının, anlamasının yıllar süreceğinin farkındaydı. Günlerin içinden, güneş çarpmasına uğramış gibi geçip duruyordu. Tek gördüğü Jim Taggart'tı. O ilk zafer gecesinde gördüğü gibi.

Odasında son kere, başında duvağıyla şöyle bir durduğunda köşe yazarı kadın, "Dinle beni, çocuk," dedi ona. "Sen sanıyorsun ki insan hayatta incinirse bu onun kendi günahıdır. Aslında uzun vadede bu da doğru tabii. Ama sana, sende gördükleri iyi şeyler yüzünden zarar vermek, seni incitmek isteyen insanlar da olacaktır; gördüklerinin iyilik olduğunu bilip seni o yüzden cezalandırırcasına... Bunun seni yıkmasına izin verme."

Gözlerini ileriye dikip, "Korktuğumu sanmıyorum," demişti Cherryl. Gülümsemesindeki pırıltı, bakışındaki ciddiyeti yumuşatıyordu. "Hiçbir şeyden korkmaya hakkım yok. Çok mutluyum, insanlar hayatta ancak acı çeker diyenlere hiçbir zaman inanmamıştım. Böyle şeylere kapılıp pes edemezdim. Çok güzel, harika şeyler olabileceğini biliyordum. Tabii bunun benim başıma gelmesini beklemiyordum... Bu kadar büyüğünü, hele bu kadar çabuk, hiç beklemiyordum. Ama buna da ayak uydurmaya çalışacağım."

“Para tüm kötülüklerin kaynağıdır,” dedi Jim Taggart. “Parayla mutluluk satın alamazsın. Sevgi ise her türlü engeli, her mesafeyi aşar. Belki buna kalıp sözler diyeceksiniz ama ben gerçekten böyle hissediyorum çocuklar.”

Wayne-Falkland Otelinin balo salonunda, ışıkların altında duruyordu. Nikah töreni bittiği anda çevresine gazeteciler toplanmıştı. Konukların gazeteci çemberinin dışına dalgalar gibi çarpıp durduğunu işitiyordu. Cherryl yanı başındaydı. Beyaz eldivenli elini onun ceketinin siyah koluna dayamıştı. Kulaklarında hâlâ nikah töreninde sarf edilen kelimeler çınlıyordu. Bunları gerçekten duyduğuna inanamıyordu.

“Kendinizi nasıl hissediyorsunuz Bayan Taggart?”

Bu soru gazeteci çemberinin bir yanından geldi ve onu bir anda cin çarpmış gibi gerçeğe döndürdü. Cherryl gülümsedi, boğulur gibi fısıldadı. “Ben... çok mutluyum...”

Salonun iki ayrı köşesinde, elbisesini patlatacak gibi görünen Orren Boyle ile giysisini dolduramıyormuş gibi duran Bertram Scudder, kafalarında aynı düşünceyle konukları süzüyorlardı ama ikisi de kafalarındaki düşünceyi itiraf edemezdi. Orren Boyle kendine, dostlar arasında olduğunu söylüyordu. Bertram Scudder ise yazı malzemesi topladığını düşünüyordu. Ama her ikisi de birbirinden habersiz olarak, oradaki yüzlerin zihinsel bir haritasını çıkarıyor, onları iki başlık altında sınıflandırıyordu. Birinci başlık, “Destek”, ikinci başlık da “Korku”ydü. Konuklardan bazılarının burada bulunması, James Taggart’a yöneltilmiş özel bir korumanın işaretiydi. Kimi de buraya, Jim Taggart’ın düşmanlığını çekmemek için gelmişti. Kimi onu yukarı çekmek için elini aşağıya uzatmışken kimi de üstüne tırmanabilsin diye eğilmiş durumdaydı. Günün yazılmamış yasasına göre önemli bir insanın davetine ancak bu iki nedenden biri yüzünden gelinirdi. Birinci gruptakilerin çoğu gençti. Washington’dan gelmişlerdi, ikinci gruptakiler daha yaşlıydı. Onlar iş adamlarıydı.

Orren Boyle ile Bertram Scudder, aslında kelimeleri, kullanmaktan kaçınılması gereken bir sosyal araç olarak görürlerdi. Kelimeler bir taahhüttü. Yüzleşmek istemedikleri anlamlar yüklenebilirdi onlara. Onların haritasında kelimeye ihtiyaç yoktu. Anlamların sınıflandırılması fiziksel yollarla yapılıyordu, yani kaşların nazik bir hareketi ya da dudakların alaycı bir kıvrımıyla. Beliren bir çehre, bir anda kafalarının içindeki hesaplama mekanizmasını harekete geçirmişti. Soğuk mavi gözler ve sarı saçlar. Hank Rearden. Tüm kasları ikinci fiziksel ifadeye yöneldi. Haritanın tamamı, James Taggart'ın gücünün bir tahmini sayılırdı. Ve oldukça etkileyiciydi.

James Taggart'ı konuklar arasında dolaşırken gördükleri anda onun da durumu bildiğini anladılar. Hafif bir tedirginlik içindeymişçesine, Mors alfabesi gibi, kısa çizgiler ve kısa duraklamalarla dolaşıyordu. Keyifsizliğinin kaç kişiyi rahatsız edeceğini biliyor gibiydi. Yüzündeki gülümseme gölgesinde biraz da böbürlenme vardı. Buraya ona saygılarını ifade etmeye gelmenin, gelen insanları küçük düşüren bir şey olduğunu biliyormuş gibi. Biliyor ve bundan zevk alıyormuş gibi.

Arkasında konuklar kuyruk gibi dalgalanıp duruyordu. Amaçları da hor görme zevkini tattırmaktı besbelli. Bay Mowen bir an kuyruğun içinde belirip kayboldu, Dr. Pritchett ile Balph Eubank de kısa bir süreliğine gözüksüler.

En göze çarpanı Paul Larkin'di. Taggart'ın çevresinde daireler çiziyordu. Oradan ara sıra yükselecek bir ışık sayesinde bronz bir tene kavuşmayı umuyormuşçasına. Belirsiz gülümsemesi, ona dikkat edilmesi için yalvarıyor sanki.

Taggart'ın gözleri ara sıra kalabalığı hızlı ve kaçamak bakışlarla süzüyordu. Bu şifreyi çözmeyi en iyi Orren Boyle bilirdi. Taggart birini arıyor ancak kimsenin bunu fark etmesini istemiyordu. Eugene Lawson gelip Taggart'ın elini sıkınca aramalar sonuçlandı. Lawson ıslak alt dudağını, darbeyi yumuşatacak yastık gibi kıvrarak fısıldamıştı. "Bay Mouch gelemedi Jim. Kendisi

çok üzgün. Gelmek için bir uçak kiralamıştı ama son anda bir şeyler çıktı, önemli ulusal sorunlar, bilirsin.” Taggart hiç hareketsiz durdu, cevap vermedi, kaşları çatıldı.

Orren Boyle bir anda patlar gibi gülmeye başladı. Taggart öyle bir hışımla ona döndü ki ötekiler emir beklemeksizin dağılıp uzaklaştı.

“Ne halt ettiğini sanıyorsun?” diye çıkıştı Taggart.

“Hoşça vakit geçiriyorum Jimmy, yalnızca hoşça vakit geçiriyorum. Wesley senin adamındı. Değil miydi?”

“Benim adamım olan öyle birini tanıyorum ki... bunu unutmaya iyi olur.”

“Kim? Larkin mi? Yo, Larkin’den söz ettiğini sanmıyorum. Ve eğer sözünü ettiğin Larkin değilse o zaman iyelik zamirlerini kullanırken dikkatli olsan iyi edersin bence. Yaş sınıflandırmasına aldırمام çünkü yaşıma göre genç gösterdiğimi biliyorum ama zamirlere alerjim vardır.”

“Çok zekice, yine de bugünlerin birinde zekiliği aşırıya kaçırabilirsin, dikkat et.”

“Eğer kaçırırsam hemen harekete geç, durumdan mümkün olduğunca yararlan Jimmy. *Eğer...*”

“Boyunun yetmeyeceği yerlere uzanmaya kalkan insanların sorunu, hafızalarının çok sınırlı olmasıdır. Senin hatırın için Rearden Metal’i piyasadan kimin kovaladığını sakın unutma.”

“Kimin o konuda söz verdiğini hatırlıyorum. Ondan sonra o yönergeyi engellemek için her çareye başvurdu çünkü ileride kendisine Rearden Metal’in raylarının gerekebileceğini düşündü.”

“Çünkü sen on bin dolar harcayıp insanlara içki ısmarladın ve onların tahvil moratoryumu yönergesini engelleyebileceğini umdun.”

“Doğru. Öyle yaptım. Demiryolu tahvili almış arkadaşlarım vardı. Hem... benim de Washington’da dostlarım var Jimmy. Senin dostların moratoryum işinde beni alt etti ama benimkiler de Rearden Metal işinde seni alt etti... bunu unutmuş değilim.

Ama boş ver, bence sakıncası yok, bu işler böyle paylaşılır zaten, yeter ki bana maval okumaya kalkışma Jimmy. O numaraları enayilere sakla.”

“Senin için her zaman elimden geleni yaptığıma inanmıyorsan...”

“Tabii yaptın. Koşullar dikkate alındığında beklenebileceklerin en iyisini sağlamaya çalıştın. Bunu sürdüreceksin de. İhtiyaç duyduğun biri benim elimde olduğu sürece... ama bir dakika fazla değil. O yüzden sana hatırlatmak istedim. Benim de Washington’da dostlarım var. Parayla satın alınamayacak dostlar. Seninkiler gibi Jimmy.”

“Ne demeye çalışıyorsun?”

“Tam da senin aklından geçeni. Parayla satın alınanlar aslında beş para etmez çünkü biri çıkar, onlara daha fazlasını verir. Alan herkese açıktır. Eski model rekabet alanı. Ama biriyle ilgili elinde bir şey varsa o adam elindedir artık. Kimse daha fazlasını veremez, sen de onun dostluğuna güvenebilirsin. Eh, senin dostların varsa benim de var. Sende benim de işime yarayabilecek adamlar var ama bunun tersi de geçerli. Bence hava hoş, varsın olsun... Alışverişte sakınca yok. Para alışverişi yapmazsak ki onun modası çoktan geçti, o zaman adam alışverişi yaparız.”

“Sözü nereye getirmeye çalışıyorsun?”

“Yalnızca sana, hatırlaman gereken bazı şeyler olduğunu söylüyorum. Şimdi Wesley’yi al örneğin. Ona Ulusal Planlama Bürosu’nda baş yardımcılık konumunu vadetmiştin. Fırsat Eşitleme Yasası sırasında Rearden’ı alt etmesi karşılığında. Bunu yapabilecek tanıdıkların vardı. Senden istediğim oydu. Anti İt Dalaşı meselesi sırasında benim tanıdıklarımın yaptığına karşılık olarak. Wesley kendi rolünü oynadı, sen de hepsinin kâğıt üzerine dökülmesini sağladın... Elbette o yasayı çıkarabilmek için giriştiği anlaşmaların yazılı kanıtları senin elinde, onu biliyorum. Bir yandan Rearden’dan o yasayı engellemek için para alıp onu oyalarkenki kanıtlar. Hayli çirkin oyunlara girişmişti. Bunların hepsi açıklansa

Bay Mouch için durum çok tatsız olurdu. Sen sözünü tuttun, onu bu işe getirdin çünkü onu avucunda sayıyordun. Avucundaydı da. O da karşılığını cömertçe ödedi, öyle değil mi? Ama bunlar da ancak bir süre devam edebilir. Gün gelir Bay Wesley Mouch öyle güçlenir, skandal da öyle eskir ki kime kalleşlik ettiğine ya da görevi nasıl kaptığına hiç kimse aldırılmaz olur. Hiçbir şey sonsuza kadar sürmez. Wesley, Rearden'ın adamıydı, sonra senin adamın oldu, yarın da bir başkasının adamı olabilir.”

“Bana bir imada mı bulunuyorsun?”

“Yo, dostça bir uyarıda bulunuyorum. Seninle eski dostuz Jimmy... Ve bence öyle de kalmalıyız. Sanıyorum birbirimize çok yararlı olabiliriz, tabii sen dostluk hakkında yanlış fikirlere kapılmazsan. Bana gelince, ben gücün dengeli olmasına inanırım.”

“Mouch'un bu gece buraya gelmesini sen mi engelledin?”

“Eh, belki engelledim belki engellemedim. Bunu düşünüp kaygılanma işini sana bırakıyorum. Yaptıysam da benim için iyi ama yapmadıysam daha da iyi.”

Cherryl'in gözleri James Taggart'ı kalabalığın içinde izleyip duruyordu. Çevresinde durmadan değişen yüzler öyle dost gibi, sesleri öyle heves dolu ve sıcaktı ki odadaki hiç kimsenin kötü bir niyeti olmadığından emindi. Bazılarının umut dolu, sır gibi, yarım cümleler ve yarım imalarla ikide bir ona Washington'dan söz etmesini anlayamıyordu. Sanki Cherryl'in anlaması gereken bir konuda yardımını istiyor gibilerdi. Ne cevap vereceğini bilemiyordu. Gülümsüyor, aklına geldiği gibi cevaplar veriyordu. “Bayan Taggart” kimliğini korku belirtileriyle lekeleyemezdi.

Derken düşmanını gördü. Uzun boylu, incecik bir kadındı. Gri bir tuvalet giymişti. Görümcesiydi bu.

Cherryl'in beynindeki öfkenin basıncı, Jim'in işkence altındaymış gibi yaptığı konuşmaların birikiminden kaynaklanıyordu. Şimdi Cherryl bitirilmemiş bir görevin çekim gücünü hissediyor, tedirgin oluyordu. Gözleri ikide bir düşmanına dönüyor, onu dikkatle inceliyordu. Dagny Taggart'ın gazetelerdeki resimleri

ya pantolon giymiş bir kadını ya da geniş kenarlı şapkayla dik kaldırılmış manto yakası arasından görünen bir yüzü gösterirdi. Şu anda üzerindeki gri tuvalet hemen hemen bir skandal sayılırdı çünkü çok sade ve kapalı bir giysiydi. Öyle silikti ki insanın zihninden hemen yok oluyor, geriye o ince vücut kalıyordu. Grinin mavimsi tonu, gözlerinin rengini güçlendirmişti. Mücevher takmamıştı. Yalnızca bileğinde tek bir bilezik vardı. Ağır metal bağlantılardan oluşmuş, mavimsi yeşil renkte bir zincir.

Cherryl, Dagny'nin yalnız kalmasını bekledi ve o an gelince ileri atıldı, kararlı adımlarla salonu geçti. O çelik gibi gözlere yakından baktı. Soğuk ama aynı zamanda güçlü bakışları vardı. O gözler saygılı ancak mesafeli bir merakla Cherryl'a dönmüştü.

Cherryl gergin ve sert bir sesle, "Bilmenizi istediğim bir şey var," dedi. "İleride herhangi bir şekilde rol yapmaya gerek olmasın. Tatlı akraba havasına girecek değilim. Jim'e neler yaptığını, onu bütün ömrü boyunca nasıl mutsuz ettiğini biliyorum. Onu sana karşı koruyacağım. Sana haddini bildireceğim. Bayan Taggart benim artık."

"Sakıncası yok," dedi Dagny. "Ben erkek olurum."

Cherryl onun dönüp gidişine baktı, Jim'in ne kadar haklı olduğunu düşündü. Bu kardeş, buz gibi kötülüğü temsil ediyordu. Ona cevap vermemiş, saygı göstermemiş, herhangi bir duygusunu belli etmemişti. Belki biraz şaşırmış gibi kayıtsız bir alaycılık vardı, o kadar.

Rearden, Lillian'ın yanında duruyor, karısı hareket ettikçe ona eşlik ediyordu. Lillian kocasıyla birlikte görülmek istemişti ve o da söz dinliyordu. Kimse ona bakıyor mu, bakmıyor mu farkında bile değildi. Çevredeki insanların hiçbirinin farkında değildi, yalnızca kendine görme izni veremeyeceği tek kişinin farkındaydı.

Bilincinden hâlâ silinmeyen sahne, Lillian'la birlikte salona girişleri ve Dagny'nin onlara bakışydı. Rearden da dosdoğru ona bakmış, o gözlerin yönelteceği her darbeye hazırlanmıştı. O

anda Dagny'nin bakışlarından kaçmaktansa, Lillian açısından ne sonuç getirirse getirsin, herkesin önünde ihanetini itiraf etmeye bile hazırdı. Yeter ki yüzünü korkaklar gibi boş bir ifadeye büründürmesin, ona kendi hareketinin anlamını bilmiyormuş gibi numara yapmasın.

Ama darbe falan gelmemişti. Dagny'nin yüzünden yansıyan duyguların her dozunu çok iyi biliyordu. Şu anda onun bir şoka kapılmadığını görüyordu. O yüzde kusursuz dinginlikten başka bir şey görünmüyordu. Gözleri onun gözlerini bulmuş, sanki bu karşılaşmanın tüm anlamını bildiğini onaylamış ama yüzüne herhangi bir yere bakıyormuş gibi bakmıştı. Ofiste ya da yatak odasında baktığı gibi. Rearden onu karşısında, birkaç adım ötesinde, gri tuvalet vücudunu nasıl sergiliyorsa, kendini de öyle açıkça sergiler halde görüyordu.

Başını eğerek selamlamıştı onları Dagny. Nazik bir hareketle, ikisine birden yönelik bir selam. Rearden da karşılık vermişti. Lillian'ın da kısaca başıyla onu selamladığını gördü. Sonra Lillian başka tarafa ilerledi, Rearden da kendisinin uzun süre başını kaldıramadığını fark etti.

Lillian'ın arkadaşlarının ona neler söylediğini, kendisinin nasıl cevaplar verdiğini hiç bilmiyordu. Umutsuz bir yolda ilerleyen bir insan nasıl adım adım giderse o da anbean yaşıyor, hiçbir şeyin izini kafasında tutmuyordu. Lillian'ın neşeli gülüşünü duydu, o sesteki memnuniyeti hissetti.

Bir süre sonra çevresinde kadınlar olduğunu gördü. Hepsi de Lillian'a benziyor gibiydi. Aynı tür süslenme, kaşlar aynı biçimde alınıp inceltilmiş, hafif kalkık şekil verilmiş, gözler de bir eğlenme ifadesiyle kilitlenmişti. Onunla flört etmeye çalıştıklarını görüyordu. Lillian da onların bu çabalarının umutsuzluğunu seyreliyordu. Demek ki benden istediği o kadınsı mutluluk buymuş, diye geçirdi içinden. Kendisinin uymadığı ama dikkate almak zorunda olduğu standartlar bunlarmış. Rearden bu düşüncelerle olduğu yerde döndü ve kaçıp bir erkek grubuna sığınmak istedi.

Erkeklerle sohbet sırasında da bir tek doğru dürüst cümle duyamadı. Hangi konuda konuşuyorlarsa konuşsunlar, sanki o konunun dışında şeylerden söz ediyor gibilerdi. Kelimelerini bildiği ama anlamını çıkaramadığı bir lisanı dinler gibi dinledi bu sohbetleri. Alkolü fazla kaçırmış bir genç, küstahlık yansıtan bir edayla grubun yanından geçerken kıkır kıkır güldü, “Dersini aldın mı Rearden?” dedi. Genç adamın ne demek istediğini Rearden anlayamadı. Ama oradaki herkes anlamış gibiydi. Şaşırmış ama gizli gizli memnun olmuş bir halleri vardı.

Lillian ondan uzaklaştı, sanki ona her saniye yanında kalmak zorunda olmadığını belli ediyordu. Rearden salonun kenarına çekildi. Orada onu kimse fark etmez, gözlerinin hangi yöne döndüğünü de görmezdi. İşte o zaman Dagny’ye bakma iznini kendine verdi.

Gri elbiseye baktı. O yürürken yumuşak kumaşın dalgalanışını seyretti. Durduğu anda, ışıklar ve gölgeler onu bir heykel gibi gösteriyordu. Çevresini saran dumanı bir an için, upuzun bir kavis halinde dizine, oradan sandaletinin burnuna inen mavimsi gri bir dalga olarak hissetti. Duman o anda dağılsa, hangi ışığın ona hangi biçimi vereceğini ezbere biliyordu.

İçini burkan bir acı hissetti. Onunla konuşan her erkeği kıskanıyordu. Bunu daha önce hiç hissetmemişti ama burada, herkesin ona yaklaşma hakkına sahip olduğu, bir tek kendisinin o hakka sahip olmadığı bu yerde... kıskançlık hissediyordu.

Sonra beynine inen bir darbe bir anda bakış açısını değiştirmiş gibi, büyük bir şaşkınlık içinde burada ne işi olduğunu, buraya niçin geldiğini merak etti. O an için, geçmişinin tüm günlerini ve bilgisini kaybetti. Kavramlarının, sorunlarının, acılarının silindiğini gördü. Bir tek şey biliyordu, o da insanın kendi arzularını elde etmek için var olduğuydu. Niçin buradaydı? Tek arzusu gri elbiseli o figürü yakalamak ve onu ömrünün sonuna kadar tutmakken, ondan hayatının bir tek saatini bile istemeye kimin hakkı vardı?

Bir an sonra, zihni bir titremeye kendine geldi. Dudaklarının sımsıkı, tiksinti dolu bir ifadeyle kapandığını, için için haykırdığı sözleri içeride tuttuğunu fark ediyordu: Bir anlaşma yapmışsın, ona uy. Hemen ardından ticaret davalarında anlaşmalar ele alınırken, taraflardan biri diğerinin çıkarlarını hiç dikkate almamışsa, o anlaşmanın geçersiz sayıldığını hatırladı. Bu da nereden gelmişti aklına? Konuyla hiç ilgisi yoktu ki! Fakat daha fazla düşünmedi.

James Taggart pencere ile bir saksı bitkisi arasında bir an yalnız kalmışken Lillian Rearden'ın ona doğru geldiğini gördü. Durup onun yaklaşmasını bekledi. Ne amaçla yaklaştığını bilemiyordu ama halindeki bir şey, eğer şifreyi doğru çözüyorsa, onu dinlerse iyi edeceğini fısıldıyordu.

Lillian, "Düğün hediyemi nasıl buldun Jim?" diye sordu, ardından onun utanmış haline güldü. "Yo, hayır, evindeki hediyeleri hatırlamaya, hangisinin benden geldiğini bulmaya çalışma. Evinde değil, burada. Maddesel olmayan bir hediye bu hayatım."

Kadının yüzündeki yarım gülümsemeye, bir sır paylaşmış gibi görünen ifadeye bakıyordu. Birini zekâsıyla alt etmenin kıvancını yansıtan bir gülümsemesi vardı. Tedbirli gitmeye karar verdi ve tatlı tatlı gülümseyerek, "Senin gelişin, bana verilebilecek en güzel hediye," dedi.

"Benim gelişim mi Jim?"

Jim bir an şaşkınlığa kapıldı. Lillian'ın ne demek istediğini anlıyor ama böyle bir şey söyleyeceğini hiç beklemiyordu.

Oysa Lillian açık açık gülümsedi. "Kimin gelişinin bu akşam senin açıdan en değerli olduğunu ikimiz de biliyoruz ki bu da beklenmedik bir şey," dedi. "Bunun benim başarıım olduğu gerçekten gelmedi mi aklına? Sana şaşıyorum. Potansiyel dostları tanıma konusunda bir deha olduğunu sanıyordum."

Taggart yine de açık vermek istemedi. Sesinin sadeliğini koruyarak; “Senin dostluğuna verdiğim değeri yeterince belli edemedim mi Lillian?” diye sordu.

“Yo, bak tatlım, neden söz ettiğimi ikimiz de biliyoruz. Onun buraya gelmesini beklemiyordun, eminim. Sen aslında onun senden korktuğunu elbette düşünmezsin, değil mi? Ama başkalarının onun korktuğunu düşünmesi... son derece büyük bir avantaj olurdu herhalde.”

“Ben... çok şaşırdım Lillian.”

“*Etkilendim* demen gerekmez miydi? Konukların çok etkilendi. Onların düşüncelerini duyabiliyorum neredeyse. Çoğu kendi kendine, ‘O bile Jim Taggart’la geçinebilme yollarını arıyorsa biz kuyruğa girsek fena olmaz,’ diye düşünüyor. Birkaçı da, ‘Eğer o korkuyorsa bizim kazancımız çok daha fazla olur,’ diye hesaplıyor. Sen de böyle düşüncelerini istersin tabii. Zaferini gölgelemek istemem. Ama bunu tek başına başarmadığını bilen de yalnızca ikimiz varız.”

Taggart gülümsemedi. Boş bir ifadeyle, dümdüz bir sesle ama ölçülü bir haşinlikle, “Amacın ne?” dedi.

Lillian güldü. “Aslında seninkiyle aynı Jim. Ama pratik açıdan hiçbir amacım yok. Bu yalnızca sana yaptığım bir iyilik. Karşılığında bana bir iyilik yapmana da ihtiyacım yok. Kaygılanma. Hiçbir çıkar uğruna kulis yapıyor değilim. Bay Mouch’tan bir takım özel yönergeler koparmak da istemiyorum. Hatta senden elmaslı bir taç da istemiyorum... Aslında maddesel olmayan bir taç istediğim... Yaptığım senin için makbule geçsin, bana yeter.”

Taggart ilk defa dosdoğru Lillian’ın yüzüne baktı. Gözleri kısılmış, yüzünde onunki gibi bir yarım gülümseme belirmiş, ifadesi rahatlamıştı. Karşılıklı olarak, birbirlerinin yanında gerilmediklerinin işaretiydi bu. “Sana hep hayranlık duyduğumu bilirsin Lillian. Seni gerçek süper kadınlardan biri sayarım.”

“Farkındayım.” Lillian’ın tatlı sesine belli belirsiz bir alaycılık sinmişti.

Taggart onu küstah bakışlarla inceliyordu. “Dostlar arasında biraz merak duygusuna izin var diye düşünmemi bağışlarsın umarım.” Bu sefer Taggart’ın sesi özür diler gibiydi. “Kendi kişisel çıkarlarıyla ilgili bazı mali yükler... ya da kayıplar olması ihtimalini acaba hangi açıdan değerlendiriyorsun diye düşünüyordum.”

Lillian omuz silkti. “Binici kadınlarla aynı açıdan hayatım. Dünyanın en güçlü atı sende olsa üstüne rahat binebilmek için onu donatır mıydın? O haliyle en yüksek hızına ulaşamayacağını, tam kapasitesine erişemeyeceğini, o büyük gücünün ziyan olacağını bildiğin halde... Yapardın tabii... çünkü tam kapasiteyle koşsa seni çok geçmeden sırtından atardı. Ama mali konular benim asıl derdim değil, senin de değil Jim.”

Taggart yavaşça, “Seni gerçekten hafife almışım,” dedi.

“Eh, o hatanı düzeltmene yardımcı olabilirim. Onun sana çıkardığı problemi biliyorum. Senin ondan niçin korktuğunu biliyorum, ki korkmakta haklısın. Ama... sen iş dünyasının, siyaset dünyasının adamı olduğuna göre senin dilinde konuşmaya çalışayım. İş adamı olan kişi, malı teslim edebilirim, der, sandık başkanı da, istenen oyu sağlayabilirim, der, tamam mı? Benim bilmeni istediğim şey de... onu canım istediği zaman getirebileceğimdir. Buna göre hareket edebilirsin.”

Dostlar arası kurallara göre herhangi bir zaafını belli etmek, silahı düşmanın eline vermek demektir. Ama Taggart bu kadının itirafı altına kendi imzasını atmaktan kaçınmadı, “Keşke ben de kız kardeşim konusunda bu kadar akıllı olabilseydim,” dedi.

Lillian ona hiç şaşırmadan baktı. Bu sözleri konuyla ilgisiz bulmuş değildi. “Evet, o sağlam kaya,” dedi. “Duyarlı noktası yok mu? Zaafları yok mu?”

“Hiç yok.”

“Aşk ilişkileri?”

“Tanrım, elbette hayır!”

Lillian omuz silkip konuyu değiştirdi. Dagny Taggart konuyla uğraşmayı çekici bulmuyordu. “Seni serbest bırakayım da

biraz Balph Eubank'le çene çal," dedi. "Kaygılı görünüyor çünkü bütün akşam boyunca hiç yüzüne bakmadın. Acaba edebiyatın mahkemelerde hiç dostu olmayacak mı, diye kaygılanıyor."

"Lillian, sen bir harikası!" Bu söz Jim'in ağzından birdenbire fırlamıştı.

Lillian güldü. "İşte bu, benim istediğim maddesel olmayan taç tatlım," dedi.

Kalabalığın içinde ilerlerken Lillian'ın yüzünde hâlâ o gülümsemenin izleri vardı. Çevresindeki yüzlerde gördüğü gerilime ve sıkıntıya doğru yavaşça akan bir gülümseme. Rastgele ilerliyor, kendini göstermekten hoşlanıyordu. Yumurta kabuğu rengindeki saten elbisesi, ince uzun vücudunun hareketleriyle krema gibi kıpırdıyordu.

Lillian'ın dikkatini çeken şey mavimsi yeşil pırıltı oldu. Işıkların altında bir an çaktı o renk. İncecik, çıplak bir kolun bileğindeydi. Sonra ince vücudu, gri elbiseyi, kırılğan çıplak omuzları gördü. Durdu. Bileziğe kaşlarını çatarak baktı.

Dagny yaklaşırken ona doğru dönmüştü. Lillian'ın hoşlanmadığı şeyler arasında birinciliği, Dagny'nin yüzündeki o mesafeli ve saygılı ifade alıyordu.

Rahatça gülümseyerek, "Ağabeyinizin evliliği hakkında ne düşünüyorsunuz Bayan Taggart?" diye sordu.

"Herhangi bir düşüncem yok."

"Yani düşünmeye değmeyecek bir olay gibi mi görüyorsunuz?"

"Eğer tam ifade etmek gerekirse, evet, onu demek istiyorum."

"Ya... Ama insani açıdan da mı önemi yok sizce?"

"Yok."

"Ağabeyinizin evlendiği gelin sizce biraz ilgiyi hak etmiyor mu?"

"Hayır."

"Size imreniyorum Bayan Taggart. Olimpos Dağı'nda yaşıyormuş gibi mesafeliliğinize hayranlık duyuyorum. Herhalde fanilerin asla sizin iş başarılarınıza erişmeyi umut edememesinin

nedeni de budur. Dikkatlerinin bölünmesine izin veriyorlar. En azından, başka sahalarda elde edilen başarıların da farkında olmaları yüzünden.”

“Hangi başarılardan söz ediyoruz?”

“Sanayi alanında değil de beşerî alandaki fetihlerinde beklenmedik doruklara ulaşan kadınları hiç mi takdir etmezsiniz?”

“Beşerî alanda *fetih* diye bir sözcüğe yer olduğunu düşünmüyorum.”

“Eh, ama şu kadının ağabeyiniz karşısında kazandığı zaferin benzeri uğruna başka kadınların ne kadar çalıştığını düşünün. Eğer çalışmak bunun tek yolu olsaydı, yani...”

“Başardığı şeyin gerçek niteliğini tam olarak bildiğini sanmıyorum.”

Rearden onları bir arada gördü, yaklaştı. Sonu nereye varırsa varsın, bunu duymak zorunda olduğunu düşünüyordu. Yanlarında sessizce durdu. Lillian geldiğinin farkında mıydı? Bundan emin olamıyordu. Ama Dagny’nin farkına vardığını biliyordu.

Lillian, “Ona biraz anlayış gösterin Bayan Taggart,” dedi. “En azından biraz dikkat yöneltme cömertliğini gösterin. Sizin parlak istidatlarınıza sahip olmayan ama kendilerine göre başka nitelikleri olan kadınları küçümsememelisiniz. Doğa her zaman armağanlarını dengeler, bazı telafiler sunar... sizce de öyle değil mi?”

“Sizi doğru anladığımdan emin değilim.”

“Eminim daha açık konuşmamı istemezsiniz.”

“Yo, isterim.”

Lillian öfkeyle omuz silkti. Kendi arkadaşı olan kadınlar arasında sözleri çoktan anlaşılır, hatta yarıda durdurulurdu. Oysa bu seferki hasım, yeniydi ona göre. İncinmeyi reddeden bir kadındı. Daha açık konuşmaya niyeti yoktu. Ama Rearden’ın da ona baktığını görüyordu. Gülümsedi, “Eh, gelininizi bir düşünün Bayan Taggart,” dedi. “Hayatta yükselmek için ne gibi bir şans vardı? Sizin kesin standartlarınıza göre... hiç yoktu. İş hayatında

kendine başarılı bir kariyer edinemezdi. Onda sizin olağanüstü zekânız yok. Hem zaten erkekler böyle bir şeyi imkânsız hale getirir. Onu fazla çekici bulurlar. Bu durumda o da erkeklerin standartlarının ne yazık ki sizinkiler kadar yüksek olmamasından yararlanmayı seçmiş. Sizin eminim onaylamayacağınız yeteneklerini devreye sokmuş. Bizim gibi aşağıınızda kalan kadınlarla, önemli saydıkları alanda rekabet etmeye hiçbir zaman heves duymadınız... yani erkekleri nüfuz altına alma alanında.”

“Eğer buna nüfuz diyorsanız Bayan Rearden... o zaman hayır, duymadım.”

Ayrılmak üzere dönerken Lillian'ın sesi onu durdurdu. “Tümüyle tutarlı olduğunuza, insani zaaflardan tümüyle arındığınıza inanmak isterdim Bayan Taggart. Hiçbir zaman bir insana iltifat ya da hakaret yöneltmediğinize inanmak isterdim. Ama bakıyorum bu gece hem Henry'nin hem de benim burada bulunmamızı bekliyormuşsunuz.”

“Yo, doğrusu bekliyordum diyemem. Ağabeyimin konuk listesini görmemiştim.”

“O halde o bileziği niçin takıyorsunuz?”

Dagny'nin gözleri kararlı bir hareketle onunkileri buldu. “Her zaman takıyorum,” dedi.

“Bu sizce bir şakayı fazla üstelemek olmuyor mu?”

“Bu hiçbir zaman bir şaka değildi Bayan Rearden.”

“O halde o bileziği bana geri vermenizi istediğimi söylediğimde beni anlarsınız.”

“Sizi anlarım. Ama onu geri veremem.”

Lillian bir an sustu. Bu sessizliğin anlamını ikisinin de çok iyi anlamasını istiyor gibiydi. Bir an Dagny'nin gözlerine gülümsemeden baktı. “Ne düşünmemi bekliyorsunuz Bayan Taggart?”

“Ne isterseniz.”

“Amacınız nedir?”

“Amacımı, bana o bileziği verirken biliyordunuz.”

Lillian, Rearden'a baktı. Rearden'ın yüzünde hiçbir ifade yoktu. Lillian orada hiçbir tepki göremedi. Bu işi sonlandırma niyeti de yoktu. Yalnızca yoğun bir dikkat gösteriyordu. Kendini spot ışığında duruyormuş gibi hissettiren bir dikkat.

Gülümsemesi geri döndü. Koruyucu bir kalkandı o. Eğlenen, üstten bakan bir gülümsemeydi. Olayı yeniden salon sohbeti alanına çekiyordu. "Eminim bunun ne kadar uygunsuz olduğunu biliyorsunuzdur Bayan Taggart."

"Hayır."

"Ama tehlikeli ve çirkin bir riske girdiğinizin farkındasınızdır."

"Değilim."

"Durumun yanlış anlaşılması olasılığını dikkate almıyor musunuz?"

"Hayır."

Lillian sitemli bir gülümsemeyle başını iki yana salladı. "Bayan Taggart, bunun soyut teorilere göre bir alan olmadığını, pratik gerçeklerin düşünülmesi gerektiğini görmüyor musunuz?"

Dagny gülümsemedi. "O tür cümlelerin anlamını hiçbir zaman anlayamamışımdır."

"Benim dediğim, tutumunuz son derece idealist olabilir, zaten eminim öyledir. Ama ne yazık ki çoğu kişi sizin yüce zihniyetinizi paylaşmadığından, hareketinizi şu ya da bu şekilde, en istemediğiniz yolda yanlış yorumlayabilir."

"O zaman sorumluluk da risk de onlara ait olur, bana değil."

"Doğrusu hayranım sizin bu... yo, masumiyet demeyeyim de, duruluğunuza diyeyim... Eminim hiç aklınıza gelmemiştir ama hayat hiç de o kadar dümdüz ve mantıksal değildir. Yani bir demiryoluna benzemez. Üzücü olsa da mümkündür ki sizin yüce niyetleriniz, insanların başka şeyler düşünmesine yol açabilir... Bunların tatsız ve skandal niteliğinde olabileceğini biliyorsunuzdur."

Dagny dosdoğru ona bakıyordu. "Bilmiyorum."

"Ama o ihtimali görmezden gelemezsiniz."

"Gelirim." Dagny uzaklaşmak üzere döndü.

“Ama saklayacak bir şeyiniz olmasa tartışmadan kaçır mıydınız?” Dagny durdu. “Ve eğer o dikkat çekici ancak aşırıya kaçan cesaretiniz, kendi isminizle kumar oynamanıza izin verse bile Bay Rearden’a yönelik tehlikeleri görmezden gelebilir misiniz?”

Dagny yavaşça sordu. “Nedir Bay Rearden’a yönelik tehlikeler?”
“Eminim beni anlıyorsunuzdur.”

“Anlamıyorum.”

“Ama herhalde daha açık konuşmaya gerek yoktur.”

“Var... eğer bu tartışmayı sürdürmek istiyorsanız.”

Lillian’ın gözleri Rearden’ın yüzüne döndü, o yüzde, devam etmek ile burada kesmek arasındaki seçimine yardımcı olacak bir işaret aradı. Ama Rearden ona yardım etmedi.

“Bayan Taggart,” dedi Lillian. “Felsefi düzey konusunda asla size denk değilim. Ben sıradan bir ev kadınıyım. Lütfen bileziği bana verin... eğer düşünmemi istemediğiniz şeyi düşünmemi, adını anmamı istemediğiniz şeyi anmamı istemiyorsanız.”

“Bayan Rearden, kocanızla yattığımı ileri sürmek için seçtiğiniz yer ve yol bu mu?”

“Elbette ki hayır!” Bu çılgık aniden yükselmişti. Panik dolu bir sestti. Refleks de yansıtıyordu. İş üstünde yakalanan yanke-sicinin eli ancak böyle bir refleks gösterirdi. Öfkeli ve ürkek bir gülüşle, alaycı bir sesle, gerçek fikrini istemeyerek itiraf ettiğine işaret eden bir samimiyetle konuştu. “Bu aklımdaki en zayıf ihtimal olur.”

Rearden, “O halde lütfen Bayan Taggart’tan özür dile,” dedi Lillian’a.

Dagny soluğunu tuttu. Bu sırada ağzından çok hafif bir ses çıkmıştı. İkisi birlikte Rearden’a döndü. Lillian onun yüzünde hiçbir şey göremedi. Dagny ise onun işkence çektiğini gördü.

“Buna gerek yok Hank,” dedi Dagny.

“Var... bence var.” Sesi soğuktu. Dagny’ye bakmıyor, Lillian’a ise uyulması beklenen bir emir vermiş gibi bakıyordu.

Lillian onun yüzünü hafif bir şaşkınlıkla inceledi ama kaygı ya da öfke belirtisi göstermedi. Karşısına önemsiz bir bulmaca çıkmış gibi davranıyordu. “Elbette,” dedi. Sesi yine sakin ve özgüvenliydi. “Eğer sizin için ihtimal dışı, kocam için de imkân dışı bir ilişkinin varlığını düşünmüşüm gibi bir izlenim yarattıysam lütfen özürlerimi kabul edin Bayan Taggart!”

Lillian dönüp kayıtsız adımlarla uzaklaştı ve ikisini yalnız bıraktı, az önce söylediklerini kanıtlar gibi.

Dagny hareketsiz duruyordu. Gözleri kapalıydı. Lillian’ın bileziği ona verdiği akşamı düşünüyordu. Rearden o gün karısının tarafını tutmuştu. Bu gece ise kendisinden yana çıkmıştı. Üçünün arasında, bunun ne anlama geldiğini anlayan tek kişi Dagny’ydi.

“Bana en kötü şeyleri söylesen bile haklısın.”

Rearden’in sesini duyunca gözlerini açtı. Buz gibi bakışlar ona dikilmişti. Rearden’in yüzü sertti. Bağışlanma dileği sayılabilecek hiçbir acı ya da özür ifadesi yoktu.

“Sevgilim, kendine öyle eziyet etme,” dedi Dagny. “Senin evli olduğunu biliyordum. Bu bilgiden kaçınmaya hiç kalkışmadım. Bu gece de bundan incinmiş değilim.”

Rearden’in bu sözlerle hissettiği birkaç şamar arasında en şiddetlisi, Dagny’nin ağzından çıkan ilk kelime olmuştu. Daha önce hiç kullanmamıştı o kelimeyi. Bu şefkat dolu sesi de daha önce duymasına hiç izin vermemişti. Gizlice buluştuklarında onun evliliğinden hiç söz etmemişti. Oysa burada hiçbir çaba sarf etmeden bunu ifade edebiliyordu.

Dagny onun yüzündeki öfkeyi gördü. Acıma duygusuna karşı isyan vardı. Sanki ona acı çekmediğini, yardıma da ihtiyacı olmadığını söylüyordu, sonra da Dagny’nin, onun yüzünü kendi yüzü kadar iyi tanıdığını anladığı belli oldu. Gözlerini yumdu, başını biraz eğdi, mırıldanır gibi, “Teşekkür ederim,” dedi.

Dagny gülümsedi, ona arkasını döndü.

James Taggart’ın elinde boş bir şampanya kadehi vardı. Balph Eubank’in oradan geçen garsona telaşla el salladığını gördü. Sanki

garson bağışlanmaz bir kusur işlemiş gibi. Sonra Eubank cümlesini tamamladı.

“...oyşa siz, Bay Taggart, daha yüksek bir düzeyde yaşayan kişiyi kimsenin anlayamayacağını bilirsiniz. İş adamlarının yönettiği bir dünyada edebiyat için destek aramaya çalışmak umutsuz bir mücadele. Hepsi ya kasıntı orta sınıf adiler ya da Rearden gibi kan emici vahşiler.”

Bertram Scudder yaklaşıp, “Jim,” diye omzuna bir şaplak indirdi. “Sana sunabileceğim en büyük iltifat, ‘sen iş adamı değilsin’ demektir herhalde.”

Dr. Pritchett, “Sen kültür adamısın Jim,” dedi. “Rearden gibi maden kazıcısı değilsin. Washington’ın yüksek eğitime yardımının ne kadar hayati önem taşıdığını sana anlatmama gerek yok.”

Balph Eubank, “Son romanımı gerçekten beğendiniz mi Bay Taggart?” diye sordu. “Sahiden beğendiniz mi?”

Orren Boyle salonun karşı tarafına yürürken gruba şöyle bir göz attı ama durmadı. Kısacık bakış, grubun neyin peşinde olduğunu anlamasına yetmişti. Olacak tabii, diye düşündü. Bir şeyleri değiş tokuş etmek şarttı. Şu anda neyin değiş tokuş edildiğini biliyor ama adını koymayı da canı istemiyordu.

James Taggart şampanya kadehinin üzerinden, “Yeni bir çağın şafağındayız,” dedi. “Ekonomik gücün zorba despotluğunu yıkıyoruz. İnsanları doların hükmünden kurtaracağız. Manevi ideallerimizi, maddi imkânları ellerinde tutanların tahakkümünden kurtaracağız. Kültürümüzü kâr peşinde koşanların kısı kacından çekeceğiz. Daha yüce ideallere bağlı bir toplum kuracağız, para aristokrasisinin yerine.”

Grubun dışından bir ses duyuldu: “Yerine nüfuz aristokrasisini geçireceğiz.”

Hepsi birden döndü. Karşılarında duran adam Francisco d’Anconia’ydı. Yüzü yaz güneşinden yanmıştı. Gözleri tam gökyüzünün güneşle tutuşup yanarkenki rengini andırıyordu. Gülümsemesi yaz sabahları gibiydi. Üzerindeki resmî takımı taşıyışı, salondaki

diğer insanları ödünç alınmış kostümler içinde maskeli baloya gelmiş gibi gösteriyordu.

Buz gibi sessizliğin içinde, “Ne oldu ki?” diye sordu. “Buradakilerin bilmediği bir şey mi söyledim?”

James Taggart’ın ilk söyleyebildiği söz, “Buraya nasıl geldin?” demek oldu.

“New York’a kadar uçakla, oradan taksiyle, sonra da asansörle. Benim süitim seninkinden elli üç kat daha yukarıda.”

“Ben onu... yani, onu demek istemedim. Benim demek istediğim...”

“Bu kadar şaşırmış görünme James. New York’a inip burarlarda bir parti verildiğini duyarsam herhalde kaçırmak istemem, değil mi? Sen zaten hep benim parti kuşu olduğumu söylersin.”

Grup onları seyrediyordu.

“Seni gördüğüme çok sevindim tabii,” dedi Taggart neza-ketle. Ama arkasından kavgacı bir sesle o sözü dengeledi. “Ama eğer sanıyorsan ki...”

Francisco onun tehdidine aldırış etmedi. Cümlelerin havada kalmasına, kesilmesine izin verdi, sonra sakın bir sesle, “Neyi sanıyorsam?” diye sordu.

“Beni çok iyi anlıyorsun.”

“Evet, anlıyorum. Ne düşündüğümü söyleyeyim mi sana?”

“Şu dakika herhalde sırası değil...”

“Bence beni gelinle tanıştırmalısın James. Görgü kuralları zaten sana pek de sıkı yapışmış sayılmaz. Acil durumlarda hep unutursun onları. Oysa onlara asıl böyle anlarda ihtiyaç vardır.”

Taggart onu Cherryl’ın yanına götürmek üzere dönerken Bertram Scudder’dan yükselen sesi duydu. Kesik kesik bir gü-lüştü bu. Daha bir dakika önce ayaklarının dibinde debelenen, Francisco d’Anconia’ya duydukları nefret onun duyduğundan bile büyük olan adamların, deminki sahneyi seyretmekten yine de zevk aldığını düşündü. Bu bilginin yarattığı sonuçlar, adını anmak istemediği şeyler arasındaydı.

Francisco, Cherryl'in önünde eğildi, en iyi dileklerini sundu, ona sanki bir veliahdın geliniymiş gibi davrandı. Taggart onu kaygıyla seyrederken birden rahatladı, ardından içinde isimsiz bir güceniklik belirdi. Ona ille de bir isim takmaya çalışsa, "keşke durum Francisco'nun yarattığı görkemi hak etse" diyebilirdi.

Francisco'nun yanında kalmaktan korktuğu kadar, onu konukların arasında kaybetmekten de korkuyordu.

Birkaç ürkek adım atarak geriledi ama Francisco da gülümseyerek onu izledi.

"Düğününü kaçıracağımı düşünmüş olamazsın James. Hele sen benim çocukluk arkadaşım ve en iyi hissedarım olduğuna göre."

"Ne?" diye soludu Taggart. Ama sonra hemen pişman oldu. Ağzından çıkan bu ses, bir paniğin itiraf edilmesiydi.

Francisco bunu fark etmemiş gibi davrandı. Neşeli ve masum bir sesle, "Eh, biliyorum tabii," dedi. "D'Anconia Bakır'ın hissedar listesindeki her paravan ismin gerisindeki ikinci paravanı bilirim. Dünyanın en büyük şirketinden büyük hisse alacak kadar zengin insanlar arasında adı Smith ve Gomez olan ne çok adam var, bilsen çok şaşardın. Hal böyle olunca azınlık hissedarların arasında ne gibi seçkin kişiler bulunduğunu merak edip öğrenmeme şaşırmazsın herhalde. Dünyanın her yanından son derece ünlü kişiler arasında pek popüler olduğumu öğrendim. Hiç parası kalmadığını sandığın halk cumhuriyetlerinden bile."

Taggart kaşlarını çatıp kuru bir sesle konuştu. "Yatırımları doğrudan yapmamayı akıllıca bir hareket haline getiren pek çok sebep... yani ticari sebep olabiliyor."

"Bunun bir sebebi, zenginliğini herkesin bilmesini istememek olabilir. Bir başka neden de nasıl zengin olduğunu başkalarının bilmesini istememek olabilir."

"Ne demek istediğini de anlamıyorum, ne gibi bir itirazın olabileceğini de."

"Yo, hiçbir itirazım yok. Makbule geçti. Pek çok yatırımcım, yani demode insanların çoğu, San Sebastian olayından sonra

beni bıraktı. O olay onları korkutmuştu. Ama çağdaş olanların bana inancı daha fazlaydı. Her zamanki gibi davrandılar. İnanca dayanarak. Ne kadar makbule geçtiğini anlatamam sana.”

Taggart içinden, keşke Francisco bu kadar yüksek sesle konuşmasa, diyordu. Keşke insanlar çevrelerine toplanmaya başlamsaydı. Ticari anlamda iltifat eder gibi, “Çok iyi gidiyorsun,” dedi.

“Evet, öyle değil mi? Son bir yıl içinde d’Anconia Bakır’ın hisselerinin böyle yükselmesi harika bir şey. Ama bu konuda fazla kibirlenmeme gerek yok sanıyorum. Dünyada pek bir rekabet de kalmadı. Kolay tarafından zengin olmuş bir insanın parasını yatırılabileceği pek çok yer yok. Şurada d’Anconia Bakır hazır bekliyor. Dünyanın en eski büyük şirketi. Yüzyıllardır hep güvenli olagelmiş. Çağlar içinde nelerden sağ çıkmış, bir düşün. Yani insanlar sakladıkları paraları için oranın iyi bir yer olduğunu düşünüyorsa, o şirketi yenilmez sayıyor ve d’Anconia Bakır’ı yıkmak için çok olağanüstü biri gerekli diye düşünüyorsa... haklısınız demektir.”

“Artık sorumluluklarını ciddiye almaya başladığını, sonunda işine eğildiğini duyuyorum. Çok çalışıyormuşsun, öyle diyorlar.”

“Ya, bunu fark edenler olmuş mu? Şirketin başındaki adamın nelerle meşgul olduğuna dikkat edenler, eski usul yatırımcılardı. Çağdaş yatırımcılar bu bilgiyi önemli bulmuyor. Benim faaliyetlerimi gözlediklerini sanmıyorum.”

Taggart gülümsedi. “Onların gözü borsanın rakamlarından ayrılmaz,” dedi. “Hikâyenin tümünü anlatan da o rakamlar değil mi aslında?”

“Evet. Evet, anlatır... uzun vadede.”

“Doğrusu şu son yılda pek parti kuşu gibi yaşamadığına sevindim. Sonuçları da işinden belli oluyor.

“Öyle mi? Eh, henüz pek sayılmaz.”

Taggart dolaylı soruların tedbirli ses tonuyla, “Herhalde bu partiye gelmeni iltifat saymalıyım,” dedi.

“Ama gelmek zorundaydım. Beni beklediğini düşünmüştüm.”

“Şey, yo... yani demek istiyorum ki...”

“Beni bekliyor olman gerekirdi James. Bu parti çok büyük, çok resmî, tam bir kelle sayma partisi. Kurbanlar böyle partilere, kendilerini yıkmanın ne kadar kolay ve güvenli olduğunu göstermeye gelirken yok ediciler de üç ayda bitecek ebedî ittifaklar kurmaya gelir. Kendim hangi gruba aidim, pek bilemiyorum ama benim de gelip bir görünmem gerekir, dedim, haksız mıyım?”

Taggart çevrelerini saran suratlardaki gerilimi görünce, “Sen ne demek istiyorsun?” diye çıkıştı.

“Dikkatli ol James. Anlamadığını iddia etmeye kalkarsan çok daha açık konuşmak zorunda kalacağım.”

“Eğer sen böyle bir ortamda bu tür sözlerin uygun...”

“Bence çok komik. Bir zamanlar insanlar, birisi çıkıp bilinmeyen sırlarını etrafa açıklar diye korkardı. Bugünlerde herkesin bildiği bir şeyin yüksek sesle söylenmesinden korkuluyor. Acaba siz pratik insanlar koskocaman, karmaşık yapınızın, yasalarınızla, silahlarınızla kurduğunuz o düzenin, bu kadarcık bir şeyle çökebileceğini hiç düşündünüz mü? Birinin yaptığınız şeylere bir isim vermesi kadar basit bir şeyle...”

“Düğüne gelip de düğün sahibine hakaret etmenin uygun bir şey olduğunu düşünüyorsan...”

“Ama James, ben buraya sana teşekkür etmek için geldim.”

“Bana teşekkür etmek için mi?”

“Elbette. Washington’daki ve Santiago’daki adamlarınla birlikte bana büyük bir iyilik yaptın. Tek merak ettiğim, hiçbirinizin beni durum hakkında bilgilendirme zahmetine niçin girmedığı. Birkaç ay önce burada birilerinin çıkardığı o yönergeler, bu ülkenin tüm bakır sanayisini boğdu. Sonuçta bu ülke birdenbire büyük miktarlarda bakır ithal etmek zorunda kaldı. Peki ama dünyanın neresinde bakır kaldı ki? İyi ki d’Anconia Bakır var! Görüyorsun ki minnet duymak için geçerli nedenlerim bulunuyor.”

Taggart telaşla, “Seni temin ederim ki o işle benim hiçbir ilgim yok,” dedi. “Hem bu ülkenin hayati ekonomik politikaları, senin ima ettiğin düşüncelerle saptanmaz...”

“Nasıl saptandığını biliyorum James. Anlaşmanın Santiago’dakilerin girişimiyle başlatıldığının farkındayım çünkü onlar yüzyıllardır d’Anconia Bakır’ın bordrosunda zaten. Yo, bordro sözü aslında şerefli bir sözdür. İyisi mi d’Anconia Bakır yüzyıllardır onlara koruma haracı ödüyor diyelim... Sizin gangsterlerin kullandığı terim bu, değil mi? Santiago’daki çocuklar buna vergi diyor. Satılan her ton d’Anconia Bakır üzerinden onlar da paylarını alıyorlar. O nedenle, ne kadar çok bakır satarsam onlar da o kadar kârlı çıkıyor. Dünya, halk cumhuriyeti modeline doğru kayınca insanların karınlarını doyurmak için ormanları kazıp kök çıkarmak zorunda kalmadığı bir tek bu ülke kaldı. Yani dünyada kalan tek pazar da burası. Washington’dakilere ne vadettiler ya da kim kiminle neyi değiş tokuş etti bilemem ama bildiğim bir şey varsa, bunun bir yerine sen de bulaştın çünkü senin de elinde önemli miktarda d’Anconia Bakır hissesi var. Dört ay önce o yönergeler çıktığı gün borsada d’Anconia Bakır hisselerinin nasıl sıçradığını görünce de eminim üzölmüş olamazsın. Hisse fiyatları neredeyse listelerden fırlayıp insanların burnuna çarpacaktı.”

“Böyle olmayacak bir hikâye uydurman için kim sebep yarattı sana?”

“Hiç kimse. Ben bu konuda hiçbir şey bilmiyordum. Hisse fiyatının fişek gibi yükseldiğini o sabah gördüm. Zaten bütün hikâye de o zaman ortaya çıktı, öyle değil mi? Ayrıca Santiago’dakiler ertesi hafta bakıra yeni bir vergi daha koydu, bana da dönüp, itirazınız yoktur herhalde çünkü hisse fiyatlarınız çok yükseldi, dediler. Benim çıkarlarımı çok iyi koruduklarını iddia ettiler. Siz üzölmeyin, dediler. İki olay bir araya gelince de eskisinden daha zengin oluverdim. Doğruyu söylüyorum. Gerçekten oldum.”

“Bana bunları niçin söylüyorsun?”

“Neden bu işin meyvesini toplamaya razı olmuyorsun James? Karakterine uymadığı gibi, ustası olduğun politikaya da aykırı. İnsanların hakları olduğu için değil, iltimasları olduğu için var olduğu bir çağda, duyduğu minneti ifade edenleri reddetmek olmaz. Tam tersine mümkün olduğu kadar çok insanın minnet duymasını sağlamak gerekir. Şimdi benim tek yapmam gereken bakır üretmek. Çok büyük iyilik yaptın James... karşılığını ödeyeceğimden de emin olabilirsin.”

Francisco cevap beklemeden birdenbire döndü ve yürümeye başladı. Taggart onu izlemedi. O konuşmayı bir dakika daha uzatmaktansa başka her şeyi yeğleyeceğini düşünerek olduğu yerde durdu.

Francisco, Dagny'nin yanına varınca durdu. Selam vermeden bir an sessizce ona baktı. Gülümsemesi, salona girdiğinde ilk gördüğü kişinin Dagny olduğunu, onu ilk görenin de yine Dagny olduğunu kabullenen bir gülümsemeydi.

Dagny'nin aklındaki her türlü kuşkuya ve uyarıya karşın içindeki tek duygu neşeli bir güvendi. Onun bu kalabalık içindeki varlığını her nedense sarsılmaz bir güven unsuru gibi görüyordu. Ama Dagny'nin yüzünde onu gördüğüne sevindiğini belli eden gülümseme daha yeni oluşmaya başlarken Francisco konuştu. “John Galt Hattı'nın ne kadar büyük bir başarı olduğunu anlatmayacak mısın bana?”

Dagny dudaklarının aynı anda hem titrediğini hem de sımsıkı kapandığını hissetti. “Hâlâ incinebileceğimi gösterdiysem üzgünüm,” dedi. “Senin başarıdan tiksinecek düzeylere indiğini görmek aslında beni şoka uğratmamalıydı.”

“Evet, tiksiniyorum, değil mi? O hattan öyle tiksiniyordum ki şimdi ulaştığı sona ulaşmasını hiç istememiştim.”

Dagny'nin birden dikkat kesildiğini gördü. Düşünceleri yeni bir yöne doğru, açılan gediğe doğru akıyordu. Francisco bir an onu seyretti. Sanki o yolda karşısına çıkacak her şeyi biliyordu.

Sonra sesli sesli güldü, “Şimdi bana John Galt kim diye sormak istemiyor musun?” dedi.

“Neden isteyeyim? Ve neden şimdi?”

“Gelsin de hattımda hak iddia etsin diye meydan okumuştun, hatırlamıyor musun? İşte yaptı.”

Francisco, Dagny’nin gözlerindeki bakışları görmeyi beklemeden uzaklaştı, bu bakışlarda öfke, şaşkınlık... soru işaretleri vardı.

Rearden’a gelince, Francisco’nun gelişine duyduğu tepkiyi kendi yüz kaslarından anlamıştı. Birdenbire kendini gülümserken bulmuştu. Francisco d’Anconia’nın kalabalık arasında dolaşmasını izlerken birkaç dakika boyunca yüzü rahatlayıp gevşemiş, o gülümseme yüzünde kalmıştı.

İlk defa kendi kendine, Francisco d’Anconia’yı düşündüğü o yarı bilinçli yarı inkâr edilen, onu yeniden görmeyi ne kadar istediğinin farkına varılmadan bir kenara itilen anları itiraf etti. O tür yorgunluk anlarında, masasında otururken, akşamın alacakaranlığında fırınların alevleri gökyüzüne fışkırırken, kırsalın karanlığında evine doğru yürürken, uykusuz gecelerin sessizliği içinde, bir kereliğine kendi sözcüsü olabilen o adamı düşünmüştü. Ama hepsini bir kenara itmiş, o aslında diğerlerinden de beter, demişti kendine. İçindeki duygu ise bunun böyle olmadığını söylüyor ama bundan nasıl emin olabildiğini bilemiyordu. Ara sıra gazetelere göz atarken, Francisco d’Anconia New York’a döndü mü, diye baktığını fark etmişti. Hemen gazeteyi elinden öfkeyle fırlatmış, şimdi de onu gece kulüplerinde, partileride mi kovalayacaksın, ne istiyorsun ki ondan, diye azarlamıştı kendini.

Francisco’yu kalabalığın içinde ilk gördüğü anda gülümserken, işte buydu istediğim, diye düşünmüştü. İçinde acayip bir beklenti vardı; merakı, eğlenceyi, umudu içeren bir beklenti.

Görünüşe göre Francisco onu fark etmemişti. Rearden bekledi, ona yaklaşma arzusuyla mücadele etti. Geçen sefer aramızda geçen konuşmadan sonra, olmaz, diyordu. Hem ne için? Ne söyleyebilirim ki ona? Ama sonra, yüzünde hâlâ aynı gülümseme

ve yüreğinde aynı hafiflikle, yaptığıının doğru olduğundan emin olarak, Francisco d'Anconia'nın bulunduğu gruba doğru ilerledi.

Oradakilere bakıyor, bu insanları Francisco'ya çeken şey ne, diye merak ediyordu. Neden onu sımsıkı bir çember içine hapsedmeyi seçmişlerdi? Oysa ona ne kadar kızdıkları, gülümsemelerinin altından belli oluyordu. Garip bir ifade vardı yüzlerinde. Korku değil de korkaklık gibi. Suçluluk dolu bir öfke. Francisco bir mermer merdivenin kenarına sıkışmıştı. Basamaklara yarı yaslanmış, yarı oturmuş pozdaydı. Pozunun gayriciddiliği kıyafetinin ciddiyetiyle bir araya gelince ona çok üstün bir zarafet katıyordu. Yüzünde bir partiye yakışacak neşe ve kaygısızlık ifadesi taşıyan tek kişi oydu. Ama gözlerini sanki bilerek her türlü ifadeden arındırmıştı. Hiç neşe yoktu o gözlerde. Yalnızca üstün bir gözlemciliği bir uyarı gibi sergiliyordu.

Rearden grubun kenarında fark edilmeden bir süre durduğunda kocaman elmas küpeli, tombul, ürkek yüzlü bir kadının sorduğu soruyu duydu. "Sinyor d'Anconia, sizce ne olacak dünyanın hali?"

"Hak ettiğini bulacak."

"Ah, ne zalimlik!"

Francisco ciddiyetle sordu. "İlahi adaletin işleyişine inanmıyor musunuz hanımefendi?"

Rearden, Bertram Scudder'ın biraz ileride "cık cık" eden bir kıza söylediği sözü de duydu. "Sizi rahatsız etmesine izin vermeyin. Biliyorsunuz, para her kötülüğün kaynağıdır... Eh, o da paranın tipik bir ürünü."

Rearden, Francisco'nun bu sözü duyabileceğini sanmamıştı ama genç adamın ciddi ve nazik bir gülümsemeyle oraya döndüğünü gördü. "Demek paranın her kötülüğün kaynağı olduğunu düşünüyorsunuz," dedi Francisco d'Anconia. "Peki paranın kökünün ne olduğunu hiç sorguladınız mı? Para bir mübadele aracıdır. Ortada değiş tokuş edilecek ürünler, onları üretecek insanlar olmazsa para da var olamaz. Para aslında birbiriyle iş yapmak isteyen insanların, değere karşı değer verme ilkesinin maddi bi-

çimidir. Ürününüzü gözyaşları karşılığında isteyen mızımızların ya da onu elinizden zorla alan yağmacıların aracı değildir para. Onu ancak üretebilen insanlar mümkün kılmıştır. Bunu mu kötü buluyorsunuz?

“Çabalarınıza karşılık para kabul ettiğinizde başkalarının çabalarından doğmuş ürünler karşılığında onu elden çıkaracağınıza dair bir taahhütte bulunmuşsunuz demektir. Paraya değer katanlar, mızımızlar ile yağmacılar değildir. Okyanuslar dolusu gözyaşı olsa, dünyadaki tüm silahların toplamı olsa, yine de cüzdanınızdaki kâğıtları ekmeğe dönüştürüp yarın sağ kalmanızı sağlayamaz. Ancak o kâğıt parçaları... aslında altın olması gerekirdi ya... sizin onurunuzun simgesidir. Üreten insanların enerjisinden payınıza düşendir. Cüzdanınız, çevrenizde paranın kökeni olan ahlaki ilkeler konusunda temerrüde düşmeyecek insanlar bulunduğunun kanıtıdır. Sizin kötü bulduğunuz şey bu mu?

“Hiç üretimin kökenini aradınız mı? Bir elektrik jeneratörüne göz atın, bakalım kendinize onu yaratanların akılsız kabadayılar olduğunu söyleyebilecek misiniz! Tarımı ilk keşfedenlerden size miras kalan bilgiler olmaksızın bir tek tohumdan buğday çıkarın da görelim. Yiyeceğinizi yalnızca fiziksel hareketlerle bulmaya bir çalışın hele. O zaman görürsünüz ki tüm üretilen malların, dünyada oluşmuş tüm servetlerin kökeni insan zihnidir.

“Ama siz diyorsunuz ki para güçlüler tarafından, zayıfların aleyhine yaratılmıştır! Hangi güçten söz ediyorsunuz? Silah gücü ya da kas gücü değil o. Servet, insanın düşünme kapasitesinin ürünüdür. Bu durumda para, bir motoru icat eden kişi tarafından, o motoru icat etmeyenlerin aleyhine mi yaratılmıştır? Para zekiler tarafından, yoksulların aleyhine mi kazanılmaktadır? Yetenekliler tarafından, beceriksizler aleyhine mi yaratılmıştır? Yoksa hırslılar tarafından, tembellerin aleyhine mi? Para önce yaratılır ancak ondan sonra yağmalanır ya da sızdırılır. İlk önce dürüst insanların çabalarıyla yaratılması gerekir, buna da herkes kendi

yeteneği oranında katkıda bulunur. Dürüst bir insan, ürettiğinden fazlasını tüketemeyeceğini bilen insandır.

“Parayla alışveriş yapmak iyi niyetli insanların kuralıdır. Paranın dayalı olduğu kural, her insanın kendi zihnine ve kendi çabasına sahip olması kuralıdır. Para, asla sizin çabalarınızın değerini, karşılığında kendi çabasının değerini vermeye razı olmayan birine aktarmaz. Para size, mallarınızın ve emeklerinizin karşılığında, bunlara ihtiyaç duyan insanların attettiği değeri getirir ama daha fazlasını getirmez. Para, ticarete girenlerin zorlamasız kararıyla, her iki taraf için de yararlı olan anlaşmalardan başka türlüsüne izin vermez. Para sizden, insanların kendi yararları için çalıştıklarını, kendi zararları için çalışmadıklarını kabul etmenizi bekler, kendilerinin sizin sefaletinizi taşıyın diye doğmuş yük hayvanı olmadığını kabul etmenizi, onlara vereceğiniz şeyin ‘değerler’ olmasını, yaralar olmamasını bekler, insanlar arasındaki ortak bağın ıstırap değiş tokuşu değil, mal değiş tokuşu olmasını sağlar. Para sizden, zaaflarınızı insanların aptallığına satmanızı değil, istidatlarınızı insanların aklına satmanızı ister, sunulanların en berbatlarını değil, parayla alınabileceğin en iyisini almanızı sağlar. Ve insanlar ticaretle yaşamaya başlayınca ve nihai karar merci kuvvet değil mantık olunca, kazanan hep en iyi ürün, en iyi performans, insanoğlunun en iyi kararları ve en üstün yetenekleri olur. Esasen insanın verimliliğinin derecesi de aldığı ödülün derecesini belirler. Aracı ve simgesi para olan varoluşun kuralı budur. Siz buna mı kötülük diyorsunuz?

“Ama para yalnızca bir alettir. Sizi istediğiniz yere götürse de sürücülüğü sizden devralamaz. Size arzularınızı tatmin etme olanağı verir ama size yeni arzular kazandıramaz. Para sebep sonuç kanununu ters yüz etmek isteyen, zihnin ürünlerine el koyarak zihni silmek isteyen insanların kâbusudur.

“Para, ne istediğini bilmeyen insana mutluluk satın alamaz; değer bilmeyene bir değerler kodu veremeyeceği gibi ne arayacağına karar vermekten hep kaçınmış birine de bir amaç sunamaz. Para

budalalara akıl satın alamayacağı gibi korkaklara alkış, beceriksiz size saygı da sağlayamaz. Yargılarının yerine parasını kullanarak kendinden üstün olanların beyinlerini satın almaya kalkışan insan, kendinden altta olanların kurbanı durumuna düşer. Akıllı insanlar onun yanından kaçır, çevresine yalnız hilekârlar ile sahtekârlar toplanır, bunu sağlayan da o kişinin henüz keşfetmediği bir kanun olur... O kanun, hiç kimsenin kendi parasından daha küçük olamayacağı kanunudur. Siz bu nedenden ötürü mü buna kötü diyorsunuz?

“Parayı miras olarak devralmaya layık insan, ancak o paraya ihtiyacı olmayan insandır. Nereden başlarsa başlasın, nasılsa kendi servetini kazanabilecek insandır. Eğer mirasçı, o paraya denkse, para ona iyi hizmet eder, değilse de para onu mahveder. Ama siz bu durumu seyrederek, para onun ahlakını bozdu, dersiniz. Yoksa o mu paranın ahlakını bozmuştur? Değersiz mirasyediye asla imrenmeyin. Onun parası sizin değildir, zaten o parayı siz de daha iyi kullanamazdınız. O para bize paylaştırılmalı, bir parazit yerine dünyada elli parazit olmalı, diye de düşünmeyin. Bu da o servetin altında yatan ölmüş iyilikleri geri getiremez. Para, köklerinden koparılınca ölen canlı bir güçtür. Kendine denk olamayan, bir akla hizmet etmez. Bunun için mi ona kötü diyorsunuz?

“Para sizin sağ kalma aracınızdır. Yaşam kaynağınız hakkında vereceğiniz hüküm, kendi hayatınız hakkında vereceğiniz hükümdür. Eğer kaynak kötü ve yozlaşmışsa kendi hayatınızı lanetlemişsiniz demektir. Parayı sahtekârlıkla mı kazandınız? İnsanların günahlarına, aptallıklarına hizmet ederek mi kazandınız? Budalalara hizmet sunmakla kendi yeteneğinizin hak ettiğinden fazlasını elde etmeyi mi umdunuz? Bu uğurda standartlarınızı mı düşürdünüz? Hor gördüğünüz müşteriler için tiksindiğiniz işleri mi yaptınız? Eğer öyle yaptıysanız o zaman paranız size bir anlık, bir kuruşluk sevinç bile getiremez. O zaman satın aldığınız şeyler bir takdir değil, bir sitem haline gelir, başarıyı değil ayıbı

hatırlatır. O zaman avazınız çıktığı kadar para kötüdür diye bağırmaya başlarsınız. Size özsaygınızı geri getiremediği için mi kötüdür? Yozluğunuzun zevkini çıkarmanıza izin vermediği için mi? Paradan nefret etmenizin kökü orada mı yatıyor yoksa?

“Para her zaman bir etki olarak kalacak, sebep haline gelip sizin yerinizi hiçbir zaman almayacaktır. Para iyiliklerin ürünüdür ama sizi iyi kılamaz, günahlarınızı telafi edemez. Para sizin, hak etmediğiniz maddi ve manevi değerleri elde etmenize yol açamaz. Paradan nefret etmenizin nedeni bu mu acaba?

“Yoksa siz, her kötülüğün başı, paraya duyulan aşktır mı demek istemiştiniz? Bir şeyi sevmek demek, onun doğasını bilmek ve sevmek demektir. Parayı sevmek de içindeki en iyi gücü yaratanın o olduğunu, kendi çabanızı, insanlar arasındaki en parlak kişilerin çabalarıyla değiştirmenizin anahtarının da o olduğunu bilmek ve bunu sevmektir. Paradan nefret ettiğini en yüksek sesle haykıran kişi, kendi ruhunu beş kuruşa satmaya en teşne olan kişidir, o zaman nefret duymakta da haklı sayılır. Parayı sevenler onun uğruna çalışmaya isteklidir. Onu hak edebilecek yetenekleri olduğunu bilirler.

“İsterseniz size insanların karakterlerine dair bir ipucu vereyim: Parayı lanetleyen insan, onu şerefsizce elde etmiştir; ona saygı duyan insan ise hak ederek kazanmıştır. Biri size paranın kötü olduğunu söylüyorsa o insandan canınızı kurtarırcasına kaçın. O söz, yaklaşan bir yağmacının ayak sesidir, insanlar yeryüzünde bir arada yaşadıkça ve ihtiyaç da birbirleriyle iş yapma yönünde oldukça... eğer parayı terk ederlerse tek alternatifleri bir silahın namlusu olur.

“Ama eğer para kazanmak ya da onu muhafaza etmek istiyorsanız bu iş sizden en yüksek değerleri bekler. Cesareti, gururu ya da özsaygısı olmayan insanlar, paralarını hak ettiklerine inancı olmayan, onu canı gibi korumaya niyeti olmayan insanlar, zengin oldukları için özür dilemeye kalkanlar... uzun süre zengin kalmayacaktır. Yüzyıllardır kaya oyuklarına saklanan yağmacı

takımının doğal yemleridir onlar. Servet sahibi olduğu için suçluluk duyan, özür dilemeye kalkan adamın kokusunu aldıkları anda deliklerinden çıkmaya başlarlar. Çabucak onu bu suçluluk duygusundan kurtarmaya çalışırlar... Sonunda canını da alırlar, o da bunu hak etmiştir.

“Bir de çifte standartlı insanların yükselişini göreceksiniz. Bunlar kuvvete dayanarak yaşar ama yağmalayacakları servetin yaratılması için de ticaretle yaşayanlara ihtiyaçları vardır. Bunlar iyiliklerin asalaklarıdır. Ahlaklı bir toplumda bunlar suçlu sayılır, sizi onlara karşı korumak için yasalar, yönetmelikler çıkarılır. Ama bir toplum, haklı suçlular, yasal yağmacılar yaratmaya başlarsa, savunmasız kurbanların servetini çalan bu kişilere karşı bir önlem almazsa, o zaman para, kendini yaratanın intikam aracı haline gelir. Bu yağmacılar, savunmasız insanları soymanın bir tehlikesi olmadığını düşünür çünkü o kişilerin savunma mekanizmalarını yok edecek yasaları çıkarmışlardır. Ama ele geçirdikleri servet de daha başka yağmacılar için mıknaş işlevi görmeye başlar, yeni gelenler de serveti, ilk çalanların elinden aynı yolla çalar. Böylece yarışı kazanan, üretimde en yetenekli olan değil, gaddarlıkta en acımasız olandır. Kuvvetin standart haline geldiği yerde katil her zaman yankesiciyi yenecektir. Ondan sonra da medeniyetin kendisi ortadan kalkar, yerini harabelere ve katliamlara bırakır.

“O günün yaklaşıp yaklaşmadığını bilmek mi istiyorsunuz? Paraya bakın. Para toplumsal değer barometresidir. Ticaretin, iki tarafın rızasıyla değil de zorlamayla yapıldığını görürseniz, üretebilmek için hiçbir şey üretmeyen insanlardan izin almanız gerektiğini görürseniz, paranın mal alıp satanlara değil de ikramlar, iltimaslar alıp verenlere doğru aktığını görürseniz, insanların çalışmayla değil de nüfuzla zenginleştiğini gözlemlerseniz ve yasalarınız da sizi bütün bunlardan korumuyorsa, tam tersine, o insanları size karşı koruyorsa, yolsuzluğun ödüllendirildiğini, dürüstlüğün kendini feda etme anlamına geldiğini anlarsanız, toplumunuzun yazgısının yok olmak olduğunu görebilirsiniz.

Para öyle soylu bir araçtır ki silahla rekabet etmez, gaddarlıkla anlaşmaz. Bir ülkenin, yarı hak yarı yağma ortamında yaşamını sürdürmesine izin vermez.

“İnsanlar arasında yok ediciler belirlediğinde onların ilk yaptığı şey parayı yok etmektir çünkü para, insanların koruyucusu ve ahlaki düzenin temelidir. Yok ediciler altınları yakalar, sahibine sahte bir kâğıt yığını bırakır.

“Bu bütün nesnel standartları öldürür, insanları rastgele kriterler koyanların kaypak gücüne teslim eder. Altın nesnel bir değerd, üretilen servetin dengiydi. Kâğıt ise var olmayan bir servetin üzerine konmuş ipotektir, silahı da o serveti yaratması beklenen kişilere çevirir. Kâğıt, yasal yağmacıların, kendilerine ait olmayan bir hesaptan kestiği çektir ve kurbanların değerleriyle ödenecektir. O çekin karşılıksız çıktığı, üzerinde ‘hesapta para yok’ damgasıyla geri döndüğü günden kaçının.

“Kötülüğü var olmanın aracı haline getirdiğinizde insanların iyi insanlar olarak kalmasını sakın beklemeyin. Ahlıksızların yemi haline gelmek üzere hayatlarını feda etmelerini beklemeyin. Üretim cezalandırılıp yağmalar ödüllendirilirken onların üretim yapmasını bekleyemezsiniz. ‘Dünyayı kim mahvediyor?’ diye de sormayın. Siz mahvediyorsunuz.

“Dünyanın en üretken uygarlığının en büyük başarıları arasında durmuş, bu uygarlık niçin çöküyor diye merak ediyorsunuz, siz onu besleyen kanı, yani parayı lanetlemektesiniz. Geçmişte vahşiler paraya ne gözle baktıysa siz de o gözle bakıyorsunuz, ondan sonra da balta girmemiş ormanlar neden üstümüze üstümüze geliyor, kentlerimizi yutmaya kalkıyor, diye merak ediyorsunuz. İnsanlık tarihi boyunca para, her zaman şu ya da bu isim altında ortaya çıkan yağmacılar tarafından çalındı. Bunların adları değişse de yöntemleri hep aynı kaldı. Serveti kuvvet kullanarak kaptılar ve üretenleri kısıkvrak, horlanan, şerefsizleştirilmiş kurbanlar durumuna soktular. Paranın kötü olduğuna dair, kendinizi haklı göre göre sarf edip durduğunuz o cümle, aslında köle çalıştırarak

servet edinilen çağlardan kalmış. O köleler, bir zamanlar biri tarafından keşfedilmiş hareketleri tekrar tekrar yapadurmuş, yüzyıllar boyunca hiçbir şey bir adım bile ilerlememiş. Üretim güç kullanarak yönetiliyorsa ve servet fetihle ediniliyorsa o zaman fethedilmeye değer pek fazla şey yok demektir. Bununla birlikte, durgunlukla ve açlıkla geçen yüzyıllar boyunca insanlar hep yağmacıları, kılıçların aristokratlarını, doğuştan aristokratlar, mevki aristokratları olarak baş tacı etmiş, asıl üretenleri de köle diye, tacir diye, dükkâncı diye... ve sanayici diye horlamış durmuşlardır.

“Tarih boyunca, şimdiye kadar ve bundan sonra, insanlığın övünebileceği sadece tek bir para ülkesi olmuştur. Benim için Amerika’ya verilebilecek daha yüksek ve daha saygın bir övgü yoktur: Amerika bir akıl, adalet, özgürlük, üretim ve başarı ülkesidir. İlk kez olarak, insanın akıllı ve parası özgür kalmıştı ve fetihle elde edilen servet yoktu, sadece çalışmayla elde edilen zenginlik vardı. Kılıklı insanlar ve köleler yerine gerçek bir servet üreticisi, en büyük çalışan, en üstün insan tipi, kendini yetiştirmiş insan olan Amerikan sanayicisi vardı.

“Eğer bana Amerikalıların en fazla gurur duymaları gereken şeyin ne olduğunu sorarsanız bunun, para yapmak sözünü icat etmeleri olduğunu söylerim çünkü bu, diğer her şeyi de kapsıyor. Daha önce dünyanın hiçbir ulusu ya da dili bu sözü kullanmamıştır. İnsanlar serveti her zaman statik bir varlık olarak düşünmüş, ya ona el konur ya dilenilir ya miras kalır ya paylaşılır ya yağmalanır ya da ödül olarak verilir, demişlerdir. Servetin önce yaratılması gerektiğini ilk anlayanlar Amerikalılar olmuştur. ‘Para yapmak’ sözü, insanlık ahlakının temelini yansıtmaktadır.

“Ama yine de yağmacı kıtalarda yaşayan çürümüş kültürler, Amerikalıları bu söz yüzünden kınamıştır. Şimdi de yağmacı kesimi, en gurur verici başarınızı bir utanç olarak, zenginliğinizi bir suç olarak, büyük sanayicilerinizi kapkaççı olarak, harika fabrikalarınızı kas gücünün eseri olarak, Mısır Piramitleri gibi kırbaç altında inleyen köleler tarafından yapılmış gibi görmenizi

istemektedir. Size doların gücü ile kırbacın gücü arasında hiçbir fark görmediğini söyleyen hain, bu farkı kendi kışında hissederek tanımalıdır... ki kanımca tanınması da yakındır.

“Paranın tüm iyi şeylerin kaynağı olduğunu keşfedeceğiniz güne kadar, kendi mahvoluşunuzu davet ediyorsunuz demektir. Para insanların birbiriyle iş yapma aracı olmaktan çıktığı gün insanlar paranın aracı haline gelir. Ya kan, kırbaç, silah... ya da dolar, kendiniz seçin. Bunların dışında bir seçenek yok, zamanınız da tükeniyor.”

Francisco konuşurken Rearden’a bir kere olsun bakmamıştı ama sözünü bitirdiği anda gözleri dosdoğru Rearden’ın yüzüne döndü. Rearden hareketsiz duruyor, aralarındaki kıpırdayan bedenler ile öfkeli seslerin ötesinde yalnızca Francisco d’Anconia’yı görüyordu.

Bu uzun konuşmayı dinleyenler şimdi çabucak uzaklaşıyordu. Bazıları, “Korkunç bir şey!” diyordu. “Doğru değil bu!” “Ne kadar hain ve bencilce bir yaklaşım!” Bunları hem yüksek sesle hem de temkinli bir tavırla söylüyorlardı. Sanki yanı başlarında duranların işitmesini istiyor ama Francisco’nun duymasını istemiyorlarmış gibi.

Küpeli kadın, “Sinyor d’Anconia,” dedi. “Ben sizinle aynı kanıda değilim!”

“Söylediğim şeylerin bir tekini çürütebilerseniz minnetle dinlerim hanımefendi.”

“Yo, size cevap veremem. Cevaplarım yok benim. Kafam o türlü çalışmaz. Ama sizin haklı olmadığınızı içimde hissediyorum, o nedenle de söylediklerinizin doğru olmadığını biliyorum.”

“Nereden biliyorsunuz?”

“Hissediyorum. Ben beynimle değil kalbimle ilerliyorum. Siz mantıkta daha ileri olabilirsiniz ama kalpsizsiniz.”

“Hanımefendi, etrafımızda açlıktan ölenleri görmeye başladığımızda kalbiniz onları kurtarmaya yaramayacaktır. Ben de

yeterince kalpsiz olduğum için, 'Bilmiyordum ki!' diye bağırmakla kendinizi affettiremeyeceğinizi söyleyebilirim."

Kadın hemen arkasını döndü. İçinde bir ürpertinin dolaştığı hem gergin çene kaslarından hem de sesinden belli oluyordu. "Bir parti için çok garip bir sohbet doğrusu!"

İri yarı, gözlerini kaçırıp duran bir adam yüksek sesle, neşeli olmaya çalışarak, kendisi için en önemli şeyin tatsızlık çıkarmamak olduğunu duyuruyordu. "Eğer para konusunda duygularınız bunlarsa sinyor, iyi ki elimde bolca miktarda d'Anconia Bakır hissesi var!"

Francisco ciddiyetle, "Bir daha düşünmenizi tavsiye ederim," dedi.

Rearden ona doğru bir adım atarken o tarafa hiç bakmıyormuş gibi duran Francisco da aynı anda ona doğru harekete geçti. Sanki aralarında başka hiç kimse yokmuş gibi.

Rearden, "Merhaba," dedi yalnızca. Sesi rahattı. Sanki bir çocukluk arkadaşına rastlamıştı. Gülümsüyordu.

Francisco'nun yüzünde de kendi gülümsemesinin yansımasını gördü. "Merhaba."

"Sizinle konuşmak istiyorum."

"Bir çeyrek saattir kiminle konuşuyorum sanıyordunuz?"

Rearden güldü. Rakibinin bu raundu kazandığını kabullenmiş gibiydi. "Beni fark ettiğinizi sanmamıştım."

"Daha girerken fark ettim. Bu salonda beni gördüğüne sevinen iki kişiden biriydiniz."

"Böbürlenme değil mi bu?"

"Yo, minnet."

"Sizi gördüğüne memnun olan diğer kişi kimdi?"

Francisco omuz silkti, önemsiz bir konuymuş gibi, "Bir kadın," dedi.

Rearden, Francisco'nun onu gruptan uzağa, bir kenara yönelttiğini görüyordu. Bunu da öyle bir beceriyle yapıyordu ki bilerek yapıldığını ne kendisi ne de başkaları fark ediyordu.

Francisco, “Sizi burada bulacağımı düşünmezdim,” dedi. “Bu partiye gelmemeliydiniz.”

“Neden?”

“Sizi buraya getiren nedeni sorabilir miyim?”

“Karım daveti kabul etmeye çok hevesliydi.”

“Bu ifadeyi kullandığım için beni bağışlayın ama onu genelevler turuna çıkarmanızı istese hem daha az tehlikeli hem de çok daha kabul edilebilir olurdu.”

“Hangi tehlikeden söz ediyorsunuz?”

“Bay Rearden, siz bu insanların nasıl iş yaptığını da sizin gelişinizi nasıl yorumlayacaklarını da bilmiyorsunuz. Sizin kurallarınıza göre (ama onlarınkine göre değil), bir insanın ev sahipliğini kabul etmek bir iyi niyet işaretidir, ev sahibiyle uygar bir ilişki içinde olduğunuzun ilan edilmesidir. Onlara böyle bir onay sunmayın.”

“O halde siz neden geldiniz buraya?”

Francisco neşeyle omuz silkti. “Ah, ben... benim ne yaptığımın önemi yok. Ben parti kuşuyum.”

“Bu partide ne işiniz var?”

“Fetih peşindeyim.”

“Peşinde olduğunuz şeyi buldunuz mu?”

Francisco’nun yüzü birden ciddileşti, en ağır başlı sesiyle cevap verdi. “Evet... sanıyorum bu benim en iyi ve en büyük fethim olacak.”

Rearden’in öfkesi istem dışıydı. Bir çılgıktı ama sitem değil caresizlik doluydu. “Kendinizi nasıl bu şekilde ziyan edersiniz?”

Francisco’nun gözlerine, uzaklardan yansıyan bir ışık gibi, belli belirsiz bir gülümseme yükseldi. “Buna önem verdiğinizizi kabullenmek istiyor musunuz?” diye sordu.

“Daha birkaç itiraf duyabilirsiniz, eğer aradığınız buysa. Sizi tanımadan önce böyle bir serveti nasıl ziyan edebildiğinize şaşıyordum. Şimdi ise daha beter durumdayım çünkü sizden eskisi

gibi, istediğim gibi tiksiniyorum. Ama aynı soru çok daha korkunç hale geliyor: Böyle bir aklı nasıl ziyan edebiliyorsunuz?”

“Şu anda pek ziyan ettiğimi sanmıyorum.”

“Sizin önemli saydığınız bir şey hiç olmuş mudur, bilemiyorum... Ama daha önce hiç kimseye söylemediğim bir şeyi size söyleyeceğim. Sizi ilk gördüğümde bana minnetinizi sunmak istediğinizi söylemiştiniz, hatırlıyor musunuz?”

Francisco’nun gözlerinde o eğlenme ifadesinden eser kalmamıştı. Rearden ömründe bu kadar ciddi bir saygı ifadesi gördüğünü hatırlamıyordu. “Evet Bay Rearden,” diye cevap verdi alçak sesle.

“Buna ihtiyacım olmadığını söyledim, size hakaret ettim. Tamam, peki, siz kazandınız. Bu gece yaptığınız konuşma... Bana sunduğunuz şey de bu minnetti, değil mi?”

“Evet Bay Rearden.”

“Minnetten çok daha fazlasıydı. Ayrıca minnete de ihtiyacım vardı. Hayranlıktan da fazlasıydı... Ve ona da ihtiyacım vardı. Bulabileceğim her kelimedenden fazlaydı. Bana bütün verdiklerini düşünüp saptamam günler sürer ama bir tek şeyi biliyorum, ona ihtiyacım vardı. Daha önce hiç böyle bir kabullenmede bulunmadım çünkü hiç kimseden yardım dilemedim. Eğer sizi gördüğüme sevindiğimi tahmin etmek sizi eğlendirdiyse şimdi gerçekten gülecek bir şeyiniz oldu, eğer isterseniz.”

“Belki birkaç yılını alır ama bu tür şeylere gülmediğimi sonunda size kanıtlayacağım.”

“Şimdi kanıtlayın. Bir soruya cevap vererek kanıtlayın: Neden verdiğiniz öğütleri kendiniz tutmuyorsunuz?”

“Tutmadığımdan emin misiniz?”

“Eğer söylediğiniz şeyler doğruysa, bunu bilecek büyüklüğe sahipseniz, şimdiye kadar dünyanın en önde gelen sanayicisi olmanız gerekirdi.”

Francisco ciddi bir sesle, deminki iri yarı adamla konuşurkenki gibi ama daha nazik bir tonda konuştu. “Bence bunu bir kere daha düşünün Bay Rearden.”

“Sizi kabullenmek isteyeceğimden çok daha sık düşündüm. Ama cevap bulamadım.”

“Size bir ipucu vereyim. Söylediğim şeyler doğruysa bu gece bu salonda bulunanlar arasında en suçlu olanı kim?”

“Herhalde... James Taggart mı?”

“Hayır Bay Rearden, James Taggart değil. Ama suçu tanımlamak da adamı bulmak da size kalıyor.”

“Birkaç yıl önce olsa sizsiniz derdim. Hâlâ da öyle demek gerektiği kanısındayım. Ama şu anda, demin sizinle konuşan o sersem kadının durumundayım: Bildiğim her şey, sizin suçlu olduğunuza işaret ediyor ama öyle hissedemiyorum.”

“Gerçekten siz de o kadının işlediği hatayı işliyorsunuz Bay Rearden... Ama daha soylu biçimde işliyorsunuz.

“Ne demek istiyorsunuz?”

“Ben konuyu sırf benim hakkımdaki yargınızla sınırlamıyorum. O kadın da onun gibilerin hepsi de doğru olduğunu bildikleri düşüncelerden kaçıp duruyor. Siz kötü olduğunu bildiğiniz düşünceleri kafanızdan kovuyorsunuz. Onlar çabadan kaçınmak için bunu yapıyor. Siz kendinize iltimas yapacak bir şeyi düşünme konusunda kendinize izin vermemek için yapıyorsunuz. Onlar duygularına ne pahasına olursa olsun pay tanıyorlar. Siz duygularınızı her sorunda ilk feda edeceğiniz şey olarak görüyorsunuz. Onlar hiçbir şeye tahammül etmek istemiyor, siz her şeye tahammül etmeye hazırsınız. Onlar sorumluluktan daima kaçıyor, siz sorumluluk alıyorsunuz. Ama asıl hatanın aynı olduğunu görmüyor musunuz? Gerçeği görmeyi reddetmek, hangi nedenle olursa olsun feci sonuçlar doğurur. Bir teki dışında kötü olan hiçbir düşünce yoktur, o da düşünmeyi reddetmektir. Arzularınızı görmezden gelmeyin Bay Rearden. Onları feda etmeyin. Onların nedenlerini inceleyin. Ne kadarına tahammül edebileceğinizin de bir sınırı vardır.”

“Hakkımda bunları nereden bilebilirsiniz?”

“Ben de bir zamanlar aynı hatayı yaptım. Ama fazla uzun sürmedi.”

“Keşke...” Rearden vazgeçip birdenbire sustu.

Francisco gülümsedi. “Dilemekten mi korkuyorsunuz Bay Rearden?”

“Keşke kendimi de sizi sevdiğim kadar sevebilseydim.”

“Feda edeceğim şeylerin...” Francisco da birdenbire sustu. Rearden onun yüzünde tanımlayamadığı duygular gördü ve bunların acı olduğunu hissetti. Francisco’nun bir anlık kararsızlığını da gördü. “Bay Rearden, hiç d’Anconia Bakır hisseniz var mı?”

Rearden ona şaşkınlık içinde baktı. “Yok.”

“Günün birinde... şu anda nasıl bir ihanet içinde bulunduğumu anlayacaksınız ama... sakın d’Anconia Bakır hissesi almayın. D’Anconia Bakır’la hiçbir şekilde iş yapmayın.”

“Neden?”

“Bütün nedenleri öğrendiğiniz zaman, benim için önemli olan herhangi bir şey ya da herhangi bir kimse var mıymış, bence önemi ne kadarmış, hepsini anlayacaksınız.”

Rearden kaşlarını çattı. Bir şey hatırlamıştı. “Sizin şirketinizle iş yapmam. Onlara çifte standartlı adamlar dememiş miydiniz? Yönergeler sayesinde büyüyen yağmacılardan biri de siz değil misiniz?”

Açıklanmaz bir şey oldu, bu sözler Francisco’ya hakaret etkisi yapmadı. Yüzüne yeniden bir güven ifadesi geldi. “Soyguncu planlamacılardan o yönergeleri benim koparıp aldığımı mı düşündünüz?”

“O halde kim yaptı?”

“Otostopçularım.”

“Sizin onayınız olmadan mı?”

“Bilgim dahi olmadan.”

“Size inanmayı ne kadar istediğimi itiraf etmek hiç hoşuma gitmiyor ama bunu şimdi kanıtlamanın hiçbir yolu yok.”

“Yok mu? On beş dakika içinde kanıtlarım size.”

“Nasıl? Tek kesin gerçek, o yönergelerden en çok yarar sağlayan kişinin siz olduğunuz.”

“Doğru. Bay Mouch ve çetesinin aklına bile gelmeyecek kadar yarar sağladım. Onca yıllık çalışmalarım sonunda ihtiyaç duyduğum şans tanıdılar bana.”

“Övünüyor musunuz?”

“Hem de nasıl!” Rearden, Francisco’nun gözlerinde sert, parlak bir bakış görünce şaşırıldı. Bir parti insanının gözleri değildi bunlar, bir eylem adamının gözleriydi. “Bay Rearden, bu yeni aristokratların çoğunun, gizli paralarını nerede sakladıklarını biliyor musunuz? Eşit şans akbabaları, Rearden Metal’den sağladıkları kârı nereye yatırım yaptılar dersiniz?”

“Bilmiyorum ama...”

“D’Anconia Bakır hisselerine yatırdılar. Güvenli, ortalıkta gözükmeyen, hatta ülkenin de dışında hisseler.

“D’Anconia Bakır... eski, yıkılmaz bir şirket. Öyle zengin ki üç kuşak boyunca yağmalanmaya bile dayanır. Hiçbir şeyi umursamayan yozlaşmış bir sosyete çapkını tarafından yönetiliyor, o kişi onlara malını istedikleri gibi kullansınlar diye izin veriyor, durmadan onlara para kazandırmayı sürdürüyor, otomatik olarak. Dedelerinin yaptığı gibi. Yağmacılar için harika bir ortam değil mi bu? Yalnızca... hangi noktayı gözden kaçırdılar?”

Rearden ona bakıp duruyordu. “Sözü nereye getirmeye çalışıyorsunuz?”

Francisco birdenbire güldü. “Rearden Metal’den para kıranlara pek yazık. Onlara kazandırdığınız paraları kaybetmelerini istemezsiniz, değil mi Bay Rearden? Ama bu dünyada kazalar da olur... Ne diyorlar bilirsiniz... İnsanoğlu doğal afetler karşısında çaresiz bir oyuncaktır. Diyelim ki yarın sabah d’Anconia Bakır’a ait Valparaiso cevher doklarında bir yangın çıktı, dokları da liman tesislerinin yarısını da süpürüp götürdü. Saat kaç Bay Rearden? Yoksa fiil kiplerini mi karıştırdım? Yarın öğleden sonra, Orano’daki d’Anconia madenlerinde bir heyelan oldu... kayalar

kaydı ancak can kaybı olmadı, yaralanan da yok, yalnızca madenler zarar gördü. O madenlerin artık işe yaramayacağı anlaşılabacaktır çünkü aylardan beri yanlış tarafı kazılıyor... Sosyete çapkınının yönettiği işten ne beklersiniz, değil mi? Tonlarca cevher dağların altına gömülmüş, yeni bir Sebastian d'Anconia çıksa orayı ancak üç yılda açabilir, devlet ise bunu hiçbir zaman başaramaz. Hissedarlar olayları incelemeye başladığında Campos, San Felix ve Las Heras'taki madenlerin de aynı şekilde işlendiğini görecekler. Bir yıldır para kaybediyor o madenler. Ama sosyete çapkını muhasebe defterleriyle oynamış, olayı gazetelere yansıtmamayı başarmış. D'Anconia dökümhanelerinin yönetimiyle ilgili neler bulgulayacaklarını da söyleyeyim mi size? Ya d'Anconia cevher filosunu? Ama bunları bulgulamak da d'Anconia Bakır hissedarlarının işine yaramayacak çünkü d'Anconia Bakır hisseleri yarın sabah düşecek, betona düşmüş ampul gibi patlayıp parçalanacak, otostopçuları parça parça her yana saçacak!"

Francisco'nun sesinin bir zafer tonunda yükselişi, ona denk bir sesle birleşti. Rearden kendini tutamamış, yüksek sesle gülmeye başlamıştı.

Rearden o anın ne kadar sürdüğünü de o anda neler hissettiğini de bilemedi. Sanki bir başka bilinç düzeyine savrulmuş, sonra ikinci bir darbe daha gelmiş, onu gerisingeri kendi bilincine döndürmüştü... Geriye kalan, narkozdan çıkan biri gibi, demin müthiş bir özgürlüğü yaşadığını, gerçek hayatta böyle bir şeyin mümkün olmadığını bilmekti. Wyatt yangınındaki gibi olmuştu yine. Bu benim için gizli bir tehlike, diye düşündü.

Geri geri giderek Francisco d'Anconia'dan uzaklaştığını fark etti. Francisco durmuş ona dikkatle bakıyordu. Süresi belli olmayan o anda da hep bakmış gibi bir hali vardı.

Francisco yavaşça, "Kötü düşünce diye bir şey yoktur Bay Rearden," dedi. "Bir tek... düşünmeyi reddetmek kötüdür."

Rearden, "Hayır," dedi. Sesi hemen hemen bir fısıltıydı. Alçak sesle konuşmak zorundaydı çünkü birdenbire kendini bağırıyorken

bulabilirdi. “Hayır... eğer sizin anahtarınız buysa sizi alkışlamamı beklemeyin. Onlarla savaşılabilecek kadar güçlü olamadınız; en kolay, en hain yolu seçtiniz; bilerek yok etme... kendi üretmediğiniz, üretemeyeceğiniz bir şeyi yok etme.”

“Yarın gazetelerde okuyacaklarınız bunlar olmayacak. Ortada bilerek yok etme konusunda bir delil bulunmayacak. Her şey normal, açıklanabilir, haklı görülebilir biçimde, basit bir beceriksizlikten kaynaklanmış. Bugünlerde beceriksizliğin cezalandırılması gerekmiyor, değil mi? Buenos Aires’teki ve Santiago’daki delikanlılar herhalde bana bir sübvansiyon vermeye kalkacak, avutmak ve ödüllendirmek için. D’Anconia Bakır’ın büyük bir bölümü gümbürdeyip gitmiş olsa da hâlâ önemli bir bölümü ayakta. Kimse bunu isteyerek yaptığımı iddia etmeyecek. Siz ne isterseniz onu düşünün.”

“Bence siz bu salondaki en suçlu insansınız,” dedi Rearden bezgin bir sesle. Ama öfkesinin ateşi yok olmuştu. Hiçbir şey hissetmiyordu, içinde büyük bir umudun ölmesinden sonra beliren koskoca bir boşluk vardı. “Siz benim tahmin ettiğimden çok daha kötüsünüz.”

Francisco yüzünde garip, yarım bir gülümsemeyle bakıyordu ona. Sakin bir ifadesi vardı. Acılara karşı kazanılan zaferin getirdiği sakinlikti bu. Hiç cevap vermedi.

Sessiz kalınca birkaç adım ötedeki adamların konuşmalarını duyabilmeye başladılar, dönüp onlara baktılar.

Yaşlıca, tıknaz adam besbelli çalışkan, göze batmaktan hoşlanmayan bir iş adamıydı. Smokini kaliteliydi ama yirmi yıl öncesinin modasına göre dikilmişti. Dikiş yerlerinde belli belirsiz, yeşil bir renk oluşmaya başlamıştı. Giyme fırsatını çok seyrek buluyordu belli ki. Gömleğinin düğmeleri fazla iriydi ama eski işçilik ürünü oldukları belliydi. Belki de dört kuşak öncesindendi. Şirketi gibi. Bugünlerin dürüst adamı olduğunu belli eden bir ifadesi vardı; hafif şaşkın bir ifadeydi bu aynı zamanda. Karşısındaki adama bakıyor, olanca çabasıyla ve umutsuzca anlamaya çalışıyordu.

Karşısındaki kişi daha genç ve daha kısa boyluydu. Tombul ama ufak tefek biriydi. Göğsü şişmiş, öne fırlamış, bıyıklarının ucu yukarıya dönmüştü. Üstten bakan, sıkkın bir sesle, “Eh, bilemiyorum,” diyordu. “Hepiniz maliyetler yükseliyor diye ağlıyorsunuz. Günün genel yakınması bu herhalde. Kârları biraz sıkışan insanlar hep böyle yapar. Bilemiyorum, bakacağız... kâr etmene izin verecek miyiz, vermeyecek miyiz, karar vermemiz gerekiyor.”

Rearden, Francisco’ya göz attı ve tek bir amaca odaklanmanın bir insan yüzüne yapabileceği etkilerin ötesinde bir yüz gördü. Bir insanın görüp görebileceği en acımasız yüzdü bu. Rearden kendini acımasız sayardı ama bu düzeydeki çırılçıplak, adaletin dışında hiçbir duyguya yer vermeyen seviyeye hiçbir zaman ulaşamayacağını biliyordu. Diğer yönleri ne olursa olsun, bunu yaşayabilen insan bir devdir, diye geçirdi içinden.

Bu yalnızca bir an sürdü, ardından Francisco ona döndüğünde yüzü normaldi. Çok alçak sesle konuştu. “Fikrimi değiştirdim Bay Rearden. Bu partiye geldiğinize memnunum. Bunu görmeyi istiyorum.”

Sonra sesini biraz yükselterek, neşeyle, sorumsuzluğun gevşekliğini taşıyan bir sesle konuştu. “Demek bana o krediyi vermiyorsunuz, öyle mi Bay Rearden? Bu beni çok zor bir duruma sokuyor. O parayı almam gerek. Bu akşam bulmalıyım. Sabaha borsa açılmadan elimde olmalı çünkü olmazsa...”

Devam etmesine gerek kalmadı. Kalkık bıyıklı küçük adam koluna sarılmıştı.

Rearden insan bedeninin herkesin gözü önünde böyle küçülebileceğini kendi gözleriyle görmese inanmazdı. Adam büyülüyor, ağırlığı da duruşu da biçimi de değişiyor, sanki içinden hava boşalıyordu. Demin küstah bir yöneticiyken şimdi kimseyi korkutamayacak bir paçavraya dönmüştü.

“Bir... terslik mi var, Sinyor d’Anconia? Borsada bir şeyler mi oluyor?”

Francisco parmağını dudaklarına götürdü, çevresine korku dolu bakışlarla baktı. “Sessiz olun,” diye fısıldadı. “Tanrı aşkına sessiz olun!”

Adam zangır zangır titremeye başlamıştı. “Bir terslik mi var?”

“Sizde d’Anconia hissesi yoktur, değil mi?” Adam başıyla olduğunu gösteren bir işaret yaptı. Konuşacak durumda değildi. “Ah Tanrım, ne kötül! Eh, o halde söyleyeyim size... Ama kimseye söylemeyeceğinize yemin edin. Bir panik dalgası yaratmak istemezsiniz.”

“Şerefim üstüne...” diye soludu adam.

“Yapmanız gereken, hemen brokerinize koşup olanca hızınızla hepsini satmak... Çünkü d’Anconia Bakır’ın işleri pek iyi gitmiyor. Para bulmaya çalışıyorum ama eğer bunu başaramazsam sabaha bir dolarınıza karşılık on sent kurtarabilirseniz şansınız var demektir... Ah Tanrım! Sabahtan önce brokerinize ulaşamayacağınızı düşünemedim... Ah, çok kötü ama...” Adam salonun ortasından koşmaya başlamıştı. Önüne çıkanları sağa sola iterek kendine yol açıyor, kalabalığın içinden torpido gibi geçiyordu.

Francisco, Rearden’a dönerek, “Seyredin,” dedi.

Adam kalabalığın arasında kaybolmuştu. Onu artık göremiyorlardı. Sırrını kime sattığını da bu sırta karşılık başka iyilikler koparacak kadar kurnaz olup olmadığını da bilemiyorlardı. Ama geçtiği yerlerde insanların dalgalandığını gördüler. Kalabalıkta ani bölünmeler başlamıştı. Duvar da bir çatlağın başlaması gibi.

Birdenbire boğulur gibi sesler duyuldu, sessizlik havuzları oluştu, sonra farklı türde sesler duyulmaya başladı. Yükselen, histerik bir tınıyla tekrarlanıp duran sorular, doğal olmayan fısıltılar, bir kadının çılgılığı, hâlâ bir şey olmamış gibi numara yapmaya çalışan birkaç kişiden yükselen zoraki gülüşler.

Kalabalığın hareketlerinin arasında birtakım hareketsizlik havuzları da oluşmuştu. Felç gibi. Motorun aniden durması gibi bir sessizlik. Ardından telaşlı, kesik kesik, yamaçtan yuvarlanırlar gibi gürültüler duyuldu; insanlar dışarıya koşuyor, telefonlara

atılıyor, önlerine geleni ite kaka birilerine ulaşmaya çalışıyordu. Bu adamlar ülkenin en güçlü adamlarıydı. Kimseye hesap vermek zorunda değillerdi. Herkesin lokmasının da geri kalan ömrünün nasıl geçeceğinin de kontrolü onlardaydı. Şimdi ise çöpe dönmüşlerdi. Bir panik rüzgârıyla savrulup duruyorlardı. Ana direk kesilince çöken bir binanın enkazıydı hepsi!

James Taggart'ın yüzünden, yüzyıllardır saklaması öğretilen duygular apaçık okunuyordu. Dosdoğru Francisco'ya koştu, "Doğru mu bu?" diye haykırdı.

Francisco gülümseyerek, "Ah, James," dedi. "Ne oluyorsun? Neden böyle kaygılısın? Para her kötülüğün anası değil miydi? Ben de kötü olmaktan usandım artık."

Taggart ana kapıya doğru atıldı, bir yandan Orren Boyle'a bir şeyler haykırarak uzaklaştı. Boyle başını evet der gibi salladı, sonra bir süre daha sallamayı sürdürdü, ardından başka bir yöne doğru koştu. Düğününün kristal gibi kırılıp dağıldığını gören Cherryl koşup Taggart'a yetişti, onu kolundan yakaladı. "Jim, ne oluyor?" Taggart onu itip kenara savurdu, kız gerileyip Paul Larkin'in göbeğine çarptı, Taggart bu arada kapıdan fırladı.

Koca salonda hiç kıpırdamadan duran üç kişi vardı. Yapıyı taşıyan sütunlar onlardı sanki. Dagny karşıdan Francisco'ya bakıyor, Francisco ve Rearden da birbirine bakıyordu.

3 Beyaz Şantaj

“Saat kaç?”

Vakit azalıyor, diye düşündü Rearden. Ama verdiği cevap, “Bilmiyorum,” oldu. “Henüz gece yarısı değil.” Kolundaki saati ancak o zaman hatırladı. “Yirmi var,” diye ekledi.

Lillian, “Ben eve trenle dönüyorum,” dedi.

Rearden bu cümleyi duydu ama anlamının zihnindeki kalabalık bilinç koridorlarından geçip yerine varması biraz zaman aldı. Kendi süitinin salonunda ayakta durmuş, çevresine dalgın dalgın bakıyordu. Bu süit deminki partiden sadece bir asansör yolculuğu mesafesindeydi. Sonunda otomatik bir cevap verdi. “Bu saatte mi?”

“Vakit hâlâ erken. Bir sürü tren kalkıyor.”

“İstersen burada kalabilirsin tabii.”

“Yo, sanırım eve gitsem daha iyi.” Rearden tartışmadı. “Ya sen Henry? Bu gece eve dönmeyi düşünüyor musun?”

“Hayır.” Sonra ekledi. “Yarın burada iş görüşmelerim var.”

“Nasıl istersen.”

Lillian omuz silker gibi bir hareketle şalını omzundan attı, koluyla yakaladı, Rearden’ın yatak odasının kapısına yürüdü ama çıkmadan önce durdu.

“Francisco d’Anconia’dan nefret ediyorum,” dedi gergin bir sesle. “Ne işi vardı o partide? Çenesini yarın sabaha kadar kapalı tutacak kadar aklı yok mu hem?”

Rearden cevap vermeyince Lillian devam etti. “Canavarca bir şey... Şirketine bunun olmasına izin vermesi korkunç bir şey. Tabii o aslında yozlaşmış bir sosyete çapkını... Ama yine de o çapta bir servet, sorumluluk ister. İnsanın ihmalinin de bir sınırı olmak zorunda!” Rearden karısının yüzüne baktı. Garip

bir gerginlik vardı o yüzde. Hatları keskinleşmişti. Bu onu daha yaşlı gösteriyordu. "Hissedarlarına karşı bir sorumluluğu yok mu? Yok mu Henry?"

"Bunu tartışmak zorunda mıyız?"

Lillian dudaklarını sıkıp yana bükerek gibi yaptı. Bu da omuz silkmek yerine geçebilecek bir hareketti. Sonra yatak odasına yürüdü.

Rearden pencerede duruyor, önünden akan otomobil dizilerinin tepesine bakıyordu. Görme duyusu zayıf düştüğü için gözleri ara sıra herhangi bir şeyin üzerinde sabit kalabiliyordu. Akıllı hâlâ alt balo salonundaki kalabalığa ve o kalabalığın arasındaki iki kişiye takılıydı. Ama salonun görüntüsü onun görüş alanının kenarındayken yapması gereken bir iş de zihninin köşesinde bekliyordu. Bir an için yakaladı onun ne olduğunu. Smokinini çıkarmalıydı. Ama onun da altında bir başka şey vardı. Yatak odasında yabancı bir kadın varken soyunmakta isteksizdi. Sonra konu yine bilincinden çıkıp uzaklaştı.

Lillian gecenin sonunda da ilk geldiği zamanki gibi şıktı. Bej seyahat tayyörü vücudunu sımsıkı sarıyor, şapkası dalgalı saçlarının üzerine yan oturuyordu. Valizini elinde biraz sallayarak taşıyordu. Sanki taşıyabildiğini göstermek istiyordu özellikle. Rearden bir hareketle uzandı, valizi onun elinden aldı.

Lillian, "Ne yapıyorsun?" diye sordu.

"Seni istasyona götürüyorum."

"Bu halde mi? Daha üstünü değiştirmedin."

"Önemi yok."

"Beni götürmek zorunda değilsin. Kendi yolumu kendim de bulabilirim. Yarın işlerin yoğunsa hemen yatsan fena olmaz."

Rearden cevap vermedi ama kapıya yöneldi, tutup açtı, o çıktıktan sonra Lillian da peşinden geldi ve asansöre yürüdüler.

Taksiyle istasyona giderken sessizdi ikisi de. Rearden yanında Lillian'ın varlığının farkına vardığı zamanlar onun dimdik oturduğunu, duruşunun mükemmelliğiyle sanki gurur duyduğunu

görüyordu. Dinç ve halinden memnun bir ifadesi vardı. Sabah saatinde önemli bir yolculuğa başlıyormuş gibiydi.

Taksi Taggart terminalinin ana kapısında durdu. Kocaman cam kapılardan dışarı boşalan ışıklar, bu geç saatte bile buraya aktif, zamanla sınırlı olmayan bir güvenlik duygusu katıyordu. Lillian hafif bir hareketle taksiden sıçrayarak inerken, “Yo, yo, sen inmek zorunda değilsin, hemen geri dön,” dedi. “Yarın akşam yemeğine eve gelir misin, yoksa gelecek aya mı gelirsin?”

“Sana telefon ederim,” dedi Rearden.

Lillian eldivenli elini sallayıp giriş kapısının aydınlığında gözden kayboldu. Taksi yeniden harekete geçerken Rearden şoföre Dagny’nin adresini verdi.

Girdiğinde dairenin içi karanlıktı ama yatak odasının kapısı aralıktı. Odadan Dagny, “Merhaba, Hank,” diye seslendi.

Rearden içeri girerken, “Uyuyor muydun?” diye sordu.

“Hayır.”

Rearden ışığı yaktı. Dagny yatağa uzanmıştı. Yastıklar başını biraz yükseltiyordu. Uzun süredir hiç kıpırdamamış gibi, saçları omuzlarına dümdüz dökülmüş durumdaydı ama yüzünde kaygı yoktu. Açık mavi geceliğinin yakası boynunun altında pek ciddiye. Bu haliyle okul öğrencisi gibiydi. Fakat geceliğinin göğüs kısmı bu ciddi havanın tam tersine işlemeliydi ve dişilere, yetişkinlere özgüydü.

Rearden yatağın kenarına oturdu, Dagny gülümsedi. Rearden’in resmî kıyafeti, bu hareketini çok daha samimi gösteriyordu; o da cevap olarak gülümsedi. Buraya gelirken Dagny’nin ona partide sunduğu bağışlamayı reddetmeye hazırdı. Fazla cömert bir hasımdan gelen bir iyilik gibi reddedecekti onu. Ama birdenbire uzandı, elini Dagny’nin alnından kaydırıp saçlarını okşadı. Korumacı bir şefkat vardı bu hareketinde. Onun ne kadar çocuksu ve narin görüldüğünü fark etmişti. Oysa bu hasım, tüm meydan okumalara güçlü bir cesaretle karşı koymayı bilmişti. Ama şu anda... Rearden korumalıydı onu.

“Öyle çok yük taşıyorsun ki,” dedi Rearden. “Üstelik ben de her şeyi senin için zorlaştırıyorum.”

“Hayır Hank, zorlaştırmıyorsun ve bunu sen de biliyorsun.”

“Bunun seni yaralamasına izin vermeyecek güce sahipsin, onu biliyorum ama benim o güçten medet ummaya hakkım yok. Yine de onu kullanıyorum. Üstelik sunabileceğim herhangi bir çözüm, bir çare de yok. Yalnızca bunun farkında olduğumu itiraf edebilirim ama senden beni bağışlamanı asla isteyemem.”

“Bağışlayacak bir şey yok.”

“Onu senin bulunduğun yere getirmeye hakkım yoktu.”

“O beni incitmedi. Yalnız...”

“Evet?”

“Senin nasıl acı çektiğini görmek bana zor geldi.”

“Bence acı çekmek hiçbir şeyi telafi etmiyor ama ne hissetmiş olursam olayım çektiğim acı yine de az. Nefret ettiğim bir şey varsa o da kendi çektiğim acıdan söz etmek... O benden başka kimseyi ilgilendirmemeli. Ama eğer bilmek istiyorsan ki zaten biliyorsun, evet, benim için bu bir cehennemdi. Keşke daha da beter olsaydı. En azından yaptığım yanıma kalmıyor.”

Bunu ciddi bir sesle, duyğudan yoksun bir havada söylüyordu Rearden. Sanki kendini yargılamış, hükmünü vermişti. Dagny hüznü bir ifadeyle gülümsedi, onun elini tutup dudaklarına götürdü, verilen hükmü reddedercesine başını iki yana salladı, eli kendi yüzüne bastırdı.

“Ne anlama geliyor bu?” diye sordu Rearden yavaşça.

“Hiçbir şey...” Sonra başını kaldırıp keskin bir sesle konuştu. “Hank, senin evli olduğunu baştan beri biliyordum. Ne yaptığının farkındaydım. Bunu yapmayı kendim seçtim. Bana hiçbir şey borçlu değilsin. Dikkate alman gereken hiçbir görevin yok.”

Fakat Rearden itiraz edercesine başını iki yana sallıyordu.

“Hank, senin bana vermek istediğinin dışında hiçbir şey istemiyorum senden. Bir zamanlar bana alışverişçi demiştin, hatırlıyor musun? Bana kendi zevkinden başka hiçbir şey aramadan gelmeni

istiyorum. Evli kalmak istediğin sürece, nedenlerin ne olursa olsun, benim buna gücenmeye hakkım yok. Benim alışveriş biçimim, bana verdiğin zevkin, benim sana verdiğim zevkle karşılandığını bilmektir, senin ya da benim acı çekmemle değil. Ben fedakârlık kabul etmem, kendim de yapmam. Benden demiryolundan vazgeçmemi isteseydin seni bırakırdım. Eğer birinin zevki, ötekinin acısıyla elde ediliyorsa hiç alışveriş olmasın daha iyi. Bir tarafın kazanıp öbür tarafın kaybettiği bir alışveriş... sahtekârlıktır. Sen bunu ticarete yapmazsın Hank. Kendi hayatında da yapma.”

Rearden onun sözlerinin altında, filmin fon müziği gibi, Lillian’ın ona söylediklerini duyuyordu. Karısı ve Dagny arasındaki mesafeyi görüyor, kendilerinden ve hayattan bekledikleri şeylerin ne kadar farklı olduğuna şaşıyordu.

“Dagny, benim evliliğim hakkında ne düşünüyorsun?”

“Onu düşünmeye hakkım yok.”

“Ama merak etmiş olmalısın.”

“Eskiden ettim... Ellis Wyatt’ın evine gelene kadar. Ondan beri etmiyorum.”

“Bana o konuda hiç soru sormadın.”

“Sormayacağım da.”

Rearden bir an sessizce oturdu, sonra dosdoğru Dagny’nin yüzüne bakarak, özel hayatıyla ilgili ona hiç sorulmayan şeyi yine de söylemeye karar verdi. “Bilmeni istediğim bir şey var. Ellis Wyatt’ın evinden beri... ona elimi bile sürmedim.”

“Sevindim.”

“Sürebilir miyim sanıyordun?”

“Bunu merak etme hakkını kendime hiç tanımadım.”

“Dagny, yani bunu yapsam kabul mü edecektin?”

“Evet.”

“Bundan nefret etmeyecek miydin?”

“Kelimelerle ifade edemeyeceğim kadar nefret edecektim. Ama senin seçimin oysa kabul edecektim. Seni istiyorum Hank.”

Rearden onun elini alıp dudaklarına götürdü, Dagny onun vücudunda bir anlık bir mücadele hissetti, sonra Rearden sanki onun üstüne yıkıldı, dudakları onun omzuna gömüldü. Sonra Dagny'yi çekti, açık mavi geceliğiyle boylu boyunca kendi kucagında yatmasını sağladı. O vücudu sanki bir hırsla tutuyordu. Sanki o bedenden çıkan kelimelerden nefret ediyormuş ama ömründe en çok duymak istediği kelimeler de onlarmış gibi.

Rearden yüzünü onunkine doğru eğdi, Dagny son bir yıl içinde sayısız gecelerde ortaya çıkan soruyu bir kere daha duydu. İstemedi soruyordu bunu Rearden. Kendini tutamıyordu. Bitmeyen bir gizli işkencenin sonucuydu bu soru. "İlk birlikte olduğun kişi kimdi?"

Dagny zorlandı, ondan uzaklaşmaya çalıştı ama Rearden onu bırakmadı. "Hayır Hank," dedi Dagny. Yüz ifadesi sertti.

Rearden'ın dudaklarında beliren gergin ifade bir gülümseme idi. "Cevap vermeyeceğini biliyorum ama sormayı bırakmayacağım... çünkü bu benim asla kabul edemeyeceğim şey."

"Niçin kabul edemeyeceğini sor kendine."

Rearden elini onun göğüslerinden dizlerine doğru, ona sahip olduğunu gösteriyormuş ancak bundan da nefret ediyormuş gibi kaydırırken cevap verdi. "Çünkü... benim yapmama izin verdiğin şeyleri... senin yapabileceğini sanmıyordum. Ama yaptığını keşfetmek, üstelik bir başka adama da izin verdiğini, onu istediğini..."

"Neler söylediğinin farkında mısın? Seni istememi de hiçbir zaman anlayamıyorsun. Seni isteyeceğimi kabullenemiyorsun... bir zamanlar onu istediğim gibi."

Rearden alçak sesle, "Bu doğru," dedi.

Dagny aniden kıvrılarak kendini ondan kurtardı, ayağa kalktı, yüzünde hafif bir gülümsemeyle ona baktı ve yavaşça konuştu. "Tek gerçek suçun ne, biliyor musun? Zevk alma kapasiten çok büyük olsa da hiçbir zaman zevk almayı öğrenmemişsin. Kendi zevkini her zaman feda etmişsin. Çok fazla şeye tahammül etmeye istekli olmuşsun."

“Bunu o da söylemişti.”

“Kim?”

“Francisco d’Anconia.”

Rearden bu ismin Dagny’yi neden şaşırttığını anlayamadı. Cevap gereğinden bir saniye daha geç geldi. “Sana böyle mi söyledi?”

“Bambaşka bir konuda konuşuyorduk.”

Dagny az sonra sakın bir sesle, “Seni onunla konuşurken gördüm,” dedi. “Bu sefer hanginiz hanginize hakaret ediyordunuz?”

“Etmiyorduk. Dagny, onun hakkında ne düşünüyorsun?”

“Bence bilerek yaptı... Yarın kopacak kıyameti bilerek buna kalkıştı.”

“Bilerek yaptı tabii ki. Ama yine de onun karakteriyle ilgili ne düşünüyorsun?”

“Bilmiyorum. Ömrümde tanıdığım en yozlaşmış kişi olduğunu düşünmem gerektiğini biliyorum.”

“Düşünmen gerektiğini! Ama öyle düşünmüyorsun, öyle mi?”

“Hayır. Bundan bir türlü emin olamıyorum.”

Rearden gülümsedi. “Onun garip yanı da bu zaten. Bir yalancı, bir serseri, adi bir zampara, akla hayale sığabilecek en sorumsuz kişi olduğunu biliyorum. Ama yine de yüzüne baktığımda... hayatımı emanet edebileceğim bir tek kişi varsa, o da Francisco d’Anconia’dır, diyorum.”

Dagny’nin soluğu tıkanır gibi oldu. “Hank, ondan hoşlandığını mı söylüyorsun?”

“Söylemek istediğim, bir insanı sevmenin anlamını, böyle bir duyguyu ne kadar özlediğimi, onu tanıyana kadar bilmiyordum.”

“Ulu Tanrım, Hank, onu takdir ediyorsun!”

“Evet, sanıyorum öyle.” Rearden gülümsedi. “Bu seni niçin korkutuyor?”

“Çünkü... çünkü seni korkunç bir biçimde incitecek, diye düşünüyorum. Ve onun niteliklerini ne kadar çok takdir edersen sonunda ona dayanmak o kadar zor olacak. O olayı aşman çok uzun sürecek, eğer aşabilirsen. Seni ona karşı uyarmam gerek-

tiğini hissediyorum ama yapamıyorum... Çünkü onunla ilgili hiçbir şeyden emin değilim. Dünyanın en harika insanı mı, en aşağılık insanı mı, ondan bile emin değilim.”

“Ben de onun hakkında hiçbir şeyden emin değilim. Tek bildiğim, ondan hoşlandığımı.”

“Ama ne yaptı, baksana. Zarar verdiği Jim ve Boyle değil. Sen, ben, Ken Danagger ve diğerleri. Çünkü Jim’in çetesi bunun acısını bizden çıkaracak. Bu iş de bir başka facia olacak... Wyatt yangını gibi.”

“Evet... evet, Wyatt yangını gibi. Ama biliyor musun, buna pek de aldırış ettiğimi sanmıyorum. Bir facia daha olmuş, ne fark eder? Her şey çöküyor zaten. Ha biraz daha hızlı, ha biraz daha yavaş. Tek yapabileceğimiz gemiyi gidebildiği kadar yüzdürmek, sonra da onunla birlikte batmak.”

“Kendini savunduğu bahane bu mu? Senin bunları hissetmene o mu sebep oldu?”

“Hayır. Yo, hayır! Bu duygum hep var ancak onunla konuştuğum zaman ortadan kalkıyor. Asıl garip olan, onun bana verdiği duygu.”

“Ne?”

“Umut.”

Dagny çaresiz bir şaşkınlık içinde başını yukarı aşağı salladı. Bunu kendisi de hissediyordu çünkü.

Rearden, “Nedendir bilmiyorum ama insanlara bakıyorum da... yalnızca acılardan oluşmuşlar gibi geliyor,” dedi. “Ama Francisco öyle değil. Sen de değilsin. O korkunç çaresizlik tüm çevremizi sarmış durumda. Yalnız onunlayken kurtuluyorum o duygudan. Bir de buradayken. Başka hiçbir yerde kurtulamıyorum.”

Dagny ona tekrar yaklaştı ve yere, Rearden’ın ayaklarının dibine oturdu, yüzünü onun dizlerine bastırdı. “Hank, önümüzde daha o kadar çok şey var ki... Ve şimdi bile öyle fazla ki...”

Rearden mavi geceliğin kendi siyah takım elbisesinin üzerine dökülmesine baktı ve eğilip alçak sesle, “Dagny,” dedi. “O

sabah Ellis Wyatt'ın evinde sana söylediğim o sözler... sanıyorum kendime yalan söylüyordum.”

“Biliyorum.”

Gri yağmurun altında, damların üzerindeki takvim 3 Eylül'ü gösteriyordu. Rearden, Wayne-Falkland Oteli'ne dönerken öbür kulenin üzerindeki saat de 10.30'u gösteriyordu. Taksinin radyosu panik dolu tiz bir sesle, avaz avaz, d'Anconia Bakır'ın düşüşünü duyuruyordu.

Rearden yorgun bir tavırla arkasına yaslandı. Bu felaket ona, çok gerileride kalmış, bayat bir hikâye gibi görünüyordu. Sabah saatinde sokakta kendini smokinle bulmaktan gelen tedirginlikten başka bir şey hissettiği yoktu. Arkada bıraktığı dünyadan taksinin ıslak camlarının dışındaki dünyaya dönmeye isteği de yoktu.

Oteldeki süitinin kapısını anahtarıyla açarken en kısa zamanda çalışma masasına oturmaktan başka bir şey istemiyordu.

İkisi bilincine aynı anda girdi: Kahvaltı masası, yatak odasının kapısı, içeride görünen dağınık yatak ve Lillian'ın sesi. “Günaydın Henry.”

Lillian koltukta oturuyordu. Üzerinde dün gece giydiği tayyör vardı. Ceketini ve şapkasını çıkarmıştı. Beyaz bluzu ütülüydü. Sofrada kahvaltının kalıntıları vardı. Lillian sabır küpü gibi oturmuş sigarasını tüttürüyordu.

Rearden hareketsiz dururken Lillian yavaşça bacak bacak üstüne attı, “Bir şey söylemeyecek misin Henry?” dedi.

Rearden duygulara izin verilmeyen bir askerî törende, üniforma giymiş gibi duruyordu. “Konuşmak sana düşer,” dedi.

“Kendini haklı göstermeye çalışmayacak mısın?”

“Hayır.”

“Benden seni bağışlamamı dilemeyecek misin?”

“Beni bağışlaman için hiçbir neden yok. Benim ekleyeceğim bir şey de yok. Gerçeği biliyorsun. Ötesi sana kalmış.”

Lillian güldü, gerindi, kürek kemiklerini koltuğun arkasına sürttü. “Er geç yakalanmayı beklemiyor muydun?” diye sordu. “Senin gibi bir erkek, bir yılı aşkın süre boyunca rahipler gibi yaşamaya kalkarsa bundan kuşkulanacağım aklına gelmedi mi? O ünlü beyninin böyle basit biçimde yakalanmanı engelleyememesi de komik aslında.” Lillian kolunu sallayarak süiti gösterdi. “Dün gece buraya dönmeyeceğinden emindim. Bu sabah otel görevlisinden, geçtiğimiz yıl boyunca bu otelde bir tek gece bile yatmadığını öğrenmem de zor olmadı.”

Rearden hiçbir şey söylemedi.

“Paslanmaz çelikten yapılmış bir adam!” Lillian güldü. “Başarıların, onurun adamı! Bizlerden çok üstün! Bu kadın varyete dansözü mü, yoksa milyonerlerin gittiği bir berberde manikürcü mü?”

Rearden’dan ses çıkmadı.

“Kim o Henry?”

“Buna cevap vermem.”

“Bilmek istiyorum.”

“Bilmeyeceksin.”

“Bir hanımefendinin adını korumak isteyen centilmen gibi davranmaya kalkışman gülünç değil mi? Bugünden sonra centilmen rolünü oynaman gülünç olmayacak mı? Kim o?”

“Cevap vermem dedim.”

Lillian omuz silkti. “Herhalde fark etmez. Standart bir amaç için, bir tek standart tip vardır. O tenezzül etmeyen görünümün altında aslında sıradan, kaba bir duyusallığa sahip olduğunu hep biliyordum. Bir kadından tek beklediğin şey hayvani dürtülerinin tatmini. Ben de sana bunu vermediğim için gurur duyuyorum. Abartılı şeref duygunun bir gün çökeceğini, en aşağıya doğru çekileceğini, tüm aldatan kocalar gibi en ucuz tip kadını bulacağını hep beklemiştım.” Kıkır kıkır güldü. “Büyük hayranın Bayan Dagny Taggart, kahramanının paslanmaz çelik raylar gibi tertemiz olmadığını birazcık ima ettim diye bana ateş püskür-

müştü. Ayrıca erkeklerin pek beyin aramadığı türden bir ilişkiyle ilgili olarak ondan kuşkulanancağımı sanacak kadar da saftı. Ben senin gerçek yapını, gerçek eğilimlerini biliyordum ama, değil mi?” Rearden hiçbir şey söylemedi. “Şimdi senin hakkında ne düşünüyorum, biliyor musun?”

“Beni istediğin gibi suçlamaya hakkın var.”

Lillian güldü. “İş hayatında küçük hilelere kalkışanları, yoldan çıkıp devrilenleri hep hor gören büyük adam... onun gücüne, karakterine, amaca adanmışlığına ayak uyduramıyorlar diye! Şimdi ne hissediyorsun bu konuda?”

“Benim duygularım seni ilgilendirmez. Ne yapmamı istediğine karar verme hakkın var. Talep edebileceğin her şeyi kabul ederim, bir teki hariç: Vazgeçmemi isteme.”

“Yo, senden vazgeçmeni istemem! Yaradılışını değiştirmeni beklemiyorum. Tüm o uydurma ihtişamına, sanayi şövalyeliğine, seni maden çukurlarından gümüşlü sofralara, beyaz kravatlı kıyafetlere yükselten dehana rağmen senin gerçek düzeyin bu! Sabahın on birinde buraya dönerken taktığın beyaz kravat da sana çok yakışıyor! Sen maden çukurlarından hiçbir zaman yükselmedin; sen oraya aitsin. Sıfırdan başlamış tüm diğer yazarkasa prensleriyle birlikte. Cumartesi geceleri köşe barında, seyyar satıcılarla, gösteri kızlarıyla birlikte!”

“Benden boşanmak istiyor musun?”

“Ah, ne hoşuna giderdi, değil mi? Ne kârlı bir alışveriş olurdu! Evliliğimizin ilk ayından beri beni boşamak istediğini bilmiyor muyum sanıyorsun?”

“Öyle düşündüysen neden benimle kaldın?”

Lillian ciddi bir cevap verdi. “Sorma hakkını kaybettiğin bir soru bu.”

“Doğru.” Rearden içinden, karısının verdiği cevabı bir tek şeyin haklı gösterebileceğini düşünüyordu... onu sevmesi.

“Hayır, senden boşanmayacağım. Bir yosmayla serüveninin, evimi, adımlı, sosyal mevkimi yok etmesine izin verir miyim

sanıyorsun? Hayatımın elimden geldiği kadarını koruyacağım. Senin sadakatin gibi çürük temellere dayanmayan bölümlerini. Sakın umutlanma, asla boşanmam. İstesen de istemesen de evlisin ve evli kalacaksın.”

“Öyle istiyorsan kalırım.”

“Ayrıca da ben asla... Neden bir yere oturmuyorsun sen?”

Rearden ayakta durmayı sürdürdü. “Ne söyleyeceksen söyle lütfen.”

“Gayriresmî bir boşanmaya, yani ayrı yaşamak gibi bir şeye de razı değilim. Sen aşkını metrolarda, bodrum katlarında, ait olduğu yerlerde sürdür, ama dünyaya karşı benim Bayan Henry Rearden olduğumu hatırlamanı bekliyorum. Her zaman kendini dürüstlüğe abartılı biçimde adanmış görürdün. Şimdi seni, aslında olduğun gibi, bir sahtekârın hayatına mahkûm göreyim. Evinde oturmaya devam etmeni bekliyorum. Orası resmî olarak sana ait, ama bundan böyle benim olacak.”

“Nasıl istersen.”

Lillian rahatça arkasına yaslandı. Derbeder bir gevşeme pozuna girdi. Bacakları ayırık, kolları koltuğun kenarlarına dayanmıştı. Özenli görünmemeyi göze alabilen bir yargıca benziyordu.

“Boşanma, öyle mi?” diye güldü soğuk soğuk. “O kadar kolay kurtulacağınızı mı sanıyordunuz? Milyonlarından birkaçını nafaka diye fırlatmanın yeterli olacağını mı düşünüyordunuz? Her istediğini dolarla almaya öyle alışmışsınız ki ticari olmayan, pazarlığa tabi olmayan, alınıp satılamayan şeyleri düşünemiyorsunuz bile. Para konusuna önem vermeyen birinin olabileceğini hayal bile edemiyorsunuz. Bunun anlamını bile bilmiyorsunuz. Eh, bence öğreneceksiniz. Tabii ki bundan böyle benim her talebime evet diyeceksiniz. Sevgili fabrikanda, o kadar gurur duyduğunuz ofisinde oturmanı, günde on sekiz saat çalışan kahramanı oynamanı istiyorum. Tüm ülkeyi ayakta tutan dev sanayici! Sızlanan, yalan söyleyen, hile yapan insanlığın çok üzerinde bir dâhi. Sonra da oradan çıkıp eve gelmeni istiyorum. Senin aslında ne olduğunu

bilen tek insana... sözünün, şerefinin, dürüstlüğünün, özsaygının gerçek seviyesini bilen tek insana dönmeni. Kendi evinde, senden tiksinen, tiksitmeye hakkı olan insanın karşısında olacaksın. Bir fırın daha inşa ettiğinde, bir kere daha rekor miktarda çelik döktüğünde, hayranlık dolu alkışları işittiğinde, kendinden gurur duyduğunda, kendini temiz hissettiğinde, kendi büyüklüğünün sarhoşluğuna kapıldığında gözlerime bakmanı istiyorum. Herhangi bir namussuzluk hikâyesi duyduğunda, insanların yozlaşmışlığına öfkелendiğinde, birinin hilekârlığından iğrendiğinde, devletin yeni bir zorbalığının kurbanı olduğunda bana bakmanı, kendinin de daha iyi olmadığını anlamayı, kimseden üstün olmadığını bilmeni istiyorum. Kimseyi suçlamaya hakkın yok. Bana baktığın zaman, gökyüzüne kuleler kurmak isteyen adamı hatırlamanı istiyorum. Ya da balmumundan kanatlarla uçup güneşe ulaşmayı uman adamı... kusursuzluğa özenen adamı!"

Rearden sanki kendi bedeninin dışında, uzakta, bir başka beyindekileri okuyormuş gibi hissediyordu. O beyin, karısının ona reva gördüğü bu cezada bir terslik olduğunu düşünüyordu. Pratik açıdan yanlış hesap söz konusuydu. Keşfedilirse her şeyi çökertecek bir yanlış hesap. Onun ne olduğunu keşfetmeye kalkışmadı. O düşünce bir anlığına gelip geçti, soğuk bir merakın ürünü olarak uçtu, çok uzak bir gelecekte geri dönmek üzere kayboldu. Rearden'ın içinde artık ilgi duyacağı ya da cevap vereceği hiçbir şey kalmamıştı.

Kendi beynine gelince, korkunç bir tiksinti dalgasına karşı adalet duygusunun geri kalanını korumaya çalışıyordu. O tiksinti dalgası Lillian'ı insan biçiminden çıkarıyor, buna hakkı olmadığı yolunda kendine yönelttiği tüm telkinlere rağmen dalgayı engelleyemiyordu. Lillian nefret edilecek bir mahluksa onu bu düzeye indiren de Rearden'dı. Bu da onun acıya dayanma biçimiydi. Bir insanın acı çekme biçimine kimse karışamazdı. Onu kimse suçlayamazdı... hele acıya sebebiyet vermiş olan kendisi... hiç suçlayamazdı. Ama Lillian'ın tavrında acı çekmenin hiçbir

işaretini göremiyordu. Belki de bu acıyı ancak çirkinliğinin arkasına saklayabilmiştir, diye düşündü. Ondan sonra tek düşündüğü, o tiksinti dalgasına bir dakika daha, ardından bir dakika daha dayanabilmek oldu.

Lillian susunca Rearden, “Bitti mi?” diye sordu.

“Evet, sanırım.”

“O zaman artık trene binip eve dönsen iyi olur.”

Sonunda smokinini çıkardığında kaslarının gün boyu ağır işlerde çalışmış gibi yorgun olduğunu hissetti. Kolalı gömleği terden ıslanmıştı. İçinde ne düşünce ne de duygu kalmıştı artık. Her ikisinin tortusu, ömrünün en büyük zafer duygusunun altında saklıydı: Rearden’in en büyük başarısı, Lillian’ın bu otel odasından sağ çıkmasıydı.

Rearden’in ofisine girerken Dr. Floyd Ferris’in yüzündeki ifade, kendinden emin kişilerin iyi niyetli, hoşgörülü gülümsemesiydi. Düzgün, neşeli bir sesle, güven verircesine konuşuyordu. Rearden’in üzerinde bıraktığı etki, bir kumarbazın büyük çabalarla her ihtimali hesaplamış, destedeki her kartın işaretli olduğundan emin hali gibiydi.

“Evet Bay Rearden,” diye selamladı onu. “Ünlülerin kamu hizmetlerinden nasırlaşmış elini sıkmaya alışmış biri olarak, önemli bir insanla karşılaşmanın beni hâlâ heyecanlandıracağını pek sanmazdım. Ama ister inanın ister inanmayın, şu anda heyecandan titriyorum.”

“Geldiğinize sevindim,” dedi Rearden.

Dr. Ferris oturdu, Washington’dan buraya o uzun yolculuğu yaparken yol kenarlarında gördüğü yaprakların ekim ayında büründüğü renklere dair birkaç yorumda bulundu. Bu yolculuğu sırf Bay Rearden’la yüz yüze görüşebilmek için göze almıştı. Rearden hiçbir şey söylemedi. Dr. Ferris pencereden dışarıya baktı, fabrikasının ilham verici bir görünümüne sahip olduğunu, ayrıca ülkenin en değerli üretici girişimlerinden de biri olduğunu söyledi.

Rearden, “Bir buçuk yıl önce ürünüm hakkında hiç böyle düşünmüyordunuz,” dedi.

Dr. Ferris kaşlarını kısacık bir süre için çattı, sanki kurduğu planın bir noktası yerinden kaymış, oyunu neredeyse kaybetmesine ramak kalmış gibi davrandı, sonra sesli sesli güldü, duruma yeniden hâkim olduğunu gösterdi. “O, bir buçuk yıl önceydi Bay Rearden,” dedi rahat bir sesle. “Zaman değişiyor, insanlar da onunla birlikte değişiyor... yani akıllı kişiler değişiyor, demek istiyorum. Bilgelik, ne zaman hatırlayıp ne zaman unutmak gerektiğini bilmektedir. Tutarlılık ve süreklilik, insan neslinden beklenen akıllıca bir uygulama değildir.”

Ondan sonra Dr. Ferris bir söyleve girişti. Uzlaşma ilkesi dışında hiçbir şeyin mutlak olmadığı bir dünyada tutarlılığın saçmalığını anlatıyordu. Samimi bir havada, rahat bir sesle konuşuyordu. Sanki görüşmenin ana konusunun bu olmadığını aslında ikisi de biliyormuş gibi. Ama garip olan nokta adamın önsöz gibi değil de sonsöz havasında konuşuyor olmasıydı. Sanki esas konu çoktan çözüme ulaşmıştı.

Rearden adamın, “Sizce de öyle değil mi?” demesini bekledi, bunu söylediği anda da hemen cevap verdi. “Lütfen bu randevuyu istemenizin sebebi olan acil konuya gelin.”

Dr. Ferris bir an şaşırmış gibi boş bir ifade takındı, sonra da çabucak çözülecek önemsiz bir konuyu hatırlamış gibi, “Ha, o mu?” dedi. “O konu, Rearden Metal’in Devlet Bilim Enstitüsü’ne teslim tarihleriyle ilgiliydi. Beş bin tonu 1 Aralık’ta alırsak iyi olur. Ondan sonra geri kalanı için yeni yılın birinci gününü beklemeye hazırız.”

Rearden ona uzun uzun baktı, her geçen saniye Dr. Ferris’in, tınısı odanın içinde hâlâ dolaşan neşeli sesini biraz daha tuhaf gösteriyordu. Dr. Ferris, Rearden’ın hiç cevap vermeyeceğinden korkmaya başladığı zaman Rearden konuştu. “Buraya yolladığınız deri pantolonlu trafik polisi, benimle neler konuştuğunu size bildirmedi mi?”

“Evet Bay Rearden ama...”

“Başka ne duymak istiyorsunuz?”

“Ama o beş ay önceydi Bay Rearden. Daha sonra belli bir olay yaşandı, o nedenle sizin de fikrinizi değiştirdiğinizden, bizim size sorun çıkarmadığımız gibi sizin de bize sorun çıkarmayacağınızdan emin oldum.”

“Hangi olay?”

“Sizin benden çok daha iyi bildiğiniz bir olay Bay Rearden... Ama bakın, benim de bilgim var o konuda. Bilmememi tercih ederdim herhalde, ama yine de.”

“Hangi olay?”

“Bu sizin sırrınız olduğuna göre neden sır olarak bırakmıyoruz Bay Rearden? Bugünlerde kimin sırrı yok ki? Örneğin Proje X de bir sır. Herhalde farkındasınızdır, metalinizi daha küçük miktarlarda çeşitli devlet kuruluşlarına da satın aldırabiliriz, onlar bize aktarır, siz de bunu önleyemezsiniz. Ama o zaman da birçok uyuz bürokrat...” Dr. Ferris sevimli sevimli gülümsedi. “...evet, halkın gözünde olduğu gibi, birbirimizin gözünde de sevimsiziz... O zaman birçok uyuz bürokrat da Proje X sırrına dâhil olacak demektir ki şu sıra bu hiç arzu edilmeyecek bir şey. Projeye ilgili konuların basında yer alması da iyi olmaz. Ama eğer bambaşka, çok daha ciddi bir suçtan mahkemeye verilme durumuna düşerseniz savunma olarak ilkelere sığınamaz, kamuoyunun sempatisini kazanamazsanız... Bu bizi hiç rahatsız etmese de bunun size maliyeti düşünemeyeceğiniz kadar büyük olur. Bu nedenle yapabileceğiniz en pratik şey, sırrımızı saklamamıza yardımcı olmanızdır, biz de sizin sırrınızın saklanması kolaylaştırırız... Eminim farkındasınızdır, bürokratları istediğimiz süre boyunca peşinize düşmekten uzak tutmamız da çok kolay.”

“Hangi olay, hangi sır, hangi mahkeme?”

Dr. Ferris yumuşak bir sesle, “Hadi ama Bay Rearden, çocukluk etmeyin!” dedi. “Ken Danagger’a teslim ettiğiniz dört bin ton metalden söz ediyorum tabii ki.”

Rearden cevap vermedi.

Dr. Ferris gülümseyerek, “İlke meseleleri çok can sıkıcı şeyler,” dedi. “Herkes açısından da vakti ziyan eder. Bir ilke meselesi uğruna kurban edilmeyi gerçekten ister misiniz? Üstelik bunu yaptığınızı kimse bilmezken? Bir tek siz ve ben bilirken? Ne konu hakkında ne de ilke hakkında tek kelime söyleme fırsatınız olmazken? Muhteşem bir metalin yaratıcısı olarak kahramanlaşamazken, hareketleri halkın gözüne kuşkulu gözükken hasımlara karşı dikilemezken, kahraman olmak yerine sıradan bir suçlu durumuna düşerken, kâr uğruna yasayı ihlal eden aç gözlü bir sanayici gibi görünürken, kamu yararını korumak için düzenlenmiş yasaları atlatan bir karaborsacı haline gelirken, gazetelerin ancak beşinci sayfasında, yarım sütunluk yer bulabilirken? Öyle bir kurban olmayı gerçekten ister misiniz? Çünkü konu sonunda oraya varıyor. Ya bize metali vereceksiniz ya da on yıllığına hapse girerken arkadaşınız Danagger’ı da yanınızda sürükleyeceksiniz.”

Dr. Ferris bir biyolog olarak, hayvanların korkuyu kokudan anlama yeteneğine her zaman hayranlık duymuştu. Kendisi de bu yeteneği geliştirmeye çok uğraşmıştı. Rearden’a bakarken, adamın teslim olmaya çoktan karar verdiğini düşündü çünkü onda hiçbir korku belirtisi göremiyordu.

“Muhbiriniz kimdi?” diye sordu Rearden.

“Dostlarınızdan biri Bay Rearden. Arizona’daki bir bakır madeninin sahibi. Geçen ay fazladan bir miktar bakır aldığınızı bildirdi bize. Yani yasanın üretmenize izin verdiği Rearden Metal aylık kotasına gereken tonajdan fazla bir miktar. Bakır, Rearden Metal için gerekli maddelerden biri, öyle değil mi? Bize o enformasyon yetti zaten. Gerisini izlemek kolay oldu. O madenciyi de fazla suçlamamalısınız. Biliyorsunuz, bakır üreticileri şu ara büyük baskı altında. O da bir iyilik koparabilmek için değerli bir şey sunmak zorundaydı. Zaruri ihtiyaç belgesi gerekiyordu ona. Birkaç yönergenin askıya alınmasına, biraz soluklanma payı bulabilmeye ihtiyacı vardı. Bu bilgiyi sattığı kişi, onu en iyi nerede

değerlendireceğini biliyordu. Bana getirdi. Karşılığında ihtiyaç duyduğu bazı iyilikleri kopardı tabii. Böyle olunca tüm gerekli kanıtlar... ve hayatınızın bundan sonraki on yılı benim elimde demektir. Ben de size bir değiş tokuş sunuyorum. Eminim itirazınız yoktur çünkü ticaret sizin ihtisas alanınız. Biçimi belki sizin gençliğinizdekine göre biraz farklı olabilir ama siz akıllı bir tüccarsınız. Değişen koşullardan yarar sağlamayı her zaman bilmişsinizdir. Bunlar da bugünün koşulları. Demek ki çıkarınızın nerede olduğunu görüp ona göre davranmanız zor olmayacaktır.”

Rearden sakın bir sesle, “Benim gençliğimde buna şantaj denirdi,” dedi.

Dr. Ferris sırtıttı. “Aslında öyle Bay Rearden. Ama şu anda çok daha gerçekçi bir çağdayız.”

Ama Rearden’a göre sıradan bir şantajcı ile Dr. Ferris arasında garip bir fark vardı. Sıradan şantajcı, kurbanının günahı karşısında kasılır, bunun kötü olduğunu bilir, tehdidini her ikisi için bir tehlike olarak sunardı. Dr. Ferris’te bunların hiçbirisi yoktu. Davranışı normal, doğal bir konuyla uğraşıyormuş gibiydi. Bir güvence vardı altında. Suçlamıyordu. Bir tür yoldaşlık havasına girmişti. Bunu her ikisi için varsayıyordu. Kendinden tiksine temeline oturmuş bir benzeşmeydi. Rearden’ın öne eğilmesine yol açan ani duygu, bulanık görebildiği bu iz üzerinde yeni bir adım daha keşfedeceğine yönelikti.

Rearden’ın ilgi dolu halini gören Dr. Ferris gülümsedi, doğru yaklaşımı seçtiği için kendini kutladı. Oyunu çözmüştü artık. Tüm işaretler ve tüm harita, tahmin ettiği gibi açılıyordu. Bazı insanlar her şeyi yapmaya razı olur, yeter ki adı telaffuz edilmesin, diye düşündü içinden. Ama bu adam açık sözlülük istiyordu. Zaten kendisi de sert ve gerçekçi bir kişiyle karşılaşacağını tahmin etmişti.

“Siz pratik bir insansınız Bay Rearden,” dedi dostça bir tavırla. “Neden çağın gerisinde kalmak isteyesiniz, anlayamıyorum. Neden kendinizi ayarlayıp oyunu doğru oynamıyorsunuz? Siz

onların çoğundan daha zekisiniz. Değerli bir insansınız, sizi çoktan beri istiyorduk, bu arada Jim Taggart’la arayı düzeltmek istediğinizi de görünce, sizi elde edebileceğimizi anladım. Jim Taggart’la uğraşmayı bırakın, onun bir değeri yok, pire yemi o. Siz büyük oyuna girin. Biz sizi kullanabiliriz, siz de bizi. Sizin adınıza Orren Boyle’un ayağına basmamızı mı istiyorsunuz? Size çok kötü bir kötek çekti. Onu biraz hizaya getirmemizi mi istiyorsunuz? Yapılabilir. Ken Danagger’ı mı ayarlamak istiyorsunuz? O konuda ne kadar olmayacak bir hareket yaptınız, bir bakın. Ona neden metal sattığınızı biliyorum. Çünkü kömür için ona ihtiyacınız var. O yüzden hapse girmeyi de korkunç cezalar ödemeyi de göze aldınız çünkü Ken Danagger’la arayı iyi tutmak niyetindeydiniz. Buna iyi ticaret mi diyorsunuz? Oysa bizimle anlaştığınız anda Bay Danagger’a durumu açıkça anlatabilirsiniz. Söyleneni yapmazsa hapse o girer, siz girmezsiniz çünkü onun sahip olmadığı dostlara siz sahipsiniz... Bir daha da kömür bulma konusunda kaygılanmanız gerekmez. Kendinize hangisinin daha pratik olduğunu bir sorun bakalım. Ayrıca sizin hakkınızda kim ne demiş olursa olsun, harika bir iş adamı olduğunuzu, sağlam bir gerçekçi olduğunuzu da hiç kimse inkâr etmemiştir.”

“Öyleyim,” dedi Rearden.

Dr. Ferris, “Ben de öyle düşünmüştüm,” dedi. “Başkalarının iflas edip durduğu bir dönemde bir servet kazandınız siz. Engelleri aşmayı, fabrikanızın çalışmasını sürdürmeyi, para kazanmayı her zaman başardınız. Şöhretiniz böyle artık. Şimdi de pratik bir adam olmağa cayacak değilsiniz. Niye yapasınız ki? Para kazanın yeter, ötesi neden umurunuzda olsun? İşin teori yanını Bertram Scudder gibi, Balph Eubank gibi adamlara bırakın, siz kendiniz olun. Dünyaya inip yere basın. Siz işinize duyguları karıştıracak bir adam değilsiniz.”

“Hayır,” dedi Rearden yavaşça. “Değilim. Hiçbir tür duyguyu karıştırmam.”

Dr. Ferris gülümsedi. “Bilmiyor muyuz sanıyorsunuz?” dedi. Sesinin tonunda, içini açıyormuş, bir suç ortağına kurnazlıklarını sergiliyormuş gibi bir hava vardı. “Sizin bir açığınızı yakalamak için uzun süre beklemek zorunda kaldık. Sizin gibi dürüst adamlar büyük karın ağrısıdır, büyük sorundur. Ama er geç ayağınızın kayacağını biliyorduk. İstedğimiz oydu.”

“Buna memnun gibisiniz.”

“Memnun olmak için sebeplerim yok mu?”

“Ama ne de olsa sizin yasalarınızdan birini ihlal ettim.

“Eh, yasalar niçin yapılır ki?”

Dr. Ferris, Rearden’ın yüzünde bir anda beliren ifadeyi görmedi. O ifade, görmek istediği şeyi ilk defa net biçimde görmeyi başaran birinin ifadesiydi. Dr. Ferris görebilecek aşamayı geçmişti artık. Tuzağa sıkışmış hayvana son darbeleri indirme mücadelesine gömülmüştü.

“O yasalara sahiden uyulmasını mı istiyoruz sanıyordunuz?” diye devam etti Dr. Ferris. “Onların ihlal edilmesini en çok isteyen biziz. Şunu iyi anlayın, karşınızda bir grup okul izcisi yok. O zaman, çağımızın güzel jestler yapma çağı olmadığını da anlarsınız. Biz güç peşindeyiz ve bu konuda ciddiyiz. Siz küçük kumarbazlardınız ama biz gerçek oyunu biliyoruz, bunu anlarsanız iyi olur. Masum insanları yönetebilecek güç yoktur. Herhangi bir hükümetin tek kozu, suçluların tepesine binmektir. Eh, ortada yeterli sayıda suçlu yoksa o zaman onları yaratmak gerekir. O kadar çok şeyi suç olarak ilan edersiniz ki insanların yasaları ihlal etmeden yaşaması mümkün olmaz. Bir ülke dolusu yasaya uyan halkı kim ister? Bundan kimin ne çıkarı olabilir? Ama çıkardığınız yasalar uyulamaz, uygulanamaz, nesnel olarak yorumlanamaz şeylerse o zaman bir ülke dolusu kanun kaçağı yaratırsınız. Ondan sonra da suçluluktan para kazanmaya başlarsınız. Sistem bu Bay Rearden. Oyun bu. Bunu bir kere anladınız mı sizinle iş görmek çok daha kolaylaşmış olur.”

Dr. Ferris'in ona bakışını seyreden Rearden, adamın yüzündeki ani kaygı ifadesini gördü. Panik öncesi bir ifade vardı adamın yüzünde. Sanki Dr. Ferris'in daha önce hiç görmediği bir iskambil destesinden masanın üzerine temiz bir kart düşmüştü.

Dr. Ferris'in o anda Rearden'ın yüzünde gördüğü, eski ve karanlık bir soruya birdenbire cevap bulmuş gibi bir ifadeydi. Dinginlik, rahatlama ve bir heves... Hepsi bir arada. Rearden'ın gözlerinde gençlik dolu bir netlik, dudaklarının çizgisinde belli belirsiz bir tiksinti vardı. Bunun anlamı her ne ise Dr. Ferris bunu anlayamıyordu. Ama bir tek şeyden emindi. Bu yüzde hiçbir suçluluk ifadesi yoktu.

Rearden alçak sesle, hemen hemen küçümser bir tonla, "Sistemizde bir kusur var Dr. Ferris," dedi. "Pratik bir kusur. Onun ne olduğunu da Ken Danagger'a dört bin ton metal satma suçuyla beni mahkemeye çıkardığınız zaman anlayacaksınız."

Cevabın gelmesi yirmi saniye sürdü... Rearden o saniyelerin yavaş yavaş geçişini görebiliyordu. Sürenin sonu geldiğinde Dr. Ferris, Rearden'ın son kararını duyduğuna kanaat getirdi.

"Blöf mü yapıyoruz sanıyorsunuz?" diye terslendi. Sesi uzun uzun incelediği hayvanların sesi gibi çıkmıştı. Sanki dişlerini gösteriyordu.

"Bilmiyorum," dedi Rearden. "Zaten umurumda da değil."

"Pratiklikten bu kadar uzak mı davranacaksınız?"

"Dr. Ferris, bir eylemin pratiklikten uzak olarak değerlendirilmesi, insanın neyi uygulamak istediğine göre değişir."

"Siz kendi çıkarınızı her zaman, her şeyden üstün tutmaz mısınız?"

"Şu anda yaptığım da o."

"Eğer bunu yanınıza bırakacağımızı..."

"Şimdi lütfen buradan gider misiniz?"

"Siz kimi kandırdığınızı sanıyorsunuz?" Dr. Ferris'in sesi neredeyse bir bağırtıya dönüşmüştü. "Sanayi seçkinlerinin günü

geçti artık! Sizin elinizde sırlar varsa, bizim elimizde de size dair sırlar var, ya bizim dediğimizi yaparsınız ya da...”

Rearden bir düğmeye basmıştı, Bayan Ives odaya giriyordu.

“Dr. Ferris’in akli karışmış, yolunu kaybetmiş Bayan Ives,” dedi Rearden. “Lütfen kendisine çıkış yolunu gösterir misiniz?” Sonra Ferris’e döndü. “Bayan Ives harika bir hanımefendidir. Ağırlığı elli kilo gelir, hiç pratik nitelikleri yoktur, yalnızca üstün entelektüel kapasiteye sahiptir. Hiçbir zaman salonlarda performans veremez, yalnızca fabrika gibi pratiklikten uzak yerlerde emek verir.”

Bayan Ives sanki yaptığı görev dikte almaktan daha fazla bir duygusal öneme sahip değilmiş gibi görünüyordu. Disiplinli, buz gibi bir resmîyetle dimdik duruyor, kapıyı açık tutuyordu. Dr. Ferris oraya yürüdü, kapıdan önce Bayan Ives çıktı, sonra konuk onu izledi.

Bayan Ives birkaç dakika sonra geri döndüğünde kontrol dışı bir keyifle gülüyordu.

“Bay Rearden,” dedi. Patronu için korkmasına karşılaştıkları tehlikeye, şu anki zafer dışında her şeye gülüyor gibiydi. “Siz ne yapıyorsunuz?”

Rearden daha önce kendine asla izin vermediği bir pozda oturuyordu. İş adamlarının en bayağı pozuydu bu. Koltuğunu arkaya yatırmış, ayaklarını masaya dayamıştı. Bayan Ives’a sanki bu pozda garip bir soyluluk havası var gibi geldi. Sanki kasıntı bir patronun pozu değilmiş de genç bir idealist savaşçının pozuymuş gibi.

“Galiba yeni bir kıta keşfediyorum Gwen,” diye cevap verdi Rearden neşeyle. “Amerika ile birlikte keşfedilmesi gerekirken nedense keşfedilememiş bir kıta.”

Eddie Willers masanın karşısından işçiye bakarak, “Seninle konuşmam, sana anlatmam gerekiyor,” dedi. “Neden bana yarıyor, bilemiyorum ama iyi geliyor... Senin dinlemen iyi geliyor.”

Vakit geç olmuş, yer altındaki kafeteryada ışıklar kısılmıştı. Ama Eddie Willers hâlâ işçinin gözlerinin dikkatle ona baktığını görebiliyordu.

“Sanki hiç... hiç insan kalmamış, insanların kullandığı diller de kalmamış gibi hissediyorum,” dedi Eddie Willers. “Sokak ortasında avaz avaz bağırırsam duyacak kimse yokmuş gibi hissediyorum... Yo, hissettiğim tam olarak bu değil, aslında şöyle: Sokaklarda birisi bağırıyor ama insanlar oradan geçiyor, ses onlara hiç ulaşmıyor gibi hissediyorum... Üstelik bağırın Rearden, Danagger ya da ben değiliz ama yine de üçümüz bağırıyormuşuz gibi geliyor... Birinin onları korumak için kolları sıvaması gerekmez miydi sence? Ama kimse yapmadı ve yapmayacak. Rearden ile Danagger bu sabah jüri tarafından suçlu bulundu. Yasadışı yollardan metal ticareti yapmaktan. Gelecek ay mahkemeye çıkacaklar. Philadelphia sorgulamasında ben de salondaydım. Rearden çok sakindi. İçimden hep, onun gülümsediğini hissedip durdum, oysa yüzünde öyle bir ifade yoktu. Danagger sakinden de beter durumdaydı. Tek kelime söylemeden öylece duruyordu. Salon bomboşmuş gibi. Gazeteler ikisinin de hapse atılması gerektiğini yazıyor... Yo... hayır, titremiyorum, iyiyim ben. Birazdan hiçbir şeyim kalmaz... Dagny’ye o yüzden bir şey söylemedim. Patlayıveririm diye korktum, oysa onun işini daha da zorlaştırmak istemiyorum. Onun neler hissettiğini biliyorum... Evet, bana anlattı. Titremiyordu ama daha beter durumdaydı. Hani insan hiçbir şey hissetmiyormuş gibi davrandığında kaskatı bir hale bürünür ya, işte öyleydi. Hem... bak, sana hiç senden hoşlandığımı söylemiş miydim? Çok hoşlanıyorum senden. Şu şimdiki görünüşünden. Bizi duyuyorsun, anlıyorsun. Ne mi dedi? Garipti aslında. Hank Rearden için korkmuyor. Ken Danagger için korkuyor. Rearden’in buna dayanacak güce sahip olduğunu ama Danagger’in dayanamayacağını söyledi. Dayanamayacağından çok... dayanmayı denemeyeceğini. Dagny... devrilme sırasının Ken Danagger’da olduğundan emin. Ellis Wyatt ve diğer herkes

gibi. Pes edip ortadan kaybolmak... Neden mi? Onun düşünce-sine göre stres düzeyinde bir kayma oluyor. O anın tüm stresi bir tek kişinin omzuna kalınca ortadan kaybolan o kişi oluyor. Bir sütun yıkılmış gibi. Bir yıl önce ülkenin başına gelebilecek şeylerin en kötüsü Ellis Wyatt'ın kaybolması olabilirdi ancak. Ve onu kaybettik. Dagny'ye göre o günden bu yana, olayın ağırlık merkezi çılgınca kayıp duruyor. Kontrolden çıkmış, batmak üzere olan bir kargo gemisi gibi. Bir sanayiden bir sanayiye, bir insandan bir insana. Bir kişiyi kaybettiğimiz anda bir başkasına olan ihtiyaç çok daha büyüyor. Sonrasında kaybettiğimiz de o oluyor. Şu anda da ülkenin kömür arzının Boyle ya da Larkin gibi adamların eline kalmasından daha büyük felaket olabilir mi? Koskoca kömür sektöründe Ken Danagger'dan başka adam gibi adam kalmadı. Dagny de bu yüzden Ken Danagger'ın artık fişlenmiş biri olduğunu hissettiğini söylüyor. Sanki üstüne spot ışığı tutulmuş, onu da biçimleri bekleniyormuş gibi... Neye gülüyorsun? Saçma gelebilir ama bence de doğru... Ne? Eh tabii, çok zeki kadındır. Hem de nasıl! Sonra bir başka şey daha var ona göre. Kesilip biçilmeden önce adamın belli bir zihinsel durum düzeyine gelmesi gerekiyor, diyor. Öfke ya da umutsuzluk açısından değil, bunların her ikisinden de çok daha fazla bir şey. Bunun ne olduğunu tarif edemiyor ama Ellis Wyatt'ın o duruma geldiğini, ona bir şeyler olacağını yangından çok önce de biliyordu. Bugün duruşma salonunda Ken Danagger'ı gördüğünde onun da artık yok ediciye hazır hale geldiğini söyledi... Evet, o kelimeyi kullandı. Yok ediciye hazır, dedi. Yani o, bütün bunların şans eseri ya da kazara olduğunu düşünmüyor. Hepsinin ardında bir sistem, bir niyet, bir insan olduğu kanısında. Ülkede başıboş dolaşan bir yok edici var, temel direkleri birer birer kesiyor, sonunda yapının başımıza çökmesini sağlamaya çalışıyor. Acımasız bir yaratık, akla sığmaz bir amaçla harekete geçmiş durumda... Dagny onun Ken Danagger'ı almasına izin vermeyeceğini söylüyor. Sürekli Danagger'ı durdurmaktan söz ediyor. Yok edici gelme-

den önce onunla konuşmak, ona yalvarıp yakarmak, kaybettiği şey ne ise onu yeniden kazanmasını sağlamak, onu yok ediciye karşı güçlendirmek istiyor. Danagger'a ilk ulaşan olabilme konusunda çok kaygılı. Danagger insanlarla görüşmeyi reddetmiş. Pittsburgh'a, kendi madenine dönmüş. Ama Dagny bugün geç saatlerde onu telefonda bulmuş, yarın öğleden sonra görüşmek üzere randevulaşmış... Evet, yarın Pittsburgh'a gidiyor... Evet, Dannager için korkuyor. Çok korkuyor. Hayır, yok ediciyle ilgili hiçbir şey bilmiyor. Kim olduğuna dair hiçbir fikri, hatta var olduğuna dair hiçbir kanıtı yok, ortada yalnızca yok ettiklerinden oluşmuş bir liste var o kadar. Ama Dagny onun var olduğundan emin... Hayır, amacını tahmin edemiyor. Şu dünyada onu haklı gösterecek hiçbir şey olamayacağını söylüyor. Zaman zaman, dünyada en çok bulmak istediği insanın o olduğunu düşünüyor. Motoru icat edeni bulmaktan bile çok istiyor onu bulmayı. Onu ilk gördüğü yerde vurup öldürmeye hazır olduğunu söylüyor. Bu uğurda kendi hayatını feda etmeye hazır olduğunu ancak önce onun hayatını kendi eliyle sona erdirdiğinden emin olmak istediğini... Çünkü o gelmiş geçmiş en kötü insan. Dünyanın beynini boşaltıp yok eden biri. Sanırım zaman zaman ona da fazla geliyor tüm bunlar. Ona bile. Ne kadar yorgun olduğunu fark etme izni vermiyor kendine. Geçen sabah işe çok erken geldim, onu kendi ofisindeki kanepede uyurken buldum. Masa lambası hâlâ yanıyordu. Gece evine gitmemişti. Durup öylece baktım ona. Koca demiryolu sistemi çökse yine de uyandırmazdım onu... Uyurken mi? Genç bir kız gibi görünüyordu. Kimsenin ona zarar veremeyeceği bir dünyaya uyanacağından emin gibiydi. Saklayacak, korkacak hiçbir şeyi yokmuş gibi. Esas korkunç olan da oydu. Yüzündeki o masumluk, saflık. Oysa bedeni yorgunluktan yıkılmış, çöktüğü yerde kalmıştı. Görünüşü... Baksana, niçin soruyorsun uyurken nasıl gözüktüğünü? Evet haklısın, ben niye söz ediyorum ki bundan? Etmemem gerekir. Neden aklıma geliyor bunlar, bilemiyorum. Bana aldırma sen. Yarına bir şeyim kalmaz.

Herhalde duruşma salonunda yaşadıklarımın etkisinden henüz kurtulamadım. Kafamdan atamadığım düşünce, eğer Rearden ile Danagger gibi adamlar da hapse atılıyorsa o zaman biz nasıl bir dünyada çalışıyoruz ve hangi amaç için çalışıyoruz? Hiç mi adalet kalmadı dünyada? Duruşma salonundan çıkarken bunu bir muhabire söyleme budalalığına düştüm. Bana güldü, ‘John Galt kim?’ dedi. Söylesene, neler oluyor bize? Hiç mi hukuk adamı kalmadı? Onları savunacak hiç kimse yok mu? Hey, duyuyor musun beni? Onları savunacak hiç kimse yok mu?

“Bay Danagger az sonra müsait olacak Bayan Taggart. Odasında bir ziyaretçisi var. Lütfen mazur görün.”

Pittsburgh’a kadar olan uçak yolculuğu sırasında Dagny kaygılarına neden de bulamamış, onları bir kenara itmeyi de başaramamış, gerilip durmuştu. Dakikaları saymak için hiçbir neden yoktu ama içinde acele etme konusunda kör bir telaş vardı. Bu kaygıları, Ken Danagger’ın ofisinin bekleme salonuna girdiği anda sona erdi. Ulaşmıştı ona. Hiçbir engel çıkmamıştı, içinde bir güven, korkunç bir rahatlama hissediyordu.

Sekreterin sözleri o huzuru yok etti. Korkaklaşıyorsun, dedi Dagny kendine. Duyduğu kelimeler onu sarsmıştı. Hiçbir sebep olmadığı halde, taşıdıkları anlamdan çok daha fazla sarsmıştı.

“Çok özür dilerim Bayan Taggart.” Bu sözleri duyunca orada öylece, cevap vermeden kalakaldığını fark etti. “Bay Danagger sizinle hemen görüşecek. Oturmaz mısınız?” Sekreterin sesinde, onu bekletmenin çok uygunsuz olduğunu düşünüyormuş gibi bir endişe vardı.

Dagny gülümsedi. “Yo, bir mahzuru yok,” dedi.

Sekreterin karşısındaki ahşap koltuğa oturdu, sigara almak üzere uzandı, vazgeçti. Sigarayı bitirmeye zamanı olup olmadığını bilmiyor, olmayacağını umuyordu. Ama sonra sigarayı hızla yaktı.

Danagger kömür şirketinin merkezi, eski stilde inşa edilmiş bir binaydı. Pencereden görünen tepelerin gerisinde bir yerlerde,

Danagger'ın vaktiyle madenci olarak çalıştığı ocaklar vardı. Ofisini hiçbir zaman madenlerinden fazla uzağa taşımamıştı.

Dagny ocak girişlerini yamaçlarda görebiliyordu. Dev bir yer altı krallığına açılan küçük madeni çerçeveler gibi görünüyordlardı. Tepelerin turuncu kızıl karışımı rengine karşı, pek mütevazı bir halleri vardı. Haşın mavi gökyüzünün altında, ekim sonu güneşine karşı, ağaç yaprakları bir alev denizi gibiydi. Dalgalar halinde geliyor, o küçük kapıları yutmaya hazırlanıyorlarmış gibi. Dagny ürpererek gözlerini kaçırdı. Aklında Wisconsin tepelerindeki, Starnesville yolundaki alev rengi yapraklar vardı.

Parmakları arasındaki sigaranın yalnızca izmaritinin kaldığını gördü. Hemen bir yenisini yaktı.

Duvardaki saate göz attığında sekreter de saate bakıyordu. Randevu saat üçteydi. Şu anda ise saat 15.12'yi gösteriyordu.

“Lütfen bağışlayın Bayan Taggart,” dedi sekreter. “Bay Danagger'ın görüşmesi her an bitebilir. Kendisi randevularında son derece dakiktir.”

“Biliyorum.” Ken Danagger'ın programına tren tarifesi gibi uyduğunu, ziyaretçisi beş dakika gecikse randevuyu hemen iptal ettiğini bilirdi.

Sekreter geçkince, hiç evlenmemiş bir kadındı. Sert bir hali vardı. Hiçbir şeyden sarsılmazmış gibi, dengeli bir nezaket sergiliyordu. Bembeyaz bluzu bu kömür tozu dolu havaya nasıl meydan okuyorsa kendi tavrı da öyleydi. Dagny onun gibi tecrübeli birinin böyle heyecanlı görünmesine şaşıyordu. Kadın sohbe kalkışmıyor, sessizce oturuyor, önündeki gazetenin açık duran sayfasına bakıyordu. Dagny'nin sigarasının yarısı duman olup uçtuğunda kadın hâlâ aynı sayfaya bakıyordu.

Başını kaldırıp saate baktığında bu sefer saat 15.30'du.

“Bunun bağışlanmaz bir şey olduğunu biliyorum Bayan Taggart.” Sesindeki kaygı artık iyice ortaya çıkmıştı. “Anlamakta zorluk çekiyorum.”

“Bay Danagger'a burada olduğumu söyler misiniz?”

“Yapamam!” Sesi bir çığlık gibi çıkmıştı. Dagny’nin şaşkın bakışını görünce açıklama zorunluluğunu hissetti. “Bay Danagger’la interkomdan görüştüm, hangi koşullar altında ve hangi sebeple olursa olsun rahatsız edilmemesini istedi.”

“Bunu ne zaman yaptı?”

Geçen sessizlik süresi, cevabı sarmalayan bir hava yastığı gibiydi. “İki saat önce.”

Dagny, Danagger’ın ofisinin kapalı kapısına baktı. Kapının öte yanından bir ses duyuyordu ama ses öyle zayıftı ki tek kişinin sesi mi, yoksa iki kişinin konuşması mı, anlaşılmıyordu. Kelimeleri, sesin duygusal tonunu ayırt etmek de olanaksızdı. Çok alçak, dengeli bir sesler dizisiydi. Normal gibiydi. Ses yükselmiyor, tizleşmiyordu.

“Bay Danagger ne zamandır bu görüşmede?” diye sordu.

“Saat birden beri.” Sekreter ciddiydi. Sonra bir özür sözü ekledi. “Program dışı bir ziyaretçiydi, yoksa Bay Danagger bunun böyle olmasına asla izin vermezdi.”

Kapı kilitli değil, diye düşündü Dagny. İçinden kalkıp kapıyı açmak, içeri girmek için mantıksız bir arzu kabarıyordu. Kapı birkaç ahşap levhadan yapılmış, bir de pirinç tokmak takılmıştı. Kolunun hafif bir baskısı yeterdi. Ama gözlerini kaçırdı. Uygar düzenin ve Ken Danagger’ın haklarının, her kilitten daha sağlam bir engel oluşturduğunu biliyordu.

Yanındaki tablada biriken izmaritlerin sayısına baktı, bunun neden içini ürperttiğini merak etti. Sonra... o anda Hugh Aks-ton’ı düşündüğünü fark etti. Ona mektup yazmış, Wyoming’deki lokantasına yollamıştı. Mektupta, üzerinde dolar işareti olan si-garayı nereden aldığını sormuştu ona. Ama mektup geri gelmişti. Üzerinde, alıcısının adres bırakmadan oradan ayrıldığına dair bir damga vardı.

Kendine öfkeyle, bunun şu anki konuyla hiçbir ilgisi olmadığını, sinirlerini kontrol etmesi gerektiğini söyledi. Ama eli

telaşla tablanın düğmesine bastı, izmaritlerin bir an önce içeriye düşüp görünmez olmasını sağladı.

Başını kaldırdığında, sekreterin gözlerini ona diktiğini gördü. “Özür dilerim Bayan Taggart. Ne yapacağımı bilemiyorum.” Açık bir yakarıştı bu. “Araya girmeye cesaret edemem.”

Dagny yavaşça, ofis görgü kurallarına meydan okurcasına sordu. “Kim var Bay Danagger’ın yanında?”

“Bilmiyorum Bayan Taggart. Beyefendiyi daha önce hiç görmedim.” Dagny’nin gözlerinde apansız beliren ifadeyi görünce ekledi. “Sanıyorum Bay Danagger’ın çocukluk arkadaşlarından biri.”

“Ya!” Dagny rahatlamıştı.

“Habersiz çıkageldi, Bay Danagger’ı görmek istedi. Bu randevuyu Bay Danagger’ın ona kırk yıl önce verdiğini söyledi.”

“Bay Danagger kaç yaşında?”

“Elli iki,” dedi sekreter. Sonra düşünceli bir sesle ekledi. “Bay Danagger on iki yaşında çalışma hayatına atılmış.” Bir sessizlik daha oldu, sonra kadın yine konuştu. “Garip olan, ziyaretçisi kırk yaşında bile göstermiyor. Otuzlu yaşlarındaymış gibi duruyor.”

“Adını vermiş miydi?”

“Hayır.”

“Nasıl biri?”

Sekreter birdenbire gülümsedi. Sanki hevesle bir iltifat sunmaya hazırlanıyordu. Ama sonra gülümsemesi birdenbire kayboldu. “Bilmiyorum,” dedi tedirgin bir sesle. “Tarif etmesi zor biri. Çok garip bir yüzü var.”

Uzun süre sessiz kaldılar. Saat artık 15.50’yi gösteriyordu. Birdenbire sekreterin masasında bir zil çaldı. Danagger’ın odasından geliyordu ses. Sekreterin içeri girmesine izin verilmişti.

İkisi aynı anda ayağa fırladı, sekreter derhal ileri atıldı. Rahatlamıştı, gülümsüyordu. Bir an önce kapıyı açmaya koştu.

Dagny ofise girerken özel kapının bir önceki ziyaretçinin ardından kapandığını gördü. Derken kapının kanadı sesli biçimde yerine oturdu, cam kısmı titredi.

Giden adamı, Ken Danagger'ın yüzünde bıraktığı izlenimden görüyordu. Mahkemede gördüğü yüz değildi bu yüz. Yıllardır bildiği, katı ve duygusuz görünen yüz de değildi. Yirmi yaşında bir gencin umabileceği ama kolay kolay elde edemeyeceği bir yüzdü. Her türlü gerilimin silindiği, çizgi dolu yanakların, buruşuk alnın, kır saçların bile yüzdeki umut kompozisyonuyla, heves ve dinginlikle farklı görüldüğü bir yüzdü. Bu yüzdeki ana tema... kurtuluştı.

Dagny girerken Danagger ayağa kalkmadı. Sanki bu anın gerçeğine tam olarak dönememiş, yerleşik kuralları unutmuştu. Ama Dagny'ye öyle saf ve iyi bir ifadeyle gülümsüyordu ki Dagny de elinde olmadan gülümsedi. İçin için, her insan karşısındakini böyle selamlamalı, diye düşünüyordu. Kaygısı yok oldu, içinde her şeyin yolunda olduğuna, korkulacak hiçbir şeyin olamayacağına dair duygular uyandı.

“Nasılsınız Bayan Taggart?” diye sordu Danagger. “Beni bağışlayın, sizi beklettim. Lütfen oturun.” Masasının karşısındaki koltuğu gösterdi.

“Beklemek sorun değil,” dedi Dagny. “Bana bu randevuyu verdiğiniz için size minnettarım. Hayati önem taşıyan bir konuda sizinle bir an önce konuşmam gerekiyordu.”

Danagger dikkat dolu bir yüzle masasında öne eğildi. Önemli iş konuları ele alınırken her zaman böyle yapardı. Ama Dagny, tanıdığı biriyle konuşuyormuş gibi bir his duymuyordu. Bir yabancıydı karşısındaki. Bir süre sonra sustu. Kafasında hazırladığı iddialardan pek de emin olmadığını görüyordu.

Danagger ona sessizce baktı, sonra, “Bayan Taggart,” dedi. “Bugün çok güzel bir gün. Herhalde yılın en son güzel günü. Hep yapmak istediğim ama hiç vakit bulamadığım bir şey var. Gelin birlikte New York'a dönelim, Manhattan Adası çevresindeki turlardan birine katılalım. Dünyanın en harika kentine son bir kez daha bakalım.”

Dagny hiç hareketsiz oturuyor, oda fırıl fırıl dönmesin diye gözlerini sabit tutmaya çalışıyordu. Karşısındaki adam, hiçbir zaman bir arkadaşına sahip olmamış, hiç evlenmemiş, hiç tiyatroya ya da sinemaya gitmemiş, kimsenin ondan iş dışında bir nedenle bir dakika bile çalmasına izin vermemiş Ken Danagger'dı.

“Bay Danagger, ben buraya hem sizin hem de benim şirketimin geleceği için hayati önem taşıyan bir konuyu konuşmaya geldim. Mahkûmiyetinizi konuşmaya geldim.”

“Ha, o mu? Onun için kaygılanmayın. Önemi yok. Ben emekli oluyorum.”

Dagny hiç kıpırdamadı. Hiçbir şey hissedemedi.

Acaba insanın hep korktuğu ama mümkün olacağına inanmadığı idam kararını dinlerken hissettiği şey de bu muydu?

İlk hareketi, ani bir refleksle özel kapıya doğru bakmak oldu. Alçak sesle, duyduğu yoğun nefretle âdeta kıvranarak, “Kimdi o?” diye sordu.

Danagger güldü. “Eğer o kadarını anladıysanız bu soruya cevap vermeyeceğimi de anlamış olmalısınız.”

“Ah Tanrım, Ken Danagger!” diye inledi Dagny. Adamın deminki sözleri umutsuzluk, sessizlik, cevaplanmayan sorular engelinin çoktan aralarına dikildiğini gösteriyordu. Duyduğu nefret, onu bir an için dik tutan son bağıdı. O da kopunca Dagny bir anda çöktü. “Ah Tanrım!”

“Yanılıyorsun çocuğum,” dedi Danagger yumuşak bir sesle. “Neler hissettiğini biliyorum ama yanılıyorsun.” Sonra daha resmî bir sesle devam etti. Sanki uygun davranış kurallarını yeni hatırlıyor, kendini iki tür gerçek arasında dengelemeye çalışıyordu. “Üzgünüm Bayan Taggart. Buraya bu görüşmenin hemen ardından geldiğiniz için üzgünüm.”

“Çok geç kaldım,” dedi Dagny. “Zaten bunu engellemeye gelmiştim. Bunun olacağını biliyordum.”

“Neden?”

“Sıranın sizde olduğunu düşünecekti, biliyordum... Her kimse o.”

“Öyle mi? Bu garip. Ben bilmiyordum.”

“Sizi uyarmak istedim. Sizi... ona karşı silahlandırmak istedim.”

Danagger gülümsedi. “Sözüme inanın Bayan Taggart, inanın ve zamanlama konusunda kendinize işkence etmeyin. Zaten başka türlü olamazdı.”

Her geçen saniyeyle birlikte Danagger’ın biraz daha uzaklaştığını, artık ona ulaşmanın zorlaştığını hissediyordu. Ama aralarında hâlâ bir köprü vardı ve acele etmek zorundaydı. Öne eğildi ve çok alçak sesle, duygu yoğunluğuyla abartılı denge kazanmış bir tonda konuştu. “Üç saat önce neler düşündüğünüzü, neler hissettiğinizi, kim olduğunuzu hatırlıyor musunuz? Madenlerinizin sizin gözünüzdeki önemini hatırlıyor musunuz? Taggart Transcontinental’ı ya da Rearden Metal’i hatırlıyor musunuz? Onlar adına bana cevap verir misiniz? Anlamama yardımcı olur musunuz?”

“Elimden geldiği kadarıyla.”

“Emekli olmaya mı karar verdiniz? İşinizi mi bırakıyorsunuz?”

“Evet.”

“Sizin için artık hiçbir anlamı yok mu?”

“Anlamı eskisinden daha çok.”

“Ama yine de bırakıp gidecek misiniz?”

“Evet.”

“Neden?”

“Ona cevap veremem.”

“İşini çok seven siz, işten başka hiçbir şeye saygı duymayan siz, amaçsızlığın, eylemsizliğin, ilgisizliğin her türlüünden tiksinen siz... sevdiğiniz hayat türünden mi uzaklaşıyorsunuz?”

“Hayır. Onu ne kadar sevdiğimi yeni keşfettim.”

“Ama işsiz ve amaçsız yaşamaya mı niyetleniyorsunuz?”

“Öyle düşünmenize sebep olan nedir?”

“Kömür madenciliğini başka bir yerde mi sürdüreceksiniz?”

“Hayır, kömür madenciliği yapmayacağım.”

“O halde ne yapacaksınız?”

“Henüz karar vermedim.”

“Nereye gidiyorsunuz?”

“Buna cevap vermem.”

Dagny bir an duraksadı, gücünü toplamaya çalıştı ve kendine, hissetme, dedi. Ona hissettiklerini gösterme. Duygular o köprüyü sislendirmesin, koparmasın. Sonra aynı dengeli sesle, “Emekliliğinizin Hank Rearden’a, bana ve geride kalan diğerlerimize ne yapacağının farkında mısınız?” dedi.

“Evet. Şu an bunu sizden bile iyi görebiliyorum.”

“Ve bu sizin için hiçbir anlam taşıyor mu?”

“İnanmak istemeyeceğiniz kadar anlam taşıyor.”

“O halde bizi neden terk ediyorsunuz?”

“İnanmazsınız, ben de anlatamam ama sizi terk etmiyorum.”

“Biz çok daha fazla yük taşımak zorunda kalacağız. Yağmacıların bizi mahvedeceğini bildiğiniz halde kayıtsız kalıyorsunuz.”

“Bundan o kadar emin olmayın.”

“Hangisinden? Sizin kayıtsızlığınızdan mı, yoksa bizim mahvoluşumuzdan mı?”

“İkisinden de.”

“Ama biliyorsunuz. Bu sabah biliyordunuz. Bunun ölümüne bir savaş olduğunun farkındaydınız. Siz de bizden biriydiniz... yağmacılara karşı.”

“Ben biliyorum ama siz bilmiyorsunuz desem, kelimelerime anlam yüklediğimi sanacaksınız. O halde nasıl isterseniz öyle düşünün, ama cevabım bu.”

“Anlamını bana söylemeyecek misiniz?”

“Hayır. Onu keşfetmek size kalıyor.”

“Siz dünyayı yağmacılara bırakmaya isteklisiniz. Biz değiliz.”

“İkisinden de o kadar emin olmayın.”

Dagny çaresizlik içinde sustu. Danagger’ın davranışındaki gariplik, altında yatan belirgin basitlikteydi. Son derece doğal konuşuyor gibiydi. Cevapsız soruların ve trajik esrarengizliğin

orta yerinde... Artık hiçbir sır kalmadığı, esrarengiz bir olayın da hiçbir zaman var olmadığı izlenimini yaratıyordu.

Yine de Dagny ona bakarken, o huzurlu görünümde ilk çatlağı görebildi. Danagger bir düşünceyle mücadele içindeydi. Bir an kararsızlık yaşadı ancak sonra, "Hank Rearden konusunda..." dedi. "Bana bir iyilik yapar mısınız?"

"Elbette."

"Lütfen ona söyler misiniz... Bakın, ben insanlardan pek fazla hoşlanmam ama o her zaman saygı duyduğum biriydi. Ne var ki... aslında böyle hissettiğimi bugüne kadar bilmiyordum ama o benim sevdiğim tek insan. Ona bunu söyleyin ve deyin ki keşke ben... yo, hayır, herhalde ona söyleyebileceklerim bu kadar... Gittim diye beni belki de lanetleyecektir. Ama belki de bunu yapmaz."

"Ona söylerim."

Danagger'ın sesindeki o gizli acıyı sezince Dagny kendini ona öyle yakın hissetmişti ki vurduğu bu darbeyi vurabileceğine inanmak zor geliyordu. Son bir çaba daha gösterdi.

"Bay Danagger, diz çöküp size yalvarsam, henüz bulamadığım kelimeleri bulabilsem, sizi durdurmak için bir şansım olur mu?"

"Olmaz."

Bir an sonra Dagny düz bir sesle, "Ne zaman bırakıyorsunuz?" diye sordu.

"Bu gece."

Eliyle pencerenin dışındaki tepeleri gösterdi. "Danagger Kömür'e ne olacak? Onu kime bırakıyorsunuz?"

"Bilmiyorum... umurumda da değil. Hiç kimseye ya da herkese. Kim almak isterse ona."

"Onu tasfiye de etmiyorsunuz, kendinize bir halef de seçmiyorsunuz, öyle mi?"

"Hayır. Niye yapayım ki bunu?"

"Onu iyi ellere bırakmak için. En azından kendi seçtiğiniz birini başına getiremez misiniz?"

“Seçtiğim bir kimse yok. Benim için fark etmez. Hepsini size bırakmamı ister misiniz?” Elini bir beyaz kâğıda uzattı. “İstiyor-sanız sizi tek halef olarak atayan kâğıdı hemen yazıp imzalarım.”

Daggy dehşet içinde, başını elinde olmaksızın iki yana salladı. “Ben yağmacı değilim!”

Danagger kıkır kıkır gülererek kâğıdı yana itti. “Gördünüz mü? Bilerek ya da bilmeyerek doğru cevabı verdiniz. Danagger Kömür’ü merak etmeyin. En iyi halefı de seçsem en kötüsünü de seçsem, hiç de seçmesem bir şey fark etmez. Bundan sonra kim devralırsa alsın, ister insanlar, ister otlar yönetsin, hiç fark etmez.”

“Ama yürüyüp gitmek ve onu terk etmek, öylece terk etmek... Bir sanayi girişimini sanki göçebelerin, vahşi ormanlarda gezenlerin çağında yaşıyormuşuz gibi bırakmak...”

“Ya nerede yaşıyoruz?” Danagger gülümsüyordu ona. Yarı alaycı yarı merhametli bir gülümsemesi vardı. “Neden bir tapu, bir vasiyetname bırakayım? Yağmacıların hâlâ özel mülkiyet geçerliymiş gibi numara yapmasına yardımcı olmak istemem. Ben onların kurduğu sisteme uyuyorum. Bana ihtiyaçları yokmuş, öyle diyorlar. Yalnızca kömürüme ihtiyaçları varmış. Eh, alsınlar o zaman.”

“Yani bu demek oluyor ki onların sistemini kabul ediyorsunuz, öyle mi?”

“Ediyor muyum?”

Daggy inledi. Gözü özel kapıdaydı. “Ne yaptı size?”

“Bana var olma hakkımın olduğunu söyledi.”

“Üç saat içinde bir insanın elli iki yıllık hayatını tersine çevirmenin mümkün olabileceğine inanmazdım.”

“Yaptığı şeyin bu olduğunu sanıyorsanız ya da bana akla sığmaz bir vahiy getirdiğini düşünüyorsanız o zaman bunun size ne kadar şaşırtıcı gözüküğünü anlayabilirim. Ama yaptığı bu değildi. Yalnızca benim ya da herhangi bir insanın, kendini mahvetmekle uğraşmadığı zamanda ne uğruna yaşadığını gösterdi.”

Soruların boşuna olduğunu anlıyordu Dagny. Ona söyleyebileceği hiçbir şey yoktu.

Danagger onun eğik duran başına baktı, yumuşak bir sesle konuştu. "Siz her zaman cesur bir insan oldunuz Bayan Taggart. Şu anda ne yaptığınızı ve bunun size neye mal olduğunu biliyorum. Kendinize işkence etmeyin. Bırakın gideyim."

Dagny ayağa kalktı. Konuşmak üzereydi. Ama Danagger onun bir anda aşağıya doğru baktığını, öne atılıp masanın kenarında duran kül tablasını kapattığını gördü.

Tablada bir sigara izmariti vardı. Dolar işareti basılmış bir izmarit.

"Ne oldu Bayan Taggart?"

"O... o mu içti bunu?"

"Kim?"

"Ziyaretçiniz mi içti bu sigarayı?"

"Bilemiyorum, herhalde öyledir. Evet, sanıyorum bir ara sigara içerken gördüm onu... Durun bakayım... hayır, bu benim markam değil. Demek ki o içmiş."

"Bu sabah bu odaya başka ziyaretçi geldi mi?"

"Hayır. Ama neden soruyorsunuz Bayan Taggart? Ne oluyor?"

"Bunu alabilir miyim?"

"Neyi? Sigara izmaritini mi?" Adam ona şaşkın şaşkın bakıyordu.

"Evet."

"Tabii... ama neden?"

Dagny avucuna koyduğu izmarite, mücevhere bakar gibi bakıyordu. "Bilmiyorum... Ne işime yarayacağını bilmiyorum, yalnızca bir ipucu bu." Acı acı gülümsedi. "Kendime ait bir sırrın ipucu."

Dagny ayaktaydı ancak gitmek konusunda isteksizdi. Ken Danagger'a, dönüşü olmayan bir yere gidecek kişiye son kere bakıyormuş gibi bakıyordu.

O da bunu fark etti, gülümsedi, elini uzattı. "Veda etmiyorum çünkü çok geçmeden sizi yine göreceğim," dedi.

Dagny hevesle, “Ya!” derken onun elini kendi elleri arasında sımsıkı tuttu. “Geri dönecek misiniz?”

“Hayır. Siz bana katılacaksınız.”

Binaların yukarısındaki karanlıklarda belli belirsiz bir kırmızılık kalmıştı; fabrika sağlamış ama uyuyormuş gibi. Sağ olduğunu fırınların dengeli soluklarıyla yürüyen bantların uzaktan gelen kalp atışları belli ediyordu. Rearden ofisinin penceresinde durmuş, elini doğramaya dayamıştı. Gözleri upuzun bir duvar oluşturan düşey şeritlere bakıyordu. Kok fırınlarının aküleri idi bunlar. Dar bir kapı açıldı, kısacık bir süre boyunca alevler görüldü, akkor halindeki kok yavaşça dışarı kaydı; dev bir ekmek kızartma makinesi gibi. Bir an hareketsiz durdu, sonra köşeli bir çatlak belirdi, aşağıdaki raylar üzerinde bekleyen kepçeye boşaldı.

Danagger kömürü, diye düşündü Rearden. Kafasında yalnızca bu kelimeler vardı. Geri kalanı bir yalnızlık duygusundan ibaretti. Öyle engin bir yalnızlık ki o koca boşluğun içinde kendi acısı bile yutulup gidiyor, yok oluyordu.

Dagny dün ona yararsız çabalarını anlatmış, Danagger’ın mesajını da aktarmıştı. Bu sabah da Danagger’ın ortadan kaybolduğu duyulmuştu. Uykusuz gece boyunca ve sabahtan beri işlere gergin biçimde konsantre olmanın yanı sıra o mesaja vereceği cevap dolaşıyordu kafasında. Seslendirme fırsatını hiçbir zaman bulamayacağı cevap.

“Tek sevdiğim insan.” Ken Danagger’dan geliyordu bu söz. Ağzından, “Buraya bak Rearden,” cümlesinden daha kişisel hiçbir söz duymadığı Danagger’dan. Neden ucunu bıraktık bu işin, diye düşündü. Neden masalarımızdan uzakta, tatsız yabancılar arasında sürgüne gidip birlikte hüküm giydik? Neden o insanlar isteğimizi, hevesimizi yok etti? Neden dostluğu, insan sesi duymayı bile istemez olduk? Kardeşim Philip’i dinlemekle ziyan ettiğim bir tek saati şimdi geri kazanıp Ken Danagger’a verebilir miyim? Çalışmalarımızın karşılığında tek ödül olarak o işkenceyi, bizde

tiksintiden başka bir şey uyandırmayan insanları seviyormuş gibi yapmayı kabullenmeyi görevimiz haline getiren de kim? Kayalar, metalleri eritip kendi amacımıza hizmet ettirmeyi başaran bizler, insanlardan kendi istediğimizi almaya neden çalışmadık?

Rearden kafasındaki kelimeleri boğmaya çalıştı. Artık onları düşünmenin bir işe yaramayacağını biliyordu. Ama oradaydı kelimeler. Ölüye söylenen sözler gibilerdi: *Hayır, gittiğin için seni lanetlemiyorum, eğer yanında götürdüğün soru ve acı oysa. Neden sana söyleme şansını tanımadın bana? ... Neyi? Onayladığımı mı? ... Hayır, ama seni suçlayamadığım gibi, izleyemeyeceğimi de.*

Gözlerini kapattı, bir anlık da olsa rahatlama izni verdi kendine. Şu anda o da her şeyi terk edip gitse hissedebileceği duygu bu olurdu. Kaybının şoku içinde, yüreğinde incecik bir iplik gibi imrenme duygusu hissetti. Onlar her kimse neden bana da gelmediler? Neden onları çekip gitmeye yönelten o karşı konulmaz mantığı bana da sunmadılar? Ama bir an sonra geri dönen öfke dalgası, ona yaklaşmaya kalkacak adamı öldüreceğini gösterdi ona. Onu fabrikasından uzaklaştıracak sırrın ilk sözcüklerini duyamadan öldürmüş olurdu adamı.

Vakit geçiyordu. Elemanları evlerine gitmişti. Evine kadar olan yolu da bomboş geçecek akşamı da hiç istemiyordu. Ken Danagger'ı silip yok eden düşmanın, fabrika ışıklarından uzaklaştığı anda, yoldaki karanlıkta onu beklediğini hissediyordu. Artık duyarsız sayılmazdı. Ama gelen her kimse, nereden geliyorsa, burada ona karşı güvendeyim, diye düşündü. Sanki çevresinde bir ateş halkası vardı da kötülüklerin yaklaşmasını önlüyordu.

Uzaktaki karanlık binanın kara camlarına vuran pırıltılı beyaz ışıklara baktı. Güneş ışığının sular üzerindeki hareketsiz pırıltıları gibilerdi. Kendi bulunduğu binanın tepesindeki neon ışığın yansımasıydı bu... Rearden Metal yazısının. Geçmişinin tepesine de bir ışıklı levha koyup Rearden Hayat diye yazmak istediği geceyi hatırladı. Neden istemişti bunu? Kimin gözleri görsün diye?

İlk defa acı bir şaşkınlıkla, bir zamanlar hissettiği o coşkulu gururun insanlara duyduğu saygıdan kaynaklandığını, onların beğenisine ve yargısına değer verdiği için doğduğunu fark etti. Artık böyle bir şey hissetmiyordu. O levhayı dikkatine sunabileceği insanlar yoktu.

Pencereye arkasını döndü, kolunun sert bir hareketiyle pardösüsünü kaptı. Bu hareketle kendini yeniden disipline sokmayı umuyordu. Pardösünün önünü kapattı, sonra ofisten çıkarken hızlı hareketlerle tüm ışıkları söndürdü.

Kapıyı açtı, sonra bir anda durdu. Loş olan dış odanın köşesinde bir tek masa lambası yanıyordu. Masanın kenarına rahat bir pozda ilişmiş bekleyen adam Francisco d'Anconia'ydı.

Rearden hiç kıpırdamadı, Francisco'nun ona, bir sırrı çok iyi anlayan iki komplocu arasındaki göz kırpmaya denk bir ifadeyle gülümsemesine baktı. Bir anlıktı bu etki. Hemen hemen fark edilemeyecek kadar kısa sürmüştü. Kendisi kapıda belirlediği anda Francisco saygıyla hemen ayağa kalkmıştı. Kusursuz bir resmîyet havasında hareket ediyordu. Hiçbir küstahlığa pay bırakmayacağı belliydi. Ama bir selam ya da açıklama sunmamış olması yine de bir yakınlık ifadesiydi.

Rearden sert bir sesle, "Burada ne yapıyorsunuz?" diye sordu.

"Bu gece beni görmek isteyeceğinizi düşündüm Bay Rearden."

"Neden?"

"Geç saatlere kadar ofisinizde kalma sebebiniz ne ise aynı sebeple. Çalışmıyordunuz."

"Ne zamandan beri burada oturuyorsunuz?"

"Bir iki saat."

"Neden kapımı vurmadınız?"

"İçeri girmeme izin verir miydiniz?"

"Bu soruyu sormakta geç kaldınız."

"Gideyim mi Bay Rearden?"

Rearden eliyle kendi ofisinin kapısını gösterdi. "İçeri gelin."

Rearden ofisin ışıklarını yeniden açarken acele etmiyordu. Bir yandan içinden, kendine hiçbir şey hissetme izni vermemesi gerektiğini söylüyor ama hayatın, tanımlayamadığı sessiz bir heves duygusuyla geri dönüşünü hissediyordu. Bilinçli olarak kendine verdiği mesaj ise, *dikkatli ol* diyordu.

Masasının kenarına ilişti, kollarını göğsünde kavuşturdu, karşısında saygıyla ayakta durmayı sürdüren Francisco'ya baktı ve soğuk bir gülümsemeyle, "Buraya neden geldiniz?" diye sordu.

"Cevap vermemi istemiyorsunuz aslında Bay Rearden. Bu gece ne kadar umutsuz bir yalnızlık hissettiğinizi bana da başka kimseye de belli etmek istemezsiniz. Bana soru sormazsanız bunu inkâr etme mecburiyetini de hissetmezsiniz. Yalnızca zaten bildiğiniz şeyi kabullenin... yani benim bildiğimi."

Rearden bir yandan küstahlığın, diğer yandan açık sözlülük karşısında duyulan hayranlığın başlattığı öfkeyle cevap verdi. "İsterseniz belli de ederim. Sizin bilmeniz benim için neyi değiştirir ki?"

"Biliyor olmam ve önem vermem Bay Rearden. Çevrenizde bu durumda olan tek kişi benim."

"Neden önem veresiniz? Ayrıca bu akşam neden sizin yardımınıza ihtiyaç duyayım?"

"Çünkü hayatınızdaki en anlamlı kişiyi suçlayıp lanetlemek kolay bir şey değildir."

"Benden uzak durursanız sizi lanetlemem."

Francisco'nun gözleri biraz açıldı, sonra genç adam sırtarak konuştu. "Ben Bay Danagger'dan söz ediyordum."

Rearden bir an için sanki kendi suratına tokat atmak istiyor-muş gibi göründü, sonra yavaşça güldü, "Pekâlâ, oturun," dedi.

Francisco'nun bu durumdan nasıl yararlanacağını görmeyi bekliyordu ama Francisco sessizce söz dinledi. Yüzündeki gülümsemede şaşılacak kadar çocuksu bir hava vardı. Aynı anda hem zafer hem de minnet ifadesi.

"Danagger'ı lanetlemiyorum," dedi Rearden.

“Öyle mi?” Bu söz vurgudan yoksun biçimde, pat diye düşmüş gibiydi. Alçak sesle söylenmişti. Ve hemen hemen tedbirli bir sesle. Francisco’nun yüzünde gülümsemeden hiçbir kalıntı yoktu.

“Öyle. Kimin nereye kadar dayanması gerektiğine karar vermeye çalışmam. Çöktüyse onu yargılamak bana düşmez.”

“Çöktüyse mi?”

“Eh, çökmedi mi?”

Francisco arkasına yaslandı. Gülümsemesi geri dönmüştü ama mutlu bir gülümseme değildi bu. “Onun yok olması sizi nasıl etkileyecek?”

“Biraz daha çok çalışmak zorunda kalacağım, o kadar.”

Francisco pencereden dışarıya, kırmızı derenin üzerindeki kara köprüye döndü. “Şu kirişlerin her birinin taşıyabileceği bir yük sınırı var,” dedi. “Sizinki nedir?”

Rearden güldü. “Korktuğunuz o mu? Buraya onun için mi geldiniz? Çökerim diye mi korkmuştunuz? Beni kurtarmak mı istediniz? Tıpkı Dagny Taggart’ın Ken Danagger’ı kurtarmak istemesi gibi, öyle mi? Ona vaktinde ulaşmaya çalıştı ama başaramadı.”

“Öyle mi? Bilmiyordum. Bayan Taggart ve ben birçok konuda görüş ayrılığı içinde olmuştuzdur.”

“Kaygılanmayın. Ben kaybolacak değilim. Varsın hepsi pes etsin, çalışmayı bıraksın. Ben yapmam. Sınırım nedir bilmiyorum, umurumda da değil. Bilmem gereken bir tek şey var, ben durdurulamam.”

“Herkes durdurulabilir Bay Rearden.”

“Nasıl?”

“Bu yalnızca insanın itici gücünü bilmesiyle ilgili.”

“Nedir o?”

“Sizin biliyor olmanız gerekir Bay Rearden. Siz dünyada kalan son ahlaklı insanlardan birisiniz.”

Rearden acı acı güldü. “Bana hemen hemen her şey denmişti ama o denmemiştir. Üstelik yanılıyorsunuz. Ne kadar yanıldığınızdan haberiniz dahi yok.”

“Emin misiniz?”

“Bilmek istiyorum, ahlaktan söz etmenize yol açan nedir?”

Francisco pencerenin dışını, fabrikanın tesislerini işaret etti.

“Bu.”

Rearden ona uzun süre, hiç kıpırdamadan baktı, sonra bir tek soru sordu. “Ne demek istiyorsunuz?”

“Eğer ahlaki davranış gibi soyut bir ilkenin maddi âlemdeki yansımasını görmek istiyorsanız, işte orada. Dönüp bakın Bay Rearden. Her kirişi, her borusu, teli, vanası, bir soruya cevap verilerek seçilip takılmış: Doğru mu, yanlış mı... Doğruyu seçmek zorundaydınız, ayrıca bildiğiniz kadarıyla en iyisini seçmek zorundaydınız. Amacınıza en iyi uyanını. Amacınız da çelik yapmaktı... Sonra daha da ilerlemek, bilgiyi artırmak, daha iyisini, daha da iyisini yapmak. Amacınız her zaman sizin değer standardınız oldu. Kendi kararlarınıza göre hareket etmeniz gerekiyordu. Yargı ve karar yeteneğine sahip olmanız şarttı. Kararınıza uygun şekilde davranacak cesarete de. Doğruyu, en iyiyi yapma yolunda katıksız, amansız bir adanmışlık. Kararınızın tersine hareket etmeye sizi hiçbir şey yönlertemezdi. Yanlış olduğuna karar verdiğiniz şeyi yapamazdınız. Kötü demekti o çünkü. Biri size fırını ısıtmanın en iyi yolu içini buzla doldurmaktır, demiş gibi. Milyonlarca insan bile, koskoca bir millet bile Rearden Metal’den vazgeçmeye razı edemedi sizi. Çünkü o metalin değerinin büyüklüğünü ve yarattığı gücü biliyordunuz. Ama sizin hakkınızda merak ettiğim şey şu Bay Rearden, neden doğa söz konusu olunca bir ilkeye, insanlar söz konusu olunca ise başka bir ilkeye göre yaşıyorsunuz?”

Rearden’ın gözleri ona öyle bir dikkatle kilitlenmişti ki konuştuğunda, zihnini başka tarafa çekmekte zorluk çekiyormuş gibi sesi büyük bir çabayla, yavaş yavaş çıktı. “Ne demek istiyorsunuz?”

“Neden hayatınızın amacına da fabrikanızın amacına olduğu kadar net ve katı biçimde bağlı kalmıyorsunuz?”

“Ne demek istiyorsunuz?”

“Buradaki her tuğlayı, çelik yapma amacına uygunluğu açısından değerlendirerek işe dâhil ettiniz. Çalışmalarınızın ve çeliğinizin hizmet ettiği amaçlar konusunda da bu kadar sıkı davrandınız mı? Hayatınızı çelik yapmaya adamakla neyi başarmayı umuyorsunuz? Yaşadığınız günlere hangi standarda göre değer biçiyorsunuz? Örneğin Rearden Metal’i yapabilmek için on yıllık soluksuz çabayı niçin gösterdiniz?”

Rearden gözlerini kaçırdı. Omuzlarının bir an hafifçe бүкүлүшү, hayal kırıklığına uğradığını gösteriyordu. “Eğer bunu bana sormak zorundaysanız vereceğim cevabı anlayamayacaksınız demektir.”

“Anladığımı söylesem ama siz beni anlamıyorsunuz desem... beni kapı dışarı eder miydiniz?”

“Sizi çoktan kapı dışarı etmeliydim... o halde devam edin, ne demek istediğinizi söyleyin bana.”

“John Galt Hattı’nın raylarından gurur duyuyor musunuz?”

“Evet.”

“Neden?”

“Çünkü gelmiş geçmiş en iyi raylar onlar.”

“Neden yaptınız onları?”

“Para kazanmak için.”

“Para kazanmanın çok daha kolay yolları vardı. Neden en zorunu seçtiniz?”

“Taggart’ın düğününde yaptığınız konuşmada kendiniz söylediniz: Kendi en iyi çabalarımı, başkalarının en iyi çabalarıyla değiş tokuş edebilmek için.”

“Amaçınıza ulaşabildiniz mi?”

Anlık bir sessizlik oldu. “Hayır,” dedi Rearden.

“Para kazandınız mı?”

“Hayır.”

“En iyiyi üretmek için enerjinizi sonuna kadar zorladığınızda, bunun ödül getirmesini mi yoksa ceza olarak size dönmesini mi beklersiniz?” Rearden cevap vermedi. “Bildiğiniz tüm edep, şeref,

adalet standardı size... ödüllendirilmeniz gerektiğini söylemiyor mu?”

“Evet,” dedi Rearden. Alçak sesle konuşmuştu.

“O zaman ödül yerine ceza gelince... ne tür bir kuralı kabul etmiş oluyorsunuz?”

Rearden cevap vermedi.

Francisco devam etti. “Çoğunlukla kabul gören bakış açısına göre toplum içinde yaşamak, tek başına bir çölde doğayla mücadele halinde yaşamaya oranla hayatı kolaylaştırır. Yani nerede metale ihtiyaç duyan ya da metal kullanan biri varsa Rearden Metal o kişi için hayatı kolaylaştırmıştır. Ama sizin için kolaylaştırdı mı?”

Rearden yine alçak sesle, “Hayır,” dedi.

“Peki hayatınızı, metali üretmeden önceki durumda mı bıraktı?”

“Hayır...” Kelime yarıda kesilmiş, sanki ardından gelen düşüncüyü durdurmaya çalışmıştı.

Francisco’nun sesi tokat etkisi yarattı. Bir emirdi ağzından çıkan. “Söyleyin!”

“Daha da zorlaştırdı.” Rearden’ın sesi dümdüzdü.

“John Galt Hattı için gurur duyarken ne tür insanları düşünüydünüz?” Francisco’nun sesindeki ritim, kelimelerine amansız bir netlik yüklüyordu. “Hattı kendi eşitlerinizin kullanmasını mı istediniz? Ellis Wyatt gibi enerji devlerinin mi? O sayede giderek daha yüksek başarı düzeylerine tırmanacaklarını mı düşündünüz?”

Rearden hevesle, “Evet,” dedi.

“Peki, sizin zihinsel kapasitenize ulaşamayan ama dürüstlük açısından sizin gibi olanların da hattı kullandığını görmek istemiş miydiniz? Eddie Willers gibi kişilerin? Onlar sizin metalinizi icat edebilecek kapasiteye sahip değil. Ama ellerinden gelenin en iyisini yaparlar, sizin kadar çok çalışır, kendi çabalarıyla yaşarlar, sizin rayınız üzerinde yolculuk ederken sessizce minnetlerini sunarlar size. Onların verebileceğinden daha fazlasını siz onlara verdiniz diye.”

“Evet,” dedi Rearden yavaşça.

“Ya hiçbir çaba göstermeyen, sızlanıp duran pasif tipler tarafından kullanılmasını istediniz mi? Becerileri en alt memur kadar bile olmayan ama şirket yöneticilerinin kazanacağı parayı isteyen, bir başarısızlıktan bir başarısızlığa sürüklendikleri halde bunun faturasını sizin ödemenizi isteyen, kendi dileklerini sizin çalışmalarınıza denk, kendi ihtiyaçlarını sizin çabalarınızdan daha çok ödül kazanmaya hak sahibi görenler? Onlara hizmet etmenizi, hayatınızın amacı olarak onlara hizmet etmeyi seçmenizi, gücünüzün sessiz, ücretsiz, ödüksüz köle emeğine dönüşmesini bekleyenler? Sizin işiniz yalnızca vermek, onlarınki yalnızca almak. Sizin üretmek, onlarınki tüketmek. Size hiçbir karşılık ödenmemesini sağlamak. Ne maddi ne de manevi olarak. Ne servet ne takdir ne saygı ne de minnet var ortada. Sizin hattınızda yolculuk ederken sizinle alay etsinler, size küfredsinler diye. Çünkü size hiçbir şey borçlu değiller. Parasını sizin ödediğiniz şapkalarını başlarından çıkarmak zorunda bile değiller. Bu muydu istediğiniz? Bundan gurur duyar mıydınız?”

“O hattı havaya uçururdum.” Rearden’ın dudakları bembeyazdı.

“Öyleyse neden yapmıyorsunuz, Bay Rearden? Tarif ettiğim üç tip insan içinde... hangileri yok ediliyor, hangileri hattınızı kullanıyor?”

Upuzun bir sessizlik boyunca fabrikanın uzaklardaki bölümlerinden, metalin kalp atışlarını dinlediler.

Francisco, “Son tarif ettiğim, başkasının çabalarından belki bir kuruşu kendine isteyen insan tipidir,” dedi.

Rearden cevap vermedi. Karşıdaki karanlık pencerelerde, neon ışıkların yansımalarına bakıyordu.

“Dayanıklılığınıza bir üst limit koymamaktan gurur duyuyorsunuz Bay Rearden. Çünkü doğruyu yaptığınızı düşünüyorsunuz. Ama ya yaptığınız doğru değilse? Ya değerlerinizi kötülüğün hizmetine sunuyor, sevdiğiniz, saydığınız ve beğendiğiniz her şeyi yok edecek bir araç haline getiriyorsanız? Kendi kurallarınızı demir dökümcüler arasında nasıl dalgalandırıyorsanız, insanlar

arasında da öyle dalgalandırsanıza! Metal alaşımına yüzde bir yabancı madde karışmasına izin vermezken... kendi ahlaki kurallarınıza nelerin girmesine izin verdiniz böyle?”

Rearden çok sessiz oturuyordu. Aklındaki kelimeler, arayıp durduğu yoldan aşağı birbirini izleyen adımların temposu gibiydi. Bu kelimeler, *kurban rolünü kabullenme* idi.

“Doğanın güçlüğüne teslim olmayan, onu fethedip kendi zevkinize, kendi konforunuza boyun eğdiren siz... insanların elinde nelere teslim oldunuz? İnsanın cezayı ancak yanlış yapınca alacağını yaptığınız işten bilen siz, nelere dayanmaya razı oldunuz? Ve hangi nedenle? Ömrünüz boyunca hep kınandınız. Üstelik hatalarınız yüzünden değil en üstün nitelikleriniz yüzünden. Sizden nefret edildi. Kusurlarınız yüzünden değil başarılarınız yüzünden. En gurur duyduğunuz karakter özellikleriniz nedeniyle küçümsendiniz. Kendi kararınıza göre hareket etme cesaretini gösterdiğiniz, kendi hayatınızın sorumluluğunu kendi başınıza taşıdığınız için bencillikle suçlandınız. Bağımsız zihniniz yüzünden size küstah dediler. Ödünsüz dürüstlüğünüz yüzünden zalim dediler. Keşfedilmemiş alanlara cesaretle atılmanızı sağlayan öncü ruhunuz yüzünden antisosyal dediler. Amaca yönelişiniz ve öz disiplininiz yüzünden acımasız dediler. Servet yaratma gücünüzün büyüklüğü nedeniyle açgözlü dediler. Akla sığmaz düzeyde enerji yayan size, parazit dediler. Siz gelmeden önce çaresiz, açlıktan ölmek üzere olan insanların yaşadığı yerlerde bereket yarattınız, bu yüzden de vurguncu dediler. Onları hayatta tutan güç siz olduğunuz halde size sömürücü dediler. Aralarında en ahlaklı, en temiz kişi olan sizi, ‘adi materyalist’ diyerek hor gördüler. Hiç durup da onlara, ne hakla, hangi kurala, hangi standarda göre, diye sordunuz mu? Hayır. Hepsine dayandınız ve sesinizi çıkarmadınız. Onların kurallarına boyun eğdiniz, kendi kurallarınızın bayrağını çekmediniz. Bir tek metal çivi imal etmek için bile ne sıkı bir ahlaka sahip olmak gerektiğini bildiğiniz halde size ahlaksız demelerine izin verdiniz, insanoğlu-

nun doğayla iş görmek için en sıkı değer sistemlerini uygulamak zorunda olduğunu bildiğiniz halde insanlarla iş görürken bir sisteme ihtiyaç olmadığını düşündünüz. Silahların en tehlikelisini düşmanlarınızın eline bıraktınız. Sizin hiç kuşkulandığınız ve anlamadığınız bir silah... Onların silahı, kendi ahlak sistemleri. Kendinize bir sorun, onu ne kadar derinlemesine ve korkunç biçimlerde kabullenmişsiniz. Ahlaki değerler sisteminin insan hayatına neler yapabildiğini sorun kendinize. Neden onsuz var olamayacağını, yanlış standartları kabullenirse ona neler olacağını, kötüyü iyi sayarsa başına neler geleceğini sorun. Beni lanetlemeniz gerektiğini düşündüğünüz halde neden bana doğru çekildiğinizi söyleyeyim mi size? Bütün dünyanın size borçlu olduğu şeyi size ilk veren kişi ben olduğum için. İnsanlarla iş görmeden önce onlardan talep etmiş olmanız gereken şeyi. Ahlaki onayı!”

Rearden bir anda ona döndü, sonra kısa bir an hareketsiz kaldı. Francisco öne eğildi, sanki tehlikeli bir uçuşun sonunda iniş yapıyordu. Gözleri kararlıydı ama bakışları yoğunluktan titriyor gibiydi.

“Büyük bir günahınız var Bay Rearden. Onların iddia ettiğinden daha büyük. Ama onların dediği türden değil. En büyük suç, hak edilmeyen suçluluğu kabul etmektir. Siz ömrünüz boyunca hep bunu yaptınız. Şantaj parası ödediniz... hem de günahlarınız için değil sevaplarınız için. Hak edilmemiş bir cezanın yükünü taşımaya razı oldunuz. Sevaplarınız büyüdükçe onun da ağırlığının artmasını kabullendiniz. Ama sizin sevaplarınız, insanları sağ tutan şeydi. Sizin kendi ahlak sisteminiz, ona uyarak yaşadığınız halde hiç savunmadığınız, hiç ifade etmediğiniz o sistem, insanoğlunun varlığını sürdüren sistemdi. Eğer bunun için cezalandırıldıysanız sizi cezalandıranların sistemi nasıldı? Sizinki yaşama sistemiydi. Ya onlarınki? Kökünde hangi değerler yatıyordu? Nihai amacı neydi? Yaşadıklarınızı yalnızca servetinizi çalmak için kurgulanmış bir komplo mu sanıyorsunuz? Servetin kaynağının ne olduğunu bilen biri olarak, bunun çok daha öte, çok daha beter bir şey olduğunu

bilmeniz gerekir. Benden insanın itici gücünü isimlendirmemi mi istediniz? İnsanın itici gücü, ahlaki değerler sistemidir. Onların sisteminin sizi nereye doğru götürdüğünü, nihai hedef olarak size neyi sunduğunu sorun kendinize. Bir insanı öldürmekten daha kötüsü, ona intiharı iyi bir değer olarak satmaktır. Bir insanı kurban edip fırına atmaktan daha beteri, o fırına kendisinin atlamasını sağlamaktır. Kendi iradesiyle... üstelik fırını da kendisi kurarak. Kendileri de açıkça söylüyor, onların size ihtiyacı var ve karşılığında da sunabilecekleri hiçbir şey yok. Siz onlara destek vermeliymişsiniz çünkü sızsız yaşayamazlarmış. Bunu da onlar söylüyor. Beceriksizliklerini ihtiyaçlarıymış gibi göstermenin ne kadar ayıp olduğunu düşünün. Size olan ihtiyaçları... Bunu, sizin çektiğiniz işkenceyi haklı gösterecek bir sebepmiş gibi sunuyorlar. Kabul etmeye razı mısınız? Kendi dayanma gücünüz, acılarınız pahasına, sizi yok edecek olanların ihtiyaçlarını karşılamanın tatminini satın almayı istiyor musunuz?”

“Hayır!”

“Bay Rearden,” dedi Francisco. Sesi ciddi ve sakindi. “Eğer karşınızda Atlas’ı görseniz, hani dünyayı omuzlarında taşıyan o devi... Göğsünden kanlar boşalır, dizleri bükülürken, kolları titrerken ama yine de son gücüyle dünyayı havada tutmaya çalışırken görseniz... O ne kadar çabalarsa dünyanın o kadar ağırlaştığını fark etseniz... Ne yapmasını söylerdiniz ona?”

“Ben... bilemiyorum. Ne yapabilir ki? Siz ne söylerdiniz ona?”

“Vazgeçmesini.”

Metalin sesi düzensiz bir akış halinde geliyordu. Ritmi fark etmek olanaksızdı. Bir mekanizmanın çalışması gibi değil de her seferinin ardında bilinçli bir hareket varmış gibi. Bir yükseliş, ardından dişlilerin iniltisiyle bir çöküş. Çıkan titreşim ara sıra pencere camlarını da titretiyordu.

Francisco’nun gözleri Rearden’a dikilmişti. Sanki delik deşik bir hedefe bakarak mermi rotalarını inceliyordu. Rotaları bulmak zordu. Masanın kenarına ilişmiş o zayıf beden dimdikti. Soğuk

mavi gözlerde yalnızca uzaklara çakılmış bakışların yoğunluğu vardı. Acıyı belli eden yalnızca o esneklikten yoksun dudakların çizgisiydi.

“Devam edin,” dedi Rearden zorlukla. “Söyleyin. Bitmedi, değil mi?”

“Daha yeni başlıyorum.” Francisco’nun sesi sertti.

“Nereye varmaya çalışıyorsunuz?”

“Ben bitirmeden anlayacaksınız. Ama önce bir soruya cevap vermenizi istiyorum: Üstlendiğiniz yükü gerçekten anlıyorsanız nasıl oluyor da...”

O anda bir alarm sesi duyuldu ve pencerenin dışındaki dünyayı gökyüzünü delen bir roket gibi sarstı. Bir süre öyle sürdü, sonra inişe geçti ve ardından tekrar yükseldi; inişli çıkışlı ses helezonları oluşmaya başlamıştı. Sanki korkuya karşı daha yüksek sesle haykırabilmek için soluk savaşı veriyormuş gibi. Bir acı çılgılığıydı bu ses. İmdat çılgılığıydı. Fabrikanın yaralı bedeni, ruhunu korumaya çalışırken ağlıyor gibiydi.

Rearden sesi ilk duyduğu anda kapıya doğru atıldığını sanıyordu ama geciktiğinin farkındaydı çünkü Francisco’yu önünde görüyordu. Aynı çağrıya uyup fırlamıştı o da. Koridorda Rearden’in önünde koşuyor, âdeta uçuyordu. Asansörün düğmesine bastı ama beklemeden merdivenlere atılıp yarışircasına inmeye koyuldu. Rearden da onun peşinden koşuyor, her katta asansörün nerede olduğunu kontrol ediyordu. Bina yüksekliğinin yarısına geldiklerinde asansör onlara yetişti. Daha giriş katına inmenin sarsıntısı bitmeden Francisco kapıyı açıp fırlamış, imdat çağrısına ulaşmaya çalışıyordu. Rearden kendini iyi koşucu sayardı ama önünde uçan gölgeye yetişemiyordu. Peş peşe, kızılıklarla karanlıkları aştılar. Önündeki, hayranlık duyduğu için şimdi kendine kızdığı o işe yaramaz sosyete çapkınıydı.

Dere, yüksek fırının yan tarafında açılan bir delikten dışarı akıyordu. Ateş gibi kırmızı değildi. Güneş ışığı gibi beyazdı. Toprak yol üzerinde akıyor, ikide bir dallara ayrılıyor, buharların

sisi arasında sabah güneşi gibi parlıyordu. Sıvı demirdi akan. Alarm da bir patlamayı haber veriyordu.

Fırına gelen yük, yüksekteyken kopup düşmüş, deliği açmıştı. Fırından sorumlu ustabaşı yerde hareketsiz yatıyordu. Fıskıran beyaz sıvı deliği yavaşça büyütüyor, adamlar kumlarla, hortumlarla, yangın killeriyle akıntıyı kesmeye uğraşıyordu. Dere kayar gibi akıyor, önüne çıkanı yutuyor, acı dumanlara sarıp yok ediyordu.

Rearden durumu kavrayabilmek için bir iki saniyeye ihtiyaç duydu. O arada birinin, fırının dibinde yükseldiğini gördü. Kızılığın önünde kara bir gölge gibiydi. Beyaz gömlek kolunun havada çevrildiğini, kara bir nesneyi yakalayıp fıskıran metalin kaynağına doğru savurduğunu gördü. Bu gördüğü Francisco d'Anconia'ydı. Yaptığı hareket, Rearden'ın artık kimsenin yapamayacağına inandığı türden bir hareketti. Bunu bilen kimsenin kalmadığını sanıyordu.

Yıllar önce Rearden, Minnesota'da adı pek duyulmamış bir çelik fabrikasında çalışmıştı. Oradaki işi, yüksek fırın dolduktan sonra deliği elle kapatmaktı. Bunu da akkor killeri oraya atıp metalin akışını keserek yapıyordu. Tehlikeli bir işti. Nice kişi hayatını kaybetmişti bunu yaparken. Daha sonra hidrolik tabanca icat edilince, bu usullerden vazgeçilmişti. Ama kötü durumdaki bazı fabrikalarda hâlâ eski yöntemlerin uygulandığına da rastlanıyordu. Rearden işi iyi öğrenmiş, başarıyla yapmıştı ama aradan geçen yıllar içinde bunu bilen başka hiç kimseye rastlamamıştı. Şimdi fıskıran buharlar arasında, delinen fırın ortamında, sosyete çapkınının ince uzun vücuduna bakıyor, onun bu işi ustaca başardığını görüyordu.

Rearden'ın ceketini çıkarıp gördüğü ilk işçiden gözlüğü kapması, hemen kafasına geçirip fırının ağzına, Francisco'nun yanına koşması bir iki saniye sürdü. Konuşmaya vakit yoktu. Hissetmeye de merak etmeye de vakit yoktu. Francisco ona sadece bir kez baktı, Rearden'ın gördüğü tek şey kara lekeli bir surat, kara gözlükler ve koskoca bir sırtıma ifadesi oldu.

Pişmiş çamurun oluşturduğu kaygan rampa üzerinde, akan sıcak derenin yanı başında duruyorlardı. Delik ayaklarının dibindeydi. Akış devam ediyor, kıvrılan dillerin gaz gibi görünmesine rağmen aslında kaynar metal olduğu belli oluyordu. Rearden'ın bilinci, eğilmeler, ağırlığı kaldırmalar, nişan almalar, aşağıya atmalar, o daha yerine varmadan yenisi için eğilmelerden oluşan bir dizi haline gelmişti. Nişan alırken çok dikkat etmek gerekiyordu. Zihni aslında fırını kurtarmaya odaklanmıştı. Ayaklarının bastığı yer çok tehlikeliydi. Bir şey olursa kendini de kurtarabilmeliydi. Bundan başka hiçbir şeyin farkında değildi. Yalnızca bunun, kendi kapasitesini onaylayan, coşkulu bir iş olduğunu hissedebiliyordu. Aksiyon. Hedef. İrade. Tabii bir de kızıl alevlere karşı gelen o kara silüet, omuzlar, dirsekler, ustaca atışlar, özgüvenli hareketler vardı. Bu kişiyi şimdiye kadar yalnızca resmî kılıkta içinde, balo salonlarında görmüştü Rearden. Kelimeleri düşünmeye, konuşmaya, açıklama yapmaya hiç zaman yoktu fakat asıl Francisco d'Anconia'nın bu olduğunu biliyordu artık. Daha ilk başta onda bunu görmüş, bunu sevmişti zaten. Bu kelime de şaşırtmadı onu. Çünkü kafasında kelime yoktu. Yalnızca sevinç dolu bir duygu vardı: Damarlarına yeni bir enerji akıtan coşku.

Vücudunun ritmi, yüzündeki kavurucu sıcak, omuzlarındaki kış gecesi... O anda evrenin esasının bu olduğunu görmüştü sanki. Felakete teslim olmama yolunda ani bir karar vermişti. Onunla mücadele etme yolunda ani bir itkiye kapılmıştı. Kendi kazanma yeteneğinin verdiği zafer duygusunu yaşıyordu. Bunları Francisco'nun da hissettiğinden emindi. O da aynı içgüdüyle hareket ediyordu. Bunu hissetmek doğrudu, iyiydi. İkisi de şimdi olmaları gereken kişilerdi. Rearden, eyleme dönük o yüzdeki ter lekeleri ile karalıkları görüyordu. Ömründe gördüğü en neşeli yüzdü karşısındaki.

Fırın tepelerindeydi. Borularla, buharlarla sarılıp sarmalanmış kapkara bir yaratığa benziyordu. Sanki nefes nefeseydi. Kızıl soluklar salıyor, o soluklar fabrikanın üzerinde kol geziyordu. O,

kan kaybından ölmesin diye uğraşıyordu her ikisi de. Ayaklarının çevresinde kıvılcımlar uçuşuyordu. Bu kıvılcımlar fişkırıyor, giysilerine tutunuyor, sonra orada fark edilmeden ölüyordu. Elleri de değişiyor, tenlerini yakıyordu. Artık derenin akış hızı yavaşlamaya başlamıştı. Göremedikleri kadar uzakta oluşturdukları barajı yer yer ve parça parça aşabiliyordu.

Tüm bunlar öyle çabuk gerçekleşmişti ki Rearden'ın olup bitenleri kavraması ancak her şey bittikten sonra gerçekleşebildi. İki önemli an vardı, o kadarını biliyordu. Birincisi, Francisco'nun bedeninin hırsla savruluşu, bloku savuruşuydu. Sonra bir geri çekilme yaşandı; Francisco kendini arkaya doğru verdi, kolları havada savruldu ve bedeni dengesini kaybetti. Üstüne bastıkları bu kaygan zeminde aradaki mesafeyi aşip ona doğru sıçramak her ikisinin de ölümü olabilirdi... İkinci an da onun Francisco'nun yanına sıçraması, onu kollarıyla kavraması, beyaz kuyunun tepesinde boşlukta sallanmaları, sonra Rearden'ın dengesini bulup onu geri çekmesi, bir an için onu bağrına basmasıydı. Sanki tek oğluymuş gibi. Sevgisi, korkusu, rahatlama, bir tek cümlede toplandı.

“Dikkat et, seni budala!”

Francisco eğilip bir blok daha kaptı, işe devam etti.

İş bitip delik kapandığında Rearden kol ve bacak kaslarında korkunç bir acı hissetti. Kıpırdayacak gücü kalmamıştı. Ama yine de kendini, sabah olmuş da ofisine yeni geliyormuş gibi hissediyordu. Onlarca yeni sorun çıksa çözmeye hazırdı. Francisco'ya baktı, giysilerinde kara delikler açıldığını ilk defa fark etti. Elleri de kanıyordu. Şakağının bir kısmının derisi yüzülmüştü. Yanağına doğru ince bir çizgi halinde kan akıyordu. Francisco gözlüğü alnına doğru itti, Rearden'a sırtıttı. Bir sabah gülümsemesi gibiydi...

Sürekli gücenmiş ifadeli, aynı zamanda küstah tavırlı bir genç adam koşarak yaklaştı. “Kurtaramadım Bay Rearden!” Sonra upuzun açıklamalara girdi. Rearden tek kelime söylemeden ona

arkasını döndü. Bu genç adam, fırının basınç göstergesinden sorumlu olan asistandı. Üniversiteyi yeni bitirmişti.

Rearden'ın zihninin köşesinde bir yerde, bu tür kazaların giderek daha sık olmaya başladığı gerçeği vardı. Buna yol açan, kullanmak zorunda kaldığı cevherdi. Ama ne bulabiliyorsa onu kullanmak zorundaydı. Eski işçileri, bu tür felaketlerden kaçma yollarını her zaman bulabiliyordu. Onlardan hangisi olsa yaklaşan tehlikeyi görür, önlemeyi becerirdi. Fakat onlardan da pek kimse kalmamıştı artık. Kimi bulursa onu çalıştırmak zorundaydı. Çevresinde dönen buharlar arasında koşup yardıma gelenlerin hepsine nispeten yaşlı işçiler olduğunu görmüştü. Bu ülkenin gençlerine ne oluyor, diye merak etti. Ama üniversite mezunu gencin yüzüne bakınca merakı yok oldu. Görmek istemiyordu o yüzü. İçinden bir ses, eğer düşman buysa korkacak bir şey yok, diyordu. Bunların hepsi aklından geçti, dışarının karanlığına karıştı. Onları silen de Francisco d'Anconia'nın görüntüsüydü.

Francisco'nun çevredeki adamlara emirler verdiğini görüyordu. Adamlar onun kim olduğunu, nereden ortaya çıktığını bilmiyor ama yine de onu dinliyorlardı. İşini bilen biri olduğu belliydi. Francisco bir cümlemin orta yerinde sustu. Rearden'ın yaklaştığını, dinlemeye başladığını görmüştü. Gülerek, “Şey, özür dilerim!” dedi. Rearden da, “Devam et. Buraya kadar hepsi doğru!” diye seslendi.

Karanlıkta yan yana ofise dönerken hiç konuşmadılar. Rearden içinde sevinç dolu bir gülüşün kabardığını hissediyordu. Dönüp Francisco'ya göz kırpmak geliyordu içinden, Francisco'nun kabullenmeyeceği bir sırrı öğrenmiş gibi. Ara sıra onun yüzüne göz atıyordu ama Francisco hiç Rearden'a bakmıyordu.

Bir süre sonra Francisco, “Hayatımı kurtardınız,” dedi. Teşekkürü, bunu söyleyiş biçiminde gizliydi.

Rearden sesli sesli güldü. “Sen de benim fırınımı kurtardın.”

Yine sessizce yollarına devam ettiler. Rearden attığı her adımla içinin hafiflediğini hissediyordu. Yüzünü soğuk rüzgâra doğru

kaldırdı, gökyüzünün huzurlu karanlığını gördü. Bir bacanın tepesinde tek bir yıldız parlıyordu. Bacanın üzerinde yukarıdan aşağıya sıralanmış harflerle “Rearden Çelik” yazılıydı. O anda yaşamaktan ne kadar büyük bir sevinç duyduğunu hissetti.

Ofisin aydınlığında Francisco’nun yüzüne baktığında o yüzde gördüğü değişikliğe hiç hazır değildi. Fırının alevli kapısı önünde gördükleri silinip yok olmuştu. O yüzde bir zafer ifadesi, daha önce Rearden’dan dinledikleriyle ilgili bir alaycılık görmeyi bekliyordu. Özür dilenmesini bekleyen bir ifade. Oysa cansız, garip, silik bir ifade bulmuştu karşısında.

“Yaralı mısın?”

“Hayır... hayır, değilim.”

“Gel buraya,” dedi Rearden. Bir yandan da özel banyosunun kapısını açıyordu.

“Sen kendine bak.”

“Boş ver. Buraya gel.”

Rearden kendisinin ondan büyük olduğunu ilk defa hissediyordu. Francisco’yu kanadının altına almak zevk vermişti ona. Kendine güveniyor, bu şefkatli baba rolünden hoşlanıyordu. Francisco’nun yüzündeki lekeleri yıkadı, şakağına, ellerine, yanık dirseklerine merhem sürüp yara bantları yapıştırdı. Francisco sessizdi. Söz dinliyordu. Rearden sunabileceği en anlamlı selam olarak, “Böyle çalışmayı nereden öğrendin?” diye sordu.

Francisco omuz silkti. Kaygısız bir sesle, “Ben her türlü dökümhanede çalışarak büyüdüm,” dedi.

Rearden onun yüzündeki ifadeyi çözemiyordu. Garip bir sükûnet vardı. Gözleri gizli bir yere dikilmiş gibiydi. Dudaklarında acı, alaycı ama aslında kendisiyle alay eder gibi bir ifade vardı.

Yeniden ofise dönene kadar konuşmadılar.

Rearden, “Biliyor musun, bu odadayken söylediğin her şey doğruydı,” dedi. “Ama o da hikâyenin yalnızca bir bölümü. Öbür bölümüne gelince, o da bu akşam yaptıklarımız. Anlamıyor musun? Biz eyleme geçebiliyoruz, onlar geçemiyor. Bu yüzden uzun

vadede kazanan biz olacağız. Onlar bize ne yaparsa yapsın biz kazanacağız.”

Francisco cevap vermedi.

“Dinle,” dedi Rearden. “Senin derdinin ne olduğunu anladım. Hayatında gerçek anlamda çalışmamışsın. Ben seni kibirli sanıyordum ama bakıyorum ki kendi özelliklerinin farkında değilsin. Sen bir süre servetini unut, gel benim yanımda çalış. İstedğin anda fırınlara ustabaşı olarak alırım seni. Ne kadar işine yarayacak bilemezsin. Birkaç yıl içinde d’Anconia Bakır’ın değerini anlar, onu yönetmeye başlarsın.”

Rearden aslında genç adamın patlayıp gülmesini bekliyordu. Tartışmaya da hazırdı. Ama Francisco başını yavaşça iki yana sallamakla yetindi. Sanki sesine güvenemiyordu. Ağzını açarsa bu teklifi kabul etmekten korkuyor gibiydi. Az sonra, “Bay Rearden,” dedi. “Sanırım fırınlarınızda bir yıl ustabaşı olarak çalışmak için hayatımın geri kalanını feda edebilirdim. Ama yapamam.”

“Neden o?”

“Sormayın bana. Bu... kişisel bir konu.”

Rearden’in kafasındaki Francisco imajı acı çekme kapasitesi olmayan, pırıl pırıl biriydi. Oysa şu anda Francisco’nun gözlerinde gördüğü şey sessiz, kontrollü, sabırla çekilen bir acıydı.

Francisco sessizce pardösüsüne uzandı.

“Gitmiyorsun değil mi?” dedi Rearden.

“Gidiyorum.”

“Bana söyleyeceklerini bitirmeyecek misin?”

“Bu gece olmaz.”

“Bir soruya cevap vermemi istiyordun. Neydi o?”

Francisco başını iki yana salladı, sessiz kaldı.

“Bir şeyi nasıl yapabildiğimi soruyordun... Neydi?”

Francisco’nun gülümsemesi bir inilti gibiydi. Ancak bu tür bir inilti için izin veriyordu kendine. “Sormayacağım Bay Rearden. Zaten biliyorum.”

4 Kurban Rolünü Kabullenme

Kızarmış hindi otuz dolardı. Şampanya yirmi beş. Dantel sofranın örtüsünün üzümleri ile asma yaprakları mum ışığında pırıl pırıl parlıyordu. Örtüye iki bin dolar ödenmişti. Yemek takımları, yarı saydam Çin porselenine ressamın yakıştırdığı mavi ve altın renklerinden oluşuyordu. Fiyatı iki bin beş yüz dolardı. Gümüş çatal bıçak takımında LR harfleri, ampir çelenk desenlerinin arasında göze çarpıyordu. O da üç bin dolardı. Ama parayı düşünmek, onun neyi temsil ettiğinin bilincinde olmak... maneviyattan uzaklaşmak gibi görülüyordu.

Masanın ortasında yaldızlanmış bir köylü çarığı duruyordu. İçine havuçlar, üzümler, kadife çiçekleri doldurulmuştu. Mumlar, oyulmuş balkabaklarına sokulmuş, balkabakları üzerinde açılan ağız ve burundan fındık, fıstık ve şekerler dökülmüştü.

Şükran Günü yemeği hazırды. Masada Henry Rearden'la birlikte oturan üç kişi karısı, annesi ve erkek kardeşiydi.

Annesi, "Bu akşam Tanrı'ya bize verdikleri için şükretme akşamı," dedi. "Tanrı bize iyi davrandı. Ülkenin her yanında bu akşam sofraya yiyecek koyamayan onca insan var. Kiminin evi bile yok, her geçen gün yoksulların sayısı daha da artıyor. Kente şöyle bir bakmak içimi burkuyor. Daha geçen hafta kime rastladım dersiniz? Lucy Judson'a. Henry, hatırlıyor musun Lucy Judson'ı? Minnesota'da bize bitişik evde otururdu. Sen henüz on ya da on iki yaşındaydın. Onun da senin yaşlarında bir oğlu vardı. Sonra New York'a taşındılar, izlerini kaybettim. Aradan en az yirmi yıl geçti. Ne hale geldiğini görünce mahvoldum. Dışsöz bir kocakarı, sırtında bir erkek paltosuyla köşe başında, tepside bir şeyler satıyor. Kendi kendime, Tanrı'nın yardımını olmasaydı bu kişi ben de olabilirdim, diye düşündüm."

Lillian neşeyle, “Eh, eğer şükretme zamanıysa, yeni aşçı Gertrude’u da unutmayalım bence,” dedi. “Tam bir sanatçı.”

Philip, “Ben demode davranmayı seçiyorum, dünyanın en tatlı annesine teşekkür edeceğim, o kadar,” diye söze karıştı.

Rearden’ın annesi, “Ona bakarsan hepimiz bu yemek için, bunu bu kadar güzel hale getirme çabalarından ötürü Lillian’a teşekkür borçluyuz,” dedi. “Sofrayı kurmak için bile saatlerini harcadı. Gerçekten çok farklı ve güzel oldu.”

Philip, “Tahta çarıktan ötürü,” dedi. Başını yana eğmiş, çarığı eleştirel bakışlarla, hayranlıkla inceliyordu. “Asıl güzel olan o. Mumları herkes yakabilir, gümüşleri falan yerleştirebilir. Bunlar için tek gereken para, o kadar. Ama şu pabuç... işte ona düşünce gerek.”

Rearden hiçbir şey söylemedi. Mum ışığı yüzüne vururken bir portreyi andırıyordu. Portrenin yüzünde mesafeli ve nazik bir ifade vardı.

“Şarabına el sürmedin,” dedi annesi ona. “Bence sana bu kadar çok şey veren bu ülke halkının şerefine kadeh kaldırman gerekir.”

Lillian, “Henry’nin canı bugün bunları istemiyor anne,” dedi. “Herhalde Şükran Günü ancak vicdanı temiz olanlara göre bir bayram.” Sonra kendi kadehini kaldırdı ama dudaklarına götürmeden yarı yolda durdu, bir soru sordu. “Yarınki mahkemende belli bir tavır alacak değilsin, değil mi Henry?”

“Alacağım.”

Lillian kadehi elinden bıraktı. “Ne yapacaksın?”

“Yarın görürsün.”

“Böyle yaparak bunun gerçekten yanına kalacağını düşünmüyorsun herhalde!”

“Neyin yanıma kalacağından söz ettiğini bilmiyorum.”

“Aleyhindeki iddianın son derece ciddi olduğunu anlıyormusun?”

“Anlıyorum.”

“Ken Danagger’a metal sattığını kabullendin.”

“Evet.”

“Seni on yıllığına hapse atabilirler.”

“Sanmıyorum ama o da mümkün.”

Philip garip bir gülümsemeyle, “Gazeteleri okuyor musun Henry?” diye sordu.

“Hayır.”

“Ama okuman gerekir!”

“Öyle mi? Neden?”

“Senin hakkında ne söylediklerini öğrenmen gerek.”

“Bu garip işte.” Rearden bunu, Philip’in yüzündeki gülümsemenin bir zevk gülümsemesi olduğunu gördüğü için söylüyordu.

Annesi, “Anlayamıyorum,” dedi. “Hapis mi? Hapis mi dedin Lillian? Henry, seni hapse mi atacaklar?”

“Olabilir.”

“Ama gülünç bu! Bir şeyler yapmalısın.”

“Ne yapmalıyım?”

“Bilmiyorum. Bunların hiçbirini anlamıyorum. Saygın insanlar hapse girmez. Bir şeyler yap. İş konusunda ne yapmak gerektiğini hep bilirsin.”

“Bu tür işlerde bilemem.”

“İnanmıyorum.” Annesinin sesi korku içindeki şımarık bir çocuğun sesine benziyordu. “Sırf hainlik yapmış olmak için öyle söylüyorsun.”

Lillian, “Kahraman rolü oynuyor anne,” dedi ve Rearden’a dönüp soğuk soğuk gülümsedi. “Bu tutumunun tümüyle yararsız olduğunu görmüyor musun?”

“Hayır.”

“Biliyorsun ki bu tür davalar... aslında duruşması yapılsın diye açılmaz. Bundan kaçınmanın, işi dostça çözmenin yolları vardır... eğer gerekli insanları tanıyorsan.”

“Ben gerekli insanları tanımıyorum.”

“Orren Boyle’a baksana. Senin küçük karaborsandan çok daha fazlasını, çok daha kötülerini yaptı ama mahkemelere düşmeyecek kadar zeki.”

“Demek ki ben yeterince zeki değilim.”

“Artık kendini çağımızın gereklerine göre ayarlamak için çaba gösterme zamanı gelmedi mi sence?”

“Hayır.”

“Eh, o halde nasıl kurban numarası yapabilirsin anlayamıyorum. Hapse girersen bu kendi hatan olacak.”

“Hangi numaradan söz ediyorsun Lillian?”

“Ah, kendini bir tür ilke uğruna savaşıyormuş gibi gördüğünü biliyorum... ama mesele yalnızca senin o inanılmaz kibrinle ilgili. Bunu yapma sebebin yalnızca kendini haklı görüyor olman, o kadar.”

“Yani sence onlar mı haklı?”

Lillian omuz silkti. “İşte ben bu kibirden söz ediyorum. Kimin haklı kimin haksız olduğu mu önem verdiği şey? Her zaman doğruyu yapmaktaki bu ısrar, kibrin en dayanılmaz biçimi. Neyin doğru olduğunu nereden bilebilirsin? Kim nereden bilebilir? Bu yalnızca kendi egonu şişirme, üstünlük bayrağını sallayarak diğer insanları incitme hayali.”

Rearden ona dikkatli bir ilgiyle bakıyordu. “Madem ki bir hayal bu, diğer insanları neden incitsin?”

“Senin durumunda bunun riyakârlıktan başka bir şey olmadığını ille söylemem mi gerekiyor? Davranışını o yüzden tahammül edilmez buluyorum. Doğruluk konularının insan varlığıyla hiçbir ilgisi yok. Ve sen de aslında... insansın, bundan fazla bir şey değilsin, değil mi Henry? Yarın yüzleşeceğin insanların hiçbirinden daha iyi değilsin. Hiçbir ilke için tavır almanın sana göre olmadığını hatırlaman gerekir bence. Belki bu seferki olayda sen kurbandsın, belki sana kötü bir oyun oynuyorlar, ama ne olacak ki? Bunu zayıf oldukları için yapıyorlar. İtişerek senin metaline sokulma, senin kârlarından birazını kendilerine alma hevesini

engelleyemezler çünkü başka türlü zengin olma ihtimaline sahip değiller. Onları neden suçluyorsun? Farklı alanlarda da olsalar nihayetinde insan bunlar. Sen parayla tahrik olmazsın çünkü para kazanmayı kolay buluyorsun. Ama başka baskılar karşısında dik duramaz, onlar kadar çabuk çökersin. Çökmez misin? Demek ki kendini onlardan farklı gören havalara giremezsin. Senin de bir ahlaki üstünlüğün yok. Madem yok, o zaman kazanamayacağın bir savaşa niye girişesin? Bence insan kurban edilmekte, şehit edilmekte de bir tür tatmin bulabilir, kendisi bir kusur işlememişse tabii. Ama sen... sen kim oluyorsun ki ilk taşı atan olmaya kalkıyorsun?"

Sustu, sözlerinin etkisini inceledi ancak bir etki göremedi. Yalnızca o dikkatli ilgi daha yoğunlaşmış gibiydi. Kişisel dışı, bilimsel bir meraka kapılmış gibi dinliyordu. Lillian'ın beklediği cevap bu değildi.

"Beni anladığını sanıyorum," dedi.

Rearden alçak sesle, "Hayır," dedi. "Anlamadım."

"Bence kendi mükemmelliğinle ilgili hayali bir kenara bırakmalısın. Başka insanlarla geçinmeyi öğrenmelisin. Kahramanlık zamanı geçti artık. Bugün insaniyet günü, hem de senin sandığından çok daha derin anlamda. Artık insanların aziz olması beklenmiyor, hatta günahları için cezalandırılmaları bile söz konusu değil. Hiç kimse haklı ya da haksız değil, hepimiz bu işin içindeyiz, hepimiz insanız. Ve insan da kusurlu bir varlıktır. Yarın onların haksız olduğunu kanıtlamakla hiçbir şey kazanamazsın. Zarafetle teslim olmalısın çünkü yapılacak en pratik şey o. Sesini çıkarmamalısın. Özellikle onlar haksız olduğu için sen sesini çıkarmamalısın. Bu onları tatmin edecektir. Sen başkalarına ödün verirsen onlar da sana ödün verir. Yaşa ve yaşat. Ver ve al. Biraz ver, biraz al. Çağımızın politikası bu. Senin de bunu kabullenme zamanı geldi. Bunlardan çok üstün olduğunu söyleme bana. Değilsin ve bunu kendin de biliyorsun. Benim bildiğimi de biliyorsun."

Rearden'ın boşlukta bir noktaya dikilmiş gözleri, Lillian'ın kelimelerine cevap değildi. Ona şunları söylemiş bir erkek sesine cevaptı: *Karşınızdakinin yalnızca servetinizi çalmaya dönük bir komplo olduğunu mu sanıyorsunuz? Servetin kaynağını bilen biri olarak, bunun çok daha kötü bir şey olduğunu sizin daha iyi anlamanız gerek.*

Rearden, Lillian'a bakmak üzere döndü. Lillian'ın tüm başarısızlığını ve kendisinin tüm kayıtsızlığını görebiliyordu. Akıp gelen hakaretler, uzaklardaki bir öğütme makinesinin sesi gibiydi; upuzun ancak yetersiz bir basınçtı. Kendi içindeki yerlere hiç varamıyordu. Son üç aydır evde geçirdiği her akşam, ona suçunu hatırlatan sitemi dinliyordu. Ama nedense kendini suçlu hissedemiyordu. Lillian'ın ona yaşatmak istediği ceza, utancın işkencesiydi. Oysa gerçekleştirebildiği yalnızca can sıkıntısının işkencesi oluyordu.

Wayne-Falkland Otel'i'nde o sabah fark ettiği şeyi hatırladı. Bu ceza programında bir kusur vardı. Kusuru daha önce inceleyememişti. Şimdi kendi kendine bunu ilk defa ifade ediyordu. Lillian ona, ihanetin acısını çektirmeye çalışıyordu ama bunu yapabilmek için tek silahı da Rearden'ın onur duygusuydu. Lillian ona bir şekilde ahlaken çöktüğünü kabul ettirme savaşındaydı. Ama böyle bir yargıya ancak Rearden'ın kendi ahlak ilkeleri yol verebilirdi. Lillian kendi tiksintisiyle onu incitmek istiyordu. Ama Rearden, onun yargısına saygı duymadıkça incinemezdi. Lillian onu, çektiği acı için cezalandırmak istiyor, kendi acısını ona bir tabanca gibi doğrultuyor, acıma kanalından gelen acıyı arıyordu. Ama bunun için de tek aracı, Rearden'ın iyi niyeti, onun için kaygılanması, ona merhamet duymasıydı. Lillian'ın tek gücü, Rearden'ın iyi niteliklerinin gücüydü. Ya o bunları sunmamayı seçerse ne olurdu?

Suç konusunun, onu mahkûm eden adalet sistemini kabul etmesine bağlı olduğunu düşündü. O bunu kabul etmiyordu, hiçbir zaman da etmemişti. Onun iyi değerleri, yani Lillian'ın

cezaıyı etkin kılabilmek için ihtiyaç duyduğu değerlerin hepsi, bambaşka bir adalet sisteminden geliyor, bambaşka bir standarda göre yaşanıyordu. Rearden hiçbir suçluluk, hiçbir utanç, hiçbir pişmanlık ve hiçbir onursuzluk hissetmiyordu. Lillian'ın ona yüklemek isteyeceği herhangi bir suçlamaya ilgi de duymuyordu. Onun yargılarına saygısını çoktan kaybetmişti. Kendisini bağlı hissettiği son zincir, içindeki acıma duygularının en son kalıntılarıydı.

Ama Lillian'ın dayandığı sistem neydi? Cezanın işlemesi için yakıt olarak kurbanın iyi niteliklerine bağımlı olmasına izin veren... ne tür bir sistem olabilirdi? Rearden kendi kendine, bu ancak ona uymaya çalışanları mahveden bir sistem olabilir, diye düşündü. Yalnızca dürüst kişilerin çekeceği bir ceza. Dürüst olmayanlar bundan hiç incinmeden kurtulabilirdi. İyilik ve sevabı acıyla eşleştiren daha aşağılık bir sistem düşünülebilir miydi? Acı çekmenin itici gücünün günah değil de sevap olmasına izin verilebilir miydi? Eğer Lillian'ın onu inandırmaya çalıştığı türden bir serseri olsaydı, onuruna da ahlaki değerlerine de önem vermezdi. Öyleyse Lillian ne için uğraşıyordu?

Onun değerlerine güvenmek, bunu bir işkence aracı olarak kullanmak, kurbanın cömertliğinden yararlanarak şantaja kalkışmak, bir insanın iyi niyetli armağanını alıp onu o kişiyi mahvetme aracı olarak kullanmak... Rearden hiç kıpırdamadan oturuyor, isimlendirebilmesine rağmen inanamadığı bu canavarca formülü düşünüyordu.

Tamamen hareketsizdi. Kafasında bir tek soru vardı: Lillian kendi kurgusunun gerçek yapısının farkında mıydı? Bu bilinçli bir politika mıydı? Anlamı bilinerek mi geliştirilmişti? rperdi. Buna inanacak kadar da nefret etmiyordu ondan.

Karısına baktı. şu anda Lillian, önündeki tabakta mavi bir alevle dikilen erikli tartı kesme işiyle meşguldü. Mavi ışıklar Lillian'ın burnuna, gülen ağzına vuruyordu. Gümüş bıçağını aleve ustaca, kolunun zarif bir hareketiyle daldırıyordu. Siyah

kadife elbisesinin bir omzuna kırmızı, sarı ve kahverengi metalik yapraklar dikilmişti. Mum ışığında onlar da ışıldıyordu.

Rearden üç aydır sezinlediği, bir türlü kurtulamadığı izlenimi tekrar hissetti. Lillian'ın intikam duygusu, kendisinin sandığı gibi çaresizlikten kaynaklanmıyordu. İnanamadığı halde durmadan gelen o izlenim, Lillian'ın bundan zevk aldığı yolundaydı. Halinde acıdan hiçbir iz yoktu. Eskiden sahip olmadığı bir güven havasına bürünmüştü. İlk defa kendi evinde rahattı. Bu evdeki her şey onun kendi seçimi olduğu halde nedense daha önce burada hep şık bir otelin parlak, etkin, gücenik yöneticisi gibi davranmıştı. Otel sahiplerine göre daha aşağı olan konumunu bilerek acı acı gülümsüyormuş gibi. Gülümseme yine yerli yerindeydi ama acı-lığı kaybolmuştu. Hiç kilo almadığı halde çizgileri bir tatmin duygusunun yumuşaklığı içinde o eski keskinliğini yitirmişti. Sesi bile sanki kilo almış gibi çıkıyordu.

Lillian'ın ne dediğini duymadı. Son mavi alevler arasında gülüyordu. Rearden bu arada kafasındaki soruyu tartıp duruyordu: Biliyor mu? Evliliğiyle ilgili sorundan çok daha büyük bir şeyi keşfettiğini hissediyordu Rearden. Dünyada düşünmek istemediği kadar yaygın biçimde uygulanan bir politikanın formülünü kavramıştı. Ama bir insanı böyle bir şey uygulamakla suçlamak, geri dönülmez bir lanetleme demektir. Kuşku olasılığı var oldukça hiç kimsenin böyle bir şey yapabileceğine inanamayacağını biliyordu.

Lillian'a bakarken, hayır, diye düşündü cömertliğinin son kalıntılarıyla. Bunu yapacağına inanmayı reddetti. Sahip olduğu zarafet ve gurur adına, yüzünde gördüğü anlık insani sevinç adına, bir zamanlar ona karşı hissettiği kısacık aşkın gölgesi adına, onu katıksız kötü sayan bir yargıya varmayacaktı.

Uşak, Rearden'ın önüne bir tabak erik tartı koyduğu sırada Rearden, Lillian'ın sesini de duydu. "Son beş dakikadır nerelerdesin Henry? Yoksa yüzyıldır mı diyeyim? Soruma cevap vermedin. Söylediklerimin tek kelimesini bile duymadın."

“Duydum,” dedi Rearden yavaşça. “Ne elde etmeye çalıştığını anlamıyorum.”

Annesi, “Amma da soru!” dedi. “Tipik erkek işte! Karın seni hapse girmekten kurtarmaya çalışıyor... Elde etmek istediği yalnızca o.”

Belki doğru olabilir bu, diye düşündü. Acayip, kaba ve çocuklar kadar korkakça, belki de kötülüklerinin altında yatan niyet onu korumaktı. Onu çökertip parçalara ayırmak, ödünlerin güvenliğine sığar hale getirmekti. Mümkün, diye düşündü. Ama buna inanmadığını biliyordu.

Lillian, “Sen hiçbir zaman popüler olmadın,” dedi. “Üstelik bu herhangi bir konuyla da ilgili değil. Teslim olmaz tavrınla ilgili. Seni yargılayacak adamlar, kafandan geçenleri biliyor. Bu yüzden tepene çullanacaklar. Oysa bir başkası olsaydı belki de onu serbest bırakırlardı.”

“Hayır, bence ne düşündüğümü bilmiyorlar. Yarın onlara bunu açıklamam gerekecek.”

“Onlara pes ettiğini, işbirliği yapacağını göstermeye istekli değilsen hiç şansın yok. Seninle uğraşmak her zaman çok zor olmuştur.”

“Hayır. Fazla kolaylık gösterdim.”

Annesi, “Ama seni hapse atarlarsa ailene ne olacak?” dedi. “Onu hiç düşündün mü?”

“Hayır, düşünmedim.”

“Bizi nasıl utandıracağını düşündün mü?”

“Anne, bu davadaki meseleyi anlıyor musun?”

“Hayır anlamıyorum, anlamak da istemiyorum. Hepsi kirli ticaret ve kirli politika. Zaten tüm ticaret de kirli politika, tüm politika da kirli ticaret. Hiçbir zaman böyle şeyleri anlamak istemedim. Kimin haklı, kimin haksız olduğu umurumda bile değil. Ama bence bir erkek, her şeyden önce ailesini düşünmeli. Bunun bize neler yaşatacağını bilmiyor musun?”

“Hayır anne, bilmiyorum ve aldırıyorum.”

Annesi ona şaşkınlık içinde baktı.

Philip birdenbire, “Doğrusu bence hepiniz tam taşralı gibi davranıyorsunuz,” deyiverdi. “Burada hiç kimse, davanın daha geniş toplumsal yönlerini düşünmüyor. Sana katılmıyorum Lillian. Neden Henry’ye kalleşçe bir oyun oynandığını, onun haklı olduğunu söylüyorsun, bilemiyorum. Bence o bal gibi suçlu. Anne, konuyu sana basit şekilde anlatabilirim. Bunda hiçbir özellik yok, mahkemeler böyle davalarla dolu. İş adamları ulusal acil durumdan yararlanıp para kazanmaya çalışıyor. Kendi çıkarları için de halkın ortak çıkarlarını koruyan yasaları ihlal ediyorlar. Büyük kıtlık dönemlerinde fakirleri, hakları olan paydan mahrum bırakarak karaborsadan zenginleşiyorlar. Acımasız, açgözlü bir bencillik gösteriyorlar. Bu konuda numara yapmaya hiç gerek yok, hepimiz biliyoruz... Ve bence bu iğrenç bir şey.”

Philip dikkatsiz, gelişigüzel konuşuyor, sanki apaçık bir şeyi bir grup yeni yetmeye anlatıyordu. Sesinde kendi tutumunun sorgulanamayacağından emin olan bir insanın güveni vardı.

Rearden oturduğu yerden ona bakıyordu. İlk defa gördüğü bir şeye bakar gibiydi. Zihninin derinliklerinde bir yerde bir erkek sesi, yorulmak bilmez bir tempoda, “Hangi hakla... hangi kurala göre... hangi standarda göre?” diye soruyordu.

Sesini hiç yükseltmeden, “Philip,” dedi. “Bu sözlerin herhangi bir parçasını bir kere daha söylersen hemen şu anda kendini üstündeki giysilerle ve cebindeki bozuk paralarla sokağın ortasında bulursun.”

Cevap gelmedi, ses gelmedi, hareket de gelmedi. Karşısındaki üç kişinin donuk yüzlerinde hiçbir şaşkınlık unsuru bulunmadığının farkındaydı. Yüzlerindeki ifade, apansız patlayan bomba karşısında insanların yaşadıkları şok değildi, zaten ucu yanık fitille oynadıklarını çoktan beri bilen insanların şaşkınlığıydı. İtiraz da yoktu, soru da. Rearden’in ciddi olduğunu bildikleri gibi, bu sözün anlamını da biliyorlardı, içindeki belli belirsiz bulantı, onların bunu kendisinden de önce bildiğini haber veriyordu.

Sonunda annesi, "Sen... kendi kardeşini sokağa atmazsın, değil mi?" dedi. Bu bir soru değil, bir yakarıştı.

"Atarım."

"Ama o senin kardeşin... Bunun senin için hiçbir anlamı yok mu?"

"Hayır."

"Belki zaman zaman biraz ileri gidiyor ama laf olsun diye söylüyor, şu ara moda olan sözleri söylüyor, aslında ne dediğini bilmiyor."

"Öğrensin."

"Ona sert çıkma. Hem senden küçük hem de daha güçsüz. O... Henry, bana öyle bakma! Hiç böyle baktığını görmemiştim... Onu korkutma. Sana ihtiyacı olduğunu biliyorsun."

"Kendisi de biliyor mu?"

"Sana ihtiyacı olan birine sert davranamazsın, ömrünün sonuna kadar vicdanını rahatsız eder bu."

"Etmez."

"İyi yürekli olmalısın Henry."

"Değilim."

"Biraz acıma duygun olmalı."

"Ama yok."

"İyi bir insan bağışlamasını bilir."

"Ben bilmem."

"Seni bencil sanmamı istemezsin."

"Bencilim."

Philip'in gözleri bir ona bir öbürüne gidip geliyordu. Kendini sağlam zemine basıyor zanneden ama birdenbire altındakinin ince buz tabakası olduğunu ve yarılmaya başladığını gören birini hatırlatıyordu.

"Ama ben..." diyecek oldu, sustu. Sesi ince buzu yoklayan adımlar gibiydi. "Ama benim ifade özgürlüğüm yok mu?"

"Kendi evinde var. Benim evimde yok."

"Kendi fikirlerim olamaz mı?"

“Bu senin alacağın bir risk. Benim değil.”

“Görüş farklılıklarını hoş görmez misin?”

“Faturaları ben öderken hayır.”

“Paradan başka hiçbir şeyin önemi yok mu?”

“Evet, var. Paranın benim oluşu.”

“Bunun daha başka yönleri hiç düşünmek istemez misin?”

“Hayır.”

“Ama ben senin kölen değilim.”

“Ben senin kölen miyim?”

“Ne demek istediğini hiç anla...” Birden sustu. Anlamıştı.

“Hayır,” dedi Rearden. “Sen benim kölem değilsin. İstedığın anda buradan çıkıp gitmekte özgürsün.”

“Ben... ondan söz etmiyorum.”

“Ben ediyorum.”

“Anlayamıyorum...”

“Sahi mi?”

“Sen benim siyasi görüşlerimi... zaten biliyordun. Daha önce hiç itiraz etmemiştin.”

“Bu doğru,” dedi Rearden. Sesi ciddiye. “Eğer seni yanılttıysam belki sana bir açıklama borçluyum. Sana benim sadakamla yaşadığını hatırlatmaya çalışmadım hiçbir zaman. Bunu hatırlamanın sana düştüğünü düşündüm. Bir başka kişiden yardım alan herkesin, bunun yalnızca iyi niyetle verildiğini bileceğini, karşılığında da iyi niyet borçlu olduğunu düşündüm. Ama görüyorum ki yanılmışım. Yiyeceğini hak etmeden alabildiğini görünce sevginin de hak etmeden elde edilebileceğini sandın. Dünyada yüzüne en kolay tükürebileceğin kişinin ben olduğuma karar verdin, bunun sebebi de seni gırtlğından yakalamış durumda olduğumu bilmendi. Sana bunu hatırlatmak istemeyeceğimi, senin duygularını incitmekten korkacağımı hesapladın. Pekâlâ, şimdi her şey ortada. Sen sadakayla yaşayan ama kredisini çoktan tüketmiş olan birisin. Bir zamanlar sana ne kadar sevgi duymuş olursam olayım, artık o da kalmadı. Sana da kaderine de geleceğine de

hiç ilgi duymuyorum. Seni beslemek istemem için hiçbir nedenim yok. Evimden gidersen aç ya da tokmuşsun, benim için hiç fark etmez. İşte buradaki durumun bu. Ve eğer burada kalacaksan bunu hatırlamanı bekliyorum. Hatırlamayacaksan da defol.”

Philip başını omuzlarının arasına doğru biraz çekmenin dışında hiçbir tepki göstermedi. “Burada yaşamaktan zevk aldığımı sanma,” dedi. Sesi cansız ve tizdi. “Beni mutlu sanıyorsan yanılıyorsun. Buradan kurtulmak için her şeyi feda ederdim.” Bu sözlerde meydan okuma havası yoktu. Şaşılacak kadar tedbirli bir nitelik vardı. “Eğer bu konuda böyle hissediyorsan buradan gitmem iyi olacaktır.” Bu düz bir cümleydi ama sonunda soru işareti varmış gibi söylenmişti. Philip susup cevap bekledi ancak cevap yoktu. “Geleceğimle ilgili kaygılanmak zorunda değilsin. Kimseden iyilik dilenmek zorunda değilim. Kendime bakabilirim.” Bu sözler Rearden’a söyleniyordu ama Philip’in gözleri annesine dönmüştü. Annesi bir şey söylemedi. Kıpırdamaya korkuyordu. “Başıma buyruk olmayı her zaman istedim. New York’ta, arkadaşlarıma yakın bir yerde oturmayı hep istedim.” Ses yavaşladı, sonra ortaya konuşuyormuş gibi ekledi. “Tabii uygun sosyal mevkimizi korumak gibi bir sorunum var... Aile soyadımızın bir milyonerle ilişkili olması utancını yaşamak benim suçum değil... Bir iki yıl boyunca bana yetecek kadar bir paraya ihtiyacım olacak... Kendime uygun şekilde bir düzen kuruncaya kadar.

“O parayı benden alamazsın.”

“Senden istemedim! İstedim mi? İstersem başka yerden bulamayacağımı sanma! Buradan gidemeyeceğimi sanma! Sadece kendimi düşünseydim bir dakikada giderdim. Ama annemin bana ihtiyacı var ve onu terk edersem...”

“Açıklama istemez.”

“Ayrıca sen beni yanlış anladın Henry. Hakaret sayılacak bir şey söylemedim. Ben şahsi konuşmuyordum. Ben yalnızca soyut olarak sosyolojik bir bakış açısını genel politik anlamda açıklıyordum ve...”

“Açıklama istemez,” dedi Rearden yine. Philip’in yüzüne bakıyordu. Philip başını hafif eğmiş, ona göz kapaklarının altından bakıyordu. Gözler cansızdı. Sanki hiçbir şey görmüyorlardı. Hiçbir heyecan kıvılcımı, hiçbir duygu bulunmayan gözlerdi bunlar. Ne meydan okuma ne pişmanlık ne utanma ne de acı. Üstüne film gerilmiş iki oval yarık gibi. Gerçeğe bir cevap içermedikleri gibi, durumu anlamaya teşebbüs de etmiyorlardı. Anlamaya, tartmaya, bir hükme varmaya yönelik hiçbir çaba yoktu. O iki ovalde donuk, hareketsiz, bilinçsiz nefretten başka bir şey yoktu. “Açıklama yapma. Yalnızca çeneni kapa.”

Rearden’ı başını çevirmeye zorlayan tiksintinin içine bir de acı karışıyordu. Bir an için kardeşini omuzlarından yakalayıp sarsmak, yüzüne haykırmak istedi: Kendine bunu nasıl yapabiliyorsun? Nasıl bu kadar alçalabildin de geriye senden yalnızca bu kaldı? Kendi varoluşunun o eşsiz gerçeğini nasıl elden kaçırdın? Fakat bunun yerine başka tarafa baktı. İşe yaramayacağını biliyordu.

Bitkinlik ve tiksinti içinde masadaki üç kişinin de sessiz olduğunu fark etti. Bunca yıl içinde onlara düşünceli davranması karşılığında yalnızca hain sitemler görmüştü. Şimdi neredeydi o kendilerini haklı gören halleri? Kendi adalet kurallarını savunmanın zamanı değil miydi şimdi? Tabii eğer o kuralların içinde adaletten eser varsa! Neden hayatının bitmez korosu saydığı o her zamanki bencillik ve zalimlik suçlamalarını yüzüne fırlatmıyorlardı? Yıllardır bunu yapabilmelerini mümkün kılan neydi? Kafasının içinde yankılanan iki kelimenin, aradığı cevap olduğunu biliyordu: Kurban rolünü kabullenme.

“Kavga etmeyelim,” dedi annesi. Sesi neşesiz ve boğuktu. “Bugün Şükran Günü.”

Rearden, Lillian’a baktığında, bir süredir onun tarafından dikkatle gözlendiğini anladı. O bakışlarda panik vardı.

Rearden ayağa kalktı. “Şimdi bana izin verin,” dedi. Masanın tümüne hitap ediyordu.

Lillian keskin bir sesle, “Nereye gidiyorsun?” diye sordu.

Rearden bir an durup ona dik dik baktı, sanki söyleyeceği sözlere onun vereceği anlamı onaylıyordu. "New York'a."

Lillian ayağa fırladı. "Bu gece mi?"

"Şimdi."

"Bu gece New York'a gidemezsin!" Sesi yüksek değildi ama içinde çaresizlik tınısı vardı. "Şu anda bunu göze alamazsın. Yani aileni terk edemezsin. Temiz eller durumunu düşünmen gerek. Ahlaksızlık olduğunu senin de bildiğin şeyleri yapar duruma düşemezsin."

Hangi kurala göre, diye düşündü Rearden. Hangi standarda göre?

"Neden bu gece New York'a gitmek istiyorsun?"

"Sanırım sen beni neden durdurmak istiyorsan, aynı nedenle."

"Yarın mahkeme günün."

"Ben de onu demek istiyorum."

Dönmek ister gibi bir hareket yaptı, Lillian sesini yükseltti. "Gitmeni istemiyorum!" Rearden gülümsedi. Son üç aydır Lillian'a ilk defa gülümsüyordu. Fakat Lillian'ın hoşlanacağı bir gülümseme değildi bu. "Bu gece gitmene izin vermiyorum!"

Rearden dönüp odadan çıktı.

Arabasının direksiyonu başında, cam gibi donmuş yol saatte yüz kilometre hızla üzerine doğru uçar, lastiklerin altına serilip geriye doğru kayarken, ailesiyle ilgili düşüncelerin uzaklaşmasına izin verdi, demin masada oturanların yüzleri o hızın çukuruna yuvarlandı, yol kenarlarındaki çıplak dallı ağaçlar ve tek başına duran binalar arasında yutuldu gitti. Yolda pek az araç vardı. Yanından geçtiği kentlerde ancak uzaklardan zayıf ışık kümeleri görülebiliyordu. Tatilin tek işareti bu boşluk ve hareketsizlikti. Eski bir fabrikanın damındaki paslı buzlar sis gibiydi. Buz gibi rüzgâr arabanın içerisinde âdeta haykırıyor, brandadan tavanı, arabanın metal çerçevesine doğru bükmeye çalışıyordu.

Bir çelişkiye düştü ve aklına Süt Nine geldi. Kendi fabrikasındaki, Washington'dan yollanan genç.

Duruşma kararı alınırken delikanlının Danagger’la yapılan anlaşmayı önceden bildiğini ama yetkililere haber vermediğini fark etmişti. Ona, “Neden beni arkadaşlarına ihbar etmedin?” diye sormuştu.

Çocuk onun yüzüne bakmadan cevap vermişti. “İstemedim.”

“Senin görevin özellikle böyle şeyleri gözlemek değil miydi?”

“Evet.”

“Hem arkadaşların da duyunca çok sevinirdi.”

“Biliyorum.”

“Bunun ne kadar değerli bir bilgi olduğunu, buna karşılık Washington’dan neler koparabileceğini hiç düşünmedin mi? Bana bile önermiştin, unuttun mu?” Delikanlı buna cevap vermemişti. “Kariyerin çok ilerlerdi. Şimdi bana bunu bilmiyordum deme sakın.”

“Biliyordum.”

“O halde niye yapmadın?”

“İstemedim.”

“Neden?”

“Bilmiyorum.”

Öylece durmuş, gözlerini Rearden’ın bakışlarından kaçırıyordu. Sanki kendi içindeki anlaşılmaz bir şeyden kaçıyor gibiydi. Rearden gülmüştü o zaman. “Dinle beni, ateşle oynuyorsun. Hemen gidip birini öldürsen daha iyi edersin. Bu olay peşinden yetişmeden. İhbarcı olmamanı sağlayan sebep seni esir almadan. Yoksa kariyerin parça parça olacak!”

Çocuk cevap vermemişti.

O sabah Rearden yine her zamanki gibi ofisine dalmıştı. Ofis binasının geri kalanı henüz kapalıydı. Öğle saatinde haddehaneye uğramış, Süt Nine’yi orada görünce şaşırılmıştı. Çocuk bir köşede tek başınaydı. Herkes görmezden geliyordu onu. O da çalışmaları çocuksu bir keyifle seyrediyordu.

Rearden ona, “Bugün ne arıyorsun burada?” diye sormuştu. “Tatil olduğunu bilmiyor musun?”

“Şey, kızları bıraktım, ama kendim bir işi bitirmek için geldim.”

“Hangi işi?”

“Mektuplar var ve... işte... Üç mektup imzaladım, kalemle-
rimi yonttum. Bugün yapmak zorunda olmadığımı biliyordum
ama evde işim yoktu, ben de bu yerden uzaktayken yalnızlık
hissediyorum.”

“Ailen yok mu?”

“Yok... yani yok gibi. Ya sizin Bay Rearden? Sizin de mi yok?”

“Herhalde yok gibi.”

“Burayı seviyorum. Burada oylanmak hoşuma gidiyor. Bi-
liyorsunuz Bay Rearden, ben üniversitede metalürji okudum.”

Rearden uzaklaşırken dönüp baktığında Süt Nine’yi onu
seyrederken bulmuştu. Bir çocuğun, çocukluk masalının kah-
ramanını seyretmesi gibiydi bakışları. Tanrı yardımcısı olsun
zavallının, diye düşündü.

Şu anda bir kasabanın karanlık yollarından geçerken de, Tanrı
hepsine yardım etsin, dedi. Farkında olmadan, hiç kabullenmediği
ve uymadığı sistemin söylemini ödünç almıştı. Stantlarda gaze-
teler görüyordu. Baş sayfalara kocaman kara harflerle manşetler
atılmıştı: “Demiryolunda Felaket.” Haberi o gün öğleden sonra
radyodan duymuştu. Taggart Transcontinental’ın ana hattında,
Rockland, Wyoming yakınlarında bir kaza olmuş, raylar yarılmış,
bir marşandiz uçuruma yuvarlanmıştı. Taggart ana hattında çok
sık kazalar yaşanmaya başlamıştı. Eskiordu hat. Dagny on sekiz
ay önce o hattı yeniden inşa etmeyi planlamış, ona bir okyanus
kıyısından öbür okyanus kıyısına hattın Rearden Metal raylar
üzerinde gideceğine dair söz vermişti.

Daha sonra Dagny bir yıl boyunca yan hatlardan ray toplayıp
ana hattın en bozuk yerlerini onarmaya çalışmıştı. Jim’in yönetim
kurulundaki adamlarıyla aylarca boğuşmuştu. Onlar durmadan bu
ulusal durumun geçici olduğunu, on yıldır dayanan bir hattın bir
kış daha dayanacağını söylemişti. Bahara Bay Wesley Mouch’un
söz verdiği gibi her şey düzelecektir, demişlerdi. Üç hafta önce

Dagny onlardan, altmış bin ton yeni ray satın alınması konusunda yetki koparmıştı. Bu kadarı ancak en kötü durumdaki yerlere küçük yamalar yapılmasını sağlayabilmişti ama yönetim kurulu daha fazlasını vermeye yanaşmamıştı. O kadarını bile panikten sağırlaşmış insanlardan zorla alabilmişti. Nakliye fiyatları öyle bir hızla düşüyordu ki üyeler Jim'in "gelmiş geçmiş en kârlı yıl" vaadi karşısında titremeye başlamıştı. Dagny çelik ray ısmarlamaya mecbur olmuştu, tabii Rearden Metal için "acil durum" belgesi almaya da.

Rearden gözlerini manşetlerden ayırıp ufka baktı. İleride New York vardı. Elleri direksiyona biraz daha kenetlendi.

Kente vardığında saat dokuz buçuktu. Anahtarla açıp girdiğinde Dagny'nin dairesi karanlıktı. Telefonu açıp Dagny'nin ofisini aradı. Cevap veren Dagny'ydi.

"Taggart Transcontinental?"

"Bugünün tatil olduğunu bilmiyor musun?"

"Merhaba Hank. Demiryollarının tatili yoktur. Nereden arıyorsun?"

"Senin evden."

"Yarım saate kadar işim biter."

"Önemi yok. Kal orada. Ben sana geliyorum."

Rearden girdiğinde Dagny'nin ofisinin dışındaki salon oldukça karanlıktı. Köşedeki cam bölmede bir tek ışık yanıyordu. Orası Eddie Willers'ın çalışma yeri idi. Eddie masasını topluyor, gitmeye hazırlanıyordu. Rearden'a şaşkın gözlerle baktı.

"İyi akşamlar Eddie. Sizi bu kadar meşgul eden şey nedir? Rockland kazası mı?"

Eddie içini çekti. "Evet Bay Rearden."

"Dagny'yle o konuda konuşmak istiyorum. Raylarınız konusunda."

"Dagny hâlâ burada."

Rearden kapıya yönelirken Eddie arkasından kararsız bir tonda seslendi. "Bay Rearden..."

Rearden durdu. "Evet?"

"Söylemek istediğim... Yani yarın duruşmanız var ve size ne yapacaklarsa sözde tüm halk adına yapacaklar. Diyorum ki ben... yani benim adıma olmayacak... elimden bir şey gelmese de en azından size söylemek istiyorum... hiçbir anlamı olmasa da."

"Sandığından çok daha fazla anlamı var. Belki hiçbirimizin düşünemeyeceği kadar. Sağ ol Eddie."

Rearden girerken Dagny masasından başını kaldırdı. Rearden bir yandan ilerlerken onun bakışını, gözlerindeki yorgunluğun yok oluşunu gördü. Masanın kenarına ilişti. Dagny arkasına yaslandı, gözüne düşen saç tutamını kaldırdı, omuzlarındaki gerilimin azaldığı, ince beyaz bluzundan belli olmuştu.

"Dagny, sipariş ettiğin o raylar konusunda sana söylemek istediğim bir şey var. Bunu bu gece bilmeni istiyorum."

Dagny ona dikkatle bakıyordu. Rearden'ın yüz ifadesi, onu ciddi biçimde germişti.

"Taggart Transcontinental'a teslimatı 15 Şubat'ta yapmam gerekiyor. Altmış bin ton ray. Sen bununla beş yüz kilometre ray döşeyebileceksin. Ama sana aynı para karşılığında seksen bin ton ray teslim edilecek ve onunla sekiz yüz kilometre yapabileceksin. Hangi maddenin çelikten daha hafif ve daha ucuz olduğunu biliyorsun. Rayların çelik olmayacak. Rearden Metal olacak. Sakın tartışma, itiraz etme, kabul de etme. Senin rızanı bekliyorum değilim. Sen buna evet demek zorunda olmadığın gibi, bu olup biteni bilmek zorunda da değilsin. Bunu ben yapıyorum ve tek sorumlusu ben olacağım. Öyle ayarlayacağız ki elemanlarının arasından senin çelik ray ısmarladığını bilenler, Rearden Metal geldiğini bilmeyecek, Rearden Metal geldiğini bilenler de bu konuda yetki sahibi olmadığını bilmeyecek. Defterleri öyle bir işleyeceğiz ki sonunda bu iş patlarsa benden başka hiç kimseye suç atacak bir sebep bulamayacaklar. Ya senin kadrondaki birilerine rüşvet verdiğimi düşünecekler ya da senin de bildiğinden kuşkulananacaklar ama bunu kanıtlamayacaklar. Bana söz vermeni

istiyorum. Ne olursa olsun bildiğini asla kabullenmeyeceksin. O metal benim metalim. O konuda bir riske girilecekse giren yalnızca ben olacağım. Daha siparişini aldığım ilk günden beri planlıyordum bunu. Gerekli bakırı ısmarladım, bana ihanet etmeyecek bir kaynaktan. Bunu sana çok daha sonra söyleyecektim ama fikrimi değiştirdim. Bu gece bilmeni istiyorum... çünkü yarın yine aynı tür bir suçtan mahkemeye çıkıyorum.”

Dagny hiç kıpırdamadan dinlemişti onu. Rearden son cümlesini tamamladığında onun yanaklarında ve dudaklarında belli belirsiz bir kıvrım gördü. Tam bir gülümseme sayılmazdı bu ama yine de Rearden’a net bir cevap vermeye yetiyordu. Acı da hayranlık da anlayış da vardı bu yüz ifadesinde.

Sonra Rearden onun gözlerinin yumuşadığını gördü. Daha acı dolu, daha tehlikeli bir canlılık geliyordu gözlere. Uzanıp Dagny’nin bileğini yakaladı. Sanki o bileği sımsıkı tutması, o gözlere öylesine yoğun bakışlarla bakması, ona ihtiyacı olan desteği sağlayacakmış gibi. Ve sert bir sesle konuştu. “Bana teşekkür etme, bu bir iyilik değil. Bunu yapmamın nedeni işimi hak edebilmek. Yoksa Ken Danagger gibi yıkılırım.”

Dagny fısıldadı. “Peki Hank. Teşekkür etmeyeceğim.” Sesi- nin tonu ve gözlerindeki anlam, bu sözleri daha ağızından çıkar çıkmaz bir yalana dönüştürmüştü.

Rearden gülümsedi. “Bana istediğim sözü ver.”

Dagny başını hafifçe eğdi. “Söz veriyorum.” Rearden böylelikle onun bileğini bıraktı. Dagny başını kaldırmadan sözünü sürdürdü. “Tek söyleyeceğim, eğer seni yarın mahkûm ederlerse ben bırakırım... hem de yok edicinin gelip beni buna teşvik etmesini beklemeden.”

“Bırakmazsın. Hem beni hapse mahkûm edeceklerini de sanmıyorum. Bence beni kolayca serbest bırakacaklar. Bu konuda bir teorim var, sana sonra açıklarım. Denedikten sonra.”

“Ne teorisi?”

“John Galt kim?” Rearden gülümseyip ayağa kalktı. “Hepsi bu kadar. Bu gece artık benim duruşmamdan konuşmayalım. Ofisinde içecek bir şeyler yoktur, değil mi?”

“Yok. Ama sanıyorum buradaki trafik müdürümün klasman dolabındaki raflardan biri bar olarak kullanılıyor.”

“Orayı kilitlemiyorsa acaba bana bir içki kaçırabilir misin dersin?”

“Denerim.”

Rearden ayakta durmuş, Nat Taggart’ın duvardaki portresine bakıyordu. Genç bir adamın portresiydi bu. Başı dimdikti. Derken Dagny döndü. Elinde bir şişe brendi ile iki bardak vardı. Bardakları sessizce doldurdu.

“Biliyor musun Dagny, Şükran Günü üretici insanlar tarafından, çalışmalarının başarısını kutlamak için var edilmiş.”

Kadehini kaldırırken kolunun hareketi önce portreye, sonra Dagny’ye, ardından kendisine ve en son olarak da camın dışındaki binalara yöneldi.

Mahkeme salonunu dolduran insanlara bir aydan beri, karşılarında açgözlü bir toplum düşmanını görecekleri söylenmişti ama onlar yine de Rearden Metal’i icat eden adamı görmek için buradaydı.

Yargıçlar kalk dediği zaman ayağa kalktı. Gri bir takım giymişti. Açık mavi gözleri, sarı saçları vardı. Onu buz gibi sağlam gösteren şey taşıdığı renkler değildi. İlk olarak giydiği takım, bugünlerde pek herkesin heves etmediği pahalı bir basitlik havası taşıyordu. Zengin bir şirketin ciddi ve lüks ofisini çağrıştırıyordu. Adamın genel davranışı uygar bir çağdan kalma gibiydi, çevresindeki genel atmosferle çelişiyordu.

Kalabalık, onun acımasızca kazanılmış serveti temsil ettiğini gazetelerden biliyordu. Nasıl bekareti övüp göklere çıkarıyor, ondan sonra afişlerine yarı çıplak kadın resmi basan filmi görmeye koşuyorlarsa buraya da onu görmeye koşmuşlardı. En azından kötülükte öyle kimsenin inanmadığı ve kimsenin karşı çıkma

cesaretini göstermediği palavralardaki bayat umutsuzluk yoktu. Rearden'a bakışlarında hayranlık yoktu. Hayranlık çoktan kaybettikleri, unuttukları bir tecrübeydi. Merakla bakıyorlardı ona. Kendilerine ondan nefret etmenin bir görev olduğunu söyleyenlere de belli belirsiz meydan okur havasındalardı.

Birkaç yıl önce olsa onun bu özgüvenli servetini hor görürlerdi. Ama bugün duruşma salonunun pencereleri dışarısındaki gökyüzü griydi. Uzun ve sert bir kışın ilk kar fırtınası yaklaşıyor gibiydi. Ülke petrolünün son kırıntıları da yok olmak üzereydi. Kömür madenlerinin, kış için gerekli olan kömür ihtiyacını karşılaması beklenmiyordu. Oradaki kalabalık, bu davanın onları Ken Danagger'ın hizmetlerinden mahrum eden dava olduğunu da hatırlıyordu. Danagger Kömür Şirketi üretiminin son bir ayda göze çarpar biçimde düştüğüne dair dedikodular dolaşıyordu. Gazetelere göre bu durum geçiciydi, Danagger'ın kuzeni yeni devraldığı şirketi yeniden düzenlediği için böyle oluyordu. Geçen hafta manşetlerde, inşa halindeki bir konut projesiyle ilgili felaket haberi yer almıştı. Kusurlu çelik payandalar çökmüş, dört işçi ölmüştü. Gazeteler isim vermese de o çeliklerin aslında Orren Boyle'un Associated Çelik fabrikasından geldiğini herkes biliyordu.

Duruşma salonunda ağır bir sessizlik içinde oturuyor, ayakta duran uzun boylu, garip adama bakıyorlardı. Bakışlarında umut olduğu söylenemezdi. Umut etme yeteneklerini de kaybediyorlardı. Onlar bu adama acayip bir tarafsızlıkla bakıyordu. Tarafsızlığın kaynağında belli belirsiz bir soru işareti vardı. O soru işareti yıllardan beri işittikleri o erdemlilik sloganlarının tam üzerine denk geliyordu.

Gazeteler adamakıllı agresifleşmiş, ülkenin sorunlarını bu davanın açıkça ortaya koyduğunu savunmuştu. Tüm sorun zengin sanayicilerin bencilliğinde ve açgözlülüğünde yatıyordu. Ailelerin sofrasındaki yiyeceğin azalması, evlerde insanların üşümesi ve ailelerin parçalanması hep Hank Rearden gibi adamların açgözlülüğü yüzündendi.

Yasaları ihlal eden, hükümetin planlarını bozan adamlar olmasaydı ülke çoktan zenginleşmişti. Hank Rearden gibi adamlar da ancak kârla motive oluyordu. Bu sonuncusu, açıklama yapılmaksızın, ana fikri incelenmeksizin öylece söyleniyordu. Sanki kâr amacı tamlaması en açık ve en uç kötülüğün ta kendisiydi.

Diğer yandan halk, aynı gazetelerin daha iki yıl önce avazları çıktığı kadar, Rearden Metal'in yasaklanması gerektiği yolunda çılgınlıklar attığını da hatırlıyordu. Bunu üreten kişinin, kendi açgözlülüğü yüzünden halkın hayatını tehlikeye attığını söylemişlerdi. Grili adamın, o hat üzerinde ilk çalışan trenin lokomotifine bindiğini de hatırlıyorlardı. Şimdiki dava ise piyasaya sürmesinin bile suç sayıldığı o madeni halktan esirgediği için açılmıştı.

Yönergelerin getirdiği usullere göre bu tür davalara jüriler bakmıyor, Ekonomik Planlama ve Ulusal Kaynaklar Bürosu'nun atadığı üç yargıçtan oluşan bir kurul bakıyordu. Ayrıca yönergeler, prosedürlerin gayriresmî ve demokratik olacağını da söylüyordu. Bu seferki dava için yargıçlar kürsüsü Philadelphia'daki mahkeme salonundan çıkarılmış, yerine ahşap platform üzerine bir masa konmuştu. Genel hava, başkanlık divanının gerizekâli üyeler topluluğuna bir şey yutturmaya çalıştığı toplantıları andırıyordu.

Yargıçlardan biri, savcının görevinin bir benzerini gerçekleştirmekle yetkilendirilmişti. İddianameyi o okudu. "Şimdi artık kendi savunmanıza dönük sözlerinizi söyleyebilirsiniz," diye duyuruda bulundu.

Platformun karşısında duran Hank Rearden, garip derecede net bir sesle cevap verdi.

"Savunmam yok."

"Yani siz..." Yargıç afallamıştı. İşin bu kadar kolay olmasını beklemiyordu. "Kendinizi bu mahkemenin insafına mı bırakıyorsunuz?"

"Bu mahkemenin beni yargılama hakkını tanımıyorum."

"Bay Rearden, çıktığınız mahkeme bu tür suçlarla ilgili davaları ele almak üzere yasal olarak görevlendirilmiş mahkemedir."

“Ben hareketimi suç olarak görmüyorum.”

“Ama metalinizin satışının kontrolüyle ilgili yönergemizi ihlal ettiğinizi kendiniz kabul ettiniz.”

“Benim metalimin satışını kontrol etme hakkınızı tanımıyorum.”

“Sizin tanımanızın gerekli olmadığını belirtmeme gerek var mı?”

“Yok. Bunun tümüyle farkındayım ve ona göre hareket ediyorum.”

Salondaki sessizliğin farkına vardı. İnsanların daima birbirinin çıkarına dönük numaralar yapmasına dayanan o karmaşık kurallara göre buradaki halk onun çıkışını anlamsız bulmalı, arada şaşkınlık sesleri ve mırıldanmalar duyulmalıydı. Ancak öyle olmuyordu. Sessizce oturuyor, anlıyorlardı.

Yargıç sordu. “Yani yasaya boyun eğmeyi reddettiğinizi mi söylüyorsunuz?”

“Hayır. Yasaya harfiyen uyuyorum. Sizin yasanız hayatımın, emeğimin ve mallarımın, benim rızam olmadan kullanılabilmesine izin veriyor. Pekâlâ, şimdi beni kenara itebilirsiniz ama bunu benim katkım olmadan yaparsınız. Savunmanın mümkün olmadığı bu ortamda kendimi savunuyormuş gibi görünmeyi reddediyorum ve bir adalet mahkemesi karşısında yargılanıyor taklidi yapıp böyle bir hayal yaratmıyorum.

“Mahkemeye getirilen bir tutuklu ancak yargıçları tarafından kabul edilen objektif bir ilke varsa kendini savunabilir. Bu ilke onun haklarını koruyabilecek bir ilke olmalıdır, yargıçlar da o hakları ihlal edememelidir. Sizin beni yargılamakta dayandığınız yasa ise ortada hiçbir ilke olmadığını, benim hiçbir hakkım olmadığını, sizin bana her istediğinizi yapabileceğinizi söylüyor. Peki öyleyse. Yapın.”

“Bay Rearden, sizin reddettiğiniz yasa en yüksek ilkeye dayalıdır, o da halkın yararı ilkesidir.”

“Halk kimdir? Neyi kendi iyiliği saymaktadır? Bir zamanlar insanlar, yarar kavramının ahlaki değerlere dayanarak tanımlanması gerektiğine, hiç kimsenin kendi çıkarını, başkasının hakkını ihlal ederek sağlayamayacağına inanırdı. Eğer şimdi insanların, neyi kendi çıkarları sayıyorlarsa, o uğurda beni herhangi bir şekilde kurban etme hakkına sahip olduğuna inanılıyorsa, eğer insanlar benim mallarımı, sırf ihtiyaçları var diye alma hakkına sahip olduklarına inanılıyorsa... eve giren bir hırsız da aynı şeye inanmaktadır. Arada bir tek fark vardır: Eve giren hırsız eyleme geçmek için benim bunu onaylamamı beklemez.”

Mahkeme salonunun yan tarafındaki bazı koltuklar, duruşmayı izlemek üzere New York’tan gelen birtakım önemli konuklara ayrılmıştı. Dagny hareketsiz oturuyor, yüzünde ciddi bir dikkatten başka bir şey okunmuyordu. Bu dikkat, dinlediği sözlerin, kendi hayatının akışını da etkileyeceğini bilmesinden kaynaklanıyordu. Eddie Willers onun yanındaki koltuktaydı. James Taggart gelmemişti. Paul Larkin öne eğilmiş, yüzünü ileriye uzatmıştı, tıpkı burnunu uzatan bir hayvan gibi. Yüzündeki ifadeyi keskinleştiren korkunun yerini yavaş yavaş hain bir nefret ifadesi alıyordu. Onun yanında Bay Mowen vardı. O daha masum, olup biteni anlama yeteneği daha az olan biriydi. Onun korkusu daha basitti. Şaşkın bir güceniklik içinde dinlerken eğilip Larkin’e fısıldadı. “Ulu Tanrım, şimdi yaptı yapacağını! İş adamlarının halk düşmanı olduğuna tüm halkı inandıracak.”

Yargıç, “Yani kendi çıkarlarınızı halkın çıkarlarının üzerinde tuttuğunuzu mu anlıyoruz buradan?” diye sordu.

“Ben bu tür bir sorunun ancak bir yamyamlar toplumunda ortaya çıkabileceğine inanıyorum.”

“Ne demek istiyorsunuz?”

“Benim inancıma göre insanlar hak etmedikleri kazançları beklemiyorsa ve insan kurban etme ritüelleri uygulamıyorsa bu tür bir çıkar çatışması yer alamaz.”

“Yani eğer halk sizin kârınızı kısmayı gerekli bulursa böyle bir hakka sahip olduklarını reddettiğinizi mi söylüyorsunuz?”

“Evet, tabii, öyle diyorum. Halk benim kârımı istediği zaman kısabilir. Ama bunu, ürettiğim malları satın almayarak yapar.”

“Biz burada... daha başka metotlardan söz ediyoruz.”

“Bunun dışındaki her kâr kısma metodu, yağmacıların metodudur. Ben de bunu böyle görürüm.”

“Bay Rearden, bu bir savunma biçimi sayılamaz.”

“Kendimi savunmayacağımı söylemiştim.”

“Ama bu duyulmamış bir şey! Size yönelik suçlamanın cidiyetinin farkında mısınız?”

“Tümüyle.”

“Mahkemenin fikrine göre iddia makamının sunduğu gerçeklerin esnetilmesine tahammülü yoktur. Mahkeme hakkınızda çok ağır kararlar verme yetkisine sahiptir.”

“Yapın.”

“Pardon?”

“Kararınızı verin.”

Üç yargıç birbirine baktı. Sonra sözcü yine Rearden a döndü. “Bu daha önce emsali görülmemiş bir şey,” dedi.

İkinci yargıç, “Tümüyle akıl dışı,” diye görüşünü açıkladı. “Yasa sizin bir savunma yapmanızı bekliyor. Bunun dışında yapabileceğiniz tek şey, kendinizi mahkemenin insafına terk ettiğinizi söyleyip kayıtlara geçmesini sağlamak.”

“Etmiyorum.”

“Ama mecbursunuz.”

“Yani benden beklediğiniz gönüllü bir hareket mi?”

“Evet.”

“Hiçbir şeye gönüllü değilim.”

“Ama yasa savunma tarafının da tutanaklarda temsil edilmesini gerekli kılıyor.”

“Yani bu prosedürü yasal kılmak için benim yardımına mı ihtiyacınız var?”

“Şey, hayır... Evet... yani, prosedürü yerine getirmek için.

“Size yardım etmiyorum.”

Savcı görevini üstlenmiş olan üçüncü ve en genç yargıç sabırsızlıkla terslendi. “Bu çok gülünç ve büyük haksızlık! Yani göstermek istediğiniz, sizin kadar itibarlı bir kimsenin, kendi rızası olmaksızın apar topar...” Birden sustu. Duruşma salonunun arka sıralarında oturan birinden upuzun bir ıslık sesi yükseldi.

Rearden ciddi bir sesle, “Bu prosedürün ne ise o şekilde gözükmelerini istiyorum,” dedi. “Eğer olduğundan başka türlü göstermek için benim yardımımı istiyorsanız... size yardım etmem.”

“Ama biz size kendinizi savunma şansı tanıyoruz... Bunu reddeden sizsiniz.”

“Bir şansım varmış gibi numara yaparak size yardım etmeyeceğim. Hakların tanınmadığı bir yerde haklıymış gibi görünmenizi ben sağlamam. Sonunda çözümün silahla kararlaştırılacağı bir tartışmaya girip de size bir mantık havası katamam. Adaleti uyguluyormuş gibi görünmenize yardım etmem.”

“Ama yasa sizi gönüllü olarak bir savunma yapmaya mecbur tutuyor!”

Salonun arkalarından gülüşmeler yükseldi.

Rearden ciddi bir sesle, “İşte sizin teorinizdeki kusur bu baylar,” dedi. “Ve bundan kurtulmanıza yardım etmeyeceğim. İnsanları mecbur tutarak iş görmeyi seçecekseniz yapın bunu. Ama kurbanlarınızın gönüllü işbirliğine ihtiyacınız olduğunu göreceksiniz. Şu anda gördüğünüzden çok daha çeşitli biçimlerde hem de. Kurbanlarınız da sizin varlığınızı mümkün kılan şeyin, zorla yaptıramayacağınız bir şey olduğunu, onların bunu gönüllü olarak kabul etmesinin gerekli olduğunu öğrenecekler. Ben tutarlı davranmayı seçiyorum, size de beklediğiniz biçimde boyun eğeceğim. Ne yapmamı istiyorsanız tabanca zoruyla yapacağım. Beni hapse mahkûm ederseniz beni oraya götürmek için silahlı adamlar yollamak zorunda kalacaksınız. Kendiliğinden yola koyulacak değilim. Para cezası verecekseniz de alabilmek

için mallarıma el koymanız gerekecek. Gönüllü olarak ödemem. Beni zorlamaya hakkınız olduğuna inanıyorsanız... silahlarınızı açıkça kullanın. Eyleminizin niteliğini saklama konusunda size yardımcı olmayacağım.”

Yargıçların en yaşlısı masanın üzerinden eğildi. Sesinde diplomatik bir alaycılık vardı. “Bir tür ilke uğruna mücadele ediyormuş gibi konuşuyorsunuz Bay Rearden. Oysa aslında kendi mallarınız için mücadele veriyorsunuz, öyle değil mi?”

“Evet, elbette. Kendi mallarım için mücadele veriyorum. Bunun nasıl bir ilkeyi temsil ettiğini mi bilmek istiyorsunuz?”

“Özgürlük kahramanı havasına giriyorsunuz, oysa yalnızca para kazanma özgürlüğünün peşindesiniz.”

“Evet, tabii. Tek istediğim para kazanma özgürlüğü. Bu özgürlüğün anlamını bilmek istiyor musunuz?”

“Bay Rearden, herhalde tavrınızın yanlış anlaşılmasını istemezsiniz. Sizin sosyal vicdana sahip olmayan, diğer insanların refahını hiç düşünmeyen, yalnızca kendi kârı için çalışan biri olduğunuza ilişkin yaygın izlenimi desteklemek istemezsiniz.”

“Ben yalnızca kendi kârım için çalışırım. Ve o kârı hak ederim.”

Rearden’ın arkasında kalan kalabalıktan sesli soluklar duyuldu. Bunlar güceniklikle değil şaşkınlıkla ilgiliydi. Karşısındaki yargıçlar ise sessizdi. Rearden sakın bir sesle devam etti.

“Hayır, tavrımın yanlış anlaşılmasını istemem. Kayıtlara doğru geçmesi için ifade etmekten memnuniyet duyarım. Gazetelerin hakkımda söylediği tüm gerçeklere katılıyorum. Gerçeklere, dedim, değerlendirmelere değil. Ben yalnız kendi kârım için çalışırım. Kârımı da ürettiğim malları, bunlara ihtiyaç duyan ve satın almaya gücü yeten kimselere satarak elde ederim. Bu malları onların yararına ve kendi zararına üretmem. Kendi çıkarlarımı onlarınkine feda etmem, onlar da kendi çıkarlarını benimkine feda etmezler. Eşit olarak, iki tarafın rızasıyla ve iki tarafın avantajına dönük olarak iş görürüz. Bu yolla kazandığım

her kuruştan gurur duyuyorum. Zenginim ve sahip olduğum her kuruştan da gurur duyarım. Paramı kendi çabamla, serbest piyasada iş yaptığım her insanın rızasıyla kazandım. Çalışma hayatına adımlımı attığım zamanlar, beni istihdam edenlerin rızasıyla, şimdi yanımda çalışanların rızasıyla, ürünlerimi satın alanların rızasıyla. Bana sormaya korktuğunuz tüm sorulara açıkça cevap vereceğim. İşçilerime, bana sundukları hizmetin karşılığı olarak hak ettiklerinden daha fazla para vermek ister miyim? İstemem. Mallarımı müşterilerimin bana ödemeye razı olduğu fiyattan daha ucuza satmak ister miyim? İstemem. Zararına satmak ya da bedava vermek ister miyim? İstemem. Eğer bu kötülükse, kendi standartlarınıza göre bana ne yapacaksanız yapın. Bunlar benim standartlarım. Her dürüst insanın yapması gerektiği gibi ben de kendi hayatımı kazanıyorum. Kendi varlığımı, o varlığı yaşatmak için çalışmak zorunda oluşumu bir suç olarak görmeyi reddediyorum. Bunu yapabilen biri olmamı ve bunu başarılı bir şekilde gerçekleştirmemi bir suç olarak kabullenmeyi reddediyorum. Çoğu kişiden daha başarılı bir şekilde yapmamı da bir suç olarak görmüyorum. Benim çalışmamın, komşularımın çalışmalarından daha değerli olmasını, çoğu kişinin benim üretimimi satın almaya, karşılığında para ödemeye istekli olmasını bir suç olarak göremem. Yeteneklerim için özür dilemeyi reddediyorum. Başarımlarım için özür dilemeyi reddediyorum. Param için özür dilemeyi reddediyorum. Eğer bu kötülükse bunu istediğiniz gibi kullanın. Eğer halkın, kendi çıkarlarına aykırı bulduğu şey buysa o zaman beni halk mahvetsin. Benim yasam budur ve başkasını kabul etmem. İnsanlar için sizin yapmayı umabileceğinizden çok daha fazla şey yaptığımı söyleyebilecek durumdayım... Ama söylemeyeceğim çünkü kendi varoluşum için başkalarının onayını aramıyorum, mallarıma el konup hayatımın mahvedilmesinin sebebi olarak başkalarının çıkarının gösterilmesini de kabul etmiyorum. Çalışmalarımın amacı başkalarının iyiliğidir demeyeceğim. Amacım kendi iyiliğimdi, kendi iyiliğini öylesine teslim eden kişilere de saygım

yoktur. Size halk çıkarına hizmet etmediğinizi söyleyebilirim... İnsan kurban etmekle hiç kimsenin iyiliği sağlanamaz, diyebilirim. Bir kişinin haklarını ihlal etmekle herkesin hakkını ihlal etmiş sayılırsınız, diyebilirim ve hakları olmayan yaratıklardan oluşan bir topluluğun kaderinin de yok olmak olduğunu söyleyebilirim. Size sonunda elinize geçecek tek şeyin evrensel yıkım olacağını söyleyebilirim... Çünkü bu her yağmacı için böyledir çünkü kurbanlar sonunda tükenir. Bunları söyleyebilirim ama söylemeyeceğim. Benim meydan okuduğum sizin politikanız değil ahlaki dayanağınız. Eğer insanların başkalarını kurbanlık hayvana dönüştürerek mutlu olacağı doğru olsa ve benden de benim kanım sayesinde hayatta kalmak isteyen yaratıklar için kendimi feda etmem istense, kendim dışındaki toplumun çıkarları için kendi çıkarlarıma karşı davranmam istense... bunu reddederdim. En aşağılık kötülük olarak reddederdim böyle bir şeyi. Onunla tüm gücümle mücadele ederdim. Tüm insanlıkla mücadele etmem de gerekse ederdim. Öldürülmeden önce sadece bir tek dakikalık yaşama şansım olsa bile. Savaşımın haklılığına inanarak savaşırdım çünkü o, bir canlının yaşamak için verdiği savaş olurdu. Hakkımda hiçbir yanlış anlama olmasın. Eğer kendine halk diyen insanların inancı, kendi çıkarlarının kurbanlar gerektirdiği yolundaysa o zaman bence kamu yararı cehennemin dibine! Bunu asla kabul etmem!”

Kalabalıktan müthiş bir alkış patlaması yükseldi.

Rearden olduğu yerde döndü. Yargıçlardan çok o şaşırmişti. Karşısındaki yüzlerde heyecan dolu gülüşler vardı. Yardım isteyen, yakaran yüzlerdi bunlar. Rearden onların suskun çaresizliğinin açıkça ortaya döküldüğünü görüyordu. Kendi öfkesine ve gücenikliğine denk ifadeler gördü orada. Onların alkışlarıyla boşalıyordu bütün bu duygular. Hayranlık vardı, umut vardı yüzlerde. Arada ağzı gevşek gençler, pejmürde giyimli kadınlar da vardı. Bunlar haber programlarında, ne zaman sahneye bir iş adamı çıksa hemen

yuhalamaya başlayan, halkı peşlerine takıp etkileyen tiplerdi. Bu sefer aleyhte bir tezahürata başlamadılar. Sessiz kaldılar.

Rearden topluluğa bakarken insanlar onun yüzünde, yargıçların tehditlerinin yaratamadığı etkiyi gördü. Bu etki, ilk duygu belirtisiydi.

Masaya vurulan tokmağı ve yargıcın sesini ancak birkaç dakika sonra duyabildiler:

“...yoksa salonu boşalttırırım!”

Tekrar masaya döndüğünde Rearden’ın gözleri izleyicilerin olduğu tarafa çevrildi, Dagny’nin üzerinde duraksadı. Bu duraksamayı bir tek Dagny fark etti. Sanki Rearden ona, işe yarıyor, diyordu. Dagny’nin sakın görüldüğü söylenebilirdi ama gözleri yüzüne göre biraz fazla irileşmişti. Eddie Willers gülümsüyordu. Gözyaşlarına boğulmanın yerini alan türden bir gülümseme vardı yüzünde. Bay Mowen aptallaşmış gibiydi. Paul Larkin gözlerini yere dikmişti. Bertram Scudder’ın yüzünde hiçbir ifade yoktu. Lillian’ın yüzü de ifadesizdi. Bir sıranın en ucuna oturmuş, bacaklarını üst üste atmış, etolünü sağ omzundan sol kalçasına doğru yerleştirmişti. Rearden’a bakıyor, hiç kıpırdamıyordu. Rearden hissettiği onca karmaşık duygu arasında pişmanlığa, özleme de zaman bulabildi. Görmeyi umduğu bir yüz vardı. Oturumun başından beri en çok görmek istediği yüz oydu. Ama Francisco d’Anconia gelmemişti.

Yargıçların en yaşlısı, “Bay Rearden,” dedi. Sevimli sevimli gülüyor, kollarını sitem edermiş gibi iki yana açıyordu. “Bizi bu kadar yanlış anlamanız çok kötü. Sorun burada zaten... iş adamlarının bize bir güven ve dostluk ruhu içinde yaklaşmayı reddetmesinde. Nedense bizi düşmanları sanıyorlar. Neden insan kurban etmekten söz ediyorsunuz? Sizi bu aşırılığa götüren nedir? Sizin malınıza el koymak ya da hayatınızı mahvetmek gibi bir niyetimiz yok. Çıkarlarınıza zarar verme peşinde değiliz. Seçkin başarılarınızın tümüyle farkındayız. Amacımız yalnızca baskıları dengeleyip tüm ilgililere adaletli davranmak. Bu oturum aslında

bir duruşma olarak değil, karşılıklı anlayışa ve işbirliğine dönük bir dostça tartışma olarak düzenlenmişti.”

“Ben silah zoruyla işbirliği yapmam.”

“Neden tabancalardan söz ediyorsunuz? Konu bu tür referanslara gerek gösterecek kadar ciddi değil. Bu olayda suçun daha çok Bay Kanneth Danagger’a ait olduğunun tümüyle farkındayız. Yasanın ihlaline yol açan kendisidir. Size baskı yaptı, mahkemeden kurtulmak için ortadan kaybolmakla da suçunu kabullenmiş oldu.”

“Hayır. Biz bunu eşit, karşılıklı, gönüllü anlaşmayla yaptık.”

İkinci yargıç, “Bay Rearden,” dedi. “Siz bizim tüm görüşlerimizi paylaşmıyor olabilirsiniz ama eninde sonunda hepimiz aynı amaç uğruna çalışıyoruz. İnsanların iyiliği için. Kömür madenlerindeki kritik durumu, yakıt konusunun kamu çıkarları açısından ne kadar önemli olduğunu bildiğiniz için yasal prosedürleri görmezden gelmeye sürüklendiğinizi anlıyoruz.”

“Hayır. Kendi kârım ve kendi çıkarlarım için yaptım bunu. Bunun kömür madenlerini ve kamu çıkarlarını nasıl etkileyeceğini siz tahmin edemezsiniz. Benim amacım da o değildi.”

Bay Mowen’in gözleri iyice kamaşmıştı. Paul Larkin’e dönüp fısıldadı. “Bu işte bir terslik var.”

Larkin, “Ah, kes sesini!” dedi.

En yaşlı yargıç, “Bay Rearden, eminim ki siz de kamuoyu da size kurban muamelesi yapacağımıza inanmıyor. Eğer böyle bir izlenime kapılmış herhangi biri varsa bunun doğru olmadığını hemen kanıtlamak isteriz.”

Yargıçlar verecekleri hükmü tartışmak üzere çekildiler. Ama dışarıda uzun süre kalmadılar. Son derece sessiz bekleyen salona erken döndüler ve Henry Rearden’a beş bin dolarlık ceza verileceğini, hapis cezasının ise kalktığını duyurdular.

Salonda patlayan alkışların arasına alaycı kahkahalar da karışıyordu. Alkışlar Rearden’a, alaycı tezahürat ise yargıçlara yönelikti.

Rearden hareketsiz duruyordu. Kalabalığa dönmese de oradan yükselen alkışları duyuyordu. Gözlerini yargıçlara dikmişti. Yüzünde bir zafer ifadesi yoktu, sevinç yoktu, yalnızca hemen hemen korkunun sınırlarını zorlayan keskin bir merak vardı. Dünyayı mahvetmekte olan düşmanın ne kadar küçük olduğunu görüyordu. Yıllar boyu bir enkaz manzarasının içinde dolaşmış, büyük fabrikaların harabelerini, güçlü makinelerin kalıntılarını, yenilmez insanların cesetlerini görmüş de bunların sebebi olarak bir devle karşılaşmayı beklerken ayak seslerini duyar duymaz saklanmaya çalışan bir fare görmüş gibi. Eğer bizi yenen buysa o zaman suçlu biziz, diye düşünüyordu.

Çevresine toplanmak isteyen insanların baskısıyla bir kere daha mahkeme salonuna dönmek zorunda kaldı. Onların gülümsemelerine, telaşlı heveslerine cevaben gülümsedi. Rearden'ın gülümsemesine biraz hüznün de karışmıştı.

Kafasına eski bir şal sarmış yaşlı bir kadın, “Şükürler olsun Bay Rearden!” dedi. “Bizi kurtaramaz mısınız Bay Rearden? Diri diri yiyorlar bizi. Zenginlerin peşindeymiş gibi numara yaparak kimseyi kandıramazlar... Bize neler oluyor, biliyor musunuz?”

Fabrika işçisine benzeyen bir adam, “Bakın Bay Rearden,” dedi. “Bizi asıl satan zenginler. Her şeyi bedava vermeye hevesli o zengin pisliklere söyleyin. Onların kendi saraylarını feda etmeleri, bizim sırtımızın derisini feda etmemiz manasına gelir.”

“Biliyorum,” dedi Rearden.

Suç bizim, diye düşündü. Eğer biz, üretenler ve yaratanlar, bize kötü damgası vurulmasını, iyi özelliklerimiz için cezalandırılmayı sessizce kabulleniyorsak o zaman dünyada ne tür bir iyiliğin zafere ulaşmasını bekleyebiliriz ki?

Çevresindeki insanlara baktı. Bugün onu alkışlamışlardı. John Galt Hattı'nın yanına dizildikleri gün de alkışlamışlardı. Ama yarın Wesley Mouch'tan gelen yeni bir yönergeyi bekleyecek, Orren Boyle'un bedava bir konut projesinin peşinde koşacaklardı, sonra da Boyle'un kirişleri kafalarına çökecekti. Bunu yapabilirlerdi.

Çünkü gençlerdi. Üstelik onlara unutmaları söylenecekti. Hank Rearden'ı alkışlamalarına yol açan şeyin bir günah olduğunu, onu unutmaları gerektiğini duyacaklardı.

En yüce anlarını günah sayıp kınamaya neden bu kadar yatkınlardı? İçlerindeki en iyi şeylere ihanet etmeye niçin bu kadar hazırlardı? Bu dünyanın bir kötülük diyarı olduğuna, kaderlerinin umutsuzluk olduğuna onları inandıran şey neydi? Bunun ne olduğunu kestiremiyordu ama ona bir isim takılması gerektiğini biliyordu. Bunu mahkeme salonunun içinde koskoca bir soru işareti gibi görüyor, cevabı bulmanın şimdi onun görevi haline geldiğini hissediyordu.

Hakkında verilen asıl hükmün bu olduğunu düşündü. En basit insanın bile ulaşabileceği fikirlerden hangisinin o insanı, kendini yok edecek doktrinleri kabul etmeye yönelttiğini keşfetmek zorundaydı.

“Hank, bir daha hiçbir şeyi umutsuz görmeyeceğim... asla,” dedi Dagny o akşam. “Asla pes etmeye heveslenmeyeceğim. Doğrunun her zaman sonuç verdiğini, her zaman kazandığını sen kanıtladın...” Duraksadı, sonra ekledi. “Yeter ki insan neyin doğru olduğunu bilsin.”

Ertesi akşam yemeğe oturduklarında Lillian ona, “Demek kazandın, öyle mi?” dedi. Sesi kaygısızdı. Başka da bir şey söylemedi. Rearden'a bakıp duruyor, sanki bir bulmacayı çözmeye çalışıyordu.

Fabrikada Süt Nine, “Bay Rearden, ahlaki alan nedir?” diye sordu.

“Seni çok uğraştıracak bir şey.”

Genç adam kaşlarını çattı, omuz silkti, sonra güldü. “Tanrım, ne harika bir gösteriydi! Haklarından iyi geldiniz Bay Rearden! Radyonun başına yapıştım, kahkahadan öldüm.”

“Haklarından geldiğimi nereden çıkardın?”

“Eh, öyleydi ama; değil miydi?”

“Emin misin?”

“Tabii eminim.”

“İşte emin olmanı sağlayan şey ahlaki alan.”

Gazeteler sessizleşmişti. Duruşmadan önce davaya abartılı bir dikkat yöneltmiş, duruşmadan sonra da sanki hiçbir dikkati hak etmiyormuş gibi davranmışlardı. Olmayacak sayfalara ufak haberler basıyorlardı. Bu haberler öyle sıradan yazılmıştı ki okuyanların hiçbirisi olaylar hakkında gerçek bir fikir edinemezdi.

Karşılaştığı iş adamları sanki mahkeme konusundan kaçınıyordu. Kimi hiç değinmiyor, başını çeviriyor, yüzündeki aldırma ifadenin altında garip bir güceniklik belli oluyordu. Sanki ona bakmak bile birileri tarafından bir tavır olarak yorumlanabilirmiş gibi. Kimi de yorum yapmaya cesaret edebiliyordu. “Bana kalırsa Rearden, hiç akıllıca davranmadın... Bence şu sıra düşman edinme sırası değil. Kimseyi kızdırmayı göze alamayız.”

“Nasıl kızdırmak mesela?”

“Devletin bu işten hoşlanacağını sanmıyorum.”

“Hoşlanmamasının sonuçlarını gördün işte.”

“Şey, bilemiyorum... Kamuoyu buna dayanamaz. Çok alınan olacaktır.”

“Kamuoyunun nasıl karşıladığını da gördün.”

“Şu bencillik, açgözlülük suçlamalarına mahal vermemek için o kadar uğraştık. Sen de kalktın düşmanın eline cephane verdin.”

“Yoksa kendi kârların ve kendi malların üzerinde hiçbir hakkın olmadığı konusunda düşmanla görüş birliğine varmayı mı yeğledin?”

“Yo, hayır, elbette hayır. Ama neden aşırıya kaçmalı? Her zaman bir orta yol vardır.”

“Sen ve katiller arasında bir orta yol mu?”

“Böyle kelimeler kullanmaya gerek var mı?”

“Mahkemede söylediklerim doğru muydu, değil miydi?”

“Sözlerin yanlış anlaşılacak ve çarpıtılacak.”

“Doğru muydu, değil miydi?”

“Halk bu konularla uğraşamayacak kadar aptaldır.”

“Doğru muydu, değil miydi?”

“Zenginlikle öğünmenin zamanı değil çünkü halk açlıktan ölüyor. Böyle yapmak onları kışkırtır.”

“Kendi servetiniz üzerinde hakkınız olmadığını ama onların hakkı olduğunu söyleyince bu heveslerinden vazgeçecekler mi?”

“Şey, bilemiyorum...”

Bir başkası, “Mahkemede söylediklerinden hoşlanmadım,” demişti. “Bana sorarsan sana katılmıyorum. Şahsen yalnız kendi kârım için değil, aynı zamanda halk yararına çalışmaktan da gurur duyuyorum. Günde üç öğün yemeğimden ve Hammond limuzinimden daha yüce amaçlar için çalıştığımı düşünmek güzel bir duygu.”

Biri de, “Ben hiç yönerge ve kontrol olmaması fikrinden hoşlanmıyorum,” demişti. “Tamam, sana katılıyorum, kuduruyor, işi abartıyorlar. Ama ya hiç kontrol olmazsa? Buna katılamam. Bence bazı kontroller gerekli. Halk yararına olanlar.”

“Üzgünüm baylar,” dedi Rearden. “Kendi kellemlerle birlikte sizin kellelerinizi de kurtarmak zorunda kaldığım için üzgünüm.”

Bay Mowen başkanlığındaki bir grup iş adamı da mahkeme konusunda hiçbir şey söylemedi. Yalnızca aradan bir hafta geçtiğinde büyük bir şamatayla, işsizlerin çocukları için bir çocuk parkı inşa edeceklerini açıkladılar.

Bertram Scudder yazılarında mahkemeye hiç değinmedi. On gün sonra, çeşitli dedikodulardan söz ederken şöyle yazdı. “Bay Hank Rearden’ın sosyal değeriyle ilgili fikir edinmek için, tüm sosyal kesimler arasında onu en az sevenlerin, kendi grubu, yani iş adamları olduğuna dikkat etmek ilginç. Görünüşe bakılırsa onun o eski moda acımasızlığı, o yamyam kâr avcılarına bile fazla geliyor.”

Aralık ayında bir akşam, Rearden’ın Wayne-Falkland Otel’indeki süitinin penceresinden görünen sokak Noel trafiğinin ağırlığı altında korna sesleriyle çınlarken Rearden oturmuş, yorgunluk-

tan da korkudan da tehlikeli bir düşmanla mücadele ediyordu: insanlarla uğraşma fikrinden duyduğu tiksintiyle.

Kentin sokaklarına çıkmayı, yerinden kıpırdamayı istemiyor, kendini odasındaki bu koltuğa zincirlerle bağlıymış gibi hissediyordu. Sıla özlemi gibi hissettiği duyguyla saatlerden beri mücadele ediyordu. O da en çok görmek istediği adamın burada, bu otelde, birkaç kat yukarıda olduğu bilinciyle.

Son birkaç haftadır otele her giriş çıkışında lobide gereksiz yere biraz oyalandığının farkına varıyordu. Posta tezgâhına uğruyor, gazete bayisinde vakit geçiriyor, telaşla gidip gelen insanlara bakıyor, onların arasında Francisco d'Anconia'yı görmeyi umuyordu. Otelin lokantasında tek başına akşam yemeği yiyor, gözleri hep giriş kapısına asılmış perdelerde oluyordu. Şu anda da odasında otururken aralarındaki uzaklığın yalnızca birkaç kat olduğunu düşünüyordu.

Ayağa kalktı, sesli sesli güldü. Telefon bekleyen ama işkenceye son vermeyi seçip kendisi aramayan bir kadın gibi davranıyorum, dedi kendi kendine. Francisco d'Anconia'ya gitmemesi için hiçbir neden yoktu... Tabii istediği oysa. Ama gitmeye karar verdiğinde de hissettiği rahatlama duygusunun büyüklüğü karşısında tehlikeli bir şaşkınlık hissetti.

Francisco'nun süitini aramak üzere telefona doğru bir adım attı, sonra durdu. İsteddiği bu değildi. O aslında haber vermeden, öylece kapıdan girmek istiyordu. Francisco'nun ofise gelişi gibi. Aralarında seslendirilmemiş bazı haklar bulunduğunu gösterecek şey buydu.

Asansöre yürürken düşünüyordu. Odada olmayacak, oradaysa bile herhalde bir kadını ağırlıyordır! Ama bu düşünce pek gerçek gibi gelmiyordu. Öyle bir sahneyi, fırının alevleri önünde gördüğü adama uyduramıyordu. Asansörde kendine güvenen bir ifadeyle durdu, gözlerini yukarıya çevirdi, sonra koridorda güvenli adımlarla ilerledi, içindeki acı duygunun gevşeyip neşeye dönüşmesine izin verdi ve kapıyı vurdu.

Francisco'nun sesi, "Girin!" dedi. Keskin ama dalgın bir tonda söylemişti bunu.

Rearden kapıyı açtı ve eşikte durdu. Orta yerde otelin en pahalı saten abajurlu lambalarından biri duruyor, ortaya yayılmış koca koca resim kâğıtları üzerine bir ışık halkası düşürüyordu. Francisco d'Anconia gömlekleydi. Bir tutam saç alnına düşmüştü. Yere yüzükoyun uzanmış, dirseklerine dayanmış, önündeki kâğıda çizdiği bir resmin bir yerinde duraksamış, elindeki kalemin arkasını ısıırıyordu. Başını kaldırmadı. Demin kapının vurulduğunu unutmuş gibiydi. Rearden resmin ne olduğunu çözmeye çalıştı. Döküm kazanının bir bölümüne benziyordu. Şaşkınlık içinde durup baktı. Francisco d'Anconia'yla ilgili kendi kafasındaki imajı isimlendirmeye çalışsa ortaya şöyle bir şey çıkardı: Amaç duygusu gelişmiş genç bir işçi, zor bir sorunla uğraşıyor.

Derken Francisco başını kaldırdı. Bir anda doğrulup dizlerinin üzerinde durdu, Rearden'a inanılmaz bir mutlulukla gülümseyerek baktı. Hemen ardından çizimleri hızla kaptı, bir kenara, yüzleri alta gelecek şekilde fırlattı.

Rearden, "Neyi böldüm?" diye sordu.

"Önemli bir şey sayılmaz. Buyurun." Mutlu mutlu sırtıyordu. Rearden birdenbire, Francisco'nun da onu beklediğini hissetti, hatta bundan emin oldu. Böyle bir şeyi, kazanmayı pek umamadığı bir zaferi bekler gibi beklemişti.

"Ne yapıyordun?" diye sordu Rearden.

"Oyalanıyordum işte."

"Bir göreyim."

"Olmaz." Ayağa kalktı, çizimi tekmeyle uzaklaştırdı.

Eğer Francisco'nun ofise habersiz gelişini küstahlık olarak nitelemişse, şimdi kendisi aynı suçu işliyordu. Neden geldiğini açıklamamıştı. İlerleyip bir koltuğa rahatça oturmuş, kendi evindeymiş gibi davranıyordu.

"Neden başladığın şeyi bitirmeye gelmedin?" diye sordu.

"Benim yardımım olmadan da gayet iyi sürdürüyordunuz."

“Duruşmamı mı kastediyorsun?”

“Duruşmanızı kastediyorum.”

“Nereden biliyorsun? Orada yoktun?”

Francisco gülümsedi çünkü bu ses tonu başka şeylere de işaret ediyordu... Seni aradım, diyor gibiydi. “Radyodan her kelimesini dinleyemez miyim?”

“Dinledin mi? Kendi kelimelerini radyodan duymak, benim de senin ajanın gibi davrandığımı anlamak nasıl bir duyguydu?”

“Öyle değildiniz Bay Rearden. Onlar benim sözlerim değildi; sizin ömrünüz boyunca bağlı yaşadığınız ilkelerdi, öyle değil mi?”

“Evet.”

“Ben yalnızca size, onlara bağlı yaşamaktan gurur duymanız gerektiğini gösterdim.”

“Dinlediğine sevindim.”

“Harikaydı Bay Rearden... Ve üç kuşak geç kalmıştı.”

“Ne demek istiyorsun?”

“Eğer o eski günlerde bir tek iş adamı buna cesaret etseydi, kendi kârı için çalıştığını söyleyebilseydi ve bunu gururla yapsaydı dünyayı kurtarmış olurdu.”

“Ben dünyanın elden gittiğinden emin değilim, umutsuz değilim.”

“Gitmedi. Gitmez de. Ama... ah Tanrım! Bizi nelerden kurtarabilirdi!”

“Eh, hangi çağda yaşıyor olursan ol mücadele etmek gerek.”

“Evet... Biliyor musunuz Bay Rearden, duruşmanızdaki kaydın kâğıda dökülmüş halini alıp neler dediğinizi bir okumanızı öneririm. Sonra da bunu tam anlamıyla ve tutarlı olarak uyguluyor musunuz, uygulamıyor musunuz, ona bakın.”

“Yani uygulamıyor muyum mu demek istiyorsun?”

“Kendiniz görün.”

“O gece fabrikada kesintiye uğrayan konuşmamızda bana söyleyecek çok şeyin vardı, biliyorum. Neden şimdi bitirmiyorsun sözlerini?”

“Hayır. Çok erken.”

Francisco sanki bu ziyarette hiçbir acayiplik yokmuş gibi davranıyordu. Sanki bunu doğal kabul etmişti. Rearden’in yanında her zaman nasıl davranıyorsa yine öyle davranıyordu. Ama Rearden onun gözükmeye çalıştığı kadar sakın olmadığını da fark ediyordu. Odanın içinde dolaşırken sanki itiraf etmek istemediği duygularını dillendirir gibiydi. Lambayı unutmuştu. O hâlâ orta yerde, odanın tek ışık kaynağı olarak duruyordu.

Francisco, “Yeni keşifler arasında epey hırpaladılar sizi, değil mi?” dedi. “Arkadaşınız olan iş adamlarının davranışları hakkında ne düşünüyorsunuz?”

“Herhalde beklenen bir şeydi.”

Francisco sesinde merhametten gelen bir öfkeyle konuştu. “On iki yıl geçti, ben hâlâ kayıtsız kalamıyorum,” dedi. Bunu sanki istemeden ağzından kaçırmıştı. Duygularını bastırmak için, bastırılmış kelimeleri sarf etmişti.

“Neden on iki yıl?” diye sordu Rearden.

Bir anlık bir sessizlik oldu ama Francisco sakın bir sesle cevap verdi. “O insanların ne yaptığını anladığımdan beri.” Sonra ekledi. “Şu ara neler çektiğinizi biliyorum... Daha sonra başınıza neler geleceğini de.”

“Sağ ol,” dedi Rearden.

“Ne için?”

“Göstermemeye bu kadar uğraştığın şey için. Ama benim için kaygılanma. Hâlâ taşıyabiliyorum... Biliyorsun, buraya kendimi konuşmaya gelmedim. Mahkememi konuşmaya da gelmedim.”

“Hangi konuyu seçerseniz kabulümdür... Yeter ki burada olun.” Bunu nazik, esprili tonda söylemişti ama ses tonu bile altta yatanı saklayamamıştı. Aslında ciddi idi. “Ne konuşmak istiyordunuz?”

“Seni.”

Francisco durdu. Bir an Rearden’a baktı, sonra alçak sesle cevap verdi. “Peki.”

Eğer Rearden'in duyguları, iradesinin engelini aşarak doğrudan kelimelere dökülebilse, "Beni bırakma," diye bağırdı. "Sana ihtiyacım var... hepsiyle mücadele ediyorum. Sınırlarımı zorlayarak mücadele ettim, onun ötesine doğru da mücadele etmeye mahkûmum... Ve tek cephanem de güvenebileceğim, saygı duyacağım, hayran olacağım bir tek insanın bunu bilmesi."

Rearden bağırarak istese de sakın bir sesle, açıkça konuşuyordu. Aralarındaki kişisel bağın tek işareti, dinleyenin de dü-rüstlüğüne olan inanç sayesinde hissedilen samimiyetti. "Biliyor musun, bir insanın diğer bir insana karşı işleyebileceği tek gerçek ahlaki suç, sözleri veya eylemleriyle bir çelişki, bir imkânsızlık, bir mantıksızlık izlenimi yaratarak kurbanının rasyonellik kavramını sarsmaktır."

"Doğru," dedi Francisco.

"Eğer benim içime yerleştirdiğin ikilemin bu olduğunu söylersem, bir soruya cevap vererek bana yardımcı olur musun?"

"Denerim."

"Söylememe gerek yok, sanırım biliyorsun, ömrümde tanıdığım insanlar arasında zihinsel düzeyi en yüksek olan kişisin. Büyük yeteneğini bugünün dünyasında kullanmayı reddetmeni, doğru olarak değil ama en azından mümkün diye kabullenmeye çalışıyorum. Ama bir insanın umutsuzluk sonucunda yaptıkları, aslında onun karakterinin anahtarı değildir. Ben hep karakterin gerçek anahtarının, o kişinin eğlenmek için yaptığı seçimler olduğuna inanmışımdır. İşte akla sığdıramadığım da bu. Nelerden vazgeçmiş olursan ol, yaşamayı seçtiğin sürece seninki kadar değerli bir hayatı nasıl olup da ucuz kadınların peşinde koşarak, aptallara özgü eğlencelerle geçirebiliyorsun?"

Francisco ona incecik bir gülümsemeyle baktı. Öyle mi acaba, diyor gibiydi. "Demek kendinizden söz etmek istemiyorsunuz, öyle mi? Şu anda benim karakterimi sorunların en önemlisi sayacak kadar büyük bir yalnızlığı itiraf etmenize ne demeli?"

Sonra gülümseme büyüdü, uysal bir gülüşe dönüştü. Sanki bu soru ona zor gelmiyormuş, acılı sırlarını açmasını gerektirmiyormuş gibi. “O tür ikilemelerin hepsini çözmenin bir yolu var Bay Rearden. Kendi varsayımlarınızı inceleyin.” Francisco tekrar yere oturdu, neşeyle, gayriresmî bir havada, zevk alacağı bir sohbete hazırlandı. “Yüksek düzeyde zihne sahip biri olmam, sizin kendi kendinize vardığınız bir sonuç mu?”

“Evet.”

“Hayatımı kadınların peşinde koşarak geçirdiğim de sizin edindiğiniz bilgiler arasında mı?”

“Bunu hiç inkâr etmedin.”

“İnkâr mı? Ben o izlenimi yaratmak için çok uğraştım.”

“Yani doğru değil mi demek istiyorsun?”

“Ben size, sefil bir aşağılık kompleksine sahip biri gibi mi gözüküyorum?”

“Elbette hayır!”

“Ancak öyle biri hayatını kadınların peşinde koşmakla geçirir.”

“Nasıl yani?”

“Para konusunda ve sebep sonuç kanununu ters yüz etmeye çalışan adamlar hakkında söylediklerimi hatırlıyor musunuz? Akıl yerine, akıl ürünlerini çalıp onları koymak isteyen adamlar... Kendinden tiksinen adam özsaygısını cinsel serüvenlerden kazanmaya çalışır. Bu da yapılamaz çünkü seks bir sebep değildir, insanın kendi değeriyle ilgili kanaatinin bir sonucu ve ifadesidir.”

“Bunu açıklasan fena olmaz.”

“İkisinin de aynı konu olduğu hiç aklınıza geldi mi? Paranın maddesel kaynaklardan geldiğini, zihinsel bir kökü ve anlamı olmadığını düşünen insanlar, aynı zamanda ve yine aynı sebeple, seksin de fiziksel bir kapasite olduğunu, zihinle, seçenekle ve değer sistemleriyle ilgili olmadığını düşünürler. Bedeninizin bir arzu yarattığına ve seçimi sizin yerinize yaptığına inanırlar. Demir cevheri kendiliğinden tren rayı haline geliyormuş gibi. Aşkın gözü kördür, derler. Seks mantığa bağlıdır ve tüm filozoflarla

alay eder, derler. Oysa aslında bir erkeğin cinsel seçimi, kendi temel inançlarının sonucu ve toplamıdır. Bana bir erkeğin neyi çekici bulduğunu söyleyin, ben de size o adamın hayat felsefesini anlatayım. Bana onun hangi kadınla yattığını gösterin, size o kişinin kendini nasıl değerlendirdiğini bir bir sayayım. Ona kendi benliğini silmenin bir sevap olduğuna dair ne saçmalıklar öğretilmiş olursa olsun, seks tüm eylemler içinde en derin bencillik içerenidir. O eylemi ancak ve yalnızca kendi zevki için yapacaktır. Bunu kendinizi silerek, bir iyilik, bir ihsan olarak yapmayı düşünebiliyor musunuz? Kendini alçaltarak yapılamaz, ancak kendi zevkiyle, arzulandığını ve arzulanmaya layık olduğunu bilerek yapılabilir. Ruhu çırılçıplaktır o anda. Tıpkı vücudu gibi. Kendi gerçek egosunu, değer standardı olarak kabul etmektedir. Ona çekici gelecek kadın, kendi en derin arzusunu yansıtan kadın olacaktır. O kadının teslim olması, bir kendine saygı duygusu yaşatacaktır ya da böyle olduğuna inanacaktır. Kendi değerinden emin olan ve bundan gurur duyan adam, bulabildiği en yüksek değerdeki kadını isteyecektir. Beğeneceği kadın kolay olmayacak, fethetmesi zor bir kadın olacaktır çünkü ancak bir roman kahramanını fethettiği zaman bunu bir başarı sayabilecektir, beyinsiz bir sürtüğü fethetmeyi başarı saymayacaktır. Onun aradığı... Ne oldu?” Rearden’ın yüzündeki ifadeyi görmüştü. O ifadenin yoğunluğu, soyut bir tartışmanın hak edebileceğinden çok fazlaydı.

“Devam et,” dedi Rearden. Sesi gergindi.

“Onun aradığı, kendi değerini bulmak değil, kendi değerini ifade etmektir. Zihninin standartları ile bedeninin arzuları arasında hiçbir çelişki yoktur. Ama kendi değersizliğine inanan adam da en nefret ettiği kadın tipini cazip bulur çünkü o kadın onun gizli benliğinin yansımasıdır. Kendisinin sahtekâr olduğu yolundaki objektif gerçekten o kadın sayesinde kurtulur. Kadın ona bir ayılığa hayalî bir değer kazandırır, o da kendi benliğini lanetleyen ahlak sisteminden bir süre için kurtulmuş olur. Çoğu erkeğin kendi hayatını nasıl çirkin biçimde mahvettiğine

bakın. Manevi felsefemiz dedikleri çelişkiler karmaşasına bakın. Biri diğerini getiriyor. Aşk bizim en yüce değerlerimize cevaptır, başka bir şey de olamaz. Bir erkek kendi değerlerini ve varoluş görüşünü yozlaştırırsa aşkın zevk değil kendini reddetme olduğunu savunmaya başlarsa iyilik ve erdem denilen şeyin gurur değil acıma, acı, zaaf ve fedakârlık olduğunu söyler, en soylu sevginin beğenmekle değil, sadakayla başladığını, değerlere cevap olarak değil kusurlara cevap olarak doğduğunu söylerse kendini ikiye bölmüş sayılır. Bedenine söz dinletemez. Seviyorum dediği kadının karşısında iktidarsızlığa düşer, bulabildiği en bayağı kadına doğru kayar. Bedeni her zaman en derindeki inançlarının nihai mantığını izleyecektir. Kusurların erdem olduğuna inanırsa varoluşu kötü diye damgalamış sayılır, kendisinin ancak yozlaşmışlıklardan zevk almaya layık olduğuna inanır. Erdemi acıyla bağlamıştır, zevkin ancak günahlarda bulunabileceğini sanır. Bu sefer bedeninin kötü arzuları olduğunu, zihninin bunları etkileyemediğini, seksin bir günah olduğunu, gerçek aşkın katıksız bir ruhsal duygu olduğunu haykırmaya başlar. Ondan sonra da aşk neden bana yalnızca can sıkıntısı getiriyor, seks de yalnızca utanç getiriyor diye merak eder.”

Rearden yavaşça, gözleri başka tarafa bakarak konuştu... yüksek sesle düşündüğünün farkında değildi. “En azından... öteki fikri hiçbir zaman kabullenmedim. Para kazanma konusunda hiçbir zaman suçluluk duymadım.”

Francisco ilk iki kelimenin önemini gözden kaçırmıştı. Gü-lümsedi, hevesle konuştu. “İkisinin aynı şey olduğunu anlıyorsunuz, değil mi? Hayır, siz onların o hain inancını hiçbir şekilde kabul edemezsiniz. Böyle bir şeyi kendinize zorla uygulamak elinizden gelmez. Seksi kötü diye lanetlemeye kalksanız bile isteğiniz dışında da olsa kendinizi doğru ahlaki zemin üzerinde hareket eder bulursunuz. Tanıdığınız en harika kadını çekici bulursunuz. Bir roman kahramanını istersiniz. Kendinizden tiksirmek sizin için mümkün olmaz. Varoluşun kötü olduğuna ve sizin imkânsız bir

evrene sıkışmış çaresiz bir yaratık olduğunuza asla inanamazsınız. Siz hayatınızı, maddeyi zihninizin ihtiyacına göre biçimlendirmeye adanmış birisiniz. Fiziksel eylemde ifade bulmamış bir fikrin değersiz bir sahtelik olduğunu, platonik aşkın da aynen öyle olduğunu bilen birisiniz. Bir fikrin güdümünde olmayan fiziksel eylem, nasıl sersemlerin kendini kandırma biçimiye, kişinin değerler sisteminden kopuk seks de öyledir. İkisi de aynı konu ve siz de bunu biliyorsunuz. Kusursuz özsaygınız biliyor bunu. Onayladığınız bir kadını arzulamak elinizden gelmez. Aşkın saflığını arzudan koparan insan, aşksız arzusunun ahlaksızlığına da inebilen insandır. Ama çevrenize bakınca çoğu insanın ikiye bölünmüş yaratıklar olduğunu, bir o yana bir bu yana savrulup durduğunu görürsünüz. Bir kısmı paradan, fabrikalardan, gökdelenlerden, kendi bedeninden nefret eden insanlardır. Hayatın anlamı ve iyi bir insan olmanın gereği olarak, akıl almaz konularla ilgili tanımlanamayan duyguları ön plana çıkarır. Umutsuzca çılgınlıklar atar çünkü saygı duyduğu kadına karşı hiçbir şey hissedemiyorken bir yosmaya karşı konulmaz bir ihtiras duymaktadır. İnsanların idealist dediği biridir o. Diğer kısım ise herkesin pratik insan dediği kişidir. İlkelerden, soyutluklardan, sanattan, felsefeden, hatta kendi aklından uzak olan adamdır. Çeşitli objeler elde etmeyi, kendi varlığının en önemli amacı sayar. Bunların sebebini ya da kaynağını düşünme gereğine gülüp geçer. Bunların ona zevk vermesini bekler. Daha çoğunu elde ettikçe daha az zevk almaya başladığını görüp şaşırır. İşte, vaktini kadınları kovalamaya harcayan adam budur. Kendine yönelttiği üç kandırmacaya bir bakalım. Bir kere, özsaygı ihtiyacını kabullenmez çünkü ahlaki değerler gibi kavramları küçümser. Ama diğer yandan, kendini bir et parçası saydığı için kendine de tiksintiyle bakmaktadır. Seksin kişisel değerlere saygının fiziksel ifadesi olduğunu kabullenmese de aslında bunu bilmektedir. Bu nedenle öyleymiş gibi davranarak, sebep sayılması gereken şeye ulaşma çabasına girer. Kendine saygıyı, ona teslim olan kadınlardan kazanmaya çalışır

ama seçtiği kadınların karakteri de yargısı da değer standardı da olmayan kimseler oluşunu görmezden gelir. Kendine yalnızca fiziksel zevk peşinde olduğunu söyler, oysa bu kadınlardan bir haftada, bazen bir gecede bıkar. Profesyonel fahişelerden uzak durur, temiz kadınları baştan çıkardığına dair hayaller kurar. Bu onun hep aradığı ama hiç bulamadığı başarıdır. Aklı olmayan bir vücudu fethetmekte ne şeref vardır ki? İşte sizin kadın avcınız böyle biri. Bu tarif bana uyuyor mu?”

“Tanrım, hayır!”

“O zaman hayatım boyunca kadınları kovalamakla ne kadar uğraştığımı bana hiç sormadan da bilebilirsiniz.”

“O halde gazetelerin baş sayfalarında son on iki yıldır ne işin var?”

“Hayal edebileceğim en gösterişli ve en bayağı partileri düzenlemeye çok para harcadım, ona uygun türde kadınlarla görülebilmek için de çok zamanımı ziyan ettim. Geri kalanına gelince...” Bir an sustu, sonra devam etti. “Bilen bazı dostlarım da var ama bunu açıkça itiraf ettiğim tek kişisiniz. O kadınların hiçbirisiyle yatmış değilim. Hiçbirine elimi bile sürmedim.”

“Bundan bile inanılmaz bir şey söyleyeyim... Sana inanıyorum.”

Francisco eğildikçe yanı başında, yerde duran lambadan yüzüne kesik ışık lekeleri düşüyordu. Masum yüzünde suçsuz bir ifade vardı ama eğleniyor gibiydi de. “O baş sayfalara bir göz atarsanız benim hiçbir şey söylemediğimi görürsünüz. Gazetecilere koşup onlara bir şeyler anlatan hep kadınlardı. Bir lokantada benimle görünmeyi büyük aşk belirtisi gibi gösteren onlardı. Bu kadınların peşinde olduğu şey de kadın avcısınıninkiyle aynı. Fethettikleri erkek sayısına bakarak kendi özsaygılarını kazanmak! Ama buradaki sahtelik bir adım daha ileri çünkü aradıkları değer gerçek bile değil, yalnızca diğer kadınların edineceği bir izlenim ya da onları kıskandırmak. O kahpelere istediklerini verdim... Esas istediklerini yani. Bekledikleri belirtiler olmadan. Asıl niyetlerini kendilerinden saklamalarına yarayan paravanları

kullanmadan. Benimle yatmak istiyorlar mıydı sanıyorsunuz? Ya da herhangi bir erkekle? Bu kadar gerçek ve dürüst bir arzuyu hissetmek onlara göre bir şey değil. Gururlarını beslemek istediler, ben de onlara onu sağladım. Arkadaşlarına hava atmalarını, dedikodu gazetelerinde adlarının baştan çıkarıcı olarak geçmesini sağladım. Ama biliyor musunuz, bu da tıpkı sizin duruşmada söyledikleriniz gibi işliyor. Eğer hain bir sahteliği alt etmek istiyorsanız ona harfiyen boyun eğin, onun niteliklerini saklamak için kendiliğinizden hiçbir şey eklemeyin. O kadınlar durumu anlamıştı. Gerçekleşmemiş bir başarıdan ötürü diğerlerinin onu kıskanmasından bir tatmin duyulabilir mi, bunu gördüler. Benimle olan aşklarına yönelik yayınlar onlara özsaygı yerine daha derin bir aşağılık duygusu getirdi.

“Girişimde bulundukları halde başarısız olduklarını hepsi biliyordu. Eğer halk önündeki saygınlığı, beni yatağa atabilmiş olmaksızın bunu başaramadığını kendisi biliyor. Sanırım o kadınların bana duydukları nefret, dünyadaki tüm erkeklere duyduklarından fazladır. Ama benim sırrım güvende çünkü her biri bunu başaramayan tek kişinin kendisi olduğunu sanıyor, ötekilerin başardığına inanıyor, bu nedenle aşkımızın gerçek olduğuna yemin etmeye hazırlar! Hiç kimseye gerçeği söyleyemezler.”

“Ama kendi adına, kendi şöhretine ne yaptın böyle?”

Francisco omuz silkti. “Saygı duyduğum insanlar, hakkımdaki gerçeği er geç öğrenecek. Ötekilere gelince...” Yüz ifadesi sertleşti. “...onlar zaten benim kötü olduğumu düşünüyor. Onlar da tercih ettiklerini alsınlar. Yani gazete sayfalarında nasıl gözüktüyorsa onu.”

“Ama neden? Niçin yaptın bunu? Onlara bir ders vermek için mi?”

“Yok canım! Ben sosyete çapkını olarak tanınmak istedim.”

“Neden?”

“Böyle bir insan paranın parmakları arasından akıp gitmesini önleyemez.”

“Bu kadar çirkin bir rolü neden istedin?”

“Kamufle etmek için.”

“Neyi kamufle etmek için?”

“Kendime ait bir amacı.”

“Hangi amaç?”

Francisco başını iki yana salladı. “Bunu söylememi istemeyin. Size zaten söyleyebileceğimden fazlasını söyledim. Geri kalanını da yakında öğreneceksiniz zaten.”

“Söyleyebileceğinden fazlaysa neden söyledin o zaman?”

“Çünkü... beni yıllardan beri ilk defa sabırsızlandırdınız.” Baskı altına alınmış duyguların ifadesi sesine geri dönmüştü. “Çünkü hakkımdaki gerçeği hiç kimsenin bilmesini, sizin bilmeniz kadar istemedim. Çünkü sizin bir sosyete çapkınına duyacağınız nefretin, başka herkesinkinden fazla olacağını biliyordum. Ben de olsam aynı şeyi hissederim. Sosyete çapkını! Ben ömrüm boyunca yalnız bir tek kadın sevdim, hâlâ seviyorum ve her zaman da seveceğim!” İstem dışı sözlerdi bunlar. Sesini alçaltarak devam etti. “Bunu hiç kimseye itiraf etmedim... ona bile.”

“Onu kayıp mı ettin?”

Francisco boşluğa bakarak oturuyordu. Az sonra kuru bir sesle, “Umarım etmemişimdir,” dedi.

Lambanın ışığı yüzüne aşağıdan vuruyordu. Rearden onun gözlerini göremiyordu ama dudaklarının bir tahammül, bir kâdercilik ifadesiyle gerildiğini görüyordu. Bu yaranın daha fazla kurcalanmaması gerektiğini anlamıştı.

Francisco birdenbire değişen bir ruhsal durumun ifadesiyle, “Eh, az kaldı zaten,” dedi ve gülümseyerek ayağa kalktı.

Rearden, “Sen bana güvendiğine göre ben de sana kendimle ilgili bir sırrı açayım,” dedi. “Buraya gelmeden önce bile sana ne kadar güvendiğimi söylemek istiyorum. Ve bir süre sonra yardımına ihtiyacım olabilir.”

“Yardım etmek isteyeceğim bir tek siz kaldınız zaten.”

“Hakkında anlamadığım çok şey var ama bir tek şeyden eminim; yağmacıların dostu değilsin.”

“Değilim.” Francisco’nun yüzünde hafif bir gülümseme vardı. Bu sözü yeterince kuvvetli bulmuyor, eğleniyor gibiydi.

“Sana bundan sonra da fırsat buldukça Rearden Metal’i kendi istediğim müşterilerime, istediğim miktarda satmaya devam edeceğimi söylersem bana ihanet etmeyeceğini biliyorum. Şu anda mahkeme konusu ettikleri miktarın yirmi katı kadarını imal etmeye hazırlanıyorum.”

İlerideki koltuğun koluna oturmuş Francisco öne eğilerek ona sessizce, kaşlarını çatarak, uzun uzun baktı. “Böyle yaparak onlarla mücadele ettiğinizi mi düşünüyorsunuz?” diye sordu.

“Eh, başka ne yapıyorum? İşbirliği mi yapıyorum?”

“Çalışıp onlara Rearden Metal üretmeyi kabul etmişsiniz. Kârınızı kaybederek, dostlarınızı kaybederek, sizi soyan serserileri zengin ederek, üstelik onları sağ tutmanız karşılığında hakaretlerine dayanarak yapmışsınız bunu. Şimdi de aynı şeyi, suçlu durumunu göze alarak, her an hapse atılma tehlikesini de kabul ederek yapacaksınız. Böylelikle de ancak kurbanların rızasıyla sürebilecek bir sistemi ayakta tutacaksınız.”

“Onların sistemi için değil, o sistemin insafına bırakamayacağım müşterilerim için. Onların sisteminden daha uzun ömürlü olmak niyetindeyim. İşimi ne kadar zorlaştırırlarsa zorlaştırsınlar, yine de beni durdurmalarına izin vermeyeceğim. En son ben kalsam bile dünyayı onlara bırakmak istemiyorum. Şu anda o illegal sipariş benim için kendi fabrikamdan daha önemli.”

Francisco başını yavaşça iki yana salladı, cevap vermedi. Sonra sordu. “Bu sefer sizi ihbar etme şerefini, bakır sanayisindeki dostlarınızdan hangisine bahşedeceksiniz?”

Rearden gülümsedi. “Bu sefer öyle olmayacak. Bu sefer güvenilebileceğim biriyle çalışıyorum.”

“Sahi mi? Kim o?”

“Sen.”

Francisco bir anda dikleşti. “Ne?” diye ağzını açtığı anda sesi öyle alçaktı ki şaşkınlığını saklamayı bile başarmıştı.

Rearden gülümsüyordu. “Benim de müşterilerinden biri olduğumu bilmiyordun, değil mi? Araya bir iki paravan kişi sokmuştum. Sahte isimler kullandım. Ama senin kadrondaki birilerinin bu işi merak edip kurcalamaması için yardımına ihtiyacım olacak. O bakıra ihtiyacım var. Vaktinde almam gerek. Sonradan beni tutuklasalar da umurumda değil, yeter ki işi bitireyim. Şirketine, servetine, işine olan tüm ilgini çoktan kaybettiğini biliyorum, bunun Taggart ve Boyle gibi talancılarla iş yapmak istememenden kaynaklandığını da biliyorum. Ama bana öğrettiğin bütün o şeylerde ciddiyisen, şu dünyada saygı duyduğun son insan bensem, o zaman sağ kalmama ve onları yenmeme yardım edersin. Daha önce hiç kimseden yardım istemedim. Senden istiyorum. Sana ihtiyacım var. Sana güveniyorum. Her zaman bana hayranlık duyduğunu söyleyip durdun. İşte şimdi hayatım senin elinde... Eğer istiyorsan tabii. D’Anconia Bakır’dan bir sipariş şu anda bana sevk ediliyor. 5 Aralık günü San Juan’dan yola çıktı.”

“Ne?”

Bu ise şaşkınlıkla dolu bir çılgıktı. Francisco ayağa fırlamıştı. Besbelli artık hiçbir şeyi saklamıyordu. “5 Aralık’ta mı?”

“Evet!”

Francisco hemen telefona atıldı. “Size d’Anconia Bakır’la iş yapmamanızı söylemiştim!”

Francisco telefona uzanan elini birden geri çekti, masanın kenarına tutundu. Telefonu açma isteğini engellemeye çalışır gibiydi. Başını eğmiş öylece duruyordu. Aradan ne kadar bir süre geçtiğini Rearden bilemedi. Karşısındaki adamın hareketsiz bedeninde yer alan acılı mücadeleyi izliyordu. Bu mücadelenin niteliğini çözemiyordu. Tek bildiği, Francisco’nun o anda bir şeyi önleme gücüne sahip olduğu ama bu gücü kullanmamaya çalıştığıydı.

Francisco başını kaldırdığında Rearden o yüzde öyle büyük bir acı gördü ki her çizgisinden sanki çılgınlıkların yükseldiğini sandı. En korkuncu da kesinlik ifadesiydi. Sanki karar artık verilmişti, bedeli de bu acıydı.

“Francisco... ne oldu?”

“Hank, ben...” Başını iki yana salladı, durdu, sonra dikleşti. “Bay Rearden,” diye devam ettiğinde, sesinde umutsuz saydığı bir yakarışın gücü ve garip gururu vardı. “Bana lanet okuyacağınız gün için söylüyorum. Söylediğim her kelimeden kuşku duyacağınız gün için... Sevdiğim kadının adına yemin ediyorum... ben sizin dostunuzum.”

Francisco’nun o andaki yüzünün anısı, Rearden’a üç gün sonra geri döndü. Hem de kör edici bir kayıp ve nefret duygusu içinde geri döndü. Ofisinde, radyonun yanında duruyordu. Şu ara Wayne-Falkland’dan uzak durması gerektiğini düşünüyordu, yoksa Francisco’yu ilk gördüğü yerde öldürebilirdi. O yüz, o ses beynini dolduruyordu. Radyodaki habere göre d’Anconia Bakır’ın San Juan’dan New York’a hareket eden üç gemisine Ragnar Danneskjöld saldırmış, üçünü de okyanusun dibine yollamıştı. Hatırlıyor, ayrıca o gemilerle yok olan şeyin yalnızca bakırlardan ibaret olmadığını da hissediyordu.

5 Hesapta Para Yok

Rearden Çelik'in tarihindeki ilk başarısızlıktı bu. Bir sipariş ilk defa söz verildiği şekilde teslim edilemiyordu. Ama Taggart raylarının teslim edileceği 15 Şubat günü geldiğinde, zaten öyle ya da böyle, hiç kimse için bir şey fark etmezdi.

Kış erken bastırmıştı. Havalarda kasım başlarında dondurucu bir soğuğa teslim olmuştu. İnsanlar bunun yaşadıkları en sert kış olduğunu söylüyor, kar fırtınalarının birbirini izlemesinden ötürü kimsenin suçlanamayacağını altını çiziyorlardı. Bir zamanlar kar fırtınalarının aydınlatılmamış yollar üzerinde gerçekleşmediğini, ısıtılmamış evleri mağdur etmediğini, trenleri durdurmadığını, geride yüzlerce ölü bırakmadığını unutmuş görünüyorlardı.

Danagger Kömür'den Taggart Transcontinental'a yakıt teslimi ilk olarak aralık ayının son haftasında gecikti. Danagger'ın kuzeni, bu konuda elinden bir şey gelemeyeceğini söyledi, işçiler artık kuzeni Kenneth'in zamanındaki gibi çalışmıyordu. Moralleri düzelsin diye iş gününü altı saate indirmek zorunda kalmıştı; işçiler sakarlaşmış, iş bilmez hale gelmişti görünüşe göre. Tabii ki bu, önceki yönetimin uyguladığı sert disiplinden yoruldukları için böyleydi. On on iki yıldır çalışan ustabaşışların bazıları hiçbir sebep göstermeden istifa edip gitmeyi seçmişse bu onun suçu değildi. Kendisinin getirdiği yönetici kadroyla işçiler arasında anlaşmazlık çıkıyorsa bu da onun suçu değildi. Bir kere yeni yöneticiler, o eski köle güdücülerden çok daha liberal davranıyordu. Bir alışma süresi herhalde, diyorlardı. Taggart Transcontinental'a gidecek yakıtın son gece İngiltere'ye yollanmak üzere Küresel Yardım Bürosu'na verilmesi de onun suçu değildi. Acil durum vardı ortada. İngiltere halkı açlıktan ölüyordu. Tüm fabrikaları

kapanıyordu. Ayrıca Bayan Taggart da mantıksız davranıyordu çünkü teslimat alt tarafı bir gün gecikmişti.

Doğru, gecikme bir günlüktü. Ama elli üç vagon dolusu marul ve portakal yükleyip California'dan New York'a gidecek 386 numaralı marşandizin seferinde üç günlük bir gecikmeye yol açmıştı bu durum. 386 numaralı marşandiz, kömür ikmal istasyonundaki yan hatta bekleyip durmuş ama yakıt bir türlü gelmemişti. Sonunda tren New York'a vardığında da marullar ile portakalları Doğu Nehri'ne dökmek gerekmişti. Zaten California antrepolarında da fazla uzun beklemişlerdi çünkü sefer sayıları yönergelerle azaltılmış, lokomotiflerin de altmış vagondan fazlasını çekmesi yasaklanmıştı. California'daki üç marul üreticisiyle Imperial Valley'deki iki marul üreticisinin iflas edip işletmelerini kapattığını yalnızca dostları ile meslektaşları fark etti. New York'ta bir kabzımal firmasının battığını, o firmanın borçlu olduğu bir su tesisatı şirketiyle, tesisatçıya kurşun boru satmış toptancının da kepenk indirdiğini hiç kimsenin ruhu duymadı. Gazetelere bakılırsa bir yanda açlıktan ölen insanlar varken şirketlerin batmasına üzülmelerin sırası değildi çünkü onlar alt tarafı kâr amacı güden özel girişimlerdi.

Küresel Yardım Bürosu'nun kömürleri Atlas Okyanusu'nu aşır İngiltere'ye hiçbir zaman ulaşamadı. Çünkü o gemileri Ragnar Danneskjöld ele geçirdi.

Danagger Kömür'ün Taggart Transcontinental'a ikinci kere teslimat geciktirmesi ocak ayı ortasında oldu. Danagger'ın kuzeni telefonda elinden bir şey gelmediğini hırıltılı bir sesle söyledi. Madenleri üç gün kapalı kalmıştı. Nedeni, iş makineleri için dişli yağlama yağının gelmemiş olmasıydı. Taggart Transcontinental'a yakıt dört gün geç teslim edildi.

Bir zamanlar Connecticut'tan Colorado'ya taşınan Quinn Bilyeli Yataklar Fabrikası'nın sahibi Bay Quinn, Rearden Çelik siparişini getirecek treni bir hafta bekledi. Sonunda tren geldiğinde fabrikanın kapılarına kilit vurulmuştu bile.

Bilyeli yatakların gelmesini beklerken makineleri boş duran ama işçilerine tam ücret ödeyen Michigan şirketi ile yeni motor bekleyen Oregon Kereste Şirketi'nin batışını kimse görmedi. Iowa'daki tomruk firması da mal gelmediği için batmıştı. Illinois'da bir inşaat müteahhidinin, doğramaları vaktinde alamadığı için anlaşmaları iptal edildi, yaptığı evleri satın alanlar da sokakta kaldı, umutsuzca başka çare aramaya başladılar.

Ocak sonunda gelen kar fırtınaları dağlardaki geçitleri tıkadı, Taggart Transcontinental'ın ana hattı üzerinde on metre yüksekliğinde beyaz duvarlar oluştu. Yolu açmaya çalışan adamlar ilk birkaç saat dolduğunda bu uğraşlarından vazgeçti. Küreleme makinelerinin döner dişlileri birer birer kırılıyordu. İki yılı aşkın bir süredir onarımları düzenli yapılmıyordu. Yeni makineler de gelmemişti. İmalatçısı, Orren Boyle'dan çelik alamadığı için kepenk indirmişti.

Batıya giden üç tren, yüksekteki Winston istasyonunda yan hatta alınıp bekletildi. Bu istasyonda Taggart Transcontinental'ın ana hattı, Colorado'nun kuzeybatı noktasından geçiyordu. Oradakiler de beş gün boyunca yardım bekledi. Trenler fırtınanın içinden geçip oralara ulaşamıyordu. Lawrence Hammond'ın ürettiği son kamyonlar, dağ yollarının buzlu geçitlerinde arızalandı. Bir zamanlar Dwight Sanders'ın yaptığı en iyi uçaklar yola çıkarıldı ama Winston istasyonuna onlar da ulaşamadı. Fırtınayla mücadele edemeyecek kadar yaşlanmıştı uçaklar.

Trenlerde sıkışıp kalmış yolcular, pencereden Winston istasyonunun ışıklı barakalarına bakıyorlardı, ikinci gece istasyon ışıkları da söndü. Üçüncü akşam yaklaştığında, trenlerdeki ışıklar sönmüş, kaloriferlerin yakıtı tükenmiş ve yiyecekler de bitmişti. Kar yağışının ara verdiği, ışısız dünyanın yıldızsız gökle birleşip kapkara bir boşluk yarattığı zamanlarda yolcular kilometrelerce ileriye görebiliyorlardı. Güneye doğru baktıklarında, orada rüzgârla kıvrılıp duran küçük bir alev dili görüyorlardı: Wyatt Meşalesi.

Altıncı günün sabahında trenler yeniden hareket edebildiğinde Utah, Nevada ve California yamaçlarından yavaşça inmeye koyuldu. Tren mürettebatı yol üstünde duman çıkmayan bacaları, iki yana sıralanmış, kepenk indirmiş küçük fabrikaları görebiliyordu. Buradan son geçişlerinde kapalı değildi bu fabrikalar.

Bertram Scudder, “Fırtınalar Tanrı’nın işidir,” diyordu. “Havanın kötülüğü, hiç kimsenin sosyal sorumluluğu değildir.”

Wesley Mouch’un kararıyla çıkarılan kömür vesikaları, evlerin günde ancak üç saat ısıtılmasına yetiyordu. Ne yakacak odun ne soba yapacak metal vardı. Evlerin duvarlarını delip yeni tesisat yapmak için aletler de yoktu. Profesörler tuğla ve tenekeden yaptıkları uydurma sobalar içinde kütüphanelerindeki kitapları yakmaya başlamıştı. Meyve üreticileri de bahçelerindeki ağaçları yakıyordu. Bertram Scudder, “Yokluklar insanların ruhunu güçlendirir,” diye yazıyordu. “Bu tip durumlar, sosyal disiplinin çeliğine su verir. Tek tek insanları, birer tuğla gibi alıp harika bir toplum halinde birleştiren çimento, fedakârlıktır.”

Francisco d’Anconia ise bir röportajda şöyle demişti. “Bir zamanlar büyüklüğe üretimle ulaşılacağına inanan ulusa şimdi, sızlanmayla büyümenin mümkün olduğu söyleniyor.” Ne var ki bu sözleri basında yer bulamamıştı.

O kış bir tek iş dalında büyüme yer aldı, o da eğlence sektörüydü. İnsanlar yiyecek ve ısınma bütçelerinin bataklığından kuruşları kurtarıyor, bazen yemek bile yemiyor, sinemalara koşuyor, birkaç saatliğine korku filmleri seyrederek en kaba ihtiyaçlarını unutmaya çalışıyorlardı. Ocak ayında tüm sinemalar, gece kulüpleri ve bowling salonları, Wesley Mouch’un emriyle kapandı. Amaç yakıt tasarrufuydu. Bertram Scudder, “Eğlence bir temel ihtiyaç değildir,” diye yazıyordu.

Dr. Simon Pritchett, dersin ortasında birdenbire hıçkırıklara boğulan bir genç kıza, “Filozof bir tavır benimsemeyi öğrenmelisin,” dedi. Superior Gölü üzerindeki bir yerleşim yerine yardım amacıyla düzenlenen geziye katılmış, geri dönmüştü kız. Orada

bir anneyi, açlıktan ölen genç oğlunun cesedine sarılmış halde görmüştü. Dr. Pritchett, “Mutlak diye bir şey yoktur,” dedi ona. “Gerçeklik yalnızca bir hayaldir. O kadın, oğlunun öldüğünü nereden biliyor? Oğlunun bir zamanlar var olduğunu nereden biliyor?”

Papazlar çadırlarda insanoğlunun doğaya karşı elinden bir şey gelmeyeceğini, bilimin bir yalan olduğunu, insan zihninin başarısızlığa mahkûm olduğunu, aslında insanın, akıyla gurur duyduğu için cezalandırıldığını haykırırken umutsuz yüzleri ve yalvaran gözleriyle insanlar o çadırları dolduruyordu. Orada, insanoğlunun kendini yarılan tren raylarından ya da patlayan kamyon lastiklerinden koruyabilmek için tek umudunun, mistik sırlara inanmak olduğunu dinliyorlardı. Mistik sırların anahtarı da sevgiydi. Sevginin, kendini yok saymanın, başkalarının ihtiyaçları uğruna kendini feda etmenin gerekliliğini haykırıp duruyorlardı çadırlarda.

Orren Boyle da kendini yok sayıp başkalarının ihtiyaçlarına feda etti. Almanya Halk Cumhuriyeti’ne satılmak üzere, Küresel Yardım Bürosu’na on bin ton inşaat çeliği sattı. Çeşitli biçimlerde hazırlanmış bu çelikler aslında Atlantic Suthern Demiryolu için hazırlanmıştı. Orren Boyle, Atlantic Southern’ın panik içindeki başkanıyla konuşurken gözlerinde kendi haklılığına inanan ıslak, odaksız bakışlarla, “Çok zor bir karardı,” dedi. “Ama sizin zengin bir anonim şirket olduğunuzu, oysa Almanya halkının çok kötü durumda olduğunu göz önüne aldım. İhtiyacın her şeyden önce geldiği ilkesine uygun davrandım. Kuşkuya düştüğümüz anda güçlülere değil, zayıfları düşünmemiz gerekir.” Atlantic Southern’ın başkanı, aslında Orren Boyle’un Washington’daki en değerli dostunun, Almanya İkmal Bakanlığı’nda görevli bir arkadaşı olduğunu duymuştu. Ama niyetini etkileyen şeyin bu mu yoksa gerçekten fedakârlık ilkesi mi olduğunu kimse bilemezdi, zaten bu da sonucu değiştirmezdi. Boyle kendini feda etme inancının peygamberi de olsa, yapacağı ancak bu olurdu. Bu durum,

Atlantic Southern'ın başkanını sessizleştirdi. Kendi demiryolunu, Almanya halkından daha çok düşündüğünü itiraf etmeye cesaret edemedi; fedakârlık ilkesine karşı sesini yükseltmedi.

Ocak ayı boyunca Mississippi'nin suları durmadan yükseliyor, fırtınalar suları çoğaltıyor, rüzgârlar da bu akışın yoluna çıkan her şeyi öğütüp yok etmesini kolaylaştırıyordu. Şubatın ilk haftasında, tipinin etkili olduğu bir gece, Atlantic Southern'ın Mississippi üzerindeki köprülerinden biri, bir yolcu treninin geçişine dayanamayıp çöktü. Lokomotifle ilk beş vagon, çatırdayan kirişlerle birlikte seksen metre aşağıdaki fışkırıp köpüren kara suların içine düştü, trenin geri kalanı da köprünün sağlam ilk üç ayağı üzerinde durdu.

Francisco d'Anconia, "Hem pastayı komşuya yedirip hem de pastam bana kalsın diyemezsiniz," dedi. Kamuoyunun sesine liderlik edenlerin ona yönelttiği saldırıların yanında, kazanın dehşetinden kaynaklanan çığlıklar solda sıfır kaldı.

Atlantic Southern'ın baş mühendisinin, köprüyü sağlamlaştırmak için gereken çelikleri alamayınca altı ay önce istifa ettiği fısıldanıyordu. Ayrılırken şirkete köprünün tehlikeli olduğunu da söylemişti. New York'un en büyük gazetesine bir mektup yazmış, kamuoyunu da tehlikeye karşı uyarmıştı. Ama gazete o mektubu yayınlamamıştı. Dolaşan fısıltılar, köprünün ilk üç ayağının dayanma nedenini, bunların Rearden Metal'le onarılmış olmasına bağlıyordu. Ama demiryolu şirketi, Eşit Paylaşım Yasası nedeniyle ancak beş yüz ton metal alabilmişti.

Resmî soruşturmalar sonucunda ortaya çıkan tek sonuç, Mississippi üzerinde daha küçük şirketlere ait iki köprünün kullanımdan çıkarılması oldu. Bu demiryolu şirketlerinden biri iflas etti, diğeri o hattı kapattı, rayları söktü, Taggart Transcontinental'ın Mississippi'deki köprüsüne doğru bir hat döşedi. Atlantic Southern da aynı şeyi yaptı.

Bedford, Illinois'daki büyük Taggart Köprüsü, Nathaniel Taggart tarafından yapılmıştı. Nat Taggart bu uğurda devletle

yıllarca süren bir mücadeleye girmişti çünkü o sıra, nehir teknecilerinin şikâyeti üzerine mahkemelerin verdiği bir karar söz konusuydu. Tekneciler, demiryollarının yıkıcı rekabet yaptığını, bu nedenle kamu çıkarlarına bir tehdit oluşturduğunu iddia etmiş, Mississippi üzerindeki köprülerin yasaklanmasını istemişti. Mahkeme de Nathaniel Taggart'a köprüyü yıkmasını, yolcularını nehrin iki yakası arasında teknelerle taşımasını emretmişti. Sonunda Taggart yüksek mahkemede bu davayı kazandığında yargıçların olumlu ve olumsuz oyları arasında bir tek fark vardı. Artık Nathaniel Taggart'ın köprüsü koca kıtayı tek parça halinde tutan en önemli bağlantıydı. Soyundan gelen son kişi de başka neler ihmale uğrarsa uğrasin o köprünün her zaman kusursuz durumda olmasını hayatının en önemli işi haline getirmişti.

Küresel Yardım Bürosu tarafından okyanus ötesine sevk edilen çelikler Almanya'ya varamamış, Ragnar Danneskjöld'ün eline geçmişti ama bunu büro dışında bilen yoktu. Gazeteler Ragnar Danneskjöld'ün faaliyetlerinden söz etmeyi çoktan kesmişlerdi.

Kıtlık büyüyüp piyasadan elektrikli ütüler, ekmek kızartıcıları, çamaşır makineleri ve diğer elektrikli aletler yok olmaya başladıktan sonra insanlar yavaş yavaş sorular sormaya, söylenilere kulak kabartmaya başladı. D'Anconia Bakır'ın yüklediği gemilerden hiçbirinin ABD limanlarına varamadığını, Ragnar Danneskjöld'ün hepsini yakaladığını öğrendiler.

Sisli kış gecelerinde, rıhtımlarda denizciler fısıldaşıyor, tüm yardım gemilerini Ragnar Danneskjöld'ün ele geçirdiğini, kargolarla el koyduğunu ama bakıra hiç dokunmadığını söylüyorlardı. D'Anconia gemilerini yüküyle birlikte batırıyordu. Mürettebatın filikalarla kaçıp canlarını kurtarmasına izin veriyordu ama bakır hep okyanusun dibini boyluyordu. Bu hikâye, anlaşılamayan karanlık bir efsane olarak kulaktan kulağa yayılıyordu. Danneskjöld'ün neden bakırı almadığı sorusuna hiç kimse cevap bulamamıştı.

Şubat'ın ikinci haftasında yayınlanan bir yönerge, bakır tellerden ve elektrik enerjisinden tasarruf sağlamak amacıyla asansörlerin

yirmi beşinci kattan yukarı çıkmasını yasakladı. Binaların üst katları boşaltılmaya başlandı. Boyanmamış suntalardan barikatlar, merdivenleri de o noktada kesti. Özel izinlerle bazı istisnalar tanınıyordu. Bu istisnalar “zaruri ihtiyaç” türündendi. Ancak birkaç büyük firma ile lüks oteller bu izni koparabilmişti.

New York halkı hiçbir zaman havanın nasıl olduğunu düşünmek zorunda kalmamıştı. Fırtınalar o güne kadar trafiği yavaşlatan, ışıklı mağazaların önlerinde küçük su birikintileri oluşturan can sıkıcı şeyler olagelmışti. Oysa şimdi yağmurluklarına, kürklerine sarınmış, gece ayakkabıları giymiş insanlar rüzgâra karşı ilerlerken fırtınanın kent içinde bile davetsiz bir misafir olabildiğini görüyordu. Dar sokaklarda uçuşan karlar arasında yürüyenlerse asıl davetsiz misafirin kendileri olduğunu, rüzgârın geçiş önceliğine sahip olduğunu hissederek korkmaya başlamıştı.

Rearden, rayları gününde teslim edemeyeceğini söylediği zaman Dagny, “Artık fark etmez Hank, unut onu, önemi yok,” demişti. Rearden bir türlü bakır satın alabileceği birini bulamıyordu. “Boş ver Hank.” Rearden cevap vermedi. Rearden Çelik’in ilk başarısızlığını asla unutamıyordu.

15 Şubat gecesi rayların bir eklemine plaka çatladı, Winston, Colorado’ya üç yüz metre kala lokomotif raydan çıktı. Orası yeni gelecek rayların döşeneceği yerlerden biriydi. Winston’daki istasyon görevlisi içini çekti, vinç ve tamir ekibi istetti. Küçük bir kazaydı ne de olsa. Kendi sorumluluğu altındaki bölgede böyle şeyler zaten iki üç günde bir oluyordu. Artık alışmaya başlamıştı.

O akşam Rearden paltosunun yakasını kaldırmış, şapkasının kenarını gözlerinin üstüne eğmiş, uçuşan karlar dizlerine yüksele yüksele, Pennsylvania’nın ücra bir köşesindeki terk edilmiş bir açık kömür ocağında dolaşıyor, kendi getirdiği kamyonlara el altından yüklenen kömürlere nezaret ediyordu. Maden hiç kimseye ait değildi. Burayı işletmenin maliyetine kimse dayanamıyordu. Ama açlıktan ölmek üzere olan bir kenar mahalleden kaba sesli, kara gözlerinden öfkeli bakışlar saçan bir genç ortaya çıkmış,

işsizlerden bir çete kurmuş, Rearden'la kömür teslimatına ilişkin bir anlaşma yapmıştı. Kömürü gece kazıp çıkarmış, gizli bir yere yığmışlardı. Paraları nakit ödeniyor, hiç soru sorulmuyor, hiç cevap verilmiyordu. Keskin bir sağ kalma arzusunun etkisi altında bu gençler de Rearden da vahşiler gibi ticaret yapıyorlardı. Ortada ne hak vardı ne tapu ne anlaşma ne koruma... Yalnızca karşılıklı verilen sözlerle ve o sözlere duyulan mutlak sadakatle iş yapılıyordu. Rearden bu genç liderin adını bile bilmiyordu. Kamyonlar yüklenirken onun çalışmasını seyrediyor, bir kuşak erken doğsa bu adam büyük sanayici olurdu, diye düşünüyordu. Oysa şimdi, herhalde ömrünü birkaç yıl sonra bir suçlu olarak noktalayacaktı.

Dagny aynı akşam Taggart yönetim kurulunun karşısındaydı.

Süslü püslü yönetim kurulu odasında, pırıl pırıl cilalı masanın çevresinde, yetersiz ısı nedeniyle üşüyerek oturuyorlardı. Bu adamlar onlarca yıllık kariyerleri boyunca güvenliklerini, yüzlerinde hiçbir ifade bulunmayışına, sözlerinin muğlak oluşuna, giysilerinin kusursuz oluşuna borçluydu. Ama şu anda giydikleri kazaklar göbeklerinin üzerinde gerilmiş, atkılar boyunlarına dolanmıştı. İkide bir duyulan öksürükler makineli tüfeğin çatırtıları gibi birbirine ekleniyordu.

Dagny, Jim'in her zamanki performansına göre o sakın duruşunu biraz kaybettiğini gözlemliyordu. Otururken başını sanki boynunun içine doğru çekmişti. Gözleri kurul üyelerinin yüzlerinde biraz fazla hızlı dolaşıyordu.

Washington'dan gelen bir adam da aralarında oturuyordu. İşini ve mevkisini tam olarak bilen yoktu ama buna zaten gerek de yoktu; Washington'dan gelen adam olduğunu biliyorlardı nasılsa. Adı Bay Weatherby'di. Şakakları kırılaşmaya başlamıştı. İnce uzun yüzü, ancak yüz kaslarını zorlayarak kapatabildiği bir ağzı vardı. Bu durum yüzüne bir özentî ifadesi veriyor ama zaten o yüzde başka herhangi bir ifade de bulunmuyordu. Kurul üyeleri onun bu toplantıda konuk mu, danışman mı, yoksa amir

mi olduğunu bilmiyordu, dahası özellikle öğrenmemeyi tercih ediyorlardı.

Başkan, “Bana öyle geliyor ki ilk ele almamız gereken problem, ana hattımızın çok kötü durumda oluşu,” dedi. “Kritik durumda demeyi istemedim...” Duraksadı, sonra dikkatle ekledi. “Elimizdeki tek iyi raylar John Galt... yani... Rio Norte Hattı.”

Bir üye, sözü başkasının devralmasını umuyormuş gibi tedbirli bir sesle konuştu. “Kritik seviyelere ulaşan ekipman açığımız düşünülürse, ayrıca bunları zararına çalışan ikincil bir hattın hizmetinde kullandığımız da dikkate alınırsa...” Sustu. Bunları dikkate alınca ya da düşününce neler olacağını söylemedi.

Düzgün bıyıklı, incecik, solgun yüzlü bir adam söze karıştı: “Rio Norte Hattı artık mali bir yük haline geldi. Belki de şirket o yükü taşıyamaz olacak... yani eğer bazı düzenlemeler yapılmazsa...” O da sözünü bitirmedi. Dönüp Bay Weatherby’ye baktı. Bay Weatherby bunu görmemiş gibi davrandı.

“Jim,” dedi başkan. “Sanırım sen Bay Weatherby’ye durumu anlatabilirsin.”

Taggart’ın sesinde hâlâ zorlama bir ifadesizlik vardı ama bu da kırık camlar üzerine sımsıkı gerilmiş bir kumaşı hatırlatan türdendi. Aradan sivri uçlar da zaman zaman belli oluyordu. “Sanırım herkes biliyor ki ülkenin tüm demiryollarını etkileyen genel sorun, şimdiye kadar rastlanmadık orandaki aksiliklerdir. Tabii bunun geçici bir şey olduğunu hepimiz biliyoruz ama şu an için demiryollarının durumu, çaresiz olarak tarif edilebilecek bir halde bulunuyor. Açık konuşmak gerekirse Taggart sisteminin içinden geçtiği alanlarda kapanan fabrika sayısının bu kadar çok olması mali yapımızı mahvetti. Her zaman en dengeli gelirlerimizi yaratan bölgelerde, hatlar şimdi zararına çalışmaya başladı. Eskiden yedi fabrikanın malı için çalıştığımız bir bölgede üç fabrika kalınca aynı yoğunlukta bir tarifeyi uygulamak olanaksız. Onlara aynı hizmeti veremiyoruz, en azından şimdiki fiyatlarla veremiyoruz.” Bay Weatherby’ye doğru baktı ama Bay Weatherby

bunun farkına varmamış gibi gözüktü. Taggart, sesindeki sivrilik daha da belirginleşerek konuştu. “Bana öyle geliyor ki müşterilerimizin tutumu haksızdır. Çoğu zaten rakiplerinden şikâyet eder dururdu. Kendi alanlarındaki rekabeti ortadan kaldırmak için çeşitli yerel tedbirler alınmasını sağladılar. Şimdi her biri kendi alanında hemen hemen tek başına kaldı ama demiryolunun koskoca bir bölgenin malını taşımak için aldığı fiyatı, bir tek fabrikanın malını taşıırken sürdüremeyeceğini anlamayı reddediyorlar. Trenlerimiz oralara zararına çalışıyor. Buna rağmen nakliye ücretlerindeki her artışa karşı çıkıyorlar.”

Bay Weatherby yumuşak bir sesle, “Her artışa mı?” diye sordu. Şaşırılmış gibi davranmayı iyi başarmıştı. “Onların tavrı bu değil.”

Başkan, “Eğer ciddiye almayı reddettiğim bazı söylentiler doğruysa...” diye başladı ama sesindeki paniğin belli olmasından ötürü bir saniye sonra susmak zorunda kaldı.

Bay Weatherby sevimli bir sesle, “Jim,” dedi. “Sanırım en iyisi, ücretleri yükseltmekten hiç söz etmememiz olacak.”

Taggart aceleyle, “Ben şu anda herhangi bir ücret artışı önermedim,” dedi. “Konuya atıf yapmam, genel durumu anlatabilmek içindi.”

Titrek sesli bir ihtiyar, “Ama Jim,” dedi. “Ben sanıyordum ki senin Bay Mouch üzerindeki etkilerin... yani onunla dostluğun sayesinde...”

Bir anda sustu. Diğerleri ona ciddi bir ifadeyle bakıyordu. Yazılı olmayan bir kurala ihanet etmişti. Bu tür bir başarısızlığı itiraf etmek olmazdı. Jim’in güçlü dostluklarının nasıl esraren-giz biçimlerde işlediğini, bu dostluklardan hangi nedenle sonuç çıkmayabileceğini tartışmak kabul edilemezdi.

Bay Weatherby rahat bir sesle konuştu. “Aslına bakarsanız Bay Mouch’un beni buraya yollama nedeni, demiryolu sendikalarının ücret artış talepleri ile müşterilerin nakliye indirimi taleplerini tartışmak içindi.”

Bunu sıradan şeymiş gibi söylemişti. Bu taleplerin gazetelerde aylardan beri tartışıldığını bu adamların da bildiğinin farkındaydı. Zihinlerindeki korkunun aslında gerçeğin kendisinden değil, isimlendirilmesinden kaynaklandığını da biliyordu. Sanki gerçeğin kendisi ortada yokmuş da o adını anarsa var oluvercekmiş gibi. Kendisinin bu gücünü kullanıp kullanmayacağını görmeye gelmişler gibi. Şu anda da kendisi, o gücü kullanacağını ilan etmiş bulunuyordu.

Adamların durumu, bir itiraz çılgılığı koparmalarını haklı kılar mahiyetteydi. Öyle bir ses çıkmadı. Kimse ona cevap vermedi. Derken James Taggart, öfkeye yakın ancak sadece belirsizlik duygusu yansıtabilen o agresif ses tonuyla konuştu. “Ben olsam Buzzy Watts’ın Ulusal Nakliye Konseyi’ndeki önemini pek abartmazdım. Washington’da çok gürültü çıkarıyor, bir sürü ziyafet veriyor ama yine de onu fazla ciddiye almayı tavsiye etmem.”

Bay Weatherby, “Eh, bilemem,” dedi.

“Bak Clem, geçen hafta Wesley’nin ona randevu vermediğini çok iyi biliyorum.”

“Doğru. Wesley çok meşgul.”

“On gün önce Gene Lawson o şatafatlı partiyi verdiğinde de hemen hemen herkes orada olduğu halde Buzzy Watts davetli değildi.”

Bay Weatherby barışçı bir tavırla, “O da doğru,” dedi.

“Bu durumda Bay Buzzy Watts için bahse girmezdim Clem. Bunun beni kaygılandırmasına da izin vermezdim.”

“Wesley tarafsız bir insandır,” dedi Bay Weatherby. “Kendini kamu hizmetine adanmıştır. Ülkenin tümünün çıkarlarını, başka her düşüncenin üstünde tutar.” Taggart dikleşti. Bildiği tüm tehlike işaretleri arasında en kötüsü bu cümleydi. “Wesley’nin sana aydın bir iş adamı, değerli bir danışman ve en yakın dostlarından biri olarak büyük saygı duyduğunu kimse inkâr edemez Jim.” Taggart’ın gözleri hızla ona döndü. Bu söz daha da beterdi. “Ama kamu çıkarları söz konusu olduğunda Wesley’nin kendi

kişisel duygularını ve dostluklarını feda edemeyeceğini de kimse iddia edemez.”

Taggart'ın yüzü ifadesizdi. Duyduğu korku ve dehşet, kelimelerle ve yüz kaslarıyla ifade edilmesine asla izin verilmeyen şeylerden kaynaklanıyordu. Kabullenmek istemediği bir düşünceden gelen bir korkuydu bu. Kendisi çok uzun zamandan beri çok sayıda ve çeşitli nitelikteki olaylarda “kamu” deyip durmuşken şimdi bu sihirli unvanın, arkasına takılmış “yarar” sözcüğüyle birlikte Buzzy Watts'a aktarıldığını görüyordu.

Ama telaşla sorduğu soru başka bir şey oldu. “Benim kişisel çıkarlarımı kamu yararından önde tuttuğumu ima etmiyorsun, değil mi?”

“Elbette hayır,” dedi Bay Weatherby. Yüzündeki ifade hemen hemen bir gülümseme idi. “Tabii ki hayır. Hele sen Jim. Senin halka sahip çıkma ruhun, anlayışın herkesçe bilinir. Zaten Wesley de o nedenle durumu tüm açılardan görmeni istiyor.”

“Evet, tabii,” dedi Taggart. Tuzağa düşmüştü.

“Evet. Durumu bir de sendikanın açısından düşün. Belki onlara zam vermeye durumun elvermez ama geçim standardı göklere fırlarken var olmayı nasıl sürdürsünler? Yemek yemek zorundalar, öyle değil mi? O her şeyden önde gelir, demiryolu olsun ya da olmasın.” Bay Weatherby'nin ses tonunda kendini çok haklı gören bir basitlik vardı. Sanki hepsinin bildiği bir başka anlamı formül halinde aktarıyordu. Gözleri dosdoğru Taggart'a bakıyordu. Söylenmemiş şeylere özel bir vurgu yapar gibi. “Demiryolu sendikalarının yaklaşık bir milyon üyesi var. Ailelerini, bakmakla yükümlü olduklarını ve fakir akrabalarını hesaba katarsanı, eh günümüzde bunlar kimde yok ki, karşınıza beş milyon oy çıkar. Yani beş milyon kişi çıkar. Wesley'nin bunu düşünmesi şart. Onların psikolojisini düşünmek zorunda. Sonra bir de halkı düşün. Senin koyduğun nakliye ücretleri, herkesin para kazandığı günlerde konulmuş şeyler. Ama bugün artık o paralar hiç kimsenin ödeyemeyeceği düzeyde kaldı. Ülkenin her yanında

insanlar bu durumdan avaz avaz yakınıp duruyor.” Yine gözlerini Taggart’a çevirdi. Yalnızca bakmakla yetindi ama bakışında sanki göz kırpmıyormuş gibi bir hava vardı. “Onlar çok kalabalık Jim. Şu anda onları mutsuz eden pek çok şey var. Trenlerin taşıma ücretlerini düşüren bir devlet, pek çok insanın minnet duymasını sağlayacaktır.”

Ona cevap veren sessizlik öyle derindi ki içine düşen şeylerin dibe çarpışını duymaya olanak yoktu. Taggart da herkes gib, Bay Mouch’un kişisel dostluklarını hangi tür amaçlar uğrunda feda edeceğini anlamıştı.

Dagny’nin sözcüklerinin o sessizlik içinde haşın bir titreşim yayması, onun konuşmak istememesinden, buraya konuşmamak üzere gelmesine karşın kendini tutamamasından kaynaklanıyordu.

“Bunca yıldır her istediğinizi elde etmiş miydiniz baylar?”

Gözlerin birdenbire ona dönmesi, beklenmedik sese istemeden verilen bir cevap gibiydi. Ama sonra gözler çabucak ondan kaçtı, masanın üzerine, duvarlara, ondan başka her yere baktı. Bu seferki de sesin anlamına bilinçli bir cevaptı.

Bunu izleyen sessizlikte Dagny onların fena halde bozulduğunu hissetti. Sanki odadaki hava gizemli bir maddenin etkisiyle yoğunlaşıyordu. Bozuk çalışıyorlardı ama Dagny bunun Bay Weatherby’ye karşı olmadığını da seziyordu. Bu tepki ona karşıydı. Soruya cevap vermemekle yetinseler buna dayanabilirdi. Ama onun midesini bulandıran, hem kendisini yok farz ediyormuş gibi numara yapmaları hem de bir yandan ona kendi usullerince cevap vermeleri idi.

Başkan, Dagny’ye hiç bakmadan, sesine umursamaz bir hava vererek ama yine de hedefe yönelik konuşmaya çalışarak sesini yükseltti. “Eğer güç mevkilerinde yanlış adamlar olmasa, Buzzy Watt ile Chick Morrison gibileri olmasa pek bir zararı olmazdı, her şey yoluna girerdi.”

Soluk tenli, bıyıklı bir adam, “Yo, doğrusu Chick Morrison için kaygılanmaya değmez,” dedi. “Onun en üst düzeylerle dirsek

teması yok. Yani gerçek anlamda yok. Asıl zehirli yılan Tinky Holloway.”

Boynuna yeşil bir atkı sarmış iri yarı adam, “Ben durumu umutsuz görmüyorum,” dedi. “Joe Dunphy ile Bud Hazleton, Wesley’ye çok yakın. Onların nüfuzu sürerse durumumuz kötüleşmez. Ama Kip Chalmers ile Tinky Holloway gerçekten tehlikeli.”

Taggart, “Kip Chalmers’ı ben idare ederim,” dedi.

Odanın içinde Dagny’ye bakmaktan rahatsızlık duymayan tek kişi Bay Weatherby’ydi. Ama gözleri ne zaman Dagny’ye dönse bakışları boştu. Dagny onun bu odada görmediği tek kişiydi.

Bay Weatherby, James Taggart’a bakarak, “Düşünüyorum da Wesley’ye bir iyilik yapabilirsiniz,” dedi.

“Wesley bana her zaman güvenebileceğini bilir.”

“Şey, benim düşündüğüm, eğer sendikalara istedikleri zammı verirsiniz biz de nakliye ücretlerini düşürme konusunu şimdilik rafa kaldırabiliriz.”

“Bunu yapamam!” James Taggart’ın sesi bir çığlık gibi çıkmıştı.

“Ulusal Demiryolları İttifakı zamlar konusunda ortak karar aldı, her üyesinin bunu reddetmesini şart koştu.”

Bay Weatherby alçak sesle, “Ben de onu demek istiyorum,” dedi. “Wesley’nin o ittifak kararına bir balta vurmaya ihtiyacı var. Eğer Taggart Transcontinental gibi bir demiryolu teslim olursa geri kalanı kolay olur. Wesley’ye çok yardımcı olmuş olursunuz. Size minnet duyacaktır.”

“Ama... Tanrım... Clem! Kendimi mahkemede bulurum! İttifakın kuralları öyle!”

Bay Weatherby omuz silkti. “O da senin çözmen gereken bir sorun.”

“Nasıl çözeyim, Tanrı aşkına?”

“Bilemem. O senin işin, bizim değil. Herhalde demiryolunu nasıl yöneteceğini sana devletin dikte etmeye başlamasını istemezsin, değil mi?”

“Yo, tabii ki hayır! Ama...”

“Bize düşen, insanların doğru dürüst ücret alabilmesini ve doğru dürüst nakliye olanağına kavuşmasını garantiye almak. Bunları sağlamak senin işin. Ama tabii sen bu işi yapamam diyorsan, o zaman...”

“Öyle bir şey söylemedim!” diye bağırdı Taggart telaşla. “Hem de hiç söylemedim!”

Bay Weatherby tatlı bir sesle, “İyi,” dedi. “Bunu başarmanın bir yolunu bulabilecek yetenekte olduğundan emindik.”

Weatherby, Taggart’a bakarken Taggart da Dagny’ye bakıyordu.

Bay Weatherby sandalyesinde arkasına yaslanarak, “Benimki yalnızca bir düşünceydi,” dedi. “Görüşülsün diye ortaya atılmış bir düşünce. Ben burada misafirim. Burnumu sokmak istemem. Toplantının amacı... ana hattan ayrılan ikincil hatları konuşmaktı sanıyorum, öyle değil mi?”

Başkan, “Evet,” dedi, iç çekti. “Evet. Şimdi... içinizden birinin yapıcı bir önerisi varsa...” Bekledi ama kimseden ses çıkmadı. “Sanıyorum durumu hepimiz anladık.” Yine bekledi. “Bazı ikincil hatlarımızda faaliyeti sürdürmeye para yetiştiremeyeceğimiz anlaşılmış bulunuyor. Özellikle Rio Norte Hattı... Bu nedenle de bir tür adım atmak zorundayız.”

Solgun tenli, bıyıklı adam, sesinde apansız beliren bir güvenle, “Bence Bayan Taggart’ı dinlemeliyiz,” dedi. Umut dolu, kurnaz bir ifadeyle öne doğru eğilmişti. Dagny cevap vermeyince adam ona dönüp sordu. “Ne diyorsunuz Bayan Taggart?”

“Hiçbir şey.”

“Efendim?”

“Benim söyleyeceklerimin hepsi, Jim’in size okuduğu raporda var.” Alçak sesle, net ve sakın konuşuyordu.

“Ama hiçbir tavsiyede bulunmadınız.”

“Sunacak tavsiyem yok.”

“Ama ne de olsa... İşletmeden sorumlu başkan yardımcısı olarak bu demiryolu şirketinin politikaları sizi fazlasıyla ilgilendiriyor.”

“Bu demiryolu şirketinin politikaları üzerinde hiçbir yetkim yok.”

“Ama fikirlerinizi dikkate almak isteriz.”

“Fikrim yok.”

Adam emir verir gibi resmî bir tonda, “Bayan Taggart, ikincil hatlarımızın korkunç bir zararla çalıştığını bilmiyor olamazsınız,” dedi. “Sizden o hatlardan para kazandırmanızı bekliyoruz.”

“Nasıl?”

“Onu bilemem. O sizin işiniz, bizim değil.”

“Raporumda bunun artık neden imkânsız hale geldiğini belirtmiştim. Dikkatimden kaçan noktalar varsa lütfen onları bana söyleyin.”

“Ben bilemem. Sizden bunu mümkün kılacak bir şeyler bulmanızı bekliyoruz. Bizim görevimiz hissedarlara iyi bir kâr dağıtmak. Bunu sağlamak da sizin işiniz. Bu işi yapamayacağınızı düşünmemizi istemezsiniz ve...”

“Bunu yapamam.”

Adam ağzını açtı ama söyleyecek bir şey bulamadı. Dagny’ye şaşkın şaşkın baktı, formülün neden başarısızlığa uğradığını anlamaya çalışıyordu.

Yeşil atkılı adam, “Bayan Taggart,” dedi. “Raporunuzda Rio Norte Hattı’nda durumun kritik olduğunu mu ima etmişsiniz?”

“Durumun umutsuz olduğunu belirtmiştim.”

“O halde nasıl bir adım öneriyorsunuz?”

“Hiçbir şey önermiyorum.”

“Sorumluluktan kaçmıyor musunuz?”

“Ya siz ne yaptığınızı sanıyorsunuz?” Dengeli bir sesle, hepsine birden hitap ediyordu. “Sorumluluğun sizde olduğunu söylemeyeceğime mi güveniyorsunuz? Bizi bu noktaya getiren şeyin sizin lanet olası politikalarınız olduğunu söylemeyeceğimi mi sanıyorsunuz? İşte söylüyorum.”

Başkan sitemli bir sesle, “Bayan Taggart, Bayan Taggart,” dedi. “Aramızda kötü duygular olmamalı. Bunun kimin suçu

olduğunun artık bir önemi var mı? Geçmiş hatalar için kavga etmek istemiyoruz. Ekip olarak hepimiz gücümüzü birleştirmeli, şirketimizi bu çaresiz durumdan kurtarmalıyız.”

Kır saçlı, asil görünüşlü bir adam, toplantının başından beri sürdürdüğü sessizliği bozdu ve ne yapılsa boşuna olduğunun bilinci içinde, sessiz acılar ifade eden bakışlarını Dagny'ye çevirdi. İçinde birazcık umut kalmış olsa bu bakışta anlayış ifadesi olacaktı. Gücenmiş bir sesle, “Sayın başkan,” dedi. “Eğer şu anda pratik çözümler arıyorsak sanırım trenlerimizin hızlarına getirilen sınırları konuşmamız gerekir. Tüm uygulamalar arasında en büyük felaket o oldu. Bu sınırlamaların kaldırılması belki bütün sorunlarımızı çözmez ama durumu bir hayli rahatlatır. Bu lokomotif kıtlığında ve felç edici yakıt darlığında yüz vagonu çekebilecek bir treni altmış vagonla yola çıkarıp üç günde alabileceği yolu dört günde almaya mahkûm etmek suç sayılacak bir çılgınlık. Benim önerim, çeşitli başarısızlıklar, kıtlıklar ve gecikmeler yüzünden mahvettiğimiz müşterilerin ve çökerttiğimiz bölgelerin hesabını çıkaralım, ardından da...”

“Bunu düşünmeyin bile,” diye aksilendi Bay Weatherby. “Sınırlamaların kaldırılması gibi hayallere kapılmayın. Böyle bir şeyi düşünemeyiz. Bu konudaki konuşmaları bile dinleyemeyiz.”

Kır saçlı adam, “Sayın başkan, devam edeyim mi?” diye sordu.

Başkan ellerini iki yana açtı, gülümseyerek çaresizliğini belli etti. “Bunun pratik bir yararı olmaz,” dedi.

James Taggart ters bir sesle, “Bence tartışmaları Rio Norte Hattı'nın durumuna odaklayalım,” diye söze karıştı.

Upuzun bir sessizlik oldu.

Yeşil atkılı adam Dagny'ye döndü, hüznü ve tedbirli bir sesle, “Bayan Taggart,” dedi. “Yalnızca bir varsayım olarak söylüyorum... Eğer Rio Norte Hattı'nda kullanılan teçhizat elimizde olsaydı kıtanın bir kıyısından diğer kıyısına nakliye için gerekli ihtiyaçlarımız karşılanmış olur muydu?”

“Yardıma olurdu.”

Solgun tenli, bıyıklı adam, “Rio Norte Hattı’nın rayları gibisi yok,” dedi. “Bütün ülkede eşi yok. Şu anda da ne fiyat verirsiniz verin öylesini almak olanaksız. O hatta beş yüz kilometrelik rayımız var. Baştan başa Rearden Metal’e ait. Bu aslında altı yüz elli kilometre ray demektir. Acaba artık önemli trafiği kalmamış bir hatta bu üstün nitelikli rayların ziyan edilmesinin bir hata olacağını söyleyebilir miyiz Bayan Taggart?”

“O karar size ait.”

“Şöyle ifade edeyim; o rayları getirsek, onarıma çok ihtiyacı olan ana hattımıza takviye yapsak nasıl olur?”

“Yardımlı olur.”

Titrek sesli adam, “Bayan Taggart,” diyerek söze karıştı: “Rio Norte Hattı’nda hâlâ önemli müşterilerin kaldığını söyleyebilir miyiz?”

“Nielsen Motors’tan Ted Nielsen var. Başka da kimse yok.”

“Rio Norte Hattı’nın işletme maliyetinde tasarrufa gidilmesinin sistemin geri kalanındaki mali baskıları hafifletmeye yararı olur mu?”

“Yardımlı olur.”

“O halde siz işletmeden sorumlu başkan yardımcısı olarak...” Birden sustu. Dagny sessizce ona bakıyordu. Adam, “Evet?” diye sordu.

“Sorunuz neydi?”

“Yani demek istiyorum ki... İşletmeden sorumlu başkan yardımcımız olarak durumdan bazı sonuçlar çıkarmayacak mısınız?”

Dagny ayağa kalktı, masanın çevresindeki yüzlere baktı. “Baylar,” dedi. “Vermek istediğiniz kararı size söyleyenin ben olmama, o kararın sorumluluğunu benim taşımama nasıl bir plan sonucunda karar verdiniz, onu bilemiyorum. Belki son darbeyi vuran benim sesim olursa bu cinayetin suçunun da benim üstüme kalacağını düşünmüşsünüz. Böyle bir numarayla ne sağlamak istediğinizi de düşünemiyorum, zaten bu numarayı yapabilme-

niz için size yardım edecek değilim. Son darbe, diğer kişilerin eşliğinde, sizin tarafınızdan vurulacak.”

Odadan çıkmak üzere döndü. Başkan yerinden doğrulup çaresizlik içinde, “Ama Bayan Taggart...” diye seslendi.

“Lütfen yerinizde kalın. Lütfen tartışmaya devam edin... Ve benim katılmayacağım oylamayı yapın. Ben oylamada çekimser kalıyorum. İstiyorsanız kenarda beklerim ama ancak şirketin bir memuru olarak yaparım bunu. Başka bir role sahipmiş gibi numara yapmam.”

Tekrar çıkmak üzere döndü ama bu sefer de onu durduran kır saçlı adamın sesi oldu. “Bayan Taggart, bu resmî bir soru değil, yalnızca benim kişisel merakım... Acaba bana Taggart Transcontinental sisteminin geleceğiyle ilgili görüşünüzü söyley misiniz?”

Dagny ona anlayışlı bir ifadeyle bakarak, daha yumuşak bir sesle cevap verdi. “Ben geleceği ya da herhangi bir demiryolu sistemini düşünmeyi kestim. Mümkün olduğunda trenleri çalıştırmaya devam edeceğim. Ancak bunun da fazla uzun süreceğini sanmıyorum.”

Masanın başından pencereye doğru yürüdü, orada durdu, toplantının kendi katkısı olmadan sürmesine izin verdi.

Kente bakıyordu. Jim ofis binasının en üst katına kadar elektrik kullanabilme izni almayı başarmıştı. Bu katın yüksekliğinden bakınca, kent dümdüz olmuş bir enkaz gibi gözüküyordu. Arada tek tük ışıklı sütunlar vardı. Kara gökyüzüne cevap olarak ancak onlar yükseliyordu.

Arkasında konuşan erkeklerin sesini dinlemedi. Mücadelelerinin kesik ve kopuk parçalarının daha ne kadar süre dökülüp yuvarlandığını bilmiyordu. Birbirini iğneleyen ya da destekleyen sesler, geri kaçan, başkasını öne çıkmış gösteren sesler... Kendi sözünü söylemek için değil, isteksiz bir kurbandan bir onay ko-parmak için devam eden tartışmalar, son kararı kazananın değil, kaybedenin vereceği bir savaş...

Bana öyle geliyor ki... Bence, sanıyorum... Bana sorarsanız olması gereken... Onu demek istemiyorum ama... Olayın her iki yönünü düşünürsek... Bence hiç kuşku duyamayacağımız şey... Bence hiç şaşmaz gerçek...

Sonra Dagny kime ait olduğunu bilemediği bir sesin söylediği kelimeleri duydu:

“...bu nedenle de John Galt Hattı’nın kapatılmasını teklif ediyorum.”

Bilinmez bir sebep, adama hattın gerçek adını söyletmişti.

Sen de dayanmak zorunda kalmıştın, kuşaklar önce... Senin için de çok zordu ama bunun seni durdurmasına izin vermedin. Gerçekten bu kadar kötü müydü? Her neyse, biçimi farklıydı ama yine de acıydı alt tarafı... Ve sen acının seni durdurmasına izin vermedin. Hangi türlü olursa olsun durmadın, pes etmedin, onunla yüzleştin. Benim yüzleşmem gereken de bu türlü. Sen mücadele ettin, ben de etmek zorundayım. Sen başardın. Ben de uğraşacağım... Dagny kendi kafasının içinde, adanmışlık sözlerinin yoğunluğunu duyuyordu. Nat Taggart’la konuştuğunu anlaması için aradan zaman geçmesi gerekti.

Bundan sonra ilk duyduğu ses, Bay Weatherby’nin sesi oldu. “Durun bir dakika beyler. Bir hattı kapatmadan önce izin almanız gerektiğini unuttunuz mu?”

“Ulu Tanrım, Clem!” Taggart’ın sesi apaçık bir panik çılgınlığıydı. “Herhalde bu konuda da sorun çıkmaz!”

“Ben olsam pek de emin olmazdım. Unutmayın ki siz bir kamu hizmeti görüyorsunuz, para kazansanız da kazanmasanız da ulaşımı sağlamak zorundasınız.”

“Ama bunun imkânsız olduğunu biliyorsun!”

“Eh, sizin için iyi tabii, hattı kapatınca siz sorununuzu çözüyorsunuz... Ama böyle bir şey bizi nasıl etkileyecek? Colorado gibi bir eyaleti büsbütün ulaşımsız bırakacak. Bu ne tür bir kamuoyu tepkisi doğurur hiç düşündünüz mü? Ama tabii bunu dengelemek

için Wesley'ye siz de karşılık olarak bir şey verirsiniz, örneğin sendikalara ücret zamlarını verirsiniz..."

"Veremem! Ulusal Birlik'e söz verdim!"

"Söz mü? Eh, sen bilirsin. Birliği zorlamak istemeyiz. Biz her şeyin daha çok gönüllülük esasına göre olmasını tercih ederiz. Ama zor günler yaşıyoruz. Neler olacağını hiç kimse bilemez. Herkes parasız kalır, vergi gelirleri düşerse belki de... Yani Taggart tahvillerinin yüzde elliden bir hayli fazlası bizim elimizde olduğuna göre... Belki de demiryolu tahvillerinin altı ay içinde geri ödenmesini isteyebiliriz."

Taggart, "Ne?" diye bağırdı.

"Hatta daha erken."

"Ama yapamazsınız! Ah Tanrım, yapamazsınız! Moratoryumun beş yıllık olduğu üzerinde anlaşmaya varılmıştı! Bir anlaşma o, bir yükümlülük! Ona güveniyoruz!"

"Yükümlülük mü? Biraz demode davranmıyor musun Jim? Yükümlülük diye bir şey yoktur, ancak o anın gerekleri vardır. O tahvillerin ilk sahipleri de paralarının geri ödenmesini bekliyor."

Dagny kendini tutamayıp gülmeye başladı.

Bu çıkışa engel olamamış, içinden kabaaran dürtülere karşı koyamamıştı. Ellis Wyatt'ın, Andrew Stockton'ın, Lawrence Hammond'ın ve diğerlerinin öcünü alma fırsatını tepemezdi. Kahkahadan kırılırken, "Teşekkürler Bay Weatherby!" demeyi başardı.

Bay Weatherby ona şaşkın bakışlarla baktı. Soğuk bir sesle, "Evet?" diye sordu.

"O tahvillerin bedelini şu ya da bu biçimde ödeyeceğimizi zaten biliyordum. İşte ödüyoruz."

Başkan ciddi ciddi, "Bayan Taggart," dedi. "Ben dememiş miydim şeklindeki tutumların işe yaramayacağını bilmiyor musunuz? Geçmişte farklı davransak nasıl olurdu türünden konuşmalar yalnızca teoriktir. Bizim teoriyle uğraşacak vaktimiz yok. Eldeki pratik gerçeğe eğilmek zorundayız."

Bay Weatherby, “Öyle,” dedi. “Öyle davranmalısınız. Pratik olmalısınız. Biz size bir değiş tokuş öneriyoruz. Siz bizim için bir şey yapın, biz de sizin için bir şey yapalım. Siz sendikalara ücret zammını verirsiniz biz de size Rio Norte Hattı’nı kapatma izni veririz.”

“Pekâlâ,” dedi James Taggart. Ama sesi boğulur gibi çıkmıştı.

Dagny pencere önünde durduğu yerden onların oy verişini dinliyordu. Sonunda John Galt Hattı’nın altı hafta sonra, 31 Mart günü kapatılacağını öğrendi.

Mesele şu birkaç dakikayı aşabilmek, diye düşündü. Şu birkaç dakikayı aş, sonra onun ardından gelen birkaç dakikayı aşmakla uğraş. Zamanla kolaylaşacak. Gün gelecek hepsini aşmış olacaksın.

İlk birkaç dakika için kendine verdiği görev, mantosunu giymek ve odadan ilk çıkan kişi olmaktı.

Sonra sırada asansöre binmek, Taggart binasının en altına kadar sessizce inmek vardı. Onu da karanlık lobiye geçmek izleyecekti.

Lobinin yarısına kadar geldiğinde durdu. Duvara dayanmış duran bir adam vardı. Birini bekliyor gibiydi. Beklediği kişi de Dagny olmalıydı çünkü adam dosdoğru ona bakıyordu. Önce onu tanıyamadı. Şu gördüğü yüzün o saatte, o lobide bulunabileceğine ihtimal vermediği için onu tanıyamadı.

“Merhaba Slug,” dedi adam yavaşça.

Dagny çaba göstererek cevap verdi. “Merhaba Frisco.”

“Sonunda John Galt’ı öldürdüler mi?”

Dagny olanları zaman açısından bir düzene koymaya çalıştı. Soru şimdiki zamana aitti ama karşısındaki ciddi yüz, Hudson Nehri yamaçlarına ait, bu sözün Dagny için taşıyacağı tüm anlamları anlayan bir yüzdü.

“Bunu bu gece yapacaklarını nereden bildin?” diye sordu.

“Bir sonraki toplantıda atılacak adımın bu olduğu aylardır belliydi.”

“Buraya neden geldin?”

“Bunu nasıl karşılayacağını görmek için.”

“Bu olaya gülmek mi istiyorsun?”

“Hayır Dagny. Gülmek istemiyorum.”

Yüzünde eğlenir gibi bir ifade yoktu. Dagny güvenle konuştu. “Nasıl karşıladığımı bilmiyorum.”

“Ben biliyorum.”

“Aslında bekliyordum. Yapmak zorunda olduklarını da biliyordum. Şimdi aşmam gereken yalnızca...” Neredeyse bu gece diyecekti ama onun yerine, “...işin uygulanması ve ayrıntıları,” dedi.

Francisco onun koluna girdi. “Birer kadeh bir şey içebileceğimiz bir yere gidelim,” dedi.

“Francisco, neden bana gülmüyorsun? O hattı her zaman alaya almıştın.”

“Gülerim, ama yarın. Seni uygulamalara ve ayrıntılara gömülmüş gördüğüm zaman. Bu gece değil.”

“Neden değil?”

“Yürü hadi. Bu konuyu konuşabilecek durumda değilsin.”

“Ben...” Dagny aslında itiraz etmek istiyordu ama, “Yo, herhalde değilim,” dedi.

Francisco onu sokağa çıkardı, Dagny kendini onun temposuna uymuş yürürken buldu. Francisco’nun parmaklarını kolunda hissediyordu. Francisco geçen bir taksiyi durdurdu, onun binmesi için kapıyı açtı. Dagny soru sormadan bindi. Debelenmekten vazgeçmiş bir yüzücü gibi rahatlamıştı. Bir erkeğin güven dolu hareketleri, tam böyle şeyleri unuttuğu anda ona doğru fırlatılan bir cankurtaran simidi gibiydi. Rahatlaması sorumluluğu teslim etmekten değil, onu üstlenebilecek güçte birini görmekten kaynaklanıyordu.

Taksinin penceresinden geriye kayan kente bakarak, “Dagny, çelik kiriş yapmayı ilk düşünen adamı hatırla,” dedi. “Ne gördüğünü, ne düşündüğünü, ne istediğini biliyordu. Hiçbir zaman ‘bana kalırsa’ demiyordu, ‘benim fikrime göre’ diyenlerden emir almıyordu.”

Dagny sesli sesli güldü, Francisco'nun onun bam telini bulmasına şaşırdı, içindeki bulantı veren duyguyu nasıl da anlamıştı! Kurtulması gereken bir bataklık duygusuydu bu!

"Çevrene bak," dedi Francisco. "Kent dediğin insan ruhunun donmuş halidir. Kenti meydana getiren her cıvataı, somunu, dişli çarkı, jeneratörü ilk düşünen insanların cesareti oradadır. 'Bana kalırsa' değil de, 'böyledir' diyebilme cesareti. Kendi hayatlarını, kendi kararlarına göre riske ediyorlardı. Sen yalnız değilsin. O insanlar gerçekten var. Her zaman var oldular. Eskiden insanlar mağaralarda yaşırdı. Her salgının, her fırtınanın insafına kalmış haldelerdi. Senin yönetim kurulundaki adamlar, insanları o mağaralardan çıkarıp buralara getirebilir miydi?" Eliyle kenti gösteriyordu.

"Tanrım, hayır!"

"İşte sana, başka türlü insanların da var olduğunun kanıtı."

"Evet," dedi Dagny hevesle. "Evet!"

"Sen onları düşün, yönetim kurulunu unut."

"Francisco, nerede onlar şimdi? Başka türlü insanlar nerede?"

"Şu ara istenmiyorlar."

"Ben istiyorum. Ah, hem de nasıl istiyorum!"

"İstedüğün zaman bulacaksın onları."

Francisco ona John Galt Hattı hakkında hiç soru sormadı, Dagny de konuyu açmadı... Ta ki loş bir locadaki masaya oturup parmaklarının arasında bir kadeh bulduğu ana kadar. Buraya nasıl geldiklerinin farkına bile varmamıştı. Sessiz, pahalı bir yerdi. Gizli saklı bir havası vardı. Ellerin dayandığı küçük ve süslü masayı, omuzlarının arkasındaki deri kaplı, yuvarlak oturma yerini, başkalarının saklamaya çalıştığı dertlerden onları ayıran lacivert aynayı fark etti. Francisco masaya yaslanmış ona bakıyor, o da kendini Francisco'nun gözlerindeki ilgiye bırakıyor gibi hissediyordu.

Hattan söz etmediler ama Dagny birdenbire kadehindeki içkiye bakarak, "Nat Taggart'a yaptığı köprüyü terk etmesi ge-

rektiğini söyledikleri geceyi düşünüyorum,” dedi. “Mississippi üzerindeki köprüyü. O sıra parası çok kıtmış çünkü insanlar o köprüden korkmuş, onu pratik olmayan bir girişim saymışlar. O sabah ona, nehirdeki buhar teknesi sahiplerinin dava açtığı, köprünün kamu çıkarlarını tehdit ettiği gerekçesiyle yıkılmasını istedikleri bildirilmiş. Köprünün henüz üç ayağı yapılmış. Aynı gün orali bir güruh, yapıya saldırmış, kurulan tahta iskeleleri ateşe vermiş. İşçiler korkup kaçmış, kimi de buharlı tekne sahiplerinden rüşvet aldıkları için işi bırakıp gitmiş. Aslında çoğunun ayrılma nedeni, Nat Taggart’ın parasızlık yüzünden onlara haftalardır para verememiş olması. Gün boyu gelen haberlerden, Taggart Transcontinental Demiryolu hissesi alacak kimselerin birer birer siparişlerini iptal ettiğini öğrenmiş. Akşama doğru son umudunu bağladığı iki bankanın yöneticilerinden oluşan bir komite onu görmeye gelmiş. Oracıkta inşaat şantiyesindeki kendi özel vagonunda görüşmüşler. Vagonun açık duran kapısından, yangında kararmış inşaat görünüyormuş. Bükülmüş çeliklerin çevresindeki ahşap iskeleden hâlâ dumanlar tütüyormuş. Bu bankalarla bir kredi mutabakatına varılmış ama anlaşma henüz imzalanmamış halde duruyormuş. Komite ona köprüden vazgeçmesini önermiş. Nasılsa mahkeme, köprünün tehlikeli olduğuna karar verecek, inşaat bittiğinde yıkılması zorunlu olacak, demişler. Eğer köprüyü yıkar, yolcuları diğer demiryolu şirketleri gibi tekneyle taşımaya razı olursa kredi anlaşmasının geçerli olacağını, nehrin öbür yakasında inşaatını sürdürecektir krediyi vereceklerini söylemişler. Ama razı olmazsan krediyi alamazsın, demişler. Cevabın nedir, diye sorduklarında tek kelime söylememiş, anlaşmayı eline almış, yırtıp ikiye bölmüş, ellerine tutuşturmuş, sonra dönüp vagondan inmiş, inşaatın dibinde, giden işçilerin bıraktığı aletlerden birini eline almış, kendi başına, ahşap enkazı temizlemeye, çelik ayaklardan ayırmaya koyulmuş. Baş mühendisi onu orada görmüş. Elinde balta, batan güneşi arkasına almış, çalışıyormuş. Bütün gece sürdürmüş çalışmasını. Sabah olduğunda aradığı türden

insanları nasıl bulacağına ilişkin bir plan geliştirmiş. Bağımsız düşünebilen insanları. Onları bulacak, ikna edecek, parayı toplayacak, köprüyü yapmaya devam edecekmiş.”

Dagny alçak sesle, dengeli biçimde, ikide bir döndürdüğü kadehin içindeki sıvıda parlayan ışığa bakarak konuşuyordu. Duygularını belli etmiyordu ama sesinde dua ediyormuş gibi bir tekdüzelik vardı.

“Francisco... eğer o insan o geceyi aşabilmişse benim şikâyet etmeye ne hakkım var? Şu anda ne hissettiğim önemli mi? O insan köprüyü yapmış. Benim de şimdi onu korumam gerek. Atlantic Southern’ın başına gelenlerin ona da olmasına izin vermem, içimde bir duygu, buna izin verirsem onun da bundan haberdar olacağını hissettiriyor. O gece, o nehir kenarında bilecekmiş gibi hem de. Yo, çok saçma... Ama duygularım böyle. Nat Taggart’ın o gece neler hissettiğini bilen, bugün sağ olup da o duyguları anlayabilecek nitelikte olan herhangi bir kimse... O köprünün elden gitmesine izin verirsem işte o kişilere ihanet etmiş olacağım... Bunu yapamam.”

“Dagny, eğer Nat Taggart şimdi sağ olsaydı ne yapardı?”

Dagny istemeden hızlı, acı bir gülüşle konuştu. “Bir an dayanamazdı!” Sonra kendini toparladı, sözünü düzeltti. “Hayır, dayanırdı. Onlarla mücadele etmenin bir yolunu bulurdu.”

“Nasıl?”

“Bilmiyorum.”

Dagny onun dikkatli bakışında, öne eğilip konuşmasında gergin, tedbirli bir hava hissediyordu. “Dagny, senin yönetim kurulundaki adamlar Nat Taggart’ın düzeyinde değil, öyle değil mi? Bu adamlar onunla hiçbir mücadelede başa çıkamaz. Onun bu adamlardan hiçbir korkusu olamaz. Hepsinin aklı, iradesi, gücü bir araya gelse onunkinin binde biri kadar etmez.”

“Tabii etmez.”

“O halde neden tarih boyunca dünyayı yaratan Nat Taggart’lar, sonradan onu yönetim kurullarındaki adamlara kaptırıyorlar?”

“Onu... bilmiyorum.”

“Havanın nasıl olduğu konusunda bile kesin görüş sahibi olmaya korkan adamlar, Nat Taggart’la nasıl savaşır? Eğer o kendi başarısını korumaya karar verirse adamlar bu başarıyı onun elinden nasıl alır? Dagny, o elindeki her silahı kullanarak mücadele etti, bir tek en önemlisini kullanmadı. Eğer o ve biz, geri kalanlar, dünyayı onlara kendimiz vermeseydik asla kazanamazlardı.”

“Evet. Sen gerçekten onlara kendin verdin. Ellis Wyatt da verdi. Ken Danagur da verdi. Ben vermem.”

Francisco gülümsedi. “John Galt Hattı’nı onlar için kim inşa etti?”

Dagny’nin dudaklarının belli belirsiz büzüldüğünü gördü ama bu sorunun aslında onu açık yaraya basılan bir parmak gibi etkilediğini biliyordu. Dagny yine de alçak sesle cevap verdi. “Ben ettim.”

“Sonucun böyle olması için mi?”

“Dayanamayan adamlar için. Mücadele etmeyen, pes eden adamlar için.”

“Başka türlü bir sonun mümkün olmadığını göremiyor musun?”

“Hayır.”

“Haksızlığa ne kadar dayanabilirsin?”

“Mücadele edebildiğim yere kadar.”

“Şimdi ne yapacaksın? Ya da yarın?”

Dagny sakinliğini ifade eden gururlu bir bakışla ona baktı. “Rayları sökmeye başlayacağım.”

“Ne?”

“John Galt Hattı’nı. Kendi ellerimle söküyormuş gibi, kendi aklımla, kendi kararım ile sökeceğim. Onu kapanmaya hazırlayacağım, sonra parça parça söküp rayları ana hattın tamirinde kullanacağım. Büyük iş bunlar. Beni meşgul eder.”

Sakinliği biraz sarsılır gibi oldu, sesinde belli belirsiz bir değişiklik hissedildi. “Biliyor musun, hevesle bekliyorum bunu. Kendim yapacağım için de memnunum. Nat Taggart da o gece

sabaha kadar o yüzden çalışmıştı, devam ediyor olmak için. İnsanın yapabileceği bir şey varsa o zaman durum o kadar kötü değil demektir. En azından ana hattı kurtarmaya çalıştığımı bileceğim.”

Francisco çok alçak sesle, “Dagny,” dedi. Dagny de Francisco’nun neden kendi kaderi, alacağı cevaba bağlıymış gibi görüldüğünü merak etti. “Ya sökmen gereken hat, ana hat olsaydı?”

Dagny kendini tutamadan, “Son lokomotifin üzerimden geçip gitmesine izin verirdim,” dedi, sonrasında şöyle ekledi: “Ah hayır, buna kendine acımak derler, bunu yapmazdım.”

Francisco aynı yumuşak sesle, “Evet, yapmayacağını biliyorum,” dedi. “Ama keşke yapabilsem, derdin.”

“Evet.”

Francisco ona bakmadan gülümsedi. Alaycı bir gülümsemeydi bu ama aynı zamanda acı doluydu, üstelik alaycılığı da kendine yönelikti. Dagny bundan nasıl bu kadar emin olabildiğine şaşıtı. Ama o yüzü öyle iyi tanıyordu ki ne hissettiğini her zaman bilmişti... son zamanlarda nedenlerini anlayamıyor olsa da. Onun yüzünü de vücudunun her çizgisi kadar iyi tanıdığını düşündü. Şimdi bile giysilerinin içinde görebiliyordu o vücudu. Locanın sıkışıklığı içinde hissedebiliyordu. Francisco dönüp ona baktı, gözlerindeki ani bir değişiklik Dagny’nin ne düşündüğünü anladığına işaret etti. Sonra gözlerini kaçırdı, kadehini eline aldı.

“Eh... Nat Taggart’ın şerefine,” dedi.

“Ve Sebastian d’Anconia’ya mı?” Dagny bunu söyler söylemez pişman oldu. Alay eder gibi bir sözdü bu, oysa onun böyle bir niyeti yoktu.

O anda Francisco’nun gözlerindeki garip, parlak netliği gördü, sonra genç adam ciddi bir sesle, gururlu bir gülümsemeyle, vurgulu vurgulu cevap verdi. “Evet, Sebastian d’Anconia’ya.”

Dagny’nin eli biraz titredi, içkisinin birkaç damlası masaya döküldü, ahşabın üzerine konmuş dantel kâğıt örtüde pırıldadı. Francisco’nun kadehini bir dikişte boşaltmasına baktı. O elin hareketinde biraz da söz veriyormuş gibi bir hava vardı.

Dagny birdenbire on iki yıldır Francisco'nun ilk defa kendi isteği ve kararıyla çıkageldiğini düşündü.

Başlangıçta kontrol sağlam biçimde elindeymiş gibi, böyle olunca Dagny de kontrolünü kolayca kazanacakmış gibi davranıyordu. Birlikte bu yerde olmalarına alışsın diye Dagny'ye zaman da tanımıştı. Ama şimdi nedense dizginler elinden kaçıyor gibiydi. Ortada bomboş bir sessizlikle Francisco'nun alnının, yanağının, dudaklarının hareketsiz çizgileri kaldı. Başını öteye çevirmişti. Dagny nedense... şu ara onun da bir şeyleri yeniden yakalama mücadelesi verdiğini hissetti.

Acaba bu geceki amacı neydi, diye merak etti... belki de o amaca ulaştı, diye düşündü. Beni en kötü anların üzerinden aşırıttı, dedi kendi kendine. Çaresizlik duyguma karşı bana paha biçilmez bir savunma verdi. Başka bir zekânın beni duyduğunu ve anladığını gösterdi. Ama bunu neden yapmak istemişti Francisco? Onun sıkıntı içindeki haline niçin aldırış ediyordu? Hele onca yıl onca sıkıntıyı kendisi çektikten sonra. Francisco için neden hâlâ önemliydi? Taggart binasının lobisinde ona bu soruyu sormamış olduğunu hatırladı.

Aramızdaki bağ bu işte, diye düşündü. Ona en çok ihtiyaç duyduğu anda çıkıp gelişine kendisi hiç şaşırmayacaktı, o da ne zaman gelmesi gerektiğini her zaman bilecekti. Tehlikesi de buydu zaten. Ona güvenmeye başlayacaktı. Bunun bir tür tuzak olduğunu bildiği halde güvenecekti. Francisco'nun ona güvenenlere ihanet ettiğini bile bile.

Francisco öne eğilmiş, kollarını masanın üzerinde öylesine çaprazlamış, uzaklara bakarak öylece oturuyordu. Birdenbiri Dagny'ye bakmadan konuştu.

“Sebastian d'Anconia'nın sevdiği kadını on beş yıl beklemek zorunda kaldığını düşünüyordum,” dedi. “Onu bir daha bulup bulamayacağını, hâlâ sağ olup olmadığını, onu bekleyip beklemediğini hiç bilmiyordu. Ama d'Anconia savaş verirken onun dayanamayacağını, bu savaşı kazanmadan onu çağırma-

yacağını biliyordu. Bu yüzden bekledi. Aşkını da sahip olmaya hakkı olmayan umudun yerine yerleştirdi. Ama onu kucağına alıp eşikten içeriye taşıdığında ve yeni dünyanın ilk Sinyora d'Anconiası yaptığında savaşını kazandığını biliyordu. Özgürdü artık. Sevgilisini hiçbir şey tehdit edemezdi, bundan böyle ona hiçbir şey zarar veremezdi.”

İhtiraslı mutluluk günlerinde, ileride onu Sinyora d'Anconia olarak düşüneneğine dair hiçbir işaret vermemişti. Dagny bir an için, onun gözünde ne gibi bir anlam taşıdığını bilip bilmediğini merak etti. Ama o an görünmez bir ürpertiyle sona erdi. Geçen on iki yılın, şu duyduklarını mümkün kılamayacağına karar verdi. Bu da yeni bir tuzak, diye düşündü.

Sert bir sesle, “Francisco,” dedi. “Hank Rearden’a ne yaptın?”

Dagny’nin şu anda bu ismi düşünmesi karşısında Francisco çok şaşırdı. “Neden soruyorsun?” dedi.

“Çünkü bir zamanlar bana, sevdiği tek insanın sen olduğunu söylemişti. Ama onu son görüşümde seni görür görmez öldüreceğinden söz etti.”

“Sebebini sana söylemedi mi?”

“Hayır.”

“Hiç mi bir şey anlatmadı?”

“Hayır.” Francisco’nun garip garip gülümsediğini gördü. Hüzünlü bir gülümsemedeydi bu. İçinde minnet ve özlem de vardı. “Ama bana tek sevdiği kişinin sen olduğunu söylediğinde bir gün onu inciteceğini söyleyip uyarmıştım.”

Francisco’nun kelimeleri ani bir patlama gibi geldi. “Uğrunda hayatımı vereceğim tek kişi... yani bir tek istisna hariç... oydu.”

“O istisna kim?”

“Uğrunda hayatımı feda ettiğim adam.”

“Ne demek istiyorsun?”

Francisco başını iki yana salladı. Sanki istediğinden fazlasını söylemişti.

“Rearden’a ne yaptın?”

“Bir gün söylerim sana. Şimdi olmaz.”

“Senin için büyük değer taşıyan kişilere... hep böyle mi yaparsın?”

Francisco yüzünde masumiyetin ve kederin ışıklı içtenliğini yansıtan bir gülümsemeyle ona baktı. “Biliyor musun?” dedi yavaşça. “Onlar bana hep böyle yapar diyebilirim. Ama demeyeceğim. Hareketler de bilgi de bana ait.”

Sonra ayağa kalktı. “Gidelim mi? Seni evine götüreyim.”

Dagny de kalktı, Francisco mantosunu giymesi için tuttu. Geniş, bol bir mantoydu. Francisco ağır kumaşı onun vücuduna sardı. Bu esnada Dagny onun parmaklarının kendi omuzlarında bir an fazla duraksadığını hissetti.

Dönüp baktı. Francisco hareketsiz durmuş, masanın üstüne bakıyordu. Kalkarken masaya konmuş dantelli kâğıttan servis örtülerini kaydırmışlardı. Masanın plastiğine kazınmış bir yazı da böylece ortaya çıkmıştı: “John Galt kim?”

Dagny öfke hareketiyle kâğıdı yerine itti, yazıyı kapattı. Francisco sesli sesli güldü.

“Cevap verebilirim,” dedi. “Sana John Galt’ın kim olduğunu söyleyebilirim.”

“Sahi mi? Görünüşe göre herkes onu tanıyor ama içlerinden iki tanesi bile aynı hikâyeyi anlatamıyor.”

“Hepsi de doğru ama. Onun hakkında duyduklarının hepsi doğru.”

“Senin hikâyen nasıl bir şey? Kimmiş?”

“John Galt aslında Prometheus’tur ama fikrini değiştirmiştir. Tanrıların ateşini insanlara getirmenin bedelini yüzyıllarca akbabalar tarafından kemirilerek ödedikten sonra zincirlerini kopardı, ateşini geri aldı. İnsanlar akbabalarını geri çekene kadar da vermeyecek.”

Traversler dizisi geniş bir kavis çizerek Colorado Dağları’nın granit yamaçlarının etrafını dolaşıyordu. Dagny yürürken gözlerini uzak-

lara dikmiş, ellerini paltosunun ceplerine sokmuş, adım sıklığını traverslerin aralıklarına göre ayarlamıştı. Bu tanıdık hareketler, demiryoluna ilişkin izleniminin yeniden aklına gelmesine yol açan tek etkendi.

Gökyüzü ile dağlar arasına, sise de buluta da benzemeyen gri bir pamuk tabakası asılmış gibiydi. Bu yüzden gökyüzü, sanki eski bir şilteymiş de pamukları sivri doruklardan aşağıya dökülüyormuş gibi görünüyordu. Yerdeki kabuklaşmış karlar ne kışa ne de bahara aitti. Rutubet havada asılı dururken Dagny ara sıra yüzüne buzlar değişirmiş gibi hissediyordu. Yağmurun da karın da yağmadığı bir soğuk havaydı bu. Hava bile kesin bir ifadeyi benimsemiyor, orta yolda durumu idare ediyordu. Yönetim kurulu havası, diye düşündü. Işıktan vaktin öğleden sonra mı yoksa akşamüstü mü olduğu bile belli olmuyordu. Tarih 31 Mart'tı. Tek kesin olan buydu ve bundan kurtuluş yoktu.

Dagny Colorado'ya Hank Rearden'la gelmişti. Kapalı fabrikalarda ne makine bulurlarsa alma niyetindelerdi. Sanki koca bir gemi batıyordu da batmadan önce içini arayıp ne bulurlarsa kurtarmaları gerekiyordu. Bu iş için bir eleman da yollayabilirlerdi ama aslında ikisinin de amacı, itiraf etmedikleri bir şeydi: Son sefer yapılırken o trene binmek istiyorlardı. Bir cenazede öleni son kere selamlamak gibi bir şeydi bu. Bunun kendine eziyetten başka bir şey olmadığını bile bile.

Kuşkulu sahiplerden, legalliği tam belli olmayan makine alımları yapıyorlardı çünkü zaten bu devasa, ölü mülklerle ilgili hakların kime ait olduğu belli değildi. Kimse de kalkıp bu alım satımları sorgulayacak değildi. Nielsen Motor'un boşalmış fabrikasında ne buldularsa aldılar. Hattın kapatılacağı duyurulduktan bir hafta sonra Ted Nielsen işi bırakmış, ortadan kaybolmuştu.

Kendini çöpçü gibi hissediyordu ama şu son birkaç günün faaliyetleri onu ayakta tutmaya yaramıştı. Son trenin hareketine daha üç saat olduğunu öğrenince kentin sessizliğinden kurtulmak için kırsal alanda yürüyüşe çıkmıştı. Dağlardaki geçitlerde, kayalar

ve karlar arasında tek başına yürümüş, düşüncenin yerine hareketi koymaya çalışmış, ilk seferde trenin lokomotifine nasıl bindiğini hatırlamadan bugünü yaşayıp bitirmek zorunda olduğuna karar vermişti. Ama dönerken kendini John Galt Hattı'nın traversleri üzerinde bulmuştu. Asıl niyetinin bu olduğunu, buraya bu amaçla geldiğini o zaman anlamıştı.

Üzerinde yürüdüğü, rayları şimdiden sökülmiş bir yan hattı. Sinyal ışığı da makas da telefon telleri de yoktu burada. Yalnızca traversler kalmıştı. Bir omurganın kalıntıları gibi. Terk edilmiş bir hemzemin geçitteki eğik duran levhayı gördü: "Dur. Bak. Dinle."

Fabrikaya vardığında karanlık erken bastırmıştı ve sislerle karışarak vadileri doldurmaya başlıyordu. Ön duvarın yukarısına bir tabela asılmıştı: "Roger Marsh. Elektrikli Aletler." Burayı bırakmamak için kendini masasına zincirlemek isteyen adam, diye düşündü. Bina sağlamdı. Ölmüş ama gözlerini henüz yeni kapamış gibiydi. Her an o gözlerin yeniden açılması mümkünmüş gibi. Dagny de pencerelerde, yassı damların altında her an ışıkların yanmasını beklediğini hissetti. Sonra kırık pencere ilişti gözüne. Genç bir gerizekâlinin zevk olsun diye attığı taşın marifeti. Ana kapının basamakları arasında boy vermiş tek bir yaban otunu gördü. Birden içini kör bir nefret doldurdu. Bu yaban otunun küstahlığı dayanılır gibi değildi. Bunun hangi düşmanın öncüsü olduğunu çok iyi biliyordu. Hemen ileri atıldı, dizleri üzerine çöktü, onu köküyle birlikte çekip çıkardı. Sonra kapalı fabrikanın basamaklarına oturup dağlara, bitki örtüsüne, yaklaşan akşama baktı, "Sen ne yaptığını sanıyorsun?" diye sordu kendine.

Traverslerin, Marshville kasabasına döndüğü yere vardığında ortalık hemen hemen kararmıştı. Marshville birkaç aydan beri bu hatta son istasyon olmuştu çünkü Wyatt kavşağına çoktan beri sefer gerekmiyordu. Dr. Ferris'in Geri Kazanım Projesi'nden de bu kış vazgeçilmişti.

Sokak ışıkları yanıyordu. Bomboş sokaklar üzerine soluk sarı ışıklar vurmuştu. Nispeten iyi halde olan evlerin hepsi kapalıydı.

Bunlar mütevazı fiyatlara yapılmış sağlam evlerdi. Bakımlılardı ve bahçelerine “Satılık” levhaları dikilmişti. Diğer yandan dökük yapıların pencerelerinde ışık vardı. Bırakıp gitmeyenlerin evleriydi bunlar. Bir haftanın ötesine hiç bakmayan insanların evleri. Damı sarkmış, duvarları çatlamış bir evin penceresinden, içerideki yepyeni, büyük ekranlı televizyonu gördü. Acaba Colorado’ya hizmet veren elektrik şirketlerinin ne zamana kadar çalışacağını sanıyorlar, diye merak etti. Sonra başını yavaşça iki yana salladı. Bu insanların elektrik şirketlerinin varlığından bile haberleri yoktu ki!

Marshville’in ana caddesindeki dükkânların hepsi işi bırakmıştı, hepsi karanlıktı. Lüks mağazaların levhalarına bakınca bunların çoktan kapandığını anladı, sonra ürperdi. Nelere lüks demeye başladığını görünce kendi de şaşmıştı. Bir zamanlar en yoksulların bile kullanabildiği şeyleri şimdi lüks sayıyordu. Evde temizlik işçisi çalıştırmak, elektrikli aletler kullanmak, benzin istasyonu, eczane, market. Bir süredir açık kalan yerler yalnızca bakkallar ve barlardı.

Tren istasyonunda platform kalabalıktı. Pırıl pırıl ışıklar orayı dağlardan koparıp ayırıyordu; sanki burası, her hareketin etrafı çepeçevre saran gecenin içinde traversler tarafından görülebileceği bir sahneymiş gibi. İnsanlar bavullarını çekiştiriyor, çocuklarını sarıp sarmalıyor, gişelerden bilet alıyordu. Telaşlı hallerine bakılırsa asıl istedikleri kendilerini yere atıp korku ve dehşet içinde haykırmaktı. Bu korkularında kaçamak bir suçluluk havası da vardı. Bu korku anlayıştan değil anlamayı reddetmekten kaynaklanıyordu.

Son tren orada bekliyordu. Pencereleri upuzun tek bir çizgi oluşturmuş gibiydi. Lokomotiften püsküren buharlarda, yerinden fırlamaya hazırlanan bir hevesin neşesi yoktu. Soluk soluğa bir ses vardı. Bunu duymak da insana korku verirdi duymamak da. Işıklı pencereler çizgisinin çok ilerisinde, bir vagona asılmış

kırmızı lambanın nokta gibi ışığını gördü. Kendi özel vagonu. O lambanın ötesinde artık karanlık bir boşluktan başka bir şey yoktu.

Tren tam kapasitesine kadar dolmuştu. Histerik sesler ve yakarışlar, sahanlıklarda, orta yollarda yolculuk etmeye çalışan insanlardan yükseliyordu. İnsanların bazıları da yolculuk etme niyetinde olmadıkları halde sırf gösteriyi seyretmeye gelmişti. Bunun toplumlarında tanık olacakları son olay olduğunu, hatta belki ömürlerinde görecekleri son olay olduğunu biliyormuş gibi gelmişlerdi buraya.

Dagny kalabalığın arasında hızla ilerlerken kimseye bakmama çalışıyordu. Bazıları onun kim olduğunu biliyor ama çoğu bilmiyordu. Yaşlı bir kadın ilişti gözüne. Omuzlarına eski püskü bir şal sarmıştı. Yüzünde ömür boyu mücadele etmiş olmanın getirdiği çatlaklar göze çarpıyordu. Bakışları umutsuzca yardım istiyordu. Işıklardan birinin tam altındaki bir sandığın üzerinde tıraşsız, altın çerçeveli gözlük takmış bir genç duruyor, gelip geçene bağıırıp duruyordu: “Ne demek iş yok! Şu trene bakın! Yolcu dolu! Bol bol iş var! Mesele onlara kâr gelmemesi... O yüzden feda ediyor sizi o açgözlü asalaklar!” Saçı başı dağılmış bir kadın Dagny’ye koşarken elindeki iki bileti havada sallıyor, yanlış tarihle ilgili bir şeyler söylüyordu. Dagny de insanları itip kendine yol açmaya çalışıyordu. Amacı trenin ucuna varmaktı. O sırada sıska bir adam belirdi. Gözlerinde yılların işe yaramazlığından gelen hainlikle ona doğru koştu: “Size göre hava hoş, sizin kalın paltonuz, özel vagonunuz var ama bize tren yollamıyorsunuz... Siz ve bütün o açgözlü...” Birdenbire sustu, Dagny’nin arkasındaki birine baktı. Dagny bir elin onu dirseğinden yakaladığını hissetti. Hank Rearden’dı bu. Onu kolundan tuttu, özel vagona doğru yürüttü. Dagny onun yüzündeki ifadeyi görünce insanların neden onlara yol açmaya başladığını anladı. Platformun ucunda solgun, kambur bir adam, ağlayan bir kadına laf anlatmaya çalışıyordu: “Bu hep böyle olmuştur şu dünyada. Zenginler yok edilinceye kadar yoksullara hiç şans yoktur.” Kasabanın yukarısında, soğumamış

bir gezegeni akla getiren kara boşlukta, Wyatt Meşalesi'nin alevi rüzgârda dalgalanıp duruyordu.

Rearden özel vagona girdi ama Dagny sahanlığın basamaklarında durdu. Platforma arkasını dönme anını geciktirmeye çalışıyordu. “Yolcular binsin!” çağrısını duydu, platformda kalan insanlara, son cankurtaran filikasının gidişini seyredenlere bakar gibi baktı.

Kondüktör aşağıda, basamakların dibinde duruyordu. Bir elinde feneri, diğerinde saati vardı. Önce saate sonra Dagny'nin yüzüne baktı. Dagny gözlerini yumup başını hafifçe eğerek karşılık verdi. Adamın feneri havada döndü, sonra Dagny başını çevirdi. Rearden Metal rayların üzerinde tekerlerin ilk sarsıntısından kaynaklanan etkiye dayanmak, karşısında Rearden'ı görünce kolaylaştı. Dagny kapıyı açtı, vagona girdi.

James Taggart, Lillian Rearden'a New York'tan telefon açtığında, “Yo, hiçbir özel nedeni yok,” demişti. “Nasılsın onu merak ettim. Kente hiç geliyor musun? Seni çoktandır görmedim. New York'a bir daha geldiğinde belki birlikte öğle yemeği yeriz, diyordum.” Lillian bunu duyar duymaz Taggart'ın aramasının özel bir nedeni olduğunu hemen anladı.

İlgisiz bir sesle cevap verdi. “Ha, dur bakayım, bugün günlerden neydi? 2 Nisan mı? Takvimime bir bakayım... Ne rastlantı, benim yarın New York'ta bir işim var, bana bir öğle yemeği ısmarlarsan sevinirim.” Taggart aslında onun hiçbir işi ya da alışverişi olmadığını, kente sırf öğle yemeği için geleceğini çabucak anladı.

Seçkin, pahalı bir lokantada buluştular. Burası dedikodu sütunlarında adı geçmeyecek kadar üst düzey bir yerdi. Hep şahsi reklamı peşinde koşan James Taggart'ın sık gittiği yerlerden değildi. Bu durumda Lillian, onun birlikte görülmelerini istemediği kanısına vardı.

Taggart'ın ortak dostlardan, tiyatrolardan, havadan söz edip buluşmayı önemsiz gösterme yolundaki korunma tedbirlerini alması sırasında Lillian'ın yüzündeki o yarı alaycı yarı eğlenen

gülümseme hiç değişmedi. Zarif bir pozda oturuyordu. Pek dimdik değildi. Hafif arkasına yaslanmış, karşısındakinin nafile çabasının zevkini çıkarıyor, Taggart'ın bunları kendi hatırı için yapmasından hoşlanıyordu. Merakla ama sabırla Taggart'ın asıl amacını öğrenmeyi bekliyordu.

"Bence gerçekten ya hakkını teslim etmeli ya da sana bir madalya falan vermeliler Jim," dedi. "Bunca derdine rağmen bu kadar neşeli olabilmen harika bir şey. Demiryolunuzun en iyi hattını daha yeni kapatmadınız mı siz?"

"Ha, o yalnızca geçici bir mali sıkıntıydı, önemli değildi. Böyle zamanlarda olur bunlar. Ülkenin genel durumuna göre biz enikonu iyi sayılırız. Ötekilerin hepsinden iyi." Sonra omuz silkerek ekledi. "Hem zaten Rio Norte Hattı'nın da en iyi hattımız olup olmadığı tartışma götürür. Öyle düşünen yalnızca kız kardeşimdi. Onun sevgili projesiydi o hat."

Lillian onun sesinde, bunu söylemekten gelen gizli zevki fark etti. "Anlıyorum," dedi.

Taggart başını eğip ona kaşlarının altından bakarak, anlamasını istiyormuş gibi, "O nasıl karşıladı bunu?" diye sordu.

"Kim?" Oysa Lillian bal gibi anlamıştı.

"Kocan."

"Neyi nasıl karşıladı?"

"Hattın kapanmasını."

Lillian neşeyle güldü. "Senin tahminin de benimki kadar sağlıklı olur Jim... Üstelik benim tahminim bayağı sağlıklı."

"Ne demek istiyorsun?"

"Nasıl karşıladığını bilirsin. Senin kız kardeşin nasıl karşıladıysa öyle. Demek ki senin bu felaketten çıkmak için umuda kapılacağın daha çok şey var."

"Hank son günlerde bununla ilgili sana bir şey söyledi mi?"

"Bir haftayı aşkın zamandır Colorado'da, o yüzden ben..." Birden sustu. Durumu hafife aldığını gösteren bir tonla başlamıştı ama Taggart'ın sorusunun fazla ayrıntılı, sesinin de fazla

rahat olduğunu şimdi fark ediyordu. Bu yemeğin asıl amacına yaklaştıklarını anladı. Bir an durakladıktan sonra sözünü yine aynı tonda bitirdi. “O yüzden bilemiyorum. Ama artık her an dönebilir.”

“Sence yine nasıl kafa tutacağının hesabını mı yapıyor?”

“Jim, bu ifade bile yetersiz kalır.”

“Olayların ona daha yumuşak davranmayı öğretmesini isterdim.”

Lillian, durumu anlayıp anlamadığını Taggart’ın ne kadar merak ettiğini gördükçe eğleniyordu. Masum bir sesle, “Ah, evet,” dedi. “Bir şey olsa da onu değiştirse, harika bir şey olurdu.”

“Durumu kendisi için çok zorlaştırıyor.”

“Hep öyle yapmıştır.”

“Ama olaylar da hepimizi er geç daha esnek bir tutuma zorluyor.”

“Onu tarif etmek için kullanılan çok sıfat duydum ama *esnek* sıfatı bunların arasına hiçbir zaman girmedi.”

“Eh, dünya değişiyor, insanlar da onunla birlikte değişiyor. Hayvanların kendilerini ortama uydurması zaten doğanın kuralı. Uyumluluğun da şu ara, doğa kanunu olmayan kanunlar açısından çok gerekli olduğunu ekleyebilirim. Daha zor günlere yaklaşıyoruz. Onun bu bükülmez tutumu yüzünden senin de acı çekmeni istemem. Bir dostun olarak, üstüne üstüne gittiği tehlikeden zarar görmeni hiç istemem. Tabii işbirliği yapmayı öğrenmezse...”

“Ne kadar nazıksın Jim,” dedi Lillian sevimli bir gülümsemeyle.

Taggart cümlelerini ağır ağır, taksit taksit söylüyor, kelimenin anlamı ile tonlaması arasında denge tutturup tam gerekli dozda bir belirsizlik havası sağlamaya çalışıyordu. Lillian’ın anlamasını istiyor ama tam olarak anlamasını istemiyordu. Modern ifade yöntemlerini çok iyi öğrenmişti. Burada amaç, kendisi de dâhil hiç kimsenin bir şeyi köküne kadar anlamasına izin vermemekti.

Bay Weatherby'yi anlamak içinse pek de fazla kelimeye ihtiyaç duymamıştı. Washington'a son gidişinde Bay Weatherby'ye yalvarmış, demiryollarının kârında azalma olmasının öldürücü darbe olacağını söylemişti. Ücret artışları verilmişti ama basında hâlâ nakliye fiyatlarında indirimden söz ediliyordu. Bay Mouch'un böyle sözlerin duyulmasına hâlâ izin vermesinin ne anlama geldiğini Taggart çok iyi bilirdi. Bıçağın hâlâ kendi gırtlığına dayalı olduğunun farkındaydı. Bay Weatherby onun yakarışlarına cevap vermemiş, havadan sudan söz ediyormuş gibi bambaşka bir şey söylemişti. "Wesley'nin öyle çok problemi var ki! Eğer herkese mali açıdan bir soluk payı tanımaya kalkışsa, senin de bildiğin bir tür acil durum programını devreye sokmak zorunda kalır. Ama o zaman da ülkede ilerici olmayan kesimler nasıl patırtı koparır tahmin edersin. Örneğin Rearden gibi biri. Onun çektiği numaralardan bir yenisini istemiyoruz. Rearden'i hizada tutan biri çıksa Wesley ona neler vermez! Ama herhalde böyle bir şeyi de hiç kimse yapamaz. Hoş, belki de yanılıyorum. Sen daha iyi bilirsin Jim. Rearden bir bakıma senin dostlarından biri sayılır. Verdiğin partilere geliyor, falan filan."

Taggart masanın karşısından Lillian'a bakarak, "Bence dostluk hayatta en önemli şeydir," dedi. "Sana dostluğumun kanıtını sunmazsam bir şeyleri eksik bırakmış olurum."

"Zaten bundan hiçbir zaman kuşku duymadım ki!"

Taggart sesini kısıtı, ciddi bir uyarıda bulunuyormuş gibi konuştu. "Sanırım sana söylemem gerek, bir dosta iyilik olarak. Aslında gizli bir şey bu. Kocanın tutumu çok yüksek yerlerde tartışılıyor. Ne demek istediğimi biliyorsundur eminim."

İşte Lillian Rearden'dan bu nedenle nefret ediyorum, diye düşünüyordu bir yandan da. Bu kadın oyunu biliyordu ama kendine göre birtakım farklılıklar uygulayarak oynuyordu. Lillian'ın birdenbire ona bakması, yüzüne gülmesi kabul edilemezdi. Sanki anlamamış gibi. Ardından da çok iyi anladığını belli edecek kadar açık konuşmuştu. "Ah şekerim, seni anlıyorum. Bu güzel yemeğin

amacı, senin bana iyilik etmen değil, benden bir iyilik istemen. Aslında sen tehlikedesin, o iyiliği yüksek yerlerde kullanacaksın. Bana da vadettiğim şeyleri yerine getirmemi hatırlatıyorsun.”

Taggart öfkeyle, “Mahkemede sergilediği performans, pek de vaatleri yerine getirmek sayılmazdı,” dedi. “Senin bende yarattığın beklentilere hiç uymuyordu.”

“Ah Tanrım, tabii uymuyordu,” dedi Lillian başını eğerek. “Tabii uymuyordu. Ama o performanstan sonra artık yüksek yerlerde pek sevimli sayılmayacağını bilmiyor muyum sanıyorsun? Bana bunu sanki bir sırrı açıklamış gibi söyleyip iyilik etmeyi mi düşünmüştün?”

“Ama doğrusu bu! Ondan söz ettiklerini duydum, sana söylemem gerektiğini düşündüm.”

“Eminim doğrudur. Ondan söz edeceklerini zaten biliyordum. Ayrıca ona bir şey yapabilseler, mahkemeden hemen sonra yaparlardı, onu da biliyorum. Ah, seve seve yaparlardı! Dolayısıyla aranızda şu anda hiçbir tehlikeyle karşı karşıya olmayan tek kişinin o olduğunu da biliyorum. Onlar Rearden’dan korkuyor, bunu da biliyorum. Söylediklerini ne kadar iyi anlıyorum, görüyor musun canım?”

“Eh, eğer öyle düşünüyorsan ben de seni hiç anlayamadığımı söyleyeyim. Amacın ne onu da anlamıyorum.”

“Ben yalnızca her şeyi yerli yerine koyuyorum... bana ne kadar ihtiyacın olduğunu bilesin diye. Ve şimdi her şey yerli yerine oturduğuna göre ben de sana doğruyu söyleyeyim: Sana kalleslik etmedim, yalnızca başarısızlığa uğradım. Mahkemedeki performansını... sen nasıl beklemiyorsan ben de beklemiyordum. Hatta senden bile az bekliyordum. Beklememek için de geçerli sebeplerim vardı. Ama bir terslik oldu. Neydi, onu bilmiyorum. Öğrenmeye çalışıyorum. Öğrenince sözümü de tutacağım. O zaman alkışı sen toplarsın, yüksek yerlerdeki arkadaşlarına da onu zararsız hale getirenin sen olduğunu söylersin.”

“Lillian,” dedi Taggart ürkek bir heyecanla. “Sana dostluğumun kanıtını sunacağım dediğim zaman ciddiymdim. Yani benim yapabileceğim herhangi bir şey varsa...”

Lillian güldü. “Hiç yok. Ciddi olduğunu biliyorum. Ama benim için yapabileceğin hiçbir şey yok. Hiçbir iyilik, yani değiş tokuş yok. Ben gerçekten ticaret dünyasının dışında bir insanım, verdiğimin karşılığında hiçbir şey istemiyorum. Şansın yokmuş Jim. Benim insafıma kalmış durumdasın.”

“Ama o zaman bunu niçin yapmak isteyesin ki? Niçin yapıyorsun?”

Lillian gülümseyerek arkasına yaslandı. “Bu yemek için. Seni burada görmek için. Bana gelmek zorunda kaldığını bilmek için.”

Taggart’ın gölgeli gözlerinde bir öfke kıvılcımı kıpırdadı, sonra gözkapakları yavaşça indi, o da arkasına yaslandı, yüzünde alaycı bir tatmin ifadesiyle gevşedi. Kendi değer sistemini temsil eden bu ifade edilmemiş, isimlendirilmemiş, tanımlanmamış çamurun içindeyken bile içlerinden hangisinin diğerine daha bağımlı olduğunu, bu nedenle de daha berbat durumda olduğunu anlayabiliyordu.

Restoranın kapısında ayrıldıklarında Lillian, Rearden’in Wayne-Falkland Oteli’ndeki süitine yöneldi. Rearden yokken ara sıra orada kaldığı olurdu. Yarım saat boyunca düşünceli bir tavırla odada volta attı. Sonra rahat ve kararlı bir hareketle telefonu eline aldı. Bir karar verdiği belli oluyordu. Fabrikadan Rearden’in ofisini istedi, Bayan Ives’a Rearden’in ne zaman döneceğini sordu.

Bayan Ives’ın nazik sesi, “Bay Rearden yarın New York’ta olacak. Comet’le geliyor Bayan Rearden,” diye karşılık verdi.

“Yarın mı? Bu harika. Bayan Ives, bana bir iyilik yapar mısınız? Bizim evden Gertrude’u arayıp beni akşam yemeğine beklememesini söyler misiniz? Bu gece New York’ta kalıyorum.”

Telefonu kapattı, kolundaki saate baktı, otelin çiçekçisini aradı. “Ben Bayan Rearden,” dedi. “Bay Rearden’in Comet trenindeki kompartımanına iki düzine gül göndermek istiyorum... Evet,

bugün, öğleden sonra, Comet, Chicago'ya girdiğinde... Hayır, kart koymayın, yalnızca çiçek olsun. Çok teşekkür ederim.”

Sonra James Taggart'a telefon açtı. “Jim, istasyondaki yolcu platformuna girebilmem için bana bir geçiş kartı gönderir misin? Yarın istasyonda kocamı karşılamak istiyorum.”

Lillian, Balph Eubank ile Bertram Scudder arasında tereddüt etti, sonunda Balph Eubank'ı seçti, ona telefon açtı. Akşam yemeği ve sonra da bir müzikal için onunla randevulaştı. Ardından banyoya girdi, ılık sulara tembel tembel uzandı ve ekonomi politik dergilerinden birini alıp okudu.

Çiçekçi telefon ettiği vakit akşama yaklaşıyordu. “Chicago ofisimizden çiçekleri teslim edemediklerine dair haber aldık, Bayan Rearden,” diyordu adam. “Bay Rearden Comet'te değilmiş.”

“Emin misiniz?”

“Tamamen eminiz Bayan Rearden. Chicago Garı'na giden adamımız, Bay Rearden adına kayıtlı bir kompartıman bulamamış. Emin olabilmek için Taggart Transcontinental'ın New York ofisine de sorduk. Onlar da yolcu listesinde Bay Rearden'ın adını bulamadı.”

“Anlıyorum... O halde siparişi iptal edin lütfen. Teşekkür ederim.”

Bir süre telefonun başında kaşlarını çatarak oturdu, sonra yeniden Bayan Ives'ı aradı. “Lütfen dalgınlığımı bağışlayın Bayan Ives ama sizinle konuşurken biraz telaşlıydım, o yüzden not almamışım. Şimdi de tam olarak ne dediğinizden emin olamıyorum. Bay Rearden yarın geliyor dememiş miydiniz? Comet treniyle miydi?”

“Evet Bayan Rearden.”

“Planda bir değişiklik ya da erteleme haberi almadınız, değil mi?”

“Yo, hayır. Hatta Bay Rearden'la daha bir saat önce konuştum. Chicago Garı'ndan aradı. Acele trene dönmesi gerektiğini, Comet'in hareket etmek üzere olduğunu söyledi.”

“Anlıyorum. Teşekkür ederim.”

Telefon bir *tık* sesiyle kapandığı anda Lillian ayağa fırladı, yeniden odayı arşınlamaya koyuldu. Bu sefer adımları ritmik ve gergindi. Birden durdu. Aklına bir şey gelmişti. Bir erkeğin takma isimle tren rezervasyonu yapması için tek bir neden olabilirdi ve o da... bu yolculukta yalnız olmamasıydı.

Yüz kasları gevşedi, memnun bir gülümseme ifadesine büründü. İşte bu, hiç beklemediği bir fırsattı.

Lillian Rearden istasyon platformunda, trenin ortalarına rastlayan bir yerde durmuş, Comet'ten inen yolculara bakıyordu. Dudaklarında bir gülümsemenin gölgesi, cansız gözlerinde bir hareket kıvılcımı vardı. Bakışları bir yolcudan diğerine dönüyor baş hareketleri hevesli okul çocukları gibi hızlanıyordu. Rearden'ın yanında metresiyle gelirken onu gördüğü anda yüzünün ne hal alacağını düşünüp duruyordu.

Trenden inen her süslü kadına umutla bakıyordu. Hepsine yetişmek kolay değildi. İlk inen birkaç kişiden sonra trenin sanki dikişleri atmış gibi, her deliğinden sel gibi insan boşalmaya başlamıştı. Bir tek yöne doğru akan bir nehir! Sanki herkesi o yöne çeken bir vakum vardı. Lillian insanları birbirinden ayırmakta bile zorluk çekiyordu. Işıklar aydınlatmak için değil de göz kamaştırmak için konmuş gibiydi. Şu anda koyu karanlığın içinde bir tek bu platformu aydınlatmayı seçmişlerdi. Hareketliliğin gözle görülmez basıncına karşı sabit durabilmek için çaba göstermesi gerekiyordu.

Kalabalığın arasında Rearden'ı ilk gördüğü anda hissettikleri tam bir şoktu. Trenden inişini görmemişti. Trenin ucunda bir yerden yaklaşıyordu. Yine her zamanki gibi bir yere yetişmeye çalışırcasına yürüyordu. Elleri trençkotunun ceplerine sokulmuştu. Yanında kadın yoktu. Herhangi bir yol arkadaşı da yoktu. Yalnızca bir görevli bavulunu taşıyordu.

Lillian buna inanamamış, öfkelenmiş, hayal kırıklığına uğramıştı. Telaşla bakındı, Rearden'ın arkada bırakmış olabileceği

yalnız bir kadın aradı. Onun seçebileceği kadını hemen tanıyacağından emindi. Ama hiç kimseyi göremedi. Derken trenin son vagonunun özel bir vagon olduğunu gördü. O vagonun kapısında biri duruyordu. İstasyon görevlilerinden biriyle konuşuyordu. Hermin kürk giymiş ya da tül şapka takmış bir kadın değildi bu. Spor ceketini incecik vücudunun eşsiz zerafetini vurguluyordu. Bu istasyonun, bu merkezin sahibi Dagny Taggart'tı bu kadın. Lillian Rearden işte o zaman anladı.

“Lillian! Ne oldu?”

Rearden'in sesini duyuyordu. Onun elinin koluna sarıldığını hissetti, gözlerinin de büyük bir telaşla baktığını gördü. Boş ifadeli bir yüze, korku bürümüş gözlerle bakıyordu Rearden.

“Ne oldu? Burada ne işin var?”

“Ben... Merhaba Henry... Seni karşılamaya gelmiştim, özel bir sebebi yok. Yalnızca seni karşılamak istemiştim.” Yüzündeki korku geçmişti ama garip, dümdüz bir sesle konuşuyordu. “Seni görmek istedim. Bir anda karar verdim. Karşı koyamadım çünkü...”

“Ama sen... biraz hasta gibi görünüyorsun.”

“Hayır, belki biraz rahatsız hissettim kendimi, burası havasız. Bak, gelme isteğine karşı koyamadım çünkü beni görünce sevindiğin günleri hatırladım. Kendim için yarattığım bir anlık bir hayaldi...” Kelimeler sanki ezberlenmiş gibi çıkıyordu.

Konuşmak zorunda olduğunu biliyordu Lillian. Bir yandan da akıllı, yeni keşfettiği şeyin tam anlamını kavrama savaşı veriyordu. Kelimeler, uygulamayı kararlaştırdığı ilk planın bir parçasıydı... Rearden'in kompartımanında gülleri görmesinden sonra karşılaştıklarında...

Rearden cevap vermedi. Durmuş ona bakıyordu. Kaşları çatıktı.

“Seni özledim Henry. Neyi itiraf ettiğimin farkındayım. Tabii bunun senin gözünde bir anlam taşımasını artık beklemiyorum.” Kelimeler Lillian'ın gergin yüzüne uymuyordu. Dudakları çabasızca hareket ediyor, gözleri ikide bir platformun ilerilerine bakıyordu.

“İstedim ki... Sana sürpriz yapmak istemiştim.” Kurnazca, hesapçı bir ifade yavaş yavaş yüzüne geri dönüyordu.

Rearden onu kolundan tuttu ama o kendini geri çekti. Biraz sert bir hareket sayılabilirdi bu.

“Bana bir şey söylemeyecek misin Henry?”

“Ne söylememi istiyorsun?”

“Benden bu kadar çok mu nefret ediyorsun? Karının seni istasyonda karşılamaya gelmesi bu kadar mı kötü?” Yine platformun ucuna baktı. Dagny Taggart onlara doğru yürüyordu. Ancak Rearden, Dagny’yi görmüyordu.

“Gidelim,” dedi karısına.

Lillian yerinden kıpırdamıyordu. “Bu kadar mı kötü?” dedi yine.

“Ne?”

“Bu kadar mı nefret ediyorsun?”

“Hayır, nefret etmiyorum. Yalnızca anlayamıyorum.”

“Bana yolculuğunu anlat. Eminim çok güzel geçmiştir.”

“Yürü haydi. Evde konuşuruz.”

“Evde seninle konuşma fırsatını ne zaman buluyorum ki?” Lillian kelimelerini duygusuz bir sesle, yuvarlayarak söylüyordu. Sanki zamanı doldurmak için uzatıyordu lafı. Rearden bunun sebebini anlayamıyordu. “Dikkatini birkaç dakikalığına bana verirsin diye umdum. Tam da böyle iki tren arasında, iş randevuları arasında, geceni gündüzünü dolduran bütün o önemli başarıların arasında. Örneğin... Ah, merhaba, Bayan Taggart!” dedi keskin bir sesle. Sesi çok yüksek ve cıvıltılıydı.

Rearden olduğu yerde döndü. Dagny de onların yanından geçmek üzereyken durdu.

“Nasılısınız,” dedi Lillian’a. Başını hafif eğmişti ama yüzü ifadesizdi.

Lillian gülümseyerek, “Çok özür dilerim Bayan Taggart,” dedi. “Ama böyle bir olay için nasıl taziyede bulunulur bilemiyorum.” Dagny ile Rearden’ın birbirlerini selamlamadıklarını fark etmişti.

“Aslında siz, kocamla birlikte yarattığınız çocuğun cenazesinden dönüyorsunuz, değil mi?”

Dagny’nin dudaklarında hafif bir şaşkınlık ve tiksinti ifadesi görüldü. Başını ayrılma izni istiyormuş gibi hafifçe eğdi, sonra yürüyüp uzaklaştı.

Lillian’ın sert bakışları Rearden’ın yüzüne döndü. Sanki özel bir vurgu vardı bakışlarında. Rearden ona kayıtsız, şaşkın bakıyordu.

Lillian hiçbir şey söylemedi. Rearden yürümek üzere döndüğünde Lillian da onu sessizce izledi. Wayne-Falkland Oteli’ne giderken takside de sessizdi. Yüzünü öbür taraftaki pencereye çevirmişti. Rearden onun gergin dudaklarını gördüğünde içinde alışılmadık bir şiddet fırtınasının dönüp durduğundan emindi. Daha önce karısının herhangi bir güçlü duygu yaşadığına hiç tanık olmamıştı.

Odaya girip yalnız kaldıkları anda Lillian bir hışımla ona döndü. “Demek oydu, öyle mi?” dedi.

Rearden bunu beklemiyordu. Doğru anladığından emin olamadan bakıyordu ona.

“Metresin Dagny Taggart, öyle değil mi?”

Rearden cevap vermedi.

“Trende kendi kompartımanın olmadığını öğrendim. Dört gecedir nerede yattığını da biliyorum. İtiraf edecek misin yoksa dedektifler tutup tren kondüktörlerini, ev hizmetçilerini sorguya mı çektireyim? Metresin Dagny Taggart mı?”

“Evet,” dedi Rearden sakın bir sesle.

Lillian’ın ağzı çirkin bir gülüşle kıvrıldı. Rearden’ın omzunun üzerinden arkasına bakıyordu. “Bilmem gerekirdi. Anlamalıydım. O yüzden işlemedi!”

Rearden bomboş bir şaşkınlıkla, “İşlemeyen nedir?” diye sordu.

Lillian bir adım geriledi. Sanki kendine, odada kocasının da var olduğunu hatırlatıyordu. “O gece... bizim evdeki partide... o sırada...”

“Hayır. Daha sonra oldu.”

“Büyük iş kadını,” diye söylendi Lillian. “Her türlü kaprisin ve kadınsı zaafının ötesinde. Bedenle ilgili tüm kaygılardan kopmuş büyük bir deha...” Kıkır kıkır güldü. “O bilezik...” dedi. Yüzünde öyle bir ifade vardı ki sanki kelimeler zihnindeki girda-bın arasından kaza sonucu fırlayıp ortaya düşmüştü. “O kadının sana ifade ettiği anlam bu. Sana verdiği silah bu.”

“Eğer söylediğin şeyleri gerçekten anlıyorsan... evet.”

“Bunu yanına bırakacağımı mı sanıyorsun?”

“Yanıma bırakmak mı?” Rearden, Lillian’a inanmaz bakışlarla, buz gibi, şaşkınlık dolu bir merakla bakıyordu.

“O yüzden mahkemende...” Yine sustu.

“Ne olmuş mahkememe?”

Lillian titriyordu. “Bunun devam etmesine izin vermeyeceğimi biliyorsun elbette.”

“Mahkemeye ilgisi ne?”

“Ona sahip olmana izin vermem. O söz konusu olunca, hayır. Herkes olur, o olmaz.”

Rearden bir an bekledi, sonra sakın bir sesle sordu. “Neden?”

“İzin vermem! Vazgeçeceksin!” Rearden ona ifadesiz bakı-yordu ama gözlerindeki bakışlar, Lillian’a cevapların en tehlikelisi gibi geldi. “Vazgeçeceksin, onu bırakacaksın, bir daha onu asla görmeyeceksin!”

“Lillian, eğer bunu tartışmak istiyorsan bir şeyi kesinlikle anlaman gerek: Dünyada hiçbir şey beni ondan vazgeçiremez.”

“Benim talebim bu!”

“Bunun dışında her şeyi talep edebilirsin.”

Lillian’ın gözlerinde garip bir panik ifadesinin büyümeye başladığını gördü. Anladığını gösteren bir ifade değildi bu. An-lamayı hınç dolu bir öfkeyle reddetmekti. Sanki duygularının vahşiliğini bir sis perdesine dönüştürmek istiyor, o sisin, gerçeği kendi gözlerinden saklayacağını değil de göremeyişinin gerçeği yok edeceğini umuyordu.

“Ama bunu talep etmeye hakkım var! Senin hayatının sahibi benim! Benim malım bu hayat. Benim malım... Hem de senin yemininle. Benim mutluluğuma hizmet edeceğine yemin ettin. Kendi mutluluğuna değil benimkine! Ne yaptın benim için? Bana hiçbir şey vermedin, hiçbir şeyi benim için feda etmedin, kendinden başka hiçbir şey için kaygı duymadın... Kendi işin, kendi fabrikan, kendi yeteneğin, kendi metresin! Ya ben? Oysa ilk hak sahibi benim! Şimdi hakkımı tahsil etmek istiyorum! Sahibi olduğum hesap sensin!”

Konuşurken sesinin adım adım yükselip bir korku çığlığına dönüşmesinin nedeni, Rearden’ın yüzündeki ifadeydi. O yüzde gördüğü şey öfke, acı ya da suçluluk değildi. Hakkından gelinmez tek düşmanı görüyordu orada: aldırılmazlık.

“Beni hiç düşündün mü?” diye haykırdı Lillian. Sesi Rearden’ın yüzüne çarpıp parçalanıyordu. “Bana ne yaptığın hiç aklına geldi mi? O kadınla her yatışında bana cehennem azabı çektiirdiğini biliyorsan o zaman devam etmeye hakkın yok! Buna dayanamam! Bunu bilmenin bir saniyesine bile dayanamam! Beni kendi hayvani arzularına mı feda edeceksin? Bu kadar kötü, bu kadar bencil misin? Kendi zevkini, benim ıstırabım pahasına satın alabilir misin? Beni böyle etkilemesine rağmen yine de devam edebilir misin?”

Rearden içinde yalnızca şaşkınlığın boşluğunu hissederken geçmişte kısacık sürelerle görür gibi olduğu ama şimdi tüm çirkinliği ve kofluğuyla karşısına dikilen şeye bakıyordu: Acındırma yöntemlerinin aslında hırlayan bir nefretle, tehditler ve talepler halinde sunulduğunu görüyordu.

“Lillian,” dedi çok alçak sesle. “Senin canına mal olsa bile yine vazgeçmem.”

Lillian, Rearden’ın bunu gerçekten söylediğini anladı. Aslında bu sözde, Rearden’ın bile farkında olmadığı şeyleri de duymuştu. Rearden’ı asıl şaşırtan, Lillian’ın anladığı zaman bağırarak yerine bir anda sakinleştiğini görmek oldu. “Hakkın yok...” dedi Lillian

ifadesiz bir sesle. Sesinde, kendi sözlerinin anlamsız olduğunu bilen birinin utanç verici çaresizliği vardı.

Rearden, “Benim üzerimde ne tür hakların olursa olsun, hiç kimse bir başkasından kendini yok etmesini isteyemez,” dedi.

“Senin için bu kadar önemli mi o?”

“İfade ettiğimden daha fazla.”

Lillian’ın yüzüne yeniden düşünceli bir ifade yerleşti ama döner dönmez o yüzde hemen kurnazlık ifadesiyle karışıyordu. Sesi çıkmadı.

“Lillian, gerçeği bildiğin için memnunum. Şimdi durumu tam anlayarak seçeneklerine bakabilirsin. Beni boşayabilirsin ya da bu şekilde devam etmeyi isteyebilirsin. Elindeki seçenekler yalnızca bunlar. Sana ancak bunu sunabilirim. Herhalde beni boşamanı istediğimi biliyorsun. Ama ben fedakârlık falan istemiyorum. Evliliğimizde ne gibi bir rahatlık bulursun, onu da bilemiyorum ama bir biçimde buluyorsan bu evliliği feda etmeni isteyecek değilim. Bundan sonra beni neden tutmak isteyesin bilmiyorum. Senin gözünde ne anlamım var hiçbir fikrim yok. Senin ne aradığını bilmediğim gibi nelerden mutlu olabildiğini, ikimiz için de çekilmez olan bu evlilikten ne kazandığını da bilmiyorum. Benim tüm standartlarıma göre senin beni çoktan boşamış olman gerekirdi. Tüm standartlarıma göre bu evliliği sürdürmek hain bir sahtekârlıktan başka bir şey değil. Ama benim standartlarım seninkileriden farklı. Seninkileri anlamıyorum, hiçbir zaman anlamadım ama yine de kabul ederim. Senin bana olan sevginin türü buysa, karım olarak adımları taşımak sana bir tür memnuniyet getiriyorsa bunu senden almam. Sözünden dönen ben olduğuma göre bedelini elimden geldiğince öderim. Şu modern yargıçlardan birini satın alıp istediğim zaman boşanabileceğimi de biliyorsun elbette. Ama bunu yapmayacağım. Eğer istiyorsan sözümü tutarım, ne var ki ancak şeklen tutabilirim. Şimdi seçimini yap. Ama eğer beni tutmayı seçersen bana asla ondan

söz etmeyeceksin, ileride onunla karşılaşırısan bildiğini ona asla belli etmeyeceksin, hayatımın o yönüne asla dokunmayacaksın.”

Lillian hareketsiz durmuş ona bakıyordu. Yığılacak gibiydi ama öyle durmak da bir tür meydan okumaydı. Karşısındaki insanın hatırı için doğrulma ve zarif görünme zahmetine katlanamıyordu.

“Bayan Dagny Taggart,” dedi ve kıkır kıkır güldü. “Sıradan evli kadınların kuşkulanmaya cesaret edemeyeceği süper kadın, işinden başka hiçbir şey düşünmeyen, erkeklerle erkek gibi ilişki kuran kadın. Yüce bir ruha sahip, seni sırf dehan için, fabrikan ve metalin için beğenen kadın!” Yine güldü. “Onun da seni her kahpenin isteyeceği gibi istediğini bilmem gerekirdi çünkü sen yatakta da ofisteki masanda olduğu kadar ustasın... Tabii böyle konularda benim tanıklığım geçerliyse. Ama elbette o benden daha iyi bilir çünkü o her tür ustalığa tapar, herhalde demiryolunda çalışan her işçiyle de yatmıştır!”

Sustu çünkü ömründe ilk defa bir insanın öldürme gücüne sahip olduğunun yüzünden nasıl anlaşılabileceğini görmüştü. Ama Rearden ona bakmıyordu. Kendisini görüyor mu, yoksa yalnızca sesini mi duyuyor, Lillian pek emin olamıyordu.

Rearden o anda kendi sesinin birtakım kelimeleri, aslında şu anda duyduğu kelimeleri söyleyişini dinliyordu... Ellis Wyatt'ın gün ışığı çizgili odasında, Dagny'ye kendisi söylüyordu bunları. Geride kalan gecelerde kendi vücudu Dagny'ninkinden ayrıldığı anda onun hareketsiz yatışını, yüzünde gülümsemeden çok daha fazla bir ışığın parlamışını görüyordu. Gençliğin yüzü. Sabahın yüzü. Kişinin kendi varlığına duyduğu minnet. Sonra da Lillian'ın yüzünü görüyordu. Yatakta, yanında yatarken gördüğü gibi. Cansız bir yüz, kaçamak gözler, dudaklarda zayıf bir alaycılık... Genel bir suçluluk ifadesi. Kimin suçlayan kimin suçlanan olduğunu da görüyordu. İktidarsızlığın kendini namus diye gösterip yaşama gücünü günah diye suçlamasındaki ayıbı görüyordu. Apaçık bir

netlik içinde, bir anlık şaşkınlığa sığacak şekilde, bir zamanlar kendi inancı olan şeyin o korkunç çirkinliğini görüyordu.

Yalnızca bir an. Kelimesiz bir inanç yalnızca duygu olarak kavranan bir bilgiydi ve zihninde mühürlenmeden kaldı. Bu çok onu yeniden Lillian'a döndürdü, onun kelimelerinin sesini bir kere daha duydu. Lillian karşısında, o an geçirilmesi gereken önemsiz bir varlık gibiydi.

Onu öfkelenecek kadar bile ciddiye almadığını gösteren sakın bir sesle, "Lillian," dedi. "Bana ondan söz etmeyeceksin. Bunu bir kere daha yaparsan ancak bir serseriye vereceğim cevabı alırsın, yani şiddet görürsün. Onun adından ne sen ne de başka bir kimse söz edecek."

Lillian ona baktı, "Sahi mi?" dedi. Garip, ciddiyetsiz bir sesle konuşmuştu. Kelimeleri fırlatıp atıyormuş ama onların asılı olduğu kanca zihninde takılı kalmış gibi. Aklında sadece kendine ait bir hayal var gibiydi.

Rearden alçak sesle, yorgun bir şaşkınlıkla konuştu. "Gerçeği öğrenmekten memnun olacağını sanmıştım. Bilmeyi tercih edersin diye düşünmüştüm... Bana olan sevgin ve saygın her ne kadarsa onun hatırına. Sana ihanet edersem bunu bayağı bir biçimde yapmayacağımı, varyete kızlarından birine gitmeyeceğimi ancak hayatımın en temiz ve en ciddi duygusu için yapacağımı bilmen daha iyidir diye düşünmüştüm."

Lillian istemdişi olarak bir hışımla ona döndü. Yüzü apaçık bir nefret ifadesiyle kıvrılmıştı. "Ah, seni sersem budala!"

Rearden sessiz kaldı.

Lillian kendini topladı, gizli bir alaycılıkla gülümsüyormuş gibi bir ifadeye büründü. "Herhalde benim cevabımı bekliyorsun," dedi. "Hayır, seni boşamayacağım. Bunu asla bekleme. Şimdiki gibi devam edeceğiz... Önerdiğin buysa ve böyle devam edebileceğini düşünüyorsan. Bakalım ahlak ilkelerini bayrak gibi dalgalandırıp durumu idare edebilecek misin?"

Lillian mantosuna uzanırken eve döneceğini söylüyordu ama Rearden onu dinlemedi. Kapı Lillian'ın arkasından kapandığında da zâr zor fark etti. Daha önce hiç yaşamadığı bir duygu içinde hareketsiz duruyordu. Daha sonra düşünmesi gerekecekti elbette. Bunun farkındaydı. Düşünüp anlaması gerekecekti. Ama şu an için tek istediği, hissettiği şeyin inanılmazlığını gözlemlemektir.

Bir tür özgürlük duygusuydu bu. Sanki tek başına, tertemiz bir hava akımının sonsuzluğu içinde duruyordu, sırtındaki yük bir anda kalkmış, yok olmuştu. Müthiş bir kurtuluş duygusuydu bu. Lillian'ın ne hissettiğinin, acı çekip çekmediğinin, ona ne olacağının ve bu tür şeylerin kendisi için hiçbir önemi olmadığını bilme duygusuydu. Yalnız önemi olmaması değil, önemi olmak zorunda bile olmadığını pırıl pırıl, suçluluktan uzak bilinci!

6 Mucize Metal

“Ama bunu tutturabilir miyiz?” diye sordu Wesley Mouch. Sesi öfkeden tizleşmiş, korkudan incelmmişti.

Ona kimse cevap vermedi. James Taggart bir koltuğun koluna ilişmiş, hiç kıpırdamadan oturuyor, kaşlarının altından ona bakıyordu. Orren Boyle kül tablalarından birinin kenarına hain bir tavırla vurup purosunun külünü silkti. Dr. Floyd Ferris gü-lümsedi. Bay Weatherby hem dudaklarını büktü hem de ellerini kenetledi. Amerikan Amalgam Emek'in başkanı Fred Kinnan volta atmayı kesti, pencerenin kenarına tünedi, kollarını göğ-sünde kavuşturdu. Öne eğik oturmuş, önündeki sehpa, vazoda duran çiçekleri dalgın dalgın düzelten Eugene Lawson, bedenini mutsuz mutsuz dikleştirip gözlerini kaldırdı. Mouch masasında oturuyordu. Yumruğunu bir sayfa yazının üzerine bastırmıştı.

Cevap veren Eugene Lawson oldu. “Bence bunu bu biçimde ifade etmemek gerek. Alelade zorlukların, kamu yararı fikrinden fışkıran soylu planımızın önünü tıkamasına izin vermemeliyiz. Bu iş halkın yararına. İhtiyaç en önde gelen şeydir. Başka şeyleri düşünmek zorunda değiliz.”

Kimse itiraz etmedi, kimse sözü ondan devralmadı. Sanki Lawson tartışmaya devam etmeyi daha da zorlaştırmış gibi davranıyorlardı. Ama odanın en rahat koltuğunda göze çarpmadan oturan ufak tefek bir adam, kendisinin görmezden gelinmesinden memnun ama oradaki varlığının herkesçe bilindiğinden de emin bir tavırla Lawson'a baktı, oradan gözlerini Mouch'a çevirdi, diri ve neşeli bir sesle, “İşte söylem bu Wesley,” dedi. “Tonunu biraz düşür, etrafını biraz süsle, sonra kendi gazetecilerinin bu koroyu tutturmasını sağla... Hiç kaygılanmana gerek yok.”

Mouch mutsuz bir ifadeyle, “Evet Bay Thompson,” dedi.

Devlet Başkanı Bay Thompson, hiçbir zaman dikkati çekmeme niteliğine sahip biriydi. Üç kişilik bir grupta bile onun kimliği eriyip yok olurdu. Ona tek başınayken bakanlar da sanki karşılarında bir grup varmış gibi bir duyguya kapılırdı; ona benzeyen sayısız insandan oluşmuş bir grup. Ülkede hiç kimse onun tam olarak neye benzediğinden emin değildi. Resimleri dergi kapaklarına, kendinden önce bu görevde bulunmuş kişilerin resimleri kadar sık basılır, günlük hayatıyla ilgili yazılara eşlik ederdi ama insanlar resimdekilerden hangisinin Bay Thompson, hangilerinin memur ya da beyaz yakalı işçi olduğundan hiçbir zaman tam emin olamazdı... Yalnızca... Bay Thompson'ın gömlek yakası genellikle kıvrık dururdu. Omuzları geniş, vücudu ufak tefekti. Saçları tel tel, ağzı kocaman, görünen yaşına gelince, erken yaşlanmış bir kırk ile diri altmış arasında her yaşa uyabilecek kadar esnekti. Yetkileri müthiş güçlüydü, habire onları daha da genişletmek için planlar yapıp bunları uygulamaya geçirirdi çünkü onu bu makama getirenler bunu ondan bekliyordu. Zekâsı fazla olmayanların kurnazlığına, tembellerin telaşlı enerjisine sahipti. Hayatta yükselişinin tek sırrı, şanslı biri olmasıydı. Bunu kendisi de biliyor, daha fazla bir şey beklemiyordu.

James Taggart, Bay Thompson'a değil, Wesley Mouch'a döndü. "Belli ki önlemler almak gerek. Çok radikal önlemler. Olayların uzun süre şimdiki gibi sürüp gitmesine izin veremeyiz."

Orren Boyle, "Ağır ol Jim," dedi.

"Bir şeyler yapmak, hem de çabucak yapmak şart!"

Wesley Mouch, "Bana bakma," diye terslendi. "Benim elimden bir şey gelmez. İnsanlar işbirliği yapmayı reddederse ben ne yapabilirim? Elim kolum bağlı. Daha geniş yetkilerim olmalı."

Mouch hepsini Washington'a çağırmişti. Dostları, kişisel danışmanları olarak, özel, gayriresmî bir toplantı için davet etmişti hepsini. Ama şimdi bu gelenler onu izlerken, Mouch'un tavrının baskıcı mı, yoksa sızlanan bir tutum mu olduğunu anlayamıyor, onları tehdit mi ediyor, yoksa onlara yalvarıyor mu, bilemiyorlardı.

Bay Weatherby istatistikleri okur gibi bir sesle, "İşin aslı, bu yılbaşında sona eren on iki aylık dönem içinde şirket kapanmaları, bir önceki on iki aylık döneme göre iki katına çıktı," dedi. "Yılbaşından bu yana ise üç katına çıktı."

Dr. Ferris rahat bir tavırla, "Bunun kendi hatalarından kaynaklandığına inanmalarını garantiye almak gerek," dedi.

Wesley Mouch, "Hı?" derken gözleri hızla Ferris'e döndü.

Dr. Ferris, "Ne yaparsanız yapın, asla özür dilemeyin," dedi. "Suçluluk duymalarını sağlayın."

Mouch, "Özür dilemiyorum," diye terslendi. "Suç bende değil. Bana daha geniş yetkiler gerek."

Eugene Lawson saldırgan bir tavırla Dr. Ferris'e dönerek, "Ama zaten onların kendi suçu," dedi. "Sosyal dayanışma ruhları eksik. Üretimin kişisel bir seçim değil, kamusal bir görev olduğunu kabul etmeye yanaşmıyorlar. Koşullar ne olursa olsun başarısız olmaya hakları yok. Üretimi sürdürmek zorundalar. Bu sosyal bir zorunluluk. Bir insanın çalışması, özel bir konu değildir, sosyal bir konudur. Özel konu diye bir şey yoktur. Özel hayat vardır. Bunu onlara zorla öğretmemiz gerek."

Dr. Ferris belli belirsiz bir gülümsemeyle, "Gene Lawson benim ne demek istediğimi biliyor aslında ama bildiğinin hiç farkında değil," dedi.

Lawson sesini yükselterek, "Ee, ne demek istiyorsun?" diye sordu.

Wesley Mouch, "Boş verin," dedi.

Bay Thompson, "Ne yapmaya karar vereceğin umurumda değil Wesley," dedi. "İş adamları mızıldanırsa o da umurumda değil. Yeter ki basın senden yana olduğundan emin ol. Bundan kesinlikle emin ol."

Mouch, "Onlar elimde," dedi.

"Yanlış zamanda gagasını açacak bir tek editör, homurdanan on milyonerden daha fazla zarar verebilir bize."

Dr. Ferris, “Bu doğru Bay Thompson,” dedi. “Ama bunun farkında olan bir tek editör ismi verebilir misiniz?”

“Herhalde veremem.” Thompson memnun gibiydi.

Dr. Ferris devam etti. “Hangi tip insanlara güveniyor, hangilerine göre plan yapıyor olursak olalım, eski bir atasözü vardır ki onu kesinlikle görmezden gelebiliriz. Hani, akıl ve dürüst insanlara güvenme meselesi. Biz o tür insanları hiç düşünmek zorunda değiliz. Modası geçmiş onların.”

James Taggart pencereye doğru baktı. Washington’ın geniş caddelerinin üzerindeki gökyüzünde mavi açıklıklar vardı. Nisan ortasına özgü bir açık mavi. Bulutlar arasındaki boşluklardan güneş ışınları da girebiliyordu. Uzaktaki bir anıt, üstüne düşen güneşin altında pırıl pırıldı. Yüksek, beyaz bir dikili taşıtı bu anıt. Dr. Ferris’in demin alıntı yaptığı kişinin anısına dikilmişti; bu kente de adı verilen adamın. James Taggart bakışlarını başka tarafa çevirdi.

Lawson suratını asarak, yüksek sesle, “Profesörün sözlerinden hoşlanmadım,” dedi.

Wesley Mouch, “Telaşlanma,” diye karşılık verdi. “Dr. Ferris teoriden söz etmiyor, uygulamadan söz ediyor.

Fred Kinnan, “Eh, uygulamadan söz ediyorsak, o zaman ben de size böyle bir zamanda iş adamları için kaygılanamayacağımızı söyleyeyim,” dedi. “Bizim düşünmemiz gereken şey, istihdam. İnsanlara daha çok iş olanağı sağlamak. Benim sendikalarımnda çalışan her bir kişi, çalışmayan beş kişiye bakıyor, buna yoksul akrabaları dâhil değil. Eğer benim öğüdümü istiyorsanız... gerçi hoşlanmayacağınızı biliyorum ama bu da yalnızca bir düşünce... yeni bir yönerge çıkarıp ülkedeki her bordroya üçte biri kadar daha insan eklemeyi zorunlu kılın.”

Taggart, “Ulu Tanrım!” diye bağırdı. “Deli misin? Şimdiki bordroları zor ödüyoruz biz! Şimdi çalıştırdığımız adamlara yaptırarak kadar bile iş yok ortada! Üçte bir fazla ha? Hiçbir işimize yaramazlar ki!”

Fred Kinnan, "Onları görevlere koşmanız kimin umurunda ki?" dedi. "İşe ihtiyaçları var. Başta gelen odur... ihtiyaçtır, değil mi? Sizin kârınız değildir."

Taggart telaşla, "Bu kâr meselesi değil!" diye haykırdı. "Ben kâr lafını ağızma bile almadım. Bana hakaret etmen için de sebep yaratmadım. Mesele aslında, senin adamlarına verecek parayı nereden bulacağımız; trenlerimizin yarısı boş gidip gelirken ve ortadaki yükler bir tek vagonu zor doldururken!" Sesi birdenbire tedbirli ve düşünceli bir düzeye indi. "Ama tabii çalışan insanların sorunlarını anlıyoruz ve... bu yalnızca bir düşünce tabii... eğer nakliye ücretlerini iki katına çıkarmamıza izin verilirse belki bir miktar ek adım atabiliriz çünkü..."

Orren Boyle, "Aklını mı kaçırdın?" diye haykırdı. "Bugün uyguladığın ücretler bile beni çökertmek üzere! Fabrikamdan her vagon çıktığında ürperiyorum! Kan kaybından öleceğim! Param zaten yetmiyor... bir de iki katına mı çıkarmak istiyorsun?"

Taggart buz gibi bir sesle, "Senin paranın yetip yetmemesi önemli değil," dedi. "Bazı fedakârlıklarda bulunmaya hazırlıklı olmalısın. Halkın demiryoluna ihtiyacı var. İhtiyaç her şeyden önde gelir, senin kârından da önde."

"Hangi kâr?" diye bağırdı Orren Boyle. "Ben ne zaman kâr ettim ki? Hiç kimse beni kârlı bir iş yönetmekle suçlayamaz. Bilançoma bir bakın... Sonra da rakiplerimden birinin bilançosuna bakın. Tüm müşterileri, tüm hammaddele, tüm teknik avantajları ve bazı gizli formüllerin tekeli almış olanlara. Sonra söyleyin bana, fırsatçı kimmiş! Ama tabii halkın demiryollarına ihtiyacı olduğu doğru. Bu durumda, belki de nakliye ücretlerinde yapılacak bir miktar artışı sineye çekebilirim, eğer şu bir iki yılı atlatmam için bana bir sübvansiyon verilirse. Tempomu bulana kadar..."

"Ne? Yine mi?" diye haykırdı Bay Weatherby. Soğukkanlı tavrını kaybetmişti. "Bizden kaç kredi, kaç erteleme, kaç mehil, kaç moratoryum aldın! Bir tek kuruşu bile geri ödemedin... Ayrıca hepiniz iflas eder, vergi gelirleri de gümbür gümbür çökerken

sana sübvansiyon olarak verilecek parayı nereden bulacağımızı sanıyorsun?”

Boyle yavaşça, “Parasız olmayan insanlar da kaldı,” dedi. “Bunca ihtiyacın ve bunca sefaletin ülkeyi sarmasına izin vermenin özrü olarak kullanacağınız hiçbir şey yok... Bazıları parasız kalmadıkça.”

“Elimden bir şey gelmiyor!” diye bağırdı Wesley Mouch. Bu konuda hiçbir şey yapamıyorum! Daha geniş yetkilere ihtiyacım var!”

Bay Thompson’ı bu toplantıya katılmaya neyin dürttüğünü anlayamıyorlardı. Çok az şey söylüyor ama ilgiyle dinliyordu. Öğrenmek istediği bir şey vardı sanki. Şimdi de o şey neyse, onu öğrenmiş gibi görünüyordu. Ayağa kalkıp neşeyle gülümsedi.

“Devam et Wesley,” dedi. “10-289’la devam et. Hiçbir sıkıntı olmayacak.”

Hepsi ayağa kalkmıştı. İsteksiz bir saygı gösteriyor gibilerdi. Wesley Mouch masadaki kâğıda baktı, sonra kaprisli bir sesle konuştu. “Eğer devam etmemi istiyorsanız olağanüstü hal ilan etmeniz gerek.”

“Hazır olduğun anda ilan ederim.”

“Bazı zorluklar var, o yüzden...”

“Onu sana bırakıyorum. İstedığın gibi çözümle. Taslağı bana yarın ya da öbür gün yolla ama beni ayrıntılarla rahatsız etme. Yarım saate kadar radyoda bir konuşma yapmak zorundayım.”

“En başta gelen zorluk, 10-289 numaralı yönergenin maddelerini yürürlüğe sokmamıza yasanın izin verip vermediği. Korkarım yasaya uygun olmadığı iddia edilebilir.”

“Canım, öyle çok acil yasa çıkardık ki hepsini tararsan bu seferkini de güvenceye alacak bir şeyler mutlaka bulursun.”

Bay Thompson, yüzünde dostça bir gülümsemeyle ötekilere döndü. “Sizi yalnız bırakayım da buruşuk yerleri ütöleyin,” dedi. “Bize yardım etmek için Washington’a gelişinizden ötürü minnettarım. Sizleri gördüğüme de çok sevindim.”

Kapı onun arkasından kapanana kadar beklediler, sonra yerlerine döndüler. Birbirlerine hiç bakmıyorlardı.

10-289 sayılı yönergenin metnini henüz dinlememişlerdi ama içinde neler olacağını biliyorlardı. Uzun zamandan beri farkındalardı. Kendilerinden bile sakladıkları sırrın kelimeler halinde biçimlenmesine asla izin vermiyor ama biliyorlardı. Yine aynı şekilde, şu anda da yönergenin metnini hiç duymamayı istiyorlardı. Zihinlerinin karmaşık kıvrımları tam bu tür anlardan kaçınmak üzere tasarlanmıştı.

Yönergenin yürürlüğe girmesini istiyorlardı. Keşke kelimelere gerek olmadan yürürlüğe girebilseydi de yaptıklarının bu olduğunu bilmek zorunda kalmasalardı. İçlerinden hiçbiri, 10-289 sayılı yönergenin, tüm çabalarının nihai amacı olduğunu seslendirmiş değildi. Ama kuşaklardan beri insanlar hep bunu mümkün kılmak için çalışıp durmuştu. Birkaç aydır da her maddesi için çeşitli konuşmalarla, gazete yazılarıyla, vaazlarla, başmakalelerle hazırlıklar yapılmıştı. Bu hazırlıkları yapanlar, bir hedefe göre hareket eden seslerdi. Ama biri çıkıp bu amaçlarını kelimeye dökerek telaffuz etse öfkeyle ve avaz avaz bağııyorlardı.

Wesley Mouch, “Şimdi durum şöyle,” dedi. “Ülkenin ekonomik durumu evvelki yıl, geçen yıldan iyiydi, geçen yıl da bu yıldan iyiydi. Bu gidişle bir yıl daha dayanamayız. Bu sebeple şu andaki tek amacımız olduğumuz yerde durmak. Soluklanıp güç toplamak. Tam bir istikrara kavuşmak. Özgürlüğe bir şans tanındı, başarısız olundu. Demek ki daha sıkı kontrollerin yapılması gerekiyor. Madem insanlar kendi sorunlarını gönüllü olarak çözmekte isteksiz davranıyor, onları bunu yapmaya zorlamak gerek.” Duraksadı, önündeki kâğıdı eline aldı, resmî bir sesle ekledi. “Lanet olsun, uzun lafın kısası, şu durduğumuz yerde var olmayı sürdürebiliriz ama hareket etmeye cesaret edemeyiz! Demek ki hareketsiz duracağız. Hareketsiz. O adileri de hareketsiz tutacağız!”

Başını omuzlarının arasına çekmiş her birinin yüzüne bakıyor, sanki ülkenin sorunları sırf ona inat olsun diyeymiş gibi öfkeli görünüyordu. Ondan iyilik isteyen öyle çok sayıda insanı korkutmuştu ki şimdi artık öfkeyi her şeyin çözümü sayıyormuş gibi davranıyordu. Sanki öfkesinin gücü her şeye yetecekmiş gibi. Sanki bir öfkelense her şey düzelecekti. Ama karşısında yarım daire oluşturarak oturan insanlar, odadaki korku dalgasının kendi duyguları mı, yoksa masadaki adamın yaydığı, köşeye sıkışmış birinin paniği mi olduğunu pek anlayamıyorlardı.

Wesley Mouch'un uzun, kare biçiminde bir yüzü, tepesi yassı bir kafası vardı. Saç tıraşı bunu daha da belirginleştiriyordu. Alt dudağı kaprisli bir ifade katıyordu ona. Gözlerinin açık kahverengi bebekleri, buzlu cam gibi akların altında yumurta sarılarına benziyordu. Yüz kasları ani hareket ediyor, sonra hareket kayboluyor, hiçbir ifade yansıtmamış oluyordu. Onu gülümserken gören olmamıştı.

Wesley Mouch'un ailesi kuşaklardan beri ne sefalet ne servet ne de saygınlık görmüştü. Ama kendine göre bir geleneğe yapışmış ailelerdendi. O gelenek, üniversite mezunu olmak, dolayısıyla iş dünyasındaki insanları hor görmektir. Ailenin tüm diplomaları duvarlara asılır, dünyaya bir sitem gibi sunulurdu çünkü bu diplomalar, manevi değerlerinin hak ettiği maddi karşılıkları otomatik olarak sağlayamıyordu. Ailenin çok sayıdaki akrabaları arasında zengin olan bir tek amcaları vardı. Servetini zengin biriyle evlenerek edinmiş, eşi öldükten sonra da çok sayıdaki yeğenleri arasından Wesley'yi en sevgili yeğeni olarak seçmişti. Nedeni, Wesley'nin en dikkat çekmeyen yeğen oluşuydu. Julius amca bu nedenle onu en güvenli seçim olarak görmüştü. Zeki ve parlak kimselerden hoşlanmazdı Julius amca. Servetini yönetme zahmetinden de pek hoşlanmazdı. Bu işi Wesley'ye devretmişti. Wesley üniversiteden mezun olana kadar ortada yönetilecek bir servet kalmamıştı. Julius amca hemen Wesley'yi kurnazlık etmekle suçlamış, onun iflah olmaz bir komplocu olduğunu ileri

sürmüştü. Ama aslında ortada komplo falan da yoktu. Wesley paranın nereye gittiğini bilmiyordu. Lisedeyken Wesley Mouch sınıfın en tembel öğrencilerinden biriydi. En iyi öğrencilere çok imrenirdi. Üniversite ona, hiç de imrenmemesi gerektiğini öğretti. Mezun olduğunda, nasıra iyi geldiği iddia edilen uydurma bir ilacı üretip duran bir firmanın reklam departmanında işe girdi. İlaç iyi sattı, Wesley de departmanın başına kadar yükseldi. Sonra oradan ayrılıp bir kellik ilacı üreticisine, oradan patentli sutyen yapan bir firmaya, ardından bir sabun firmasına, sonra da bir meşrubat şirketine geçti. Bundan sonraki işi, bir otomobil firmasında reklam bölümü başkan yardımcılığıydı. Otomobilleri de sahte bir nasır ilacıymış gibi satmaya çalıştı ama satışlar iyi gitmedi. Wesley bunun suçunu, reklam bütçesinin yetersizliğine yükledi. Onu Rearden'a tavsiye eden, otomobil şirketinin başkanıydı. Washington'a da onu Rearden tanıştırmıştı. Washingtondaki adamının performansını ölçecek hiçbir standarda sahip olmayan Rearden! Ekonomik Planlama ve Doğal Kaynaklar Bürosu'ndaki ilk işine onu sokan, James Taggart'tı. Dan Conway'in yok edilişi sırasında Orren Boyle'a yardım etmek için Rearden'a kalleşlik etmesi karşılığında. Ondandır artık Wesley Mouch'un ilerlemesini çeşitli insanlar sağlamıştı. Onların da bunu yapmalarının altında yatan sebep, Julius amcanınkiyle aynıydı. Fazla parlak olmamayı güvenli sayıyordu bu insanlar. Şu anda masasının karşısında oturan bu insanlara, sebep-sonuç ilişkisinin bir batıl inanç olduğu, eldeki soruna çözüm ararken sebebini düşünmemek gerektiği öğretilmişti. Şu anda eldeki durum, Wesley Mouch'un üstün beceriye ve kurnazlığa sahip biri olduğunu gösteriyordu çünkü nüfuz peşinde koşan milyonlarca insan olduğu halde bu işi başaran o olmuştu. Birbirini yok etmek üzere harekete geçen güçler arasında Wesley Mouch'un sıfır noktası, kesişim noktası olduğunu düşünmek onlara göre değildi.

"Bu, yönerge 10-289'un tashih edilmemiş taslağı," dedi Wesley Mouch. "Bunu Gene, Clem ve ben acele karaladık. Size genel

bir fikir versin diye. Fikirlerinizi, önerilerinizi falan duymak istiyoruz. Çünkü sizler emeğin, sanayinin, ulaşımın ve mesleklerin temsilcilerisiniz.”

Fred Kinnan pencerenin kenarından kalktı, bir koltuğun koluna ilişti. Orren Boyle purosunun izmaritini ağzından tükürdü. James Taggart başını eğip kendi ellerine baktı. Görünüşe göre odada rahat olan bir tek Dr. Ferris vardı.

Wesley Mouch okumaya başladı: “Genel refah adına, insanların güvenliğini korumak, tam eşitlik ve tam istikrar sağlamak amacıyla, ulusal acil durum süresince aşağıdaki hususlar kararlaştırılmıştır...

“Madde Bir: Tüm işçiler, ücretli çalışanlar ve her türlü görevliler bundan böyle işlerine bağlı kalacak, işten ayrılmayacak, işten çıkarılmayacak veya iş değiştirmeyecektir. İhlalin cezası hapidir. Cezaya, Birleştirme Kurulu karar verecek, bu kurulun üyeleri Ekonomik Planlama ve Doğal Kaynaklar Bürosu tarafından atanacaktır. Yirmi bir yaşına gelen tüm insanlar Birleştirme Kurulu'na başvuracak, kurul onları, hizmetleri ülke çıkarlarına en iyi nerede yararlı olacaksa oralara yönlendirecektir.

“Madde İki: Tüm sınai ve ticari kuruluşlar, imalat ve iş kuruluşları, bundan böyle işler durumunda kalacak, bu kuruluşların sahipleri işi bırakmayacak ve emekliye ayrılmayacak, işi kapatmayacak, satmayacak veya devretmeyecektir. İhlallerin cezası, işletmenin sahip olduğu tüm varlıklarla birlikte devletleştirilmesidir.

“Madde Üç: Her türlü alet, icat, formül, işlem ve çalışmaların patent ve telif hakları, vatanseverlik acil durum armağanı olarak ulusa devredilecek, bu patent ve telif haklarının sahipleri devir sırasında gönüllü olarak Armağan Sertifikası imzalayacaklardır. Daha sonra Birleştirme Kurulu, bu patent ve telif haklarının tüm başvuru sahipleri tarafından, ayırım yapılmaksızın kullanılmasını sağlayacak lisanslar çıkarmak suretiyle tekelci uygulamaları bertaraf edecek, modası geçmiş ürünleri devreden çıkaracak, en iyileri tüm ulusun hizmetine sunacaktır. Alametifarika, marka adı

veya telif hakkına tabi başlıklar kullanılmayacaktır. Daha önce patenti alınmış her ürün yeni bir adla tanınacak, tüm imalatçılar tarafından aynı adla satılacak, bu ad da Birleştirme Kurulu tarafından saptanacaktır. Tüm özel alametifarikalar ve markalar şu andan itibaren lağvedilmiştir.

“Madde Dört: Bu yönergenin yürürlüğe giriş tarihinden itibaren, şu anda piyasada olmayan hiçbir yeni araç, icat, ürün ya da herhangi türde mal üretilmeyecek, icat edilmeyecek, imal edilmeyecek ve satılmayacaktır. Patentler ve Telif Hakları Ofisi bu yönergeyle lağvedilmiştir.

“Madde Beş: Herhangi bir tür üretimle ilgili her kurum, tüzel kişi, şirket ya da şahıs, her yıl, Temel Yıl’da ürettiği kadar mal üretecek, bundan fazla ya da eksik üretmeyecektir. Temel Yıl ya da Ölçüt Yıl olarak alınacak yıl, bu yönergenin yürürlüğe girdiği tarihte sona eren yıl olacaktır. Fazla ya da eksik üretim cezaya tabi olacak, cezalar Birleştirme Kurulu’nca saptanacaktır.

“Madde Altı: Her yaş, cinsiyet, sınıf ve gelir düzeyindeki her insan, bundan böyle her yıl, Temel Yıl’da harcadığı kadar para harcayarak mallar satın alacak, tüketim ne daha fazla ne de daha eksik olacaktır. Fazla ya da eksik satın almalar cezaya tabidir ve cezalar da Birleştirme Kurulu tarafından saptanacaktır.

“Madde Yedi: Tüm ücretler, fiyatlar, maaşlar, temettüleri, kârlar, faiz oranları ve her türlü gelir biçimleri, bu yönergenin tarihi itibarıyla bulunduğu noktada dondurulacaktır.

“Madde Sekiz: Bu yönergeden ya da bu yönergede belirlenmemiş tüm kurallardan doğacak anlaşmazlıklar, Birleştirme Kurulu’nca çözümlenecek, bu kurulun kararı nihai olacaktır.”

Dinlemiş olan dört adamda insanlık onurundan bir miktar kırıntı kaldığı için bir dakika boyunca sessizce oturdular ve içlerinde bir bulantı hissettiler.

İlk konuşan James Taggart oldu. Alçak sesle konuşmasına rağmen tonunda istem dışı bir çılgılık gizliydi. “Eh, neden olmasın? Madem bizde yok, onlarda niçin olsun? Neden bizden yukarıda

olsunlar? Biz batacaksak bari hep birlikte batmamızı sağlayalım. Onlara da sağ kalma şansı bırakmadığımızdan emin olalım.”

Orren Boyle, Taggart’a korku dolu bir şaşkınlıkla bakarak tiz bir sesle konuştu. “Herkesin yararına olacak çok pratik bir plan için bu, doğrusu çok garip bir tanımlama!”

Dr. Ferris sesli sesli güldü.

Taggart’ın gözleri yavaş yavaş odaklandı, daha yüksek bir sesle, “Evet, tabii,” dedi. “Çok pratik bir plan bu. Hem gerekli hem pratik hem de adil. Herkesin sorunlarını çözecek. Herkese kendini güvende hissetme fırsatı tanıyacak. Soluk alma fırsatı verecek.”

Eugene Lawson, dudakları bir gülümseme ifadesiyle yayılırken, “İnsanlara güvenlik sağlayacak,” dedi. “Güvenlik... İnsanların istediği bu. Maden istiyorlar, neden sahip olmasınlar? Bir avuç zengin itiraz edecek diye mi?”

Dr. Ferris tembel bir sesle, “İtiraz edecek olan zenginler değil,” dedi. “Zenginler güvenliği başka her tür hayvandan daha çok ister. Bunu hâlâ fark edemediniz mi?”

Lawson, “O halde kim itiraz edecek?” diye terslendi.

Dr. Ferris anlamlı anlamlı güldü, hiç cevap vermedi.

Lawson başını öbür yana çevirdi. “Cehennemin dibine gitsinler!” dedi. “Onlar için ne diye kaygılanalım? Biz dünyayı küçük adamların hatırı için yönetmek zorundayız. İnsanlığın tüm dertlerini yaratan şey zekâ zaten. Tüm kötülüklerin kökü, insan zihni. Günümüz aklın değil, kalbin günü. Bizim kaygı duyacaklarımız, zayıflar, çekingenler, hastalar ve mütevazı insanlar olmalı.” Alt dudağı yumuşak, kaypak hareketlerle kıvrılıp duruyordu. “Büyük olanlar, olmayanlara hizmet etmek için var. Ahlaki görevlerini yerine getirmeyi reddederlerse zorla yaptırmalıyız. Bir zamanlar Mantık Çağı diye bir şey vardı ama şimdi onun ötesine geçtik. Şimdi Sevgi Çağı geçerli.”

“Kes sesini!” diye bağırды James Taggart.

Hepsi dönüp ona baktı. Orren Boyle titreyerek, “Tanrı aşkına Jim, neyin var senin?” diye sordu.

Taggart, "Hiçbir şey!" dedi. "Hiçbir şey... Wesley, onu sustur lütfen, olmaz mı?"

Mouch tedirgin bir sesle, "Ama ben hiç anlayamı..." diye başlayacak oldu.

"Sustur onu. Bu sözleri dinlemek zorunda değiliz, değil mi?"

"Hayır, tabii, ama..."

"O halde devam edelim."

Lawson, "Ne oluyor burada?" diye sordu. "Buna itiraz ediyorum. Ben kesinlikle..." Ama çevresindeki çehrelerde hiç destek göremeyince sustu, dudağı gücenik bir nefret ifadesiyle sarktı.

Taggart ateşli ateşli, "Haydi, devam edelim," dedi.

Orren Boyle, "Senin neyin var?" diye sorarken, kendisinin neyi olduğunu bilmek istemediği gibi, niçin bu kadar korktuğunu da bilmek istemiyordu.

Dr. Ferris yavaşça, hepsinin zihninde var olan ve isimlendirilmemiş olan şeyi isimlendirdiğini biliyormuş gibi konuştu. "Deha denilen şey bir batıl inançtır Jim. Akıl diye bir şey yoktur. İnsan beyni bir sosyal üründür. Çevresindekilerden aldığı etkilerin toplamıdır. Hiç kimse hiçbir şey icat etmez. Yalnızca sosyal atmosfer içinde uçup geçen şeyleri yansıtır. Dâhi de entelektüel bir çöpçüdür, aslında toplumun malı olan, kendisinin toplumdan çaldığı düşünceleri biriktirir. Düşünce hırsızlıktır. Özel servetleri yok edersek daha adil bir servet dağılımı sağlarız. Dehayı yok edersek o zaman da fikirlerin dağılımını daha adaletli hale getirmiş oluruz."

Fred Kinnan, "Biz burada iş mi konuşacağız yoksa birbirimizle dalga mı geçeceğiz?" diye sordu.

Hepsi ona döndü. Kalın hatları olan, adaleli bir adamdı ama yüzündeki çizgiler şaşılacak kadar inceydi. Dudaklarının uçları, ona sürekli alaycı bir gülümseme ifadesi verecek biçimde yukarıya çekilmişti. Bir koltuğun koluna oturmuş, ellerini ceplerine sokmuştu. Mouch'a gülümserken tecrübeli bir polisin, dükkânda hırsızlık yapan birine gülümsemesi gibi bir ifade sergiliyordu. Sonra devam etti.

“Tek diyeceğim, bu Birleştirme Kurulu’na benim adamlarımı yerleştirseniz iyi olur. Bunu gerçekten sağlasan iyi edersin arkadaş, yoksa Madde Bir’i darmaduman ederim.”

Mouch kuru bir sesle, “Elbette sendikadan da bir temsilci olacak orada,” dedi. “Sanayiden de olacak mesleklerden de... tüm kesimlerden.”

Fred Kinnan, “Tüm kesimler olmaz,” dedi. “Yalnızca sendika temsilcileri olacak. Nokta.”

Orren Boyle, “Ne?” diye bağırdı. “Hile bu, öyle değil mi?”

Fred Kinnan, “Tabii öyle,” dedi.

“Ama o zaman ülkedeki her şirketin gırtlığı senin elinde olur!”

“Ya ne peşindeyim sanıyordunuz?”

Boyle, “Haksızlık bu!” diye bağırdı. “Kabul etmem! Hakkın yok! Seni...”

Kinnan masum masum, “Hak mı?” diye sordu. “Haklardan mı söz ediyoruz?”

“Ama ne de olsa birtakım temel mülkiyet hakları vardır ve bunlar...”

“Dinle arkadaş, sen Madde Üç’ü istiyorsun, değil mi?”

“Şey, ben...”

“O zaman bir daha mülkiyet hakkından falan bahsetme. Gagayı sımsıkı kapa.”

Dr. Ferris, “Bay Kinnan,” dedi. “Genelleme yapmak gibi eski hatalara düşmeyin. Bizim politikamız esnek olmak zorunda. Hiçbir mutlak ilke yoktur ki...”

Fred Kinnan, “Bunları Jim Taggart’a sakla doktor,” dedi. “Ben ne dediğimi biliyorum. Hiç üniversiteye gitmedim, o sayede biliyorum.”

Boyle, “İtiraz ediyorum!” dedi yine. “Senin bu diktatörce yöntemlerine...”

Kinnan ona arkasını döndü, “Dinle beni Wesley,” dedi. “Benim çocuklar Madde Bir’den hiç hoşlanmayacak. Eğer uygulama bana verilirse onlara yuttururum. Değilse olmaz. Kararını ver.”

Mouch, “Şey...” deyip sustu.

Taggart, “Tanrı aşkına Wesley, ya biz ne olacağız?” diye bağırdı.

Kinnan, “Bana geleceksiniz,” dedi. “Kurulla bir işiniz olduğunda bana gelirsiniz, ben ayarlarım. Ama o kurulu ben yöneteceğim. Ben ve Wesley.”

Taggart bu sefer, “Sence ülke buna tahammül eder mi?” diye bağırdı.

Kinnan, “Kendini kandırmaktan vazgeç,” dedi. “Ülkeymiş... Eğer artık ortada ilke diye bir şey yoksa... ki bence doktor haklı, besbelli yok... eğer oyunun kuralları yoksa ve mesele yalnızca kimin kimi soyacağına kalıyorsa... o zaman benim arkamdaki oylar hepinizinkinden çok. İşçilerin sayısı işverenlerden fazladır, bunu da asla unutmayın çocuklar!”

Taggart kibirle, “Bu da tuhaf bir tutum,” dedi. “Bu önlem aslında işçilerin ya da işverenlerin bencil çıkarları için tasarlanmadı ki! Tüm halkın yararlanması için düşünüldü.”

Kinnan sevimli sevimli, “Peki tamam,” dedi. “Senin dilinde konuşalım. “Halk dediğin kim? Kalite açısından bakarsak herhalde sen değil, Orren Boyle da değil. Sayısal açıdan bakarsak, o zaman benim, çünkü arkamda sayılar var.” Gülümsemesi silindi, acı bir bezginlik ifadesiyle devam etti. “Ama ben halk yararına çabaladığımı söyleyecek değilim çünkü gerçeğin öyle olmadığını biliyorum. Zavallı garibanları esarete sattığımı da biliyorum. İşin özü bu. Onlar da biliyor. Ama kendi soygunumu sürdürmek istiyorsam, ara sıra onlara da birkaç kısıntı atmam gerekeceğini de biliyorlar. Benim yerimde sizlerden biri olsa bunu asla bulamazlardı. Hiç şansları kalmazdı. İşte bu nedenle, eğer kırbaç altında çalışacaklarsa, o kırbacın benim elimde olmasını yeğlerler, sizin gibi salyası damlayan, patlak dudaklı kamu yararı piçlerinin değil! Kendi üniversiteli camianız dışında, kandırabildiğiniz tek bir aptal var mı sanıyorsunuz? Ben soyguncuyum ama bunun farkındayım. Adamlarım da farkında. Bedelini ödeyeceğimi biliyorlar. Yüreği-

min iyiliğinden falan değil. Ödeyebileceğim en az miktardan bir kuruş fazla vermeyeceğim de belli. Ama en azından o kadarını bekleyebilirler. Tamam, ara sıra içimi bulandırıyor... Hatta şu anda da içimi bulandırıyor ama bu dünyayı kuran ben değilim, sizsiniz. Ben de oyunu, sizin kurguladığınız gibi oynuyorum ve bunu da gittiği yere kadar sürdüreceğim. Aslında hiçbirimiz için fazla uzun sürmeyecek.”

Kinnan ayağa kalktı. Kimse ona cevap vermedi. Bakışları her birinin yüzünde duraksadıktan sonra Wesley Mouch’a gelip orada durdu.

Rahat bir sesle, “Kurulu alıyor muyum Wesley?” diye sordu. Mouch uyumlu bir sesle, “Personel seçimi yalnızca teknik bir ayrıntı,” dedi. “İstersen bunu daha sonra, seninle ikimiz konuşalım.”

Bu cevabın evet anlamına geldiğini odadaki herkes biliyordu. “Tamam arkadaş,” dedi Kinnan. Sonra tekrar pencereye yürüdü, pervazın kenarına oturup bir sigara yaktı.

Kabullenilmeyen bir sebeple diğerlerinin hepsi dönmüş, Dr. Ferris’e bakıyor, sanki ondan bir rehberlik bekliyorlardı.

Dr. Ferris kaygan bir sesle, “Söylemlerden rahatsız olmayın,” dedi. “Bay Kinnan iyi bir hatip ama pratik gerçeklerden çok kopuk. Diyalektik düşünemiyor.”

Bir sessizlik daha oldu, sonra James Taggart’ın sesi yükseldi. “Umurumda değil. Önemi de yok. O da her şeyi olduğu gibi tutmak zorunda. Tam şu anda olduğu gibi. Hiç kimsenin bir şeyi değiştirmesine izin yok. Yalnızca...” Birdenbire Wesley Mouch’a döndü. “Wesley, Madde Dört’e göre tüm araştırma departmanlarını, deneme laboratuvarlarını, bilimsel işlevleri ve o tür kurumları kapatmamız gerekecek,” dedi. “Onların yasaklanması şart.”

“Evet, doğru,” diye karşılık verdi Mouch. “Bunu düşünmemiştim. Onunla ilgili de iki satırlık bir şey eklememiz gerekecek.” Çevresine bakıp kalem aradı, kâğıdın sol tarafına birkaç not aldı.

“Zarar verici rekabeti önleyecek,” dedi James Taggart. “Denenmemiş, bilinmeyen alanlara birbirimizden çabuk varmak için

yarışmayacağız. Yeni icatların piyasayı bozmasından korkmayacağız. Bizi aşırı hırslı rakiplerimizle aynı hizada tutsun diye yararsız deneylere para dökmeyeceğiz.”

Orren Boyle, “Evet,” dedi. “Herkes eskiyi uzun süre kullanana kadar yeni için para ziyan etmek yasak. Kapatın kahrolası araştırma laboratuvarlarını... Ne kadar çabuk, o kadar iyi.”

Wesley Mouch, “Evet,” diye söze karıştı. “Kapatacağız. Hepsini.”

Fred Kinnan, “Devlet Bilim Enstitüsü’nü de mi?” diye sordu.

Mouch, “Yo, hayır,” dedi. “O farklı. O devlet. Hem zaten o kâr amacı gütmeyen bir kuruluş. Tüm bilimsel ilerlemeyi sağlamaya da o kurum yeter zaten.”

Dr. Ferris, “Yeter de artar,” dedi.

Fred Kinnan, “Bütün o laboratuvarları kapattığınız zaman onca mühendise, profesöre ne olacak?” diye sordu. “Neyle yaşayacaklar? Öteki işlerin, şirketlerin hepsi dondurulmuş olacak.”

Wesley Mouch, “Tabii,” deyip kafasını kaşıdı. Dönüp Weatherby’ye baktı. “Onlara yardım aylığı mı verelim Clem?”

Bay Weatherby, “Olmaz,” dedi. “Niye verelim ki? Gürültü koparacak kadar kalabalık değiller. Önemi yok.”

Mouch, Dr. Ferris’e döndü. “Herhalde bazılarını sen alabilirsin, değil mi Floyd?”

“Bazılarını,” dedi Dr. Ferris yavaşça. Her hecenin tadını çıkararak konuşuyordu, “işbirliği yapanları.”

Fred Kinnan, “Ya ötekiler?” diye sordu.

Wesley Mouch, “Ötekiler de Birleştirme Kurulu’nun onlara yararlı bir meşguliyet bulmasını beklemek zorunda,” diye karşılık verdi.

“Beklerken ne yiyecekler?”

Mouch omuz silkti. “Ulusal acil durum dönemlerinde bazı kurbanlar elbette olacaktır. Bunun çaresi yok.”

Taggart birdenbire, odanın sessizliğine karşı, “Bunu yapmaya hakkımız var!” diye bağırды. “Buna ihtiyacımız var. Var,

öyle değil mi?” Cevap gelmedi. “Yaşamımızı korumaya hakkımız var!” Ancak kimse itiraz da etmiyordu. O da aynı tiz, yakarış dolu ısrarla devam etti. “Yüzyıllardır ilk defa güvende olacağız. Herkes kendi yerini, kendi işini bilecek. Başka herkesin yerini ve işini de bilecek. Aklına yeni fikir gelen her kaçığın insafına kalmayacağız. Kimse bizi piyasadan kovamayacak, bizden ucuza satamayacak, bizi modası geçmiş durumuna düşüremeyecek. Kimse karşımıza yeni bir aletle gelip de bizi, satın alırsak mı iflas ederiz, yoksa biz almayıp başkası alırsa mı iflas ederiz, ikilemine itemeyecek. Böyle bir karar vermek zorunda kalmayacağız. Hiç kimsenin hiçbir karar vermesine izin yok. Her şeye bir kerede karar verilmiş olacak.” Gözleri yakaran bakışlarla bir yüzden diğerine dolaşıyordu. “Yeterince şey icat edildi zaten. Herkesin konforu için yeterli. İcatlara devam etmelerine niçin izin verilsin? Her adımda bastığımız yeri patlatmalarına niçin izin verelim? Neden ebediyen belirsizlikler içinde kalalım? Birkaç hırslı maceracı yüzünden mi? Tüm insanlığın huzurunu, birkaç uyumsuzun açgözlülüğüne feda mı edelim? Onlara ihtiyacımız yok. Hem de hiç yok. Kahramanlara tapma âdetinden kurtulacağız. Kahramanmış! Tarih boyunca zarardan başka ne getirdiler? İnsanlığı vahşi bir yarışa soktular. Dur durak yok, huzur yok, güven yok. Hep onlara yetişmek için bir koşu... Sonu gelmez bir yarış! Tam biz yetişirken yine yıllar ötesine geçiyorlar, bize hiç şans tanımıyorlar. Hiçbir zaman şans tanımadılar...” Taggart’ın gözlerinde tedirgin bir hareketlilik vardı. Pencereye doğru baktı ama sonra gözlerini oradan çabucak kaçırdı. Uzaktaki o dikili taşı görmek istemiyordu. “İşimiz bitti onlarla. Biz kazandık. Bu bizim çağımız. Bizim dünyamız. Güvene kavuşacağız. Yüzyıllardır ilk defa, sanayi devriminin başlangıcından beri ilk defa!”

Fred Kinnan, “Şey, galiba bu da anti sanayi devrimi!” dedi.

Wesley Mouch, “Sana hiç yakışmayan bir söz,” diye terslendi.

“Bunu kimsenin önünde söylememelisin.”

“Kaygılanma kardeşim. Kimsenin önünde söylemem.”

Dr. Ferris, “Tamamen yanlış,” dedi. “Cehaletten kaynaklanan bir söz. Planlı ekonominin her zaman en yüksek verimi ve randımanı sağladığına, merkezîyetçiliğin süper sanayileşmeye yol açtığına tüm uzmanlar çoktan karar verdi.”

Boyle, “Merkezîyetçilik tekelliliğin fenerini söndürür,” diye katkıda bulundu.

Kinnan, “Neydi o, pardon?” diye sordu.

Boyle, onun sesindeki alaycı tonu yakalayamamıştı. “Tekelliliğin fenerini söndürür,” diye tekrarladı. “Endüstriyi demokratikleştirir. Her şeye herkesin ulaşabilmesini sağlar. Örneğin böyle bir zamanda, demir cevherine ihtiyaç bu kadar çokken neden ulusal kaynaklar eski model çelik yapmak için ziyan edilsin? Hem de benim yapabileceğim çok daha iyi bir metal varken! Herkesin istediği ama hiç kimsenin elde edemediği bir metal. Şimdi bu iyi ekonomi değil mi, sağlam sosyal randıman değil mi, demokratik adalet değil mi? Neden benim o metali yapmama izin verilmesin? İnsanlar neden ihtiyaçları varken onu kullanmasın? Bir tek bencil kişinin tekeli yüzünden mi? Kendi haklarımızı onun kişisel çıkarlarına feda mı edeceğiz?”

Kinnan, “Boş ver kardeşim!” diye lafa girdi. “Senin okuduğun gazetelerde ben de okudum bunları.”

Boyle birdenbire bozuldu. “Tavrını beğenmiyorum senin!” dedi. Gözlerindeki bakışları bir barda gören olsa yumruklaşmaya başlayacaklar sanırdı. Dimdik oturuyordu. Hayalinde gördüğü sararmış kâğıtlardaki yazı sütunlarının arasına sıkışmış gibiydi.

“Kritik kamu ihtiyacı döneminde, sosyal çabalarımızı modası geçmiş ürünler yapmak için mi ziyan edeceğiz? Bir avuç insan, ellerinde daha iyi ürünlerle ve üretim metotlarıyla ilgili olanakları tutarken, kalabalıkları ihtiyaç içinde mi bırakalım? Patent hakları denilen batıl inancın bizi durdurmasına izin mi verelim? Özel sektörün içinde bulunduğumuz ekonomik krizle başa çıkamayacağı belli değil mi? Örneğin bu yüz kızartıcı Rearden Metal kıtlığına daha ne kadar dayanmak zorundayız? Halktan

durmadan talep yağıyor ama Rearden mal veremiyor. Ekonomik haksızlıklara ve özel imtiyazlara ne zaman son vereceğiz? Rearden Metal üretmek neden yalnızca Rearden'ın imtiyazı olsun?" Ardından Boyle, "Evet, tavrını beğenmiyorum," diye tekrarladı. "Biz işçilerin haklarına saygı gösterdiğimiz sürece senden de sanayicilerin haklarına saygı göstermeni bekleriz."

Kinnan ağzını yaya yaya, "Sanayicilerin hangi hakları?" diye sordu.

Dr. Ferris aceleyle, "Benim düşünceme göre Madde İki belki de şu anda hepsinin en gerekli olanı," diye söze karıştı. "Sanayicilerin işi bırakma, emekli olma, ortadan kaybolma alışkanlığına bir son vermeliyiz. Bunu durdurmak zorundayız. Tüm ekonomimizin canına okuyor."

Taggart heyecanla, "Neden yapıyorlar bunu?" diye sordu. "Nereye gidiyor bunların hepsi?"

"Bilen yok," diye cevap verdi Dr. Ferris. "Bunun hakkında ne bir bilgi bulabildik ne de bir açıklama. Ama bunu durdurmak şart. Kriz zamanlarında ekonomik hizmet de ülke için askerî hizmet kadar önemli bir görev. Bundan yüksünen, asker kaçığı sayılmalı. O adamlar için idam cezası getirilmesini teklif ettim ama Wesley kabul etmiyor."

Fred Kinnan garip, yavaş bir sesle, "Ağır ol ahbap," dedi. Birdenbire, hareketsiz oturmuş durumda, kolları göğsünde kavuşturulmuş olarak Ferris'e baktı. Öyle bir bakıyordu ki odada herkes Ferris'in cinayet teklif ettiği izlenimine kapıldı. "Sakın bir daha sanayide idam cezasından söz ettiğini duymayayım."

Dr. Ferris omuz silkti.

Mouch çabucak, "Aşırılıklara kaçmamıza gerek yok," dedi. "İnsanları korkutmak istemeyiz. Onları kendi tarafımıza çekmek istiyoruz. Bizim baş sorunumuz, acaba... acaba bunu kabul edecekler mi?"

Dr. Ferris, "Edecekler," dedi.

Eugene Lawson, “Ben biraz kaygılıyım,” diye söze karıştı. “Madde Üç ve Madde Dört beni kaygılandırıyor. Patentleri devralmak iyi. Hiç kimse sanayicileri savunacak değil. Ama telif haklarını alma konusunda kaygılıyım. Entelektüelleri kendimize düşman ederiz. Tehlikeli olur. Manevi bir şey bu. Madde Dört’ün anlamı, bundan böyle hiç yeni kitap yazılıp basılmayacak olması, öyle değil mi?”

“Evet,” dedi Mouch. “O demek. Ama kitap yayıncılığı için bir istisna da yapamayız. O da diğerleri gibi bir sanayi. Hiç yeni ürün yok dedik mi, hiç yeni ürün yok demektir.”

Lawson, “Ama bu manevi bir konu,” dedi. Sesinde rasyonel saygı değil batıl bir korku vardı.

“Biz kimsenin maneviyatına bulaşmıyoruz. Ama kitabı kâğıt üzerine bastığın anda, o da maddesel bir mal oluyor. Bir mala istisna tanırsak ötekileri hizada tutamayız, hiçbir şeyi yerine oturtamayız.”

“Evet, doğru ama...”

“Korkalık etme Gene,” dedi Dr. Ferris. “Gücenen birkaç kişinin imtiyaz talebiyle başımıza çökmesini, tüm programımızı mahvetmesini istemezsin, değil mi? Şu anda ‘sansür’ kelimesini ağzına aldığın anda, hepsi ‘katil var’ diye avaz avaz çılgılığı basar. Buna hazır değiller... henüz. Ama maneviyatı bir yana bırakır, bunu basit, maddesel bir konu haline getirirsen, fikirlerle ilgili değilmiş de kâğıtla, mürekkeple, matbaayla ilgiliymiş gibi ele alırsan amacına çok daha kolay ulaşırsın. Tehlikeli şeylerin yayınlanmamasını, duyulmamasını sağladın mı maddi konular için kimse hır çıkarmaz.”

“Evet ama... ama sanırım yazarların hoşuna gider.”

Wesley Mouch, “Emin misin?” diye sordu. Bakışında hemen hemen bir gülümseme gizliydi. “Unutmayın ki Madde Beş’e göre yayınevleri de bu yıl, Temel Yıl’daki kadar kitap yayınlamak zorunda. Hiç yeni kitap gelmeyeceğine göre hep eskileri yeniden basacaklar, halk da almak zorunda kalacak... Aynı kitaplardan

seçerek alacak insanlar. Nice değerli kitap, daha önce hiç okura ulaşma fırsat bulamamıştı.”

“Haa,” dedi Lawson. İki hafta kadar önce Mouch’u Balph Eubank’le öğle yemeği yerken gördüğünü hatırlıyordu. Sonra başını iki yana salladı, kaşlarını çattı. “Ben yine de kaygılıyım. Entelektüeller bizim dostumuz. Onları kaybetmek istemeyiz. Başımızı çok ağrıtırılar.”

Fred Kinnan, “Ağrıtmazlar,” dedi. “Sizin entelektüeller, güvenli ortamda bas bas bağırın, tehlikenin ilk işareti belirdiğinde de ağızlarını kapatan tiplerdir. Karınlarını doyuran adama yıllarca tükürür, salyalı suratlarına şamarı patlatanın elini yalarlar. Avrupa’daki her ülkeyi peş peşe bıçkınlarla dolu komitelere teslim eden onlar değil mi? Tıpkı burada olduğu gibi. O bıçkınlara kolaylık olsun diye her hırsız alarmı kapatılsın, her asma kilit kırılsın diye bağırın onlar değil mi? Daha sonra hiç seslerini duyan oldu mu? Emegin dostuyuz diye bağırdılar mı? Avrupa halk devletlerinde tutukluların çalıştırılmasına, esir kamplarına, on dört saatlik iş günlerine, insanların skorbitten ölmesine ses çıkarıyorlar mı? Yo! Ama kırbaç altında inleyen zavallılara, açlıktan ölmenin refah anlamına geldiğini, esaretin özgürlük, işkence odalarının kardeş sevgisi olduğunu söylüyorlar. Garibanlar bunu anlamayınca da çektikleri acılar onların kendi suçu oluyor. Tüm sorunların nedeni, cezaevi hücrelerindeki kelepçeli cesetler oluyor, iyi niyetli liderler değil! Entelektüellermiş! Her tür insan için kaygılanabilirsiniz ama çağdaş entelektüeller için hiç kaygılanmayın. Her şeyi yutar onlar. Rıhtım işçileri sendikasının en salak işçisi bile onlar kadar tehlikesiz değildir. O salak bile birdenbire insan olduğunu hatırlayabilir, ondan sonra da onu hizada tutmak zorlaşır. Ama entelektüeller? Onlar o konuyu çoktan unutmuşlardır. Sanıyorum tüm eğitimleri, onlara bunu unutturmaya yönlendirilmiştir. Entelektüellere ne isterseniz yapabilirsiniz. Hepsine dayanırlar.”

Dr. Ferris, “Bir kerelik ben de Bay Kinnan’a katılıyorum,” dedi. “Duygularına değilse bile en azından söylediği gerçeklere

katılıyorum. Entelektüeller için kaygılanmak zorunda değilsin Wesley. Birkaçını devlet kadrosuna alırsın, sonra onları, Bay Kinnan'ın dediği şeyleri yaysınlar diye ortaya sürersin. Suçun kurbanlarda olduğunu falan. Onlara orta düzeyde rahatlık sağlayacak bir maaş verirsin, çok gösterişli unvanlar dağıtırsın, telif haklarını hemen unuturlar, öyle de iyi iş çıkarırlar ki bu işleri polisler onlar kadar iyi yapamaz.”

“Evet,” dedi Mouch. “Biliyorum.”

Dr. Ferris düşünceli bir tavırla, “Benim asıl beklediğim tehlike başka bir taraftan gelecektir,” dedi. “Şu gönüllü Armağan Sertifikası içinde çok başın ağrıyabilir Wesley.”

“Biliyorum.” Mouch suratını asmıştı. “Thompson'ın bize yardım etmesini istediğim nokta oydu. Ama herhalde edemez. Aslında patent haklarına el koymaya yasal yetkimiz yok. Tabii düzinelerce yasada bir yığın madde var, esnetilerek orayı da kapsar hale getirilebilir... ucu ucuna. Ama tam olmuyor. Dava açmayı deneyen herhangi bir iş adamı bizi alt edebilir. Oysa meşru bir havamız olmalı... yoksa halk da dinlemez.”

“Tabii,” dedi Dr. Ferris. “O patentlerin bize gönüllü olarak devredilmesi son derece önemli. O hakları kamulaştırmaya yetkimiz olsaydı bile yine de armağan olarak gelmesi çok daha iyi olurdu. İnsanlara, özel mülkiyet haklarına hâlâ sahip olduklarına dair bir hayal sunmalıyız. Çoğu bu oyuna katılacaktır. Armağan sertifikalarını imzalarlar. Sen bunun vatanseverlik olduğu yolunda iyi bir fırtına kopar, reddedenin açgözlülüğünden reddedeceğini söyle, onlar imzalar. Ama...” Sustu.

“Biliyorum,” dedi Mouch yine. Gözle görülür biçimde heyecanlanmaya başlamıştı. “Sanırım birkaç eski model itoğlu çıkacak, imzalamayı reddedecek. Ama patırtı çıkaracak kadar ünlü ve saygın kişiler olmayacak bunlar. Kimse duymayacak. Kendi toplumları ve dostları, bencil olduklarını düşünüp onlara cephe alacak. Bizim için sorun çıkmaz. Patent haklarını yine de

devralırız. O tür insanların dava açmaya ne cesareti olur ne de parası. Ama...” Sustu.

James Taggart arkasına yaslanıp onlara baktı. Bu konuşmalardan zevk almaya başlamıştı.

“Evet,” dedi Dr. Ferris. “Ben de onu düşünüyordum. Kafamda bir iş adamı var, bizi parça parça edebilir. Sonradan parçaları toplayabilir miyiz, o bile belli değil. Şimdiki gibi histerik günlerde, bu kadar duyarlı durumlarda ne olacağını Tanrı bilir. Her şeyin dengesini bozabilir. Tüm olayı patlatıp dağıtabilir. Bunu yapmak isteyecek bir kişi varsa o da odur. Yapabilir de. Konunun aslını biliyor, söylenmemesi gereken şeylerin neler olduğunu biliyor, bunları söylemekten de hiç korkmaz. Tek tehlikeli silahın, öldürücü silahın ne olduğunu da biliyor. En büyük düşmanımız o.”

“Kim?” diye sordu Lawson.

Dr. Ferris bir an kararsızlık yaşadı, omuz silkti, “Hiç suçu olmayan adam,” dedi.

Lawson boş boş baktı. “Ne demek istiyorsun ve kimden söz ediyoruz?”

James Taggart gülümsedi.

Dr. Ferris, “İnsanı zararsız hale getirmenin tek yolu, onun işlediği suçu bulmaktır, onu demek istiyorum,” dedi. “Kendi suçu olarak gördüğü şeyi. Yalnızca on kuruş çalmış olsa bile ona banka soyguncusuna verilecek cezayı verirsin, sesi çıkmaz. Her eziyete katlanır ve bunu da hak ettiğine inanır. Dünyada yeterince suç yoksa o zaman yaratmalıyız. Bir insana ilkbaharda çiçeklere bakmanın kötü bir şey olduğunu söylersek, o da bize inanırsa, sonra çiçeklere baktığında ona ne istersek yapabiliriz. Kendini savunmaya kalkmaz, buna değmeyeceğini düşünür. Mücadele etmez. Ama kendi standartlarına göre yaşayan insandan kendimizi korumamız gerek. Vicdanı temiz olandan kendimizi korumak zorundayız. Bizi yenecek adam odur.”

Taggart, “Henry Rearden’dan mı söz ediyorsunuz?” diye sordu. Sesi çok netti.

Söylemek istemedikleri isim, sessizliğin ortasında onlara büyük bir güçle çarptı.

Dr. Ferris dikkatle, "Öyleyse ne olmuş?" diye sordu.

"Hiçbir şey. Ama eğer ondan söz ediyorsanız, Henry Rear-den'ı idare edebileceğimi söyleyeyim, imzalayacak."

Seslendirilmeyen ortak dillerinin kurallarına göre Taggart'ın sesinin tonundan, blöf yapmadığını hepsi anladı.

"Tanrım, Jim! Hayır!" dedi Wesley Mouch.

Taggart, "Evet," diye bastırdı. "Öğrendiğim şeyi duyunca ben de çok şaşırdım. Bunu beklemiyordum. Her şeyi bekliyordum ama bunu beklemiyordum."

"Bunu duyduğuma sevindim," dedi Mouch tedbirli bir ifadeyle. "Çok yapıcı bir enformasyon. Gerçekten son derece değerli olabilir."

"Değerli, evet," dedi Taggart tatlı bir sesle. "Yönergeyi ne zaman yürürlüğe sokmayı planlıyorsun?"

"Çok çabuk harekete geçmek zorundayız. Önceden haber sızmasını istemiyoruz. Hepinizden bunu çok gizli tutmanızı bekliyorum. Herhalde iki haftaya kadar çıkarmaya hazır oluruz."

"Tüm fiyatlar dondurulmadan önce... demiryolu nakliye ücretlerini ayarlamamanın akıllıca bir şey olacağı kanısında değil misin? Ben bir artış düşünüyorum. Küçük ama çok gerekli bir artış."

Mouch tatlı bir sesle, "Seninle ikimiz konuşuruz," dedi. "Belki ayarlanabilir." Ötekilere döndü. Boyle'un suratı sarkmaya başlıyordu. Wesley, "Daha düzenlenecek pek çok ayrıntı var," dedi. "...ama eminim programımız büyük engellerle karşılaşmayacak." Mitingde konuşuyormuş gibi bir havaya girmişti. Diri, hemen hemen neşeli bir sesle konuşuyordu. "Bazı zorluklar beklenebilir. Bir yol sonuç vermezse diğerine bakarız. Eylemlerin tek pragmatik kuralı, deneme yanılma. Denemeyi sürdüreceğiz. Zorluklar çıksa da bunların geçici olduğunu unutmayın. Yalnızca ulusal acil durum süresi boyunca devam edecek bu."

“Hey,” dedi Kinnan. “Her şey olduğu gibi kalacağına göre acil durum nasıl sona erecek?”

Mouch sabırsız bir sesle, “Teorik davranma,” dedi. “Şu andaki durumu kurtarmamız gerek. Politikamızın genel hatları gayet net, küçük ayrıntılarla uğraşma. Güç bizde olacak. Her sorunu çözeceğiz, her soruya cevap vereceğiz.”

Fred Kinnan sesli sesli güldü. “John Galt kim?”

“Bunu söyleme!” diye bağırdı Taggart.

Kinnan, “Madde Yedi’yle ilgili bir sorum var,” dedi. “Diyor ki tüm ücretler, maaşlar, temettüleri, kârlar falan yönerge tarihinde dondurulacakmış. Vergiler de mi öyle olacak?”

“Yo, hayır!” diye bağırdı Mouch. “Gelecekte ne gibi fonlara ihtiyacımız olacağını nereden bilebiliriz?” Kinnan gülümsüyor gibiydi. Mouch, “Ee?” diye aksilendi. “Ne olmuş yani?”

“Hiçbir şey. Yalnızca sordum.”

Mouch koltuğuna yaslandı. “Hepinize buraya geldiğiniz için teşekkür etmek istiyorum. Bize fikirlerinizi sundunuz, yararlandık. Çok işe yaradı.” Öne eğilip masasındaki takvime baktı, bir süre öylece oturup kalemiyle oynadı. Sonra kalemi indirdi, bir tarihin çevresine daire çizdi. “Yönerge 10-289, 1 Mayıs sabahı yürürlüğe giriyor,” dedi.

Hepsi başlarını evet anlamında salladılar. Hiçbiri yanında-kilere bakmadı.

James Taggart ayağa kalktı, pencereye yürüdü, jaluziyi kapatıp beyaz dikili taşı gözden sakladı.

Dagny uyandığında kendini açık mavi bir gökyüzünün altında, tanımadığı yüksek binalara bakar halde bulunca şaşırdı. Sonra bacağındaki ince çorabın çizgisini fark etti, beli hafif tutulmuştu. Ofisindeki kanepede uyandığını ancak o zaman anladı. Masasındaki saat 06.15’i gösteriyordu. Günün ilk ışıkları gökdelenlerin kenarlarına gümüş rengi çizgiler çiziyordu. En son hatırladığı da

bu kanepeye saat 03.30'da, on dakika dinlenmek üzere uzandığıydı. O sıra pencerenin dışı da karanlıktı.

Dönüp ayağa kalktığında büyük bir yorgunluk hissetti. Masada yanık duran lamba, gün ışığında fazlaydı. Işığına kâğıtların üzerine boca ediyordu. O kâğıtlar Dagny'nin yarım kalmış, neşesiz işleriydi. İş birkaç dakika daha düşünmemeye çalıştı, masanın önünden geçip banyoya girdi, yüzüne avuç avuç soğuk su çarptı.

Ofise döndüğünde yorgunluğu geçmişti. Gece nasıl geçmiş olursa olsun sabah olduğunda her zaman içinde sessiz bir heyecan kabarır, sonrasında sanki içindeki enerji sıkışıp patlar, zihni eyleme aç hale gelirdi. Böyle olmayan hiçbir gün yaşamamıştı. Çünkü yeni bir gün başlıyordu ve onun hayatının bir günüydü bu da. Kente baktı. Sokaklar henüz boştu. Boş olunca daha genişmiş gibi görünüyorlardı. İlkbahar havasının ışıklı temizliği içinde, az sonra üstlerinden geçecek faaliyetlerin büyüklüğünü bekler gibilerdi. Uzaktaki takvim 1 Mayıs'ı gösteriyordu.

Dagny masasına oturdu, işinin tatsızlığına meydan okur gibi gülümsedi. Okuyup bitirmek zorunda olduğu raporlardan nefret ediyordu. Ama kendi işiydi bu da. Demiryolu da onundu. Ve işte, vakit sabahtı. Bir sigara yaktı, işi kahvaltıdan önce bitirmeyi planladı. Lambayı kapatıp kâğıtları önüne çekti.

Taggart sisteminin dört bölge genel müdüründen raporlar gelmişti. Daktiloyla yazılmış sayfalardan, arızalanan teçhizatlarla ilgili imdat çılgınlıkları yükseliyordu. Ana hat üzerinde, Winston, Colorado yakınlarında gerçekleşen kazaya ilişkin bir rapor vardı. İşletme departmanının yeni bütçesi vardı. Jim'in geçen hafta alabildiği yeni ücret tarifesine göre değiştirilmiş bütçe. Dagny rakamları yavaşça tararken boğazına sarılan umutsuzluğu yenmeye çalıştı. Hepsi, nakliye miktarının hiç değişmeyeceği, fiyat artışının yıl sonunda onlara ek gelir getireceği varsayımına göre hazırlanmıştı. Oysa Dagny taşınacak yük miktarının azalmaya devam edeceğini biliyordu. Alınan zam pek bir fark yaratmayacak, yıl sonunda zararları her zamankinden çok olacaktı.

Sayfalardan başını kaldırdığında saatin 09.25'i gösterdiğini görünce küçük bir şaşkınlık geçirdi. Dış odadaki seslerin ve çalışmaya gelen memurların pek de farkına varmamıştı. Neden odasına kimsenin girmediğine, neden telefonunun hiç çalmadığına şaşıtı. Normalde bu saatte işler çok canlı olurdu. Takvimine baktı. Oraya düştüğü notta, Chicago'dan McNeil Vagon Döküm Şirketi'nin saat dokuzda telefon edeceği, Taggart Transcontinental'ın altı aylık vagon ihtiyacını konuşacağı yazılıydı.

İnterkomun düğmesine basıp sekreterini aramak istedi. Kızın sesinde bir şaşkınlık soluğu duyuldu. "Bayan Taggart! Siz burada mıydınız?"

"Dün gece yine burada uyumuşum. Öyle istememiştim ama olmuş işte. McNeil Vagon Döküm'den beni aradılar mı?"

"Hayır Bayan Taggart."

"Aradıkları anda hemen bana bağlayın."

"Peki Bayan Taggart."

İnterkomu kapadığında, acaba bana mı öyle geldi, yoksa kızın sesinde bir gariplik mi vardı, diye merak etti. Çünkü duyduğu ses bir hayli gergindi.

Açlıktan başı döner gibi oldu. Aşağıya inip bir kahve alması gerektiğini düşündü. Ama önce baş mühendisin raporunu okuyup bitirmeliydi. Bir sigara daha yaktı.

Baş mühendis kent dışındaydı. John Galt Hattı'nın cesedinden sökülen Rearden Metal'e ait raylarla ana hatta yapılan onarımları denetliyordu. Dagny onarıma en acil ihtiyaç duyan yerleri seçmişti. Raporu açtığı anda adamın Winston, Colorado'daki dağlık kesimde yapılan çalışmaları durdurduğunu gördü ve inanılmaz bir öfkeye kapıldı. Bir değişiklik öneriyordu adam. Winston'da kullanılacak rayların, Washington-Miami Hattı'na döşenmesini istiyordu. Sebeplerini de sıralıyordu. O hatta geçen hafta bir tren raydan çıkmıştı. Washington'dan arkadaşlarıyla birlikte yola çıkan Bay Tinky Holloway üç saatlik bir gecikme yaşamıştı. Baş mühendise Bay Holloway'ın çok kızdığını bildiril-

mişti. Gerçi teknolojik açıdan bakıldığında Washington-Miami Hattı'nın durumunun, Winston Hattı'ndan daha iyi olduğunu baş mühendis de kabul ediyordu ama sosyal açıdan da Washington-Miami Hattı'nda daha önemli kişiler yolculuk yapıyordu. Bu nedenle ıssız bir dağ başındaki onarımın bekletilmesini, Taggart Transcontinental'ın kötü izlenim bırakma riskini almadan bu hatta öncelik verilmesini öneriyordu.

Dagny yazıların solunda kalan boşluğa kalemiyle öfkeli çizikler attı, yazılar yazdı ve günün ilk görevi bu deliliği önlemek olmalı diye düşündü.

O sırada telefon çaldı.

Ahizeyi kapıp kulağına götürdü, "Evet?" dedi. "McNeil Vagon Döküm mü?"

Sekreterinin sesi, "Hayır," diye karşılık verdi. "Sinyor Francisco d'Anconia."

Dagny elindeki ahizeye bir an şaşkınlıkla baktı.

"Peki, bağlayın."

Francisco'nun sesini duydu. "Bakıyorum yine de ofisindesin," diyordu. Sesi alaycı, sert ve gergindi.

"Nerede olmamı bekliyordun?"

"Yeni yasaklamayı nasıl buldun?"

"Hangi yasaklamayı?"

"Beyinlere konan moratoryumu."

"Neden söz ediyorsun sen?"

"Bugünkü gazeteleri görmedin mi?"

"Hayır."

Bir sessizlik oldu, sonra Francisco çok yavaş, değişik ve ciddi bir sesle, "Gazetelere baksan iyi olur Dagny," dedi.

"Peki."

"Seni sonra ararım."

Dagny telefonu kapattı, masasındaki interkomun düğmesine bastı ve sekreterine, "Bana bir gazete getirin," dedi.

"Peki Bayan Taggart." Sekreterin sesi çok ciddiydi.

Odaya girip gazeteyi masanın üzerine koyan kişi Eddie Willers'tı. Onun yüzündeki ifade de Francisco'nun sesinde hissettiğinin aynısıydı: Akla sığmaz bir felaketin habercisi.

Çok alçak sesle, "Hiçbirimiz sana bunu ilk söyleyen olmak istemedik," dedi ve dönüp çıktı.

Dagny birkaç dakika sonra masasından kalktığında vücudunun tam kontrolünü ele aldığına ama aslında vücudunun varlığını bile hissetmediğine inanıyordu. Ayağa kalktığını hissediyordu, dik durduğunu varsayıyordu ama ayakları yere hiç değmiyor gibiydi. Odadaki her obje olağanüstü netti fakat yine de hiçbirini görmüyor, gerekirse bir örümcek ağının ipliğini bile görebileceğini, uyurgezerler gibi çatının kenarında yürüyebileceğini çok iyi biliyordu. Kuşku kapasitesini, hatta kuşku kavramını yitirmiş birinin gözleriyle odaya baktığının farkında değildi. Geriye kalan, tek bir algılama ve tek bir amaçtı. Bu kadar şiddet dolu görünen ama içinde tanımadığı bir sakinliğe yol açan şeyin, kesin emin olma duygusu olduğunun farkında değildi. Vücudunu sarsan öfke onu hazır kılıyordu... ölmeye ya da öldürmeye. Hepsi doğruluktan kaynaklanıyordu. Ömrünün tüm yıllarını verdiği tek aşktı o duygu.

Gazete elinde, ofisinden çıktı ve koridora doğru yürümeyi sürdürdü. Dış odadan geçerken orada çalışanların yüzlerini ona çevirdiğini biliyordu ama sanki hepsi yıllarca uzaktaydı.

Koridorda hızla ama çabasızca ilerledi. Ayakları herhalde yere değiyor olmalıydı ancak o hissetmiyordu. Jim'in ofisine ulaşmak için kaç odadan geçtiğini de o odalarda kimse olup olmadığını da bildiği yoktu. Gideceği yönü biliyordu. Hangi kapıyı vurmadan açıp gireceğini de biliyordu.

Jim'in karşısına dikildiğinde gazeteyi rulo yapıp avucunda bükmişti. Ağabeyinin suratına fırlattığı gazete yanağına çarpıp halının üzerine düştü.

"İşte istifam Jim," dedi Dagny. "Köle olarak da köle güdücü olarak da çalışmayacağım."

Jim'in sesli soluğunu duymadı. O ses, arkasından kapanan kapıyla aynı ana rastlamıştı.

Ofisine döndü ve Eddie'ye peşinden içeri gelmesi için işaret etti.

Sakin ve net bir sesle, "İstifa ettim," dedi.

Eddie sessizce başını sallayıp anladığını belli etti.

"Gelecekte ne yapacağımı henüz bilmiyorum. Düşünüp karar vermek üzere uzaklara gideceğim. Peşimden gelmek istersen Woodstock'taki evde olacağım."

Berkshire Dağları'ndaki ormanda, eskiden kalma bir av evinden söz ediyordu. Orası Dagny'ye babasından kalmıştı ama yıllardır oraya gitmemişti.

"Gelmek istiyorum," diye fısıldadı Eddie. "İşi bırakmak istiyorum. Ve... ve yapamıyorum. Kendime bunu yapamıyorum işte."

"O halde bana bir iyilik yapar mısınız?"

"Tabii."

"Bana demiryolundan söz etme. Duymak istemiyorum. Yeteri hiç kimseye söyleme, Hank Rearden hariç. Sorarsa evin yerini, oraya nasıl ulaşılabilirceğini anlat. Ama başka hiç kimseye söyleme. Kimseyi görmek istemiyorum."

"Peki."

"Söz mü?"

"Tabii."

"Ne yapacağıma karar verince sana bildiririm."

"Bekleyeceğim."

"Hepsi bu kadar Eddie."

Eddie her şeyin ölçülü olduğunu, şu anda aralarında başka hiçbir şey konuşulamayacağını biliyordu. Başını hafifçe eğdi, geri kalan sözleri bu hareketle ifade etmeye çalıştı, sonra odadan çıktı.

Dagny baş mühendisin raporunun hâlâ masanın üzerinde durduğunu gördü, ona derhal Winston'daki onarıma devam etmesini söylemek gerektiğini düşündü, sonra bunun artık kendi sorunu olmadığını hatırladı. Hiçbir acı hissetmedi. Acının daha

sonra geleceğini, çok ıstırap vereceğini biliyordu. Şu andaki uyuşmuşluk ona sunulan bir armağandı. Acıdan sonra değil, önce sunulmuştu. Dayanmayı kolaylaştırsın diye. Ama önemi yoktu. Eğer çekmem gerekiyorsa çekerim, diye düşündü.

Masasına oturdu, Rearden'ın Pennsylvania'daki fabrikasına telefon açtı.

“Merhaba sevgilim,” dedi Rearden. Bunu basit, açık ve net söylemişti. Gerçek ve doğru olduğu için söylemiş gibi. Çünkü gerçeklik ve doğruluk kavramlarına sıkı sıkı sarılmaya ihtiyacı vardı.

“Hank, ben bıraktım.”

“Anlıyorum.” Bunu bekliyormuş gibiydi.

“Kimse gelmedi bana. Yok edici falan gelmedi. Belki de aslında yok edici diye biri dahi yok. Bundan sonra ne yapacağımı bilemiyorum ama uzaklaşmak zorundayım. Bir süre onlardan hiçbirini görmemek için. Daha sonra karar veririm. Şu anda benimle gelemeyeceğini biliyorum.”

“Gelemem. Armağan Sertifikası'nı imzalamamı bekliyorlar ve sürem iki hafta. O iki hafta sona erdiğinde burada olmak istiyorum.”

“Bana ihtiyacın var mı? Yani bu iki hafta içinde?”

“Yok. Senin durumun benimkinden daha zor. Onlarla mücadele etme olanağın yok. Benim var. Sanıyorum bunu yaptıklarına memnun bile oldum. Net ve kesin. Beni merak etme. Dinlen. Önce her şeyi unut ve dinlen.”

“Evet.”

“Nereye gidiyorsun?”

“Köye. Berkshire'da bir av evi var, oraya. Beni görmek istersen Eddie Willers sana yolu tarif edecek. İki haftaya kadar döneceğim.”

“Bana bir iyilik yapar mısın?”

“Evet.”

“Ben sana gelinceye kadar buraya dönme.”

“Ama burada olmak istiyorum. Yani olaylar gerçekleşirken.”

“Orasını bana bırak.”

“Sana her ne yaparlarsa aynısını bana da yapsınlar istiyorum.”

“Bana bırak. Sevgilim, anlamıyor musun? Sanırım şu anda en çok istediğim şey, senin de istediğindir... Onlardan hiçbirini görmemek. Ama bir süre burada kalmak zorundayım. En azından senin, onların ulaşamayacakları bir yerde olduğunu bilmek bana yardımcı olacak. Kafamda bir tek temiz nokta kalmalı ki oraya yaslanabileyim. Kısa bir süre zaten. Sonra sana geleceğim. Anlıyor musun?”

“Evet sevgilim. Hoşça kal.”

Ofisten çıkmak, Taggart Transcontinental’ın kıvrılan koridorlarından ilerlemek çok hafif ve kolaydı. İleriye bakarak yürüyor, adımları telaşsız bir ritmi sürdürüyordu. Yüzünde bir şaşkınlık, bir kabul, bir huzur ifadesi vardı.

Terminalin ana holünden geçti. Nathaniel Taggart’ın heykeline baktı. İçinde hiçbir acı duymadı. Oradan bir sitem mesajı da gelmedi. Yalnızca içinde kabaran sevgiyi hissetti. Ona katılacağını sezdi. Ölümde değil... hayat dediği şeyde.

Rearden Çelik’ten ilk ayrılan, haddehanedeki ustabaşı Tom Colby oldu. Colby aynı zamanda Rearden Çelik Çalışanları Sendikası’nın da başıydı. On yıldır tüm ülkeden hakaret dinliyor, sendikasının “şirket sendikası”, “sarı sendika” olarak suçlanmasına dayanıyordu, sebebi de bugüne kadar yönetimle hiçbir çatışmaya girmemiş olmalarıydı. Gerçekte bu. Hiçbir çatışma gerekmemişti çünkü. Rearden ülkedeki sendikaların hepsinin talebini aşan ücretler ödüyor, buna karşılık da bulunabilecek en iyi işgücünü arıyor, buluyordu da.

Tom Colby ayrılacağını söylediğinde Rearden ses çıkarmadan, soru sormadan, başıyla onayladı.

Colby alçak sesle, “Bu koşullar altında kendim de çalışmam, adamlarımın da çalışmasına yardımcı olmam,” dedi. “Onlar bana güveniyor. Onları esarete götürecek hain lider ben olmam.”

Rearden, “Hayatını nasıl kazanacaksın?” diye sordu.

“Bir yıl yetecek kadar para biriktirmişt看.”

“Ya ondan sonra?”

Colby omuz silkti.

Rearden’ın aklına, geceleri suçlu gibi maden kazan öfkeli genç adam geldi. Ülkenin tüm karanlık yollarını, ara sokaklarını, arka bahçelerini düşündü. Ülkenin en yetenekli adamları bundan böyle oralarda hizmetlerini orman kanununa göre takas edecekti. Bulabildikleri tek tük işlere girip çıkacaklardı, hepsi de kayıt dışı olacaktı. Bu yolun sonunun nerelere varacağını da düşündü.

Tom Colby onun ne düşündüğünü anlamış gibiydi. “Siz de soluğu benim yanımda alacaksınız Bay Rearden,” dedi. “İmzayı atıp beyninizi onlara devredecek misiniz?”

“Hayır.”

“Ya ondan sonra?”

Rearden omuz silkti.

Colby’nin gözleri bir an onu inceledi. Açık renk, zekice bakan gözlerdi bunlar. Fırın yanığı, kurum çizgileriyle dolu yüzünde pırıl pırıl parlıyorlardı. “Yıllardır hep, size karşı benim mücadelemden söz edip duruyorlar Bay Rearden,” dedi. “Ama öyle değil. Orren Boyle ile Fred Kinnan, size ve bana karşı aslında.”

“Biliyorum.”

Süt Nine, Rearden’ın odasına hiç girmemiş, sanki oraya girmeye hakkı olmadığını sezmişti. Rearden’ı görebilmek için hep dışarılarda bekliyordu. Çıkan yönerge onu da işe bağılı hale getirmişti. Bu fabrikada, fazla ya da eksik üretimi gözleyecek bekçi köpeğıydi ve öyle kalacaktı. Birkaç gün sonra Rearden’ı, açık fırın dizilerinin arasındaki yolda durdurdu. Delikanlının yüzünde garip bir hınç vardı.

“Bay Rearden,” dedi. “Size söylemek istedim. Rearden Metal’den, çelikten ya da pik demirden kotanın on katı dökerseniz, ülkenin her yanına, canınızın istediğine kaçak satsanız... Yani size işinize bakın demek istiyorum. Ben idare ederim. Defter-

lerle oynarım, sahte raporlar yazarım, yalancı şahitler bulurum, taklit irsaliyeler keserim, her suçu işlerim... Artık kaygılanacak bir şeyiniz yok. Hiç sorun çıkmayacak.”

Rearden gülümseyerek, “Böyle bir şey yapmayı neden isteye-
sin ki?” diye sordu fakat çocuğun cevabındaki ciddiyeti duyunca
gülümsemesi yok oldu.

“Çünkü bir kerelik olsun ahlaklı bir şey yapmak istiyorum.”

Rearden, “Ahlaklı davranmanın yolu bu değil,” diye başlaya-
cak oldu ama yolun gerçekten de bu olduğunu anlayınca hemen
sustu. Geriye bir tek bu yol kalmıştı. Delikanlının bu büyük keşfe
ulaşabilmek için kimbilir nasıl yozlaşmış entelektüel yollardan
geçtiğini düşündü.

Çocuk utanmış gibi, “Herhalde seçilecek kelime o değildi,”
dedi. “Biliyorum, ağır ve eski moda bir kelime. Ben onu demek
istemedim. Demeye çalıştığım...” Derken gırtlığından inanılmaz
bir öfkeyle bir çaresizlik çığlığı yükseldi. “Bay Rearden, bunu
yapmaya hakları yok!”

“Neyi yapmaya?”

“Rearden Metal’i sizden almaya.”

Rearden gülümsedi, içinde kabaran çaresiz bir acıma duy-
gusuyla, “Unut bunları,” dedi. “Hak diye bir şey yok.”

“Olmadığını biliyorum. Ama demek istediğim... demek is-
tediğim, bunu yapamazlar.”

“Neden?” Rearden gülümsemesini saklayamıyordu.

“Bay Rearden, Armağan Sertifikası’nı imzalamayın! İlke
olarak imzalamayın.”

“İmzalamayacağım. Ama ilke de yok.”

“Olmadığını biliyorum.” Çalışkan öğrenci dürüstlüğüyle,
ezberlemiş gibi, büyük bir samimiyet içinde anlatıyordu genç
adam. “Her şeyin izafî olduğunu, hiç kimsenin hiçbir şey bile-
meyeceğini, mantığın bir hayal olduğunu, gerçek diye bir şeyin
olmadığını biliyorum. Ama ben yalnızca Rearden Metal’den söz
ediyorum. İmzalamayın Bay Rearden. Ahlak ister olsun ister ol-

masın, ilkeler ister olsun ister olmasın, asla imzalamayın. Çünkü bu doğru değil!”

Başka hiç kimse, Rearden’ın yanında yönerge sözcüğünü ağzına almıyordu. Sessizlik, fabrikanın yeni bir özelliği haline gelmişti. Rearden atölyelere girdiğinde, işçiler onunla konuşmuyordu. Birbirleriyle de konuşmadıklarını fark ediyordu Rearden. Personel ofisine hiçbir resmî istifa dilekçesi ulaşmamıştı. Ama iki üç günde bir, birkaç adam gelmiyor, bir daha da görünmüyordu. Evlerinden arandıklarında evin boşaltıldığı, ailenin çekip gittiği anlaşılıyordu. Yönergenin talimatına rağmen personel ofisi bu kaçakları bildirmiyordu. Beri yandan, Rearden işçiler arasında hiç tanımadığı yüzler görmeye başlamıştı. Bunlar uzun süre işsiz kalmanın getirdiği çökük yüzlerdi. Diğer işçilerin onları, ayrılanların adlarıyla çağırıldığını duyuyordu. Ama hiç soru sormuyordu.

Ülkenin her yanında bir sessizlik hâkimdi. Kaç sanayicinin 1 ve 2 Mayıs’ta emekli olup ortadan kaybolduğunu, fabrikasını el konsun diye öylece bıraktığını Rearden bilmiyordu. Kendi müşterileri arasında böyle on tane sayabilirdi. Aralarında Chicago’daki McNeil Vagon Döküm’den McNeil da vardı. Rearden’ın diğerlerini öğrenmesine imkân yoktu. Gazetelerde hiçbir haber yayınlanmıyordu. Baş sayfalar nedense ilkbahar selleriyle, trafik kazalarıyla, okul piknikleriyle, evliliklerde altın yıldönümleriyle dolmuştu.

Evinde de sessizlik vardı. Lillian nisan ortasında tatil için Florida’ya gitmişti. Bu Rearden’ı şaşırtmış, ona izah edilemez bir kapris gibi görünmüştü. Evlendiklerinden beri Lillian ilk defa tek başına yolculuğa çıkıyordu. Philip yüzünde bir panik ifadesiyle dolaşüyor, Rearden’dan kaçınıyordu. Annesi de Rearden’a sitemli bir şaşkınlıkla bakmaya başlamıştı. Hiçbir şey söylemiyor ama ikide bir Rearden’ın karşısında hıçkırıklara gömülüyor, tavrından da sanki yaklaşan her türlü felakette en önemli şey onun kendi gözyaşlarıymış gibi bir hava seziliyordu.

15 Mayıs sabahı Rearden, fabrikadaki ofisinde oturmuş mavi gökyüzüne yükselen dumanların renklerine bakıyordu. Ara sıra

püsküren saydam dumanlardı bunlar. Gözle görülmüyorlardı ama arkalarında kalan binaların çizgileri titrer gibi oluyordu. Çizgi çizgi kırmızı dumanlar, sütunlar halinde sarı dumanlar, hafif, uçuşur gibi çıkan mavi dumanlar, bir de çok yoğun, kıvrım kıvrım yükselen, yaz güneşi altında sedef pembesi bir renkte görünen dumanlar vardı.

Masasındaki zil çaldı ve Bayan Ives'in sesi, "Dr. Floyd Ferris sizinle randevusuz görüşmek istiyor Bay Rearden," dedi. Sesi çok resmîydi ama tonundaki sorulmayan soru da belli oluyordu: *Onu dışarı attırayım mı?*

Rearden'in yüzünde hafif bir şaşırma ifadesi belirip yok oldu. Böyle bir elçinin geleceğini tahmin etmemişti. Sakin bir sesle, "İçeri yollayın," dedi.

Dr. Ferris, Rearden'in masasına yaklaşırken gülümsemedi. Rearden'in nasılsa durumu bildiğini, konuğunun gülümsemesi için pek çok neden olduğunu anladığını düşünüyor, bu yüzden bekleneni yapmamayı seçiyordu.

Rearden daha ona yer göstermeden masanın karşısındaki koltuğa oturdu, elindeki evrak çantasını dizlerinin üzerine koydu. Konuşmaya gerek yokmuş gibi davranıyordu. Bu ofiste bulunması zaten her şeyi anlatıyordu.

Rearden oturduğu yerden onu sabırlı bir sessizlik içinde seyrediyordu.

Dr. Ferris müşteriye özel nezaket gösteren bir satıcı havasında, "Armağan Sertifikası'nın imzalanma süresi bu gece yarısı dolduğuna göre buraya imzanızı almaya geldim Bay Rearden," dedi.

Sonra sustu. Formüle göre bu noktada bir cevap gelmesi gerektiğine inandığını belli etti.

Rearden, "Devam edin," dedi. "Dinliyorum."

"Evet, herhalde açıklasam iyi olur. İmzanızı günün erken saatinde almak istiyoruz ki ulusal haber yayınlarında duyurabilelim. Armağan programı gerçi iyi gidiyor ama hâlâ birkaç inatçı kişinin imzalaması bekleniyor. Küçük sanayi onlar. Patentlerinin

pek bir değeri yok. Ama onların öyle başıboş kalmasına prensip olarak izin verilemez tabii. Anlıyorsunuzdur. Onların da sizi takip etmek üzere beklediklerini sanıyoruz. Ne yapacağınızı izleyen çok kişi var Bay Rearden. Sandığınızdan da fazla. Böyle olunca da sizin imzaladığınıza dair haber her türlü direnme umudunu kırarak, gece yarısı geldiğinde son imzalar da gelmiş olacak, program vaktinde tamamlanacaktır.”

Dr. Ferris’in kafasında Rearden’ın teslim olmasıyla ilgili en ufak bir kuşku kalmış olsa, böyle bir konuşma yapmayacağını Rearden biliyordu.

“Devam edin,” dedi aynı dengeli sesle. “Henüz bitirmediniz.”

“Duruşmanızda da ortaya koyduğunuz gibi, bu değerleri kurbanların gönüllü rızasıyla almamızın ne kadar önemli olduğunu biliyorsunuz.” Dr. Ferris evrak çantasını açtı. “İşte Armağan Sertifikası Bay Rearden. Biz formu doldurduk. Siz yalnız altına imzanızı atın yeter.”

Rearden’in önüne koyduğu kâğıt, küçük bir üniversite diplomasına benziyordu. Üzerindeki metin gotik harflerle yazılmış, boşluklara kelimeler daktiloyla doldurulmuştu. Bu şeyin üzerinde, Henry Rearden’in bu belgeyle, “Rearden Metal” diye bilinen metal alaşımıyla ilgili tüm hakları ulusa devrettiği, bundan böyle alaşımı her isteyenim imal edebileceği, metalin halkın temsilcileri tarafından tespit edilen yeni adının da “Mucize Metal” olacağı yazılıydı. Rearden kâğıda bakarken, metnin flu bir Hürriyet Heykeli resmi taşıyan fon üzerine basılmasının, bilerek alay etmek mi, yoksa kurbanların zekâsını azımsamak mı olduğunu tam olarak anlayamadı.

Bakışları Dr. Ferris’in yüzüne yöneldi. “Eğer bana karşı kullanabilecek olağanüstü bir kozunuz olmasa kalkıp buraya gelmezsiniz,” dedi. “Nedir?”

Dr. Ferris, “Elbette,” diye karşılık verdi. “Bunu anlamanızı zaten bekliyordum. İşte o nedenle de uzun açıklamalara gerek

kalmıyor.” Evrak çantasını tekrar açtı. “Kozumu görmek ister misiniz? Birkaç örnek getirdim.”

Sihirbazın iskambillerle yaptığı numaraları hatırlatan bir hareketle, Rearden’ın önüne bir dizi parlak fotoğraf yaydı. Bunlar otel ve otopark kayıtlarıydı. Rearden’ın el yazısıyla, Bay ve Bayan J. Smith adı okunuyordu.

Dr. Ferris yumuşak sesle, “Biliyorsunuz elbette,” dedi. “Ama belki bizim bilip bilmediğimizi bilmek istersiniz. Bayan J. Smith’in aslında Bayan Dagny Taggart olduğunu yani.”

Rearden’ın yüzünde gözlemleyecek hiçbir şey bulamadı. Rearden hiç kıpırdamamış, fotoğrafların üzerine eğilmemiş, oturduğu yerden resimlere dikkatli bakışlarla bakmış, sanki uzaktan bakınca orada bilmediği bir şey keşfedecekmiş gibi davranmıştı.

Dr. Ferris, “Elimizde çok fazla başka kanıt da var,” dedi ve yakut bir pendantsifle ilgili kuyumcu faturasını masaya fırlattı. “Apartman kapıcısının ve gece görevlilerinin yeminli ifadelerini görmek istemezsiniz. O ifadelerde zaten sizin bilmediğiniz bir şey yok. Yalnızca iki yıldır New York’ta gecelerinizi nerede geçirdiğinizi bilen tanıkların sayısı şaşırtıcı olabilir. O insanları fazla suçlamamalısınız. Bizim çağımız gibi çağlarda, insanlar söylemek istedikleri şeyleri söylemekten korkmaya başlar. Soru sorulduğunda da söylememek istedikleri şeylerle ilgili olarak sessiz kalmaktan korkarlar. Beklenen şeylerdir bunlar. Ama bize ilk ipucunu kimin verdiğini bilmek belki sizi şaşırtabilir.”

“Biliyorum,” dedi Rearden. Sesinde tepki yoktu. Florida gezisi artık artık onun için açıklanamaz bir şey olmaktan çıkıyordu.

Dr. Ferris, “Benim kozumda size şahsen zarar verecek hiçbir şey yok,” dedi. “Kişisel zarar verme biçimlerinin sizi teslim olmaya ikna etmeyeceğini biliyorduk. Bu nedenle, samimiyetle söyleyeyim, bu size hiçbir zarar vermeyecek. Yalnızca Bayan Taggart’a zarar verecek.”

Rearden artık dosdoğru ona bakıyordu ama Dr. Ferris, karşındaki sakın, kapalı yüzün neden giderek uzaklaşıyormuş gibi göründüğünü anlayamadı.

“Bu maceranız Bertram Scudder gibi çamur atma uzmanları tarafından ülkenin bir ucundan diğer ucuna kadar herkese yayılsa, sizin ününüze fiilen hiçbir zarar vermeyecektir. Belki en muhafazakâr salonlarda birkaç meraklı bakış, havaya kalkan birkaç kaş olur. Ondan da kolay kurtulursunuz. Bu tür maceralar erkeklerden zaten beklenir. Hatta ününüze olumlu katkıda bile bulunur. Kadınlar arasında size romantik bir hava kazandırır, erkekler arasında da bir tür saygınlık getirir çünkü bu olağandışı fetih herkesi kışkıracaktır. Ama Bayan Taggart’ın lekesiz adına, skandalların üzerinde olan saygınlığına, erkeksi bir işte çalışan kadın olarak konumuna ne etki yapar, karşılaştığı insanların gözlerinde o ne görür, iş ilişkisi olan erkeklerden ne duyar... Bunları sizin hayalinize bırakıyorum. Ve de düşüncenize.”

Rearden yalnızca büyük bir sükûnet ve büyük bir netlik hissediyordu. Sanki sert bir ses ona, vakit geldi, diyordu. Sahne aydınlandı. Şimdi bak. O ışığın içinde çırılçıplak durmuş gibi, sessizce, ciddiyetle, her korkudan, acıdan, umuttan arınmış durumda bakıyordu. Bilme isteğinden başka hiçbir şey kalmamıştı içinde.

Dr. Ferris onun ağır ağır konuştuğunu duydu, söylediklerine elinde olmadan şaşırdı. Sanki Rearden bunları dinleyicisine söylemiyordu. “Ama tüm hesaplarınız Bayan Taggart’ın namuslu bir kadın olmasına, iddia edeceğiniz gibi bir sürtük olmamasına dayanıyor.”

“Evet, tabii,” dedi Dr. Ferris.

“Bu ilişkinin bana, sıradan bir maceradan daha fazla şey ifade etmesine dayanıyor.”

“Elbette.”

“Eğer o ve ben gerçekten sizin suçlamalarınızda duyuracağınız gibi iğrenç tipler olsaydık o zaman kozunuz işlemezdi.”

“Hayır, işlemezdi.”

“İlişkımız sizin ilan edeceğiniz gibi bir ahlaksızlık olsaydı bize hiçbir zarar veremezsiniz.”

“Hayır.”

“Gücünüz bizi etkilemezdi.”

“Aslında öyle.”

Rearden gerçekten de bunları Dr. Ferris’e söylemiyordu. Karşısında kuşaklardan, yüzyıllar ötesinden gelen erkek yüzlerini sıralanmış halde görür gibiydi. Platon’dan başlayıp geliyor, sonunda görünüşü jigoloya, ruhu da kabadayıya benzeyen bir profesörle noktalanıyorlardı.

Dr. Ferris, “Bir zamanlar aramıza katılma şansı sunmuştum size,” dedi. “Reddettiniz. Şimdi de sonuçlarını görüyorsunuz. Sizin zekânıza sahip biri, dürüst oynamakla kazanacağını nasıl düşünebildi, anlayamıyorum.”

Rearden yine aynı mesafeli sesle, söz ettiği kendisi değilmiş gibi konuştu. “Ama size katılsaydım bile Orren Boyle’dan neyi yağmalayabilirdim ki?”

“Ah, dünyada kamulaştırılacak enayiler her zaman bulunur.”

“Bayan Taggart gibi mi? Ken Danagger gibi mi? Ellis Wyatt gibi mi? Benim gibi mi?”

“Pratik davranmayı reddeden herkes gibi.”

“Yani dünyada yaşamak pratik bir şey değil, öyle mi?”

Dr. Ferris’in cevap verip vermediğini bilemedi. Artık dinlemiyordu. Hayalinde Orren Boyle’un sarkık yüzündeki domuz gözlerine benzeyen minik gözlerini, Bay Mowen’in koca suratındaki kaçamak bakışlı gözlerini görüyordu. Kopuk hareketler yapıyorlardı. Rearden’in metalini üretmeye çalışıyorlardı. Rearden Çelik’in deney laboratuvarlarında on yıl ter döken adanmış insanların karşılaştıkları durumları hiç bilmeden, hiçbir kapasiteye sahip olmadan ona “Mucize Metal” demeleri çok uygundu. Onların gözünde, mucizeden başka bir şey olamazdı ki o metal. Bilinmeyen ürünüydü çünkü. Bilinemez bir sebeple oluşmuştu, doğadaki her şey gibi. Açıklanamazdı. Ancak el konabilirdi. Bir

taşa, bir ota el konduğu gibi. “Bir avuç insan daha iyi ürünleri ve metotları elinde tutarken kalabalıkların o maldan yoksun kalmasına izin mi vereceğiz?”

Rearden yüzyılların gerisine uzanan sıralanmış adamlara sessizce şunları söylüyordu: Eğer hayatımın aklıma ve çabama bağlı olduğunu bilmesem, hayatımı desteklemek ve genişletmek için en mükemmel çabalarımı ve tam kapasitemi kullanmayı yüce ahlaki kuralım haline getirmemiş olsam, bende de yağmalayacak bir şey bulamazdınız. Benden alacağınız hiçbir şeyle kendi varlığınıza destekleyemezsiniz. Beni incitmek için kullandığınız şey benim günahlarım değil sevaplarımdır. Bunların iyi niteliklerim olduğunu bilerek kullanıyorsunuz çünkü hayatlarınız bunlara bağlı. İhtiyacınız var. Niyetiniz benim başarılarımı yok etmek değil ele geçirmek.

Bilim jigolosunun sesini hatırladı birdenbire. O ses ona bir şeyler söylüyordu: “Biz güç peşindeyiz ve bu konuda ciddiyiz. Sizler küçük oynadınız, biz asıl numaraları biliyoruz.”

Rearden jigolonun atalarının ruhuna, *biz güç peşinde değildik, dedi. Kınadığımız değerlere göre yaşamıyorduk. Üretme yeteneğini bir değer olarak görüyorduk. Değerinin derecesini, o kişinin ödülü olarak görüyorduk. Kötü saydığımız şeylerden hiç avantaj sağlamıyorduk. Bankalarımızı işletmek için banka soyguncularına ihtiyaç duymadığımız gibi, evlerimize bakmak için hırsızlara, hayatlarımızı korumak için katillere de ihtiyaç duymuyorduk. Ama siz, insan yeteneğinin ürünlerine ihtiyaç duyuyorsunuz... Buna rağmen üretici yeteneği bencil bir kötülük olarak görüyor, kişinin üreticilik derecesini onun zararının ölçüsü haline getiriyorsunuz. Biz iyi saydığımız şeylerle yaşıyor, kötü saydığımız şeyleri cezalandırıyorduk. Siz kötü ilan ettiğiniz şeylerle yaşıyor ve iyi olduğunu bildiğiniz şeyleri cezalandırıyorsunuz.*

Lillian'ın ona uygulamak istediği cezanın formülünü hatırladı. İnanılamayacak kadar canavarca saydığı formülü. Şimdi onu tam uygulama halinde görüyordu. Bir düşünce sistemi olarak. Bir hayat biçimi olarak. Dünya çapında. İşte karşısındaydı. Etkili

olabilmek için yakıt olarak kurbanın kendi rızasına ihtiyaç duyan ceza. Rearden Metal'i var etmiş olması, şimdi kamulaştırılmasına sebep olarak kullanılıyordu. Dagny'nin onuru ve birbirlerine olan duygularının derinliği, bir şantaj aracı olarak kullanılıyordu. Yozlaşmışlar ve namussuzlar ise bu tür bir şantajdan bağışık durumdaydı. Avrupa'nın halk devletlerinde de milyonlarca insan, yaşama istekleri yüzünden boyunduruk altındaydı. Enerjileri zoraki işçilikle sömürülüyor, efendilerini besleme yetenekleri kullanılıyor, bir rehine sistemi işliyor, onların çocuklarına, eşlerine, arkadaşlarına duydukları sevgi kullanılıyordu. Sevgi, yetenek ve zevk, tehditlerin yeşerdiği toprak oluyor, yem olarak kullanılıyor, sevgiler korkulara bağlanıyor, yetenek cezaya, ihtiras gasba, şantaj yasaya dönüşüyor, çalışmanın ödülü zevk aramak değil, acıdan kurtulmak oluyordu, insanlar hayat gücünün esiriydi, yaşamakta ne tür bir zevk bulabiliyorlarsa o da bu esaretin aracıydı. Dünyanın kabullendiği düzen buydu, düzenin anahtarı da belliydi. İnsanın var olma sevgisi, bir işkence devresine bağlanmıştı. Sunacak hiçbir şeyi olmayan adamın, korkacak hiçbir şeyi de yoktu. Hayatı mümkün kılan, ona anlam katan değerler, yıkım araçları haline gelmişti. İnsanın elinden gelenin en iyisi, aynı zamanda bir acı aracıydı. İnsanın bu dünyadaki hayatı artık pratik olmayan bir şey haline gelmişti.

Unutamadığı bir adamın sesini duyuyordu. "Sizinki yaşamın yasasıydı. Onları nede?"

Dünya neden kabul etti bunu, diye düşündü. Kurbanlar nasıl olmuş da yaşamalarının suç olduğuna hüküm veren, onları bu yüzden suçlayan bir düzene onay vermişti? Ve aldığı işsel darbenin şiddeti, karşısında apansız beliren görüntüye bakarken vücudunun katıksız sükûneti haline dönüştü: Kendisi de yapmamış mıydı aynı şeyi? Kendini suçlama, lanetleme düzenine o da onay vermemiş miydi? Dagny, diye düşündü. Ve birbirlerine olan duygularının derinliği, ahlaksızların bağışık olduğu şantaj... Kendisi de bir zamanlar ahlaksızlık dememiş miydi yaşadıklarına? Bu yoz in-

sanların ona uluorta yöneltmeyi planladığı hakaretleri, Dagny'nin yüzüne ilk haykıran kendisi değil miydi? Ömründe bulduğu en yüce mutluluğu bir suçluluk olarak kabullenmemiş miydi?

Unutmadığı ses, “Bir metal alaşımına yüzde bir kirliliğin bile girmesine izin vermeyen siz...” diyordu. “...ahlaki kurallarınıza nelerin karışmasına izin verdiniz?”

O sırada Dr. Ferris'in sesini duydu. “Evet Bay Rearden, şimdi anlıyor musunuz beni? Metali alıyor muyuz, yoksa Bayan Dagny Taggart'ın yatak odasını halka açık bir şova mı dönüştürüyoruz?”

Rearden, Dr. Ferris'i görmüyordu. Her bulmacayı çözümüyle birlikte apaçık gösteren spotun parlak ışığı altında, Dagny'yle ilk karşılaştığı günü görüyordu.

Dagny'nin Taggart Transcontinental başkan yardımcısı olmasından birkaç ay sonraydı. Zaten bir süredir demiryolunu Jim Taggart'ın kız kardeşinin işlettiğine ilişkin dedikodular duyuyordu. O yaz Taggart'ın gecikmelerinden, yeni bir hat için ısmarladığı raylarla ilgili kararın durmadan değişmesinden, siparişin bir verilip bir geri çekilmesinden usandığında birisi ona, Taggart Transcontinental'dan mantıklı bir davranış umuyorsa Jim'in kız kardeşiyle konuşmasını önermişti. Rearden da hemen telefon açıp randevu istemiş, aynı gün öğleden sonra görüşmekte ısrar etmişti. Sekreter ona Bayan Taggart'ın o gün yeni hattın şantiyesinde olacağını, New York ile Philadelphia arasındaki Milford istasyonuna gideceğini, isterse onu orada görmekten memnun olacağını söylemişti. Rearden o randevuya giderken biraz kızgındı. O güne kadar tanıdığı iş kadınlarından pek hoşlanmamıştı. Demiryolları, kadınların uğraşabileceği bir iş dalı değildi. Bu yüzden karşısında, olmayan yeteneğinin yerine adını ve cinsiyetini kullanan şımarık bir mirasyedi bekliyordu. Kaşlarını almış, süslenip püslenmiş bir kadın. Büyük mağazaların kadın yöneticileri gibi.

Milford platformuna sığmayan upuzun trenin son vagonundan yere inmişti. Karşısında yığılı malzemeler, yan hatlar, yük vagonları,

vinçler, buharlı kepçeler vardı. Bu yığınların arasından istasyon binasına doğru yürümeye koyulmuştu. Sonra birden durmuştu.

Açık vagona yüklenmiş birkaç makinenin tepesinde, bir kızın ayakta durduğunu görmüştü. Aşağıya, açılmış çukura bakıyordu. Başı dimdikti, saçları rüzgârda uçuyordu. Gri tayyörü, güneş altında ince vücudunu saran metal bir astar gibiydi. Duruşunda katıksız bir özgüvenin hafıflığı ve bir doğallık vardı. Dikkatli, hedefe yönelmiş bakışlarıyla çalışmaları izliyordu. Kendi işlevinden zevk alan ustalığın bakışıydı bu. Burası onundu sanki. Bu an onundu, bu dünya onundu. Zevk almak onun doğal hali gibiydi. Yüzü aktif, canlı bir zekânın yaşayan ifadesiydi. Bir genç kız yüzünde bir kadının ağzı. Vücudunun farkında değil gibiydi. Onu yalnızca amacına ulaşmak için kullanabileceği bir araç olarak görüyordu.

Rearden daha bir dakika önce kendine, bir kadının nasıl olması gerektiğine dair kafasında bir imaj olup olmadığını sormuştu. Neredeyse, yok, diye cevap vermek üzereydi. Ama onu görünce, aradığı imajın bu olduğunu, yıllardan beri hep bu olduğunu anlamıştı. Ona bir kadına bakar gibi bakmıyordu. Nerede olduğunu, buraya niçin geldiğini unutmuştu, içinde çocuksu bir neşe vardı. Beklenmedik, keşfedilmedik bir şeyin neşesiydi bu. Gerçekten beğendiği bir şeye ne kadar az rastladığını düşündü. Tümüyle ve kabullenerek beğendiği. Ona belli belirsiz bir gülümsemeyle bakıyordu. Bir heykele ya da bir manzaraya bakar gibi. İçindeki duygu katıksız bir zevkti. Ömründe tattığı en saf estetik zevk!

Bir makasçı geçiyordu oradan. Rearden parmağıyla gösterek, “Bu kim?” diye sormuştu adama.

Adam yürüyüşünü sürdürerek, “Dagny Taggart,” diye cevap vermişti.

Rearden bu kelimeler boğazına takılmış gibi hissetti. Bir akım başlamış, bir an soluğunu kesmiş, sonra yavaşça vücudundan aşağıya kaymış, ağırlık duygusunu yok etmiş, geriye bir tek olanak bırakmıştı. Umulmadık bir netlikle, nerede olduğunu, bu kadının kim olduğunu, bunların ne anlama geldiğini biliyordu. Ama bun-

ların hepsi bir dış halkaya doğru itilmiş, ortayı boş bırakan bir basınç oluşturmıştı. Bir tek gerçek vardı: bu kadına sahip olma isteği. Burada. Şimdi. Güneşin altında, o makinelerin tepesinde. Aralarında tek kelime konuşulmaksızın. Karşılaşmalarının ilk hareketi olarak. Çünkü o hareket her şeyi ifade etmeye yeterdi ve onlar da bunu uzun zamandan beri hak etmişti.

Sonra Dagny durduğu yerde başını çevirdi. Hareketinin ağırlığında gözleri Rearden'a doğru kaydı, orada durdu. Rearden, Dagny'nin de onun bakışlarındaki anlamı görebildiğinden emindi. O yüzden bakışlarını ayırmıyordu ama durumun adını koymamıştı. Sonra gözler kaymayı sürdürdü, Dagny Taggart yanındaki bir adama bir şeyler söyledi, adam not aldı.

Rearden'ın dikkatini iki şey aynı anda çekti: Normale dönmüştü ve yıkıcı bir suçluluk duygusunun altında kalmıştı. Hiçbir erkeğin tam anlamıyla hissettikten sonra kurtulamayacağı bir şeye, bir anlığına fena halde yaklaştığını fark etti: Kendine yönelik bir nefret duygusu. Bu durum gerçekten de çok korkunçtu çünkü benliğinin bir bölümü bunu kabullenmeyi reddediyor, bu yüzden suçluluk duygusu daha da artıyordu. Bir kelime dizisi söz konusu değildi burada. Bir anda varılan bir yargı söz konusuydu. Bir duygu. İşte senin yapın bu, yozluğun bu, diyordu o yargı ona. Hiç üstesinden gelemediği o utanç verici arzu, ömründe gördüğü en büyük güzelliğin karşısında başkaldırmıştı. Mümkün olduğunu bilmediği bir şiddetle gelmişti. Şimdi ona kalan tek özgürlük, onu saklamak ve kendinden tiksинmekti. Bu kadın sağ oldukça bu duygudan asla kurtulamayacaktı.

Orada o duygular içinde ne kadar durduğunun farkında değildi. Tek yapabildiği, bu kadının bunu asla bilmemesi gerektiğine karar vermektir.

Dagny Taggart'ın yere inmesini, not alan adamın uzaklaşmasını bekledi, sonra yaklaştı.

“Bayan Taggart? Ben Henry Rearden.”

“Ya!” Ufacık bir sessizlik oldu, sonra doğal bir ses, “Nasılsınız Bay Rearden?” dedi.

Kendine itiraf etmese de o ufacık sessizliğin kendi duygularına benzer duygulardan kaynaklandığını sezmişti. Beğendiği bir yüzün, hayranlık duyabileceği birine ait olması onu da sevindirmişti. Rearden onunla iş konuşmaya başladığında tavrı erkek müşterilerle konuşurken olduğundan çok daha haşındı.

Şimdi o makinelerin tepesinde duran kızın hayaline ve masasında yatan Armağan Sertifikası’na bakarken her ikisinin aynı duygu içinde birleştiğini görür gibi oluyordu. İkisinin arasında, yaşadığı tüm günler, tüm kuşkular birleşiyor, bir patlamanın ışığında tek bir görüntü oluşturuyordu. Orada tüm sorularının cevabını görebildi.

Suçlu mu, dedi kendi kendine. Aklıma gelmeyecek kadar suçlu. O gün düşünebildiğimden çok daha fazla. En iyiyi lanetleme suçuydu işlediği. Zihnim ile vücudumun tek bir bütün olmasını lanetledim, dedi kendi kendine. Vücudumu, zihnimdeki değerlere uygun davrandığı için suçladım. Neşenin aslında varoluşun çekirdeği ve her canlı varlığın itici gücü olduğu gerçeğini reddettim. Neşenin, vücudun bir ihtiyacı olduğu kadar ruhun da nihai hedefi olduğunu, vücudumun bir kas yığını değil, beden ve zihin birliğine ulaşmam için bana üstün bir keyif deneyimi sunacak bir araç olduğunu göremedim. Utanç verici bulup lanetlediğim bu kapasite, türlü yosmalar karşısında beni kayıtsız bırakırken bir kadının büyüklüğü karşısında bana arzu verdi. Bir zamanlar ayıp bulduğum ve kınadığım o arzu, yalnız onun vücudunu görmekten değil, o güzel vücudun, karşımdaki ruhu ifade ettiğini bilmekten geliyordu. İstedğim şey onun vücudu değil kişiliğiydi. Gri tayyörlü kıza sahip olmak değil, demiryolunu yöneten kadına sahip olmak istiyordum.

Ama vücudumun, duygularımı ifade edebilme kapasitesini kınadım, ona sunabileceğim en yüce şeyi, bir hakaret sayıp lanetledim. Tıpkı aklımın ürününü Rearden Metal’e dönüştürmemi

lanetledikleri gibi. Maddeyi kendi ihtiyaçlarımı karşılayacak biçimde değiştirme yeteneğimi kınadıkları gibi. Onların yasalarını kabul ettim ve bunlara inandım. Bana öğrettikleri gibi davrandım. İnsan ruhunun değerlerinin iktidarsız bir özlem olarak kalması gerektiğine, eylemle ifade edilmemesi, gerçeğe dönüştürülmemesi gerektiğine inandım. Bedenin yaşadığı hayatın sefalet ve mutsuzluk içinde, akıl dışı, küçük düşürücü bir performans olarak yaşanması gerektiğini düşündüm, bundan zevk almaya çalışanların aşağılık bir hayvan sayılacağını kabullendim.

Gerçi onların yasasını ihlal ettim ama bana kurdukları tuzağa düşmüş oldum. İhlal edilmek için kurulmuş bir düzenin tuzağı. İsyanımdan hiçbir zaman gurur duyamadım. Onu bir suç saydım. Onları lanetleyecek yerde kendimi lanetledim. Onların yasasına değil, varoluşa lanet okudum. Mutluluğumu utanç verici bir sır gibi sakladım. Oysa onu apaçık yaşamam gerekirdi. Hakkımız vardı buna. Ya da onu eşim yapmam gerekirdi. Gerçekte öyleydi zaten. Ama ben mutluluğu kötü diye damgaladım, ona da bunu bir utanç olarak çekttirdim. Onlar şimdi ona ne yapmak istiyorlarsa önce ben yaptım. Bunu ben mümkün kıldım.

Üstelik bunu, dünyada tanıdığım en nefret edilecek kadına acıma adına yaptım. Bu onların yasasıydı, ben de kabul ettim. Bir insanın diğerine bir görev borçlu olduğuna, karşılığında hiçbir şey almadan o görevi yerine getirmesi gerektiğine inandım. Bana hiçbir şey vermeyen, uğrunda yaşadığım her şeye ihanet eden, benim mutluluğum pahasına kendi mutluluğunu isteyen bir kadını sevmenin kendi görevim olduğunu sandım. Hayatın statik bir armağan olduğunu, bir kere verildikten sonra artık hak edilmesi gerektiğini düşündüm. Nasıl servetin de statik bir varlık olduğunu, bir kere el konulunca artık çaba göstermeden sahip olunabileceğini sanıyorlarsa işte öyle. Sevginin bir bağış olduğunu, onu hak etmek, kazanmak gerektiğini sandım. Onlar kazanmadıkları serveti nasıl istiyorlarsa, tıpkı öyle. Kendi ihtiyaçlarının benim enerjimi kullanabileceğine inandıkları gibi,

ben de karımın mutsuzluğunun benim hayatımı yönetebileceğini sandım. Adalet uğruna değil, acıma uğruna ömrümün on yılını kendime işkence ederek geçirdim. Acıma duygusunu kendi vicdanımdan üstün tuttum. İşte benim suçluluğumun esası bu. Karıma, *benim her türlü standardıma göre evliliğimizi sürdürmek bir sahteliktir ama benim standartlarım seninkilerle eş değil; ben seninkileri anlamıyorum, hiçbir zaman anlamadım ama onları kabul edeceğim*, dediğim zaman işledim ben asıl suç.

İşte burada, masamın üzerinde yatıyor. Anlamadan kabul ettiğim standartlar da onun bana duyduğu sevgi de... Hiç inanmadığım, ama korumaya çalıştığım o sevgi de burada. Kazanamamanın nihai ürünü burada. Acıyı çeken yalnızca ben olduğum sürece haksızlık etmek kabul edilebilir, sanmıştım. Oysa haksızlığı hiçbir şey doğru gösteremez. İşte o iğrenç kötülüğü, kendime ihaneti kabullenmemin cezası burada. Tek kurban kendim olurum sanmıştım. Oysa tanıdığım en soylu kadını da en kötülere feda ettim. İnsan adalete karşı acıma duygusuyla hareket ederse, kötülerin hatırı için iyileri cezalandırmış sayılır. İnsan suçluları ıstıraptan kurtarınca masumlara acı çektirmeye başlar. Adaletten kurtuluş yoktur. Evrende hiçbir şey hak edilmeden, bedeli ödenmeden elde edilemez. Ne maddi ne de manevi olarak. O bedeli suçlular ödemezse o zaman masumlar ödemeye başlar.

Beni yenen, o küçük yağmacılar olmadı. Ben kendime yenildim. Silahlarımı elimden onlar almadı. Ben kendi silahlarımı fırlatıp attım. Bu savaş ancak temiz ellerle sürdürülebilir çünkü düşmanın tek gücü, kişinin vicdanındaki yaralar üstünde etkili. Ben de ellerimdeki gücü bir günah, bir leke olarak gören yasayı kabul ettim.

“Metali alıyor muyuz Bay Rearden?”

Rearden'ın gözleri masanın üzerindeki Armağan Sertifikası'ndan, vagondaki makinelerin üzerine tırmanmış kıza döndü. Kendi kendine, o anda gördüğü ışıklı varlığı, zihin yağmacılarına ve basın kabadayılarına teslim edip edemeyeceğini sordu. Masumların ceza çekmesine, bunun sürmesine izin verebilir miydi? Kendi benim-

semesi gereken tutumu onun benimsemesini mi beklemeliydi? Şu anda düşmanın yasasına meydan okuyabilir miydi? Ayıp kendine değil ona giderken, çamur ona değil Dagny'ye atılırken, kendinin değil onun mücadele etmesi gerekirken? Onun varlığını cehenneme çevirebilirken kendisi bunu paylaşamaz duruma düşebilir miydi?

Rearden hareketsiz oturuyor, makinelerin üzerindeki kıza bakıyordu. *Seni seviyorum*, dedi o kıza. Dört yıl önceki o anın anlamı olan bu kelimeleri sessizce söylüyor, kelimelerin vakarlı mutluluğunu hissediyordu... Bu kelimeleri ilk defa şu anda söylemek zorunda olsa bile.

Armağan Sertifikası'na baktı. Dagny, diye düşündü. Bilseydin, bunu yapmama izin vermezdin. Öğrenirsen benden nefret edeceksin. Ama borçlarımı senin ödemene izin veremem. Kusur benimdi, cezasını sana aktaramam. Başka hiçbir şeyim kalmasa bile bu var en azından: Doğruyu görebiliyorum, onların suçundan kurtulmuş durumdayım, artık kendi gözümde suçsuz, dimdik durabilirim, haklı olduğumu biliyorum, ilk defa tam anlamıyla haklıyım. Kendi yaşamın hiç ihanet etmediğim tek emrine sadık kalacağım. Kendi bedelini kendi ödeyen adamım ben.

Seni seviyorum, dedi vagonun üzerindeki kıza. Yaz güneşi sanki kendi alnına değiyordu. Sanki kendisi de apaçık gökyüzünün altında, tıkanıklığı olmayan toprakların üzerinde, kendinden başka hiçbir şeye sahip olmaksızın dimdik duruyordu.

“Evet Bay Rearden, imzalayacak mısınız?” diye tekrarladı Dr. Feris.

Rearden'ın gözleri ona döndü. Ferris'in burada olduğunu unutmuştu. Geçen süre içinde Ferris hep konuşmuş, tartışmış mıydı, yoksa sessizce beklemiş miydi, onun da farkında değildi.

“Ha, o mu?” dedi Rearden.

Kalemi eline aldı ve hiç tereddüt etmeden, milyonerlerin çek imzalaması kadar kolay bir hareketle, Hürriyet Heykeli'nin üzerine kendi imzasını attı, sonra Armağan Sertifikası'nı masanın üzerinden karşıya doğru itti.

7 Beyinlere Moratoryum

Eddie Willers yer altındaki kafeteryada işçiye, “Nerelerdeydin bu kadar zaman?” diye sordu, sonra bir davet, bir özür dileme, bir umutsuzluk itirafı sayılabilecek gülümsemesiyle ekledi. “Yo, biliyorum, haftalardır buradan uzak kalan bendim aslında.” Gülümsemesine bakan, sanki sakat bir çocukmuş da artık yapamaz olduğu bir hareketi yapmaya kalkışmış sanırdı. “Bir ara uğradım aslında buraya, iki hafta kadar önceydi. Ama o gece sen yoktun. Gittin sandım ve çok korktum. Bugünlerde öyle çok insan habersiz ortadan kayboluyor ki! Duyduğuma göre böylelerinden yüzlercesi ülkenin her yanında kol geziyormuş. Polis onları, işlerini terk ettiler diye tutukluyormuş. Kaçak diyorlarmış onlara. Ama sayıları öyle çokmuş, cezaevlerinde onlara verilebilecek yiyecek de öyle kıtmış ki artık kimse aldırımıyormuş. Kaçaklar öylece dolaşıp duruyor, bulabildikleri geçici işleri yapıyor ya da boşta geziyorlarmış. Bugünlerde öyle geçici işi de kim verecek? Kaybettiklerimiz hep en iyi adamlarımız. Firmada yirmi yıl ya da daha uzun süre çalışmış olanlar. İnsanları işlerine zincirle bağlamanın ne gereği vardı? O adamların işi bırakmak gibi bir niyeti hiç yoktu ki! Ama şimdi, en ufak bir anlaşmazlıkta hemen ayrılıyorlar. Günün ya da gecenin herhangi bir saatinde, aletlerini ellerinden bıraktıkları gibi yürüyüp gidiyor, bizi her türlü belayla yüz yüze bırakıyorlar. Eskiden demiryolu onlara ihtiyaç duyduğu anda yataklarından fırlayıp koşa koşa gelen insanlar bunlar. Boş kalan işlere aldığımız sersemeleri de bir görsen. Gerçi bazıları iyi niyetli ama kendi gölgelerinden bile korkuyorlar. Geri kalanlara gelince, var olacağına hiçbir zaman inanmadığım türden itler. Bir kere işe girdiler mi onları bir daha atamayacağımızı biliyorlar. Aldıkları paranın karşılığında çalışmak istemediklerini, zaten baştan beri böyle bir

niyetleri olmadığını hemen belli ediyorlar. Bunlar durumdan memnun olan adamlar. Bugünkü durumdan memnunlar. Bunu da beğenen insanlar olabileceği hiç aklına gelir miydi? Var işte... Biliyor musun, hâlâ tam olarak inanabilmiş değilim. Şu olup bitenler inanılır gibi değil. Ama oluyor işte. Ben hâlâ inanamıyorum. Delilik söz konusu olunca insanın neyin gerçek olduğunu bilemeyeceğini düşünüyorum. Şu anda gerçek olanlar da delice şeyler. Bunu gerçek olarak kabul ettiğimde ben aklımı kaçırmışım demektir, diye düşünüyorum. Ama çalışmayı sürdürüyorum, kendime, burası Taggart Transcontinental, diyorum. Her an onun geri dönmesini bekliyorum. Sanki kapı açılacak ve o... Tanrım, bunu söylememem gerek! ... Ne? Biliyordum mu dedin? Onun gittiğini biliyor muydun? Sır gibi saklıyorlar. Ama sanırım herkes biliyor, yalnızca hiç kimsenin söylememesi gerekiyor. Sağa sola, mazeret izni aldı, diyorlar. Adı hâlâ işletmeden sorumlu başkan yardımcısı olarak geçiyor. Galiba onun istifa edip gittiğini kesin olarak bilen sadece Jim ve ben varız. Sanıyorum Jim, onun işi bıraktığı duyulursa Washington'daki arkadaşlarının, hırslarını ondan çıkaracağından korkuyor, hem de ödü koparcasına korkuyor. Önemli biri ayrıldığı zaman böyle şeylerin halkın morali için çok kötü olduğuna inanılıyor, Jim de kendi ailesinde bir kaçak olduğunun bilinmesini istemiyor... Ama hepsi o kadar da değil. Jim ayrıca hissedarların, elemanların, bizimle iş yapan herkesin Taggart Transcontinental'a olan güveninin tümüyle yok olacağından da korkuyor. Güven! Sanki böyle bir zamanda artık bunun bir önemi yokmuş gibi geliyor, değil mi? Kimsenin yapabileceği bir şey kalmadığına göre! Ama Jim yine de Taggart Transcontinental'ın bir zamanlar temsil ettiği görkemli bir maskeyi korumak gerektiğine inanıyor. Bunun son katresinin de onunla birlikte kaybedildiğini görüyor. Yo, nereye gittiğini bilmiyorlar... Evet, ben biliyorum, ama onlara söylemem. Tek bilen benim... Evet, öğrenmeye çalıştılar tabii. Bildikleri her yolla ağızından laf almaya uğraştılar ama boşuna. Kimseye söylemem... Şimdi onun koltuğunda oturan diplomalı

fok balığını bir görsen. İşletmeden sorumlu yeni başkan yardımcımızı! ... Tabii var. Yani hem var hem yok. Bugünlerde yaptıkları her şey gibi. Aynı anda hem öyle hem böyle. Adı Clifton Locey. Jim'in özel kadrosundan. Pırıl pırıl, genç, kırk yedi yaşında biri, Jim'in de arkadaşı. Sözde Dagny'nin yokluğunda acil işleri yapacak. Ama onun odasında oturuyor, hepimiz de onun yeni işletmeden sorumlu başkan yardımcısı olduğunu biliyoruz. Emirler veriyor. Ama tabii emir verdiğinin fark edilmemesi için her önlemi alıyor. Hiçbir kararın izinin ona kadar sürülmemesi için uğraşıyor bir terslik olursa kimse onu suçlamasın. Çünkü amacı demiryolunu çalıştırmak değil kendi işini korumak. Niyeti trenleri işletmek değil Jim'i memnun etmek. İsterse hareket halinde hiçbir tren kalmasın, yeter ki kendisi Jim'in ve Washington'dakilerin üzerinde iyi bir etki bıraksın. Bay Clifton Locey şu ana kadar iki kişiye komplo kurdu. Biri genç bir adamdı. Üçüncü yardımcı düzeyindeydi. Bay Locey'in hiç vermediği bir emri yerine iletmeyi unuttuğu için kovuldu. İkincisi de marşandiz müdürü... o da Bay Locey'in gerçekten verdiği bir emri yerine getirmişti ama o emri Bay Locey'nin verdiğini kanıtlayamadı. İkisi de Birleştirme Kurulu'nun kararıyla işlerinden resmen atıldı. İşler yolunda gittiği zaman, ki o da hiçbir seferinde yarım saatten uzun sürmüyor, Bay Locey bize hemen, "Eh, artık Bayan Taggart'ın günlerinde değiliz," diye hatırlatıyor. Bir tersliğin en ufak işareti belirirse de hemen beni odasına çağırıyor, bir sürü ilgisiz laf kalabalığının arasında, Bayan Taggart'ın bu tür bir acil durumda ne yaptığını soruyor. Kendi kendime, ne de olsa Taggart Transcontinental, diyorum. Düzinelerce trende binlerce insanın hayatı bizim alacağımız kararlara bağlı. Krizler arası dönemlerde Bay Locey bana olağanüstü kaba davranmak için çaba harcıyor, bunu da bana ihtiyacı olduğunu falan sanmayayım diye yapıyor. Önemsiz konularda ise onun yaptığı her şeyi değiştirme çabası içinde. Ama önemli konularda hiçbir şeyi değiştirmede. Bütün sorun, hangisinin önemli, hangisinin önemsiz olduğunu ayırt edememesi.

Ofise ilk geldiği gün bana, duvarda Nat Taggart'ın fotoğrafının bulunmasının hiç hoş bir şey olmadığını söyledi. Nat Taggart karanlık geçmişe ait biriymiş. Bencil açgözlülük çağının insanıymış. Bugünün modern, ilerici politikalarına uymazmış. 'Kötü etki yapar, insanlar onu benimle özdeşleştirir,' dedi. 'Özdeşleştiremezler,' dedim ama resmi de duvardan aldım... Efendim? Hayır, o bunların hiçbirini duymadı. Gittiğinden beri hiç haberleşmedik onunla. Bir sefer bile. Kendisi öyle demişti... Geçen hafta ben de neredeyse ayrılıyordum. Chick yüzünden. Washington'dan Bay Chick Morrison, o da her kimse, ülkenin her yanında konferanslar vereceği bir seyahate çıkacakmış. Amaç yönergeyi anlatmak ve halkın moralini düzeltmek... Çünkü her yerde işler çığrından çıkmış durumda. Kendisi ve maiyeti için bir özel tren istemiş. Yataklı vagonları, salonu, restoranı, barı falan olan bir tren. Birleştirme Kurulu ona saatte yüz altmış kilometre hızla yolculuk yapma izni vermiş. Nedeni de açıkladıklarına göre bunun kâr amacı gütmeyen bir yolculuk olmasındanmış. Gerçekten de öyle. İnsanlara nutuk çekmek ve onlara, çalışmayanlar için para kazanmak üzere kendilerini parçalamayı sürdürmelerini söylemek için düzenlenmiş bir yolculuk. Bay Chick Morrison trenine dizel lokomotif isteyince kıyamet koptu. Elimizde ona verecek dizel yoktu. Tüm dizellerimiz ya Comet'i ya da ülkenin bir ucundan bir ucuna koşan marşandizleri çekiyordu. Ona verecek bir tane bile yedek yoktu, yalnızca... Eh, onu da Bay Locey'e söyleyecek değildim. Bay Locey kıyameti kopardı, dünya batsa yine de Bay Chick Morrison'ın bu talebini reddedemeyeceğimizi avaz avaz haykırdı. Colorado'da, tünelin ağzında bekleyen yedek dizeli ona hangi budala söyledi, bilemiyorum. Bugünlerde lokomotiflerin ne kadar sık bozulduğunu biliyorsun. Her biri son nefesinde. O tünelde neden yedek bir dizel bekletmek gerektiğini anlıyorsundur. Durumu Bay Locey'ye anlattım, yalvardım, tehdit ettim, Dagny Taggart'ın zamanında en sağlam ilkemizin, Winston istasyonunu asla yedek dizelsiz bırakmamak olduğunu söyledim. O da bana kendisinin

Bayan Taggart olmadığını hatırlattı, sanki bunu unutabilirmişim gibi! O kuralın saçma bir kural olduğunu, bunca yıldır hiçbir şey olmadığına göre Winston istasyonunun da birkaç ay boyunca yedek dizelsiz idare edebileceğini, karşımızda Bay Chick Morrison'ı kızdırmak gibi gerçek ve yakın bir tehlike varken herhalde gelecekteki teorik bir felaket için kaygılanamayacağını söyledi. Böylece dizel de Chick'e takıldı. Colorado Bölümü'ndeki amir istifa etti. Bay Locey de o işe kendi arkadaşlarından birini aldı. Ben de ayrılmak istedim. Bunu o andaki kadar hiç istememiştim. Ama yapamadım...

"Hayır, ondan haber almadım. Gittiğinden beri tek kelime gelmedi. Neden bana durmadan onunla ilgili sorular soruyorsun? Unut onu. Asla dönmeyecek. Ne umduğumu bilmiyorum. Hiçbir şey, herhalde. Günbegün yaşıyorum, ileriye bakmamaya çalışıyorum. Başlangıçta biri çıkar, bizi kurtarır, diye ummuştum. Belki de Hank Rearden. Ama o da teslim oldu. Ona imzalatmak için ne yaptılar bilmiyorum ama çok korkunç bir şey olması gerektiğini biliyorum. Herkes öyle düşünüyor. Ona baskı yapmak için ne bulduklarını herkes merak ediyor... Hayır, hiç bilen yok. Hiçbir açıklama yapmadı, kimseyi de kabul etmiyor... Ama dinle beni, herkesin fısıldaştığı bir şey daha var. Yaklaş biraz lütfen, yüksek sesle konuşmak istemiyorum. Görünüşe göre Orren Boyle bu yönergenin çıkacağını çok önceden biliyormuş, öyle diyorlar. Çünkü Maine eyaletinde, gözden uzak bir yerdeki tesisinde kendi fırınlarını gizli gizli değiştirmiş, Rearden Metal yapabilecek duruma getirmiş. Rearden'ın gasp kâğıdı... yani Armağan Sertifikası imzalandığı anda o da Rearden Metal dökmeye hazırmış. Ama dinle beni, tam işe başlamalarından bir gece önce, Boyle'un adamları fırınları ısıtırken birdenbire bir ses duyulmuş. Bir uçaktan mı, radyodan mı, bir tür hoparlörden mi geldiğini anlayamamışlar. Ses onlara on dakika içinde orayı terk etmelerini emretmiş. Çıkmışlar. Yürümeye başlamışlar, bir daha da duramamışlar çünkü adamın sesi onlara, kendisinin Ragnar

Danneskjöld olduğunu söylüyormuş. Yarım saat içinde Boyle'un fabrikası yerle bir olmuş, taş üstünde taş kalmamış. Bu iş için Deniz Kuvvetleri'nin uzun menzilli topları kullanıldı diyorlar. Atlantik açıklarında bir yerden getirilmiş. Danneskjöld'ün gemisini gören olmamış. İnsanların fısıldayıp durdukları bu işte. Gazetelerde tek kelime yazı çıkmadı. Washington'dakiler, bu haberi panik yaratmak isteyenlerin yaydığını söylüyor. Umarım öyledir... Biliyor musun, ben on beş yaşındayken, insan nasıl olur da haydut olur, diye merak ederdim. Bunun mümkün olabileceğine inanamazdım. Ama şimdi... Ragnar Danneskjöld'ün o fabrikayı yok ettiğine seviniyorum. Tanrı ondan razı olsun, umarım hiç yakalayamazlar! Evet, şimdiki duygularım böyle, insanlar ne kadar daha dayanır sanıyorlar? Gündüzleri benim için daha kolay. Çok işim var, o yüzden düşünmeyebiliyorum. Ama gece olunca mahvoluyorum. Uyuyamaz oldum artık. Saatlerce uyanık yatıyorum. Evet, illa bilmek istiyorsan, aslında onu çok merak ettiğim için! Çok korkuyorum onun adına. Woodstock denilen yer her şeyden uzak, sefil, ıssız bir yer. Av evi de elli kilometre daha içeride. Ormanlar arasında kıvrılıp giden elli kilometrelik bir yolun ucunda. Oralarda yapayalnız... başına neler gelebilir, hiç aklımdan çıkmıyor. Hele şu ara ülkenin her yanında cirit atan serseriler varken. Özellikle Berkshire gibi yoksul kesimlerde! Biliyorum, öyle düşünmemem gerekir. O kendini koruyabilecek biri, eminim. Ama keşke bana bir satır yazsaydı. Keşke ben oraya gidebilseydim. Ama gelme dedi. Ben de ona bekleyeceğimi söyledim. Biliyor musun, iyi ki bu akşam buradasın. Seninle konuşmak, seni burada bulmak bana iyi geliyor. Ötekiler gibi kaybolmayacaksın, değil mi? Ne? Haftaya mı? Yıllık izin mi? Kaç gün? Nasıl oluyor da bir aylığına çıkabiliyorsun izne? Keşke ben de yapabilseydim. Ücretsiz izin alıp bir ay çekip gidebilseydim. Ama beni bırakmazlar. Sahi mi? İmrendim sana. Çok isterdim uzaklaşmayı. Seni gerçekten kıskanıyorum. On iki yıldır her yaz bir aylığına gidiyorsun ha?"

Karanlık bir yoldu ama yeni bir yöne doğru gidiyordu. Rearden az önce fabrikasından çıkmıştı. Evine yürümüyor, Philadelphia kentine doğru gidiyordu. Çok uzun bir yürüyüş olacaktı ama bunu bu akşam mutlaka yapmak istemişti, tıpkı geçen haftanın her akşamı yaptığı gibi. Kırsal alandaki karanlık yol huzur veriyordu ona. Çevrede ağaçların karartısından başka hiçbir şey yoktu. Hareket eden yalnızca kendi bedeni, bir de rüzgârın kıpırdattığı dallardı. Işık olarak yalnızca çalılarda uçuşan ateş böcekleri vardı. Fabrika ile kent arasındaki iki saatlik mesafeyi yürümek onun dinlenme yöntemi idi.

Avukatının eline, altı imzalanmış, üzerine meblağ yazılmamış bir çek tutuşturmuş, boşanmamı sağla, demişti. Kaça olursa olsun, hangi nedene dayanarak olursa olsun ve kaç çıkarsa çıksın. Ne gibi yollara sapacağın, kaç yargıcı satın alacağın ya da karımı tuzağa düşürecek ne gibi komplolar kuracağın umrumda bile değil. Ne istersen yap. Ama nafaka bağlanmayacak, mal mülk paylaşımı da olmayacak. Avukat onun yüzüne, çoktan beri beklediği bir şey sonunda gerçekleşiyormuş gibi hüzünlü ama zeki bakışlarla bakmış, “Peki Hank,” demişti. “Yapılmayacak şey değil. Ama biraz zaman alabilir.”

“Mümkün olduğu kadar çabuk bitir.”

Armağan Sertifikası üzerindeki imzayla ilgili olarak hiç kimse ona soru sormamıştı. Ama fabrikada adamların ona sorgulayıcı ve meraklı bakışlarla baktığını fark etmişti. Sanki vücudunda bir tür fiziksel işkencenin izlerini görmeye çalışıyorlarmış gibi.

Hiçbir şey hissetmiyordu. Yalnızca dengeli, sakın bir alacakaranlık vardı. Erimiş metalin üzerine yayılan cüruf gibi. O cürufun katılaşıp son parıltıyı da yutması gibi. Rearden Metal’i bundan böyle üretecek yağmacıları düşününce içinde hiçbir duygu uyanmıyordu. Zaten o metali kendi elinde tutmak, onu tek üretip satan olmaktan gurur duymak, bir bakıma insanlara saygısının ifadesiydi. Onlarla alışveriş yapmanın şerefli bir iş olduğu inan-

cından kaynaklanıyordu. Şimdi inanç da saygı da arzu da yok olmuştu. İnsanların ne yaptığına, ne sattığına, kendi metalini nereden aldığına, onun kendisine ait olduğunu bilip bilmediğine aldırdığı yoktu. Kent sokaklarında yanından geçip giden insanlar, yalnızca anlamsız biçimlerdi. Karanlığın her türlü insan izini silip götürdüğü, geriye yalnızca ham toprağın, bir zamanlar onun biçimlendirmeyi başardığı ham toprağın kaldığı kırsal yerler ise gerçeğin ta kendisiydi.

Cebinde tabancası vardı. Yollarda devriye gezen polisler öyle tavsiye etmişti. Bugünlerde karanlık bastıktan sonra hiçbir yolun güvenli sayılamayacağını söylemişlerdi. Fabrikadaysa silah gecenin sakın yalnızlığında değil, onu korumakla görevlendirilmiş adamların belinde gerekiyordu. Oradaki adamların yarattığı tehlikeyle ölçüldüğünde, karşısına aç kalmış bir serseri çıksa bile neyini alabilirdi ki?

Çabasız bir hızla yürüyordu. Ona doğal gelen bir hareketti yürümek. Bu benim yalnızlık antrenmanım, diye düşündü. İnsanların varlığını hissetmeden yaşamayı öğrenmek zorundaydı. Hissetmek onun tiksintiden felç olmasına yol açıyordu. Bir zamanlar bomboş ellerle başlayıp bir servet kazanmıştı. Şimdi de bomboş bir ruhla başlayıp hayatını yeniden kurmak zorundaydı.

Kendine bu eğitim için kısa bir süre tanıyacağını düşündü. O sürenin sonunda, elinde kalan tek ölçülmez değeri talep etmeye hakkı olacaktı. Saf ve lekesiz kalmış tek arzusuna ulaşacak, Dagny'ye gidecekti. Kafasında gelişen iki emir vardı. Biri görev, diğeri de tutkulu bir arzuydu. Birincisi, yağmacılara niçin teslim olduğunu onun asla öğrenmemesini sağlamakla ilgiliydi. İkincisi ise daha ilk karşılaşmalarında biliyor olması gereken, ona Ellis Wyatt'ın evindeyken söylemesi gereken sözleri sonunda söylemekti.

Ona klavuzluk etmesi için yaz mevsimine özgü güçlü yıldız ışıklarından başka hiçbir şey yoktu. Ama yolun biraz ilerisindeki kavşağı, taş duvarı ve otoyolu seçebiliyordu. Duvarın koruyacağı hiçbir şey kalmamıştı artık. Yalnızca yaban otları, sarkık bir

söğüt ağacı, ileride de damı delik, yıldızlara bakan bir çiftlik evinin harabesi vardı.

Yürüdü. Bu görünüm bile hâlâ değerli olma gücüne sahip, diye düşünüyordu. En azından insanların bozmadığı geniş bir alan vardı orada.

Birdenbire yolun üzerinde beliren adam herhalde söğüt ağacının arkasından çıkmış olmalıydı. Öyle hızlı ortaya çıkmıştı ki sanki yolun orta yerinden fırlamış gibiydi. Rearden'ın eli hemen cebindeki tabancaya gitti ama sonra durdu. Karşısındaki adamın dimdik duruşundan, yıldızlara karşı gerilmiş omuzlarından, onun haydut olmadığını anlamıştı. Sesini duyunca dilenci olmadığını da anladı.

“Sizinle konuşmak istiyorum Bay Rearden.”

Bu seste, emir vermeye alışkın kişilere özgü bir kesinlik, bir netlik, ayrıca özel bir nezaket vardı.

“Söyleyin,” dedi Rearden. “Yeter ki yardım ya da para isteyen biri çıkmayın.”

Adam kaba giysiler içindeydi ama hepsi pratik ve rahattı. Koyu renk pantolon, koyu renk anorak giymiş, yakasını sıkı sıkı kapatmış, bu durum ince uzun vücudunu daha da vurgulamıştı. Başında lacivert bir şapka vardı. Bu karanlık gecede tek görülebilen elleri, yüzü ve şakaklarından taşan sarı saçlarıydı. Elinde silah yoktu. Sigara kartonu boyunda, kahverengi beze sarılmış bir paket vardı.

“Hayır, Bay Rearden,” dedi. “Niyetim sizden para istemek değil, size para iade etmek.”

“İade etmek mi?”

“Evet.”

“Hangi para?”

“Çok büyük bir borca karşılık biraz ön ödeme.”

“Borç sizin mi?”

“Hayır, benim değil. Bu yalnızca sembolik bir ödeme ama bilmenizi istiyorum ki eğer ikimiz de yeterince uzun yaşarsak borcun her kuruşu size geri ödenecek.”

“Hangi borç?”

“Sizden zorla alınmış olan para.”

Adam paketi Rearden’a uzatırken kahverengi bezi açtı. Rearden yıldız ışığı altında o ayna gibi parlak yüzeyi gördü. Elinde tuttuğu şeyin ağırlığından ve dokusundan bunun som altın olduğunu anlamıştı.

Bakışları külçeden ayrılıp adamın yüzüne döndü ama o yüz, elindeki metalin yüzeyinden bile sert ve ifadesiz göründü.

“Kimsiniz?” diye sordu Rearden.

“Dostsuzların dostu.”

“Bana bunu vermek için mi geldiniz buraya?”

“Evet.”

“Yani beni gece vakti, تنها bir yolda soymak için değil de külçe altın vermek için mi izlediniz?”

“Evet.”

“Neden?”

“Soygun güpegündüz, yasanın onayıyla yapılmışsa o zaman her türlü onurlu tazmin hareketinin de yeraltına girmesi gerekir.”

“Bu tür bir armağanı kabul edeceğime nereden hükmettiniz?”

“Bu armağan değil Bay Rearden. Sizin kendi paranız. Ama sizden isteyeceğim bir iyilik var. Bu bir koşul değil bir talep çünkü şarta bağlı mülkiyet diye bir şey olamaz. Altın sizindir, onu istediğiniz gibi kullanmakta serbestsiniz. Ama bu gece bunu size getirmek için hayatımı tehlikeye attım. Bu nedenle onu gelecek için saklamanızı ya da kendinize harcamanızı rica edeceğim. Sırf kendi rahatınız ve zevkiniz için. Birazını başkalarına vermeye çalışmayın, en önemlisi de onu iş yatırımlarınızda kullanmayın.”

“Neden?”

“Çünkü sizden başka hiç kimsenin işine yaramasını istemiyorum. Yoksa çok eskiden ettiğim bir yemini bozmuş olurum...

Zaten bu gece sizinle konuşmakla kendim için koyduğum her kuralı ihlal etmiş durumdayım.”

“Ne demek istiyorsunuz?”

“Bu parayı sizin için çok uzun zamandır topluyorum. Ama sizi görmeye, size ondan söz etmeye ya da onu size vermeye çok sonra karar verdim.”

“O halde neden böyle bir karar verdiniz?”

“Çünkü artık dayanamaz oldum.”

“Neye?”

“Göreceğim her şeyi gördüğümü, artık dayanamayacağım hiçbir şey kalmadığını sanıyordum. Ama Rearden Metal’i sizden aldıklarında bu bana bile çok fazla geldi. Şu anda bu altına ihtiyacınız olmadığını biliyorum. İhtiyaç duyduğunuz şey onun temsil ettiği adalet, bir de adaletle önem veren insanların bulunduğunu bilmek.”

Şaşkınlığının ve kuşkularının arasından yükselen duygusalığa teslim olmamaya çalışan Rearden, karşısındaki adamın yüzünü incelemeye, durumu anlayabilmek için orada bir ipucu görmeye çalıştı. Ama o yüzde hiçbir ifade yoktu. Konuşurken de hiç değişmemişti. Sanki adam bir şeyler hissedebilme yeteneğini çoktan kaybetmiş, geriye ölü çizgiler kalmıştı. Rearden şaşkınlıkla dolu bir ürpertiyle bu adamın insandan çok bir intikam meleğine benzediğini düşündüğünü fark etti.

“Neden umursuyorsunuz?” diye sordu Rearden. “Sizin gözünüzde benim ne anlamım var?”

“Düşünebileceğinizden çok daha fazla. Bir de arkadaşım var, onun gözündeki anlamınızın ne kadar büyük olduğunu hiçbir zaman öğrenemeyeceksiniz. Bugün sizin yanınızda olmak için neler feda etmezdi! Ama size gelemiyor. İşte onun yerine ben geldim.”

“Hangi arkadaş?”

“Adını söylememeyi tercih ederim.”

“Bu parayı benim için çok uzun zamandır topladığınızı mı söylemişsiniz?”

“Bundan fazlasını topladım.” Eliyle altını gösteriyordu. “Onları sizin adınıza tutuyorum, zamanı geldiğinde size vereceğim. Bu yalnızca bir örnek. Var olduğunun bir kanıtı. Günün birinde soyguncuların son paranızı da elinizden aldığını görürseniz sizi bekleyen koskoca bir banka hesabınızın bulunduğunu hatırlamanızı istiyorum.”

“Hangi hesap?”

“Sizden zorla alınan tüm paraları şöyle bir düşünürseniz, hesapta bir hayli büyük miktarlar bulunduğunu anlarsınız.”

“Nasıl topladınız bunları? Altın nereden geldi?”

“Sizi soyanlardan alındı.”

“Kimin tarafından alındı?”

“Benim tarafımdan.”

“Kimsiniz siz?”

“Ragnar Danneskjöld.”

Rearden ona uzun süre hareketsiz bakışlarla baktı, sonra elindeki altının yere düşmesine izin verdi.

Danneskjöld’ün gözleri düşen altını izlemedi. Hiçbir ifade değişikliği göstermeksizin Rearden’in gözlerine çakılı kaldı. “Yasaya uyan bir vatandaş olmamı mı tercih ederdiniz Bay Rearden? Eğer öyleyse hangi yasaya uymamı isterdiniz? Yönerge 10-289’a mı?”

“Ragnar Danneskjöld...” dedi Rearden. Sanki geçmiş on yılı, o yıllara yayılan onca suçu, hepsinin bu iki kelimeye nasıl sığabildiğini düşünüyordu.

“Biraz daha dikkatli bakın Bay Rearden. Bize kalan yalnızca iki yaşama biçimi var. Ya çaresiz kurbanları soyan bir yağmacı olacaksınız ya da kendini soyan yağmacıların yararına çalışan bir kurban olacaksınız. Ben ikisini de kabul etmedim.”

“Siz zorbalıkla yaşamayı seçtiniz... ötekiler gibi.”

“Evet, açıkça. Hatta izin verirsiniz, dürüstçe. Ben elleri bağlanmış, ağzına tıkaç sokulmuş insanları soymuyorum. Kur-

banlarımdan bana yardım etmelerini istemiyorum. Onlara bunu kendi iyilikleri için yaptığımı söylemiyorum, insanlarla her karşılaşmamda kendi hayatımı riske atıyorum. Her seferinde hakkaniyetli bir çatışmada silahlarıyla ve beyinleriyle beni alt etme şansına sahipler. Hakkaniyetli demek de bir soru işareti. Onların örgütlü gücüne, silahlarına, uçaklarına, beş kıtanın savaş gemilerine karşı bir tek ben. Eğer niyetiniz eylemlerimin ahlaka uygunluğunu yargılamaksa Bay Rearden, hangimiz daha yüksek ahlaka sahibiz? Ben mi, yoksa Wesley Mouch mu?”

“Size verebilecek cevabım yok.” Rearden’in sesi alçaktı.

“Şaşılacak bir şey yok Bay Rearden? Ben yalnızca insanların kurduğu sisteme uyuyorum. Onlar birbirleriyle başa çıkmak için en uygun yolun güç kullanımı olduğuna inanıyor, ben de onlara istediklerini veriyorum. Eğer benim hayattaki amacımın onlara hizmet etmek olduğuna inanıyorlarsa uygulatsınlar da görelim. Benim aklımı kendi malları sayıyorlarsa, gelip alsınlar.”

“Ama ne tür bir hayat seçtiniz? Aklınızı nasıl bir amaca harcıyorsunuz?”

“Sevdiğim amaca.”

“Nedir o?”

“Adalet.”

“Bir korsan olarak mı adaletle hizmet ediyorsunuz?”

“Korsan olmak zorunda kalmayacağım gün için çalışarak.”

“Hangi gün o?”

“Sizin Rearden Metal’den kâr sağlama özgürlüğüne kavuştuğunuz gün.”

Rearden gülerek, “Ah Tanrım!” dedi. Sesi umutsuzdu. “Hayaliniz bu mu?”

Danneskjöld’ün yüzü değişmedi. “Evet, bu.”

“O günü görecektir kadar yaşamayı bekliyor musunuz?”

“Evet. Siz beklemiyor musunuz?”

“Hayır.”

“O halde gelecekte ne bekliyorsunuz Bay Rearden?”

“Hiçbir şey.”

“Ne uğruna çalışıyorsunuz?”

Rearden ona baktı. “Bunu neden soruyorsunuz?”

“Benim neden çalışmadığımı anlayasınız diye.”

“Bir suçluyu onaylamamı asla beklemeyin.”

“Beklemiyorum. Ama görmenize yardımcı olmak istediğim bir iki şey var.”

“Bu söyledikleriniz doğru olsa bile niçin haydut olmayı seçtiniz? Neden gereken adımı en basit şekilde atıp çekilmediniz... şeyin yaptığı gibi.

“Ellis Wyatt’ın mı, Bay Rearden? Andrew Stockton’ın mı? Arkadaşınız Ken Danagger’ın mı?”

“Evet!”

“Bunu onaylar mıydınız?”

“Ben...” Rearden birden sustu. Kendi sözleri karşısında şaşırıp kalmıştı.

Bundan sonra uğradığı şok da Daneskjöld’ün gülümsediğini görmek oldu. Bir buzulun yüzeyinde ilkbaharın ilk filizini görmek gibi bir şeydi. Rearden birdenbire, ilk defa, Daneskjöld’ün yüzünün yakışıklıdan da öte olduğunu, fiziksel kusursuzluğun güzelliğine sahip olduğunu fark etti. O sert, gururlu çizgiler, Viking heykellerini andıran o öfkeli dudaklar! Deminden beri hiç farkına varmamıştı. Sanki o yüzdeki ölüm sertliği, bir değerlendirmeye yapma küstahlığına izin vermemişti. Ama gülümseme pırıl pırıl ve hayat doluydu.

“Ben onaylıyorum Bay Rearden. Ama kendime daha başka bir misyon seçtim. Yok etmek istediğim adamın peşindeyim. O adam yüzyıllar önce öldü ama bıraktığı izlerin son zerresi zihinlerimizden silinmedikçe yaşanabilir bir dünyaya kavuşamayacağız.”

“Kimmiş o adam?”

“Robin Hood.”

Rearden ona bomboş bakışlarla baktı. Anlamamıştı.

“Zenginleri soyup yoksullara dağıtan bir adamdı. Ben de yoksulları soyup zenginelere dağıtan biriyim. Daha doğrusu, hırsız yoksulları soyup gerisin geri üretici zenginelere veren biriyim.”

“Ne demek oluyor bütün bunlar?”

“Gazetelerde hakkımda yazı çıkması yasaklanana kadar yayınlanan haberleri hatırlarsanız, hiç özel gemi soymadığımı, hiçbir özel mülkiyete el koymadığımı bilirsiniz. Askerî gemi de soymadım. Çünkü askerî geminin amacı, yapımı için gerekli parayı vermiş vatandaşları tehlikeden korumaktır ki zaten hükümetlerin esas işi de odur. Ama menzilimin yettiği her yağmacı gemisini, her yardım gemisini, her sübvansiyon, borç ya da armağan gemisini, üretenlerden, başkalarına hak etmedikleri halde parasız dağıtılmak üzere zorla alınan malları taşıyan her gemiyi ele geçirdim. Savaş açtığım bir fikrin bayrağını taşıyan gemileri yakaladım. İhtiyacın kutsal bir kavram olduğunu ve insan kurban edilmesine ihtiyaç olduğunu savunan fikrin... Bazılarının ihtiyaçlarının, diğerlerinin kellesi üzerinde sallanan bir kılıç olması fikrinin. Hepimizin, o kılıcın tepemize inmesini bekleyerek çalışmamız, ümit etmemiz, plan yapmamız, çaba göstermemiz gerektiği fikrinin. Yeteneğimizin sınırı, tehlikenin de sınırı. Başarılı olduğumuz anda kelleimiz yuvarlanacak. Başarısızlık ise bize ipi çekme hakkını verecek. Robin Hood’un doğru diye ölümsüzleştirdiği ideal bu işte. Onun hırsız yöneticileriden çaldığı paraları, asıl sahipleri olan halka geri verdiği söylenmiştir. Ama o hikâyenin anlamı bu değildir. O mülkiyetin şampiyonu olarak değil, ihtiyacın şampiyonu olarak hatırlanmaktadır. Soyulanların savunucusu olarak değil, yoksulların besleyicisi olarak bilinmektedir. Kendi kazanmadığı servetlerle iyilik yaptığı, kendi üretmediği malları dağıttığı, içindeki acıma lüksünün bedelini başkalarına ödediği için melekleştirilen ilk insan odur. Başarının değil, ihtiyacın bir hak olduğu inancının simgesidir o adam.

“Çalışıp üretmemizin gerekli olmadığı, önemli olanın istemek olduğu, hak edilen şeyin bize ait olmadığı, hak edilmeyenin bize

ait olduğu fikrini o yaratmıştır. Hayatını kazanma becerisine sahip olmayan her yeteneksizin, kendini daha altta olanlara adadığını, bu yüzden üsttekileriden çalmaya hazır olduğunu söylemekle, eline güç geçirip kendinden üstün olanlara ait olan her şeyi yağmalamasının bir hak olduğu fikrini yaymıştır. İşte bu en aşağılık yaratığı, yoksulların yaraları ve zenginlerin paraları sayesinde yaşayan bu çifte paraziti, insanlar bir manevi ideal düzeyine yükseltmiştir. Bu da bizi öyle bir dünyaya getirmiştir ki bir insan ne kadar üretirse tüm haklarını kaybetmeye o kadar yaklaşacak, sonunda da eğer yeteneği yetiyorsa ilk elini uzatan kimseye av olarak sunulacak, hiçbir hakkı olmayan bir yaratık haline gelecektir. Beri yandan her türlü hakkın, ilkenin, ahlakın üzerinde sayılmak, her şeyi yapabilmek, çalıp yağmalayabilmek için de tek gereken, ihtiyaç içinde olmaktır. Dünya neden çöküyor, merak etmiyor musunuz? İşte ben bununla savaşıyorum Bay Rearden. Ta ki insanlar, tüm insanlık sembolleri arasında en ahlaksızının, en nefrete layık olanının Robin Hood olduğunu öğrenene kadar. O zamana kadar dünyada adalet olamayacağı gibi, insan neslinin sağ kalması da mümkün olamaz.”

Rearden dinliyordu. Uyuşmuş gibiydi. Ama o uyuşmuşluğun altında, yanlış gibi bir duygunun belirdiğini de hissediyordu. O duyguyu tanımlayamıyordu ama çok çok eskiden denenip reddedilmiş bir aşinalığı var gibiydi.

“Ben aslında neyim, biliyor musunuz? Ben polisim Bay Rearden. İnsanları suçlulardan korumak polisin görevidir. Suçlular da serveti zorbalıkla çalanlardır. Polisin görevi, çalınan malı bulup sahibine geri vermektir.

“Ama eğer soygun, yasanın amacı haline gelmişse, polisin görevi de malı korumak yerine yağmalamak olmuşsa o zaman polislik etmek de yasadışı birine düşecektir. Ele geçirdiğim kargoları bu ülkedeki bazı özel müşterilerime satıp durdum, onlar da bana bedelini altınla ödediler. Ayrıca kargolarımı Avrupa halk devletlerinin karaborsacılarına da satıyorum. Halk devletlerinde

var olma koşulları nasıl, biliyor musunuz? Üretim ve ticaret, bakın şiddet demiyorum, ticaret diyorum, suç olarak ilan edildiğinden beri Avrupa'nın en iyi adamlarının da suç işlemekten başka çaresi kalmadı. O ülkelerin köle güdücülerini iktidarda tutan, henüz sıfırı tüketmemiş ülkelerin, yani burası gibi ülkelerin sadakaları. O sadakaların oraya varmasına izin vermiyorum. Malları Avrupa'nın yasadışı iş yapanlarına, mümkün olan en yüksek fiyata satıyorum, bedelini altın olarak alıyorum. Altın nesnel bir değer. İnsanın servetini ve geleceğini korumasını sağlar. Avrupa'da kimsenin altın bulundurmaya hakkı yok, yalnız kırbaç şaklatan insaniyet dostlarının hakkı var, onlar da altını, kurbanlarının refahı için harcadığını iddia ediyor. Kaçakçı müşterilerim altını oralardan buluyor da bana verebiliyor. Nasıl mı? Benim malları ele geçirmek için bulduğum yöntemle. Sonra ben de altını, kimden çalındıysa ona geri veriyorum, size Bay Rearden... ve sizin gibi başka insanlara.”

Rearden unuttuğu duygunun niteliğini kavramıştı. On dört yaşındayken aldığı ilk ücret çekine bakarken yaşadığı duyguydu hatırladığı. Yirmi dört yaşındayken madenin ustabaşılığına yükseltildiği zaman, daha sonra madenin sahibi olup adını yazdırırken ilk makine siparişini o günün en iyi üreticisine, Twentieth Century Motors'a verirken yaşadığı duyguydu. Ağırbaşlı, neşe dolu bir heyecandı. Saygı duyduğu bir dünyada yerini bulmaktan, hayran olduğu insanların saygısını kazanmaktan gelen duygu. Yaklaşık yirmi yıldan beri o duygu bir yığın enkazın altına gömülmüş, geçen yıllar üstüne kat kat tiksinti, güceniklik gibi gri katmanlar sermiş, canı çevresine bakınmak istememiş, kimlerle iş yaptığını görmek istememiş, kimseden bir şey beklememiş, içinde yükselmek istediği dünyanın hayalini ofisinin dört duvarı arasına kapatmıştı. Ama işte onca enkazın altından baş veriyordu o duygu. Hızlı bir ilgi, mantığın ışıklısı sesini dinleme, onunla iletişim kurabilme, yaşayabilme. Oysa karşısındaki bir korsandı, şiddetten söz ediyordu, ona kendi mantık ve adalet dünyasının

yerine bu ikameyi sunuyordu. Kabul edemezdi. Hayata bakışından geriye kalan neyse onu da feda edemezdi. Dinliyor, keşke kaçabilseydim, diye düşünüyor ama tek kelimesini bile kaçırmak istemiyordu.

“Altınları bankaya yatırıyorum, bir altın standardı bankasına Bay Rearden. Asıl sahiplerinin hesaplarına yatırıyorum. Onlar üstün yetenekli insanlar. Servetlerini kişisel çabalarıyla, serbest ticaret ortamı içinde, zor kullanmaksızın, devletten yardım görmeksizin yapmışlar. En büyük kurbanlar onlar. En büyük katkıyı onlar getirmiş, karşılığında da en büyük haksızlıklara onlar uğramış. Adları benim para iade defterimde yazılı. Geri alabildiğim her külçe altın onların aralarında paylaştırılıyor ve hesaplarına yatırılıyor.”

“Kim onlar?”

“Siz de onlardan birisiniz Bay Rearden. Sizden yolunup koparılan tüm paraları tamı tamına hesaplayamam... Gizli vergilerle, yasalarla, gecikmelerle, kayıp çabalarla, yapay engelleri aşmak için harcanan enerjiyle koparılan paralar. Toplamı bilemem ama ne kadar büyük bir meblğ tuttuğunu görmek isterseniz çevrenize bakın. Bir zamanlar refah içinde yaşayan bu ülkede yayılıp genişleyen sefalet, size yapılan haksızlığın ölçüsüdür. Eğer insanlar size olan borçlarını ödemiyorsa, bu şekilde ödeyecek. Ama borcun bir bölümü var ki hesaplanmış ve kayda geçmiş. İşte o bölüm, benim toplayıp size iade etmekte kararlı olduğum bölüm.”

“Nedir o?”

“Gelir verginiz Bay Rearden.”

“Ne?”

“Son on iki yıl içinde ödediğiniz gelir vergisi.”

“Onu mu geri verme niyetindesiniz?”

“Tümüyle ve altın olarak Bay Rearden.”

Rearden bir anda şiddetle gülmeye başladı. Çocuklar gibi gülüyordu. Eğlenerek, inanmazlığın keyfiyle. “Ulu Tanrım! Hem polissiniz hem de vergi tahsildarı, öyle mi?”

“Evet,” dedi Danneskjöld ciddi ciddi.

“Ciddi değilsiniz, değil mi?”

“Şaka yapıyormuş gibi mi görünüyorum?”

“Ama bu çok saçma!”

“Yönerge 10-289’dan da mı saçma?”

“Gerçek de olamaz mümkün de olamaz!”

“Gerçek ve mümkün olabilen yalnızca kötülük mü?”

“Ama...”

“Tek kesin şeyin ölüm ve vergiler olduğunu mu düşünüyorsunuz Bay Rearden? Birincisine ilişkin hiçbir şey yapamam. Ama eğer ikincisinin yükünü kaldırırsam insanlar ikisi arasındaki ilişkiyi görebilmeye başlar, daha uzun ve daha mutlu bir hayat yaşama gücüne sahip olduklarını anlarlar. Hayatlarında iki mutlak olarak ve ahlak ilkelerinin temeli olarak ölüm ile vergileri belleyecekleri yerde, hayatı ve üretimi bellerler.”

Rearden ona gülümsemeden baktı. Bu ince uzun adamın çevik ve atletik kas yapısını üzerindeki anorak örtüyordu. Bedeni bir hayduda aitti. Yüzüyse bir yargıcın yüzüydü. Kuru, net sesi ise usta bir muhasebeciden çıkıyor gibiydi.

“Sizinle ilgili kayıt tutan yalnızca yağmacılar değil Bay Rearden. Ben de tuttum. Dosyalarım da son on iki yıllık gelir vergileriniz kayıtlı. Tüm diğer müşterilerimin olduğu gibi. Şaşılacak yerlerde dostlarım var, bana istediğim kopyaları getirirler. Parayı müşterilerim arasında, onlardan zorla alınan para oranında bölüştürürüm. Hesap bakiyelerinin çoğu sahiplerine ödenmiş durumda. Geriye ödenecek en büyük meblağ olarak sizinki kaldı. Bir gün gelecek onu almaya hazır olacaksınız... Tek kuruşunun bile tekrar yağmacılara gitmeyeceğinden emin olduğum gün. O zaman hesabınızı size devredeceğim. O zamana kadar...” Yerde duran altın külçesine baktı. “Alın onu Bay Rearden. Çalıntı değil o. Sizin.”

Rearden kıpırdamıyor, cevap vermiyor, altına da bakmıyordu.

“Çok daha fazlası bankada sizin adınıza yatmış durumda.”

“Hangi banka?”

“Chicago’lu Midas Mulligan’ı hatırlıyor musunuz?”

“Evet, tabii.”

“Tüm hesaplarım Mulligan Bankası’ndadır.”

“Chicago’da Mulligan Bankası diye bir yer yok.”

“Chicago’da değil.”

Rearden bir an sessiz kaldı, sonra sordu. “Nerede?”

“Sanırım çok geçmeden öğreneceksiniz Bay Rearden. Ama size şimdi söyleyemem.” Sonra ekledi. “Yine de bu girişimin tek sorumlusunun ben olduğumu herhalde söylemem gerek. Benim kendi kişisel misyonum bu. Benden ve gemimdeki adamlarımdan başka kimse bu işe karışmış değil. Bankacımanın bile bir rolü yok, yalnızca yatırdığım paraları saklıyor. Dostlarımdan çoğu seçtiğim yolu onaylamıyor. Ama aynı savaşta bile her birimiz başka yol seçebiliyoruz. Bu da benim yolum.”

Rearden küçümseyen bir ifadeyle gülümsedi. “Bu durumda siz de kâr amacı gütmeyen bir işe zaman harcıyıp başkalarına hizmet uğruna kendi hayatını tehlikeye atan şu hayırseverlerden biri olmuyor musunuz?”

“Hayır Bay Rearden. Ben zamanımı, kendi geleceğime yatırım yapmak için harcıyorum. Serbest kalıp harabeler içinden yeni bir yapıma başlayacağımız gün, dünyanın mümkün olduğu kadar hızlı ayağa kalkabilmesini istiyorum. O anda doğru ellerde yeterli işletme sermayesi olursa, yani en iyi, en verimli, en üretici insanlarımızın elinde para olursa geri kalanlarımız için yıllar kazanmış oluruz. Bu arada, ülke de tarih açısından yüzyıllar kazanır. Benim gözümde ne anlam taşıdığınızı mı sormuştunuz? Hayranlık duyduğum her şey, dünya o düzeye geldiği gün ilişki kurmak isteyeceğim her şey... Sizinle iş yapmamın tek yolu bu bile olsa, size şu anda ancak bu yolla yararlı olsam bile.”

“Neden?” diye fısıldadı Rearden.

“Tek aşkım yüzünden. Uğrunda yaşamak istediğim tek değer yüzünden. Dünyada hiç seilmeyen, saygı görmeyen, dost

bulamayan, savunucusu da bulamayan bir şey bu aşk: insan yeteneği. Ben o aşka hizmet ediyorum... Eğer bu uğurda hayatımı kaybedersem onu daha iyi bir amaca feda edemezdim derim.”

Duygu yeteneğini kaybetmiş olan bu adam, öyle mi, diye düşündü Rearden. O ifadesiz mermer yüzün, çok derin duyguları hissedebilme disiplininin aynası olduğunu anladı. Dengeli bir sesle, heyecansız bir tonda konuşmayı sürdürüyordu.

“Bunu bilmenizi istedim. Hem de şimdi bilmenizi istedim. Kendinizi bir kuyunun dibinde, insanlıktan geriye kalan insan altı yaratıklar arasında hissettiğiniz şu sıra... En umutsuz saatinizde, kurtuluşunuzun sizin sandığınızdan çok daha yakın olduğunu bilmenizi istedim. Sizinle konuşmak, sırrımı zamanından erken açıklamak istememin bir nedeni daha vardı. Orren Boyle’un Maine kıyısındaki çelik tesislerinde neler olduğunu duydunuz mu?”

“Evet,” dedi Rearden. İçindeki heves dolu heyecan yüzünden sesinin boğuk çıkması karşısında şoka kapılmıştı. “Doğru olup olmadığını bilmiyordum.”

“Doğru. Onu ben yaptım. Boyle artık Maine kıyısında Rearden Metal yapamayacak. Hiçbir yerde yapamayacak. Bir yönergenin onlara sizin beyninizi sömürme hakkı tanıdığını sanan öbür sülükler de yapamayacak. Kim o metali üretmeye kalkarsa fırınlarının patladığını, makinelerinin bombalandığını, sevkیاتlarının kazaya uğradığını, fabrikasında yangın çıktığını görecektir. Buna kalkışanların başına öyle şeyler gelecek ki sonunda o metalin lanetli olduğunu söylemeye başlayacaklar. Ülkede Rearden Metal’in yeni üreticilerinin fabrikasına adım atmaya istekli işçi kalmayacak. Eğer Boyle gibi adamlar, kendilerinden daha iyi olanları soymak için güç kullanmanın yeterli olduğunu düşünüyorsa, o iyilerden birinin güce güçle karşılık vermeyi seçmesi halinde neler olacağını görsünler bakalım. İşlerinden hiçbirinin Rearden Metal üretemeyeceğini ve o işten tek kuruş kazanamayacağını bilmenizi istedim Bay Rearden.”

İçinden neşeyle gülmek geliyordu. Wyatt'ın ortadan yok olması haberine güldüğü gibi. D'Anconia Bakır'ın çöküşüne güldüğü gibi. Ama gülerse o korktuğu şeyin bu sefer yakasını bırakmayacağını biliyordu. Bir daha fabrikasını göremezdi. Bir adım geri bastı, hiç ses çıkarmamak için dudaklarını sımsıkı kapadı. O an geçtikten sonra alçak sesle, ciddi ancak ölü gibi bir sesle, "Altınızı alıp buradan gidin," dedi. "Bir suçlunun yardımını kabul etmem."

Danneskjöld'ün yüzünde hiçbir tepki görülmedi. "Sizi altını kabul etmeye zorlayamam Bay Rearden. Ama geri de almam. İsterseniz onu olduğu yerde bırakıp gidebilirsiniz."

"Yardımınızı istemiyorum ve sizi korumaya da niyetim yok. Yakında bir telefon olsa polisi arardım. Bana bir daha yaklaştırmaya kalkarsanız yine ararım. Bunu... kendimi savunmak için yaparım."

"Ne demek istediğinizi çok iyi anlıyorum."

"Sizi dinlediğim için, dinlemeye hevesli olduğumu gördüğünüz için, sizi hak ettiğiniz gibi lanetlemediğimi biliyorsunuz. Sizi de başkalarını da lanetleyemem. İnsanların yaşamlarında uymaları için hiçbir standart kalmadığına göre artık ne yaptıklarını da dayanılmaz şeylere hangi yollarla dayanmaya çalıştıklarını da yargılayamam. Sizin yolunuz buysa, cehenneme bu yoldan gitmenize karışmam ama ben buna bulaşmak istemem. Ne ilhamınız olarak ne de suç ortağınız olarak. Banka hesabınızı da, eğer gerçekten varsa, kabul etmemi hiçbir zaman beklemeyin. O parayla kendinize bir zırh daha alın çünkü bu karşılaşmamızı polise bildireceğim ve peşinize düşmeleri için onlara her ipucunu vereceğim."

Danneskjöld kıpırdamadı, cevap da vermedi. Biraz ileride bir yerden, karanlığın içinde bir trenin geçtiği duyuluyordu. Onu göremiyorlardı ama sessizliği dolduran teker seslerini duyuyorlardı. Fazla uzakta değildi. Sanki fiziksel varlıktan yoksun bir tren, bir sesler dizisine indirgenmiş durumda, yanlarından geçip gidiyordu gecenin içinde.

“Bana en umutsuz anımda yardım etmek istediniz,” dedi Rearden. “Eğer tek savunucumun bir korsan olduğu noktaya kadar düşmüşsem artık savunulmayı da istemem. Siz insan diline benzer bir dille konuşuyorsunuz, sırf onun hatırına, size söylemek isterim ki benim hiç umudum kalmadı. Ama kesinlikle biliyorum ki bu olaylar sona erdiğinde kendi standartlarıma göre yaşamış olacağım. O standartların geçerliliği yalnız benimle sınırlı olsa bile. Başladığım dünyada sonuna kadar yaşamış olacağım, onun sonu geldiğinde ben de devrileceğim. Beni anlamak isteyeceğinizi sanmıyorum ama...”

Üzerlerine bir ışık, fiziksel bir darbenin gücüyle çarptı. Trenin gürültüsü ortalığı kapladığı için birdenbire çiftlik evinin arkasındaki yan yoldan ortaya çıkan arabanın sesini duymamışlardı. Arabanın yolu üzerinde durmuyorlardı. Fakat yine de farların arkasındaki frenlerin gıcirtısını duydular. İstemeyerek geriye doğru sıçrayan Rearden oldu, bu arada karşısındakine de çok şaştı. Daneskjöld’ün özkontrolü müthişti. Hiç yerinden kıpırdamamıştı.

Gelen bir polis arabasıydı. Tam yanlarına yaklaşıp durdu.

Sürücüsü camdan uzandı. “Ah, siz misiniz Bay Rearden!” dedi. Parmaklarını kepinin kenarına değdirmişti. “İyi akşamlar efendim.”

Rearden da, “Merhaba,” dedi. Sesindeki anormal sertliği kontrol etmek için mücadele veriyordu.

Ön koltukta oturanlar iki polisti. Yüzlerinde gergin bir ifade vardı. Her zamanki gibi çene çalmak için durmamışlardı.

“Bay Rearden, fabrikadan buraya Edgewood yolundan, Blacksmith Cove’dan geçerek mi yürüdünüz?”

“Evet. Neden?”

“Buralarda bir adam gördünüz mü? Acelesi varmış gibi görünen bir adam?”

“Nerede?”

“Belki yaya, belki de eski görünen ama bir milyon dolarlık motoru olan bir arabada.”

“Nasıl bir adam?”

“Uzun boylu, sarışın biri.”

“Kim o?”

“Size söylesem de inanmazsınız Bay Rearden. Onu gördünüz mü?”

Rearden kendi sorularının pek farkında değildi. Şaşırdığı tek şey, boğazında gümbür gümbür atan damara rağmen ses çıkarabilmiş olmasıydı. Gözleri dosdoğru polislere bakıyordu ancak ona sanki bakışları yana kaymış, Danneskjöld’ün onu izleyen ifadesiz yüzünü net biçimde görebiliyormuş gibi geliyordu. O yüzdeki hiçbir çizgide, hiçbir kasta, zerre kadar duygu izi yoktu. Danneskjöld’ün kolları hareketsiz biçimde iki yanına sarkmıştı. Elllerinde gerginlik yoktu. Silaha falan uzanmak niyetinde değildi. Upuzun, dimdik bedeni savunmasızdı; bir idam mangası karşısındaymış gibi savunmasız. Işık altında o yüzün sandığından daha genç olduğunu, gözlerinin de masmavi olduğunu fark etti. Kendisi için en büyük tehlikenin, dönüp Danneskjöld’e bakmak olacağını farkındaydı. Gözlerini polisten ayırmadı. Lacivert üniformanın pirinçten düğmelerini görüyordu. Ama bilincini dolduran, görsel algıları değil, Danneskjöld’ün bedeniydi. Giysilerine rağmen çıplak bir beden. Bir anda yok edilebilecek bir beden. Rearden kendi ağzından çıkan sesleri hiç duymuyordu. Kafasının içinde çınlayan bir başka cümle vardı, onun da hiç anlamı yoktu, yalnızca içindeki bir duygu, en önemli şeyin o olduğunu söylüyordu: *Eğer bu uğurda hayatımı kaybedersem onu daha iyi bir amaca feda edemezdim derim.*

“Öyle birini gördünüz mü Bay Rearden?”

“Hayır,” dedi Rearden. “Görmedim.”

Polis omuz silkti, elleri yeniden direksiyona döndü. “Kuşkulu görünen birini görmediniz mi?”

“Hayır.”

“Yolda yanınızdan geçen yabancı bir araba da mı olmadı?”

“Hayır.”

Polis marşı uzandı. “Söylentilere göre bu gece buraya yakın bir yerde görülmüş. Beş kasabayı kapsayan kontroller başlatıldı. Adını söylemiyoruz çünkü insanları korkutmak istemiyoruz. Fakat adamın kellesi dünyanın her yanında üç milyon dolar ödül getiriyor.”

Marşa basmış, motorun sesi yükselmışti, ikinci polis cama doğru eğildi. Danneskjöld’ün kepinin altından gözüken sarı saçlarına bakıyordu.

“Bu kim Bay Rearden?” diye sordu.

Rearden, “Yeni koruma görevlim,” dedi.

“Ha... Akıllıca bir davranış Bay Rearden. Hele böyle bir zamanda. İyi geceler efendim.”

Motor uğuldadı, araba ileriye atıldı. Stop lambaları yolun üzerinde uzaklaşırken küçülüyordu. Danneskjöld onun arkasından baktı, sonra anlamlı bakışlarını Rearden’ın sağ eline çevirdi. Rearden polislerle konuştuğu sürece cebindeki elinin tabancayı kavradığını, gerekirse kullanmaya da hazır olduğunu o zaman fark etti.

Parmaklarını açtı, elini hızla cebinden çekti. Danneskjöld gülümsedi. Neşe dolu, ıslık ıslık bir gülümseme idi bu. Duru, genç bir ruhun yaşama sevincini yansıtıyordu. Bu gülümseme nedense Rearden’a Francisco d’Anconia’yı hatırlatmıştı. Oysa birbirlerine hiç benzemiyorlardı.

Ragnar Danneskjöld, “Yalan söylemediniz,” dedi. “Koruma görevlinizim. Öyleyim ve öyle olmayı da hak ediyorum. Şu anda bilemeyeceğiniz kadar çeşitli nedenlerle. Teşekkürler Bay Rearden, hoşçakalın. Umduğumdan da erken görüşeceğiz.”

Rearden cevap veremedi o yok oldu. Taş duvarın arkasında gözden kayboluverdi. Geldiği gibi hızlı ve sessiz. Rearden dönüp çiftliğe doğru baktığında Danneskjöld görünürlerde yoktu. Karanlıkta hiçbir hareket görünmüyordu.

Rearden bomboş yolun kenarında, deminkinden daha yoğun bir yalnızlık duygusu içindeydi. Sonra ayaklarının dibinde, beze

sarılmış paketi gördü. Bir köşesi açılmış, ay ışığında pırıl pırıldı. Korsanın saçlarının rengi gibi. Eğildi, paketi aldı, yürümeye başladı.

Tren sarsıldığında Kip Chalmers bir küfür savurdu, elindeki kokteyl masaya döküldü. Bu arada kendi de öne savrulmuş, dirseği masada havuz oluşturmuş sıvıya girmişti.

“Lanet olsun bu demiryollarına!” diye patladı. “Nesi var bu hattın? Onca paraları var, birazını buralara harcasalar da saman arabasında yolculuk eden çiftçiler gibi sarsılmasak!”

Üç yol arkadaşı cevap verme zahmetine kalkışmadı. Vakit geç olmuştu. Salonda oturmalarının tek nedeni, kompartımanlarına gitmeye üşendikleri içindi. Salonun ışıkları, sigara dumanının oluşturduğu, alkolle ıslanmış sisin içinde lombozlardan gelen zayıf ışıklar gibiydi. Chalmers’ın bu yolculuk için talep ettiği, almayı da başardığı özel vagondalardı. Vagon Comet’in arkasına bağlanmıştı. Tren dağlık yerde döne döne giderken vagon da korkak bir hayvanın kuyruğu gibi savrulup duruyordu.

Kip Chalmers yüzüne ilgisiz bakışlarla bakan ufak tefek adama ateş saçan bakışlarını dikti. “Demiryollarının kamulaştırılması için kampanya açacağım,” dedi. “Esas davam bu olacak. Mitinglerim için zaten davaya ihtiyacım vardı. Jim Taggart’tan hiç hoşlanmıyorum. Az haşlanmış midyeye benziyor. Demiryolları cehennemin dibine! Onları devralma zamanımız geldi de geçti bile.”

“Yat da uyu,” dedi karşısındaki adam. “Yarınki büyük mitingde insana benzer görünmek istiyorsan hemen yat.”

“Başaracak mıyız dersin?”

“Başarmak zorundasın.”

“Zorunda olduğumu biliyorum. Ama oraya vaktinde yetiştirebileceğimizden emin değilim. Bu süper spesiyal salyangoz saatlerce rötar yaptı.”

Adam karanlık bir sesle, “Orada olmak zorundasın Kip,” dedi. Yönetme aldirmeden sonuçta direnenlerin düşünme yeteneğinden yoksun o monoton sesiyle konuşuyordu.

“Lanet olsun, ben onu bilmiyor muyum sanki?”

Kip Chalmers’in kıvrırcık sarı saçları, biçimsiz bir ağzı vardı. Yarı zengin ve yarı seçkin bir aileden geliyordu. Ama servete de seçkinliğe de burun kıvrırır, bunu ancak en üst düzey aristokratların hakkı olan bir tutummuş gibi sergilerdi. Mezun olduğu üniversite, bu tip gençleri yetiştirmekte oldukça ihtisas sahibiydi. O üniversite ona, fikir denilen şeyin amacının, düşünmeye kalışacak aptalları kandırmak olduğunu öğretmişti. Washington’a bir hırsız gibi girip bir hırsız gibi ilerlemiş, çökmek üzere olan yapıda bir bürodan bir büroya geçip durmuştu. Tam olarak güçlü sayılmazdı ancak işin aslını bilmeyip de haline tavrına bakan biri onu Wesley Mouch zannedebilirdi.

Kendi stratejisine dayalı gerekçelerle politikaya girmeye karar vermiş, California temsilciliğine aday olmuştu. Oysa o eyaletle ilgili tek bildiği, sinema sanayisi ile plaj kulüpleri idi. Kampanya yöneticisi tüm hazırlık işlerini yapmıştı, Chalmers da yarın gece San Francisco’daki seçmenlerinin karşısına ilk defa, çok büyük bir mitingle çıkacaktı. Kampanya yöneticisi ona daha erken yola çıkmasını önermişti ama Chalmers bir kokteyle katılmak için Washington’da oyalanmış, mümkün olan en son trenle yola çıkmıştı. Bu akşama kadar, miting için kaygı duymuş değildi. Ama şimdi Comet’in altı saat rötarlı olduğunu öğrenmişti.

Yanındaki üç kişi onun ruhsal durumuna aldırış etmiyordu. İçmekten memnunnlardı. Kampanya yöneticisi Lester Tuck, ufak tefek, yaşlıca bir adamdı. Sanki yıllar önce suratı yediği bir yumrukla yassılaşmış da hiçbir zaman eski haline dönememiş gibi bir görünüşü vardı. Avukattı. Birkaç kuşak önce olsa mağazalarda hırsızlık edenlerin, zengin firmalara karşı tazminat davası açanların avukatlığını üstlenmiş olabilecek bir tipti. Ama şimdi Kip

Chalmers gibi adamların temsilcisi olmanın daha kârlı olacağına karar vermişti.

Laura Bradford, Chalmers'ın şimdilerideki metresiydi. Chalmers'ın ondan hoşlanma nedeni, daha önce Wesley Mouch'la birlikte olmuş olmasıydı. Artistti aslında, işinin ehli bir karakter oyuncusuyken beceriksiz bir yıldız olmayı seçmiş, bunu stüdyo yetkilileriyle yatarak değil de kestirme yolu seçip bürokratlarla yatarak yapmıştı. Gazeteciler röportaja geldiğinde güzellikten değil ekonomiden söz ederdi. Boyalı basının hep kendini haklı gören o ham öfkesiyle, "Yoksullara yardım etmemiz gerekir!" diye kükreyip dururdu.

Gilbert Keith-Worthing'e gelince, o Chalmers'ın konuğuydu. Neden konuğu olduğunu ikisinin de bildiği yoktu. Bu konuk otuz yıl kadar önce çok büyük üne kavuşmuş bir İngiliz romancıydı. O günden bu yana hiç kimse yazdıklarını okumuyor ama herkes onu bir tür canlı klasik olarak görüyordu. Söylediği sözler nedeniyle çok derin biri olduğu kanısı yaygındı; örneğin: "Özgürlük mü? Aman, özgürlükten söz etmeyi keselim, ne olursunuz. Özgürlük imkânsız bir şeydir, insanoğlu hiçbir zaman kendini açlıktan, soğuktan, hastalıklardan, fiziksel kazalardan özgür kılamaz. O zaman despotluğa, siyasal diktatörlüğe neden bir itirazı olsun ki?" Bu öğütlediği dünya görüşü Avrupa'nın tümünde uygulanır hale geldiği zaman, kendisi Amerika'ya göçmüş, orada yaşamaya başlamıştı. Yıllar içinde gerek yazı yazma biçimi, gerekse kendi bedeni yağ bağlamıştı. Yetmiş yaşındaydı. Çok şişmandı. Saçları boyalıydı. İnsanlığın tüm çabalarının boşuna olduğu yolunda, yogileriden kaptığı birtakım fikirleri seslendirip dururdu. Kip Chalmers'ın onu davet edişi, kibarlığına katkıda bulunsun diye-ydi. Gilbert Keith-Worthing'in geliyise yapacak başka bir işi olmamasındandı.

"Kahrolasıcalar!" dedi Kip Chalmers. "Mahsus böyle yapıyorlar. Kampanyamı mahvetmek istiyorlar. O mitingi kaçıraramam! Tanrı aşkına Lester, bir şeyler yapsana!"

“Denedim,” dedi Lester Tuck. Tren bir önceki istasyonda durduğunda telefona koşmuş, şehirlerarası arayıp onları buradan alacak bir uçak bulmaya çalışmıştı. Ama iki gün boyunca böyle bir programa uyabilecek bir uçak bulunmadığını öğrenmişti.

“Beni oraya vaktinde yetiştirmezlerse hem kafa derilerinin hem ellerindeki demiryolu şirketinin canına okurum! Şu lanet olası kondüktöre acele etmesini söyleyemez miyiz?”

“Üç kere söyledin bile.”

“Kovduracağım onu. Bana o lanet olası teknik sorunlarla ilgili sebepler sayıp durmaktan başka bir şey yapmadı. Ben hızlı yolculuk istiyorum, bahane değil. Bana kuşetli yolcusu gibi muamele edemezler. İstedğim yere istediğim zamanda varmayı bekliyorum onlardan. Benim bu trende olduğumdan haberleri var mı?”

Laura Bradford, “Artık var,” dedi. “Kes sesini Kip. Canımı sıkıyorsun.”

Chalmers kadehini doldurdu. Vagon sarsılıyor, kadehler barın üzerinde tıkırdayıp duruyordu. Pencerelemin dışındaki yıldızlı gökyüzü manzarası da ikide bir sıcıyor, yıldızlar birbirine çarpıyormuş gibi bir duygu uyandırıyor. Vagonun ucundaki seyir penceresinin dışındaysa pek bir şey görünmüyordu. Yalnızca trenin ucunu işaretleyen kırmızı ve yeşil fenerlerin halesi belli oluyordu. Bir de peşlerinde uzaklaşıp duran raylar. Kayalardan oluşmuş bir duvar, trenle yarışmaktaydı. Yıldızlar ara sıra Colorado Dağları’nın çizgisinin ardına düşüyor, yeniden çıkıyordu.

Gilbert Keith-Worthing halinden memnun bir sesle, “Dağlar...” dedi. “İşte bu tür manzaralar, insanoğluna kendi önemsizliğini hatırlatıyor. Kaba saba materyalist insanların bu kadar gurur duyduğu şu ufacık raylar da neymiş! Bu görkemli ve ebedî manzaranın yanında onların lafı mı olur? Doğal giysilerinin eteğinde ufacık bir terzi ipliği sanki. Şu dev granit kayalardan bir teki düşecek olsa bu treni bir anda yok eder.”

Laura Bradford pek de ilgi duymadığını gösteren bir sesle, “Niye şimdi düşsün ki?” dedi.

Kip Chalmers, “Galiba bu lanet olası tren yavaşlamaya başladı,” diye söylendi. “Yavaşlıyor itoğulları. Onlara tüm söylediklerime rağmen.”

Lester Tuck, “Şey, dağlardan...” dedi.

“Dağlara da lanet olsun! Lester, günlerden ne bugün? Saat değişimleri yüzünden artık aklım karıştı artık...”

“27 Mayıs,” dedi Lester Tuck.

Gilbert Keith-Worthing saatine bakarak, “28 Mayıs,” diye söze karıştı. “Gece yarısını yirmi dakika geçti çünkü.”

“Tanrım!” diye bağırdı Chalmers. “O zaman miting bugün mü?”

Lester Tuck, “Öyle,” diye karşılık verdi.

“Yetişemeyiz! Biz...”

Tren çok kötü sarsıldı, Chalmers’ın kadehi elinden fırladı. Kırılan camın sesine, sert virajda raylara sürtünen tekerlerin gıcırtiları karıştı.

Gilbert Keith-Worthing ürkek bir tavırla, “Hey, sizin raylar güvenli midir?” diye sordu.

Kip Chalmers, “Tabii, lanet olsun!” dedi. “Öyle çok kurallarımız, koşullarımız, denetimimiz var ki bu itler çürük ray kullanmaya asla cesaret edemez. Lester, neredeyiz şu anda? Bir sonraki istasyon ne?”

“Salt Lake City’ye kadar durmuyoruz.”

“Benim sorduğum, bir sonraki istasyon ne?”

Lester gece yarısından beri ikide bir bakıp durduğu lekelenmiş haritayı uzattı. “Winston,” dedi. “Winston, Colorado.”

Kip Chalmers yeni bir kadeh almak üzere uzandı.

Laura Bradford, “Tinky Holloway’in dediğine göre Wesley bu seçimi kazanmazsan işinin biteceğini söylemiş,” deyiverdi. Koltuğuna yayılmış oturuyor, Chalmers’a değil, arkasındaki aynada kendi yüzüne bakıyordu. Can sıkıntısını gidermek amacıyla Chalmers’ın çaresiz öfkesini iğnelemek hoşuna gidiyordu.

“Ya, öyle mi demiş?”

"Hı hı. Wesley şu adamın... neydi adı senin karşındaki aday... meclise onun girmesini istemiyor. Sen kazanmazsan Wesley çok bozulacak. Tinky dedi ki..."

"O adi herif kendi kellesini kollasa daha iyi eder!"

"Doğrusu bilemiyorum. Wesley ondan çok hoşlanıyor." Sonra ekledi. "Tinky Holloway asla sefil bir tren yüzünden önemli bir buluşmaya geç kalmazdı. Onlar da onu durdurmaya cesaret edemezlerdi."

Kip Chalmers gözlerini kadehine dikmişti. Boğuk bir sesle, "Hükümetin bütün demiryollarına el koymasını sağlayacağım," dedi.

Gilbert Keith-Worthing, "Sahi mi?" dedi. "Bunu daha önceden yapmamasının sebebini merak ediyorum. Dünyada özel sektörün demiryollarına sahip olmasına izin verecek kadar geri kalmış tek ülke burası."

Kip Chalmers, "Size yetişiyoruz," dedi.

"Sizin ülkeniz öyle inanılmaz derecede saf ki! Çağ dışı bir şey bu. Özgürlükle, insan haklarıyla ilgili bir yığın laf! Dedemin günlerinden beri duymadığım laflar. Zenginlerin lüksünden başka bir şey değil bunlar. Yoksulların hayatı sanayicilerin insafına mı kalmış, yoksa bürokratların insafına mı kalmış, hiç fark etmez."

"Sanayicinin günü geçti artık. Bugünün..."

Öyle bir sarsıntı oldu ki sanki vagonun içindeki hava onları ileri fırlatırken altlarındaki taban duruverdi. Kip Chalmers yerdeki halının üzerine kapaklanmış, Gilbert Keith-Worthing masanın üzerine devrilip ileriye kaymış, vagonun ışıkları sönmüştü. Raf-lardan bardaklar düşüyor, çelik duvarlar yarılacakmış gibi çılgılık atıyordu. Upuzun bir uğultu tekerleri titretip duruyordu.

Chalmers kafasını kaldırdığında vagonun hareketsiz durdu-ğunu fark etti. Yol arkadaşlarının iniltilerini, Laura Bradford'un çılgılığını duydu. Emekleyerek kapıya yöneldi, tutup açtı, basamaklardan sendeleyerek indi. Ta ileride kıpırdayan fener ışıklarının yanında kırmızı bir parıltı görüyordu. Lokomotifin orada

olmaması gerekirdi. Sendeleyerek ilerlerken ellerinde durmadan sönen kibritlerin ışığıyla dolanan yarı giyinik insanlara tosluyordu. Bir ara eli fenerli bir adam gördü, hemen onun koluna sarıldı. Kondüktörü bulmuştu.

“Ne oldu?” diye sordu soluk soluğa.

Adam kaygısız bir sesle, “Ray yarıldı,” dedi. “Lokomotif raydan çıktı.”

“Raydan mı...”

“Devrildi.”

“Ölen var mı?”

“Yok. Makinist sağ, ateşçi yaralı.”

“Rayın yarılması ne demek? Nasıl yarılıyor?”

Kondüktörün yüzünde garip bir ifade vardı. Ciddi, suçlayıcı ve öfkeli bir ifade. “Raylar eskir Bay Chalmers,” dedi garip bir vurguyla. “Özellikle de virajlarda.”

“Eskidiğini bilmiyor muydunuz?”

“Biz biliyorduk.”

“Öyleyse neden değiştirmediniz?”

“Değiştirilecekti ama Bay Locey iptal etti.”

“Kim bu Bay Locey?”

“İşletmeden sorumlu başkan yardımcımız olmayan adam.”

Chalmers adamın ona neden bu felaket onun suçuymuş gibi baktığını anlayamıyordu. “Eh... peki, lokomotif getirisin raylara koymayacak mısınız?”

“Lokomotifin haline bakılırsa, bir daha hiçbir rayın üzerine konacak gibi görünmüyor.”

“Ama... bizi götürmek zorunda.”

“Götüremez.”

Kıpırdayan fenerlerin ve çınlayan çığlıkların ötesinde Chalmers birdenbire, bakmak istemediği kara dağların varlığını hissetti. Yüzlerce kilometrelik ıssız bir bölge... Bir yanda dik kayalar, bir yanda uçurum. Kondüktörün koluna daha sıkı sarıldı.

“Ama... ama ne yapacağız?”

“Makinist, Winston’ı aramaya gitti.”

“Aramak mı? Nasıl?”

“Rayın dört kilometre kadar ötesinde bir telefon var.”

“Bizi buradan kurtaracaklar mı?”

“Kurtaracaklar.”

“Ama...” Derken zihni geçmiş zaman ile gelecek zaman arasındaki bağlantıyı kurdu, sesi ilk defa olarak bir çığlık düzeyine yükseldi. “Burada ne kadar bekleyeceğiz?”

“Bilmiyorum,” dedi kondüktör. Sonra Chalmers’ın elini kendi kolundan iterek ayırdı, uzaklaştı.

Winston istasyonundaki gece nöbetçisi telefonda söyleneni dinledi, kulaklığı yerine koyup merdivenlerden yukarı fırladı, istasyon görevlisini uyandırmaya koştu. İstasyon görevlisi işe on gün önce, yeni bölüm şefinin tavsiyesiyle atanmış tıknaz bir aylaktı. Yatağından mahmur mahmur kalktı ama nöbetçinin sözleri beynine ulaşınca hemen ayıldı.

“Ne?” diye soludu. “Tanrım! Comet mi? Orada öyle titreyip durma! Silver Springs’i ara!”

Silver Springs’teki merkezde çalışan gece nöbetçisi mesajı dinledi, Dave Mitchum’ı aradı. O da Colorado bölümünün yeni şefiydi.

“Comet mi?” diye soludu Mitchum. Eliyle ahizeyi kulağına bastırırken yatağından fırladı, dimdik ayağa dikildi. “Lokomotiften umut yok mu? Dizel mi?”

“Evet efendim.”

“Ah Tanrım! Ah Tanrım! Ne yapacağız?” Sonra mevkisini hatırlayıp ekledi. “Eh, onarım trenini yolla.”

“Yolladım.”

“Sherwood’daki operatörü ara, tüm trafiği durdursun.”

“Aradım.”

“Neler var yolda?”

“Ordunun yük treni batıya gidiyor. Ama daha dört saat oralara varmaz. Zaten rötarı var.”

“Hemen iniyorum... Dur, baksana, Bill’i, Sandy’yi, Clarence’ı ara. Ben gidene kadar orada olsunlar. Canımıza okunacak!”

Dave Mitchum hep haksızlıktan yakınır durur, kaderin ona normal payından da fazla kötü şans verdiğini söylerdi. Kodamanların ona hiç şans tanımadığını, bunun bir komplo olduğunu karanlık bir sesle anlatır, ama “kodamanlar” demekle kimleri kastettiğini söylemezdi. Hizmette kıdem onun en sevdiği şeydi, aynı zamanda da tek değer standardıydı. Demiryollarında çok uzun zamandır çalıştığı halde daha sonra gelen pek çok kişi onun ilerisine geçmişti. Bunun sosyal sistemdeki haksızlığı göstermeye yettiğini söylerdi. Pek çok demiryolu şirketine girip çıkmış, hiçbirinde fazla uzun kalmamıştı, işverenleri onu suçlayacak bir şey bulabilmiş değildi ama “Bana bunu kimse söylemedi!” lafını çok sık kullandığı için gözden çıkarıyorlardı onu. Şimdiki işini de James Taggart ile Wesley Mouch arasındaki özel bir anlaşmaya borçlu olduğunun farkında değildi. Taggart nakliye ücretlerindeki artış iznine karşılık kendi kız kardeşinin özel hayatıyla ilgili bilgiyi Mouch’a aktardığında Mouch ondan bir ödün daha koparmıştı: *Dave Mitchum’a bir iş*. Mitchum, Küresel İlerleme Birliği’nin başkanı Claude Slagenhop’un kayınbiraderiydi. Mouch o derneğin kamuoyu oluşturma konusunda çok etkili olduğuna inanıyordu. James Taggart, Mitchum’ı bir işe yerleştirme sorumluluğunu Clifton Locey’ye paslamıştı. Locey de karşısına çıkan ilk göreve yerleştirmişti onu: Colorado Bölümü Şefliği. O görevdeki adam bir süre önce habersiz çekip gitmişti. Winston istasyonunda bekletilen yedek dizel lokomotifin alınıp Chick Morrison’s Special’a verilmesi üzerine işi bırakmıştı eski şef.

“Ne yapacağız?” diye haykırdı Dave Mitchum. Uyku mahmuru, yarı giyinik halde çalışma odasına daldığında programcı, trenler amiri ve yol şefi onu bekliyordu.

Üç adam cevap vermedi. Hepsi orta yaşlıydı. Gerilerinde yıllar dolusu demiryolu hizmeti yatıyordu. Bir ay öncesine kadar herhangi bir kriz durumunda fikirlerini hemen söylerlerdi. Ama

artık durumun değiştiğini, konuşmanın tehlikeli olabileceğini öğrenmeye başlamışlardı.

“Ne halt edeceğiz?”

Amir Bill Brent, “Kesin olan bir tek şey var,” dedi. “Tünele kömürlü lokomotifin çektiği bir treni yollayamayız.”

Dave Mitchum’ın bakışları karardı. Hepsinin kafasındaki düşüncenin bu olduğunu biliyordu. Keşke Brent bunu seslendirmeseydi, diye geçirdi içinden.

Öfkeyle, “Peki dizeli nereden bulacağız?” diye hırladı.

Yol şefi, “Bulamayız,” dedi.

“Ama Comet’i sabaha kadar orada bekletemeyiz!”

Trenler amiri, “Bekleteceğiz gibi görünüyor,” dedi. “Bunu konuşmanın yararı ne Dave? Bölümün hiçbir yerinde başka dizel olmadığını sen de biliyorsun.”

“Ama... Tanrım... trenleri lokomotifsiz çalıştırmamızı nasıl beklerler?”

Yol şefi, “Bayan Taggart beklemezdi ama Bay Locey bekliyor,” dedi.

Mitchum yakarı dolu bir sesle, “Bill, bu akşam bir kıyıdan bir kıyıya giden dizelli hiçbir şey geçmeyecek mi buradan?” dedi.

Bill Brent ödünsüz konuştu. “İlk gelecek tren 236. San Francisco’dan kalkan hızlı marşandiz. Saat yediyi on sekiz geçce Winston’da olacak.” Sonra ekledi. “Bize en yakın dizel o. Kontrol ettim.”

“Ordu trenlerinden ne haber?”

“Onu hiç düşünme daha iyi Dave. O tren hatlar üzerindeki her trene göre öncelikli. Comet’ten bile öncelikli. Ordunun emriyle. Zaten geç kalmışlar. Jurnal kutuları iki kere alev aldı. Batı kıyısındaki cephaneliklere cephane taşıyorlar. Dua et de senin bölgede yollarına hiçbir engel çıkmasın. Comet gecikti diye canımıza okunacak diyorsan, o trenin gecikmesinde olacakların yanında bu hiçbir şey değil.”

Sessizleştiler. Odanın pencereleri açıktı. Alt kattaki ofiste telefonun çaldığını duyuyorlardı. Sinyal ışıkları bomboş hatlarda göz kırpyordu. Oysa bir zamanlar buralarda çok işlek trafik vardı.

Mitchum birkaç buharlı lokomotifin yan hattaki gölgelerine doğru baktı.

“Tünel...” diye başlamışken bir anda sustu.

Trenler amiri, “On iki kilometre uzunluğunda,” dedi. Sesinde acı bir vurgu vardı.

Mitchum, “Yalnızca düşünüyordum,” diye aksilendi.

Brent alçak sesle, “Düşünmesen daha iyi edersin,” diye öğüt verdi.

“Bir şey demedim!”

“Dick Horton işi bırakmadan önce onunla ne konuştun sen?” Yol şefi bunu sorarken sesinde aşırı masum bir hava vardı. Sanki soru şu andaki durumla hiç ilgili değilmiş gibi. “Tünelin havalandırma sisteminin tamir istediğine ilişkin bir şeyler değil miydi? O sana, tünelin bugünlerde artık dizel lokomotifler için bile yeterince güvenli sayılamayacağını söylemiyor muydu?”

“O konuyu niye açıyorsun?” diye terslendi Mitchum. “Ben bir şey söylemedim ki!” Dick Horton bölümün baş mühendisiydi. Mitchum geldikten üç gün sonra işi bırakıp gitmişti.

“Bir söyleyeyim demiştim.” Yol şefinin sesi hâlâ çok masumdu.

Mitchum’ın daha bir saat boyunca hiçbir karar vermeksizin oyalanıp duracağını bilen Bill Brent, “Bak Dave,” dedi. “Biliyorsun ki yapılabilecek bir tek şey var. Comet’i Winston’da sabaha kadar bekletecek, 236 gelene kadar burada tutacaksın. Sonra onun dizelini takıp Comet’i tünelden geçireceksin, ardından da öteki taraftaki kömürlü lokomotiflerin en iyisiyle yoluna devam etmesini sağlayacaksın.”

“Ama o zaman gecikme ne kadar olur?”

Brent omuz silkti. “On iki saat, on sekiz saat... kim bilir?”

“On sekiz saat... Comet için hem de. Tanrım, bu daha önce hiç olmamış bir şey!”

“Şu ara bize olanların hiçbiri daha önce olmamıştı,” dedi Brent. O diri, işinin ehli sesinde şaşılacak bir bıkkınlık seziliyordu.

“Ama New York’ta bizi suçlayacaklar! Tüm suçu bizim üstümüze atacaklar!”

Brent omuz silkti. Bir ay önce olsa böyle bir haksızlığı imkânsız sayardı ama şimdi artık öğreniyordu.

Mitchum sefil bir sesle, “Herhalde... herhalde başka yapabileceğimiz bir şey yok,” dedi.

“Yok Dave.”

“Ah Tanrım! Neden bizim başımıza geliyor bu?”

“John Galt kim?”

Comet’i çeken eski lokomotif, Winston istasyonunun önündeki yan hatta durduğunda saat gecenin iki buçuğunu geçmişti. Kip Chalmers dağın yamacındaki birkaç gecekonduya ve eski püskü istasyon binasına inanamayarak, öfkeyle bakıyordu.

“Ya şimdi? Burada ne demeye duruyoruz?” diye haykırdı ve kondüktörü çağırmak için zile bastı.

İlk hareket sağlanıp güvenlik duygusu geri dönünce korkusu çılgın bir öfkeye dönüşmüştü.

O gereksiz korkuyu yaşamak zorunda kaldığı için kendini aldatılmış hissediyordu. Yol arkadaşları hâlâ oturdukları masanın başındaydı. Uyuyamayacak kadar sarsılmışlardı.

“Sabaha kadar buradayız Bay Chalmers.”

Chalmers adama bakarken afallamıştı. “Burada sabaha kadar mı duracağız?”

“Evet Bay Chalmers.”

“Burada ha?”

“Evet.”

“Ama akşama San Francisco’da mitingim var benim!”

Kondüktör cevap vermedi.

“Neden? Neden durmak zorundayız burada? Ne oldu?”

Kondüktör yavaşça, sabırla, nefret dolu ama aynı zamanda saygısızlık etmeden ona durumu olduğu gibi anlattı. Ancak Kip

Chalmers yıllar önce, daha ilkokuldayken, insanın mantıkla yaşamak zorunda olmadığını öğrenmişti.

“Lanet olsun o tüneline!” diye haykırdı. “Sefil bir tünel yüzünden beni burada tutabileceğinizi mi sanıyorsunuz? Hayati önem taşıyan ulusal planları bir tünel yüzünden mahvetmek mi istiyorsunuz? Makinistimize söyleyin, akşama San Francisco’da olmalıyım. Beni oraya yetiştirmek zorunda!”

“Nasıl?”

“O sizin işiniz, benim değil!”

“Mümkün değil ki!”

“O zaman bir yolunu bulun, lanet olsun!”

Kondüktör cevap vermedi.

“O sefil teknik sorunlarınızın hayati durumları aksatmasına izin verir miyim sandınız? Siz benim kim olduğumu biliyor musunuz? O makiniste söyleyin, hemen harekete geçsin! Tabii eğer işine değer veriyorsa!”

“Makiniste emirler çoktan verildi.”

“Emirler cehennemin dibine! Bugünlerde emirleri ben veriyorum! Söyleyin ona, hemen yola koyulsun!”

“Belki de istasyon görevlisiyle konuşsanız daha iyi olur Bay Chalmers. Benim size gerekli cevapları vermeye yetkim yok.” Kondüktör bunu söyledikten sonra dönüp uzaklaştı.

Chalmers hemen ayağa fırladı. Lester Tuck tedirgin bir havada, “Baksana Kip,” dedi. “Belki de doğrudur. Belki gerçekten yapamıyorlardır.”

“Mecbur kalırlarsa yaparlar!” dedi Chalmers. Kararlı adımlarla kapıya doğru yürüyordu.

Yıllar önce üniversitedeyken, insanları harekete geçirecek en etkili yolun korku olduğunu öğrenmişti.

Winston istasyonunun köhne ofisinde, karşısında yüz çizgileri sarkık, uykulu bir adam buldu. Operatör masasında da korku içinde bir delikanlı gördü. İkisi de sessizce oturup ömürlerinde duymadıkları küfürlerin sıralanmasını dinledi.

“Tünelden treni nasıl geçireceğiniz de umurumda değil! O sizin sorunuz! Ama bir lokomotif bulup treni hemen kaldırmazsanız işinize de çalışma izinlerinize de şu koskoca demiryolunuza da veda edebilirsiniz!”

İstasyon görevlisi, Kip Chalmers'ın adını hiç duymamıştı, mevkisinin ne olduğunu da bilmiyordu. Ama bugünlerde bilinmedik görevlerdeki bilinmedik insanların sınırsız güce sahip olabildiğinin farkındaydı. Ölüm kalım gücüne.

“Karar bizim değil Bay Chalmers,” dedi yalvaran bir sesle. “Burada emirleri biz veremeyiz. Silver Springs'ten gelir emirler. İsterseniz Bay Mitchum'a telefon açın ve...”

“Bay Mitchum kim?”

“Silver Springs'teki bölüm başkanı. İsterseniz ona bir mesaj yollayın...”

“Bölüm başkanlarıyla mı uğraşacağım? Ben Jim Taggart'a mesaj yollarım... Yapacağım o olur ancak!”

İstasyon görevlisi kendine gelemeden Chalmers olduğu yerde döndü, delikanlıya emir verdi. “Sen... not al ve hemen yolla!”

Bir ay önce olsa delikanlı hiçbir yolcudan böyle bir mesaj almayı kabul etmezdi. Zaten kurallar buna izin vermezdi. Ama artık kurallardan da pek emin olunamıyordu.

Bay James Taggart, New York. Adamlarınızın beceriksizliği yüzünden Comet'le birlikte Winston, Colorado'da takılıp kaldım. Bana lokomotif vermeyi reddediyorlar. Akşama San Francisco'da büyük, ulusal önem taşıyan bir toplantım var. Trenimi derhal hareket ettirmezseniz sonuçlarını kendiniz tahmin edin.

Kip Chalmers.

Delikanlı mesajı hat boyunca bir direktan diğerine uzanan teller yoluyla aktardıktan, Kip Chalmers da cevabı beklemek üzere vagonuna geri döndükten sonra istasyon görevlisi de arkadaşı Dave

Mitchum'a telefon açtı, ona mesajın metnini okudu. Ardından Mitchum'ın buna cevaben inlediğini duydu.

"Sana bir söyleyeyim dedim Dave. Adamın adını ömrümde duymamıştım ama belki önemli biridir."

"Bilemiyorum!" diye inledi Mitchum. "Kip Chalmers ha? Adı hep gazetelerde, kodamanlar arasında geçiyor. Kimin nesidir bilmiyorum ama eğer Washington'dansa riske giremeyiz. Ah Tanrım, ne halt edeceğiz?"

Riske giremeyiz, diyordu Taggart'ın New York'taki operatörü kendi kendine. Gelen mesajı telefonla James Taggart'ın evine iletti. New York'ta saat sabahın altısına yaklaşıyordu. James Taggart gecenin tedirgin uykusundan telefonun ziliyle uyanmıştı. Mesajı dinlerken yüzü giderek sarktı. Winston istasyonundaki sorumluyla aynı duygular içindeydi, nedeni de tıpatıp aynıydı.

Clifton Locey'nin evine telefon açtı. Kip Chalmers'a kusamadığı öfkesini telefonda ona kustu. "Bir şeyler yap!" diye haykırdı Taggart. "Ne yapacağın umrumda değil! O senin işin, benim değil. Ama o trenin mutlaka yürümesini sağla! Neler oluyor? Comet'in yolda kaldığını hiç duymamıştım! Sen departmanını böyle mi yönetiyorsun? Önemli yolcular mesajlarını bana yollamaya başlarsa artık ötesini düşün! İş kız kardeşim yönetirken en azından Iowa'da bir olay oldu diye uykumdan uyandırılmışıyordum! Colorado'da yani!"

"Çok üzgünüm Jim!" dedi Clifton Locey alçak sesle. Bu sesteki özür, güvence ve tam dozunda bir özgüven çok iyi dengelenmişti. "Olay yalnızca bir yanlış anlamadan ibaret. Birinin yaptığı aptalca bir hata. Sen üzülme, ben durumu düzeltirim. Aslında ben de daha yataktaydım ama hemen durumu ele alacağım."

Clifton Locey yatakta falan değildi. Yanında genç bir kadınla gece kulüplerini turlamış, daha yeni dönmüştü. Kadına beklemesini söyledi, hemen Taggart Transcontinental'a koştu. Gece kadrosu onu orada görünce neden kendisinin bizzat çıkıp geldiğini pek anlayamadı ama gelişinin gereksiz olduğunu söy-

leyebilecek kimse de çıkmadı. Locey birkaç odaya dalıp çıktı, pek çok kişi tarafından görüldü, büyük bir faaliyette bulunduğu izlenimi yaratmayı başardı. Bütün bu patırtıdan çıkan tek sonuç, Colorado Bölümü Şefi Dave Mitchum'a çekilen bir mesaj oldu:

"Derhal Bay Chalmers'a bir lokomotif verin. Comet'i güvenle, gereksiz gecikmelere yol açmadan yollayın. Görevlerinizi yapamazsanız Birleştirme Kurulu önünde sizi sorumlu tutarım. Locey."

Sonra kız arkadaşına telefon açıp onunla buluşmasını söyledi, birlikte kırsal bir yerdeki yol üstü moteline gittiler. Böylelikle birkaç saat boyunca ona kimsenin ulaşamamasını sağlamış oluyordu.

Silver Springs'teki görevli, Dave Mitchum'a uzattığı emir konusunda şaşkıncı ama Dave Mitchum durumu anlıyordu. Demiryolu emirlerinin hiçbirinde, bir yolcuya lokomotif vermekten bu şekilde söz edilmeyeceğini biliyordu. Bunun bir gösteri olduğunun farkındaydı. Ne tür bir gösteri sergilendiğini tahmin ediyor, günah keçisi rolünün kime düşeceğini sezdikçe her yanını buz gibi bir ter kaplıyordu.

Trenler amiri, "Neyin var Dave?" diye sordu.

Mitchum cevap vermedi. Telefonu titreyen elleriyle kaptı, New York'taki Taggart santraline bağlanmak için dua etmeye başladı. Tuzağa kısılmış bir hayvana benziyordu.

New York santralinden, onu Bay Clifton Locey'nin evine bağlamasını rica ederken sesinde bir yakarış vardı. Santral denedi, cevap çıkmadı. Mitchum bu sefer santrale, sürekli denemesi, Bay Locey'nin bulunabileceği her numarayı çevirmesi için yalvardı. Santral bunu yapacağına söz verdi, Mitchum da telefonu kapattı. Ama beklemenin bir yararı olmayacağını, Locey'nin departmanından başka biriyle konuşmanın da nafile olduğunu biliyordu.

"Neyin var Dave?"

Mitchum emri uzattı, trenler amirinin yüzünden, komplonun gerçekten de sezdiği kadar kötü olduğunu okudu.

Taggart Transcontinental'ın Omaha, Nebraska bürosunu aradı, bölge genel müdürüyle konuşmak için yalvardı. Telefonda kısa bir sessizlik oldu, sonra Omaha santralinin sesi, genel müdürün üç gün önce istifa edip kayıplara karıştığını bildirdi... “Bay Locey’yle biraz sorun çıkmıştı da,” diye de açıklama yaptı.

Mitchum kendi bölgesiyle ilgilenen genel müdür muaviniyle konuşmak istedi ama o da bir haftalığına kent dışındaydı ve kendisine ulaşamıyordu.

“Başka birini bulun bana!” diye bağırdı Mitchum. “Herhangi bir bölgeden herhangi biri! Tanrı aşkına, bana ne yapacağımı söyleyebilecek birini bulun!”

Telefona gelen adam, Iowa-Minnesota bölgesine bakan genel müdür yardımcısıydı.

Daha Mitchum konuşmaya başlarken, “Ne?” diye sözünü kesti. “Winston, Colorado’dan mı? Beni ne demeye arıyorsun? Yo, bana olanları anlatmaya kalkma, bilmek istemiyorum! Hayır dedim! Hayır! Sonradan o konuda neyi yaptığımı ya da yapmadığımı açıklamak zorunda bırakma beni. Sorun bana ait değil! Bölge müdürlerinden biriyle konuş, benimle değil! Bana ne Colorado’dan! Lanet olsun, ben ne bileyim? Baş mühendisi bul, onunla konuş!”

Orta Bölge baş mühendisi sabırsız bir sesle cevap verdi. “Evet? Ne? Neymiş?” Mitchum umutsuzluk içinde anlatmaya çalıştı. Baş mühendis ortalıkta dizel olmadığını duyar duymaz, “O halde tut treni tabii!” dedi. Bay Chalmers’ı duyunca sesi güçsüzleşti. “Hımm... Kip Chalmers,” dedi. “Washington’dan mı? Şey, bilemiyorum. O konuda kararı Bay Locey vermelidir.” Mitchum o zaman, “Bay Locey bana bir ayarlama yapmamı emretti ama...” diye söze başladı. Baş mühendis rahatlayıp onun sözünü kesti. “O halde Bay Locey ne diyorsa onu yap!” Sonra da telefonu kapattı.

Dave Mitchum telefonun ahizesini dikkatle yerine koydu. Artık bağırmıyordu. Parmak uçlarına basa basa bir sandalyeye yürüdü. Sanki sinsice bir şeyler saklıyordu. Oturdu, uzun süre Bay Locey’nin emrine baktı.

Ardından odaya bir göz gezdirdi. İstasyon görevlisi telefonda konuşuyordu. Trenler amiri ile yol şefi de oradaydı ama sanki bir şey olmasını beklemiyorlarmış gibi numara yapıyorlardı. Mitchum içinden, keşke baş görevli Bill Brent evine gitse, diye düşündü. Bill Brent köşede durmuş, gözünü Mitchum'a dikmişti.

Kısa boylu, ince bir adamdı Brent. Ama omuzları genişti. Kırk yaşında olmasına rağmen daha genç gösteriyordu. Büro işinde çalışanlar gibi soluk yüzlü, kovboy gibi sert çizgili ve sıırım gibiydi. Koca sistemin en yaman trenler amiri oydu.

Mitchum birden yerinden kalkıp üst kata, kendi ofisine çıktı. Bir elinde Locey'nin emrini sıkı sıkı tutuyordu.

Dave Mitchum mühendislik ve ulaşım sorunlarını anlamakta pek becerikli olmasa bile Clifton Locey gibi adamları iyi anlayabilen biriydi. New York'taki yöneticilerin oynadığı oyunu anlıyor, ona ne yaptıklarını da çok iyi biliyordu. Gelen emirde ona, Kip Chalmers'a kömürlü bir lokomotif vermesi söylenmiyordu. Yalnızca "bir lokomotif" deniyordu. Soruların sorulma günü geldiğinde Locey çok şaşırılmış gibi yapacak, "Bir demiryolu şefi, herhalde böyle bir durumda yalnızca dizelin kastedilebileceğini anlamalıydı," diyecekti. Emirde Comet'in güvenlik içinde gönderilmesi de söyleniyordu. Demiryolu şefleri neyin güvenli olduğunu bilmek zorunda değil miydi? Ayrıca gereksiz gecikmelere de izin verilmemesi isteniyordu. Eğer önemli bir felakete sürüklenme tehlikesi varsa bir haftalık ya da bir aylık gecikme bile... gereksiz mi sayılırdı?

New York'lu yöneticilerin aldırış ettiği yok, diye düşündü Mitchum. Kip Chalmers'ın mitinge zamanında yetişmesi de umurlarında değildi, rayların başına görülmemiş bir felaket gelmesi de. Ne olursa olsun sonunda kendilerinin suçlanmasını istemiyorlardı, o kadar. Treni burada tutarsa Kip Chalmers'ın öfkesine karşı onu günah keçisi olarak kullanacaklardı. Eğer treni yola çıkarır da sonra tren tünelin batı ucuna varamazsa o zaman da onu beceriksizlikle, işin ehli olmamakla suçlayacaklardı.

Hangi yolu seçerse seçsin emirlere aykırı hareket ettin diyeceklerdi. Neyi kanıtlayabilirdi ki? Hem... kime kanıtlayacaktı? Belli bir politikası, tanımlanmış usulleri, kanıtlarla ilgili kuralları, bağlayıcı ilkeleri olmayan bir mahkemeye insan hiçbir şey kanıtlayamazdı. Birleştirme Kurulu tam da böyle bir mahkemeydi. İnsanları canı istediği gibi suçlu ya da suçsuz ilan ediyordu ama suç için de masumiyet için de hiçbir standardı yoktu.

Dave Mitchum hukuk felsefesi hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Ama bir mahkemenin hiçbir kuralla bağı olmadığı takdirde hiçbir gerçeğe de bağı olamayacağını, yaptığı yargılamamanın bir adalet işlemi olamayacağını biliyordu. Oradan çıkacak karar ancak insanların yaptığı bir işlem olurdu, kaderiniz yaptığınız ya da yapmadığınız bir şeyin değil, kimleri tanıyıp kimleri tanımadığınızın insafına kalırdı. Kendi kendine, böyle bir duruşmada Bay James Taggart'a, Bay Clifton Locey'ye, Bay Kip Chalmers'a ve onların güçlü dostlarına karşı ne gibi bir şansı olabileceğini sordu.

Dave Mitchum tüm ömrünü, karar verme mecburiyetinden kaçmanın yollarını bulmakla geçirmiş biriydi. Bunu da ona herhangi bir talimat verilene kadar bekleyerek, hiçbir zaman hiçbir şeyden emin olmayarak yapmıştı. Şu anda beynine bir tek şey için izin veriyordu, o da hayatın haksızlığına karşı gücenik bir yakınmaydı. Kader ona haksızlık sayılacak kadar şanssızlık yüklemeyi uygun görmüştü. Ömründe bulabildiği tek güzel işte, bu sefer de amirleri komplo kuruyordu ona. Bu işi bulması ve ardından gelen komplonun aslında bir bütünün ayrılmaz parçaları olduğunu ona kimse öğretmemişti.

Locey'nin yazılı emrine bakarken, istersem Comet'i burada tutabilirim, Bay Chalmers'ın vagonunu bir lokomotifle bağlayıp tünele tek başına yollayabilirim, diye düşündü. Ama bu düşünce kafasında tam oluşmadan hemen başını iki yana salladı. Böyle bir şeye kalkışırsa Bay Chalmers hemen riskin türünü anlardı. Reddederdi o zaman. Var olmayan güvenli lokomotifi isterim diye tutturmayı sürdürürdü. Bunlar yetmiyormuş gibi kendisinin,

yani Mitchum'ın aslında sorumluluğu aldığı, tehlikeyi bildiği, kararı bilerek verdiği de ortaya çıkardı. Amirleri tam da bunu istiyordu. Oynadıkları oyunun tek anahtarı buydu.

Dave Mitchum kendi geçmişine isyan edecek bir adam olmadığı gibi, işleri yürütenlerin ahlaki değerlerini sorgulayacak bir adam da değildi. Verdiği karar, üstlerinin politikasına meydan okumak değil, o politikayı izlemek oldu. Bill Brent onu her türlü teknoloji yarışmasında alt edebilirdi ama bu alan, onun Bill Brent'i rahatça alt edebileceği bir alandı. Bir zamanlar insanlardan, eğer sağ kalmak istiyorlarsa Bill Brent'teki niteliklere sahip olmalarını bekleyen bir toplum vardı elbette. Ama şimdi artık Dave Mitchum'ın niteliklerine sahip olmak şarttı.

Dave Mitchum sekreterinin daktilosunun başına oturdu, iki parmağıyla trenler amirine bir emir, yollar şefine de başka bir emir yazdı. Birincisi trenler amirine, derhal bir lokomotif ekibi çağırmasını, bunu "acil durum" diye tanımlanabilecek bir amaç için yapmasını söylüyor, ikincisi de yollar şefine, elindeki en iyi lokomotif, "acil durum yardımı için hazır olmak üzere" Winston'a yollamasını emreliyordu.

Emirlerin karbon kopyalarını kendi cebine koydu, sonra kapıyı açıp gece görevlisine seslendi. Geldiğinde iki emri eline tutuşturdu, aşağıdaki iki adama vermesini söyledi. Gece görevlisi çalışkan bir delikanlıydı. Amirlerine güveni tamdı. Disiplinin demiryolu işinde ilk kural olduğunu biliyordu. Mitchum'ın bir alt kata yazılı emir yollamaya kalkışması onu şaşırtmıştı ama soru sormadı.

Mitchum ürkerek bekliyordu. Bir süre sonra yollar şefinin hatlar üzerinden depoya doğru yürüdüğünü gördü. Bir anda rahatladı. Adamların ikisi de yukarı çıkıp onunla yüzleşmeye kalkışmamıştı. Bu oyunu tıpkı onun gibi kendilerinin de oynamak zorunda olduğunu anlamışlardı.

Yollar şefi gözlerini yerden kaldırmadan ilerliyordu. Aklında karısı, iki çocuğu, ömrünü geçirdiği evi vardı. Amirlerinin ne

yaptığını biliyor, acaba itaat etmeyi reddetsem mi, diye düşünüyordu. İşini kaybetmekten hiçbir zaman korkmamıştı, işinin ehli insanın özgüveni içinde, bir işverenle kavga bile etse bir yenisini bulacağından her zaman emin olmuştu. Ama şimdi korkuyordu, işinden çıkmaya, başka iş aramaya hakkı yoktu, işverene kafa tuttuğu anda kurulun karşı konmaz gücüyle burun buruna gelecekti. O kurulun kararında suçlu bulunursa açlıktan yavaş yavaş ölmeye mahkûm edilmiş olacaktı. Başka bir işe girmesi yasak demekti. Kurul kararının onu suçlu bulacağını biliyordu. Kuruldan şimdiye kadar çıkan çelişkili, tutarsız kararlardaki o karanlık, kaprisli esrarengizliğin, aslında kurulun nüfuz gücünün sırrını oluşturduğunun da farkındaydı. Bay Chalmers'a karşı kendisinin ne gibi bir şansı olabilirdi ki? Bir zamanlar işverenlerinin kişisel çıkarları, ondan her zaman tüm yeteneğini kullanmasını beklerdi. Şimdi artık yetenek istenmiyordu. Bir zamanlar elinden gelenin en iyisini yapması istenir, karşılığında da ona göre ödüllendirilirdi. Şimdiyse eğer vicdanına göre hareket ederse bekleyebileceği tek şey cezalandırılmaktı. Bir zamanlar düşünmesi beklenirdi ondan. Şimdi ise düşünmesi değil söz dinlemesi isteniyordu. Bir vicdanı olması da istenmiyordu. O halde neden sesini yükseltecekti? Kimin hatırı için? Yolcuları düşündü... Comet'e binmiş üç yüz yolcuyu. Sonra kendi çocuklarını düşündü. Liseye giden bir oğlu ile on dokuz yaşında bir kızı vardı. Kızıyla gurur duyuyordu. Hırsla, acıyla karışık bir gurur. Kızı kentin en güzel kızı olarak biliniyordu. Terk edilmiş kasabalarda, kapanmış fabrikaların çevresinde, işletilmeyen demiryolu güzergâhlarında gördüğü o işsizlerin kaderine teslim edebilir miydi çocuklarını? Birden dehşet içinde farkına vardı. Şu anda yapmak zorunda olduğu seçim, kendi çocuklarının hayatı ile Comet yolcularının hayatı arasındaydı. Bu tür bir çelişki daha önce hiçbir zaman mümkün olmamıştı. Bugüne kadar yolcuların güvenliğini sağlaması sayesinde çocuklarının güvenliğini sağlamıştı. Birine hizmet etmekle diğerine de hizmet ediyordu. Çıkar çatışması

olmaz, kimsenin kurban edilmesi gerekmezdi. Oysa şimdi, eğer yolcuları korumak istiyorsa, bunu kendi çocuklarını feda ederek yapmak zorundaydı. Dinlediği vaazları hatırladı. Kendini feda etmenin güzelliği, en sevdiği şeyi başkalarına feda etmenin sevabı hakkındaki vaazları. Etik felsefe hakkında pek bir şey bilmezdi. Ama o anda, kelimelendirilmiş olmasa bile karanlık, öfkeli, acı bir vahşilik biçiminde, bir tek gerçeği gördü. Eğer sevap buysa kendisi bunu yapmayı hiç istemiyordu.

Depoya vardı, Winston'a gitmek üzere büyük boy bir kömürlü lokomotifin hazırlanmasını emretti.

Trenler amiri, görevli odasındaki telefona uzandı, emrin gerektirdiği lokomotif ekibini toplamaya çalıştı. Ama eli telefonun kulaklığı üzerinde duruverdi. O adamları ölüme çağırdığı gelmişti aklına. Önündeki listede bulunan yirmi isimden iki tanesinin yaşamı sona erecekti. Bedeninde soğuğu hissetti, başka da bir şey hissetmedi. Kaygı değildi içindeki. Yalnızca şaşırılmıştı. Daha önce insanları ölmeye çağırmak hiç ona düşmemişti. Görevi, hayatlarını kazanmaları için insanları işe çağırmaktı. Garip, diye düşündü. Elinin öyle duraksaması garipti. O eli durduran neden, yirmi yıl önce hissedebileceği bir şeye benziyordu. Yo, diye düşündü. Garip. Bir ay önceki bir his.

Kırk sekiz yaşındaydı. Ailesi yoktu, dostları yoktu, yeryüzünde yaşayan hiçbir canlıyla bir bağı yoktu. İçindeki bağıllık duygusu ne kadarsa, başkaları o duyguyu çeşitli konulara ve kişilere yayarken, o hepsini birden erkek kardeşine yöneltmişti. Kardeşi ondan yirmi beş yaş küçüktü. Onu kendisi büyüttü. Teknoloji okulunda okutmuş, oradaki öğretmenlerin tümü gibi o da gerçeği öğrenmişti. Delikanlının o ciddi, genç yüzünün, geniş alnının gerisinde bir deha vardı. Tıpkı ağabeyinin tek yönlü adanmışlığı gibi o da tüm benliğini derslerine, çalışmalarına veriyordu. Ne spor ne partiler ne de kızlar vardı. Kafasında yalnızca bir mucit olarak yaratacağı şeyleri düşünüyordu. Üniversiteyi bitirmiş, onun

yaşındaki kişilerin alamayacağı bir maaşla, Massachusetts'teki büyük bir elektrik şirketinde işe girmişti.

Bugün 28 Mayıs diye düşündü trenler amiri. Yönerge 10-289, 1 Mayıs'ta çıkmıştı. Ve o akşam, kardeşinin intihar ettiği haberi ulaşmıştı ona.

Trenler amiri, ülkenin kurtulması için o yönergenin gerekli olduğunu duymuştu. Bunun doğru olup olmadığını bilemiyordu. Ülkeyi kurtarmak için neyin gerekli olduğunu bilmesi mümkün değildi. Ama ifade edemediği bir duygunun etkisiyle, yerel gazetenin editörünün odasına girmiş, kardeşinin ölüm hikâyesini yayınlamalarını istemişti. Sebep olarak yalnızca, "İnsanlar bunu bilmek zorunda," diyebilmişti. Zihnindeki çürük bağlantıların kelimesiz bir sonuca vardığını, eğer bu iş, insanların iradesiyle olmuşsa, insanların bunu bilmesi gerektiğini, bilseler böyle şeyler yapmayacaklarına inandığını açıklayamamıştı. Editör ise hikâyeyi yayınlamayı kabul etmemişti. Böyle bir yazının, ülkenin moralini kötü etkileyeceğini söylemişti.

Trenler amiri siyaset felsefesinden hiç anlamazdı. Ama herhangi bir insanın ya da ülkenin yaşaması ile ölmesi gibi konulara kaygılanmayı işte o anda kestiğinin farkındaydı.

Eli telefon kulaklığının üzerinde, düşünüyordu. Belki de arayacağı adamları uyarması gerekirdi. Adamlar güveniyordu ona. Onları bile bile ölüme göndereceği hiç akıllarına gelmezdi. Ama başını iki yana salladı. Yersiz bir düşünceden başka bir şey değildi bu. Geçen yıla ait, kendisinin de onlara güvendiği günlerden kalma bir düşünceydi. Fakat artık önemi yoktu. Beyni çok yavaş çalışıyordu. Sanki düşünceleri bir vakumla çekiliyor, altta onları güdecek hiçbir duygu bulunmuyordu. Birini uyarırsa sorun çıkacağını düşündü. Kavgaya çıkabilirdi. O kavgayı başlatmak için kıpırdamak, bir şeyler yapmak da ona düşerdi. Bu tür kavgaların ne uğruna başlatıldığını bile unutmuştu. Gerçek uğruna mı? Adalet uğruna mı? Kardeşlik sevgisi uğruna mı? İstemiyordu çaba göstermeyi. Çok yorgundu. Listedeki herkesi uyarırsam lokomotif

sürecek adam kalmaz, hem iki hayat kurtarmış olurum hem de Comet'teki üç yüz yolcunun hayatı kurtulur, diye düşündü. Ama kafasındaki bu rakamlara hiçbir şey cevap vermedi. "Hayat" da yalnızca bir kelimeydi. Anlamı yoktu.

Telefonun kulaklığını kaldırıp kulağına götürdü, iki numara çevirdi, bir makinist ile bir ateşçiyi derhal görev başına çağırdı.

306 numaralı lokomotif Winston'a doğru yola çıktığında Dave Mitchum alt kata indi. "Bana bir raylı araç ayarlayın," dedi. "Fairmount'a kadar gidiyorum." Fairmount, hattın otuz iki kilometre doğusunda küçük bir istasyondur. Adamlar kafalarını sallayarak duyduklarını belli ettiler, hiç soru sormadılar. Bill Brent onların arasında değildi. Mitchum bu sefer Brent'in odasına yöneldi. Brent oradaydı. Masasında sessizce oturuyor, sanki bir şey bekliyordu.

"Ben Fairmount'a gidiyorum," dedi Mitchum. Sesi saldırgan sayılamayacak kadar normal tondaydı. Sanki bu söze cevap beklemiyordu. "İki hafta önce orada bir dizel vardı... Biliyorsun, acil onarım mıydı neydi... Acaba kullanabilir miyiz diye bir bakmaya gidiyorum."

Duraksadı. Ama Brent hiçbir şey söylemedi.

Mitchum ona bakmadan konuştu. "Olayların gidişatına göre o treni sabaha kadar tutamayacağız. Şu ya da bu şekilde şansımızı denemek zorundayız. Ben belki bu dizel işi görür diye düşünüyorum ama o da son şansımız. Yani benden bir saat içinde haber almazsan emri imzala, Comet'i 306'ya takıp tünele yolla."

Brent daha önce neler düşünüyor olursa olsun bunu duyduğunda kulaklarına inanamadı. Önce cevap vermedi, sonra çok alçak sesle, "Hayır," dedi.

"Ne demek hayır?"

"Yapmam."

"Nasıl yapmazsın? Bu bir emir!"

"Ben yapmam." Brent'in sesinde hiçbir duygusallığın bulutlandıramadığı bir sağlamlık vardı.

“Emre uymuyor musun yani?”

“Uymuyorum.”

“Ama buna hakkın yok! Ben de bunu tartışacak değilim zaten. Kararım bu. Sorumluluk benim, ayrıca senin fikrini de soran yok. Senin görevin, benim emirlerini yerine getirmek.”

“O emri bana yazılı verir misin?”

“Hay lanet olsun! Yani bana güvenmediğini mi söylemeye çalışıyorsun? Yani sen...”

“Fairmount’a neden gitmen gerekiyor Dave? O dizeli onlara telefonla sorsana!”

“Sen bana işimi nasıl yapacağımı öğretecek değilsin! Orada oturup beni sorguya çekemezsin! Gaganı kapatıp söyleneni yapacaksın, yoksa sana konuşma fırsatını ben veririm... İstediklerini Birleştirme Kurulu’na söylersin!”

Brent’in suratındaki ifadeyi çözmek zor olsa da Mitchum orada inanılmaz bir dehşet duygusu gördü. Ama o dehşet, Brent’in kendi kafasındaki bir şeye yönelikti, bu sözlerle değil! Zaten içinde korkudan eser yoktu. Mitchum’un görmeyi umduğu korkuya benzemiyordu.

Brent yarın sabah bu konunun, kendi sözüne karşı Mitchum’un sözü düzeyine ineceğini biliyordu. Mitchum emri verdiğini inkâr edecekti. Lokomotif 306’nın Winston’a “yedekte bekleme” amacıyla yollandığına dair yazılı kanıt gösterecek, kendisinin ölümcül emir çıktığı sırada dizel aramak üzere Fairmount’a gittiğine dair tanık sunacak, olayın tüm sorumluluğu yalnızca trenler amiri Bill Brent’e yüklenecekti. Önemli bir dava olmayacaktı. En azından, ince ayrıntılara girilmesini gerektirecek bir dava olmayacaktı. Ama Birleştirme Kurulu’na bu kadarı yetecekti çünkü zaten o kurulun tek tutarlı politikası, hiçbir şeyin ayrıntı düzeyinde incelenmesine izin vermemekti. Brent bu oyunu kendisinin de oynayabileceğini, komployu kendi omzundan, bir sonraki kurbanın omzuna kaydırabileceğini biliyordu. Bunu kotaracak kadar akıllı olduğunun da farkındaydı ama... Öyle bir şey yapmaktansa ölmek daha iyiydi.

Dehşet içinde, hareketsiz oturmasının nedeni karşısında duran Mitchum değildi. Bu olayı bildirebileceği, planın durdurulmasını sağlayacak hiç kimse olmadığını fark etmekten kaynaklanıyordu. Colorado'dan Omaha'ya ve New York'a kadar, hattın hiçbir yerinde bir üst merci yoktu. Hepsi bu işte ortaktı. Hepsi aynı şeyi yapıyordu. Mitchum'a örneği de yöntemi de onlar göstermişti. Artık bu demiryolunun parçası olan kişi Dave Mitchum'dı. Bill Brent buraya ait değildi.

Bill Brent nasıl elindeki sayfaya şöyle bir bakmakla bölümdeki tüm hat durumlarını görebilmeyi öğrenmişse şimdi de tüm hayatını, aldığı bu kararın tüm bedelini görebiliyordu. İlk gençlik yılları sona erene kadar âşık olmamıştı. Seveceği kadını bulduğunda otuz altı yaşındaydı. Dört yıldır nişanlıydı onunla. Beklemek zorundaydı. Bakmak zorunda olduğu bir annesi, üç çocuklu dul kız kardeşi vardı. Yük taşımaktan hiç gocunmamıştı çünkü taşıyabilecek yeteneğe sahip olduğundan emindi. Yapabileceğinden emin olmadığı şeyin sorumluluğunu da zaten almazdı. Beklemiş, parasını biriktirmiş, şimdi de artık kendine mutlu olma hakkı tanıyacak zamanın geldiğini hissetmişti. Birkaç haftaya kadar, haziran gelir gelmez evlenecekti. Masasında oturmuş, Dave Mitchum'a bakarken bunu düşündü. Ama bu düşünce yüreğinde bir kararsızlık yaratmadı. Yalnızca bir pişmanlık ve uzaktan hissedilen bir hüznün vardı içinde. Evet, uzaktan hissediliyordu çünkü o hüznün, bu anın parçası olmasına izin veremeyeceğini biliyordu.

Bill Brent epistemolojiden hiç anlamazdı. Ama kendi mantığının gerçekliği algıladığı şekle göre yaşamak zorunda olduğunu biliyordu. Bununla çelişen hareketler yapamayacağının, bundan kurtulamayacağının, bunun yerine başka bir şey bulamayacağının farkındaydı. Başka bir yaşama biçimi yoktu onun için.

Ayağa kalktı. "Bu işte çalıştığım sürece sana itaatsizlik edemeyeceğim doğru," dedi. "Ama işten ayrılırsam seni dinlemeyebilirim. Ve ayrılıyorum."

“Ne yapıyorsun?”

“Ayrılıyorum. Şu andan itibaren.”

“Ayrılmaya hakkın yok, lanet olası pislik! Farkında değil misin? Seni bu yüzden hapse attırabileceğimi bilmiyor musun?”

“Şerifi sabah bana yollamak istersen, evdeyim. Kaçmaya çalışmayacağım. Gidecek bir yer yok.”

Dave Mitchum bir seksen boyunda, boksör yapılı bir adamdı. Ama Bill Brent’in ufak tefek cüssesi karşısında öfke ve korkudan titreyip duruyordu. “Ayrılamazsın! Kanun var! Benim elimde kanun var! Beni bırakıp gidemezsin! Bırakmam! Bu akşam bu binadan çıkarmam seni!”

Brent kapıya yürüdü. “Bana verdiği emri başkalarının önünde tekrarlar mısın? Hayır mı? O halde giderim!”

Daha kapıyı açarken Mitchum’un yumruğu savruldu, Brent’in yüzünde patladı, onu yere yıktı.

Trenler amiri ile yol şefi açık duran kapışın eşiğindeydi.

Mitchum, “Ayrıldı!” diye bir çığlık attı. “Korkak piç, böyle bir zamanda işten ayrıldı! Hem yasayı ihlal etti hem de korkaklık etti!”

Yerden yavaşça kalkabilmek için çaba gösteren Brent, gözlerine dolan kanların arasından kapıdaki iki adama baktı. Onların da anladığını biliyordu. Ama o yüzlerde, anlamak istemeyen insanların o dışa kapalı ifadesi vardı. Bu işe bulaşmak istemiyorlardı, adalet adına kendilerini açmaza sıkıştırdığı için de ondan nefret ediyorlardı. Hiçbir şey söylemeden ayağa kalktı, binadan çıktı.

Mitchum ötekilere bakmamaya çalışıyordu. Odanın karşı köşesinde duran gece sorumlusuna başıyla işaret ederek, “Hey, sen!” diye seslendi. “Gel buraya. Hemen sen devrilmek zorundasın.”

Kapı kapanınca az önce Brent’e anlattığı Fairmount’taki dizel hikâyesini bu gence de anlattı, yarım saat içinde ondan bir ses çıkmazsa Comet’i lokomotif 306’ya bağlayıp yollama emrini vermesini söyledi. Çocuk hiçbir şeyi düşünecek halde olmadığı gibi konuşacak, anlayacak durumda da değildi. Kendi kahramanı

olarak seçtiği Bill Brent'in yüzündeki kanlar bir türlü gözünün önünden gitmiyordu. Uyuşmuş gibi, "Başüstüne efendim," dedi.

Dave Mitchum, Comet için dizel aramak üzere Fairmount'a doğru yola çıktığını, gördüğü her makasçıya, her ışıkçıya, her işçiye söyledikten sonra arabasına binip gitti.

Gece görevlisi masaya oturmuş, gözünü saate dikmişti. Telefonun bir an önce çalmasını, Bay Mitchum'dan bir haber çıkmasını umuyordu. Ama yarım saat sessizlik içinde geçti. Sürenin dolmasına üç dakika kala çocuk tüm vücudunda buz gibi bir korku hissetti. Nedenini bilmiyor, yalnızca o emri vermek istemediğini biliyordu.

Trenler amiri ile yol şefine döndü ve kararsız bir sesle, "Bay Mitchum gitmeden önce bana bir emir verdi ama yapayım mı bilemiyorum..." dedi. "Çünkü doğru olduğundan emin değilim. Bana dedi ki..."

Trenler amiri arkasını döndü. Yüreğinde hiçbir acıma hissetmiyordu. Delikanlı da aşağı yukarı kendi ölen kardeşinin yaşındaydı.

Yol şefi terslendi. "Bay Mitchum ne dediyse onu yap! Düşünmek sana kalmamış." Sonra odadan çıkıp gitti.

James Taggart ile Clifton Locey'nin kaçındığı sorumluluk şimdi tir tir titreyen şaşkın bir çocuğun omuzlarına yüklenmişti. Çocuk kararsızdı. Sonra demiryolu yöneticilerinin iyi niyetinden ve deneyiminden kuşku duyulamayacağını düşünerek cesaretini topladı. Kendi kafasındaki demiryolu ve yönetici kavramlarının yüz yıl öncesine ait kavramlar olduğunun farkında değildi.

Demiryolu çalışanlarına özgü bir dikkat ve özenle, yelkovan tam yarım saati işaretlediği anda Comet'in lokomotif 306'yla yola çıkmasına ilişkin emrin altına imzasını attı, emri Winston istasyonuna yolladı.

Winston'daki istasyon görevlisi emre baktığında ürperdi ama otoriteye baş kaldıracak türden bir adam değildi. Kendi kendine, belki de o tünel benim sandığım kadar tehlikeli değildir, diyordu.

Hem zaten bugünlerde herkes, en iyi politikanın düşünmemek olduğunu söylüyordu.

Emrin kopyalarını Comet'in kondüktörü ile makinistine verdiğinde kondüktör yavaşça çevresine bakındı, odadaki herkesin yüzünü ayrı ayrı inceledi, sonra kâğıdı katlayıp tek kelime söylemeden cebine koydu.

Makinist bir an kâğıda bakakaldı, ondan sonra onu elinden fırlattı, "Yapmıyorum," dedi. "Bu demiryolu böyle emirler çıkaracak hale geldiyse burada da çalışmıyorum. Beni işten çıktı diye yazın."

İstasyon sorumlusu, "Ama çıkamazsın!" diye bağırdı. "Tutuklanırsın!"

"Bulurlarsa tutuklasınlar," dedi makinist. Sonra dönüp istasyondan çıktı, gecenin dağlık yerlere özgü karanlığına karışıp gitti.

Silver Springs'ten lokomotif 306'yı getiren makinist odanın köşesinde oturuyordu. Kıkır kıkır güldü ve "Korkak o," dedi.

İstasyon sorumlusu hemen ona döndü. "Sen yapar mısın Joe? Comet'i götürür müsün?"

Joe Scott sarhoştı. Bir zamanlar işe içkili gelen demiryolu görevlisi, yüzünde çiçek hastalığı kabarcıklarıyla hasta muayene etmeye kalkışan doktor gibi görülürdü. Ama Joe Scott imtiyazlı bir adamdı. Üç ay önce güvenlik kurallarını ihlal edip önemli bir kazaya yol açtığı için kovulmuş, iki hafta önce de Birleştirme Kurulu'nun kararıyla görevine iade edilmişti. Fred Kinnan'ın arkadaşıydı. Sendikada Kinnan'ın çıkarlarını korurdu, işverenlere karşı değilse de sendika üyelerine karşı.

"Tabii," dedi Joe Scott. "Götürürüm Comet'i. Yeterince hızlı gidersem treni tünelden kurtarırım."

306'nın ateşçisi kabininde bekliyordu. Lokomotif Comet'in başına götürmek üzere geldiklerinde tedirginlik içinde başını kaldırdı, otuz iki kilometre kadar kıvrılarak giden rayların ötesinden görünen tünelin kırmızı yeşil ışıklarına baktı. Solgun, iyi huylu bir adamdı. İyi ateşçiydi ama makinistliğe yükselme

umudu hiç yoktu. Tek avantajı yapılı kaslarıydı. Amirlerinin ne yaptığını bildiğine inandığı için hiç soru da sormadı.

Kondüktör, Comet'in arka ucuna yakın yerde, perondaydı. Önce tünelin ışıklarına, sonra Comet'in pencerelerine baktı. Pencerelerin bazıları ışıklıydı ama çoğunda gece lambalarının soluk mavisi, inik panjurların ardından ancak belli oluyordu. Yolcuları uyandırıp uyarmam gerek, diye düşündü. Bir zamanlar yolcuların güvenliğini kendi güvenliğinden önemli sayardı. İnsanları çok sevdiğinden değil ama o sorumluluk kendi işinin bir parçası olduğu için. Bu işi yapmaktan gurur duyan bir insandı. Şimdi ise içinde tiksinti ve kayıtsızlık vardı, onları kurtarmak gibi bir hevesi de kalmamıştı. Yönerge 10-289'u hak ettiler ve kabullendiler, diye düşünüyordu. Günlük yaşamlarını sürdürmüş, Birleştirme Kurulu'nun savunmasız kurbanlar hakkında verdiği tuhaf kararları görmezden gelmişlerdi. Şimdi kendisi niye onlara arkasını dönmesindi? Hepsinin hayatını kurtarsa, yarın Birleştirme Kurulu onu itaatsizlikten, panik yaratmaktan, Bay Chalmers'i geciktirmekten mahkûm ettiğinde içlerinden biri bile çıkıp itiraz etmezdi. İnsanları kendi sorumsuz kötülüklerine devam etmeleri için kurtarmak uğruna kendini feda edecek değildi.

O an geldiğinde lambasını kaldırdı, makiniste hareket emrini verdi.

Kip Chalmers, ayaklarının altındaki zemin sarsıldığında Lester Tuck'a gururla, "Gördün mü?" diye kasıldı, "insanlarla başa çıkmanın tek yolu onları korkutmaktır."

Kondüktör son vagonun sahanlığına bindi. Sahanlığın öbür yanındaki basamaklardan indiğini hiç gören olmadı. Adam dağların karanlıklarına karışıp gözden kayboldu.

Makasçılardan biri Comet'i yan hattan ana hatta alacak makası açmak üzere hazır bekliyordu. Trenin ona doğru ağır ağır gelişine baktı. Pırıl pırıl, beyaz bir ışık topundan ibaretti. Işığı adamın başının üzerinden geçip gidiyor, ayağının altındaki raylar titriyordu. O makası açmaması gerektiğinin farkındaydı. On yıl

önce bir gece nasıl kendi hayatını tehlikeye atıp bir trenin sele kapılmasını engellediğini hatırladı. Ama zamanın değiştiğinin de farkındaydı. Makası açıp tren ışıklarının yana döndüğünü gördüğü anda işinden artık ömrünün sonuna kadar nefret edeceğini de anlamıştı.

Comet kıvrılarak yan hattan çıktı, ince ve düz bir çizgi haline dönüştü, önündeki ışık sanki yolu gösteren bir kolmuş gibi dağlara doğru yöneldiğinde en arkadaki camlı seyir sahanlığı da pırıl pırıldı.

Trendeki yolculardan bazıları uyanıktı. Tren kıvrıla kıvrıla tırmanırken arkada bıraktıkları Winston istasyonunun ışıklarını pencerelerinin dibinde, tünel ağzının kırmızı yeşil ışıklarını da çerçevenin üst bölümüne yakın yerde görüyorlardı. Winston'ın ışıkları, her göründüklerinde daha da küçülüyor, tünelin kara ağzı da büyüyordu. Derken pencerelerin dışından kara bir perde geçer gibi oldu, ışıkları gizledi. Bu da kömürlü lokomotifin ağır dumanıydı.

Tünele yaklaştıklarında gökyüzünün güney tarafında, bir boşluğun içinden, kayaların arasından, rüzgârla kıvrılarak yükselen bir alev görüldü. İnsanlar onun ne olduğunu bilmiyor, öğrenmek de istemiyordu.

Felaketler şans işidir denir. Comet yolcularının da başlarına gelenlerle ilgili hiçbir suç, sorumluluğu olmadığını söyleyenler çıkacaktı.

Vagon l'in A kompartımanındaki adam sosyoloji profesörüydü. Öğrencilerine bireysel yeteneğin hiçbir işe yaramadığını öğretip duran biriydi. Bireysel çaba da yararsızdı ona göre. Bireysel vicdan işe yaramaz bir lükstü. Bireysel akıl, karakter, başarı gibi şeyler mümkün değildi. Her şey kolektif olarak elde edilirdi, önemli olan da insanlar değil, kitlelerdi.

Vagon 2'nin 7 numaralı kompartımanında bir gazeteci yolculuk yapıyordu. "İyi bir amaç uğruna" zor kullanmanın uygun ve ahlaki olduğunu yazmıştı. Bu uğurda başkalarına karşı fiziksel

güç kullanılabilirdi. Onun “iyi bir amaç” dediği her ne ise onun uğruna hayatları mahvetmek, ihtirasları boğmak, arzuları ezmek, inançları ihlal etmek, hapsedmek, talan etmek, öldürmek bile kabul edilebilirdi. Uğrunda bunların yapılacağı o iyi şeyin bir fikir ve ideal olması bile gerekli değildi çünkü kendisi neyi “iyi” saydığını hiçbir zaman tanımlamamıştı. Yalnızca bunu “hissettiğini” söylüyordu. Bu duygu bir bilginin baskısı ve sınırlaması altında değildi çünkü kendisi duyguları bilgiden üstün tutan biriydi ve tek güvendiği de kendi “iyi niyeti” ile silahın gücüydü.

Vagon 3’ün 10 numaralı kompartımanındaki kadın, yaşlıca bir öğretmendi. Ömrünü çaresiz çocukları sefil birer korkak olarak yetiştirip bir üst sınıfa geçirmişti. Onlara iyi ile kötünün tek standardının, çoğunluğun iradesi olduğunu öğretmişti. Çoğunluk ne isterse yapardı. Onlar da kendi kişiliklerini sergilemeye kalkışmamalı, herkes ne yapıyorsa onu yapmalıydı.

Vagon 5’in H kompartımanındaki adam, işlettiği madeni Fırsat Eşitliği Yasası sayesinde devlet kredisıyla almış bir iş adamıydı.

Vagon 6’daki salonlu A kompartımanındaki adam, “dondurulmuş” demiryolu tahvilleri satın alıp Washington’daki dostları sayesinde bu tahvilleri kırdırmakla servet kazanmış bir yatırımcıydı.

Vagon 7’nin 5 numaralı koltuğunda yolculuk eden adam, işveren onu kabul etse de etmesede bir işte çalışmaya hakkı olduğuna inanmış bir işçiydi.

Vagon 8’in 6 numaralı kompartımanındaki kadın, bir tüketici olarak “ulaşım” hakkına sahip olduğu kanısındaydı; demiryolu şirketi ulaşım sunmayı istese de istemese de.

Vagon 9’un 2 numaralı kompartımanındaki adam ekonomi profesörüydü. Özel mülkiyetin kaldırılmasından yanaydı. Zekânın sanayi üretiminde hiçbir rolü olmadığını söyler, insan zihninin maddesel araçlar tarafından koşullandırıldığını, fabrika ya da demiryolu yönetme gibi işleri herkesin yapabileceğini, bütün meselenin makineleri ele geçirmek olduğunu ileri sürerdi.

Vagon 10'daki D kompartımanında kalan kadın, iki çocuğunu üst ranzada uykuya yatırmış bir anneydi. Üşümesinler diye üstlerini dikkatle örtmüş, düşmesinler diye yatağın parmaklığını da yükseltmişti. Kocasını kamu görevlisiydi, yönergelerin uygulanması işinde çalışıyordu. Kadın bunu savunurken, "Umrunda değil, zarar görenler yalnızca zenginler. Ben kendi çocuklarımı düşünmek zorundayım," diyordu.

Vagon 11'in 3 numaralı kompartımanındaki adam sinisi bir nevrostikti. Avam tiyatro eserleri yazar, sosyal mesaj olarak da araya korkakça, küçük edepsizlikler sokar, tüm iş adamlarının ahlaksız olduğuna dair bir hava yaratmaya çalışırdı.

Vagon 12'nin 9 numaralı kompartımanındaki kadın bir ev hanımıydı. Hakkında hiçbir şey bilmediği politikacıları seçmeye, hiç tanımadığı dev sanayilerin kontrolünü elinde bulundurmaya hakkı olduğu kanısındaydı.

Vagon 13'ün F kompartımanındaki adam avukattı. "Ben mi?" demişti. "Ben her siyasal sistemde yolumu bulurum."

Vagon 14'ün A yataklı kompartımanındaki adam felsefe profesörüydü. Akıl diye bir şey olmadığını öğretiyordu. (Tünelin tehlikeli olduğunu nereden biliyorsunuz?) Gerçeklik diye de bir şey olmadığını öğretiyordu. (Tünelin var olduğunu nasıl kanıtlarsınız?) Mantık da yoktu ona göre. (Trenlerin lokomotifsiz hareket edemeyeceğini nasıl iddia edebiliyorsunuz?) İlkeler de yoktu. (Niçin neden sonuç ilişkisine bağlı olalım ki?) Haklar da yoktu. (İnsanları işlerine neden zorla bağlamayalım ki?) Ahlak da yoktu. (Demiryolu işletmenin ahlaki yanı da neymiş?) Mutlak bilgi de yoktu (Yaşamak ya da ölmek sizin için neden fark ediyor ki?) Bu felsefeci hiçbir şeyi bilemeyeceğimizi iddia ediyordu, o yüzden üstlerin emirlerine neden karşı çıkılacaktı? Hiçbir şeyden asla emin olamazdık, bu yüzden insan haklı olduğunu nasıl iddia edebilirdi?

Vagon 15'in B salonlu kompartımanında servetini miras yoluyla edinmiş bir adam vardı. Papağan gibi, "Neden Rearden

Metal'i üretme yetkisine sahip tek kişi Henry Rearden olsun?" deyip duruyordu.

Vagon 16'nın A yataklı kompartımanında bir insani yardım yanlısı vardı. Bir keresinde şöyle demişti: "Yetenekli insanlar mı? Onların ne tür acılar çektiğine hiç aldırmam. Yeteneksizleri destekleyebilmek için onların cezalandırılması şarttır. Açık konuşmak gerekirse, bunun hakkaniyetli olup olmadığı umurumda değil. İhtiyaç içinde olanlara acımak gerekirken, yeteneklilere adil davranmayı düşünmediğim için kendimle gurur duyuyorum."

Uyanık olanlar işte bu yolculardı. Koca trende onların bu fikirlerinden hiç değilse bir ikisini paylaşmayan hiç kimse yoktu. Tren tünele girerken yolcuların görebildikleri en son şey Wyatt Meşalesi olmuştu.

8 Sevgimizle

Güneş yamaçtaki ağaçların tepelerine vuruyor, ağaçlar gökyüzünün rengini yansıtarak mavimsi bir gümüş rengine bürünüyor. Dagny kabinin kapısında, ayaktaydı. Günün ilk ışıkları alnına düşmüş, kilometrelerce uzanan orman ayaklarının dibine serilmişti. Derken yapraklar gümüş renginden yeşile döndü, oradan, yolun gölgeleri altında dumanlı bir maviye dönüştü. Işık dallar arasından süzülerek geliyor, çalılara rastlayınca yeniden yukarı yansıyor, yeşil bir ışık fiskiyesine benziyordu. Hiçbir şeyin kırırdamadığı bu yerde ışığın hareketlerini seyretmek ona çok büyük bir keyif veriyordu.

O sabah da her gün yaptığı gibi, duvara tutturduğu bir kâğıda tarihi işaretlemişti. Günlerin hareketsizliği içinde tek değişiklik o kâğıda sıralanan işaretlerdi. Issız adada kalmış birinin günleri sayması gibi. Bu sabah tarih, 28 Mayıs'tı.

İşaretlediği günlerin bir amaca doğru gideceğini ummuştu ama böyle bir şeyin olup olmadığını bilemiyordu. Buraya gelirken kendine üç görev vermişti: dinlenmek, demiryolu olmadan yaşamayı öğrenmek, acıyı kenara itmek. Kenara itmek ifadesini kendisi seçmişti. Sanki yaralı bir yabancıya bağılıymış da bir kriz geldiği anda o kişi çılgınlıklarıyla onu da boğabilecekmiş gibi hissediyordu, o yabancıya karşı bir acıma da yoktu içinde. Yalnızca tiksinti dolu bir sabırsızlık vardı. Onunla mücadele etmek, onu yok etmek zorundaydı. O zaman önündeki yol açılacak, ne yapmak istediğine karar verebilecek duruma gelecekti. Ama yabancı da mücadele etmesi kolay biri değildi.

Dinlenme görevi daha kolay gelmişti ona. Yalnızlıktan hoşlandığını fark etmişti. Sabahları güvenli bir iyi niyet duygusu içinde uyanıyor, ileri atılmaya, karşısına çıkabilecek şeylerle mücadele etmeye hazır olduğunu hissediyordu. Kentteyken sürekli öfke,

sitem, tiksinti ve nefrete dayanmanın gerilimi içinde yaşıyordu. Buradaysa onu tehdit edebilecek tek şey ancak başına gelebilecek bir kaza sonucunda çekebileceği fiziksel acı olabilirdi. Ötekiyle karşılaştırıldığında bu daha masum ve daha kolay bir şey gibi görünüyordu.

Ev her türlü işlek yoldan uzaktaydı. Babası nasıl bıraktıysa o halde kalmıştı. Yemeklerini odunla ısınan bir ocakta pişiriyor, gereken odunu tepelerin yamaçlarından topluyordu. Evin duvar diplerindeki ot ve çalılar yolmuş, damın kiremitlerini aktarmış, kapıyı, pencere doğramalarını boyamıştı. Bir zamanlar aşağıdaki yoldan eve tırmanan teraslanmış yolu yağmurlar, otlar ve çalılar tümüyle yutmuştu. Orayı yeniden yaptı, terasları temizledi, taşları yeniden döşedi, yumuşak toprak bölümlerin kenarını kayalardan oluşan duvarlarla destekledi. Bulduğu hurda, demir ve iplerle karmaşık kaldıraç ve destek sistemleri düzenlemek hoşuna gidiyordu. Bunları kullanarak kendi fiziksel gücünün yetmeyeceği büyüklükteki kayaları hareket ettirebiliyordu. Birkaç akşamsefası tohumu ekti, biri gelişip yerlere yayıldı, öteki ağaç gövdelerine tırmanmaya başladı. İşte bir ilerlemeyi, bir hareketi izleme fırsatı.

Çalışmak ona ihtiyaç duyduğu sükûneti sağlıyordu. Bu işlere nasıl ve niçin başladığını fark etmemişti. Bilinçli olarak başlamamıştı aslında. Ama işler ellerinin altında gelişmiş, onu daha ilerilere çekmiş, içine tedavi edici bir huzur vermişti. Derken ihtiyaç duyduğu şeyin aslında bir amaç doğrultusunda hareket etmek olduğunu anladı. Ne kadar küçük bir şey olursa olsun, hangi biçimde olursa olsun, belli adımlarla, bir sürenin sonunda seçilmiş bir noktaya varacak bir faaliyet. Yemek pişirme işi kapalı bir çember gibiydi. Tamamlanıp yok oluyor, ucu hiçbir yere varmıyordu. Ama patika açmak canlı bir birikimdi. Böylelikle günlerinden hiçbirini ölüme terk etmiyor, her gününün, daha önceki günlerde oluşan birikimi de içermesini sağlıyor, arkasından gelecek gün sayesinde de ölümsüzlüğe ulaşmasını garantiye alıyordu. Çember denilen şeyin, fiziksel yapıya uygun bir biçim

olduğunu söylüyorlar, diye düşünüyordu. Çevremizdeki evrende yuvarlak dönüşlerden başka hiçbir şey yoktur, diyorlar. Oysa düz çizgi insanoğlunun işareti. Geometrik bir soyutluğun düz çizgisi; yolları, rayları, köprüleri yapıyor. Doğadaki amaçsız kavislerin içinden geçen dümdüz çizgi, baştan sona amaca yönelik bir hareketi gösteriyor. Yemek pişirmek, önemli bir çalışma için hazırlanan motora kömür atmak gibi, diyordu kendi kendine. Ama eğer öyle bir çalışma olmayacaksa motora kömür atmanın aptalca eziyetine hangi budala katlanır? İnsan hayatının çemberlerden oluşması kabul edilemezdi. İnsanın, ardından bir dizi sıfır gibi dökülüp duran daireler sıralaması olması da kabul edilemezdi. İnsan hayatı düz bir çizgi gibi olmalıydı. Bir amaçtan, daha uzaktaki diğer bir amaca giden bir hareket olmalı, bu amaçların her biri, bir sonrakine artarak katkıda bulunmalı, tıpkı demiryolu hattındaki gibi bir istasyondan bir istasyona... Ahh Dagny, bırak artık!

Sessiz bir kararlılıkla, kes artık, dedi kendine. Yaralı yabancının çığlığı boğulup yok oldu. Onu düşünme. O kadar uzağa bakma. Bu patikayı yapmak hoşuna gidiyor, yap o halde. Tepenin yamacından öteye bakma.

Birkaç kere arabasına binip kırk iki kilometre öteye, Woodstock'taki dükkâna gitmiş, malzeme ve erzak almıştı. Woodstock terk edilmiş birkaç yapıdan oluşmuş ufacık bir yerdi. Kuşaklar önce bunları bir umutla ve bir sebeple inşa etmişlerdi ama sonra umudun da sebebin de ne olduğu unutulmuştu. Burayı besleyecek bir demiryolu yoktu, elektrik yoktu, yalnızca bir köy yolu vardı, o da her geçen yıl biraz daha boşalıyordu.

Tek dükkân ahşap bir kulübeydi. Örümcek yeniği köşeler, çatıdan sızan yağmur damlalarından ötürü ortası çürümüş bir taban döşemesi. Dükkân sahibi şişman, solgun bir kadındı. Zor kıpırdıyordu ama çektiği rahatsızlığa aldırdığı yok gibiydi. Yiyecek olarak burada etiketleri solmuş konserve kutuları, biraz tahıl, bir de kapının dışındaki bidonlarda çürüyen sebzeler vardı. “Şu malları neden güneşten gölgeye çekmiyorsunuz?” diye sormuştu

Dagny bir keresinde. Kadın ona boş boş bakmış, sanki böyle bir sorunun sorulabilmesine bile ihtimal vermemişti. Sonra kayıtsız bir sesle, “Hep orada durur onlar,” diye karşılık vermişti.

Arabasını evine doğru sürerken Dagny, dağdan gelen nehrin sarp granit bir duvardan aşağı öfkeyle döküldüğü yere baktı. Gri suların üzerinde, uçuşan damlaların güneşte oluşturduğu gökkuşağı renkleri görünüyordu. Buraya ufak bir hidroelektrik santral yapılabilir, diye düşündü. Kendi evine ve Woodstock kasabasına elektrik verecek kadar. Woodstock verimli hale gelebilirdi. Yamaçları dolduran o yaban elmaları, eski meyve bahçelerinin kalıntılarıydı. Onları aşılıp geri kazanmak mümkündü. Sonra en yakından geçen demiryoluna bağlanan küçücük bir yan ray... Yapma bunu!

Woodstock’a bir sonraki gidişinde dükkândaki kadın ona, “Gaz yağı yok bugün,” dedi. “Perşembe günü yağmur yağdı. Yağmur yağınca kamyonlar Fairfield Boğazı’ndan geçemiyor. Demiryolunu zaten sel basmış. Gaz yağı kamyonu gelecek aya kadar buralara gelmeyecek.”

“Madem her yağmurda yolun sel altında kaldığını biliyorsunuz, neden bir araya gelip orayı onarmıyorsunuz?”

“Yol her zaman öyleydi.”

Dönüşte Dagny bir tepenin üzerinde durmuş, aşağıda kilometrelerce yayılan manzaraya bakmıştı. Nehrin su seviyesinin altında kalan, Fairfield denilen bu yerde bataklık alandan geçen yol iki tepe arasına sıkışmış gibiydi. Bu tepeleri baypas edip nehrin öbür yanından geçen bir yol yapmak çok kolay, diye düşündü. Woodstock halkı zaten işsiz güçsüz oturuyordu. Onlara nasıl yapılacağını kendisi öğretebilirdi. Yol dosdoğru güneybatıya iner, kilometrelerce kazanç sağlanır, antreponun olduğu yerde eyalet karayoluyla birleşir ve... Hayır hayır...

Akşam karanlık basınca evindeki gaz lambasını kenara kaldırıp mum ışığında oturdu, küçük transistörlü radyosundan müzik dinlemek üzere yerleşti. Radyonun düğmesini çevirip bir

senfoni konseri arıyor, haber yayınlarının ilk hecelerini duyduğu anda düğmeyi daha hızlı çeviriyordu. Kentten gelecek haberleri duymak istemiyordu.

Taggart Transcontinental'ı düşünme! Bunu kendine daha ilk gece söylemişti. Bu adı duyduğunda sanki Atlantic Southern ya da Associated Çelik'i duymuşsun gibi kayıtsız kalabileceğin güne kadar hiç düşünme. Ama haftalar geçiyor, yarası kabuk bağlamıyordu.

Sanki kendi zihninin önceden kestirilmez zalimliğiyle başa çıkmaya çalışıyordu. Yatağına uzanıyor, tam uykuya dalarken birdenbire Willow Bend-Indiana'daki kömür istasyonunda kullandıkları konveyör kemerinin eskidiği aklına geliyordu. Son yolculuğu sırasında trenin penceresinden görmüştü kayışı. Değiştirmeleri için talimat vermeliydi. Sonra yatağında doğrulup ağlamaya başlıyor, kes artık, diyordu kendine. Ağlamayı bıraktıktan sonra da bir daha uyuyamıyor, sabaha kadar tavana bakıp yatıyordu.

Güneş batarken kulübenin kapısına oturuyor, alacakaranlık basarken hareketsizleşen yaprakları seyrediyordu. Az sonra ateş böcekleri beliriyor, kararan köşelerde pırıldamaya başlıyordu. Bir uyarı getiriyorlardı sanki. Tıpkı hatlar üzerinde yanıp sönen... Lanet olsun!

En korktuğu da düşünmeyi bırakamadığı zamanlardı. Fiziksel ağrısı varmış gibi, ayağa bile kalkamadığı, fiziksel ağrıyı zihnindeki acıdan ayırt edemediği zamanlar. Kulübede yere oturup ya da ormanda toprağa uzanıp yüzünü bir kayaya dayadığı, çılgılık atmamak için mücadele ettiği zamanlar. Hatları simgeleyen o iki çizgi birbirine çok yaklaşıyordu öyle anlarda. Uzaklaşıp ileride birleşen iki çizgi... Yaklaşan lokomotifin önünde TT harfleri, arabasının lastiklerinden bile duyabildiği o ritmik teker sesleri, terminalin holündeki Nat Taggart heykeli. Bunları tanımıyormuş gibi, hissetmiyormuş gibi yapmak için mücadele verirken bedeni kaskatı kesiliyor, yanağı koluna sürtünüp duruyordu. Benliğinde

kalmış olabilecek her damla gücü kullanarak kendine bu durumdan sıyrılmayı, şu anı atlatmayı emrediyordu.

Bazen uzun bir süre sakın kalıyor, eldeki sorunu sanki bir mühendislik sorunuymuş gibi düşünüp tartıyor ama bir cevap bulamıyordu. Demiryoluna duyduğu o çaresiz özlemin sonunda duracağını biliyordu... Tabii eğer kendini bunun gereksiz ve uygunsuz bir şey olduğuna inandırabilirse! Ama özlem aslında, gerçeğin ve doğrunun ondan yana olduğunu bilmekten kaynaklanıyordu. Mantıksız olan, gerçekdışı olan, düşmandı. Hakkı olan başarıları çalınmışken, elinden alınmışken, kendine başka bir amaç edinemez, yeni bir başarıya yönelecek sevgiyi bulamazdı. Üstelik onun olan şeyleri çalan da daha üstün bir güç değil, yetersizliklerini kullanarak fetihler gerçekleştiren bir kötülüktü.

Demiryolunu kafamdan silebilirim, diye düşündü. Burada, bu ormanda yaşayabilirim. Patikayı bitiririm, aşağıdaki yola ulaşırım, oradan Woodstock'daki dükkâna giderim ve orada her şeyin sonu gelir. Evrene durağan, boş bakışlarla bakan o beyaz surat, Dagny'nin çabalarının sonunu getirirdi. 'Neden?' diye sessiz bir çılgılık kopuyordu ara sıra içinden. Ancak cevap yoktu.

O zaman cevabı bulana kadar kal burada, dedi kendine. Gidebileceğin bir yer yok, hareket edemiyorsun, yol hakkı isteyeemezsin... ta ki kendine bir terminal seçene kadar.

Upuzun, sessiz akşamlar oluyordu. Öyle zamanlarda hareket-siz oturmasına, güneyde solan ışıklara bakıp durmasına yol açan duygu, Hank Rearden'a duyduğu özlem-di. Onun teslim olmayı kabul etmeyen yüzünü, güven içinde, bir gülümseme imasıyla ona bakarken görmek istiyordu. Ama savaşını kazanana kadar onu göremeyeceğini biliyordu. O gülümsemeyi hak etmek zorundaydı. Öyle bir gülümseme ancak kendi gücünü onunkıyla takas edebilecek bir hasma yöneltilebilirdi, o gülümsemeden medet uman, böylelikle o gülümsemenin anlamını mahveden acılı bir enkaza değil. Hank onun yaşamasına yardım edebilirdi ama hangi amaç uğruna yaşamak isteyeceğine karar vermesini sağlayamazdı.

Takvimde 15 Mayıs gününü işaretlediğinde sabahtan itibaren içinde belli belirsiz bir kaygı gölgesi vardı. Ara sıra haberleri dinleme izni vermişti kendine. Hank'in adının geçtiğini hiç duymamıştı. Kentle arasında kalan tek bağlantı onun için duyduğu korkuydu. Bu duygu ikide bir gözlerini güneye, yamacın eteğinden geçen yola çevirmesine yol açıyordu. Onun gelmesini bekler halde buluyordu kendini. Araba sesi duymayı bekliyordu. Ama duyabildiği tek ses, dalların arasından gökyüzüne doğru yükselen bir kuşun kanat çırpması oluyordu.

Geçmişle arasında bir bağ daha vardı. O da çözülmemiş bir soru gibi duruyordu: Quentin Daniels ve yeniden yapmaya çalıştığı motor. 1 Haziran günü geldiğinde ona aylık çekini göndermesi gerekecekti. Acaba ona vazgeçtiğini, o motora kendisinin de dünyanın da bir daha ihtiyaç duymayacağını mı söylemeliydi. Motorun kalıntılarını ilk bulunduğu yere benzer bir çöp yığınının atmasını, orada çürümeye bırakmasını mı söylemeliydi? Kendini bunu yapmaya zorlayamazdı. Demiryolunu terk etmekten bile zordu bu. O motor geçmişle bir bağ değil, diye düşündü. Kendisinin geleceğe bağlanışydı o. Onu öldürmek, cinayetten çok intihara benzeyecekti. Araştırmanın durdurulmasını emretmek, kendisi için ileride hiçbir terminal bulunmadığını onaylamak demekti.

28 Mayıs günü kulübenin kapısına dayanmış dururken oysa bu doğru değil, diye düşündü. Gelecekte insan zihninin üstün başarısına hiç yer olmadığı doğru değil. Asla doğru olamaz. Kendi sorunu ne olursa olsun kötülüğün doğallık dışı ve geçici bir şey olduğuna inancını asla kaybedemezdi. Bu sabah bunu her zamankinden daha net biçimde hissediyordu. Kentteki insanların çirkinliğinin, onun burada çektiği acıların, hepsinin geçici şeyler olduğunu ta içinde, kesin olarak hissediyordu. Güneşli ormana bakarken yüzüne yayılan gülümseme, sınırsız vaatlerin duygusuydu, kalıcı ve gerçektir.

Kapıda durmuş sigarasını içiyordu. Arkasında kalan odayı, büyükbabasının zamanından kalma bir senfoninin radyodan yük-

selen sesi dolduruyordu. Dinlemeden duyuyordu onu. Yalnızca ikide bir dudaklarına götürdüğü sigarasından kıvrılarak yükselen dumanla uyumlu giden ezginin farkındaydı. Gözlerini yumup hareketsiz durdu, güneşi üzerinde hissetti. İşte bu bir başarı, diye düşündü. Şu anın tadını çıkarmak, hiçbir acının şu anı hissetme yeteneğini gölgelemesine izin vermemek. Bu duyguyu sürdürebildiği sürece devam etmesine yetecek yakıtı da bulacaktı.

Müziğin arasında hafifçe fark edilen sesi tam anlayamamıştı. Eskimiş plağın cızırdamasına benziyordu. İlk farkına vardığı şey, kendi elinin sert bir hareketle sigarayı yana fırlattığı oldu. Birdenbire o sesin giderek yükseldiğini, aslında bir motor sesi olduğunu anladı. İşte o anda, bu sesi ne kadar büyük bir özlemle beklediğini, Hank Rearden'ı ne kadar özlediğini düşünmek için kendine izin vermediğini de fark etti. Kendi gülüşünün sesini duydu. Tevazu dolu, tedbirli, pek de yüksek olmayan bir sestti. Sanki yokuşu tırmanan arabanın motor sesini rahatsız etmek istemiyormuş gibi.

Yolu göremiyordu. Yamacın dibindeki ağaç dalları arasından pek az bir yer seçilebiliyordu. Ama arabanın zorlanarak çıktığını lastiklerin sesinden anlamıştı.

Derken araba bir dal kümesinin altında durdu. Dagny tanımıyordu bu arabayı. Siyah Hammond değildi. İnce ve uzun, gri renkli, üstü açık bir arabaydı. Sürücüsünün indiğini gördü. Burada bulunması mümkün olmayacak biriydi bu. Francisco d'Anconiaydı.

Hissettiği şey bir hayal kırıklığı değildi. Daha çok, şu anda hayal kırıklığına gerek olmadığı duygusuydu. İçinde bir heves ve bir de ağırbaşlı bir sükûnet vardı. Kendini bilinmeyen çok önemli bir şeye yaklaşıyormuş gibi hissediyordu.

Francisco hızlı hareketlerle tepeye yönelmiş, bir yandan başını kaldırmış, yukarıya bakıyordu. Dagny'yi kulübenin kapısında görünce durdu. Dagny onun yüzündeki ifadeyi göremiyordu.

Francisco upuzun bir an boyunca orada, yüzü Dagny'ye dönük halde kaldı, sonra tırmanmayı sürdürdü.

Dagny sanki bunu bekliyormuş gibi hissediyordu. Çocukluklarından kalma bir sahne gibiydi. Francisco ona doğru geliyordu. Koşmuyor ama zafer dolu, güvenli bir hevesle yaklaşıyordu. Hayır, çocukluğumuzun gerçeği değil bu, diye düşündü Dagny. O çocukluk günlerinde, Francisco'nun gelip onu esaretten kurtarmasını beklerken hayalinde görebileceği sahneler gibiydi. Eskiden hayal ettiği hayat gerçekleşse, ulaşacaklarından o kadar emin olduğu amaçlara ulaşırsalar, hayalinde böyle bir sabahı canlandırabilirdi. Durmuş Francisco'ya bakıyordu. Bu anı şimdiki zaman olarak değil geçmişe bir selam olarak algılıyordu.

Francisco yaklaşıp Dagny onun yüzünü görebildiğinde ciddi-yeti aşan o ışıltılı neşeyi fark etti. Francisco neşeli olabilmeyi hak etmiş bir insanın masumiyeti içindeydi. Gülümsüyor, ıslıkla bir ezgi çalıyor, o ezgi yamaçta yükselen adımlarına eşlik ediyordu. Dagny hayal meyal hatırlar gibiydi o ezgiyi. Şu ana çok yakışan bir şeydi. Ama bir garip yanı olduğunu da hissediyordu. Anlamak çok önemliydi onu. Ama Dagny düşünemiyordu.

“Merhaba Slug!”

“Merhaba Frisco!”

Dagny, Francisco'nun ona bakışından, göz kapaklarının bir anlığına inmesinden, kendini geri çekmek istiyormuş gibi başını hafifçe arkaya atışından, dudaklarındaki yarı gülümseyen yarı çaresizlik yansıtan ifadeden, onu yakalayan kollarındaki sertlikten, bunu onun da bilerek yapmadığını ama kaçınılmaz ve ikisi için de doğal bir hareket olduğunu anlamıştı.

Francisco'nun ona sarılışındaki şiddet, dudaklarına kapanan dudaklardaki acıtan baskı, vücudunun bu temas sonucu böylesine rahatlaması, anlık bir zevk değildi. Fiziksel bir açlığın bir erkeği bu duruma getiremeyeceğini Dagny çok iyi biliyordu. Bunun ondan hiç duymadığı bir itiraf olduğu, bir erkeğin ifade edebileceği en güçlü sevgi olduğu belliydi. Kendi hayatını mahvetmek

için neler yapmış olursa olsun hâlâ Francisco d'Anconia'ydı o. Dagny onun yatağına ait olmaktan ne büyük gurur duymuştu. Dünyada ne tür ihanetlere uğramış olursa olsun hayata bakışı hâlâ sağlamdı ve bu bakışın bir parçası da Francisco'ya aitti. İşte o gerçeğe karşılık olarak Dagny'nin bedeni de ona cevap verdi, kolları ve dudakları onu kavradı, arzularını ifade etti, ona her zaman duyduğu ve hep duyacağı önemseme duygusunu sergiledi.

Derken Francisco'nun daha sonraki yılları Dagny'nin zihnine doldu. Korkunç bir acı hissetti. Kişiliği ne kadar büyükse, o kişiliği mahvetme suçunun da o kadar korkunç olması gerektiğini düşünüyordu. Onu itip kendini uzaklaştırdı, başını iki yana salladı, hem ona hem de kendine yönelik bir cevap olarak, "Hayır," dedi.

Francisco durmuş ona bakıyordu. Çaresiz bir gülümseme vardı yüzünde. "Henüz değil. Daha önce yaptığım pek çok şeyi bağışlaman gerek. Ama şimdi sana her şeyi anlatabilirim."

Onun sesinin böylesine çaresiz bir heyecanı yansıttığını daha önce hiç duymamıştı Dagny. Kontrolünü geri kazanmaya uğraştığı belliydi. Gülümsemesinde hemen hemen bir özür dileme vardı. Bağışlanmak isteyen bir çocuğun gülümsemesi. Ama yetişkin bir keyif de seziliyordu. Mücadelesini saklamak zorunda olmadığını gülerek ilan eden, şu anda boğuştuğu şeyin acı değil mutluluk olduğunu haykıran bir ifade.

Dagny geriledi. Duyguları onu düşüncelerinin de ötesine taşıyor gibiydi. Sorular daha yeni yeni yetişiyordu peşinden. Aradığı kelimeleri bulmaya çalışıyordu.

"Dagny, son bir aydır burada çektiğin işkence... Lütfen bana elinden geldiği kadar dürüst cevap ver... Buna on iki yıl önce dayanabilir miydin?"

"Hayır." Francisco yine gülümsedi. Dagny, "Neden soruyorsun?" dedi.

"Hayatımın on iki yılını kurtarmak, o yıllardan ötürü artık pişmanlık çekmemek için."

“Ne demek istiyorsun? Hem...” Soru nihayet gelip onu bulabilmişti. “Benim burada çektiğim işkence hakkında ne bilebilirsin ki?”

“Dagny, o konuda her şeyi bilmem gerektiğini anlamaya başlamadın mı?”

“Sen... Nasıl... Francisco! Tepeye tırmanırken ısıklıkla çaldığın şey neydi?”

“Isıklık mı çalışıyordum? Farkına varmamışım.”

“Halley’nin Beşinci Konçertosu’du, değil mi?”

“Şey...” Şaşırmış görünüyordu. Sonra keyifle gülümsedi ama ciddi bir sesle cevap verdi. “Onu sana daha sonra söylerim.”

“Yerimi nasıl buldun?”

“Onu da sonra söylerim.”

“Eddie’ye zorla söyledin.”

“Eddie’yi görmeyeli bir yıldan çok oldu.”

“Tek bilen oydu.”

“Bana söyleyen Eddie değildi.”

“Kimsenin beni bulmasını istemiyordum.”

Francisco yavaşça çevresine bakındı. Dagny o gözlerin, kendi yaptığı patikada, yeni ekilmiş çiçeklerde, çatıdaki yeni kiremitlerde duraksadığını gördü. Sonra Francisco hafifçe güldü. Anladığını ve acı duyduğunu göstermek istiyor gibiydi. “Burada bir ay yalnız kalmamalıydın,” dedi. “Tanrım, tabii kalmamalıydın! Bu benim ilk başarısızlığım. Hem de hiç başarısızlık istemediğim bir zamanda. Ama henüz bırakmaya hazır olduğunu sanmamıştım. Bilsem, gece gündüz gözümü üstünden ayırmazdım.”

“Sahi mi? Niçin?”

“Bütün bunlara...” Eliyle Dagny’nin çalışmalarını gösteriyordu. “... gerek olmadığını ispatlamak için.”

Dagny alçak sesle konuştu. “Francisco, eğer çektiğim işkence için kaygılanıyorsan, bundan söz etmeni istemeyeceğimi de biliyor olman gerek çünkü...” Sustu. Onun karşısında hiç şikâyet

etmemişti. Onca yıldır. Sonra düz bir sesle, “Duymak istemiyorum,” deyiverdi.

“Bundan söz etmeye hakkı olan tek kişi ben olduğum için mi? Dagny, seni ne kadar incittiğimi bilmiyorum sanıyorsan, sana onca yılı bir bir anlatabilirim... Ama artık bitti. Ah sevgilim, bitti artık!”

“Bitti mi?”

“Bağışla beni, öyle söylememem gerekir. Sen diyene kadar ben söyleyemem.” Sesini kontrol etmeye çalışıyordu ama mutluluk ifadesi kontrol edilemezdi.

“Uğrunda yaşadığım her şeyi kaybettim diye sen mutlu mu oluyorsun? Pekâlâ, söyleyeyim öyleyse. Bunu duymaya geldiysen, duy o zaman. Hayatta ilk kaybettiğim şey sendin. Geri kalanını da kaybettiğimi görmek seni eğlendiriyor mu?”

Francisco dosdoğru ona baktı. Gözleri açık yürekliliğinin yoğunluğundan kısılmış, bakışı bir tehdidi andırır olmuştu. O yıllar onun için ne ifade etmiş olursa olsun Dagny “eğlenme” sözcüğünü söylemeye hakkı olmadığını anladı.

“Gerçekten öyle mi düşünüyorsun?” diye sordu.

Dagny, “Hayır,” diye fısıldadı.

“Dagny, uğrunda yaşadığımız şeyleri asla kaybedemeyiz. Zaman zaman onların biçimini değiştirebiliriz, bir hata yaptıysak ona göre ayarlayabiliriz ama amaç hep aynı kalır. Biçimleri kurgulamak bize aittir.”

“Ben de kendime bir aydır bunu söylüyorum. Ama artık amaca giden açık yol kalmadı.”

Francisco cevap vermedi. Kapının yanındaki kayanın üzerine oturdu, Dagny’nin yüzündeki hiçbir ifadeyi kaçırmamak için gözlerini ona dikti. “Bırakıp kayıplara karışan insanlar hakkında şimdi ne düşünüyorsun?” diye sordu.

Dagny omuz silkti. Yüzündeki belli belirsiz ifade, çaresiz bir hüzüdü. Yere, onun yanına oturdu. “Biliyorsun, bir yok edici geliyor, onlara her şeyi bıraktırıyor diye düşünüyordum. Ama

herhalde öyle bir şey yoktu. Şu son ayda zaman zaman, keşke bana da gelse diye düşündüğüm oldu ama hiç kimse gelmedi.”

“Gelmedi mi?”

“Hayır. Onlara sevdikleri her şeyi bıraktıracak bir mantık sunuyor, diye düşünüyordum. Ama gerek yokmuş. Neler hissetmişler şimdi anlıyorum. Artık onları suçlayamam. Bilemediğim şey, sonradan yaşamlarını sürdürmeyi nasıl öğrendikleri... herhangi biri hâlâ yaşıyorsa tabii.”

“Taggart Transcontinental’a ihanet ettiğini mi düşünüyorsun?”

“Hayır, ben... eğer işimin başında kalsam, asıl o zaman ihanet etmiş olurum diye düşünüyorum.”

“Olurdun.”

“Yağmacılara hizmet etmeye razı olsaydım, sanki onlara... Nat Taggart’ı teslim etmiş gibi olurum. Yapamadım. Onun başarılarıyla benim başarılarımı son golümüz olarak yağmacılara paslayamadım.”

“Yapamazdın. Buna kayıtsızlık mı diyorsun? Demiryolunu bir ay öncekine göre daha mı az sevdiğini sanıyorsun?”

“Demiryoluyla bir tek yıl daha uğraşabilmek için hayatımı verirdim diye düşünüyorum.”

“O zaman onların neler hissettiğini de anlıyorsun. Yani bırakıp gidenlerin. Sevdikleri ve vazgeçtikleri şeyin ne olduğunu biliyorsun.”

Dagny ona bakmadan, başı eğik konuştu. “Francisco, neden bana on iki yıl önce vazgeçebilir miydim diye sordun?”

“Hangi geceyi düşündüğümü bilmiyor musun? Senin de düşündüğün o gece!”

“Evet...” diye fısıldadı Dagny.

“O gece benim d’Anconia Bakır’dan vazgeçtiğim geceydi.”

Dagny yavaşça, büyük bir çabayla başını kaldırıp ona baktı. O yüzde, on iki yıl önceki o gecenin sabahında gördüğü ifadenin aynısı vardı. Bir gülümseme. Oysa gülümsemiyordu. Acıya karşı

kazanılan zaferin ifadesiydi bu. Bir insanın ödediği bedelden ve onu da ödemeye değdiğinden ötürü duyduğu gururdu.

“Ama sen ondan vazgeçmedin,” dedi Dagny. “Bırakıp gitmedin. Hâlâ d’Anconia Bakır’ın başındasın. Yalnızca artık senin için bir anlamı kalmadı.”

“Şimdi de anlamı o gece olduğu kadar büyük.”

“O zaman parça parça olmasına nasıl göz yumuyorsun?”

“Dagny, sen benden daha talihlisin. Taggart Transcontinental çok narin ve hassas bir sistem. Sensiz fazla dayanamaz. Köle işçilerle idare edilemez. Onu çabucak mahvedecekler, yağmacılara hizmet ettiğini seyretmek zorunda kalmayacaksın. Ama bakır madenciliği çok daha basit bir iş. D’Anconia Bakır o yağmacılara ve kölelere daha kuşaklar boyunca hizmet edebilir. Kötü eder, beceriksizce eder ama varlığını sürdürür, onların da varlıklarını sürdürmesini sağlar. Onu kendim yok etmek zorundaydım.”

“Sen mi... neden?”

“D’Anconia Bakır’ı bilerek mahvediyorum. Planlayarak. Kendi elimle. Çok iyi planlamak, sanki servet kazanacakmışım gibi dikkatli ve çok çalışmak zorundayım. Farkına varıp beni durdurmasınlar diye, iş işten geçmeden önce madenlere el koymasınlar diye. D’Anconia Bakır uğruna harcamayı umduğum ve planladığım tüm çabayı ve enerjiyi yine harcıyorum ama... onu büyötmeye dönük olarak değil. Onun her zerresini, servetimin her kuruşunu, yağmacılara verilecek her gram bakır yok edeceğim. Bulduğum gibi bırakmayacağım onu. Sebastian d’Anconia nasıl bulduysa o durumda bırakacağım. O zaman, bakalım o olmadan ve ben de olmadan varlıklarını sürdürebilecekler mi!”

“Francisco!” diye bağırdı Dagny. “Bunu yapmaya kendini nasıl zorlayabiliyorsun?”

“Sende de var olan o aşkın sayesinde. D’Anconia Bakır’a olan sevgim sayesinde. Onun ifade ettiği ruh sayesinde. Yani eski ruh... ve bir gün yine sahip olacağı ruh!”

Dagny kıpırdamadan oturuyor, şu anda ancak bir şokun uyuşukluğu olarak algılayabildiği şeyin tüm anlamını kavramaya çalışıyordu. Sessizliğin içinde, radyodaki senfoni de çalmaya devam ediyordu. Müziğin ritmi ve ezgisi ona ağır, çınlayan adımlar gibi geliyordu. Bir anda on iki yılı birden görmeye çalışıyordu. Başını onun göğsüne dayamış yardım isteyen o genç adam, salonda yere oturup bilye oynayan, büyük sanayilerin batışına gülen adam, ona yardım etmeyi reddederken, “Sevgilim, yapamam!” diye bağırان adam, barın loş locasında, Sebastian d’Anconia’nın beklemek zorunda kaldığı o yıllara kadeh kaldıran adam...

“Francisco... senin ne yaptığını tahmin etmeye çalıştığım onca zamanda... bu hiç aklıma gelmedi... seni o bırakıp giden insanlardan biri olarak hiç düşünmedim...”

“Ben onların ilklerinden biriydim.”

“Onlar hep ortadan yok oluyor sanıyordum...”

“Ben yok olmadım mı? Sana yaptıklarımın en kötüsü o değil miydi? Seni, tanıdığın Francisco d’Anconia’ya hiç benzemeyen o adi çapkına bakmak zorunda bırakmak değil miydi?”

“Evet...” diye fısıldadı Dagny. “Daha kötüsü de benim buna inanmamamdı... Hiçbir zaman inanmadım. Seni her görüşümde ben yine Francisco d’Anconia’yı görüyordum.”

“Biliyorum. Bunun sana neler yaptığını da biliyorum. Anlamana yardımcı olmak istedim ama sana söylemek için henüz çok erkendi. Dagny, sana o gece... ya da San Sebastian Madenleri için beni suçlamaya geldiğin gün söyleseydim... Amaçsız bir serseri olmadığımı, birlikte kutsal saydığımız her şeyi yok etmek için çabaladığımı, d’Anconia Bakır’ın, Taggart Transcontinental’ın, Wyatt Petrol’ün, Rearden Çelik’in yuvarlanmasını hızlandırmaya çalıştığımı söyleseydim bu senin dayanmanı kolaylaştırır mıydı?”

“Zorlaştırırdı,” diye fısıldadı Dagny. “Şimdi bile kaldıra-bileceğimden emin değilim. Ne seninki gibi bir inkârı ne de benimkini. Ama Francisco...” Dagny birden başını arkaya atıp ona

baktı. “Eğer sırrın buysa, o zaman dayanmak zorunda olduğun cehennem gibi onca işkencenin içinde asıl ben...”

“Evet sevgilim, evet, en kötüsü oydu!” Umutsuz bir çığlıktı bu. İçindeki gülüş ve rahatlama, artık süpürüp atmak zorunda olduğu acıların işaretiydi. Francisco uzanıp Dagny’nin elini tuttu, dudaklarını o ele dayadı, sonra eli kendi yüzünde gezdirdi, geçmiş yılların ne korkunç olduğunu ona göstermemeye çalıştı. “Bir telafi sayılamaz ama... sana neler çektiirdiysem hepsinin bedelini o yolla ödedim. Sana neler yaptığımı bilmekle, bunu yapmak zorunda olduğumu bilmekle, beklemekle, beklemekle... Ama artık bitti.”

Gülümseyerek başını kaldırdı, baktı. Dagny o yüzde koruyucu bir şefkat gördü, kendi yüzünde ise ne büyük bir umutsuzluk olduğunu o zaman anladı.

“Dagny, bunu düşünme. Çektiğim hiçbir acıyı özür olarak kullanacak değilim. Hangi sebeple olursa olsun, ne yaptığımı biliyordum ve seni çok incittim. Bunu telafi edebilmek için bana yıllar gerekecek.” Dagny onun ne demek istediğini anlamıştı. Deminki öpücüğün neyin itirafı olduğunu da artık biliyordu. Francisco devam etti. “Benim neyi söylemediğimi unut. Sana söyleyeceğim tüm şeyler arasında, en son söyleyeceğim o.” Ama gözleri, gülümseyişi, parmaklarıyla Dagny’nin bileğini kavrayışı, onu yine de kendisi istemese de söylüyordu. “Çok acı çektin, hiç çekmemen gereken o işkencelerin açtığı yaraların tümüyle sağılması için de daha anlamaman gereken çok şey var. Şu anda en önemli olan, artık iyileşmek üzere serbest kalmış olman. İkimiz de özgürüz. Yağmacılardan kurtulmuş durumdayız. Onların ulaşamayacağı yerdeyiz.”

Dagny cansız bir sesle, “Ben de buraya onun için geldim,” dedi. “Anlamaya çalışmak için. Ama anlayamıyorum. Dünyayı yağmacılara teslim etmek bana canavarca işlenmiş bir suç gibi görünüyor. Onların yönetimi altında yaşamak da öyle. Ne vazgeçebilirim ne de geri dönebilirim. Ne çalışmadan yaşayabilirim ne de köle olarak çalışabilirim. Ben her zaman, her türlü mücadele

pes etmekten iyidir, diye düşünmüşümdür. Onlarla savaşmamız gerekirken bırakıp gitmekte haklı olduğumuzdan emin değilim. Ama savaşmanın da yolu yok. Gidersek teslim olmuşuz demektir. Ama kalırsak da teslim olmuşuz demektir. Artık neyin doğru olduğunu bilemiyorum.”

“Kendi yaklaşımını kontrol et Dagny. Çelişki diye bir şey yoktur.”

“Ama bir cevap bulamıyorum. Seni böyle yaptın diye suçlayamam ama hissettiğim şey dehşet. Hem hayranlık hem dehşet. Sen d’Anconia’ların vârisisin. Atalarından da ileri gidebilecek bir mucizesin. Bu benzersiz yeteneğini bir yıkıma yöneltiyorsun. Ben de... kıtayı bir uçtan bir uca geçen demiryolu ahmakların elinde çökerken gelmiş burada taşlarla oynuyor, kayaları taşıyorum. Oysa sen ve ben dünyanın kaderini çizen insanlardık. Eğer dünya bu hale gelebilmişse olup bitenler bizim suçumuz olmalı. Ama nerede hata yaptığımızı göremiyorum.”

“Evet Dagny, bu bizim suçumuzdu.”

“Yeterince çalışmadığımız için mi?”

“Aşırı çalıştığımız ve emeklerimizi ucuza verdiğimiz için.”

“Ne demek istiyorsun?”

“Dünyanın bize asıl borçlu olduğu şeyi hiçbir zaman talep etmedik, en iyi ödülümüzün en kötülere gitmesine göz yumduk. O yanlış yüzyıllar önce yapıldı. Sebastian d’Anconia tarafından, Nat Taggart tarafından, dünyayı besleyen ama karşılığında kendisine teşekkür edilmeyen her insan tarafından yapıldı. Artık neyin doğru olduğunu bilemiyorsun, öyle mi? Dagny, bu savaş maddesel mallar üstüne bir savaş değil. Manevi bir kriz bu. Dünyanın şimdiye kadar karşılaştıklarının en kötüsü ve en sonuncusu. Bizim çağımız, yüzyıllar boyunca devam etmiş kötülüklerin doruğu. Biz zekâ sahibi insanlar bunu kesinlikle sona erdirmeli ya da bu uğurda canımızı vermeliyiz. Tabii bu kendi suçumuzdu. Biz dünyanın servetini ürettik ama ahlaki kuralları kaleme alma işini düşmanlarımıza bıraktık.”

“Ama biz onların kurallarını hiçbir zaman kabul etmedik. Hep kendi standartlarımıza göre yaşadık.”

“Evet... ve bedelini de ödedik! Maddi ve manevi fidye. Nakit verdik, düşmanlarımız hak etmedikleri halde aldılar. Onur bahsettik, hak bizimdi ama almadık. Buydu işte suçumuz. Vermeye istekli oluşumuzdu. Hem insanları biz sağ tuttuk hem de bizden nefret edip bizi mahvetmek isteyenlere tapmalarına izin verdik. Beceriksizliğe ve gaddarlığa, kazanılmamış şeyleri alanlara ve dağıtanlara tapmalarına izin verdik. Günahlarımız için değil sevaplarımız için verilen cezaları kabul etmekle, kendi kurallarımıza ihanet etmiş olduk, onların kurallarını mümkün kıldık. Dagny, onlarınki adam kaçırıp fidye isteyenlerin ahlakı. Senin erdem sevgini rehine olarak kullanıyorlar. Çalışabilmek ve üretebilmek için her şeye razı olacağını biliyorlar çünkü sen bunun insanoğlunun en yüce ahlaki amacı olduğunu biliyorsun. İnsanın bu olmadan var olamayacağını biliyorsun. Senin erdem aşkın, hayat aşkın oluyor. Senin her yükü sırtlayacağını biliyorlar. Sevgin uğruna hiçbir çabadan kaçınmayacağını biliyorlar. Dagny, düşmanların seni, senin kendi gücünle yeniyor. Tek silahları senin cömertliğin ve senin dayanma gücün. İtirazsız vericiliğin, senin üzerindeki tek güçleri. Bunu biliyorlar. Ama sen bilmiyorsun. Tek korkuları da senin bunu keşfetmen. Onları anlamayı öğrenmen gerek. Anlayana kadar kurtulamazsın onlardan. Ama kurtulunca öyle haklı bir öfkeye kapılacaksın ki Taggart Transcontinental’in her bir rayını... onlara hizmet ettirmektense kendi elinle patlatmayı isteyeceksin!”

“Ama onlara bırakmak...” diye inledi Dagny. “Terk etmek... Taggart Transcontinental’ı terk etmek... Hem de yaşayan bir kişi gibi olduğu halde...”

“Öyleydi. Artık değil. Bırak demiryolunu onlara. Nasılsa işlerine yaramayacak. Bırak gitsin. Bizim ihtiyacımız yok ona. Yenisini yapabiliriz. Onlar yapamaz. Biz onsuz da sağ kalırız. Onlar kalamaz.”

“Ama bizim terk edecek, pes edecek duruma düşmemiz...”

“Dagny, insan ruhunu öldürenler bizi materyalist diye damgalasa da maddi varlıkların ne kadar değersiz olduğunu en iyi biz biliriz çünkü onların değerini ve anlamını yaratan biziz. Bizim çok daha değerli şeyleri diriltmek uğruna kısa bir süre için onları gözden çıkarmamızdan bir zarar gelmez. Demiryolları, bakır madenleri, çelik fabrikaları ve petrol kuyuları beden ise biz ruhumuz. Onlar kalbimiz gibi gece gündüz çalışıyor, insanın hayatı sürüyor. Ama bu ancak onlar bizim bedenimizin bir parçası olarak kaldığı sürece mümkün. Bizim başarımızın ifadesi, ödülü, malı oldukları sürece. Biz olmadığımızda onlar birer ceset, ürünleri de zehir. Besin değil. İnsanları yağmacı sürülerine dönüştüren bir tür zehir. Dagny, eğer kendi gücünün yapısını anlarsan çevrende gördüğün paradoksu da anlarsın. Senin mala mülke bağımlılığın yok. Onlar sana bağımlı. Sen yaratıyorsun onları. Üretimin tek aracı senin elinde. Sen nerede olursan ol yine de üretebilirsin. Ama yağmacılar... kendileri de söylüyor, çaresizler, sürekli ve umutsuzca ihtiyaç içindeler ve maddenin kör insafına terk edilmiş durumdalar. Neden bu itiraflarına inanmıyorsun? Demiryollarına, fabrikalara, madenlere, motorlara ihtiyaçları var çünkü bunları kendileri yapamaz ve çalıştıramazlar. Sen olmazsan demiryolu onların ne işine yarar? Kim sağladı dağılmamasını onun? Kim canlı tuttu? Tekrar tekrar kim kurtardı? Ağabeyin James mi? Kim besledi onu? Yağmacıları kim besledi? Onların silahlarını kim üretti? Seni esir etme olanağını onlara kim verdi? Sarsak beceriksizlerin deha ürünleri üzerinde kontrol hakkını ellerinde tutması gibi olmayacak bir şeyi kim mümkün kıldı? Senin düşmanlarını kim destekledi, zincirlerini kim taktı, başarılarını kim mahvetti?”

Dagny’yi ayağa fırlatan hareket sessiz bir çılgılık gibiydi. Francisco da yaydan fırlar gibi kendini ayakta buldu, acımasız bir zafer sesiyle devam etti.

“Anlamaya başlıyorsun, değil mi Dagny? O demiryolunun iskeletini bırak onlara. Paslı rayları, çürümüş makasları, kof lokomotifleri bırak... Ama zihnini bırakma onlara! Sakın aklını bırakma! Dünyanın kaderi bu karara bağlı!”

Radyodaki spikerin sesi, senfoninin notaları arasından panik içinde duyuldu. “Bayanlar baylar, özel bir haber için yayınıımızı kesmek zorundayız. Sabaha karşı tarihimizin en büyük demiryolu kazası meydana geldi. Taggart Transcontinental’ın ana hattı üzerinde, Winston, Colorado’daki ünlü Taggart Tüneli çöktü!”

Dagny’nin çığlığı sanki o tünelin karanlıklarında çınlıyor gibiydi. Yayının sonuna kadar o ses Francisco’nun içinden çıkmadı. İkisi birlikte kulübeye dalmış, birbirine denk bir korku içinde kalakalmışlardı. Dagny’nin gözleri radyoda, Francisco’nun gözleri ise Dagny’deydi.

“Olayın ayrıntıları, Taggart’ın lüks treni Comet’in ateşçisi Luke Beal’den alınmıştır. Kendisi bu sabah tünelin batı kapısında, baygın durumda bulunmuştur ve görünüşe göre felaketten tek sağ kurtulan kişidir. Olay henüz tam netliğe kavuşmamış olmakla birlikte, güvenlik kurallarının şaşırtıcı biçimde ihlali sonucu San Francisco seferi için batı yönünde ilerleyen Comet’in tünele kömürlü bir lokomotifle bağlanmış olarak gönderildiği anlaşılmaktadır. Kayalık dağların zirveleri altında bulunan on iki kilometrelik Taggart Tüneli çağımızda eşi görülmemiş bir mühendislik başarısı sayılmaktadır. Yapımı, Nathaniel Taggart’ın torunu tarafından, dumansız dizel elektrik lokomotiflerinin çağında gerçekleştirilmiştir. Tünelin havalandırma sistemi, kömür yakan lokomotiflerin ağır dumanlarına dayanacak biçimde tasarlanmamıştır, kuruluşun bu bölgede çalışan her elemanı da bu tür bir lokomotifin çektiği bir trenin tünele girmesi halinde trendeki herkesin dumandan boğularak öleceğini çok iyi bilmektedir. Ama yine de Comet’in o tünele kömürlü lokomotifle girmesine izin verilmiştir. Ateşçi Beal’a göre dumanın etkisi, tren tünelin içinde milatlı buçuk kilometre kadar ilerlediğinde hissedilmeye

başlamıştır. Makinist Joseph Scott bir an önce tehlikeden kurtulmak için hızı artırmış ama eski lokomotif, çektiği trenin ağırlığı ve çıkılan yokuşun eğimi nedeniyle hızlanamamıştır. Makinist ile ateşçi giderek yoğunlaşan dumanlar içinde hızı ancak saatte seksen kilometreye çıkarabilmiştir. O sırada bir yolcu, besbelli boğulma telaşıyla, tehlike freninin ipini çekmiş, bu ani duruş lokomotifin hava hortumunu koparmış, tren bir daha harekete geçememiştir. Vagonlardan çığlıklar duyulmuş, yolcular camları kırmaya başlamıştır. Makinist Scott lokomotifi çalıştırmak için büyük çaba göstermiş ancak dumanların etkisiyle olduğu yere yığılmıştır. Ateşçi Beal lokomotiften atlayıp koşmaya başlamıştır. Patlama sesi duyulduğunda tünelin batı kapısını görebildiğini, ondan sonra da başka bir şey hatırlayamadığını bildirmiştir. Hikâyenin geri kalanı, Winston istasyonunda çalışan elemanlardan derlenmiştir. Görünüşe göre batıya giden özel askerî marşandizde bol miktarda patlayıcı madde bulunmaktadır. Bu trene, Comet'in aynı hat üzerinde, biraz ileride olduğuna dair herhangi bir uyarı yapılmamıştır. Her iki tren de rötarlı olduğundan program dışı ilerlemektedir. Anlaşıldığı üzere tünelin sinyal sistemi bozuk olduğundan askerî trene, sinyallere bakmadan ilerlemesi söylenmiştir. Hız kurallarına rağmen havalandırma sisteminin sık sık bozulması yüzünden tünele giren her trenin mümkün olan en yüksek hızda seyrettiği söylenmektedir. Comet'in tüneldeki keskin virajın biraz ilerisinde durduğu, o sırada içindeki herkesin ölmüş olması gerektiği düşünülmektedir. Virajı saatte yüz yirmi kilometrelik bir hızla dönen askerî trenin makinistinin, az önce Comet yola çıkarken pırıl pırıl, ışıklı olan son vagon sahanlığını vaktinde görüp göremediği bilinmemektedir. Saptanabildiği kadarıyla askerî marşandiz Comet'e çarpmıştır. Çarpan trendeki kargonun patlaması, on iki kilometre ötedeki bir çiftlik evinin camlarını kırmış, tünelden çöken kaya yığını nedeniyle de kurtarma ekipleri her iki yönden gösterdikleri tüm çabalara rağmen henüz trenlere yedi kilometreden fazla yaklaşamamışlardır. Sağ kurtulan

birilerinin bulunacağı tahmin edilmediği gibi, Taggart Tüneli'nin bir daha onarılabileceği de ihtimal dâhilinde görülmüyor.”

Dagny hareketsiz duruyordu. Sanki çevresindeki odayı değil de Colorado'daki sahneyi görüyordu. Bir anda harekete geçtiğinde bir krizin etkisinde gibiydi. Uyurgezerlere özgü bir tutku içinde, olduğu yerde dönüp el çantasını yakaladı, var olan tek nesne oymuş gibi sapına sarıldı, kapıya atıldı, fırlayıp koşmaya başladı.

“Dagny!” diye bağırdı Francisco. “Oraya gitmeye kalkma!”

Ancak bu ses ona hiç ulaşamadı. Sanki Francisco, Colorado'daki dağların ardından, kilometrelerce uzaktan sesleniyordu.

Francisco onun peşinden koşmaya başladı, yetişti de, onu iki dirseğinden yakaladı, “Geri dönme!” diye bağırdı. “Dagny! Kutsal bildiğin her şey adına, geri dönme!”

Dagny, Francisco'yu sanki hiç tanıımıyormuş gibi bakıyordu. Fiziksel güç söz konusu olsa Francisco onun kol kemiklerini hiç çabasıyla kırabilirdi. Ama Dagny canını kurtarmaya çalışan bir hayvanın gücüyle kendini kurtardı, bir an için Francisco'nun dengesini bozdu. O kendini toparladığında Dagny'nin yamaçtan aşağı, olanca hızıyla koştuğunu gördü. Kendisi Rearden fabrikasında alarmin sesini duyduğunda nasıl koştuysa aynen öyle. Ve şimdiden aşağı yola bıraktığı arabasına yaklaşmıştı bile.

İstifa mektubu masada, önünde yatıyor, James Taggart içi nefretle dolu halde o mektuba bakıyordu. Sanki düşmanı o kâğıttı; üzerindeki sözler değil de o sözlere kesinlik veren kâğıt ile mürekkepti. Zaten düşünceler ile kelimeleri hep kesinlikten uzak sayardı. Ömrü boyunca hep biçimsel somutluktan kaçınmaya çalışmıştı. Bir taahhüt demekti o.

İstifa etmeye karar vermediğini düşündü. Yani gerçek anlamda karar vermemişti. Mektubu dikte edişi, kendi deyimiyle, “Ne olur ne olmaz,” diyeydi. Bir tür savunma aracı olarak görüyordu mektubu. Henüz altına imzasını atmamıştı. Bu da kendini, kendi savunma aracından korumak içindi. Nefrete gelince, durumu bu

şekilde sürdüremeyeceğini hissetmesine yol açan şey her neyse, ona yönelikti.

Felaketin haberini sabah sekizde almış, ofisine öğlenden önce gelmişti. Bildiği nedenlerden kaynaklanan ama ömrünce hep bilmemeye çaba gösterdiği bir içgüdü, bu sefer orada olması gerektiğini söylüyordu ona.

Oynamasını çok iyi bildiği oyunda işaretli kartları saydığı adamların hiçbirisi ortada yoktu. Clifton Locey, kalp rahatsızlığı geçirdiğini, rahatsız edilemeyeceğini söyleyen doktorun koruyucu kanatları altına saklanmıştı. Kendi yardımcılarında birinin dün akşam Boston'a gittiği, diğerinin de son anda, varlığından kimsenin haberdar olmadığı babasının ölüm yatağı başına çağrıldığı söylenmişti. Baş mühendisin evi cevap vermiyordu. Halkla ilişkilerden sorumlu başkan yardımcısına da ulaşamıyordu.

Taggart ofisine doğru giderken yolda gazetelerin kara manşetlerini görmüştü. Koridorda ilerlerken radyodaki spikerin sesini duydu. Karanlık köşe başlarında duyulabilecek türden bir sestir bu. Demiryollarının bir an önce devletleştirilmesi için çığlıklar atan bir ses.

Koridorlardan ayakkabıları ses çıkararak geçiyor, geldiğinin duyulmasını istiyor ama hızla ilerliyor çünkü kimsenin onu durdurmasını istemiyordu. Odasının kapısını kilitledi, sekreterine telefon bağlamamasını, gelenleri içeri almamasını emretti, soran herkese Bay Taggart'ın meşgul olduğunu söyleme talimatı verdi.

Sonra masasına oturdu. Dipsiz bir korkuyla baş başaydı. Sanki yer altında bir hücreye kilitlenmişti de o kilit hiçbir zaman açılmayacaktı. Bir yandan da kendini tüm kent halkının karşısında savunmasız görmekten korkuyor, umarım kilit sonsuza kadar açılmaz diye dua ediyordu. Burada, ofisinde olmalıydı. Öyle gerekiyordu. Burada böyle boş boş oturup beklemek zorundaydı. Bilinmeyen şeyin üstüne gelmesini, ne yapacağını belirlemesini bekleyecekti. Korkusu da iki yönlüydü. Kim gelecek, diye kor-

kuyordu. Bir yandan da ya hiç kimse gelmez, hiç kimse ona ne yapacağını söylemezse diye korkuyordu.

Dış ofisten duyulan telefon zilleri sanki birer imdat çığılığıydı. Hain bir zafer duygusuyla kapıya doğru bakarken bunca sesin ufak tefek sekreteri tarafından savuşturulabilmesi onu memnun etmişti. Çelimsiz bir delikanlıydı sekreteri. Hiçbir üstün becerisi olmasa bile bir şeylerden kaçınma konusunda büyük beceriye sahipti. Bu becerisini de esnek tiplerin o gri, lastiksi ustalığıyla uygulardı. Sesler Colorado'dan geliyor, diye düşündü Taggart. Sistemin her köşesinden geliyordu. Bu binanın her odasından geliyordu. O sesleri duymak zorunda kalmadığı müddetçe güvende sayılırdı.

Duyguları, içinde sımsıkı bir yumak olmuştu. Taggart sistemini çalıştıran insanlar o sıkışık yumağı delemiyordu. Bütün çalışanlar püskürtülmesi gereken, zekâyla alt edilmesi gereken düşmanlardı. Ama asıl keskin korkular, yönetim kurulu üyelerini düşündüğünde beliriyordu.

İstifa mektubuna gelince, o, yangın çıkışıydı. O zaman yangına sıkışan onlar olacaktı. Tabii korkuların asıl en keskini Washington'dakilere yönelik olanıydı. Onlar ararsa cevap vermek zorunda kalacaktı. Ama Washington aramıyordu.

Korkusu spazmlar halinde geliyordu. Arada sırada çarpıyor, ağzının kurumasına yol açıyordu. Bu kadar korktuğu şeyin ne olduğunu bilmiyordu. Ama bunun, radyodaki spikerin tehdidi olmadığından emindi. O sesi duyduğunda hissettiği şey aslında korkmayı beklediği için hissettiği bir korku gibiydi. Görev ve korku. Mevkiyle bağlantılı bir şey. Pahalı takım elbiseler ve öğle yemeğinde yapılan konuşmalar gibi bir şey. Ama daha altta sinsi bir umut vardı. Hızlı ve kurnazca. Hamamböceğinin izlediği rota gibi. Eğer tehdit gerçekleşirse her şey çözümlenirdi. Şu mektubu bile imzalamaktan kurtulurdu. Artık Taggart Transcontinental'ın başkanı o olmazdı. Ama başka kimse de olmazdı, hiç kimse olmazdı.

Gözünü masaya dikmiş oturuyordu. Gözlerini de zihnini de odaklamıyor, bulanık tutmaya çalışıyordu. Sanki bir sis havuzuna batmıştı, o sisin hiçbir nihai biçime girmemesi için çaba gösteriyordu.

Colorado'daki olayları incelememi, bunun sebeplerini anlamaya çalışmadı, sonuçlarını tartmadı. Hiç düşünmedi. Göğsünde sıkışık bir yumak halinde bir ağırlık duruyordu. Onu her türlü düşünme sorumluluğundan kurtarıyordu. Nefretti o yumak. Onun tek cevabı nefretti. Tek gerçektir nefret. Hedefi, yönü, başı ve sonu olmayan bir nefret. Evrene karşı bir hak olarak, bir mutlak olarak nefret.

Sessizliğin içinde telefon zilinin çığlıkları duyulmaya devam ediyordu. Bu yardım çağrılarının ona yönelik olmadığını, biçimini çaldığı bir kimliğe yönelik olduğunu biliyordu. Çığlıklar o biçimi koparıp alıyordu ondan. Çığlıklar sanki ses değildi de kafasına inen darbelerdi. Yavaş yavaş nefretin hedefi de biçimlenmeye başlıyordu. Bir anda içindeki yumak patladı, onu harekete geçirdi.

Odasından fırladı, çevredeki tüm suratlara meydan okuyarak, koridorlarda koşarak, işletmeden sorumlu başkan yardımcısı ofisine yöneldi.

Ofisin kapısı açıktı. Boş masanın ötesindeki pencereden gökyüzü görünüyordu. Neden sonra, dış odadaki elemanları gördü. Eddie Willers'in sarı saçları, salonun köşesindeki cam bölmede görünüyordu. James Taggart güçlü adımlarla dosdoğru Eddie Willers'a yürüdü, cam kapıyı tutup açtı, eşikte dikilip herkesin duyacağı bir sesle haykırdı.

"Bayan Taggart nerede?"

Eddie Willers yavaşça ayağa kalktı, yüzünde garip bir merakla Taggart'a baktı; gözlemlediği onca gariplikten sonra bu da yeni bir gariplikmiş gibi. Ancak cevap vermedi.

"Nerede o?"

"Sana söyleyemem."

"Bana bak inatçı küstah, şimdi seremonilerin sırası değil! Beni onun nerede olduğunu bilmediğine inandırmaya çalışıyorsan

sana inanmıyorum. Biliyorsun ve bana söyleyeceksin. Yoksa seni Birleştirme Kurulu'na rapor ederim! Bildiğini söylerim, sonra sen uğraş bakalım, bilmediğini kanıtlayabilecek misin!”

Eddie cevap verirken sesinde hafif bir şaşkınlık vardı. “Bilmediğimi hiçbir zaman iddia etmedim Jim. Biliyorum. Ama sana söylemem.”

Taggart’ın haykırışı, yanlış hesap yapanların çaresizliğini yansıtan tiz bir sestti. “Ne söylediğinin farkında mısın?

“Elbette farkındayım.”

“Tanıkların önünde bunu tekrarlar mısın?”

Eddie sesini biraz yükseltti. Bağırmaktan çok net ve tane tane konuştu. “Nerede olduğunu biliyorum. Ama sana söylemem.”

“Bir kaçağın suç ortağı olduğunu mu itiraf ediyorsun?

“Adına öyle demek istiyorsan öyle olsun.”

“Ama bu bir suç! Ulusa karşı bir suç! Bunu bilmiyor musun?”

“Hayır.”

“Yasaya aykırı!”

“Evet.”

“Ulusal bir acil durum içindeyiz! Sır saklamaya hakkın yok! Hayati bilgileri saklıyorsun! Ben bu demiryolunun başkanayım! Söylemeni emrediyorum! Emre itaatsizlik edemezsin! Hapislik suç bu! Anlıyor musun?”

“Evet.”

“Hâlâ emre uymayı reddediyor musun?”

“Ediyorum.”

Yılların eğitimi Taggart’a, bakmıyormuş gibi görüldüğü halde çevresini izlemeyi öğretmişti. Elemanların ifadesiz çehrelerini görebiliyordu. Kendi müttefiki değildi bu insanlar. Her yüzde bir umutsuzluk vardı, bunun tek istisnası Eddie Willers’tı. Taggart Transcontinental’ın feodal serfi, felaketten etkilenmemiş tek kişi gibi görünüyordu. Taggart’a bakışı, çalışkan öğrencinin karşısına incelemek istemediği bilgiler çıkmış gibi bir bakıştı.

Taggart, “Bunu yaparak bir hain gibi davrandığını görmüyor musun?” diye bağırdı.

Eddie alçak sesle, “Kime karşı?” dedi.

“Halka karşı! Bir kaçağı korumak ihanettir! Ekonomik ihanettir! İnsanları beslemek en önde gelen görevin senin! Tüm merciler öyle diyor! Sen bilmiyor musun? Sana neler yapacaklarını göremiyor musun?”

“Sen bunun umurumda bile olmadığını göremiyor musun?”

“Ya, öyle mi? Bunu Birleştirme Kurulu’na söylersin! Onca tanığım var. Sen dedin ki...”

“Tanıkları boş ver Jim. Onları köşeye sıkıştırmaya kalkma. Ben tüm dediklerimi yazıp altına imzamı atarım, sen de kurula götürürsün.”

Taggart’ın birden patlayan sesini duyan, suratına tokat yedi sanırdı. “Sen kim oluyorsun da devlete karşı geliyorsun? Kimsin sen, seni sefil ofis faresi! Kimsin de ulusal politikaları sorguluyor, kendi fikirlerini geliştiriyorsun? Senin fikirlerine, isteklerine, o sevgili vicdanına aldırış etmeye bu ülkenin vakti mi var sanıyorsun? Dersini alacaksın... hepiniz alacaksınız! Şımarık, disiplinsiz, iki paralık memurlar sizi! Haklarınız çok önemliymiş gibi kibirlenen şımarıklar! Artık Nat Taggart’ın zamanında olmadığınızı öğreneceksiniz!”

Eddie hiçbir şey söylemedi. Bir an öylece durdular, masanın iki yanından birbirlerine baktılar. Taggart’ın yüzü korkuyla çarpılmış, Eddie’nin yüzünü ciddi ama huzurlu bir ifade bürünmüştü. James Taggart, Eddie Willers’in varlığına inanıyordu ama Eddie Willers, James Taggart gibi birinin var olabileceğine hiç inanamıyordu.

“Bu ulus senin ya da onun isteklerine aldırır mı sanıyorsun?” diye bağırdı Taggart. “Geri dönmek onun görevi! Çalışmak onun görevi! Çalışmak isteyip istemediğinden bize ne? İhtiyacımız var ona!”

“Öyle mi Jim?”

Bir korunma içgüdüsü, Eddie Willers'ın bu değişik, yumuşak sesli sorusu karşısında Taggart'ın gerilemesine yol açtı. Ama Eddie onu izlemedi. Masasının arkasında durmayı sürdürdü. İşyeri nezaketi kurallarına uyuyordu.

“Onu bulamazsın,” dedi. “Geri dönmeyecek. Dönmeyeceği için de memnunum. İster açlıktan öl, ister demiryolunu kapat, ister beni hapse attır ya da vurdur beni... Ne önemi var? Onun nerede olduğunu sana söylemem. Tüm ülkenin çöktüğünü görsem bile yine söylemem. Onu bulamazsın. Sen hiç...”

Dış kapının açılma sesine döndüler, Dagny'yi kapının eşiginde gördüler.

Üzerinde buruşuk, pamuklu kumaştan bir elbise vardı. Saçları saatlerce araba sürmekten dağılmıştı. Bir an durup çevresine bakındı, sanki nerede olduğunu algılamaya çalışıyordu ama gözlerinde, çevredekileri tanıdığına dair bir ifade belirmedi. Gözleri yalnızca odayı şöyle bir dolaşmış, adeta fiziksel nesnelerin çabucak bir envanterini çıkarmıştı. Yüzü onların hatırladığı yüz değildi. Yaşlanmıştı. Çizgiler belirmemişti aslında yüzünde. Ama insafsız bir sertlik dışında tüm ifadeler yok olmuştu.

Yine de odadaki ilk tepki, şaşkınlıktan bile önce beliren tepki, bir rahatlamaydı. Hepsinin yüzünde o ifade vardı, bir tek Eddie Willers dışında. Bir saniye önce çok sakin olan Eddie Willers şimdi masasına çöküp başını eğmişti. Hiç ses çıkarmıyordu ama omuzlarını sarsan hareketler hıçkırıklardan kaynaklanıyordu.

Dagny'nin yüzünde çevresindekileri tanıdığına dair hiçbir ifade yoktu. Selam da vermemişti. Sanki buradaki varlığı kaçınılmaz bir şeydi ve hiçbir söze gerek yoktu. Dosdoğru kendi odasının kapısına yürüdü, sekreterinin masası önünden geçerken mekanik bir sesle ve ne nazik ne de kaba bir ifadeyle, “Eddie'ye içeri gelmesini söyleyin,” dedi.

İlk kıpırdayan James Taggart oldu. Sanki onu gözden kaybetmekten korkuyor gibiydi. Peşinden koşarak bağırdı. “Başka çarem yoktu!” Sonra canı bedenine geri geldi. Onun kendi türündeki

canı! Tekrar bağırdı. “Senin suçundul! Sen yaptın! Suçlusu sensin! Gittiğin için oldu!”

Taggart ağzından çıkan çığlığın, kendi kulaklarında çınlayan bir hayal olup olmadığını merak etti. Dagny’nin yüzü ifadesizliğini koruyordu. Ama Dagny durmuş, ona dönmüştü. Sanki ses ona ulaşmış ama kelimeler ulaşmamış, zihinsel iletişim kurulmamış gibi bir hali vardı. Taggart bir an için, kendini hiç yokmuş gibi hissetmeye fena halde yaklaştı.

Derken Dagny’nin yüzündeki belli belirsiz değişimi gördü. Ama ona değil, onun arkasında bir yere bakıyordu. Taggart geri dönüp baktı, Eddie’nin yaklaşıp ofise girdiğini gördü.

Eddie’nin gözlerinde gözyaşı izleri vardı ama bunu saklamaya da çalışmıyordu. Dimdik duruyordu. Sanki gözyaşı ya da başka bir utanç, Dagny için olduğu kadar onun için de önemsizdi.

Dagny, “Ryan’ı ara, benim burada olduğumu söyle, sonra bana bağla,” dedi. Ryan, merkez istasyonunun genel müdürüydü.

Eddie hemen cevap vermemekle ona önce bir uyarıda bulundu, sonra tıpkı onunki kadar dengeli bir sesle, “Ryan gitti Dagny,” dedi. “Geçen hafta ayrıldı.”

Taggart’ın farkında değillerdi. Tıpkı etraftaki mobilyaların farkında olmadıkları gibi. Dagny ona odasından defolmasını söyleyecek kadar bile önem vermemişti. Taggart bedenine söz geçirebileceğinden emin olamayan bir felçli gibi gücünü zor da olsa topladı, süzülerek odadan çıktı. Ama ilk ne yapması gerektiğinden kesinlikle emindi. İstifa mektubunu yırtmak üzere telaşla kendi odasına ilerledi.

Dagny onun çıktığını da fark etmedi. Gözleri Eddie’deydi. “Knowland burada mı?” diye sordu.

“Hayır. Gitti.”

“Andrews?”

“Gitti.”

“McGuire?”

“Gitti.”

Sonra onun nasılsa soracağından emin olduğu isimleri kendiliğinden saymaya başladı. Şu anda en çok ihtiyaç duyulacak adamlardı bunlar. Hepsi şu son bir ay içinde istifa etmiş, kayıplara karışmıştı. Dagny hiçbir şaşkınlık ya da duygu belirtisi göstermeden dinledi. Sanki umutsuz bir savaşta hayatını kaybedenlerin listesini dinliyordu. Nasılsa herkesin öleceği, kimlerin ilk olduğunun bir önem taşımadığı bir savaşta.

Eddie sustuğunda Dagny hiçbir yorumda bulunmadı. Yalnızca, “Bu sabahtan beri ne yapıldı?” diye sordu.

“Hiçbir şey.”

“Hiçbir şey mi?”

“Dagny, sabahtan beri burada hademenin biri emir verse yine herkes dinlerdi. Ama hademeler bile biliyor ki günü geldiğinde, bu sabah ilk harekete geçen kişi, gelecekte de bugünden de geçmişten de sorumlu tutulacak. Zaten sistemi kurtaramaz. Daha birinci bölümü kurtardığı anda işini kaybeder, o kadar. O yüzden hiçbir şey yapılmadı. Her şey olduğu gibi durdu. Kıpırdayan bir şey varsa, kimsenin fark etmediği yerlerde, durup durmayacağını bilemeyenlerden kaynaklanıyor. Bazı trenler istasyonlarda tutuluyor, bazıları yoluna devam ediyor, Colorado’ya varmadan önce durdurulmayı bekliyor.

“Yerel tren amirleri ne karar verirse o oluyor. Aşağıdaki terminal müdürü bugün için tüm kıta aşan seferleri iptal etti. Bu geceki Comet de dâhil. San Francisco’daki müdürün ne yaptığını bilmiyorum. Tek çalışan, kurtarma ekipleri. Tüneldeler. Henüz enkaza yaklaşamadılar bile. Bence hiç yaklaşamayacaklar.”

“Terminal müdürüne telefon aç, kıta aşan seferlerin hepsini hemen programa göre yola çıkarmaya başlamasını söyle. Bu geceki Comet’i de. Ondan sonra buraya gel.”

Eddie döndüğünde Dagny masalardan birinin üzerine yaydığı haritalara eğilmişti. Konuşmaya başladığında Eddie de hızla notlar almaya koyuldu.

“Batıya giden trenlerin hepsini Kirby-Nebraska rotasına yönelt. Oradan güneye dönsünler, ikinci hattan Hastings’e, Kansas Western hattından Laurel-Kansas’a gitsinler. Jasper-Oklahoma’da Atlantic Southern’ın hattına geçip batıya doğru Flagstaff-Arizona’ya kadar devam etsinler. Kuzey hattına geçip Flagstaff-Homedale üzerinden Elgin-Utah’a, kuzeye, Midland’a, Wasatch Demiryolu’nun hattından Salt Lake City’ye girsinler. Wasatch Demiryolu terk edilmiş bir dekovildir. Onu satın al. Ray aralığını genişletip standart hale getir. Sahipleri satmak yasa dışı diye korkarsa iki kat para öde, hemen işi başlat. Laurel-Kansas ile Jasper-Oklahoma arasında hat yok. Yedi kilometre. Elgin ile Midland-Utah arasında da hat yok. Orası on iki kilometre. Rayları döşet, inşaat ekipleri hemen başlasın. İşçi olarak kimi bulursan tut. Yasal ücretin iki katını öde. Üç kat öde. Ne isterlerse öde, vardiyalar çalıştır, işi bir gecede bitir. Ray için Winston-Colorado’daki, Silver Springs-Colorado’daki, Leeds-Utah’taki, Benson-Nevada’daki yan hatları sök. Birleştirme Kurulu’nun yerel ajanları işi durdurmaya gelirse güvendiğin yerel adamlarımıza yetki ver, onlara rüşvet versinler. O işlemleri muhasebeye yollama. Benim hesabımdan al. Ben öderim. Eğer anlaşmaya yanaşmayan birine rastlarsa Yönerge 10-289’un yerel tutuklamalara izin vermediğini, olayın genel merkeze getirilmesi gerektiğini, çalışmalarını durdurmak için beni mahkemeye vermeleri gerektiğini söylesinler.”

“Bu doğru mu?”

“Nereden bileyim? Zaten kim bilebilir? Ama onlar düğümü çözüp canlarının istediği karara varana kadar bizim hatlar da bitmiş olur.”

“Anlıyorum.”

“Ben listelere bakıp yerel adamlarımızdan hangilerini görevlendireceğini sana söylerim... Hâlâ oradalarsa. Bu akşamki Comet, Kirby-Nebraska’ya varıncaya kadar hat da hazır olur. Kıta aşan seferlere otuz altı saat kadar bir süre eklenecek ama en azından kıta aşan seferler çalışıyor olacak. Sonra da söyle, eski

dosyalardan eski haritaları çıkarıp bana getirsinler, Nat Taggart'ın torunu tüneli inşa etmeden önceki hat şebekemiz nasılmış, bakmak istiyorum.”

“Ne?” Eddie sesini yükseltmemişti ama soluğunun böyle takılması, belli etmek istemediği duygularının ilk açığa çıkışıydı.

Dagny'nin yüzü değişmedi ama sesindeki bir şey Eddie'yi anladığını ifade etti. Sitem değildi o şey. “Tünelden önceki eski haritalar. Geri dönüyoruz Eddie. Umarım dönebiliriz. Hayır, tüneli yeniden onarmayacağız. Artık yapamayız zaten. Ama dağları aşan eski yollar belli. Yenilenebilir. Tabii ray bulmak zor olacak, döşeyecek adam bulmak da zor olacak. Özellikle de adam bulmak...”

Dagny hiçbir duygu belirtisi göstermemiş olsa bile Eddie çok iyi biliyordu ki Dagny onun gözyaşı izlerini fark etmişti, yanından bunu görmeyecek kadar dalgın geçmediğini baştan beri biliyordu. Dagny'nin davranışında bir şeyler seziyor ama anlamını tam ifade edemiyordu. Ama Dagny'nin tavırları söze dökülse sanki şöyle olurdu: Biliyorum. Anlıyorum. Duygulara sahip olabilecek kadar özgür olsaydık merhamet ve minnet duyardım ama değiliz, öyle değil mi Eddie? Biz ölü bir gezegende yaşıyoruz. Ay gibi bir yer. Hareket etmek zorundayız ama soluklanıp duygular hissetmek için duramayız çünkü o zaman soluyacak hava olmadığını fark ederiz.

“Her şeyi harekete geçirmek için bugünümüz ve yarınımız var,” dedi Dagny. “Yarın akşam Colorado'ya doğru yola çıkıyorum.”

“Uçakla gitmek istiyorsan sana bir yerlerden bir uçak bulmam gerek. Senin uçak hâlâ onarımda. Gerekli parçaları bulamıyorlar.”

“Hayır, trenle gideceğim. Hatları görmem gerek. Yarınki Comet'e binerim.”

İki saat sonra, şehirlerarası telefon görüşmeleri arasındaki kısacık duraklama sırasında, demiryoluyla ilgisi olmayan ilk soruyu Eddie'ye sordu. “Hank Rearden'a ne yaptılar?”

Eddie gözlerini kaçamak bir hareketle uzaklara çevirdiğini fark etti ama sonra bundan da vazgeçti. “Teslim oldu,” diye karşılık verdi. “Armağan Sertifikası dedikleri şeyi son anda imzaladı.”

“Ya.” Bu seste şaşkınlık da duygularını gizleme çabası da yoktu. Yalnızca sesli bir noktalama işaretiydi bu. Bir gerçeğin kabullenilişini işaretliyordu. “Quentin Daniels’tan haber aldın mı?”

“Hayır.”

“Bana mektup ya da mesaj yollamadı mı?”

“Hayır.”

Dagny’nin neden korktuğunu tahmin edince ona vermesi gereken bir başka haberi hatırladı. “Dagny, sen gittiğinden beri tüm sisteme yayılan bir başka sorun daha var. 1 Mayıs’tan beri. Donan trenler...”

“Neler neler?”

“Trenlerimiz hattın üzerinde ya da bir geçitte kalıyor. Aniden. Genellikle de geceleri. Tüm mürettebat çekip gidiyor. Treni öylece bırakıp ortadan yok oluyorlar. Hiçbir zaman bir sebep gösterilmiyor, önceden haber de verilmiyor. Salgın gibi bir şey. Adamlara birden-bire bir şey oluyor, gidiveriyorlar. Kimse bir açıklama bulamıyor. Ama sanıyorum herkes anlıyor. Yönergenin yüzünden oluyor bunlar. Adamların protesto biçimi bu. Devam etmeye karar veriyorlar ama bir an geliyor, artık dayanamıyorlar. Ne yapabiliriz o konuda?” Omuzlarını kaldırdı. “Aslında, John Galt kim?”

Dagny düşünceli bir tavırla başını salladı. Pek de şaşırmış görünmüyordu.

Telefon çaldı, sekreterin sesi, “Washington’dan Bay Wesley Mouch arıyor Bayan Taggart,” dedi.

“Peki. Bağla.”

Wesley Mouch’un sesi, bir kokteyl düzenleyen ev sahibinin sesine benziyordu. “Bayan Taggart, yeniden sağlığınıza kavuştuğunuza o kadar memnun oldum ki size şahsen hoş geldiniz demek istedim. Sağlığınızın çok uzun bir istirahat gerektirdiğini biliyorum, böyle korkunç bir acil durum karşısında yarıda kesip

dönmekle gösterdiğiniz vatanseverlik de gerçekten makbule geçti. Gerekli göreceğiniz her adımda işbirliğimize güvenebileceğinizi söylemek istedim. Tam işbirliği, yardım ve destek. Eğer bazı... özel imtiyazlara ve istisnalara ihtiyaç duyarsanız derhal verileceğinden emin olun.”

Mouch arada ona bir şey söyleme fırsatı tanımak için küçük duraklamalar yaptıysa da Dagny onun konuşmasını bitirmesine izin vermişti. Sonunda sessizlik yeterince uzayınca, “Bay Weatherby’yle konuşmama izin verirsiniz makbule geçer,” dedi.

“Tabii Bayan Taggart, ne zaman isterseniz... Yani... hemen şimdi mi demek istiyorsunuz?”

“Evet. Hemen şimdi.”

Mouch anlamıştı. Ama yine de, “Peki Bayan Taggart,” dedi.

Telefonda Bay Weatherby’nin tedbirli sesi duyuldu. “Evet Bayan Taggart? Size nasıl bir yardım edebilirim?”

“Patronunuza söyleyin, işi yeniden bırakmamı istemiyorsa, ki bıraktığımı biliyor, bir daha beni asla aramasın ve benimle konuşmasın. Sizin grup bana bir şey söylemek istiyorsa sizi yollasınlar, siz bana söyleyin. Sizinle konuşurum ama onunla konuşmam. Sebebini sorarsa, Hank Rearden’in bordrosundayken ona yaptıklarından ötürü olduğunu söyleyin. Başka herkes unutsa bile ben unutmadım.”

“Ülkenin demiryollarına yardımcı olmak benim her zaman görevim olmuştur Bayan Taggart.” Görünüşe göre Bay Weatherby, duyduklarını gerçekten duyduğunu belirtecek bir taahhüde girmekten kaçınıyordu. Ama daha sonra alçak sesle bir soru sorarken sesine ani bir ilgi, tedbirli bir kurnazlık yerleşmişti. “Doğru mu anlıyorum, Bayan Taggart, bundan böyle tüm resmî konularda ilerleme sağlamak için yalnızca benimle mi görüşmek istiyorsunuz? Bunu politikanız olarak kabul edebilir miyim?”

Dagny’nin dudaklarından kısa, sert bir gülüş döküldü. “Öyle olsun,” dedi. “Beni kendi özel mülkünüz olarak kayda geçirebilir, özel nüfuz aracı olarak kullanabilir, Washington’da

üzerimden nüfuz ticareti yapabilirsiniz. Ama bunun ne işinize yarayacağını bilemiyorum çünkü ben o oyunu oynamayacağım. Karşılıklı ikramlar alıp verecek değilim. Kanunlarınızı hemen şimdi ihlal etmeye başlayacağım. Gücünüzün yettiğine inandığınız anda beni tutuklayabilirsiniz.”

“Sanırım yasalar hakkında çok eski fikirlere sahipsiniz Bayan Taggart. Niçin kaskatı, ihlal edilemez yasalardan söz edelim ki? Modern yasalarımız esnektir ve... koşullara göre de yorumlanabilir.”

“O halde hemen esnek olmaya başlayın çünkü ben esnek değilim, demiryolu felaketleri de esnek değil.”

Telefonu kapattı, Eddie'ye döndü ve bir bıçak kadar keskin yorumunu söyledi. “Bizi bir süre rahat bırakacaklar.”

Ofisindeki değişiklikleri fark etmemiş gibiydi. Nat Taggart'ın portresinin gittiğini de yeni getirilen cam masa üzerine Locey'nin koydurttuğu bir dizi derginin kapağındaki “insani” konulu makale adlarını da.

Dagny dinlemek ama tepki vermemek üzere kurgulanmış bir makine gibi, Eddie'nin son aydaki teknik olaylarla ilgili anlattıklarını dinledi. Felaketin nedenlerine ilişkin Eddie'nin tahminlerini duydu. Bir sürü insanın telaşlı adımlarla ofisine girip çıkmasına, elleriyle gösterişli hareketler yapmasına dayandı. Eddie artık onu hiçbir şeyin etkilemediğine karar vermişti. Ama bir ara, Dagny odada dolaşa dolaşa, rayları döşemek için gereken malzemeleri, bunların kaçak olarak nerelerden alınabileceğini dikte ederken ansızın durdu, dergilere baktı. Başlıklar şöyleydi: “Yeni Sosyal Vicdan”, “Yoksullara Karşı Görevimiz”, “Açgözlülüğe Karşı İhtiyaç.” Dagny, Eddie'nin daha önce hiç görmediği ani bir patlamayla fiziksel gücünü kullandı, kolunun bir tek hareketiyle dergilerin tümünü masadan yere savurdu, sonra da aynı ses tonuyla listeyi dikte etmeyi sürdürdü. Sanki zihninin işleyişi ile bedeninin gösterdiği şiddet arasında hiçbir bağ yoktu.

Akşama doğru kendini bir an için odasında yalnız bulduğunda telefona uzanıp Hank Rearden'ı aradı.

Sekretere adını verdi, az sonra duyduğu sestten Rearden'ın telefona telaşla sarıldığını anladı. "Dagny?"

"Merhaba Hank. Ben döndüm."

"Neredesin?"

"Ofisimdeyim."

Dagny bir anlık sessizlikte onun söylemediği her şeyi duyar gibi oldu, sonra Rearden konuştu. "Herhalde sana ray dökmeye başlamak için birilerine rüşvet vermeye girişmem gerek."

"Evet. Mümkün olduğu kadar çok. Rearden Metal olmak zorunda değil. Ne olursa..." Bir anlık duraksama belki fark edilemeyecek kadar kısaydı ama içinde bir düşünce gizliydi: Ağır çelikten önceki çağa dönüş sırasında Rearden Metal raylar mı? Belki de artık içinden demir geçen ahşap raylara dönmek gerekecekti.

"Peki. Dagny, Rearden Metal'i onlara teslim ettiğimi biliyor musun? Armağan Sertifikası'nı imzaladım."

"Evet, biliyorum."

"Teslim oldum."

"Seni ben mi suçlayacağım? Ben de teslim olmadım mı?" Rearden cevap vermedi. Dagny devam etti. "Hank, bence dünyada tek tren ya da tek yüksek fırın kalmaması bile onların umurunda değil. Buna önem veren sadece biziz. Bizi bu sevgimizi kullanarak ellerinde tutuyorlar, biz de insan zekâsının işareti olarak, son bir tekerin dönme şansı var oldukça dediklerini yapmayı sürdüreceğiz. Tekneyi yüzer durumda tutacağız. Boğulan bebeğimizi tutar gibi. Sonunda seller onu yutunca biz de son tekerle, son mantık belirtisiyle birlikte batacağız. Ödediğimiz bedeli biliyorum ama... artık bedel bir amaç değil."

"Biliyorum."

"Benim için korkma Hank. Yarın sabaha kadar bir şeyim kalmaz."

"Senin için hiçbir zaman korkmadım sevgilim. Akşama görüşürüz."

9 Acısı, Korkusu, Suçluluğu Olmayan Bir Yüz

Evindeki sessizlik ve eşyaların hareketsiz kusursuzluğu aynen bir ay önce bıraktığı gibiydi. Salona girdiğinde bunu görmek, ona bir rahatlamayla birlikte bir hüznün duygusu da verdi. Sessizlik, evindeki mahremiyetin, sahiplik unsurunun işaretiydi. Eşyaların hareket etmemiş olması da kendisinin yakalayamadığı bir anı içlerinde tuttuğunu gösteriyordu. Son bir ayın olaylarını geriye döndüremeyeceği gibi.

Pencerelerin dışında hâlâ biraz gün ışığı kalmıştı. Ofisten aslında planladığından biraz daha erken çıkmıştı çünkü sabaha kadar ertelenebilecek bazı işleri şimdiden yapmaya yetecek çabayı harekete geçirememişti. Bu bir yenilikti Dagny için. Ofisinden çok kendini evinde rahat hissetmesi de bir yenilikti.

Duşa girdi, upuzun, bomboş dakikalar boyunca suyun vücudundan akmasına izin verdi ama esas üzerinden atmak istediği şeyin, köy yolunun tozu değil de ofisin etkisi olduğunu anladığı anda hemen düşün altından çıktı.

Giyindi, bir sigara yaktı, salona yürüyüp pencerenin önünde durdu, kente baktı. Tıpkı günün sabahında kulübenin kapısında durup kırlara baktığı gibi.

Demiryolunda bir yıl daha geçirebilmek için canını verebileceğini söylediğini hatırladı. İşte dönmüştü. Ama çalışmanın sevinci yoktu artık. Bu yalnızca verilen bir kararın duru, soğuk huzuru ile inkâr edilen bir acının sükûnetiydi.

Bulutlar gökyüzünü sarmıştı ve aşağıdaki sokakları da sis perdesi altına almak üzere alçalıyordu. Sanki gökyüzü kenti kuşatıyordu. Manhattan Adası'nın tümü gözlerinin önündeydi. Görünmeyen bir okyanusa saplanmış üçgen bir biçim. Batan bir geminin burnuna benziyordu bu. Birkaç yüksek bina baca

gibi dikilse de geri kalanı grimsi mavi bulutlar içinde yok olup siliniyordu. Hepsi de böyle gitti, diye düşündü Dagny. Okyanusa batan ışıklı kent Atlantis de yok olan diğer tüm krallıklar da insanoğlunun çeşitli dillerinde geriye hep aynı efsaneyi bırakarak, insanların gönlüne aynı özlemi ekerek, hep böyle yok olmuştu.

Bir ilkbahar akşamı köhne John Galt Ofisi'nde, karanlık arka yola bakan pencerenin yanındaki masasına serildiği gece olduğu gibi, kendi dünyasının hiçbir zaman ulaşamayacağı bir hayali görür gibi hissetti kendini... Sen, diye düşündü, hep sevip hiç bulamadığım sen, kim olursan ol, demiryolu hatlarının en ucunda görmeyi umduğum, dünyasını kurmak istediğim kentin sokaklarında varlığını hissettiğim sen... Beni hareket halinde tutan sana olan sevgim... Sana ulaşma, karşına çıktığım gün sana layık olma umudum. Şimdi artık seni hiçbir zaman bulamayacağımı biliyorum. Bu ulaşılabilecek ya da yaşanacak bir şey değil. Ama hayatımın geri kalanı yine de senin. Adını hiçbir zaman öğrenemeyeceğimi bile bile, senin adına devam edeceğim. Hiçbir zaman kazanamayacağımı bile bile hep sana hizmet etmeyi sürdüreceğim. Bir gün karşına çıkabilirsem sana layık olma isteğimi sürdüreceğim... Hiç seninle karşılaşamayacağımı bile bile! Dagny umutsuzluğu hiçbir zaman kabullenmemişti. Ama pencerede durup sis örtüsü altındaki kente seslenirken, bu onun davet edilmemiş bir aşka kendini adamasının işaretiydi.

Kapı çalındı.

Dagny kayıtsız bir şaşkınlıkla, kapıyı açmak üzere döndü. Karşısında Francisco d'Anconia'yı gördüğü zaman onun buraya geleceğini önceden bilmesi gerektiğini fark etti. İçinde ne bir şaşkınlık ne de bir isyan vardı. Yalnızca güvenin getirdiği neşesiz huzur vardı yüreğinde. Başını ağır, kararlı bir hareketle kaldırıp onun karşısında durdu. Sanki ona, ayakta dikilmeyi seçtiğini ve açık yerde tek başına duracağını söylemeye çalışıyordu.

Francisco'nun yüzü ciddi ve sakindi. Mutluluk ifadesi yok olmuş ama sosyete çapkınının alaycılığı da geri dönmemişti. Tüm

maskeleri düşmüş gibi bir hali vardı. Açık, disiplinli, ne istediğini bilen biri gibi görünüyordu. Hareketinin dürüstlüğünü bilen, Dagny'nin bir zamanlar ondan beklediği bir görünüm içindeydi. Hiçbir zaman şu andaki kadar çekici görünmemişti gözüne. Dagny'nin bir anda kapıldığı duygu, Francisco'nun onu terk etmediği, tersine, Dagny'nin onu terk ettiği biçimindeydi.

“Dagny, şimdi bu konuyu konuşabilecek durumda mısın?”

“Evet... eğer istiyorsan. Gel içeri.”

Francisco salona şöyle bir baktı. Dagny'nin eviydi burası. Francisco'nun daha önce hiç girmediği özel alanıydı. Sonra gözleri yine Dagny'nin gözlerine döndü. Dikkatle baktı ona. Dagny'nin davranışındaki o sessiz yalınlık, Francisco'nun kendi amacı açısından mümkün olabilecek en kötü işaretti. Sanki küller serpilmişti, artık hiçbir acının kıvılcımı ateşlenemezdi. Oysa acı bile bir ateşin işareti olabilirdi.

“Otur Francisco.”

Dagny onun karşısında ayakta duruyordu. Sanki saklayacak hiçbir şeyi olmadığını onun da görmesini istiyordu. Yorgunluğunu bile saklamak zorunda değildi. Bugün için ödediği bedele aldırmiyordu.

“Seni artık durdurabileceğimi sanmıyorum,” dedi Francisco. “Seçimini yaptıysan bitmiştir. Ama durdurulman için bir tek ihtimal bile kalmış olsa, o şansı denemek zorundayım.”

Dagny başını yavaşça iki yana salladı. “Kalmadı. Hem... neden duracağım Francisco? Sen pes etmiş, vazgeçmişsin. Artık benim demiryoluyla birlikte ya da demiryolundan ayrı batışım senin için neden bir önem taşısın ki?”

“Ben gelecekte vazgeçmedim.”

“Hangi gelecekte?”

“Yağmacıların yok olacağı ama bizim yok olmayacağımız gelecekte.”

“Eğer Taggart Transcontinental yağmacılarla birlikte yok olaksa o zaman ben de yok olurum.”

Francisco gözlerini ondan ayırmadı, cevap da vermedi.

Dagny tutkusuz sesiyle devam etti. “Onsuz yaşayabileceğimi sanmıştım. Olmuyor. Bir daha asla denemem. Francisco, hatırlıyor musun, ikimiz başlangıçta tek günahın, yaptığın şeyi kötü yapmak olduğuna inanmıştık. Ben buna hâlâ inanıyorum.” Dagny’nin sesinde ilk hayat belirtisi titreşti. “Kenara çekilip o tünele yapılanları seyredemem. Hepsinin kabullendiği şeyi ben kabullenemem... Francisco, ikimizin canavarca bulduğu şey bu işte! Felaketlerin alın yazımız olduğuna inanmak! Razı olmak, mücadele etmemek gerektiğini düşünmek. Ben teslim olmayı kabul edemem. Çaresizliği kabul edemem. Elimi çekemem. İşletilecek tek bir demiryolu kalsa bile ben işletirim onu.”

“Yağmacıların dünyası yaşayabilsin diye mi?”

“Kendi dünyamın son parçası yaşayabilsin diye.”

“Dagny,” dedi Francisco yavaşça. “Bir insanın işini neden sevdiğini anlarım. Trenleri çalıştırmamanın senin için ne anlam ifade ettiğini de bilirim. Ama o trenler boş olsaydı işletmezdin onları. Dagny, bir treni yürütmeyi düşündüğünde gözünün önünde ilk canlanan şey nedir?”

Dagny kente baktı. “Yetenekli insanlar buna benzeyecek bir sonraki felaketten kurtulabilir. Ben bunu önlerim. Keskin bir zekâsı, sınırsız ihtirası olan, kendi hayatına âşık biri... Biz ikimiz başlangıçta nasılsak öyle biri. Sen o insandan vazgeçtin. Ben geçmem.”

Francisco bir an için gözlerini kapadı. Dudaklarındaki gergin hareket bir gülümseme idi. Anladığı için ağzından çıkacak iniltinin, acı duyduğu için keyif alışının yerine geçen bir gülümseme. Ciddi ve yumuşak bir sesle sordu. “Ona... o türlü bir insana, demiryolunu işletmekle hizmet edebileceğine hâlâ inanıyor musun?”

“Evet.”

“Peki Dagny. Seni durdurmaya çalışmayacağım. Böyle düşünmeyi sürdürdüğün sürece hiçbir şey durduramaz seni. Durdurmamalı da. Çalışmalarının o insana hizmet etmeye değil, onu mahvetmeye yaradığını gördüğün gün duracaksın.”

“Francisco!” Bu bir şaşkınlık ve umutsuzluk çığılığıydı. “Anlıyorsun! O tür adam dediğimde ne demek istediğimi biliyorsun! Sen de görüyorsun onu!”

“Ah, evet,” dedi Francisco sakın bir sesle. Odanın aynı yönüne doğru bakıyor, sanki orada gerçek bir insan görüyordu. Sonra devam etti. “Buna neden şaşıyorsun? Bir zamanlar bizim de onun gibi olduğumuzu sen kendin söylemiştin. Hâlâ öyleyiz. Ama ikimizden biri ona ihanet etti.”

“Evet,” dedi Dagny sert bir sesle. “İkimizden biri. Geri çekilmekle ona hizmet edemeyiz.”

“Onu yok edenlerle anlaşmalara girerek ona hizmet edemeyiz.”

“Ben onlarla anlaşmıyorum. Bana ihtiyaçları var. Bunun farkındalar. Onlara kendi şartlarımı kabul ettireceğim.”

“Sana zarar verirken kendilerinin bir şeyler kazanacağı oyunu oynayarak mı?”

“Eğer Taggart Transcontinental’ı ayakta tutabilirsem başka bir yarar istemiyorum. Benden fidye koparmaları neden umurumda olsun? Bırak alsınlar istediklerini. Ben de demiryolumu çalıştırırım.”

Francisco gülümsedi. “Öyle mi düşünüyorsun? Sana duydukları ihtiyacı kendi koruman olarak mı görüyorsun? Onlara istedikleri şeyi verebileceğini mi sanıyorsun? Hayır, onların aslında ne istediğini kendi gözlerinle ve kendi bilincinle görünceye kadar durmayacaksın. Biliyor musun Dagny, bize küçükken, bazı şeyler Tanrı’ya, bazıları Sezar’a aittir diye öğretilmişti. Belki onların tanrısı buna izin verebilir. Ama senin hizmet ettiğimizi söylediğin o adam... o razı değil. O bölünmüş ittifakları istemez, zihnin ile bedeninin arasında kavga olmasına izin vermez, değerlerin ile eylemlerinin ayrışmasına razı olmaz, Sezar için pay çıkmaz. Hiçbir Sezar’a izni yoktur.”

Dagny alçak sesle konuştu. “On iki yıl boyunca, bir gün diz çöküp senden özür dileme durumuna düşeceğim aklımın ucundan

geçmemiştir. Şimdi bunun mümkün olduğunu düşünüyorum. Senin haklı olduğunu görürsem yaparım. Ama daha önce yapmam.”

“Yapacaksın. Ama diz çökerek değil.”

Francisco ona bakıyordu. Gözleri yalnızca yüzüne dikilmiş olduğu halde sanki aynı anda vücudunu da görüyor gibiydi. O bakışlar Dagny’ye, Francisco’nun ileride ne gibi bir pişmanlık ifadesi öngördüğünü belli ediyordu. Bakışlarını kaçırmak için gösterdiği çabayı fark etti. Dagny’nin o bakışı görmemiş, anlamını çözmemiş olmasını umduğu belliydi. Bütün bu mücadele, yüzündeki birkaç kasın çok hafif hareketlerinden belli oluyordu. Dagny’nin çok iyi tanıdığı o yüz!

“O zamana kadar da Dagny, unutma ki biz düşmanınız. Sana bunu söylemek istemezdim ama cennete neredeyse ayak basmak üzereyken tekrar dünyaya dönen ilk insan sensin. Çok fazla şey gördün, o nedenle de şunu açık seçik bilmek zorundasın. Benim uğruna mücadele ettiğim kişi sensin, James ya da Wesley Mouch değil. Yenmek zorunda olduğum da sensin. Şu anda senin için değer taşıyan her şeyi yok etmek üzere yola çıktım ben. Sen Taggart Transcontinental’i kurtarmaya çalışırken ben onu yok etmek için uğraşacağım. Benden sakın yardım ya da para isteme. Nedenlerimi biliyorsun. Şu anda benden nefret edebilirsin... ki zaten senin bakış açısından, nefret etmekte haklı da olursun.”

Dagny başını biraz kaldırdı. Duruşunda pek bir fark olmadı. Yalnızca kendi vücudunu ve bu vücudun Francisco için taşıdığı anlamı daha iyi fark etmiş gibiydi. Bir süre yalnızca bir kadın gibi durdu, meydan okuma ifadesi ancak ondan sonra, kelimeler arasındaki vurgulu boşluklardan belli oldu. “Ya bu seni nasıl etkileyecek?”

Francisco ona baktı. Dagny’nin ondan koparmak istediği itirafı çok iyi anlıyor ama bunu ne onaylıyor ne de inkâr ediyordu. “O yalnız beni ilgilendirir,” dedi.

Zaaf gösteren Dagny oldu ama daha sözler ağzından çıkarırken söylediklerinin, söylemek istediklerinden bile daha acımasız

olduğunu fark etti. “Senden nefret etmiyorum. Yıllarca nefret etmeye uğraştım ama hiçbir zaman etmedim, etmeyeceğim. Ne yapmış olursan ol.”

“Biliyorum.” Onun da sesi boğuktu. Dagny o sesteki acıyı duyamıyor, yalnızca kendi içinde bir yansıma olarak hissediyordu.

Dagny, Francisco’yu kendisinden korumak için çaresiz bir çabayla, “Francisco!” diye bağırdı. “Bunu nasıl yapılabiliyorsun?”

“Aşkımın gücüyle” Gözleri aslında, *sana olan aşkım*, diyordu. “O insana olan aşkımın gücüyle. Senin felaketinde ölmeyen, hiçbir zaman da ölmeyecek olan o insan için.”

Dagny bir an sessiz durdu, sanki saygı dolu bir duyguyu ifade ediyordu.

Francisco, “Keşke çektiklerinden seni kurtarabilsem,” derken sesindeki yumuşaklık sanki, *acınacak olan ben değilim*, demek istiyordu. “Ama kurtaramam. Her birimiz o yolda kendi adımlarıyla ilerlemek zorunda. Yine de yol aynı yol.”

“Nereye gidiyor o yol?”

Francisco gülümsedi. Sanki cevap vermeyeceği soruların kapısını kapatıyordu. “Atlantis’e,” dedi.

“Ne?” Dagny bu cevap karşısında şaşırmıştı.

“Unuttun mu? Yalnızca kahramanların ruhlarının girebildiği kayıp şehir.”

Dagny’nin bilincine o anda giren bağlantı, aslında sabahtan beri zihninde mücadele halindeydi. Vakit ayırıp belirleyemediği bulanık bir kaygı gibi. Biliyordu aslında. Ama her şeyi yalnızca onun kendi kaderi, kendi kişisel kararı olarak almıştı. Yalnız hareket ediyor gibi görmüştü onu. Tehlikenin daha yaygın ve geniş olduğunu şimdi anlıyor, karşısındaki düşmanın belirsiz formunu yeni yeni bilinçlendiriyordu.

Dagny yavaşça, “Sen onlardan birisin,” dedi. “Değil mi?”

“Kimlerden?”

“Ken Danagger’ın ofisindeki sen miydin?”

Francisco gülümseyerek, “Hayır,” dedi. Ama Dagny onun bu soruya cevap vermek için bir açıklama yapılmasını beklemediğini fark etmişti.

“Bunu ancak sen bilebilirsin... Bu dünyada kol gezen bir yok edici var mı?”

“Tabii var.”

“Kim o?”

“Sensin.”

Dagny omuz silkti. Yüzü giderek sertleşiyordu. “Bırakıp giden adamlar,” dedi. “Hâlâ yaşıyorlar mı, yoksa öldüler mi?”

“Öldüler... yani senin bakış açısından. Ama dünyada ikinci bir Rönesans olacak. Ben onu bekleyeceğim.”

“Hayır!” Dagny’nin sesindeki ani hırçınlık, ona verdiği kişisel bir cevaptı. Duymak istediği iki şeyden birine cevap. “Hayır, beni bekleme!”

“Seni her zaman bekleyeceğim. Ne yapmış olursan ol.”

Duydukları ses, kilitte dönen anahtarın sesiydi. Kapı açıldı ve Hank Rearden içeri girdi.

Kapının eşiğinde bir an durdu, sonra yavaşça salona ilerledi, bir yandan anahtarı cebine koydu.

Dagny, Rearden’ın önce Francisco’nun yüzünü gördüğünü biliyordu. Dönüp Dagny’ye de baktı ama hemen Francisco’ya döndü. Sanki o anda görebildiği tek yüz onunki idi.

Dagny de aslında Francisco’nun yüzüne bakmaya korkuyordu. Gözlerini oradan ayırmak için gösterdiği çaba, gücünün yetmeyeceği bir yükü kaldırmaya çalıştığı duygusu veriyordu ona. Francisco ayağa kalkmıştı. Görgü kurallarıyla ilgili kusursuz eğitim almış bir d’Anconia’nın telaşsız, otomatik hareketlerine yönelmişti. Rearden’ın o yüzde görebildiği hiçbir şey yoktu. Ama Dagny’nin görebildiği, korktuğu her şeyden beterdi.

Rearden hizmetçiyi salonda yakalamış ev sahiplerine özgü bir sesle, “Burada ne işin var?” dedi. Francisco, “Benim de size aynı soruyu sormaya hakkım olmadığını görüyorum,” diye kar-

şılık verdi. Dagny bu sesteki duru, nötr ifadeyi yakalamanın ne büyük çabalara mal olabileceğinin farkındaydı. Francisco'nun gözleri ikide bir Rearden'ın sağ eline kayıyordu. Sanki anahtarı o parmakların arasında hâlâ görür gibiydi.

“O halde cevap ver,” dedi Rearden.

Dagny, “Hank, sormak istediğin her soruyu bana sormalısın,” diye söze karıştı.

Rearden onu görmüyor, duymuyor gibiydi. “Cevap ver,” diye tekrarladı.

Francisco, “İsteme hakkına sahip olduğunuz bir tek cevap var,” dedi. “Ben de size, buraya geliş sebebimin o olmadığını söyleyerek cevap vereceğim.”

Rearden, “Senin herhangi bir kadının evinde bulunmanın tek bir sebebi olabilir,” dedi. “O itiraflarına ya da bana söylediğin herhangi bir şeye artık inanır mıyım sanıyorsun?”

“Bana güvenmemenizi sağlayacak gerekçeleri kendim yarattım ama onlar arasında Bayan Taggart yoktu.”

“Bana burada hiçbir şansın olmadığını, hiçbir zaman da olamayacağını söyleme. Bunu biliyorum. Ama seni burada bulmak ve daha ilk...”

Dagny, “Hank, eğer beni suçlamak istiyorsan...” diye başlayacak oldu ama Rearden bir hışımla ona döndü.

“Ulu Tanrım, hayır Dagny, seni suçlamıyorum! Ama onunla konuşurken görülmen yanlış olur. Onunla hiçbir ilişkin olmamalı. Sen onu tanımazsın. Ben tanırım.” Tekrar Francisco'ya döndü. “Neyin peşindesin? Onu da kendi türünde fetihler arasına mı katmak istiyorsun, yoksa...”

“Hayır!” İstem dışı çıkıştı bu. Reddedileceğini bile bile samimiyetle sunulmuş olması da bunun tek kanıtıydı.

“Hayır mı? O halde demek buraya iş için geldin, öyle mi? Bana kurduğun gibi ona da tuzak mı kuruyorsun? Ne gibi bir sahtekârlık hazırlıyorsun ona?”

“Amacım... iş değildi.”

“O halde neydi?”

“Eğer hâlâ bana inanmayı seçiyorsanız, tek söyleyebileceğim bunun hiçbir şekilde ihanet içermediği.”

“Benim karşımda hâlâ ihanetten söz edebileceğine mi inanıyorsun?”

“Size bir gün cevap vereceğim. Ama şimdi veremem.”

“Hatırlatılmasını istemiyorsun, değil mi? O günden beri benden uzak durmaya özen gösteriyorsun. Benimle burada karşılaşmayı beklemiyordun, değil mi? İstemiyordun beni görmeyi, öyle mi?” Ama Rearden, Francisco’nun, bugünlerde hiç kimsede rastlanmayan bir davranış içinde onun karşısına dikildiğini de görüyordu. Gözleri onun gözlerine dosdoğru bakıyordu, yüz çizgileri kontrollüydü, duygu ifadeleriyle dolu değildi, savunmasız, yakarışsız, ne gelirse razı, açık bir cesaret okunuyordu o yüzde. Bir zamanlar sevdiği adamın, onu suçluluk duygusundan kurtaran adamın yüzüydü ve onu hâlâ etkiliyordu bu yüz. Özellikle de Dagny’nin özlemiyle geçen koca bir ayın sonrasında. “Saklayacak bir şeyin yoksa, niçin kendini savunmuyorsun? Niçin buradasın? Ben girdiğimde neden öyle afalladın?”

Dagny, “Hank, kes artık!” dedi. Bu da bir çığlık gibi duyulmuştu. Sonra Dagny bir anda geri çekildi. Şu sıra ortaya sunulacak en tehlikeli unsurun şiddet olduğunu biliyordu.

İki adam da ona döndü. Francisco alçak sesle, “Lütfen benim cevap vermeme izin ver Dagny,” dedi.

Rearden da, “Onu bir daha görmemeyi umduğumu söylemiştim sana,” diye konuştu. “Bu karşılaşma burada olduğu için üzgünüm. Seni ilgilendirmiyor ama yaptığının karşılığını almak zorunda.”

Francisco bir çabayla, “Eğer amacınız buysa... şimdiden elde etmiş sayılmaz mısınız?” diye sordu.

“Ne oluyor?” Rearden’ın yüzü donmuştu, dudakları belli belirsiz kıpırdıyordu ama sesinde bir gülüşün gölgesi vardı. “Aman dilemenin yolu mu bu?”

Bir anlık sessizlik, Francisco'nun gösterdiği büyük çabanın sonucuydu. "Evet... eğer isterseniz," diye karşılık verdi.

"Sen benim geleceğimi elinde tutarken bana aynı şansı tanıdın mı?"

"Hakkımda ne isterseniz düşünmeye hakkınız var. Ama bunlar Bayan Taggart'ı ilgilendirmedigine göre... acaba ayrılmama izin verecek misiniz?"

"Hayır! Durumdan kaçmak mı istiyorsun? Tüm korkaklar gibi kurtulmak mı istiyorsun?"

"İstedığınız zaman istediğiniz yere gelirim. Ama bunun Bayan Taggart'ın önünde olmamasını tercih ederim."

"Neden o? Ben onun önünde olmasını istiyorum çünkü burası, senin gelmeye hakkın olmayan yer. Senden koruyacağım hiçbir şeyim kalmadı. Yağmacıların alabileceğinden çok daha fazlasını aldın. Elini sürdüğün her şeyi mahvettin ama burada elini sürmeyeceğin bir şey var." Francisco'nun ifadesiz yüzünün, en yoğun duyguların en güçlü kanıtı olduğunu biliyordu. Anormal bir kontrol çabasının işaretiydi o yüz. Bunun bir işkence olduğunun farkında olduğu kadar, kendisinin işkencecilere özgü bir keyifle bunu sürdürdüğünün de farkındaydı. Ama şu anda, Francisco'ya mı, yoksa kendine mi işkence ettiğini ayırt edemez olmuştu. "Sen yağmacılardan daha betersin çünkü ihanet ettiğin şeye bilinçli olarak, anlayarak ihanet ediyorsun. Amacının ne tür bir yozluk olduğunu bilemiyorum ama ulaşamayacağın şeyler bulunduğunu, kötülüğünün onlara erişemeyeceğini öğrenmeni istiyorum."

"Artık benden korkacak bir şeyiniz yok."

"Onu düşünmeyeceğini, ona bakmayacağını, ona yaklaşmayacağını öğrenmeni istiyorum. Dünyadaki tüm insanlar arasında onun karşısına çıkamayacak olan tek kişi sensin." Rearden bu adama duyduğu müthiş öfkenin güdümünde olduğunu biliyordu. Aslında yok etmesi gereken de o duyguydu. "Amacın ne olursa olsun, onu seninle temastan korumak şart."

Francisco, "Size söz versem..." diye başladı ancak sonra sustu.

Rearden güldü. “Senin verdiği sözlerin, inançlarının, dostluklarının, ömründe sevdiğin tek kadın adına ettiğin yeminlerin ne anlama...” Birden sustu. Bunun anlamını oradaki herkes birden anladı. Rearden anladığı anda hepsi anladı.

Rearden, Francisco’ya doğru bir adım attı, eliyle Dagny’yi göstererek, fısıldar gibi, kendi sesine hiç benzemeyen bir sesle, bu ses sanki canlı birinden çıkmıyormuş ve canlı birine yönelmiyormuş gibi, “Sevdiğin kadın Dagny mi?” diye sordu.

Francisco gözlerini yumdu.

“Ona bunu sorma!” Bu çılgılık Dagny’den yükselmişti.

“Sevdiğin kadın Dagny mi?”

Francisco, Dagny’ye bakarak, “Evet,” dedi.

Rearden’in eli yükseldi, hızla indi ve Francisco’nun yüzünde patladı.

Yeniden çevresini görece kadar toparlandığında Dagny’den bir çılgılık daha yükseldi. Çünkü bir an için o tokadın kendi yanağına indiğini hissetmişti... İlk gördüğü şey Francisco’nun elleri oldu. D’Anconia’ların vârisi gerileyip masaya yaslanmış, elleriyle masanın kenarlarına sımsıkı sarılmıştı. Kendine destek bulmak için değil, kendi ellerini zaptetmek içindi bu sarılma aslında. Dagny onun vücudunun kaskatı olduğunu görüyordu. Dümdüz ve kasılmış ama kırılmış gibi gözükten bir vücut. Omuzlarının, belinin açısı doğal değildi. Kolları kaskatı, geriye çekilmiş duruyordu. Duruşundan, kıpırdamama çabasının onu harap ettiği, kaslarının adeta ağrıdığı görülüyordu. Dagny onun kıvrık parmaklarının, masanın kenarını nasıl kavradığına bakıyor, acaba tahta mı, yoksa o parmaklar mı daha önce kırılacak, diye merak ediyor, Rearden’in hayatının o anda pamuk ipliğine bağlı olduğunu biliyordu.

Gözleri Francisco’nun yüzüne kaydığında orada mücadele izi görmedi. Yalnızca şakaklarının derisi hafif çekilmiş, yanakları hafif içeri göçmüş, her zamankinden biraz daha fazla çukurlaşmıştı. Bu nedenle yüzü daha çıplak, daha duru, daha genç görünüyordu.

Dagny'nin korkuya kapılması, o gözlerde var olmayan gözyaşlarını görebiliyor olmasındandı. Gözler pırıl pırıl ve kuruydu. Rearden'a bakıyordu ama gördüğü Rearden değildi. Sanki odadaki bir başka varlığı görüyor, ona şöyle diyordu: Benden beklediğin bu mu? Bu da mı senin olsun? Sen kabul edeceksin ve ben dayanacağım, içimde sana sunacak bundan fazla bir şey yok ama bu kadarını sunabileceğimden gurur duymam gerek. Dagny onun boğazında atan damarı, dudağının köşesindeki kırmızılığı, hemen hemen bir gülümsemeyi andıran o adanmışlığı gördüğünde o anda Francisco d'Anconia'nın en büyük başarısını seyrettiğini anladı.

Dagny titrediğini fark ettiğinde demin attığı çığlığın odadaki yankısını duydu ve aradan ne kadar kısa bir an geçtiğini anladı. Sesi vahşi bir darbe indirir gibiydi ve Rearden'a haykırıyordu.

“Beni ondan korumak mı? O senden çok önce...”

“Yapma!” Francisco'nun başı aniden ona döndü. O seste, boşalmamış şiddetin tüm gücü belliydi. Dagny bu emre itaat etmek gerektiğini anladı.

Başının hafif dönmesi dışında tamamen hareketsiz olan Francisco bu sefer Rearden'a döndü. Dagny onun ellerinin masayı bırakıp iki yanına sarkmasına baktı. Artık Rearden'ı görebilmeye başlamıştı Francisco. Yüzünde de gösterdiği çabanın yorgunluğundan başka bir şey kalmamıştı. Ama Rearden o anda, bu adamın ona ne kadar büyük bir sevgi beslediğini anladı.

Francisco alçak sesle, “Bilgilerinizle sınırlı olduğunuz için... haklısınız,” dedi.

Cevap beklemeden, hatta bir cevaba izin vermeden, gitmek üzere arkasını döndü. Dagny'ye eğilerek selam verdi, Rearden'ı da veda sayılabilecek biçimde başıyla selamladı, bunu Dagny'ye bir kabul jesti olarak sundu. Sonra da çıkıp gitti.

Rearden onun arkasından bakıyor, demin yaptığı hareketi yapmayacak güce sahip olmak için canını verebileceğini kesin olarak biliyordu.

Dagny'ye döndüğünde yüzü sanki tükenmiş gibiydi. Oldukça tedbirli bir ifadesi vardı. Sanki ondan yarıda kalmış sözleriyle ilgili bir açıklama talep etmiyor ama böyle bir şeyin gelmesini de bekliyordu.

Dagny'nin vücudunda bir acıma duygusu dolaştı ama bu da kısa bir süre sonra sona erdi. Bu iki adamın hangisine daha çok acımak gerektiğini bilemiyordu ama konuşacak durumda değildi. Başını tekrar tekrar sallamakla yetindi. Üçünü birden etkileyen bu sıkıntıyı inkâr etmeye çalışır gibiydi.

“Söylenecek bir şey varsa söyle.” Rearden'ın sesinde belirgin bir ton ve anlam yoktu.

Dagny'den çıkan ses yarı gülme yarı iniltiydi. Öç alma isteği de yoktu içinde. Ama dayanılmaz bir adalet güdüsü vardı. Kelimeleri bağırarak, onun yüzüne çarparcasına söyledi. “Diğer adamın adını bilmek mi istiyordun? Birlikte olduğum adamın? Benimle ilk birlikte olan adamın? O adam Francisco d'Anconia'ydı!”

İndirdiği darbenin gücünü, karşısında ifadesizleşen yüzden okudu. Eğer amacı adaleti sağlamaksa bunu başardığını anladı çünkü onun attığı şamar, demin Rearden'ın attığı tokattan çok daha beterdi.

Birdenbire kendini çok sakın hissetti. Her üçünün hatırı için, bu sözlerin söylenmesinin şart olduğunun farkındaydı. Çaresiz kurban psikolojisinden kurtulmuştu. Yarışmacılardan biriydi artık. Eyleminin sorumluluğunu taşımaya hazırdı. Karşısında durmuş, Rearden'ın vereceği cevabı bekliyordu. Şiddete dayanma sırasının ona geldiğine inanır bir hali vardı.

Rearden'ın ne tür bir işkenceye dayandığını bilemezdi, içinde nelerin yıkıldığını, herkesten neleri sakladığını da bilemezdi. Görünürde Dagny'yi uyaracak herhangi bir acı yoktu. Öylece duran, bilincinin kabul etmek istemediği bir şeyi sindirmeye çalışan biri gibi görünüyordu. Daha sonra, Rearden'ın pozunu hiç değiştirmedini fark etti. Elleri çoktan beri iki yanına sarkmış, parmakları yarı kıvrıktı. Dagny sanki o parmaklarda toplanan

kanın verdiği uyuşukluğu hissedebiliyordu. Rearden'ın çektiği acının tek işareti olarak bunu görebiliyordu. Ama bu acı, başka şeyleri hissetmesini zaten önlüyordu. Kendi bedenini bile hissedemediği belliydi. Bekledi Dagny. Duyduğu acıma hissi kayboluyor, yerini bir saygı duygusu alıyordu.

Sonra Rearden'ın gözlerinin onun yüzünden ayrıldığını, vücudu üzerinden aşağıya kaydığını gördü. Kendine hangi işkenceyi seçtiği belli olmuştu. Bu bakışın anlamını Dagny'den saklayamazdı. Dagny, Rearden'ın onu on yedi yaşındaki haliyle gördüğünü anlıyordu. Nefret ettiği rakibiyle birlikte görüyordu onu. İkisini birlikte görüyordu. Bu manzaraya ne dayanabilir ne de direnebilirdi. Derken Rearden'ın yüzündeki koruma ifadesinin silindiğini fark etti. Ama yüzünün böyle çırlıçplak görünmesine aldırımıyordu çünkü şu anda o yüzde yalnızca katıksız bir şiddet vardı. O şiddetin bir parçası da nefrete çok yakındı.

Dagny'yi omuzlarından yakaladığında Dagny, Rearden'ın şu an onu öldürmesine ya da onu bayıltacak kadar vurmasına hazırlıklı olduğunu hissetti. Yapacağının bu olduğundan tam emin olacağı sırada Rearden'ın vücudunun onunkine yaslandığını, dudaklarının onunkilerle kapandığını hissetti. Bu hareketteki şiddet, herhangi bir darbeden daha güçlüydü.

Dagny kendini korkuyla kıvrırır, kurtulmaya çalışırken buldu ama sonra kollarını ona sardı, kendi dudaklarının onun dudaklarını kanatmasına izin verdi, onu hiçbir zaman şu anki kadar çok istemediğini hissetti.

Rearden onu kanepeye savurduğunda, vücudunun ritminden, bunu rakibine karşı bir zafer ve aynı zamanda ona bir teslimiyet gibi hissettiğini, sahiplik duygusunun da meydan okuduğu adama karşı dayanılmaz bir şiddeti ifade ettiğini, bu bedene sahip olmakla onu yenmiş gibi olduğunu anlıyordu. Rearden'ın zihninde Francisco'nun varlığını seziyordu. Dagny de sanki iki erkeğe birden teslim oluyordu. İkisinde de taptığı şeye, onların ortak yanlarına. Karakterleri, her ikisine duyduğu sevgiyi, yine

her ikisine yönelik bir sadakate dönüştürmüştü. Bu hareketin aynı zamanda, Rearden'ın çevrelerindeki dünyaya isyanı olduğunu da farkındaydı. Gerilemelerine duyulan hayranlığa, ıstırap içinde geçirdiği sayısız günlere ve mücadelelere karşı isyanı. Kabul ettirmeye çalıştığı bunlardı. Kentin tepesinde, akşamın loşluğunda, sahip olduğu son şeye sarılarak.

Daha sonra hareketsiz yattıklarında Dagny yüzünü onun omzuna dayamıştı. Uzaklardaki bir elektrik ışığının yanıp sönüşü tavanda yansıyor.

Rearden onun eline uzandı, parmaklarını tutup kendi yüzünün altına getirdi, bir an dudaklarının onun avucunda kalmasını sağladı. Bu öyle yumuşak bir hareket oldu ki Dagny temastan çok duyguyu hissedebildi.

Bir süre sonra Dagny kalktı, sigaraya uzanıp aldı, yaktı, sonra elini soru soran bir hareketle ona doğru uzattı. Rearden da başıyla onayladı. Hâlâ kanepeye yarı uzanmış durumdaydı. Dagny sigarayı onun dudakları arasında kıstırdı, kendine bir tane daha yaktı. Aralarında müthiş bir huzur hissediyordu. Önemsiz hareketlerdeki yakınlıklar, birbirlerine söylemedikleri şeylerin altını çizer gibiydi. Her şey söylendi, diye düşünüyordu Dagny. Ama alınıp kabullenilmeyi bekliyordu her şey.

Ara sıra Rearden'ın gözlerinin giriş kapısına döndüğünü, oraya uzun uzun baktığını görüyordu. Hâlâ demin giden adamı görüyormuş gibi.

Alçak sesle konuştu. "Beni gerçeği söylemekle yere yıkabilirdi. İsteddiği anda. Neden yapmadı?"

Dagny omuzlarını kaldırdı, iki elini hüznü bir çaresizlik ifadesiyle iki yana açtı çünkü cevabı ikisi de biliyordu. Sonra Rearden'a sordu. "O da senin için büyük anlam taşıyordu, değil mi?"

"Taşıyor.

Sigaralarının ucundaki iki kıvılcım, yavaşça parmaklarının ucuna kadar ilerlemişti. Odadaki tek hareket o kıvılcımlardan ve küllerin yere düşmesinden oluşuyordu. Tam o sırada kapı

çalındı. Gelenin, dönmesini her ikisinin de istediği ama bunu umamayacaklarını bildikleri adam olmadığından ikisi de emindi. Dagny kapıya yürürken ani bir öfkeyle kaşlarını çatmıştı. Kapıda standart bir nezaket gülümsemesiyle eğilip duran adamı gördüğünde, onun apartman yöneticisinin yardımcısı olduğunu hatırlaması bir süre aldı.

“İyi akşamlar Bayan Taggart. Döndüğünüze çok sevindik. Ben nöbete yeni geldim, döndüğünüzü duyunca size şahsen hoş geldiniz demek istedim.”

“Teşekkür ederim.” Dagny kapıda duruyor, girmesi için ona yol vermiyordu.

“Bir hafta kadar önce size bir mektup gelmişti Bayan Taggart.” Adam elini cebine uzattı. “Önemli bir şeye benziyordu ama üzerinde *özel* yazdığı için herhalde ofisinize yollanamaz diye düşündüm. Hem adresinizi ofisinizdekiler de bilmiyordu. Nereye gönderileceğini bilemediğimiz için mektubu kasada sakladım, size şahsen vermeyi uygun gördüm.”

Uzattığı zarfın üzerinde, “Taahhütlü – Hava Postası – Özel Teslimat – Şahsi” sözleri yazılıydı. Gönderen adresindeki yazılar netti: Quentin Daniels, Utah Teknoloji Enstitüsü, Afton, Utah.

“Ah... Teşekkür ederim.”

Yönetici yardımcısı, Dagny’nin sesinin alçaldığını fark ediyordu. Dagny’nin gönderen kişinin adına gereğinden biraz uzun süre baktığını da gördü. İyi dileklerini tekrar edip gitti.

Dagny, Rearden’a doğru yürürken bir yandan zarfı yırtarak açıyordu. Sonra odanın ortasında durup mektubu okudu. İnce kâğıda daktiloyla yazılmıştı. Rearden ince sayfaların arkasından, ön yüzdeki siyah yazı bloklarını görebiliyordu. Dagny’nin yüzünün okurken aldığı ifadeleri de görüyordu.

Okuma sonuna yaklaşırken Rearden ne olacağını zaten biliyordu. Yazı bittiği anda Dagny gerçekten de telefona doğru atıldı, numaranın çevrildiğini, kendi sesinin titreyen bir telaşla,

“Şehirlerarası lütfen,” dediğini duyuldu. “Santral, lütfen bana Afton, Utah’taki Utah Teknoloji Enstitüsü’nü bağlayın!”

Rearden yaklaşıp, “Neymiş?” diye sordu.

Dagny ona bakmadan mektubu uzattı. Gözleri telefona kilitlenmişti. Sanki bakmakla cevabı çabuklaştıracaktı.

Mektupta şunlar yazılıydı:

Sayın Bayan Taggart,

Üç haftadır kendimle mücadele ediyorum. Bunu yapmak istemedim, bunun sizi nasıl etkileyeceğini biliyorum, ileri süreceğiniz her tezi de biliyorum çünkü ben de hepsini kendime karşı kullandım... Ama bu mektubu size, işi bıraktığımı bildirmek için yazıyorum.

Yönerge 10-289 koşullarıyla çalışamam ama nedeni o yönergeyi çıkaranların umduğu şeyler değil. Tüm bilimsel araştırmaları yasaklamalarının, bana da size de hiçbir şey ifade etmediğini çok iyi biliyorum. Devam etmemi isteyeceksiniz, onu da biliyorum. Ama ayrılmak zorundayım çünkü artık başarılı olmayı istemiyorum.

Beni köle olarak gören bir dünyada çalışmak istemiyorum. İnsanlara bir yararımın dokunmasını istemiyorum. O motoru yapmayı başarsam bile bunu onların hizmetine sunmanıza izin vermezdim. Benim yaptığım bir şeyin onları rahat ettirmesini vicdanıma kabul ettiremezdim.

Eğer başarırırsak, o anda motora hemen el koyacaklarını biliyorum. Siz de ben de suçlu durumuna düşürüleceğiz. Canları istediği anda bizi tutuklayacaklarının korkusuyla yaşayacağız. Geri kalan her şeye dayanabilecek olsam bile işte buna dayanamam. Onlara sınırsız bir avantaj armağan etmemizin karşılığında, bensiz bunu asla sağlayamayacak insanlar tarafından kurban edilmek... Diğer her şeyi bağışlayabilirim ama bunu düşününce diyorum ki... cehennemin

dibine gitsinler. Onları bağışlamaktansa ya da buna izin vermektense ben de dâhil herkesin aklıktan ölmesine tanık olurum daha iyi!

Gerçeği söylemem gerekirse başarmayı istiyorum. Motorun sırrını çözmeyi her zamankinden çok istiyorum. Bu nedenle sırf kendi zevkim için üzerinde çalışmayı sürdüreceğim. Ama çözersem onu kendime ait özel bir sır olarak saklayacağım. Ticari kullanıma açmayacağım. Bu nedenle artık sizin paranızı almak istemiyorum. Ticari davranışların iğrenç olduğu söyleniyor, demek ki o insanların hepsi bu hareketimi onaylayacak ve ben de... zaten beni küçümseyen insanlara yardım etmekten usandım.

Bunun ne kadar süreceğini de gelecekte ne yapacağımı da bilmiyorum. Şu an için enstitüdeki işimden ayrılmıyorum. Ama mütevelli heyetten ya da yönetimden herhangi biri bana bekçilik görevimden ayrılmaya hakkım olmadığını hatırlatırsa o anda işi bırakıp gideceğim.

Siz bana ömrümün en büyük fırsatını verdiniz, oysa ben size çok acı bir darbe indirmiş oldum. Belki beni bağışlamanızı istemem gerekir. Sanıyorum siz de işinizi, benim işimi sevdiğim kadar seviyorsunuz, o nedenle bu kararı vermemin kolay olmadığını anlarsınız ama mecbur kaldım.

Bu mektubu yazmak garip bir duygu. Ölmeye niyetim yok ama dünyadan vazgeçiyorum, o nedenle bu mektup da intihar mektubuna benziyor. Bu nedenle söylemek istiyorum, geride bıraktığım onca insan arasında ayrıldığıma üzülmediğim tek kişi sizsiniz.

*Saygılarımla,
Quentin Daniels.*

Rearden mektuptan başını kaldırırken Dagny'nin sesinin deminden beri aynı sözleri tekrarladığını duydu:

“Çaldırmayı sürdürün, santral! Lütfen devam ettirin!”

“Ona ne söyleyebilirsin ki?” diye sordu Rearden. “Ona sunabileceğin hiçbir şey yok.”

“Söyleyemeyeceğim zaten! Şimdiye kadar çoktan gitmiştir. Bir hafta öncenin mektubu bu. Eminim gitmiştir. Buldular onu.”

“Kim buldu?”

“Santral, telefonu kapatmıyorum, lütfen denemeye devam edin!”

“Cevap verirse ne diyeceksin ona?”

“Parayı almayı sürdürsün diye yalvaracağım. Karşılıksız olarak. Koşulsuz olarak. Yeter ki devam etme imkânını kaybetmesin! Motoru yapabildiğinde eğer hâlâ yağmacılar dünyasındaysak, ondan motoru vermesini, hatta sırrını açıklamasını istemeyeceğime söz vereceğim. Ama eğer o zamana kadar özgür kalırsak...” Birden sustu.

“Özgür kalırsak...”

“Şimdilik ondan tek istediğim, pes edip ortadan kaybolmaması... Tıpkı... ötekiler gibi. Onu yakalamalarına izin vermek istemiyorum. Henüz iş işten geçmedi... Ah Tanrım, onu yakalamalarını istemiyorum! ... Evet santral, hâlâ buradayım!”

“Çalışmaya devam etse bile bize bunun ne yararı olacak?”

“Ona yalnızca bunun için yalvaracağım... Devam etsin, yeter. Belki gelecekte o motoru kullanma fırsatımız hiç olmaz. Ama dünyanın bir yerinde, büyük bir girişim üzerinde çalışan bir beyin hâlâ var olduğunu bilmek istiyorum... Geleceğe dönük olarak hâlâ bir fırsatımız olsun istiyorum... O motor bir kere daha terk edilirse ileride bizim için Starnesville’den başka bir şey olamaz.”

“Evet, biliyorum.”

Dagny kulaklığı kulağına bastırmış, titrememesi için gösterdiği çabadan kolu tutulmuştu. Bekledi, sonra sessizliğin içinde, cevapsız telefonun yararsız tıkırtılarını duydu.

“Gitmiş,” dedi. “Yakaladılar onu. Bir hafta çok bile. Zamanın geldiğini nasıl öğreniyorlar bilemiyorum ama bu...” Eliyle mektubu gösteriyordu. “Onlara göre zamanı gelmişti ve asla kaçırmazlar.”

“Kimler?”

“Yok edicinin ajanları.”

“Onların sahiden var olduğuna mı inanmaya başladın?”

“Evet.”

“Ciddi misin?”

“Ciddiyim. Bir tanesiyle karşılaştım bile.”

“Kim?”

“Sonra söylerim. Liderleri kim, onu bilmiyorum ama bugünlerde öğreneceğim. Kesinlikle öğreneceğim. Eğer bunu onların yanına bırakırsam...”

Birden soluğu tıkanır gibi oldu. Rearden onun yüzündeki ifadenin değiştiğini gördü, sonra uzaktaki telefonun açılırken çıkardığı *klik* sesini duydu, ardından hatta bir erkek sesi duyuldu. “Alo?”

“Daniels! Sen misin? Sağ mısın? Hâlâ orada mısın?”

“Evet, tabii. Siz misiniz Bayan Taggart? Neler oluyor?”

“Sen... gittin sandım.”

“Ah, özür dilerim, telefonun çaldığını yeni duydum. Arka bahçede havuç topluyordum.”

“Havuç mu?” Dagny histerik bir rahatlamayla gülmeye başlamıştı.

“Burada kendi sebze bahçem var. Eskiden enstitünün otoparkı olan yerde. New York’tan mı arıyorsunuz Bayan Taggart?”

“Evet. Mektubun elime yeni geçti. Şu anda. Ben... burada değildim.”

“Ya.” Bir sessizlik oldu, sonra Daniels alçak sesle, “Aslında söylenecek başka bir şey yok Bayan Taggart,” dedi.

“Söyle bana, oradan gidecek misin?”

“Hayır.”

“Gitmeyi planlamıyor musun?”

“Hayır. Nereye gidebilirim?”

“Enstitüde mi kalacaksın?”

“Evet.”

“Ne zamana kadar? Hep mi?”

“Evet... bildiğim kadarıyla.”

“Kimse seninle konuşmaya geldi mi?”

“Ne konuda?”

“Çekip gitmek konusunda.”

“Hayır. Kim?”

“Dinle beni Daniels, mektubunu telefonda tartışmaya kalkmayacağım. Ama seninle konuşmam gerek. Seni görmeye geliyorum. Oraya mümkün olduğu kadar çabuk ulaşacağım.”

“Böyle bir şey yapmanızı istemiyorum Bayan Taggart. Hiçbir işe yaramayacak bir zahmete girmenizi istemiyorum.”

“Bana bir şans tanı, olmaz mı? Bana fikrini değiştireceğine dair söz vermek zorunda değilsin. Hiçbir konuda söz vermene gerek yok. Yalnızca bir dinle beni. Gelmek istiyorsam o benim kendi riskim ve o riski alıyorum. Sana söylemek istediğim şeyler var, senden tek istediğim onları söyleme şansını bana tanıman.”

“Size o şans her zaman tanıyacağımı biliyorsunuz Bayan Taggart.”

“Hemen Utah’a doğru yola çıkıyorum. Bu gece. Ama bir konuda bana söz vermeni istiyorum. Beni bekleyeceğine söz verir misin? Geldiğimde orada olacağına söz verir misin?”

“Şey... elbette Bayan Taggart. Ölmezsem ya da benim gücümün yettiği şeyler dışında bir durum gerçekleşmezse... ki öyle bir şey beklemiyorum.”

“Ölmezsen, başka ne olursa olsun beni bekleyecek misin?”

“Elbette.”

“Bekleyeceğine söz veriyor musun?”

“Evet Bayan Taggart.”

“Teşekkür ederim. İyi geceler.”

“İyi geceler Bayan Taggart.”

Telefonu kapattı, sonra bu da aynı hareketin devamıymış gibi yeniden açtı, hızla bir numara çevirdi.

“Eddie? Söyle de Comet beni beklesin. Evet, bu gecenin Comet’i. Vagonumu bağlasınlar, onu söyle, sonra hemen buraya, benim eve gel.” Kolundaki saate baktı.

“Saat sekizi on iki geçiyor. Bir saatim var. Onları fazla bekleteceğimi sanmıyorum. Bavulu hazırlarken seninle konuşurum.”

Kapatıp Rearden’a döndü.

“Bu gece mi?” diye sordu Rearden.

“Mecburum.”

“Herhalde. Zaten Colorado’ya da gitmen gerekmiyor mu?”

“Evet. Yarın akşam yola çıkmak istiyordum. Ama sanırım Eddie benim ofise bakabilir. Bu gece çıksam daha iyi. Üç gün sürüyor.” Dagny birden hatırladı. “aslında artık Utah’a varmak beş gün sürecek. Trenle gitmek zorundayım. Yol boyunca görüp konuşmak istediğim insanlar var. O işler de gecikemez.”

“Colorado’da ne kadar kalacaksınız?”

“Belli olmaz.”

“Oraya varınca bana haber ulaştır, olur mu? Uzun sürecek gibi olursa ben oraya, senin yanına gelirim.”

Rearden ona söylemeyi umutsuzca istediği, hep fırsatını kolladığı sözlere en çok bu kadar yaklaşabilmişti. O sözleri sarf etmeyi şu anda her zamankinden daha çok istiyordu. Ama bu gece söylememek gerektiğini de biliyordu.

Dagny onun sesindeki ağır gerilimden, deminki itirafının ancak şimdi kabul edildiğini, bunun Rearden’ın teslimi ve bağışlaması anlamına geldiğini anlıyordu. “Fabrikayı bırakabilecek misin?” diye sordu.

“Ayarlamam birkaç gün sürer ama yapabilirim.”

Rearden da Dagny’nin sözlerinden, bağışlandığını anlıyordu. “Hank, haftaya benimle Colorado’da buluşsan olmaz mı? Kendi uçağınla gelersen ikimiz oraya aşağı yukarı aynı zamanda varırız. Sonra da birlikte döneriz.”

“Peki hayatım.”

Dagny odasında dolaşıp giysilerini seçerken ve aceleyle bavula koyarken bir liste dolusu talimat verdi. Rearden gitmişti. Eddie Willers tuvalet masasının başına oturmuş not alıyordu. Yine her zamanki sorgusuz becerisiyle çalışıyor gibiydi. Sanki önündeki parfüm şişelerinin, pudra kutularının hiç farkında değilmiş, o tuvalet masası bir yazı masasıymış, burası da ofismiş gibi.

Dagny iç çamaşırlarını bavula atarken, “Sana Chicago’dan, Omaha’dan, Flagstaff’tan ve Afton’dan telefon açacağım,” dedi. “Arada bana ihtiyaç duyarsan hat üzerindeki herhangi bir operatörü ara, treni bayrak sallayarak durdurmalarını söyle.”

“Comet’i mi?” diye sordu Eddie yavaşça.

“Comet’i, hem de hiç çekinmeden!”

“Peki.”

“Eğer gerekiyorsa da ara.”

“Tamam. Ama gerekeceğini sanmıyorum.”

“İdare ederiz. Şehirlerarası telefonları kullanarak çalışırız. Hani daha önce de...” Sustu.

“John Galt Hattı’nı yaparken mi?” Birbirlerine baktılar ama başka bir şey söylemediler. Dagny, “inşaat ekipleriyle ilgili son raporlar nedir?” diye sordu.

“Her şey başlatıldı. Sen ofisten çıktıktan hemen sonra hem Laurel-Kansas’tan, hem de Jasper-Oklahoma’dan ekiplerin işe başladığının haberi geldi. Raylar Silver Springs’ten gönderiliyor. Bulması en zor olan şey de...”

“Adamlar mıydı?”

“Evet. Sorumluluk alacak adamlar. Batıda, Elgin ile Midland arası bölgede sorun yaşadık. Bel bağladığımız adamların hepsi ayrılmış. Sorumluluk alacak kimseyi bulamadım. Şebekenin başka bölgelerinde de kimse yoktu. Dan Conway’i bile denedim ama...”

“Dan Conway mi?” Dagny aniden durdu.

“Evet. Yaptım. Denedim. Rayları nasıl da günde on iki kilometre döşüyordu, hatırladın mı? Hem de tam o bölgede. Tamam, bizden nefret etmek için her türlü nedene sahip ama artık ne

önemi var? Buldum onu. Arizona'da bir çiftlikte yaşıyor. Bizi kurtarması için yalvardım ona. Bir tek gece için işi üstlenmesini, on üç kilometre rayı döşemesini istedim. On üç kilometre Dagny! Orada takıldık. O da gelmiş geçmiş en iyi demiryolu ustası! Bunu bize bir sadaka veriyormuş gibi yapmasını rica ettim. Biliyor musun, sanırım anladı beni. Kızmadı. Çok hüzünlü ama kabul etmedi. İnsanları mezarlarından çıkarmaya çalışmak doğru bir şey değil, dedi ve... bana şans diledi. Sanıyorum samimiydi. Aslında biliyor musun, bence o... yok edicinin devre dışına ittiği biri değil. Bence o kendi kendine çöktü.”

“Evet. Biliyorum, öyle oldu.”

Eddie, Dagny'nin yüzündeki ifadeyi gördü ve telaşla toparlandı. “Şey, sonunda Elgin'de işin başına getirebileceğimiz birini bulduk.” Sesinin güvenli çıkması için çabalıyordu. “Kaygılanma, sen oraya varmadan çok önce hat bitmiş olacak.”

Dagny yüzünde belli belirsiz bir gülümseme gölgesiyle ona baktı. Kendisinin de bu sözleri Eddie'ye ne kadar sık söylediğini hatırlıyor, şimdi onun da aynı şeyi yaptığını görüyordu: kaygılanma. Eddie onun bakışını gördü, durumu anladı ve onun da yüzünde bir gülümseme görüldü... Bu seferkinde ufacık bir özür dileme gölgesi de vardı.

Sonra notlarına döndü. Kendine kızıyor, aldığı karara ihanet ettiğini düşünüyordu: Onun durumunu daha da zorlaştırma! Dan Conway'den söz etmemeliydim, diyordu kendi kendine. Duygulara izin olsaydı hissedebilecekleri üzüntüleri buraya taşımamalıydı. Neyim var benim, diye düşündü. Buranın ofis olmayıp yalnızca bir oda olmasının, disiplinini kaybetmesine yol açması bağışlanabilir miydi?

Dagny konuşmayı sürdürdü, Eddie dinledi. İkide bir önündeki küçük deftere notlar alıyordu. Hiç başını kaldırmadı. Dagny'nin varlığını yalnızca sesinden biliyordu. Hızlı hareketlerin sesi ve ölçülü sözcükler. Neyim var sorusuna cevap bulduğunu hissediyordu. Onun gitmesini istemiyordu. Bu kısacık buluşmadan sonra bir kere daha kaybetmek istemiyordu onu. Ama

demiryolunun Colorado'da ona ne kadar ihtiyaç duyduğunu bile bile kendi yalnızlık duygusunu ön plana almak da daha önce hiç göstermediği bir sadakatsizlik olurdu. İçinde hafif bir suçluluk duygusu kabardı.

“Emir çıkar, Comet her bölüm merkezinde dursun,” diyordu Dagny. “Tüm bölüm şefleri hazırlıklı olsun, bana rapor versinler. Konusu...”

Eddie başını kaldırıp baktı, sonra duraksadı, Dagny'nin sözlerinin bundan sonrasını duyamadı. Açık duran gardırobun içinde bir erkek ropdöşambırı görmüştü. Lacivertti. Göğüs cebine beyaz iplikle HR harfleri işlenmişti.

Bu ropdöşambırı daha önce nerede gördüğünü biliyordu. Wayne-Falkland Otelinde, kahvaltı masasında karşı karşıya oturduğu adamı da hatırlıyordu. Şükran Günü gecesi de Dagny'nin ofisine habersiz çıkagelmmişti. Bilmeliydim, dedi içinden. Bu düşünce onu deprem gibi yer altından sarstı. “Hayır!” diye sessiz bir çığlıkla birlikte gelmişti sarsıntı. Vahşi bir çığlık. Benliğinin sütunlarını yıkan şey karşısındaki görüntüden çok o çığlık oldu. Sorun o anda anladığı gerçekte değildi. Kendi hakkında anladığı şeydeydi.

Bir tek düşünceye sarıldı: Ne gördüğünü ve bunun onu nasıl etkilediğini Dagny'ye göstermemeliydi. Duyduğu utanç ona hemen hemen fiziksel acı veriyordu. Bunu gördüğünü belli ederse Dagny'nin mahremiyetini iki kere ihlal etmiş olurdu; sırrını öğrenerek ve kendi sırrını ortaya sererek. Başını bloknotuna eğdi ve o andaki en önemli şeye konsantre oldu: Elinin titremesini engellemek zorundaydı.

“...seksen kilometrelik dağ hattı döşenecek, eldeki malzemenin başka da hiçbir şeye güvenemeyiz.”

“Affedersin,” dedi Eddie zar zor duyulabilen bir sesle. “Bir daha söyler misin?”

“Diyorum ki tüm şeflerden, bölgelerinde var olan her santim ray ve her türlü teçhizat hakkında rapor istiyorum.”

“Tamam.”

“Her biriyle tek tek konuşacağım. Comet’teki vagonuma gelmelerini sağla.”

“Tamam.”

“Gayriresmî olarak haber sal, makinistler bu duraklamalarda kaybedilen zamanı telafî etmek için gerekirse saatte yüz on, yüz yirmi, hatta yüz altmış kilometre hızla gitsinler. Onlara kalmış. Ben onlara... Eddie?”

“Evet. Tamam.”

“Eddie, ne oldu?”

Eddie başını kaldırmak zorunda kaldı. Çaresizlik içinde, ömründe ilk defa yalan söyledi. “Ben... yasayla başımız derde girer diye korkuyorum,” dedi.

“Boş ver onu. Ortada yasa falan kalmadığını görmüyor musun? Artık ne yapsak olur. Herkesin yaptığı yanına kalıyor. Şu anda da koşulları biz belirliyoruz.”

Dagny hazır olduğunda Eddie bavulu önce taksiye, sonra da Taggart terminalinin peronunda, Comet’in en arkasındaki özel vagona kadar taşıdı. Peronda durdu, Dagny’nin vagonunun arkasındaki kırmızı ışıkların yavaşça uzaklaşmasına baktı. Tren çıkış tüneline giriyordu. O gittikten sonra hissettiği şey, ancak kaybedildiğinde farkına varılan bir rüyanın yok oluşuydu.

Peronda Eddie’nin çevresinde birkaç kişi vardı. Çekingen bir gerginlik içinde hareket ediyor gibilerdi. Sanki raylarda ve tepelerindeki saçaklarda bir tatsızlık, bir terslik vardı. İçinden şöyle düşündü: Galiba yüz yıllık güven duygusundan sonra insanlar tren yolculuklarını yine ölümle oynanan bir kumar gibi görmeye başladı.

O sırada yemek yemediğini hatırladı. Canı yemek istemiyordu ama Taggart terminalinin altındaki kafeterya, oturduğu bomboş daireden daha sıcak bir yuva sayılırdı. Gidecek başka yeri olmadığı için kafeteryaya indi.

Orayı hemen hemen boş buldu. Ama girer girmez ilk gördüğü şeylerden biri, karanlık bir masada tek başına oturan işçinin sigarasından kıvrılarak yükselen duman oldu.

Tepsisine neler aldığıının farkında bile değildi. Hemen oraya yöneldi. “Merhaba,” deyip oturdu, başka da bir şey söylemedi. Önündeki çatal bıçağa bakıyor, bunların ne işe yarayacağını merak ediyordu. Sonunda çatalı eline aldı, yemek yiyormuş gibi yapmaya başladı. Ama beceremiyordu. Bir süre sonra başını kaldırdı, işçinin gözlerinin onu dikkatle incelediğini gördü.

“Hayır,” dedi Eddie. “Bir şeyim yok. Evet, tabii, pek çok şey oldu ama artık ne önemi var? Evet, döndü... Başka ne söyleyeyim istiyorsun? Sen nereden biliyorsun döndüğünü? Eh, tabii, herhalde on dakika içinde tüm şirket öğrenmiştir. Hayır, döndüğüne sevinip sevinmediğimi bilmiyorum... Tabii kurtaracak demiryolunu.

“Bir aylığına ya da bir yıllığına... Ne diyeyim istiyorsun? Hayır, söylemedi. Neye güvendiğini bana söylemedi. Ne düşündüğünü, ne hissettiğini de söylemedi. Ne hisseder sence? İstirap bu onun için... Tamam, benim için de. Ama kendi cehennemimin suçlusu benim... Yo, hiçbir şey. Anlatamam... ne anlatması, düşünemem bile. Hemen bırakmalıyım bunu. Hiçbir zaman onu ve... yani onu düşünmemeliyim.”

Sessiz kaldı, işçinin her zaman her şeyi görebiliyormuş gibi bakan gözlerinin bu akşam onu neden bu kadar tedirgin ettiğine şaşırdı. Masaya baktığında işçinin tabağındaki yiyecek artıkları arasında pek çok sigara izmariti gördü.

“Senin de mi derdin var?” diye sordu ona. “Burada çok uzun süredir oturuyormuşsun da... Beni mi? Niye isteyesin ki beni beklemeyi? Biliyor musun, beni ya da başka birini görmek isteyeceğin hiç aklıma gelmezdi... kendi kendine öyle eksiksiz bir halin var ki! Seninle konuşmak o yüzden hoşuma gidiyor. Her şeyi anlıyormuşsun ama hiçbir şey seni incitmiyor, yaralamıyormuş gibi geliyor. Sanki... dünyada hiç acı yokmuş gibi... Ne garip bir yüzün var, biliyor musun? Sanki acıyı, korkuyu ya da suçluluğu hiç tatmamış gibisin... Bu gece bu kadar geç kaldığım için üzgünüm. Onu geçirmek zorundaydım... daha demin gitti. Comet’le gitti. Evet, bu gece. Demin... Evet, gitti... Ani bir karardı. Son

bir saatte verdi kararını. Yarın akşam yola çıkmak istemişti ama beklenmedik bir şey oldu, bu gece gitmek zorunda kaldı... Evet, Colorado'ya gidiyor, ondan sonra da... Utah'a. İlk önce Utah'a... Çünkü Quentin Daniels'tan işi bıraktığına dair bir mesaj gelmişti. Ve onun asla vazgeçemeyeceği, yarı yolda bırakmayacağı şey de o motor. Motoru sana söylemiştim, hatırlıyor musun? Hani onu kalıntılar arasında bulmuştu... Daniels mı? O bir fizikçi. Son bir yıldır Utah Teknoloji Enstitüsü'nde çalışıyor, motorun sırrını çözüp onu yeniden yapmak için uğraşıyor... Neden yüzüme öyle bakıyorsun? ... Hayır, daha önce sana bundan hiç söz etmemiştim çünkü bir sırdı. Onun özel, gizli projesiydi. Zaten seni neden ilgilendirsin ki? Ama artık sözünü edebilirim herhalde çünkü işi bıraktı... Evet, gerekçelerini ona birdirdi. Zihninin ürünlerini onu köle olarak gören bir dünyaya vermeyeceğini, kullanırmayacağını söyledi. İnsanlara paha biçilmez bir armağan verip karşılığında kurban edilmek istemediğini söyledi. Ne? Neye gülüyorsun sen? Kes gülmeyi, tamam mı? Neden gülüyorsun öyle? Tüm sırrı mı? Nasıl tüm sırrı yani? Yo, motorun tüm sırrını çözemedi, eğer demek istediğin oysa. Ama görünüşe göre iyi gidiyordu. Şansı büyüktü. Şimdi ise o şans bitti. Dagny ona koşuyor, yalvarmak, onu tutmak, devam ettirmek istiyor... Ama bence yararı yok. Bir kere bıraktılar mı asla geri dönmüyorlar. Hiçbiri dönmedi... Hayır, aldırımıyorum. Yani artık aldırımıyorum. Öyle çok kaybımız oldu ki artık alışıyorum. ... Yo, hayır! Beni üzen Daniels değil, aslında... boş ver, bırak artık. O konuda soru sorma bana. Bütün dünya parça parça oluyor, Dagny dünyayı kurtarmaya çalışıyor, ben de burada oturmuş bilmeye hakkım olmayan bir şey yüzünden onu suçluyorum. Hayır! Hiçbir suçu yok... hem zaten konunun demiryoluyla ilgisi de yok. Aldırma bana, doğru değil zaten. Onu suçlamıyorum, kendimi suçluyorum. Dinle beni, senin de Taggart Transcontinental'ı benim kadar sevdiğini biliyorum. Senin için özel bir anlamı var. Kişisel bir anlam. O yüzden beni konuşturmak hoşuna gidiyor. Ama bunun, bugün öğrendiğim olayın demir-

yoluyla hiçbir ilgisi, senin için de hiçbir önemi yok. Unut gitsin, benim bilmediğim bir şeydi, hepsi o kadar... Ben onunla birlikte büyüdüm. Onu tanıdığımı sanıyordum. Ne bekliyordum, onu da bilemiyorum. Herhalde hiç özel hayatı olmayacağını düşünmüştüm. Bence o... insan değildi... kadın da değildi. Demiryolunun kendisiydi. Ona başka gözle bakma küstahlığını kimsenin göstereceğini sanmıyordum. Müstahak bana aslında. Unut gitsin... Unut, dedim! Neden sorguluyorsun beni böyle? Onun özel hayatı bu, sana ne? Bırak, Tanrı aşkına! Bu konuda konuşamayacağımı anlamıyor musun? Hiçbir şey olmadı, benim de bir şeyim yok, yalnızca... off, Tanrım, neden yalan söylüyorum ki? Sana yalan söyleyemem. Her zaman, her şeyi görebiliyor gibisin zaten. Kendime yalan söylemeye çalışmaktan daha beter... Evet, kendime yalan söyledim. Ona olan duygularımın ne olduğunu bilmiyordum. Demiryolu mu? Ben lanet olası ikiyüzlünün tekiyim. Eğer onun benim gözümdeki tek anlamı demiryolu olsaydı bu beni böyle sarsar mıydı? O adamı öldürmeyi bu kadar ister miydim! Neyin var senin bu akşam? Neden bana öyle bakıyorsun? Hem... neden artık mutsuzluktan başka hiçbir şey yok bizim için? Neden bu kadar acı çekiyoruz? Yazgımız bu değil. Bana hep, doğal yazgımız hepimizin mutlu olmasıymış gibi gelirdi. Ne yapıyoruz? Neyi kaybettik? Bir yıl önce olsa istediği gibi bir şey buldu diye onu suçlamazdım. Ama ikisinin de sonunun kötü olacağını biliyorum. Benim de öyle. Hepimizin öyle. Oysa tek varlığım olarak bir o kalmıştı. Yaşamak ne harika bir şey, ne büyük bir şans! Bunu ne kadar sevdiğimi bilememişim. Bizim aşkımız buydu. Onun da benim de senin de. Ama dünya yok oluyor ve biz bunu durduramıyoruz. Neden mahvediyoruz ki kendimizi? Gerçeği kim söyleyecek bize? Kim kurtaracak bizi? John Galt kim? Yo, hiçbir yararı yok. Artık önemi yok. Neden bir şeyler hissedeyim ki? Fazla dayanamayız. Ne yaptığı niçin umurumda olsun? Hank Rearden'la yatması beni neden ilgilendirsin? Ah Tanrım. Neyin var senin? Gitme! Nereye gidiyorsun?"

10 Dolar işareti

Dagny trende pencerenin önünde oturuyordu. Başını arkaya atmış hiç kıpırdamıyor, keşke bir daha hiç kıpırdamak zorunda kalmasam, diye düşünüyordu.

Telgraf direkleri geriye doğru yarışıp duruyordu ama tren sanki kahverengi arazi ile paslı gri bulutlar arasındaki boşlukta gidiyor gibiydi. Alacakaranlığın tükettiği gökyüzünde günbatımı da artık görülemiyordu. Sanki anemik bir beden, kanının ve ışığının son damlasını da kaybediyordu. Batıya doğru yol alıyordu tren. Sanki bir mıknaşın etkisindeydi, son ışıkları izliyordu ve onlarla birlikte o da yok olacaktı. Dagny hareketsiz oturuyor, buna karşı koyma isteği duymuyordu.

Keşke tekerlek seslerini duymasam, diyordu. Dengeli bir ritim tutturmuştu tekerlekler. Her dört vuruşun biri vurguluydu. Sanki umutsuz bir kaçış sırasında, vurgulu notalar yaklaşan düşmanın ayak sesleriydi.

Daha önce kırsal bölgelerden geçerken bu ürpertici duyguyu hiç hissetmemişti. Rayların korkunç bir boşluk içinde tek kırılğan iplik gibi olduğunu, zayıf bir sinirmiş de her an kopabilirmiş gibi olduğunu hiç hissetmemişti. Her zaman kendini trenin itici gücü gibi hissetmişken, bugün neden bir çocuk ya da vahşinin biri gibi oturup, umarım tren hareketini sürdürür, umarım durmaz, biçiminde duygularla boğuştuğunu anlayamıyordu. Yalnızca vaktinde varsam, diyordu. Bu da bir irade değil, bilinmez karanlığa yönelik bir dilek gibiydi.

Bir aylık sürenin ne büyük farklar yarattığını düşündü. İstasyonlardaki adamların yüzünde görmüştü o farkı. Hat görevlileri, makasçılar, alan görevlileri, onu hep neşeyle karşılayan, kim olduğunu çok iyi bildiklerini gülümsemeleriyle ifade eden insanlar,

bu sefer yüzüne taş gibi bakmış, başlarını çevirmişti. Yüzlerindeki ifade yargılayıcı ve kuşku doluydu, içinden haykırarak onlardan özür dilemek gelmişti: "Size bunu yapan ben değilim!" Ama sonra... kendisinin bunu artık kabul ettiğini, adamların ondan nefret etmeye hakkı olduğunu hatırlamıştı. Hem köleydi kendisi hem de köle güdücüydü. Ülkedeki başka herkes de öyleydi. İnsanların birbirine karşı hissedebileceği tek duygu da nefretti.

İki gün boyunca pencerenin dışından akıp geçen kentleri görüp bununla avunmuştu. Fabrikalar, köprüler, elektrikli işaretler, evlerin damına takılmış reklam panoları, sanayiyle dolu doğu bölgesinin kalabalık, aktif, canlı cıvıltısı.

Ama artık kentler geride kalmıştı. Tren şimdi Nebraska'nın kırlarında ilerliyordu. Rayların sesi soğuktan titriyorlarmış gibi çıkıyordu. Eskiden tarla olan bomboş yerlerde ara sıra harabe halinde çiftlik evleri görüyordu. Oysa doğuda kuşaklar öncesinde yer alan enerji taşması bu boşlukların arasından da yol bulup parıltılı dereler halinde akmış ama sonradan kimi ölmüş, kimiyse canlı kalmayı başarmıştı. Bir kasabanın ışıkları pencerenin dışından kayıp yok olurken Dagny bir şaşkınlık hissetti. Ardından ortalık eskisinden bile karanlık göründü. Dagny kalkıp ışığı yakmak istemiyordu. Hareketsiz oturmuş, yol boyunca pek seyrek görebildiği kasabalara bakıyordu. Ne zaman yüzüne bir elektrik ışığı vursa bunu bir selam olarak görüyordu.

Etrafından akıp giden görüntüleri seyrediyordu. Mütevazı duvarlara, sarkmış damlara, ince bacalara, su depolarının kavisli yüzlerine yazılmış yazılar vardı: Reynolds Harman, Macey Çimento, Quinlan & Jines Preslenmiş Alfalfa, Crawford Şilteleri, Benjamin Wylie Tahıl ve Yem gökyüzünün boş karanlığına karşı gururla dikilmiş bayraklardı sanki. Çabanın, cesaretin, umudun, insanlar yaratma özgürlüğüne sahipken, doğa boşluğunun kıyılarında ne kadar çok şey yaratabilmişlerse onların anıtlarıydı bunlar. Birbirinden uzak, mahremiyetlerini korumak üzere yapılmış evlere baktı. Küçük dükkânlar ve elektrik ışıklarıyla donatılmış geniş

sokaklar, boş karanlıkların üzerine çizilmiş az sayıda ışık izleri oluşturuyordu. Aralardaki hayaletleri de görebiliyordu. Hayalet kentler, bacaları yıkılmış fabrika iskeletleri, doğramaları kırılmış dükkân cesetleri, üzerinde kopuk tellerle eğilip kalmış direkler. Birden bir parıltı gördü. Bir benzin istasyonuydu bu. Boşluğun ve gökyüzünün dev karanlığı içinde ıslıl ıslıl bir maden ve cam adacığı. Sonra bir sokağın köşesine asılmış ışıklı dondurma külahını gördü. Altına eski bir araba park etmişti. Direksiyonda bir delikanlı vardı. Yanındaki kız arabadan iniyordu. Beyaz pamuklu elbisesinin etekleri yaz rüzgârında uçuşuyordu. Birden ürperdi Dagny. Size bakamıyorum, dedi içinden onlara. Size gençliğinizin hak ettiği fırsatı vermenin ne demek olduğunu biliyorum. Bu akşamı vermek... Bu arabayı, yirmi beş sente alacağınız külahtaki dondurmayı. Bir kasabanın kenarında, her katında soluk mavi ışıklar yanan bir bina gördü: çok sevdiği o sanayi ışığı. Pencerelerde makinelerin silüetleri, damda, karanlığın içinde bir pano... Birdenbire başı kolunun üzerine düştü, sarsılarak, için için seslendi. Geceye sesleniyordu. Kendine sesleniyordu. Duyabilecek herhangi bir canlıya sesleniyordu: Yok etme bunları! Yok olmasına izin verme!

Ayağa fırlayıp ışığı yaktı. Hareketsiz durdu, kontrolünü kazanmaya çalıştı. Bu anların onun için en büyük tehlike olduğunu biliyordu. Kasabanın ışıkları geride kalmıştı. Pencerenin dikdörtgeni boştu artık. Sessizlikte her dördüncü vuruşun birbirini izlemesini dinledi. Düşmanın adımları hareket halindeydi. Hızlanmıyor ama yine de durdurulamıyordu.

Bir canlı faaliyeti görmenin açlığı içinde, yemeği vagona getirtmeyip restorana gitmeye karar verdi. Bir ses kulağında, yalnızlığını alaya alır, aynı zamanda da vurgularcasına çınladı: *Ama trenler boş olsa onları çalıştırmazdın.* Sonra, unut bunu, dedi kendine öfkeyle. Ve hızla vagonunun kapısına yürüdü.

Sahanlığa yaklaştığında, çok yakınında sesler duyup şaşırıldı. Kapıyı açarken bir çığlık duydu. "İn aşağı, lanet olası!"

Yaşlı bir serseri, sahanlığın köşesine sığınmıştı. Yere oturmuştu. Sanki ayağa kalkmaya gücü kalmamıştı ve yakalanıp yakalanmadığına da aldırıyor gibiydi. Uyanık gözleriyle kondüktöre bakıyor ama tepki vermiyordu. Tren o sırada hattın zor bir yerinden geçtiği için yavaşlamıştı. Kondüktör buz gibi rüzgâra karşı kapıyı açmış, dışarıda hızla akan karanlığa doğru elini sallıyor, “Hadi! Nasıl bindiysen öyle in, yoksa kafana tekmeyi yersin!” diyordu.

Serserinin suratında hiçbir şaşkınlık belirtisi yoktu. İtiraz da öfke de umut da yoktu. İnsanların eylemlerini yargılamaktan vazgeçeli çok olmuş gibiydi. Söz dinleyip yavaşça ayağa kalktı. Eliyle duvarlara tutunuyordu. Dagny adamın ona baktığını, sonra gözlerini kaçırdığını gördü. Sanki Dagny de trenin cansız aksamından herhangi bir parçaymış gibi. Bu serseri kendi kişiliğinin farkında olmadığı gibi, Dagny’nin kişiliğinin de farkında değildi. Verilen emre düşünmeden uymaya hazırdı ama şu durumuna bakılırsa bunun onu ölüme götüreceği kesindi.

Dagny kondüktöre baktı, adamın yüzünde acı bir gaddarlıktan başka bir şey göremedi. Çoktan beri bastırılan öfke, karşısına ilk çıkan şeye yöneltilmişti. O şeyin ne olduğu umurunda değildi. İkisi de artık birbirinin gözünde insan değildi.

Serserinin üzerindeki her şey yamalıydı. Kumaşı çok giymekten öyle parlamış, öyle sertleşmişti ki bükülse cam gibi kırılacaktı sanki. Ama Dagny gömleğin yakasını fark etti. Yıkana yıkana kar gibi ağarmış olmakla birlikte biçimi hâlâ belli oluyordu. Serseri sonunda ayağa kalkmayı başarmıştı. Gözleri dışarıdaki kapkara ve ıssız boşluktaydı. Orada parçalanmış bir cesedi hiç kimse fark etmez, kimse bir ses duymazdı. Ama adamın tek hareketi, elindeki küçük, kirli çıkını sıkı sıkı kavramak oldu. Sanki atlarken onu kaybetmekten korkuyordu.

Son mallarına böylesine sarılması, Dagny’nin içinde alev alev bir duygunun burkulmasına yol açtı. “Dur!” dedi.

İki adam da ona döndü.

Dagny kondüktöre, “Benim konuğum olsun,” dedi ve kapıyı açıp serseriye, “İçeri gir,” diye emretti.

Adam onu izledi. Kondüktörün emrine uyma konusunda ne kadar kayıtsızsa bu emre de aynı kayıtsızlıkla uymuştu.

Vagonun ortasında durdu. Çıkını hâlâ elindeydi. Gözlemleyen ama tepki vermeyen bakışlarla çevresine bakındı.

“Otur,” dedi Dagny.

Adam oturdu, ona baktı. Sanki yeni emirlerin verilmesini bekliyordu. İfadesinde bir tür gurur vardı. Hiçbir iddiası, talebi, savunması, soracak sorusu olmadığına açıkça ve dürüstçe kabulü içinde, ona ne yapılırsa kabul etmeye hazırdı.

Yaşı ellisini yeni geçmiş gibiydi. Kemik yapısı ve elbisesinin bolluğu, bir zamanlar güçlü kaslara sahip olduğunu gösteriyordu. Gözlerindeki cansız kayıtsızlık, bunların bir zamanlar zekâ dolu gözler olduğu gerçeğini tam olarak saklayamıyordu. Yüzünün kırışıklıkları inanılmaz acılar taşıyor ama eskiden dürüstlikle gelen bir iyiliği barındırdığı da belli oluyordu.

“En son ne zaman yemek yediniz?” diye sordu Dagny.

“Dün,” dedi adam. Ardından, “Sanıyorum,” diye ekledi.

Dagny zile basıp görevliyi çağırdı, restorandan iki kişilik yemek getirilmesini söyledi.

Adam onu sessizce seyretmişti. Ama görevli gidince, gücünün yettiği tek karşılığı ödemeye kalkıştı. “Size sorun yaratmak istemiyorum hanımefendi,” dedi.

Dagny gülümsedi. “Ne sorunu?”

“Herhalde şu demiryolu patronlarından biriyle birlikte seyahat ediyorsunuz, değil mi?”

“Hayır, yalnızım.”

“O halde onlardan birinin eşi misiniz?”

“Hayır.”

“Ya.” Adamın, yüzüne saygıyı andıran bir ifade getirme çabasına baktı. Sanki yakışsız bir itiraf koparmaya çalışmış gibi. Dagny elinde olmadan güldü.

“Hayır, o da değil. Ben de sanıyorum o bahsettiğiniz patronlardanım. Adım Dagny Taggart. Bu demiryolunda çalışıyorum.”

“Ya... Sanırım sizi duymuştum hanımefendi. Yani eskiden.” Bu *eskiden* sözünün onun için ne ifade ettiğini anlamak zordu. Bir ay mı, bir yıl mı, yoksa bırakıp gittiğinden beri geçen zaman mı? Dagny’ye geçmiş zamandan kalma bir tür ilgiyle bakıyordu. Bir zamanlar böyle birini görmeyi, değerli bir onur sayacağını hatırlıyormuş gibi. “Siz demiryolunu işleten hanımefendiydiniz,” dedi.

“Evet. Öyleydim.”

Bu kadının ona yardım etme kararı karşısında herhangi bir şaşkınlık belirtisi göstermiyordu. Sanki öyle çok acımasızlıkla karşılaşmıştı ki anlama, güvenme ve bir şeyler bekleme gibi şeylerden vazgeçmişti.

“Trene nasıl bindiniz?” diye sordu Dagny.

“Bölüm noktasından hanımefendi. Kapınız kilitli değildi.” Sonra ekledi. “Burası özel vagon olduğu için belki yarın sabaha kadar beni kimse fark etmez diye düşünmüştüm.”

“Nereye gidiyorsunuz?”

“Bilmiyorum.” Sonra bunun acındırmaya çalışmak gibi görülebileceğini akıl etti ve ekledi. “Sanırım iş bulabileceğim bir yere benzeyen bir kasaba bulana kadar hareket halinde kalmaya çalışıyordum.” Bir sorumluluğu, bir amacı olduğunu ifade etmek, herhalde bu kadına amaçsızlık sunup kendine acındırmaktan iyiydi. Gömleğinin yakasına benzer bir çaba daha ortaya koymuştu.

“Ne tür bir iş arıyorsunuz?”

“Artık insanlar belli bir türde iş aramıyor hanımefendi. Yalnızca iş arıyor.”

“Peki siz nasıl bir yer bulmayı umuyorsunuz?”

“Şey... eh... fabrikalar olan bir yer herhalde.”

“Yanlış yöne gitmiyor musunuz peki? Fabrikalar doğuda.”

“Hayır.” Sesinde keskinlik vardı. “Doğuda çok fazla insan var. Fabrikalar büyük bir dikkatle korunuyor. Daha az insan ve

daha az yasa olan bir yerde şansım biraz daha fazla olabilir diye düşündüm.”

“Yani kaçıyor musunuz? Kanun kaçağı mısınız?”

“Eski günlerdeki anlamına göre bakarsanız öyle değilim. Ama bugünkü durumda, herhalde kaçak sayılırım. İş bulup çalışmak istiyorum.”

“Ne demek istiyorsunuz?”

“Doğuda iş falan yok. Birinin adama ihtiyacı varsa bile sizi iş alamaz. Hapse atılır bu yüzden. İş bulmanın tek yolu Birleştirme Kurulu’ndan geçmek. Birleştirme Kurulu’nun da iş bekleyen kendi dostları var. O kuyruktakiler, milyonerlerin akrabalarından bile kalabalık. Bendeysen ikisi de yok.”

“En son nerede çalıştınız?”

“Altı aydır ülkeyi serseri gibi dolaşıp duruyorum. Yo, daha da uzun zamandır herhalde. Bir yıla yakın belki. Artık bilemiyorum. Çalıştıklarım günlük işlerdi, genellikle çiftliklerdeydim. Ama artık o da işe yaramıyor. Çiftçilerin insana nasıl baktığını biliyorum. Açlıktan ölen birini seyretmek hoşlarına gitmiyor ama kendileri de açlıktan ölmenin bir adım gerisinde. Verecek işleri de yok. Zaten yiyecekleri de yok. Bir kenara bir şey koyabiliyorlarsa, vergi dairesi almazsa bu sefer soyguncular gelip alıyor. Hani ülkeyi kasıp kavuran çeteler var ya. Kaçaklar diyorlar onlara...”

“Batıda durum daha mı iyi sizce?”

“Sanmam.”

“O halde neden batıya gidiyorsunuz?”

“Çünkü orayı daha önce denemedim. Denemediğim bir tek orası kaldı. Gidecek bir yer olsun, hareket olsun... İşte böyle.” Sonra birdenbire ekledi. “Pek işe yarayacağını sanmıyorum. Ama doğuda tek yapabileceğim, bir çalının dibine oturmak ve ölmeyi beklemek. Artık üzülüyorum zaten, yani ölüme demek istiyorum. Çok daha kolay olacağını biliyorum. Ama çaba göstermeden oturup hayatınızın kayıp gitmesine seyirci kalmak da günah bence...” Dagny o modern kolejli parazitleri düşündü. Mide bulandırıcı

kasıntılıklarıyla, başkalarının iyiliğini düşündüklerini söyleyip duranları... Bu adamın şu son cümlesi, ömründe duyduğu en derin manevi söylemlerden biriydi. Ama adam farkında değildi bunun. O sözü de aynı kayıtsız, sönük sesle söylemişti. Sıradan bir şeymiş gibi.

“Ülkenin hangi tarafındansınız?” diye sordu.

“Wisconsin.”

Garson elinde yemeklerle girdi. Masayı hazırladı, başına iki sandalye çekti. Vagondaki durum karşısında herhangi bir şaşkınlık göstermiyordu. Dagny masaya baktı. İnsanların kolalı peçete gibi, şıkırdayan buz küpleri gibi şeylere özen gösterebildikleri bir dünyanın ne muhteşem olduğu geçiyordu aklından. Birkaç dolar karşılığında bütün bunlar sunulabiliyordu yolculara. İnsanın hayatını sürdürmesinin suç sayılmadığı, yemek yemenin ölümle yarışmak olmadığı günlerden kalma bir miras. Yakında yok olacak bir gelenek. Tıpkı demin gördüğü, ormanın kenarındaki benzinliğin ışıkları gibi.

Ayağa kalkacak gücü bile kalmamış olan adamın, önüne serilen şeylere saygısını kaybetmediği görülüyordu. Yemeğin üstüne atılmamıştı. Yavaş hareket etmeye çalışıyordu. Peçetesinin kıvrımını açıyor, çatalını titreyen eline alıyor, temposunu Dagny’ninkine göre ayarlıyordu. Böyle davranmanın, tüm karşılaştığı onur kırıcı tecrübelerle rağmen yine de bir centilmenden beklenen davranışlar olduğunu biliyordu.

Garson gidince Dagny, “Eski günlerde mesleğiniz neydi?” diye sordu. “Fabrikalardaydı, değil mi?”

“Evet hanımefendi.”

“Hangi dalda?”

“Torna ustasıydım.”

“Son işiniz neredeydi?”

“Colorado’da hanımefendi. Hammond Otomobil Fabrikası’nda.”

“Ya...”

“Hanımefendi?”

“Ah, bir şey yok. Uzun süre mi çalıştınız orada?”

“Hayır efendim. İki hafta.”

“Nasıl oldu?”

“Bir yıl boyunca bekledim. Colorado dolaylarında oyalanıyor, iş bulmaya çalışıyordum. Oralarda da bekleyen kuyruklar vardı. Arkadaş torpillerine, kıdem falan gibi şeylere pabuç bırakmayan bir tek Hammond şirketi kalmıştı. Kişinin geçmiş hizmetlerine bakarak karar veriyorlardı. Ama ben işe girdikten iki hafta sonra Lawrence Hammond işi bıraktı. Bırakıp ortadan kayboldu. Fabrikayı kapattılar. Daha sonra vatandaşlar komitesi kuruldu, fabrika yeniden açıldı. Beni de geri çağırdılar. Ama ancak beş gün sürebildi. Hemen işçi çıkarmaya başladılar. Kıdeme göre gidiyorlardı. İlk gidenlerden biri de ben oldum. Duyduğuma göre vatandaşlar komitesi de üç ay dayanabilmiş. Ondan sonra fabrikayı temelli kapatmak zorunda kalmışlar.”

“Ondan önce nerede çalıştınız?”

“Doğu eyaletlerinin hemen hemen hepsinde hanımefendi. Ama bir iki ayı hiç geçmedi. Fabrikalar art arda kapanıp duruyordu.”

“Her girdiğiniz işte öyle mi oldu?”

Adam sorunun asıl anlamını anlamış gibi baktı. “Hayır hanımefendi,” dedi ve ilk defa sesinde bir gurur sezildi. “İlk işimde yirmi yıl çalıştım. İş aynı değildi ama aynı yerde kaldım demek istiyorum. İmalathanenin ustabaşılığına yükseldim. On iki yıl önceydi. Derken fabrikanın sahibi öldü, mirasçıları devraldı. Kötü zamanlardı ama daha sonra her şey daha da hızlı kötüye gider oldu. O gün bugündür nereye dönsem olmuyor. Çoğumuz Colorado’nun devam edeceğine inandık. Ama orası da battı. Neyi denesek, neye elimizi sürsek battı. Nereye baksanız iş yerleri kapanıyor, fabrikalar çöküyor, makineler duruyordu.” Adam yavaşça, fısıltı gibi çıkan sesiyle, gizli bir korkusundan söz ediyormuş gibi ekledi. “Motorlar... duruyordu.” Sonra sesi yükseldi. “Ah Tanrım, şu... kim acaba?” Sustu.

“John Galt mı?” dedi Dagny.

“Evet.” Adam bir hayali kovalamak istermiş gibi başını iki yana sallıyordu. “Ama ben o sözü kullanmayı sevmem.”

“Ben de sevmem. Keşke insanların bu sözü neden kullandığını, bunu kimin başlattığını bilsem.”

“İşte mesele orada hanımefendi. Korktuğum da o zaten. Belki de başlatan ben olmuş olabilirim.”

“Ne?”

“Ben ya da altı bin kadar kişi. Biz başlattık belki. Sanıyorum öyle. Umarım yanılıyoruzdur.”

“Ne demek istiyorsunuz?”

“Şey, yirmi yıl çalıştığım fabrikada bir olay olmuştu. İhtiyar ölüp vârisleri işi devraldığı zamandı. Üç kişilerdi. İki oğlu, bir de kızı vardı. Fabrikayı yönetmek için yeni bir plan ortaya koydular. Bizim de oyumuza sundular. Herkes... yani hemen hemen herkes oy verdi. Bilmiyorduk. İyi bir şey sanıyorduk. Yo, bu doğru değil. İyi olduğunu düşünmemiz gerektiğini sanıyorduk. Plana göre fabrikadaki herkes kendi yeteneğine göre çalışacak ama parasını da ihtiyacına göre alacaktı. Biz... Ne oldu, hanımefendi? Neden öyle bakıyorsunuz?”

“Fabrikanın adı neydi?” diye sordu Dagny. Sesi ancak duyulabiliyordu.

“Twentieth Century Motor Şirketi’ydi efendim. Starnesville, Wisconsin’de.”

“Devam edin.”

“Büyük bir toplantı düzenleyip bu planı oyladık. Hepimiz oradaydık. Altı bin kişi kadar vardık. Fabrikada çalışanların tümü. Starnes vârisleri planla ilgili uzun konuşmalar yaptı. Durum pek de net olmadı ama kimse soru falan sormadı. Hiçbirimiz planın nasıl işleyeceğini bilmiyorduk ama herkes ötekilerin bildiğini düşünüyordu. Kuşku duyan varsa suçluluk duyuyor, çenesini kapalı tutuyordu çünkü sunuştaki genel hava, buna karşı çıkanın çocuk katili gibi bir şey olduğu, insandan da aşağı, aşağının bayağısı bir yaratık olduğu yolundaydı. Bize bu planın soylu bir

ideali gerçekleştireceğini söylediler. Nereden bilecektik? Aynı şeyi ömrümüz boyunca duymadık mı? Annemizden, babamızdan, okuldaki öğretmenlerimizden, papazlarımızdan, okuduğumuz her gazeteden, seyrettiğimiz her filmde, dinlediğimiz her nutuktan hep aynı mesajı almadık mı? Bunun hakkaniyetli ve doğru davranış olduğunu dinlemedik mi? Belki o toplantıda yaptığımızın hafifletici sebebi bu olabilir. Sonunda plana oy verdik... Ve başımıza gelecekleri de hak ettik. Biliyor musunuz hanımefendi, dört yıl boyunca Twentieth Century fabrikasında o plana göre çalışan bizler, bir bakıma kaderi işaretlenmiş insanlardık. Cehennem nasıl bir yer olabilir ki? Kötülük... çirkin, çıplak, sırtkan bir kötülük, öyle değil mi? İşte bizim gördüğümüz, olmasına yardım ettiğimiz de oydu. Sanıyorum biz lanetlendik. Her birimiz. Belki de asla bağışlanmayacağız...

“O plan nasıl işledi, insanlara neler yaptı biliyor musunuz? Dibi geniş bir gider borusu olan depoya su doldurmaya çalışır gibi. Her döktüğün kova su, dipteki deliği biraz daha büyütüyor. Ne kadar çok çalışırsan senden o kadar daha fazlası bekleniyor, haftada kırk saat kova kova su taşıyorsun, sonra bu kırk sekize, elli altıya çıkıyor çünkü komşun yemeğe gidecektir, karısı ameliyat olacaktır, çocuğu kızamık çıkarmıştır, annesi tekerlekli sandalyededir, amcasının gömleğini ütüleyecektir, yeğeninin okul sorunu vardır, bitişikte bebek doğuyordur, çevrendeki herkesin sorunu vardır. Altının bağlandığı dönemden, takma diş taktığın döneme kadar. Hep onlar alacak, sen de çalışacaksın. Gündoğumundan günbatımına. Her ay, her yıl. Karşılığında gösterebileceğin tek şey, döktüğün terler. Tek ödülün de onların zevki. Durup dinlenmeden ömrün boyunca çalışman karşılığında... Umutsuzca, sonsuza kadar... Herkesten yeteneği ölçüsünde, herkese ihtiyacı ölçüsünde...

“Hepimiz kocaman bir aileyiz, demişlerdi bize. Bu işte hepimiz beraberiz. Ama herkes birlikte dikilip bir tek asetilen meşalesini günde on saat çalıştıracak değil. Herkesin aynı anda karnı ağrımaz.

Herkesin yeteneği ne demek ve kimin ihtiyacı ön planda? Her şey bir tek kabın içindeyse, kimsenin kendi ihtiyaçlarına kendisinin karar vermesine izin veremezsin, değil mi? Çünkü verirsen belki de bir yata ihtiyacı olduğunu söyleyecektir. Tek ölçüt duygularsa, bu ihtiyacını kanıtlayabilir bile. Neden olmasın? Madem dünyada her aylağın bir arabası olana kadar ben hastanelik olurcasına çalışacağım, neden benden yat da istemesin ki? Madem hâlâ yıkılmadım ve hâlâ yeteneğim var... Olmaz mı? İsteyemez mi? O halde o kendi salonunu badana ettirene kadar benim kahveme süt koymadan yaşamamı nasıl isteyebiliyor? Her neyse... Sonunda kimsenin kendi ihtiyacına ve kendi yeteneğine kendisinin karar vermemesi kararlaştırıldı. Oy verdik. Evet, hanımefendi, yılda iki kere genel toplantı yapıyor, oy kullanıyorduk. Başka nasıl olabilirdi ki? Böyle bir düzende neler olacağını düşünmek ister misiniz? Kendimizi dilenci durumuna düşürdüğümüzü bir toplantı süresi içinde anladık. Lanet olası, sızlanan dilencilerdik hepimiz. Çünkü hiçbirimiz ücretini hak ederek aldığını iddia edemiyordu. Hakkı da yoktu kazancı da. Emeği kendine ait değildi, *aileye* aitti. Ve aile de emeğin karşılığında bize hiçbir şey borçlu değildi. Yani herkesin onun önünde dilenmesi, ihtiyaçlarını anlatması gerekiyordu. Dertlerini, sorunlarını sayıp dökecek, ailenin ona sadaka vermesini bekleyecekti. Ne kadar sefil durumda olduğunu anlatmak zorundaydı çünkü artık geçer akçe olan sefaletti, çalışma değildi. Böylelikle olay, altı bin dilenci arasında bir yarışmaya döndü. Herkes kendi ihtiyacının ötekinin ihtiyacından daha beter olduğunu ileri sürüyordu. Başka nasıl yapılabilirdi ki bu? Neler olduğunu tahmin etmek ister misiniz? Hangi tür insanların sessiz kaldığını, utandığını, buna karşılık hangilerinin tombalayı tutturduğunu görebiliyor musunuz?

“Ama o kadarla da kalmadı. Aynı toplantıda bir şeyi daha fark ettik. Fabrikanın üretimi ilk yarı yılda yüzde kırk düşmüştü. Bu sefer, birilerinin yeteneği oranında çalışmadığını kararlaştırdık. Kimdi bu? Nasıl öğrenilirdi? Aile bunu oya koydu, hangi

adamların en iyiler olduğuna karar verildi ve o insanlar altı ay boyunca her akşam fazla mesai yapmaya mahkûm edildi. Parasız fazla mesai. Çünkü paranızı süreye göre ya da emeğe göre falan almıyor, ihtiyaca göre alıyordunuz.

“Daha sonra neler olduğunu anlatmam gerekli mi? Bir zamanlar insanken şimdi ne tür yaratıklara dönüştüğümüzü? Yeteneklerimizi saklamaya başladık. İş yavaşlatıyor, yandaki adamdan daha hızlı çalışmamak için kartal kesiliyorduk. Başka ne yapabiliirdik? Aile için elden geleni yapsak bize teşekkür ya da ödül gelmeyecek, ceza gelecekti. Bir dizi motoru mahveden, sakarlığından ötürü fabrikaya para kaybettiren her salağın yaptığını akşamlarımızla, cumartesi pazar günlerimizle ödeyecek olan bizdik. Dolayısıyla biz de işe yaramaz olmak için elimizden geleni yapmaya başladık.

“Bir delikanlı vardı. Bu yeni ve soylu ideal uğruna işe pek ateşli başlamış, yola koyulmuştu. Zeki çocuktu. Pek okul eğitimi almış değildi ama omuzlarının üzerinde harika bir kafa taşıyordu. Daha ilk yıl içinde, hepimize binlerce adam ve saat kazandıracak bir işleyiş keşfetti. Ve aileye armağan etti onu. Karşılığında da hiçbir şey istemedi. İsteyemezdi zaten ama o razıydı. İdeal uğruna, dedi. Ama oylamada en iyileriden biri seçilip de ondan yeterince yararlanmayı sağlamak üzere gece işine mahkûm edilince ağzını da beynini de kapattı. İkinci yıl hiçbir parlak fikir ileri sürmedi tabii.

“Kâr sisteminin fasit dairesi hakkında bize neler söylerlerdi? Hani insanların işi başkasından daha iyi yapma yolunda rekabete girişmesi sistemi hakkında? Fasit derlerdi, değil mi? Yani fesat, kötü. Bir de bunu, herkesin başkasından daha kötü iş çıkarmak için rekabet ettiği sistemle karşılaştırsınlar. Bir insanı insanlıktan çıkarmanın en kısa yolu, işini iyi yapmak için değil de mümkün olan en kötü biçimde yapmak için günbegün uğraşmak zorunda bırakmaktır. İçkiden de aylıklıktan da hayatını kazanmak için soygunlara yönelmekten de daha çabuk bitirir adamı. Ama bizim hastalık ve beceriksizlik numarası yapmaktan başka çare-

miz kalmamıştı. En büyük korkumuz, yetenekli olduğumuzdan kuşkulanicacağıydı. Yetenek, üstünüze asla ödeyemeyeceğiniz bir ipoteğin konması demektir. Hem ne diye çalışacaktık ki? Taban ücretin size nasılsa çalışsanız da çalışmasanız da verileceğini biliyorsunuz. Yani barınma ve yemek ihtiyacınız karşılanacak. Ne kadar çok çalışırsanız çalışın, onun üzerinde bir şey alabilme şansınız da yok. Gelecek yıl bir kat yeni elbise alabileceğinize bile güvenemezsiniz. Belki giysi tahsisatı verirler, belki de vermezler. Biri bacağını kırmışsa, ameliyat olacaksa, yeni bebekleri olmuşsa onu da alamazsınız. Eğer herkesin yeni elbise almasına yetecek para yoksa siz de alamazsınız.

“Bir adam vardı, ömrü boyunca çok çalışmıştı çünkü oğlunu üniversiteye yollamayı her şeyden çok istiyordu. Oğlan planın ikinci yılında liseyi bitirdi ama *aile*, babaya oğlunu üniversiteye göndermesi için tahsisat vermedi. Herkesin oğlunu üniversiteye yollayacak kadar paramız olana kadar oğlunun üniversiteye gide-meyeceğini söylediler ona. Ama ondan önce herkesin çocuğunu liseye yollayabilmek gerekiyordu. Daha ona bile yetecek para yoktu. Baba ertesi yıl öldü. Barda biriyle bıçak kavgası yaparken, bir hiç uğruna. Böyle kavgalar aramızda pek sık çıkmaya başlamıştı.

“Sonra yaşlı bir adam vardı. Duldu, ailesi yoktu. Tek hobisi plak koleksiyonuydu. Hayattaki tek zevki ve varlığı oydu sanıyorum. Daha önceleri bazen yemek yemekten vazgeçer, en son çıkan klasik müzik plaklarından bir tane alabilmeye çalışırdı. Ona plakları için tahsisat vermediler. Kişisel lüks, dediler. Ama aynı toplantıda Millie Bush... o da birinin kızıydı, sekiz yaşında, çirkin, huysuz bir kızdı... Dişlek dişleri düzeltilsin diye tahsisat aldı. Onunki tıbbi ihtiyaç sayıldı çünkü şirketin psikiyatrı, diş-leri düzelmezse zavallı kızın aşağılık kompleksine kapılacağını söyledi. Müzik seven yaşlı adamsa kendini içkiye verdi. Artık onu hiç ayık göremez olduk. Bir gece sendeleyerek yolda giderken Millie Bush’u görmüş, yumruğunu savurduğu gibi kızın dişlerini dökmüş. Bir tane sağlam diş bırakmamış ağzında.

“Tabii aslında hepimiz kendimizi içkiye vermiştik. Kimimiz biraz az, kimimiz biraz fazla. Bu iş için parayı nereden bulduğumuzu hiç sormayın. Saygın zevklerin hepsi yasak olunca kötü alışkanlıklar için her zaman bir yol bulunur. İnsan klasik müzik plakları almak için bakkal dükkânı soymaz, arkadaşının cebinden para araklamaz ama eğer istediği zil, zurna sarhoş olup her şeyi unutmaksa o zaman yapar bunu. Olta takımı, av tüfeği, fotoğraf makinesi, hobiler... Hiç kimseye eğlence tahsisatı yoktu. Eğlence, ilk devre dışı bırakılan şeydi. Biri bir şeyden vazgeçmenizi istediğinde o şey size zevk veriyorsa utanç hissetmez misiniz? Tütün tahsisatımız bile indirildi, ayda ancak iki paket sigara alabilecek duruma düştük. O paranın bebeklerin süt fonuna gideceği söylendi. Tek düşmeyen rakam bebek doğumlarıydı. Bir tek o yükseldi ve yükselmeyi sürdürdü. Herhalde insanların başka yapacak işi kalmadığı için. Ayrıca kaygıları da yoktu çünkü bebekler onların sorumluluğunda değil, ailenin sorumluluğundaydı. Aslında birazcık fazla para koparıp soluk alabilmek için tek yolunuz da bebek tahsisatı almaktı. Bir o, bir de ağır hastalık.

“Çok geçmeden bu işlerin nasıl işlediğini görebildik. Dürüst kalmaya çalışan her şeyini feda etmek, her şeyden vazgeçmek zorundaydı. Zevk almanın tadını bile unuttur öyleleri. Dürüst olan beş sentlik tütün içmekten, sakız çiğnemekten bile nefret etti çünkü o beş sente başkasının daha çok ihtiyacı olup olmadığını düşünür oldu. Boğazına giren her lokma yemekten utandı, bunun parasının acaba kimlerin yorgun gece mesaisinden çıktığını merak etti. Yiyeceğinin kendi hakkı olmadığını biliyor, kandırmaktansa kendisinin kandırılmasını, kan emici olmaktansa enayi olmayı diliyordu. Evlenmiyordu, esas ailesine yardım edemiyordu çünkü *ailenin* üzerine yeni bir yük yüklemek istemiyordu. Zaten içinde biraz sorumluluk duygusu varsa hiçbir şeyi planlayamayacağı, hiçbir şey için söz veremeyeceği, hiçbir şeye güvenemeyeceği böyle bir dünyaya çocuk getirmek de istemiyordu. Ama değersiz ve sorumsuz olanlar için sanki bayram gelmişti. Habire bebek

yapıyor, kızların başını belaya sokuyor, ülkenin her yanından türlü değersiz akrabalarını yanlarına çağırıyorlar, her bekâr hamile kız kardeşi çağırıyor, bu sayede biraz daha ihtiyaç tahsisatı almaya çabalıyorlardı. Doktorların inceleyemeyeceği kadar çok hastalık izni aldılar. Evlerindeki giysilerini, eşyalarını hırpaladılar... Ne olacak ki, nasılsa parasını *aile* veriyordu! Bizlerin aklına bile gelemeyecek ihtiyaçlar bulup öne sürdüler. Bu konuda özel bir yetenek geliştirdiler. Eh, onların yeteneği de buydu.”

“Tanrı yardımcımız olsun, hanımefendi! Neler gördüğümüzü düşünebiliyor musunuz? Bize, bu düzene uygun yaşamamız gerek deniyor, bu düzen ahlaki yasa olarak adlandırılıyordu, Oysa o yasa, uyanları ve uygulayanları, uyguladılar diye cezalandırıyordu. Yasaya uymaya ne kadar uğraşırsanız o kadar çok ıstırap çekiyordunuz. Ne kadar hile yaparsanız o kadar ödüllendiriliyordunuz. Sizin dürüstlüğünüz, başka birinin namussuzluğuna teslim edilmiş bir araç gibiydi. Namuslular ödüyor, namussuzlar alıyordu. Namuslular kaybediyor, namussuzlar kazanıyordu. Boyle bir iyilik yasası altında insanlar ne kadar iyi kalabilirdi ki? Başlangıçta hepimiz oldukça dürüst insanlardık. Aramızda pek düzenbaz kimse yoktu, işimizi biliyor, bundan gurur duyuyorduk. Ülkenin en iyi fabrikasında çalışıyorduk, çünkü ihtiyar Starnes işe yalnızca kendi dalında en mükemmel kimseleri alırdı. Yeni plan devreye girdikten bir yıl sonra aramızda bir tek dürüst adam dahi kalmamıştı. İşte kötülük buydu. Papazların anlatmaya çalıştığı cehennem buydu. Ama insan onu sağken görmeyi beklemiyordu. Planın tek berbat yanı yalnız namussuzları teşvik etmesi değildi, aynı zamanda dürüst adamların namussuzlaşmasına da sebep oluyordu. Zaten yapabileceği başka bir şey de yoktu... Üstelik adına da manevi ideal deniyordu!

“Ne uğruna çalışmamız bekleniyordu ki? Kardeşlik sevgisi adına mı? Hangi kardeş? Etrafta gördüğümüz serseriler, aylaklar ve mızızlar için mi? İster düzenbaz olsunlar, ister tembel, ister yeteneksiz... Bize neydi? Eğer varlığımız onların gerçek ya da

uydurma yetersizliğine endekslenecekse bunu ne kadar sürdürebildik? Onların yeteneğini bilecek durumda değildik, ihtiyaçlarını da biz kontrol edemezdik. Bildiğimiz tek şey yarı hastane, yarı antrepo gibi bir yerde yük hayvanı gibi işe koşulduğumuz, âdeta kör gibi çalışıp durduğumuzdu. Çalıştığımız bu yer yalnızca iş göremezliğe, felakete, hastalığa endekslenmişti. Hayvanlar bir ihtiyaç iddiasıyla oraya atılıyor, onların iyileşmesi bekleniyordu.

“Kardeş sevgisi mi? Biz orada insan kardeşlerimizden gerçek anlamda nefret etmeyi ilk defa öğrendik. Her yuttukları lokma için nefret ettik onlardan. Her küçük zevkleri için. Yeni gömlek giyenden, karısı şapka isteyen, ailesiyle gezmeye gidenden, evini boyatandan nefret ettik. Çünkü bizden alınıyordu bunların parası. Bizim yoksunluklarımızdan, bizim açlığımızdan çıkıyordu. Birbirimizi gözlemeye başladık. Birinin ihtiyaçları konusunda yalan söylediğini yakalamaya, gelecek toplantıda tahsisatını kestirmeye çalıştık. Jurnalciler kullandık. Biri pazar sofrası için ailesine bir parça hindi götürse, parasını kumardan kazandığını kanıtlamak istedik. Birbirimizin hayatına karışır olduk. Aile kavgalarını kışkırttık, akrabaların evlerden kovulmasını sağlamaya çalıştık. Arkadaşımız bir kızla ciddi bir ilişkiye başladığında her ikisinin de hayatını cehenneme çeviriyorduk.

Pek çok nişanın bozulmasına sebep olduk. Kimsenin evlenmesini istemiyorduk çünkü bakmakla, beslemekle mükellef olduğumuz kişi sayısının artması işimize gelmiyordu.

“Eski günlerde birinin bebeği olduğunda bunu kutlardık. Sıkıntılı günler geçiriyorsa para toplar, hastane faturasına yardımcı olurduk. Oysa artık bir bebek doğunca annesi ve babasıyla haftalarca konuşmuyorduk. Çiftçiler için çekirgeler neyse, bizim için de bebekler o hale gelmişti. Eskiden birimizin ailesinde kötü bir hastalık olunca ona yardım ederdik. Oysa artık... Bakın, size bir olayı anlatayım. On beş yıldır bizimle olan birinin annesi hastalandı. İyi bir kadıncağızdı. Neşeli, bilge biriydi. Hepimizi ilk adımızla çağırarak kadar tanırdı, biz de onu çok severdik.

Yani önceden. Bir gün bodruma inen merdivenlerde ayağı kaymış, düşüp kalçasını kırmış. O yaşta bunun ne anlama geldiğini biliyorduk. Şirketin doktoru, kasabadaki hastaneye gönderilmesi gerektiğini söylemiş. Bu da uzun sürecek pahalı bir tedavi demekti. Yaşlı kadın hastaneye gitmeden önceki gece öldü. Ölüm nedenini asla saptayamadılar. Hayır, cinayet olup olmadığını bilmiyorum. Kimse olaydan söz etmiyordu. Tek bildiğim, benim bile... işte unutamadığım bu asıl... benim bile, keşke ölse diye düşündüğüm. Tanrı günahlarımızı affetsin, planın bize sağladığı kardeşlik, güvenlik, bereket buydu işte!

“İnsanoğlunun böyle dehşet verici bir düzeye alçalması için bir neden olabilir mi? Bundan yarar sağlayan hiç kimse var mıdır? Evet, vardı. Starnes’ların vârisleri. Umarım bana, bir serveti feda ettiklerini, fabrikayı bize hediye ettiklerini hatırlatmaya kalkışmazsınız. Buna bir ara biz de kanmıştık. Evet, fabrikayı feda ettikleri doğru. Ama kazanç, aslında neyin peşinde olduğunuza göre değişir. Starnes vârislerinin peşinde olduğu şey ise bu dünyada parayla satın alamayacağınız bir şeydi. Para aslında çok temiz ve masum kalır onun yanında.

“Eric Starnes en küçükleriydi. Deniz anası gibi, omurgasız bir adamdı. Belli bir şeyin peşine düşecek kadar cesareti yoktu. Kendini halkla ilişkiler departmanı müdürümüz olarak seçtirtti. Pek iş yapan bir departman değildi bu ama bir kadrosu vardı, yapılması gerekmeyen işleri yapmayan onlar oluyor, dolayısıyla genç Starnes’in ofise gelmesi pek gerekmiyordu. Aldığı ücret... aslında ücret diyemem çünkü hiçbirimiz ücret almıyorduk. Demek istediğim, ona verilmesi oylarla kararlaştırılan para pek de müthiş bir rakam değildi. Benim aldığımın on katı kadar falandı. Asıl zenginlik o değil. Eric’in paraya aldırıldığı yoktu. Parası olsa, nereye harcayacağını bilemezdi. Vaktini bizim aramızda dolanmakla geçirir, kendinin ne kadar dost canlısı ve demokratik olduğunu kanıtlamak isterdi. Herkes onu sevsin istiyordu galiba.

Bunu sağlama biçimi olarak da ikide bir bize fabrikasını verdiğini hatırlatmayı seçmişti. Tahammül edemiyorduk ona.

“Gerald Starnes bizim üretim müdürümüzdü. Onun kaç para yonttuğunu, yani ne kadar sadaka aldığını hiç öğrenemedik. Bunu çözebilmek için ordu dolusu muhasebeci, paraların nasıl ona kanalize edildiğini çözmek için de ordu dolusu mühendis gerekirdi herhalde. Paralar sözde onun değildi, şirket masrafları içindi. Gerald’ın üç arabası, dört sekreteri, beş telefonu vardı, şampanyalı ve havyarlı öyle partiler verirdi ki ülkede doğru dürüst vergi ödeyen hiçbir zengin patronun parası buna yetmezdi. Bir yılda harcadığı para, babasının son iki yılında ettiği kârdan daha fazlaydı. Gerald’ın ofisinde elli kilo ağırlığında dergiler bulduk. Bu dergileride, bizim şirketle ilgili yazılar vardı. Gerald Starnes’in koca koca resimlerini basmış, ondan *büyük lider* diye söz etmişlerdi. Dergileri gerçekten tarttık, elli kilo geldi. Gerald geceleri üretim katına gelmeyi severdi. Smokiniyle. Beş sent boyunda pırlanta kol düğmeleriyle. Purosunun küllerini her yana saça saça. Herhangi namussuz bir it çıkıp da parasını böyle sergilese o bile insanın sinirine dokunur, ya bakarsınız ya da bakmazsınız. Ama Gerald Starnes gibi bir it gelip bunu yaparsa, üstelik bunun *aile* için bir fedakârlık olduğunu, hiçbirinin ona ait olmadığını ama şirketin prestijini yüksek tutmak gerektiğini yutturmaya kalkarsa o zaman ona duyduğunuz nefret, daha önce hiçbir insana duymadığınız kadar büyük olur.

“Yine de en kötüsü, ablası Ivy’ydi. O gerçekten maddiyata aldırış etmiyordu. Aldığı sadaka bizimkinden fazla değildi. Ne kadar derviş biri olduğunu göstermek için düz pabuçlarla, gömleklerle dolanırdı. O da dağıtım müdürümüzdü. İhtiyaçlarımızdan sorumlu kişi oydu. Yani bizi gırtlığımızdan yakalamış kişiydi. Aslında dağıtıma oylamalar sonucunda karar verildiği söyleniyordu. Halkın sesiydi yani bu. Ama o halk, haykıran altı bin sersemenden ibaretse, hiçbir ölçüte ve mantığa dayanmadan oy veriyorsa, oyunun kuralları yoksa, herkes her şeyi isteyebili-

yorsa ama hiçbir şeye de hakkı yoksa, herkes kendinden başka herkesin ipini elinde tutuyorsa, o zaman halkın sesi Ivy Starnes oluveriyor. İkinci yılın sonunda aile toplantıları numarasına son verdik. Bunu da üretim etkinliği ve zaman tasarrufu adına yaptık. Her toplantı on gün sürüyordu çünkü. Daha sonra tüm ihtiyaç dilekçeleri Bayan Starnes'in ofisine gönderilmeye başlandı. Yo, gönderilmek değil, dilekçeyi veren şahsen gidip onu Bayan Starnes'a kendisi okumak zorundaydı. Sonra Bayan Starnes bir ihtiyaç listesi hazırlıyor, kırk beş dakika süren bir toplantıda bu listeyi bize okuyor, onayımıza sunuyordu. Gündeme sorular ve itirazlar için on dakikalık süre konmuştu. Biz itiraz etmiyorduk. O zamana kadar dersimizi almıştık. Bir fabrikanın gelirini hiç kimse altı bin kişiye, elinde insanların değerini ölçmek için bir standart olmadan paylaştıramazdı. Onun standardı da yağ çekilmesiydi. Fedakârmış, öyle mi? Babasının zamanında adamın onca parası, ona işçileriyle bu biçim konuşma hakkını vermezdi. En kötü işçiyle bile. Kızı en iyi işçilerimizle ve karılarıyla işte öyle konuşuyordu. Açık renk gözleri balık gibi soğuk ve ölüydü. Eğer gerçek kötülüğü somut biçimiyle görmek isterseniz ona itiraz etmiş bir işçiye, taban ücretten bir kuruş bile fazla alamayacağını söylerkenki pırıltılı bakışını görmeniz yeterdi. İşte o bakışı gördüğünüz anda, 'herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre' gibi bir sloganı getiren insanın gerçek amacını da anlamış olurdunuz.

"Olayın asıl sırrı buydu. Başlangıçta şaşıyordum. Dünyanın iyi eğitilmiş, kültürlü, ünlü insanları nasıl bu kadar büyük bir hata yapabiliyor da böyle feci bir düzeni doğru ve hakkaniyetli diye savunabiliyordu? Oysa bu savundukları şey uygulandığı takdirde neler olacağını beş dakika düşünseler her şeyi anlayabilirlerdi. Fakat şimdi anlıyorum ki bunu bir hata sonucu yapmıyorlarmış. Bu çapta yanlışlar asla masumca yapılamaz. Eğer insanlar hain bir çılgınlığa kapılıyorsa, üstelik bunu işletemiyor ve bu seçimlerinin mantıksal açıklamasını da yapmak zorunda kalmıyorlarsa

asıl sebebi gizlemek istiyorlar demektir. O ilk toplantıda plana oy verirken biz de o kadar masum değildik. Ortaya döktükleri zırvanın iyi bir şey olduğuna inandığımızdan değildi. Bizim de başka nedenimiz vardı ama bu zırva hikâye, asıl niyetimizi kendimizden ve ötekileriden saklamamızı sağlıyordu. Bu sayede, itiraf etmekten utanacağımız bir şeyi iyilik diye yutturmuş oluyorduk. Buna oy verenlerin hepsi, kendinden daha yetenekli insanların kârından pay alacağını umdu. Kişi ne kadar zengin ya da zeki olursa olsun hep kendinden daha zengin ve daha akıllı birilerini gözler durur. Bu plan ona, kendinden iyi olan o kişinin servetinden ve beyninden bir parça getirecekti. Bu arada kendinden yukarıda olanların parasından da hak etmediği paylar alabilecekti. Daha aşağıdakilerin de hak etmedikleri bir şeyler alacağını unutuyordu. Kendisi nasıl yukarıdakileri soyup dımdızlak bırakmaya niyetleniyorsa daha aşağıdakilerin de onun için aynı şeyi düşündüğünü unutuyordu. İhtiyacı nedeniyle onun da patronu gibi limuzin arabaya bineceğini hayal eden işçi, her dilencinin de ihtiyaç nedeniyle onun evindeki buzdolabını talep etmeye hakkı olduğunu aklına getirmiyordu. Oy verirken asıl amacımız oydu. İşin aslı oydu. Ama bunu düşünmekten hoşlanmıyorduk. Hoşlanmayınca da ortak çıkarlara olan sevgimizi daha yüksek sesle haykırıyorduk.

“Eh, çanak tuttuk, belayı başımıza getirdik. İstedğimiz şeyin ne olduğunu gördüğümüz zaman zaten iş işten geçmişti. Tuzığa kısılmıştık ve gidecek yerimiz kalmamıştı. İçimizdeki en iyiler, plan uygulamaya konulduktan bir hafta sonra çekip gitmişlerdi. En iyi mühendisleri, şefleri, ustabaşları, uzman işçileri kaybettik. Kendine saygısı olan bir insan, herkesin sağdığı bir inek durumuna düşmek istemez. Bazı yetenekli adamlarımız dayanmaya çalıştı ama bunu uzun süre devam ettiremediler. Durmadan adam kaybediyorduk. Mikroplu çukurdan kaçır gibi kaçıyorlardı fabrikadan. Sonunda kala kala yalnızca ihtiyaçları olanlar kaldı, yetenekleri olanlardan hiç kimse kalmadı.

“İyi olduğumuz halde hâlâ orada kalmış olan bizler de fazla uzun süre bu işyerinde çalışmış kimselerdik. Eskiden hiç kimse Twentieth Century’den ayrılıp gitmezdi. Kendimizi bir türlü bu şirketin artık bitmiş olduğuna inandıramıyorduk. Bir süre sonra artık oradan çıkamaz olduk çünkü başka hiçbir patron da bizi istemiyordu. Onları da suçlayamam. Kimse bizimle ilişki kurmak istemiyordu; kendine saygısı olan hiçbir insan ve hiçbir şirket. Eskiden alışveriş ettiğimiz dükkânların çoğu hızla Starnesville’den taşınmaya başladılar. Sonunda barlar, kumarhaneler, kötü malları fahiş fiyata satan düzenbazlardan başka kimse kalmadı. Aldığımız sadaka hızla düşüyor ama yaşam maliyetimiz yükseliyordu. Fabrikanın ihtiyaç içindeki insanları çoğalıyor, müşteri sayısı düşüyordu. Daha çok kişiye paylaştırılacak daha az gelir vardı. Eski zamanda Twentieth Century markasının, altına basılan ayar damgası kadar geçerli olduğu söylenirdi. Starnes vârisleri ne düşündü bilemiyorum, bir şey düşündülerse tabii... Ama sanırım o damganın büyü gibi, onların hep zengin olmasını sağlayacağını sandılar. Babalarının da hep öyle zengin kalması gibi. Eh, müşteriler hiçbir motoru vaktinde teslim edemediğimizi, kusursuz motor üretmediğimizi gördüğünde büyülü damga bu sefer ters etki yapmaya başladı. Üstünde Twentieth Century markası bulunan malı insanlar artık hediye olarak bile kabul etmiyordu. Müşteri olarak elimizde kala kala, borcunu ödemeyenler ile zaten baştan beri ödeme niyetinde olmayanlar kaldı. Ama Gerald Starnes kendi yayın faaliyetlerinin havasına kapılmış, kasılarak dolaşüyor, iş adamlarının bize sipariş vermesini istiyor, bunu da motorlarımız iyi olduğu için değil siparişe çok ihtiyacımız olduğu için yapmaları gerektiğini söylüyordu.

“O zamana kadar zaten profesörlerin kuşaklardan beri göremediklerini iddia ettikleri şeyi, köyün delisi bile görebilmeye başlamıştı. Bozuk motorlarımız yüzünden çalışamayan bir elektrik santralinin jeneratörleri durursa bizim ihtiyaçlarımızın bu işe ne yararı olurdu? Adamın biri ameliyat masasına yatmışken elekt-

rikler kesilse ona ihtiyacın ne yararı olur? Uçağın motoru havada durursa o yolculara ne yararı olur? Eğer bizim motorumuzu, iyi olduğu için değil de bizim ihtiyacımız olduğu için satın almışsa, o santralin müdürü, o cerrah, o uçağın imalatçısı, doğru ve ahlaki bir karar vermiş sayılır mı?

“Ama yine de profesörler, liderler ve düşünürler dünyanın her yanında bu ahlaki yasayı yerleştirmeye uğraştı. Bu düzen küçücük bir kasabada, birbirini çok iyi tanıyan bizlere bile bunu yaptıysa dünya çapında nelere yol açmazdı? Dünyanın tüm dertlerine ve felaketlerine çözülmez bağlarla bağlı durumda olsanız, yaşamak ve çalışmak nasıl bir şey olur, düşünebiliyor musunuz? Çalışabilmek için, kim nerede bir hata yapsa, siz telafi etmek zorunda kalırsınız. Hiç yükselme şansınız olmadan, yemeğiniz, giysileriniz, eviniz ve zevkleriniz her türlü kirli oyuna bağımlıyken, dünyanın herhangi bir yerindeki kıtlığa ya da salgına bağlıyken! Fazladan pay almaksızın, Kamboçyalıların karnı doyana, Patagonyalılar üniversiteden mezun olana kadar çalışmak! Dünyaya gelmiş herkesin kontrolündeki bir çek karşılığında çalışmak! O insanları hiç görmemişsiniz, ihtiyaçları hakkında da hiçbir fikriniz yok, yeteneklerini ya da tembelliklerini, sakarlıklarını, sahtekârlıklarını öğrenme veya sorgulama imkânınız olmadı. Yalnızca çalışacak, çalışacak, çalışacaksınız, kimin midesinin dolacağına ya da hayallerinizi gerçekleştirip gerçekleştiremeyeceğinize karar verme işini de Ivy'lere, Gerald'lara bırakacaksınız. Kabul edilmesi gereken ahlaki yasa da bu olacak, öyle mi? Bu bir ahlaki ideal mi?

“Eh, biz denedik, dersimizi de aldık. İstirabımız dört yıl sürdü. İlk toplantımızdan son toplantımıza kadar. Sonu da beklenileceği gibi iflasla bitti. Son toplantıda Ivy Starnes görüntüyü kurtarmaya çalıştı. Kısa, tatsız, haince bir konuşma yaptı. Planın başarısızlığa uğraması, ülkenin geri kalanı bunu kabul etmediği içindir, dedi. Bencil, açgözlü bir dünyada, bir tek topluluk bunu başaramazdı, dedi. Planın soylu bir ideal olduğunu ama insan yaradılışının o düzeyde olmadığını söyledi. Hepimiz sessizce

otururken, ilk yıl yararlı bir fikir getirdi diye cezalandırılan o genç delikanlı ayağa kalktı, sahneye, Ivy Starnes'in yanına çıktı, hiçbir şey söylemeden kadının yüzüne tükürdü. İşte planın da Twentieth Century'nin de sonu o anda geldi."

Karşısındaki adam sanki bunca yıldır susmakla içinde birikmiş basıncı boşaltır gibi konuşmuştu. Dagny bunun ona yönelik saygıyı ifade ettiğini biliyordu. Dagny'nin yardımına tepki vermemişti adam. İnsani değerler ve insani umutlar konusunda da tepki vermemişti. Ama sonunda yüreğinde bir şey harekete geçmiş, bu itiraflarla, haksızlığa olan isyanını upuzun, çaresiz bir çılgılık gibi ortaya dökmüştü. Ağzından dökülen adalet çağrısının bu dinleyici karşısında boşa gitmeyeceğini görünce yapmıştı bunu. Şu anda, umut kestiği hayatı ona yeniden geri verilmiş gibiydi. İhtiyaç duyduğu iki şeye birden kavuşmuştu: yiyecek ve mantıklı bir insan.

"Peki ya John Galt?" diye sordu Dagny.

"Ha..." dedi adam. Hatırlamıştı. "Ha, evet..."

"İnsanların o soruyu sormaya nasıl başladıklarını anlatacaktınız."

"Evet." Gözleri uzaklara bakıyor, sanki yıllardır incelediği ama değiştiremediği ve çözemediği bir görüntüyü yeniden inceliyordu. Yüzünde garip, sorgulayıcı bir korku vardı.

"Bana onların John Galt diye ifade ettiği kişinin kim olduğunu söyleyecektiniz... eğer öyle biri var ise."

"Umarım yoktur, hanımefendi. Yani umarım bu bir rastlantıdır... Anlamı olmayan bir cümledir."

"Aklınızda bir şey vardı. Neydi o?"

"Şeydi... Twentieth Century fabrikasındaki o ilk toplantıda olan bir şeydi. Belki olayın başlangıcı oydu, belki değildi. Bilemiyorum... Toplantı bir ilkbahar gecesi yapılıyordu. On iki yıl önce. Altı bin kişi, fabrikanın en büyük hangarına kurulmuş tribünlere yerleşmiştik. Yeni planı daha yeni oylamıştık ve tedirgin bir ruh hali içindeydik. Fazla gürültü ediyor, halkın zaferini kutlamak için

tezahürat yapıyor, bilinmeyen düşmanlara tehditler savuruyor, tıpkı vicdanı rahatsız zorbalar için, kavga çıkarmak için eşiniyorduk. Beyaz ark ışıkları üstümüze çevrilmişti. Tedirgindik ve o anda çirkin, tehlikeli bir gürültük. Gerald Starnes başkandı. Tokmağı vurup duruyor, düzeni sağlamaya çalışıyordu. Biraz sessizleştik, ama fazla değil. Kalabalık sağa sola sallanıyordu. Kıpırdatılan bir kabın içindeki su gibi. Gerald Starnes gürültünün arasında, ‘Şu an insanlık için çok kritik bir an!’ diye haykırdı. ‘Unutmayın ki artık hiçbirimiz buradan ayrılamayız çünkü oylarımızla kabul ettiğimiz ahlaki yasaya göre her birimiz diğerlerine aidiz!’ Bir adam, ‘Ben değilim!’ diyerek ayağa kalktı. Genç mühendislerden biriydi. Kimse onun hakkında fazla bir şey bilmiyordu. Genellikle yalnız biriydi. Ayağa kalktığı anda hepimiz ölü gibi sessizleştik. Başını tutma biçiminde bir şey vardı. İnce uzun biriydi. O anda içimden, herhangi iki kişi bir araya gelsek bir anda boynunu kırabiliriz, diye düşündüğümü hatırlıyorum. Ama hepimizin içindeki duygu... korkuydu. Haklı olduğunu bilen biri gibi dikilmişti ayağa. ‘Buna kesinlikle son vereceğim,’ dedi. Sesi çok netti, içinde hiç duygu yoktu. Söylediği o kadardı. Kapıya doğru yürümeye başladı. Beyaz ışıklar altında hangar boyunca yürüdü. Acele etmiyor, sanki hiçbirimizi de görmüyordu. Kimse onu durdurmaya kalkışmadı. Gerald Starnes birdenbire onun arkasından seslendi: ‘Nasıl?’ Adam dönüp cevap verdi: ‘Dünyanın motorunu durduracağım,’ dedi. Sonra çıkıp gitti. Onu bir daha hiç görmedik. Ona ne olduğunu duymadık. Ama yıllar sonra, kuşaklar boyunca dağ gibi ayakta durmuş fabrikalarda ışıkların birer birer sönmeye başladığını gördüğümüzde kapıların kapandığını, konveyör kemerlerinin durduğunu, yolların boşaldığını, arabaların seyreldiğini gördüğümüzde sanki gizli bir el dünyanın jeneratörlerini kesiyormuş, dünya çöküyormuş, ruhu kalmayan bir bedene dönüşüyormuş gibi gelmeye başladı. İşte o zaman meraklandık, o adamla ilgili sorular sormaya başladık. Söylediklerini kulağımızla duyan bizler, birbirimize soruyorduk bu soruları. Verdiği sözü

tuttuğunu düşünmeye başlamıştık. Bizim göremediğimiz gerçeği gören ve bilen o adam, meydan okuduğumuz adaletin temsilcisi gibi görünmeye başlamıştı. Onun bizi lanetlediğini düşündük. Verdiği karardan kurtulma şansımız yoktu. Ondan asla kurtulamayacaktık. En korkunç yanı da onun bizi kovalamamasıydı. Tersine biz onu arıyorduk, oysa o iz bırakmadan kaybolmuştu. Hiçbir yerde ona ilişkin bir cevap bulamadık. Verdiği sözü nasıl imkânsız bir güçle yerine getirebildiğini merak ediyorduk. Bunun da cevabı yoktu. Her yeni fabrika hiç sebepsiz düşerken, biz onu düşünmeye başlamıştık. Ne zaman bir darbe yesek, ne zaman yeni bir umudu kaybetsek, dünyaya inen bu gri, şekilsiz sise kapıldığımızı ne zaman hissetsek, aklımıza o geliyordu. Belki insanlar bizim o soruyu sorduğumuzu duymuş, ne demek istediğimizi anlamamış olabilir. Ama bu soruyu haykırırken neler hissettiğimizi herhalde anladılar. Dünyadan bir şeylerin eksildiğini onlar da hissediyordu. Belki de aynı soruyu sormaya o yüzden başladılar. Umut kalmadığını hissettikleri zamanlarda. Yanlış düşündüğümü umuyorum. O sözlerin hiçbir anlamı olmadığını umuyorum. İnsan neslini yok eden bu gidişin gerisinde, intikam almak isteyen bir bilincin olmadığını umuyorum. Ama insanların bu soruyu tekrarlayıp durduğunu duyduğum zaman korkuyorum. Dünyanın motorunu durduracağını söyleyen adamı düşünüyorum. Anlıyorsunuzdur... Onun adı John Galt'tı."

Dagny uyandı çünkü tekerleklerin sesi değişmişti. Düzensiz bir tempoya geçilmişti. Ani gıcırtilar, kısa, keskin çatırtılar, histerik gülüşlere benzeyen sesler ve vagonun bunlara eşlik eden sarsıntıları. Daha saate bakmadan anlamıştı. Burası Kansas Western'in hatıydı. Tren artık Kirby-Nebraska'dan başlayan uzun güney turuna koyulmuş bulunuyordu.

Tren yarı boştu. Tünel felaketinden sonra kalkan ilk Comet'le kıtanın bir ucundan bir ucuna yola çıkma cesaretini pek fazla insan gösterememişti. Dagny vagonuna konuk ettiği adama bir

yatak odası açtırmış, sonra adamın anlattığı hikâyeyle baş başa kalmıştı. Bunu durup bir düşünmek istiyordu. Yarın adama soracağı soruları bir bir tartmak istiyordu. Ama zihni donmuş, kaskatı kesilmişti. Yalnızca bir seyirci gibi karşısında duran hikâyeye bakıyor, aklını harekete geçiremiyor, öylece seyrediyordu.

Bu karşısındaki manzaranın anlamını bildiğini hissediyordu. Başka hiç soru sormasa da biliyordu ve bundan kurtulması şarttı. Hareket etmek zorundaydı. Kafasındaki garip adliyede çınlayan sözcükler bunlardı. Hareket etmeliydi. Hareket kendi başına kritik bir hedef, bir amaç haline gelmiş gibiydi.

İnce bir uyku tabakasının altındayken tekerleklerin sesi, onun kendi içindeki gerilimle düzgün bir yarışa girmişti. İkide bir uyanıyor, karanlıkta doğrulup oturuyor, boş boş düşünüyordu: Neydi o? Sonra kendine güvence vermeye çalışıyordu: hareket halindeyiz, hâlâ hareket halindeyiz...

Tekerleklerin sesinden anlaşıldığına göre Kansas Western hattı onun sandığından daha kötü durumdaydı. Şu anda tren onu Utah'tan yüzlerce kilometre uzaktaki bir yere doğru götürüyordu. İçinden yükselen güçlü istek, buraya sapmadan Taggart'ın ana hattı üzerinde trenden inmek, bir uçak bulup hemen Quentin Daniels'a ulaşmaktı. Vagonundan inmemek için yoğun bir çaba sarf etmek zorunda kalmıştı.

Karanlıkta yatıyor, teker seslerini dinliyor, ilerideki tek ışığın, onu harekete iten tek nedenin, Quentin Daniels ve motor olduğunu düşünüyordu. Ne işine yarayacaktı motor onun? Buna cevabı yoktu. Aklındaki tek şey oraya vaktinde varmaktı. Gerçek cevabı sezgisel olarak biliyordu: Motora trenleri hareket ettirmek için değil, Dagny'nin kendisini hareket ettirmesi için ihtiyaç vardı.

Bunca metal çılgılığı ve gürültüsü arasında artık tempoyu kolay duyamıyordu. Yarıştığı düşmanın ayak seslerini dinleyemiyordu. Yalnızca panik yüklü, umutsuz gürültüler vardı... Vaktinde varacağım, diye düşündü. İlk ben ulaşacağım ona. Motoru kurtaraca-

ğım. Bu, onun durduramayacağı motor olacak. Durduramayacak... Durduramayacak...

Dagny sarsıntıyla uyandı, başı yastıktan düştü. Tekerlekler durmuştu.

Bir an olduğu yerde yattı, çevresini saran o garip sessizliği kavramaya çalıştı. Bu çabanın, hiçlikten duyusal bir görüntü çıkarmak kadar imkânsız olduğunu hissediyordu. Algılanacak gerçekliğe ilişkin bir iz yoktu. Hiçbir ses yoktu. Sanki trende yalnızdı. Hareketin yokluğu, trende değilmiş de bina içindeki bir odadaymış gibi bir duygu veriyordu. Işık da yoktu, bu da burayı, ne tren ne de odaymış, aslında içinde hiçbir nesne bulunmayan bir boşlukmuş gibi algılatıyordu. Şiddet ya da bir felâket izi de yoktu. Sanki felaketlerin artık mümkün olamayacağı bir durumdalardı şu anda.

Bir an sonra bu sakinliğin niteliğini kavradı, vücudu bir tek hareketle yerinden fırladı. Bu hareket tıpkı bir isyan çılgılığı gibiydi. Penceredeki panjuru açmak için kayışı çektiği anda panjurun kalkması, sessizliğin içinde bıçak hışırtısı gibi duyuldu. Dışarıda kırların o tekdüze yayılımından başka bir şey yoktu. Güçlü bir rüzgâr bulutları parçalıyordu. Aradan bir tutam ay ışığı geliyordu ama ışığın döküldüğü yerler de kopup geldiği yer kadar ölü görünüyordu.

Eli hemen ışık düğmesi ile görevliyi çağırarak zile yöneldi. Işık yandı ve onu gerçek dünyaya döndürdü. Kolundaki saate baktı, gece yarısını birkaç dakika geçmişti. Arka camdan baktığında uzayıp giden rayları, trenin arkasını korumak üzere traverslerin üzerine dizilmiş kırmızı lambaları gördü. Görünüm güven vericiydi.

Görevliyi çağırmak için zile bir daha bastı. Bekledi. Sahanlığa çıktı, kapının kilidini açıp dışarı sarktı, hattın ilerisini görmeye çalıştı. Çelik trenin bazı pencerelerinde ışık vardı ama kimseyi göremedi. İnsan faaliyeti görünmüyordu. Kapıyı çarparak kapattı, geri dönüp giyinmeye başladı. Hareketleri birdenbire telaşsız ama hızlı bir nitelik kazanmıştı.

Zile cevap veren olmadı. Dagny'nin bir öndeki vagondan geçerken hissettiği şey, korku değil, belirsizlik değil, umutsuzluk değil, aciliyet dışında hiçbir şey değildi.

Öndeki vagonun kabininde de hiçbir görevli yoktu. Dar koridorlarda hızla ilerlerken hiç kimseyle karşılaşmadı. Ama birkaç kompartımanın kapısı açıktı. Yolcular içeride giyinik ya da yarı giyinik durumda sessizce oturuyor, sanki seyrediyorlardı. Onun koşarak ilerlemesine garip, kaçamak bakışlarla baktılar. Koşan bu kadının neyin peşinde olduğunu biliyor gibilerdi. Birinin çıkıp kendi yüzleşmedikleri şeyle yüzleşmesini bekliyor gibilerdi. Dagny ölü trenin omurgası boyunca koşmayı sürdürürken ışıklı kompartımanların açık kapıları ile bomboş koridorlar arasındaki tutarsızlığın farkındaydı. Kimse dışarıya çıkmamıştı. Kimse ilk soruyu soran olmak istememişti.

Trenin tek kuşetli vagonundan da koşarak geçti. Yolculardan bazıları yorgun argın, kıvrılmış halde uyuyor, bazıları uyanık ama iki büklüm, bir darbe bekleyen hayvanlar gibi oturuyor, gelecek darbeden kaçınmaya da kalkışmıyordu.

Bu vagonun sahanlığına vardığında durdu. Bir adam görüyordu. Adam kapının kilidini açmış, dışarıya eğilmiş, ilerideki karanlığa soru sorarcasına bakıyor, aşağıya inmeye hazırlanıyordu. Dagny'nin adımlarını duyunca döndü. Dagny o yüzü hemen tanıdı, Owen Kellogg'du bu. Onun sunduğu geleceği reddeden adam.

"Kellogg!" diye soludu. Sesindeki neşe âdeta bir gülüştü. Issız bir çölde bir insana rastlamanın getirdiği rahatlığın ifadesi vardı sesinde.

"Merhaba Bayan Taggart." Yüzünde inanılmaz bir sevinç, biraz da hüznün vardı. "Trende olduğunuzu bilmiyordum."

"Hadi gel," diye emretti Dagny. Sanki Kellogg hâlâ demiryolunda çalışıyormuş gibi konuşmuştu. "Sanıyorum donup kalmış bir trendeyiz."

"Öyleyiz." Kellogg onu çabucak, disiplinli adımlarla izledi.

Açıklama yapmaya gerek yoktu. Sanki sözsüz bir anlaşmayla görev çağrısına uyuyorlardı. Trendeki yüzlerce kişiden yalnızca o ikisinin tehlikeye atılması da doğal görünüyordu.

Bir sonraki vagonda ilerlerken Dagny, “Ne zamandır duruyoruz, biliyor musun?” diye sordu.

“Hayır. Uyandığımda durmuştuk.”

Trenin ucuna kadar yürüdüler ancak ne görevli ne garson ne frenci ne de kondüktör gördüler. Ara sıra birbirlerine bakıyorlardı ama sessiz kaldılar. Terk edilen trenlerin hikâyesini duymuşlardı. Görevlilerin hepsi, köle yerine konmaları karşısında bir anda isyana kalkıyor, çekip gidiyordu.

Trenin ucuna varınca indiler. Çevrelerindeki tek hareket, yüzlerine değen rüzgârdı. Vakit geçirmeden lokomotif tırmandılar. Lokomotifin farları yanıyordu. Işığı gecenin boşluğuna, âdeta suçlayan bir kol gibi uzanmıştı. Lokomotif boştu.

Dagny’nin umutsuz zafer çılgılığı, gördükleri manzaraya bir cevap gibi yükseldi. “Eh, aferin, en azından insanlarmış!”

Birdenbire durdu. Bir an önceki yabancı çılgılığın şaşkınlığı içindeydi. Kellogg onu garip bir gülümsemeyle seyrediyordu.

Eski bir buharlı lokomotifti bu. Şirketin Comet’e verebileceği en iyi lokomotifti. Ateş, demir kafeslerle güvene alınmıştı. Buhar kapağı kısığa ayarlanmıştı. Farların ışığı da onlara doğru koşuyor olması gereken ama hareketsiz duran traverslere düşmüş, onları bir merdivenin basamakları gibi gösteriyordu.

Dagny seyir defterine uzandı, son mürettebatın adlarına baktı. Makinist Pat Logan’dı.

Başı yavaşça sarktı, gözleri kapandı. O mavimsi yeşil raylar üzerindeki ilk seferi düşünüyordu. Pat Logan da bu son seferi sırasında herhalde tıpkı Dagny gibi... o seferi düşünmüş olmalıydı.

“Bayan Taggart?” Owen Kellogg’un sesi yumuşaktı.

Dagny başını ani bir hareketle kaldırdı. “Evet,” dedi. “Evet... Peki.” Sesinde kararlılığın metalik tınısından başka hiçbir renk yoktu. “Telefona ulaşip yeni mürettebat çağırmamız gerek.” Saatine

göz attı. “Hızımız düşünülürse, Oklahoma eyalet hattına yüz otuz kilometre kadar yolumuz kalmış olmalı. Sanırım bu hatta arayabileceğimiz en yakın merkez Bradshaw. Oraya uzaklığımız da elli kilometre kadar.”

“Bizi izleyen Taggart trenleri var mı?”

“Bir sonraki 253 numara. Kıtalararası marşandiz. Ama sabahın yedisine kadar buraya varmaz, tabii programa uygun ilerliyorsa... ki bundan emin değilim.”

“Yedi saatte bir tek marşandiz mi?” Kellog’un ağzından bu sözler istem dışı çıkmıştı. Bir zamanlar hizmet etmekten gurur duyduğu büyük demiryoluna sadakatinden kaynaklanan bir isyandı bu.

Dagny’nin dudakları kısacık bir gülümseme ifadesine büründü. “Kıta aşan trafiğimiz senin günlerindeki gibi değil,” dedi.

Kellogg yavaşça başını salladı. “Herhalde buraya gelen Kansas Western trenleri de yoktur, değil mi?”

“Tam hatırlayamıyorum ama sanmam.”

Kellogg yolun yanındaki direklere baktı. “Umarım Kansas Western’da çalışanlar telefonlarının bakımını iyi yapıyordur.”

“Yani, rayların durumuna bakarsak telefon hattına bakmalarını da normal mi diyorsun? Yine de denemek zorundayız.”

“Evet.”

Dagny gitmek üzere döndü ama durdu. Söze gerek olmadığını biliyordu fakat yine de istem dışı konuştu. “Biliyor musun?” dedi. “Dayanması en güç olan, adamların bizi korumak için trenin arkasına dizdiği lambalar. Onların insan hayatına verdiği önem, ülkenin onların hayatına verdiğinden fazla.”

Kellogg’un Dagny’ye çabucak bakışı, bilinçli bir vurgulamayı andırıyordu. Ama sonra ciddi bir sesle, “Evet Bayan Taggart,” diye cevap verdi.

Lokomotifin yanındaki merdivenden indiklerinde hattın yanında toplanmış bir grup yolcuyu, trenden onlara katılmak üzere inmeyi sürdüren yeni insanları gördüler. Demin oturup

bekleyen insanlar, sanki özel bir içgüdüyle, birilerinin işi ele aldığını, sorumluluğu üstlendiğini sezmiş, artık hayat belirtisi göstermenin tehlikeli olmayacağına inanmış gibilerdi.

Dagny yaklaşırken insanlar hep birlikte ona soru soran, beklenti dolu bakışlarla baktılar. Ay ışığının doğallık dışı parıltısı, yüzlerindeki farklı çizgileri siliyor, ortak nitelikleri vurguluyordu: Meraklı bir değerlendirmeye, yarı korku, yarı yakarış, yarı küstahlık içeren bir ifade.

Dagny, “Burada yolcuların sözcüsü olmak isteyen biri var mı?” diye sordu.

Birbirlerine baktılar. Cevap gelmedi.

“Pekâlâ,” dedi Dagny. “Konuşmak zorunda değilsiniz. Benim adım Dagny Taggart. Bu demiryolunun işletmeden sorumlu başkan yardımcısıyım ve...” Kalabalıkta bir kıpırdanma oldu. Yarı hareket, yarı fısıltı, genelde rahatlamaya benzer bir durum. “Konuşmayı ben üstleneceğim. Mürettebatın terk ettiği bir trendeyiz. Bir kaza olmadı. Lokomotif sağlam. Ama onu çalıştıracak kimse yok. Gazeteler böyle durumlara *donmuş tren* diyor. Anlamını hepiniz biliyorsunuz, gerekçelerini de biliyorsunuz. Belki siz o gerekçeleri, bu gece sizi ortada bırakan adamlardan daha önce biliyordunuz. Yasa onların gitmesini yasaklamış bulunuyor. Ama böyle olması şu anda size yardımcı olmaz.”

Bir kadın aniden histerik bir çığlık attı. “Ne yapacağız?”

Dagny duraksayıp ona baktı. Kadın kendine yol açıp öne çıkmaya çalışıyordu. Amacı karanlık boşlukla arasına birkaç insan bedeni girmesini sağlamamış gibi görünüyordu. Ay ışığının fosforlu ödünç enerjisiyle eriyen o uçsuz boşluğa güvenmediği belliydi. Geceliğinin üzerine bir ceket geçirmiş, geceliğin ince kumaşı altından göbeği çıkmıştı. İnsanlığın tüm gösterebileceğinin ancak çirkinlik olabileceğini düşünen, bunu da saklamaya çalışmayan bir tutumdur bu. Dagny bir an için devam etmek zorunda olmasına üzüldü.

“Hat üzerinden telefon bulmak üzere yürüyeceğim,” dedi. Sesi ayın ışığı kadar duru ve soğuktu. “Hat boylarında sekiz kilometrede bir acil durum telefonları vardır. Buraya yeni bir ekip yollamalarını isteyeceğim. Biraz vakit alacaktır. Sizler lütfen trende kalın ve düzeni mümkün olduğunca sağlayın.”

Bir başka kadının ürkek sesi, “Ya soyguncu çeteleri?” diye sordu.

Dagny, “Doğru,” diye karşılık verdi. “Yanıma birini alsam daha iyi olur. Gelmek isteyen var mı?”

Kadının amacını yanlış anlamıştı. Bu sözüne cevap gelmedi. Kimse ona bakmadığı gibi, birbirine de bakmıyordu. Hiç göz gözükmüyordu. Yalnızca ay ışığında pırıldayan ıslak, oval biçimler vardı karşısında. İşte yeni çağın erkekleri, diye düşündü. Fedakârlığı talep eden ve sunmaya hazır olanlar. Bu insanların sessizliğindeki öfke dolu niteliğe şaşırdı. Bu sessizlikte, onları böyle durumlara düşürmemesi gerektiği düşüncesinin sitemi vardı. Dagny’nin alışık olmadığı bir zalimlikle, inatla sessiz kaldılar.

Owen Kellogg’un da beklediğini fark etti. Ama onun gözleri yolcularda değil, Dagny’nin yüzündeydi. Kalabalıktan ses çıkmaya-çağından emin olunca, “Ben sizinle gelirim Bayan Taggart,” dedi.

“Teşekkür ederim.”

Ürkek kadın, “Ya biz ne olacağız?” diye patladı.

Dagny ona döndü, iş dünyasının resmî, monoton sesiyle, “Donmuş trenlere saldırıldığı hiç görülmemiştir,” dedi. Çok pahalı bir pardösü giymiş, şişman suratlı bir adam, “Biz tam neredeyiz?” diye sordu. Sesinde, hizmetkârlarıyla konuşan bir efendi tonu vardı. “Eyaletin ne tarafındayız?”

“Bilmiyorum,” diye cevap verdi Dagny.

Bir başkası, “Burada ne kadar bekleyeceğiz?” diye sordu. Sanki alacaklıydı da borçlusuna soruyordu bu soruyu.

“Bilmiyorum.”

“San Francisco’ya ne zaman varacağız?” Bu üçüncüsü, sanığa hitap eden şerif havasındaydı.

“Bilmiyorum.”

Gücenik talepler, ağaçtaki kestaneler gibi pıtır pıtır patlamaya başlamıştı çünkü artık güvende olduklarından, birinin onların sorumluluğunu üstlendiğinden eminlerdi.

“Olacak şey değil!” diye bağırdı bir kadın. İleri atılmış, bu sözleri Dagny’nin yüzüne haykırıyordu. “Bunun olmasına izin veremezsiniz! Hakkınız yok! Bu bomboş yerde bekleyemem! Bana ulaşım gerek!”

“Kapa çeneni,” dedi Dagny. “Yoksa trenin kapılarını kilitler, sizi olduğunuz yerde bırakırım.”

“Bunu yapamazsınız! Siz sıradan bir ulaşımıcısınız! Bana ayırmacılık uygulamaya hakkınız yok! Sizi Birleştirme Kurulu’na şikâyet ederim!”

“Eğer sizi o kurulu görecektir ya da sesinizi duyuracak yere taşıyacak bir tren verirsem...” Dagny bunu söyledikten sonra arkasını döndü.

Kellogg’un onun yüzüne baktığını görüyordu. Bakışları, Dagny’nin deminki sözlerinin altını çizer gibiydi. Dagny’nin dikkatini çekmeye çalışıyordu o sözlere.

Dagny, “Bir yerden bir fener bul,” dedi. “Ben de gidip el çantamı alayım. Sonra yola koyuluruz.”

Hat telefonunu aramak üzere yürümeye başladıklarında önce sessiz vagonların yanından ilerlediler. O sırada trenden inen biri onlara doğru gelmeye başladı. Dagny dün akşamki serseriye tanımıştı.

Adam durdu, “Sorun mu var, hanımefendi?” diye sordu.

“Mürettebat kaçtı.”

“Ya... Ne yapmak gerek?”

“Bölüm merkezini aramak için telefon bulmaya gidiyorum.”

“Yalnız gidemezsiniz hanımefendi. Hele bugünlerde. Ben de sizinle geleyim.”

Dagny gülümsedi. “Sağ olun. Ama bir şey olmaz. Bay Kellogg benimle geliyor. Söyle misiniz, sizin adınız ne?”

“Jeff Allen, hanımefendi.”

“Bak Allen, hiç demiryolunda çalıştın mı?”

“Hayır, hanımefendi.”

“Eh, şimdi işe alındın. Kondüktör yardımcısı ve işletmeden sorumlu başkan yardımcısının muavinisin. İşin de ben yokken bu trenden sorumlu olmak, düzeni sağlamak, sürülerin tepişmesine izin vermemek. Seni benim göreve atadığımı söylersin. Kanıta ihtiyacın yok. İtaat bekleyen herkes itaat edecektir.”

Adam ciddi bir sesle, anladığını gösteren bakışlarla, “Peki hanımefendi,” dedi.

Ama Dagny yürümeye başladığında arkasından seslendi. “Bayan Taggart!”

“Evet?”

“Teşekkür ederim!” dedi adam.

Dagny gülümsedi, elini hafifçe kaldırarak bir selam verdi, sonra dönüp yürümesini sürdürdü.

“Kimdi o?” diye sordu Kellogg.

“Trene kaçak binip yakalanan bir serseri.”

“İşi başaracak gibime geliyor.”

“Başarır.”

Lokomotifin yanından geçip farın ışıklандırdığı yöne doğru ilerlediler. Başlangıçta, arkadan vuran güçlü ışığın altında traversen traverse adım atarken kendilerini hâlâ tanıdık bir yerde, demiryolunun normal alanında hissediyorlardı. Ama az sonra Dagny, basacağı yeri görebilmek için giderek solan ışığı aradığının farkına vardı. Sonunda, tahtaların kenarındaki belli belirsiz aydınlığın yalnızca ay ışığı olduğu yerlere vardılar. Dagny elinde olmadan ürperdi, dönüp arkasına baktı. Far hâlâ arkalarındaydı. Bir gezegenin sıvı gümüş kitlesini andırıyordu. Yakınmış gibi görünüyor ama başka bir sistemin başka bir yörüngesine ait bulunuyordu.

Owen Kellogg sessizce Dagny’nin yanında yürüyordu. Dagny o anda birbirlerinin düşüncelerini okuyabildiklerinden emindi.

“Yapmış olamaz... Ah Tanrım, yapamaz!” dedi birden. Düşüncelerini seslendirdiğinin farkında değildi.

“Kim?”

“Nathaniel Taggart. Şu yolcular gibi insanlarla çalışmış olamaz. Onlar için trenler işletmiş olamaz. Onları işe almış, çalıştırmış olamaz. Hiç kullanmış olamaz onları. Ne müşteri olarak ne de işçi olarak.”

Kellogg gülümsedi. “Yani onları sömürerek zengin olmuş olamaz demek istiyorsunuz, öyle mi Bayan Taggart?”

Dagny başını evet der gibi salladı. “Onlar...” kendi sesindeki hafif titremeyi duyuyordu. O titreme sevgiden, acıdan, güceniklikten geliyordu. “... yıllardır hep, onun başkalarının yeteneklerini kullanarak, insanlara bir şans tanımayarak yükseldiğini söylediler... Ama o... onun insanlardan beklediği şey itaat değildi.”

Kellogg sesinde garip bir ciddiyetle, “Bayan Taggart,” dedi. “Unutmayın ki o, insanlık tarihinde kısa bir süre için köleliği silmiş bir varoluş yasasına göre yaşadı. Onun düşmanları sizi şaşırttığı zaman lütfen bunu hatırlayın.”

“Ivy Starnes diye bir kadının adını hiç duydun mu?”

“Evet, duydum.”

“Bu durum asıl onun hoşuna giderdi gibi geliyor bana. Yani bu geceki şu yolcuların hali. O zaten bunun peşindeydi. Ama biz... sen ve ben bu koşullarda yaşayamayız, öyle değil mi? Kimse böyle yaşayamaz. Yaşanabilir bir durum değil bu.”

“Ivy Starnes’in amacının yaşamak olduğunu nereden çıkarıyorsunuz?”

Zihninin kenarlarında, kırların uçlarında gördüğü dumanlar gibi, ışın ya da sis olmayan bir şeylerin varlığını hissediyordu. Tam algılanamayan ama algılanmak için direnen bir şeyler.

Konuşmadı. Adımlarının sesi, sessizlik içinde uzanan bir zincirin halkaları gibi devam ediyordu. Traverslere göre aralıklandırılmış, kuru, hızlı bir tempo.

Vakit yokluğundan, Kellogg'un varlığını yalnızca rastlantısal bir yetenek ortaklığı olarak nitelendirmişti. Ama birdenbire dönüp ona ciddi bir dikkatle baktı. Kellogg'un yüzünde eskiden hatırladığı ve beğendiği o net, katı ifade vardı yine. Ama yüz daha bir sakinleşmiş, daha bir huzura kavuşmuş gibiydi. Giysileri pamuklanmıştı. Üstünde eski bir deri ceket vardı. Aşındığı karanlıkta bile belli oluyordu.

"Taggart Transcontinental'dan ayrıldığından beri neler yaptın?" diye sordu Dagny.

"Eh, pek çok şey."

"Şimdi nerede çalışıyorsun?"

"Özel görevdeyim, bir bakıma."

"Ne tür?"

"Her tür."

"Bir demiryolu şirketinde değilsin, değil mi?"

"Hayır."

Bu yanıtın keskinliği ve kısalığı, onu tam açıklamalı bir cümle kadar anlamlı kılıyordu. Dagny amacının anlaşıldığını biliyordu. "Kellogg, sana koca şirkette bir tek birinci sınıf adamın kalmadığını söylesem, sana istediğin işi ve parayı teklif etsem, şartlarını kendin belirle desem bize döner miydin?"

"Hayır."

"Neler kaybettiğimizi duyunca şaşırmıştın. Adamlarımızı kaybetmenin bizi ne hale getirdiğini düşünemezsin bile. Daha üç gün önce sekiz kilometrelik bir geçici rayı döşeyebilecek insan bulmak için neler çektiğimi anlatamam. Dağlara seksen kilometre ray döşemem gerek. Nasıl yapacağım bilemiyorum. Ama yapılması şart. Bütün ülkeyi arayıp taradım fakat kimseyi bulamadım. Şimdi sana rastlamak, seni burada bulmak... Hem de kuşetli vagonda! Senin gibi bir eleman için sistemin yarısını feda etmeye hazırken... anlıyor musun seni neden bırakamayacağımı? Ne istersen seç. Bölge genel müdürlüğünü mü istersin, yoksa benim yardımcılığı mı?"

“Hayır.”

“Hayatını kazanmak için hâlâ çalışıyorsun, değil mi?”

“Evet.”

“Çok kazanıyormuş gibi görünmüyorsun.”

“Kendi ihtiyaçlarıma yetecek kadar kazanıyorum, başkalarına değil.”

“Neden Taggart Transcontinental’dan başka bir yerde çalışasın?”

“Çünkü siz bana istediğim türde bir iş vermezsiniz.”

“Ben mi?” Dagny birden olduğu yerde durdu. “Tanrım, Kellogg! Anlamadın mı? İstedığın her işi veririm sana!”

“Tamam, peki. Yaya denetimci.”

“Ne?”

“Hademe. Temizlikçi.” Dagny’nin yüzündeki ifadeye gülümsemi. “Hayır mı? Gördünüz mü? Demıştim vermezsiniz diye.”

“Yani gündelik işçi olarak mı çalışırsın?”

“Teklif ettiğiniz anda.”

“Daha iyi bir iş istemiyorsun, öyle mi?”

“Evet, öyle, daha iyisini istemem.”

“Ama o işleri yapacak çok adam var, daha iyi işleri yapacak adam yok... Bunu anlamıyor musun?”

“Ben anlıyorum Bayan Taggart. Ya siz?”

“Bana gereken şey senin...”

“Aklım mı Bayan Taggart? Aklım artık satılık değil.”

Dagny durmuş ona bakıyor, yüz ifadesi giderek sertleşiyordu. “Sen de onlardan birisin, değil mi?” dedi sonunda.

“Kimlerden?”

Dagny cevap vermedi, omuz silkti, yürümeyi sürdürdü.

“Bayan Taggart,” diye sordu Kellogg. “Tüm yükü taşıyan kişi olmaya daha ne kadar dayanacaksınız?”

“Dünyayı senin alıntı yaptığın o yaratığa teslim etmeyeceğim.”

“Kadına verdiğiniz cevap çok daha gerçekçiydi.”

Uzun süre attıkları adımlara eşlik eden bir ses duyulmadı, sonunda Dagny konuştu. “Bu gece neden bana destek oldun? Yardım etmeye neden razı oldun?”

Kellogg kolaylıkla, hemen hemen neşeyle cevap verdi. “Çünkü o trende işi benimki kadar acil olan hiçbir yolcu yok. O tren hareket ederse en çok yararlanacak olan benim. Ama ben bir şeye ihtiyacım olduğu zaman, müşterileriniz gibi öyle oturup boş boş ulaşım beklemem.”

“Beklemez misin? Ya bütün trenler durursa?”

“O zaman da önemli bir yolculuğu trenle yapmaya kalkışmam.”

“Nereye gidiyorsun?”

“Batıya.”

“Özel bir görevle, öyle mi?”

“Hayır. Arkadaşlarla bir aylık bir tatile.”

“Tatil mi? O mu senin için önemli olan?”

“Dünyadaki her şeyden önemli.”

Dört kilometre daha yürüdüklerinde, direklerden birine takılmış gri kutuyu gördüler. Acil durum telefonu. Asıldığı yerde çarpık duruyordu. Belli ki fırtınalarda zarar görmüştü. Dagny kutuyu çekip açtı. Telefon oradaydı. Tanıdık, güven veren bir nesneydi. Kellogg’un tuttuğu fenerin ışığında parılıyordu. Ama ahizeyi kulağına götürdüğü anda çalışmadığını anladı. Kellogg da Dagny’nin kancaya vurup duran parmağını görünce kavramıştı durumu.

Dagny ahizeyi ona uzatırken hiçbir şey söylemedi. O feneri tutarken Kellogg aleti inceledi, sonra yerinden kopardı, kablolarına baktı.

“Kablolar sağlam,” dedi. “Akım da var. Bozuk olan bu ara parça. Bir sonraki çalışır durumda olabilir.” Sonra ekledi. “Yani sekiz kilometre uzaktaki.”

“Gidelim,” dedi Dagny.

Ta gerileride lokomotifin farı hâlâ görünüyordu. Artık gezegen değil, sisler arasında göz kırpan bir yıldız gibi olmuştu. Önlerinde

raylar mavimsi boşluğa girip kayboluyor, sonunu gösteren hiçbir işaret görünmüyordu.

Ne kadar sık dönüp arkadaki ışığa baktığı dikkatini çekti. Onu görebildikçe, onları güvenli çıpaya bağlayan bir ip varmış gibi hissediyordu. Şimdi ise ondan kopup dalışa geçmek zorundalardı. Bu gezegenin dışında bir yere, diye düşündü Dagny. Kellogg'un da arkadaki ışığa baktığını görüyordu.

Birbirlerine baktılar, hiçbir şey söylemediler. Sessizliğin içinde, Dagny'nin bastığı çakıl taşlarının sesi bile sağır edici geliyordu. Kellogg bilinçli bir hareketle telefona bir tekme attı, kenardaki hendeğe yuvarlanmasını sağladı. Gürültünün şiddeti boşluğu çatırdattı.

Kellogg sesini yükseltmeden, "Lanet olsun," dedi. Bu sesteki nefret, her dozdaki öfkenin ifade edebileceğinden daha belirgindi. "İşini yapmayı canı istemedi herhalde. Maaş çekine de ihtiyacı olmadığına göre kimsenin ondan telefonları işler durumda tutmasını istemeye hakkı yok."

"Hadi gel," dedi Dagny.

"Yorulduysanız biraz dinlenebiliriz Bayan Taggart."

"İyiym ben. Yorulmaya vaktimiz yok."

"O da bizim büyük kusurumuz işte Bayan Taggart. Ona da zaman ayırmalıyız bir ara."

Dagny güldü, adımını bir sonraki traverse attı ve ilerlediler. Traverslerde yürümek zordu ama rayın dışında yürümeye çalıştıklarında bunun daha da zor olduğunu gördüler. Orada zemin yarı kum, yarı tozdu. Ayakları her adımda gömülüyordu. Katı ile sıvı arası bir maddeye basıyor gibilerdi. Yeniden traverslere döndüler. Bu da nehrin üzerindeki kütüklere basarak ilerlemek gibiydi.

Dagny sekiz kilometrenin ne uzun yol olduğunu düşünüyor, hele elli kilometre uzaktaki bölüm merkezinin büsbütün ulaşılmaz olduğuna inanıyordu. Oysa demiryollarını yapanların binlerce kilometrelik birimlerle düşündükleri bir çağın insanıydı o. Bir okyanustan bir okyanusa döşenmiş raylar ve ışıklar ağı, paslı

direkte asılı duran bozuk telefona bağımlı hale gelmişti. Hayır, diye düşündü. Çok daha güçlü, aynı zamanda çok daha narin bir şeye. Kablonun, trenin, bulacakları işin, yapacakları eylemlerin, kurtulamayacakları bir mutlak gerçek olduğunu bilen insanların zihinlerindeki bağlantılara bağımlıydı. O tür akıllar yok olunca iki bin tonluk tren de Dagny'nin bacaklarındaki kaslara bağımlı hale gelmişti.

Yoruldum mu, diye düşündü. Çevrelerindeki bu sessizliğin içinde yürümek bile bir gerçeklik, belirli bir tecrübenin çabası sayılırdı. Tabii, acıydı hissettiği, başka da bir şey olamazdı. Işığın da karanlığın da olmadığı bir boşlukta, katı da yumuşak da olmayan bir zemin üzerinde, hareket etmeyen ama yerinde de durmayan bir sisin içinde yürüyor, yürüyordu. Hareketlerinin tek işareti zorlanmaydı. Çevrelerindeki boşluk hiç değişmiyor, ilerlediklerini işaretleyecek hiçbir şey gözüküyordu. Zaman zaman bir inanmazlıkla, evrenin sonunu ulaşılacak ideal olarak kabul eden mezhepleri düşünmüştü. İşte, diyordu içinden. İşte onların dünyası ve onların zihnindeki içerik, şimdi burada gerçekleşmiş durumda.

Raylar üzerinde yeşil sinyalin ışığı gözükteğünde, varılıp geçilecek bir işaret bulmuş oldular ama bulundukları boşluğun içinde bu da onlara bir rahatlama sağlayamadı. Işık sanki uzaklardaki sönmüş bir dünyadan geliyor gibiydi... Öldükten sonra parlamayı sürdüren yıldızlar gibi. Yeşil ışık parıldıyor, hattın açık olduğunu gösteriyor, hareketi davet ediyordu ama ortada hareket edecek bir şey yoktu. Hareket edecek şeyler yokken de hareket vardır, diyen filozof kimdi, diye düşündü Dagny. İşte bu, o filozofun da dünyasıydı.

Kendini giderek daha büyük bir çabayla zorladığını fark etti. Bir dirence karşı. Ama basınç değil, vakum gibi bir güce karşı. Kellogg'a göz attığında, onun da kendisi gibi, fırtınayı göğüsler bir duruşla yürüdüğünü gördü. Sanki ikisi tek sağ kalan insan-

lardı. Mücadele içindeki iki yalnız varlık... Fırtınayla değil de daha beter bir şeyle mücadeleleydi bu: yok oluşla.

Bir süre sonra arkasına bakan Kellogg oldu, Dagny de onun bakışını izledi. Arkalarında artık far falan yoktu.

Durmadılar. Kellogg gözleri ileride, dalgın bir hareketle cebine uzandı. Dagny, Kellogg'un çıkardığı sigara paketini ona uzattığını gördüğünde bunu bilerek yapmadığını, otomatik hareket ettiğini sezmişti.

Tam sigarayı alacağı sırada... birdenbire Kellogg'un bileğine sarıldı, paketi onun elinden koparırcasına aldı. Basit, beyaz bir paketti bu. Üzerine yalnızca altın rengi bir dolar işareti basılmıştı.

Dagny durdu, "Ver şu feneri!" diye emretti.

Kellogg da söz dinleyip durdu, fenerin ışığını sigara paketine tuttu. Dagny onun yüz ifadesini fark etmişti. Biraz şaşkın, epey eğlenen bir ifadeydi bu.

Dagny, "Nereden aldın bunu?" diye sordu.

Kellogg gülümsüyordu. "Eğer bu soruyu soracak kadarını biliyorsanız cevap vermeyeceğimi de bilirsiniz Bayan Taggart."

"Bunun bir şeyi simgelediğini biliyorum."

"Dolar işaretinin mi? Çok şeyi simgeliyor. Her karikatürdeki her şişko domuzun yeleğine işlenmiş. Sahtekârı, dolandırıcıyı işaretliyor. Kötülüğün simgesi gibi. Özgür bir ülkenin parası olarak başarıyı, yaratmayı, yeteneği, insanın yaratıcı gücünü simgeliyor... Ve zaten o nedenlerle kötülük simgesi olarak kullanılıyor. Hank Rearden gibi adamların alınına, bir lanetin damgası gibi konduruluyor. Bu arada, işaretin nereden ortaya çıktığını biliyor muydunuz? *United States*¹ sözcüklerinin baş harflerinden."

Kellogg feneri söndürdü ama uzaklaşmaya kalkışmadı. Dagny onun yüzündeki acı gülümseme gölgesini fark edebiliyordu.

"Amerika Birleşik Devletleri'nin tarihte kendi armasını kötülük simgesi olarak kullanan tek ülke olduğunu biliyor muydunuz?"

1 (İng.) Birleşik Devletler. (ç. n.)

Kendinize bunun neden böyle olduğunu sorun bir. Bunu yapan bir ülkenin ne kadar süre var olmayı umabileceğini sorun, ayrıca o ülkeyi kimin ahlaki standartlarının mahvettiğini sorun. Servetin yağmayla değil üretimle yaratıldığı tek ülke burasıdır herhalde dünyada. Güç kullanarak değil ticaretle. Paranın, insanın kendi aklına, emeğine, hayatına, mutluluğuna, kendine sahip oluşunun sembolü olabildiği tek ülke. Eğer bu da dünyanın bugünkü standartlarına göre kötülükse, lanetlenmemize sebep buysa, o zaman biz doları kovalayan, doları oluşturan insanlar bunu kabullenir, o dünyanın bizi lanetlemesine razı oluruz. Dolar işaretini alnımızda taşımayı kendimiz seçeriz. Gururla. Bir soyluluk rozeti gibi. Uğrunda yaşamaya, gerekirse de ölmeye razı olacağımız bir rozet.”

Kellogg paketi almak üzere elini uzattı. Dagny’nin parmakları paketi bırakmak istemiyor gibiydi. Ama sonunda vazgeçti, paketi onun avucuna bıraktı. Kellogg yavaşça, sanki hareketlerinin anlamını vurgulamaya çalışıyormuş gibi ona bir sigara ikram etti. Dagny aldı, dudaklarının arasına yerleştirdi. Kellogg da bir tane aldı, kibriti çaktı, ikisini de yaktı, sonra yürümeye koyuldular.

Çoktan çürümüş, basılınca çatırdayan tahtalara basa basa gidiyorlardı. Yuvarlak ayın ve kıvrılıp duran sislerin arasında, ellerinde iki kıvılcımla.

Dagny bir ihtiyarın ona, “Ateş tehlikeli şeydir, parmaklar arasına girince evcilleşir...” dediğini hatırlıyordu. Aynı adam, bu sigaraların dünyanın hiçbir yerinde yapılmış olamayacağını da söylemişti: “İnsan düşünürken, zihninin bir yerinde nokta kadar bir ateş var demektir. Sigaranın yanan ucunu bunun ifadesi olarak kullanması da çok uygundur.”

Dagny umutsuz bir yakarış sesiyle, “Keşke bana bunları kimin yaptığını söylesen,” dedi.

Kellogg alçak sesle güldü. “Bir tek şey söyleyebilirim: Bunları bir arkadaşım yapıyor... ve satıyor. Ama yalnızca kendi dostlarına satıyor.”

“Bana da bir paket sat, lütfen.”

“Paranızın yeteceğini sanmıyorum Bayan Taggart, ama... peki, eğer istiyorsanız.”

“Kaça?”

“Beş sent.”

“Beş sent mi?” Dagny şaşırmıştı.

“Beş sent.” Sonra ekledi: “Altın olarak.”

Dagny durup ona baktı. “Altın olarak mı?”

“Evet Bayan Taggart.”

“Ama... kambiyo kurunuz ne? Bizim normal paramızla ne kadar ediyor?”

“Kur diye bir şey yok Bayan Taggart. Değeri Bay Wesley Mouch’un kararlarına dayanan hiçbir maddi ya da manevi para bu sigarayı alamaz.”

“Anlıyorum.”

Kellogg elini cebine attı, paketi çıkardı, Dagny’ye verdi. “Bunu size veriyorum Bayan Taggart,” dedi. “Çünkü defalarca hak ettiniz... Ayrıca sizin buna ihtiyacınız var. Tıpkı bizim ihtiyaç duyduğumuz amaçla.”

“Hangi amaç?”

“Cesaretimizin kırıldığı anlarda, sürgünün yalnızlığı içinde, bize gerçek vatanımızı hatırlatması için... Orası her zaman sizin de vatanınız olmuştur Bayan Taggart.”

“Teşekkür ederim.” Dagny sigara paketini çantasına koyarken elinin titrediğini fark etti.

Kilometreleri işaretleyen direklerin dördüncüsüne vardıklarında uzun süredir konuşmadan yürüyorlardı.

Adım atmak için artık çok az güçleri kalmıştı. Çok ileride bir ışık noktası gördüler. Yere çok yakındı. Yıldız olamayacak kadar sert bir ışıktı bu. Yürürken onu gözlemeyi sürdürdüler. Bu ışığın bomboş kırların ortasına konmuş güçlü bir lamba olduğunu anlayana kadar hiç sesleri çıkmadı.

“Nedir o?” diye sordu Dagny.

“Bilmiyorum. Sanki bir...”

Dagny aceleyle, “Hayır,” diye onun sözünü kesti. “Buralarda olamaz.”

Dagny birkaç dakikadır umdukları şeyin adını ondan duymak istemiyordu. Bunu düşünemez, bu düşüncenin umut olduğunu bilinçlendirmek için kendine izin veremezdi.

Telefonu, milleri işaretleyen direklerin beşincisinde buldular. Lamba sekiz yüz metre kadar daha güneyde bir yere asılmıştı.

Telefon çalışıyordu. Dagny hattaki cızırtıyı duydu. Kulaklığı kaldırdığında o ses bir canlının soluğu gibiydi. Mahmur biri cevap verdi. “Bradshaw’dan Jessup.” Sesin sahibi yeni uyanmış gibiydi.

“Ben Dagny Taggart, konumum...”

“Kim?”

“Taggart Transcontinental’dan Dagny Taggart, aradığım yer...”

“Ha... Ha, evet... Anlıyorum... Evet?”

“83 numaralı telefonunuzdan arıyorum. Comet on bir kilometre kadar kuzeyde, yolda kaldı. Terk edildi. Mürettebat bırakıp gitti.”

Bir sessizlik oldu. “Peki benim ne yapmamı istiyorsunuz?”

Dagny de duraksama ihtiyacı hissetti. Duyduğuna inanamamıştı. “Siz gece sorumlusu musunuz?”

“Evet.”

“O zaman hemen bize yeni bir ekip yollayın.”

“Eksiksiz bir tren mürettebatı ekibi mi?”

“Elbette.”

“Şimdi mi?”

“Evet.”

Bir sessizlik oldu. “Kurallar bu konuda bir şey söylemiyor.”

Dagny boğulur gibi bir sesle, “Bana baş sorumluyu bağlayın,” dedi.

“Tatile gitti.”

“Bölüm şefini verin.”

“İki günlüğüne Laurel’a gitti.”

“Sorumluluk alacak birini bağlayın.”

“Sorumluluk bende.”

Dagny sabırlı davranmak için mücadele ederek, “Sen durumu anlıyor musun?” diye sordu. “Bir tren var. Yolcu treni. Kırıların ortasında terk edilmiş durumda.”

“Evet, ama bu konuda ne yapacağımı nereden bileceğim? Kurallarda yok. Kaza geçirmiş olsanız hasar ekibi yollarız. Ama kaza yoksa... kaza ekibine ihtiyacınız yok, değil mi?”

“Hayır. İhtiyacımız yok. Bizim adama ihtiyacımız var. Anlıyor musun? Lokomotif çalıştıracak adamlara ihtiyacımız var.”

“Kurallarda mürettebatsız trenler hakkında hiçbir şey yok. Trensiz adamlar hakkında da yok. Gece yarısı tam bir ekip çağırıp bir yerlerde tren aramaya yollamaktan hiç söz edilmiyor. Daha önce de bunu hiç duymamıştım.”

“Şimdi duyuyorsun işte. Ne yapman gerektiğini bilmiyor musun?”

“Ben kim oluyorum ki bileyim?”

“Görevinin trenleri işler durumda tutmak olduğunu bilmiyor musun?”

“Benim görevim kurallara uymak. Ekip yollamam gerekmiyorken ekip yollarsam başıma neler geleceğini Tanrı bilir! Yok Birleştirme Kurulu, yok bugünlerin yasaları... Ben kim oluyorum ki bunları üstleneyim?”

“Peki, bir treni hat üstünde kalmış durumda bırakırsan ne olur?”

“O benim suçum değil. Benim hatam sonucunda olmadı. Beni suçlayamazlar. Elimden bir şey gelmezdi.”

“Ama yardım etmen gerek.”

“Kimse bana yardım et demedi.”

“Ben diyorum!”

“Bana bunu söylemeye yetkiniz olup olmadığını ne bileceğim? Biz bir ekip yollamakla yükümlü değiliz. Siz kendi trenlerinizi kendi mürettebatınızla çalıştırmalısınız. Bize söylenen bu.”

“Ama bu acil bir durum!”

“Kimse bana acil durumdan söz etmedi.”

Dagny kendini kontrol edebilmek için iki üç saniye bekledi. Kellogg’un acı bir gülümsemeyle onu seyrettiğini görüyordu.

“Dinle beni,” dedi telefona. “Comet’in üç saat önce Bradshaw’a varması gerektiğini biliyor muydun?”

“Tabii. Ama kimse bunu dert etmez. Bugünlerde hiçbir tren hiçbir yere vaktinde varmıyor.”

“O halde demiryolunuzu ebediyen tıkayıp duracak mıyız?”

“4 numara gelene kadar başka tren yok. O da Laurel’dan sabah sekiz buçukta kalkıp kuzeye giden tren. O zamana kadar bekleyebilirsiniz. O sırada zaten gündüz sorumlusu gelmiş olur. Onunla konuşursunuz.”

“Seni ahmak budala! Bu tren Comet!”

“Bana ne? Burası Taggart Transcontinental değil. Sizler paranıza karşılık çok fazla şey bekliyorsunuz. Yeterince başımızı ağrıttınız zaten. Bir yığın fazladan iş, ama küçük adamlara hiç ek ödeme yok.” Sesi giderek küstahlaşıyordu. “Benimle böyle konuşamazsınız, insanlarla böyle konuşabildiğiniz günler çok gerileride kaldı.”

Dagny’nin bu zamana kadar hiç kullanmadığı bir metot vardı. O metodun etkilediği insanların da var olabileceğine hiçbir zaman inanmamıştı. O tür adamlar Taggart Transcontinental’da işe alınmazdı, o yüzden de Dagny hiçbir zaman böyleleriyle iş görmek zorunda kalmamıştı.

Kişisel tehdit anlamı taşıyan, soğuk, tahakküm edici bir sesle, “Sen benim kim olduğumu biliyor musun?” diye sordu.

Ve sonuç aldı. “Ben... şey, herhalde,” dedi adam.

“O halde sana hemen söyleyeyim, bana şu anda bir ekip yollamazsan, Bradshaw’a varışından bir saat sonra kendini işsiz bulursun... Ve ben de eninde sonunda oraya varırım. Daha çabuk varmamı sağlasan iyi edersin.”

“Başüstüne hanımefendi.”

"Hemen eksiksiz bir tren ekibini işe çağır, bizi kendi adamlarımızın hazır beklediği Laurel'a götürmek üzere emir ver onlara."

"Başüstüne hanımefendi." Sonra ekledi. "Merkeze emri verenin siz olduğunuzu söyler misiniz?"

"Söylerim."

"Sorumluluğun sizde olduğunu?"

"Evet."

Bir sessizlik oldu, sonra adam çaresiz bir sesle sordu. "Şimdi ben adamları nasıl arayacağım? Çoğunun telefonu yok."

"Odacı var mı orada?"

"Var ama sabaha kadar işe gelmez."

"Şu anda istasyon civarında kimse var mı?"

"Depoda temizlikçi var."

"Onu yolla, adamları çağırsın."

"Başüstüne hanımefendi. Lütfen kapatmayın."

Daggy telefon kutusunun yan tarafına dayandı, bekledi.

Kellogg gülümsüyordu. "Ve siz bununla... bununla... kıta aşan bir demiryolu işletmeyi mi öneriyorsunuz?" diye sordu.

Daggy omuz silkti. Gözlerini parlak ışıktan alamıyordu. Öyle yakın, öyle ulaşılabilecek gibi görünüyordu ki! Elini uzatsa yakalayabilecekti sanki onu. İtiraf etmediği düşünce şu anda onunla savaş veriyordu. Kullanılmayan bir enerji kaynağını evcilleştiren, başka her motoru işe yaramaz kılacak motor üzerinde çalışan bir adam... o kişiyle konuşabilirdi. O tür bir beyinle konuşuyor olabilirdi, birkaç saat içinde... Belki de şu adamı acele ettirmeye gerek yoktu. Yapmak istediği oydu aslında. Tek istediği oydu. Ya kendi işi? Neydi kendi işi? Zekâsını en iyi şekilde kullanmak mı, yoksa ömrünün geri kalanını, gece sorumlusu olmaya layık olmayan şu adamın yerine düşünmekle geçirmek mi? Neden çalışmayı seçmişti? Başladığı yerde kalabilmek için mi? Rockdale istasyonunda gece operatörü olmak için mi? Yo daha da aşağı... Rockdale'deyken bile şu tren sorumlusundan iyiydi o. Bu mu olacaktı her şeyin sonu? Başlangıcından daha aşağıda bir son mu?

Acele etmeye gerek yok muydu? Kendisiydi o neden... trenlere ihtiyaç vardı da motora mı ihtiyaç yoktu? Motora ihtiyacı olan oydu... Peki ya görevi kime karşıydı?

Telefondan uzun süre ses gelmedi. Sonunda adam döndüğünde sesi homurdanır gibiydi. “Temizlikçi gidip adamları çağırabileceğini söylüyor ama bu işe yaramaz çünkü onları size nasıl yollayacağım? Lokomotifimiz yok.”

“Lokomotif mi yok?”

“Yok. Şef birine binip Laurel’a gitti, öteki de tamirde. Haftalardır tamirde. Değişim lokomotifini de bu sabah raydan çıkı. Tamiri yarın öğleden sonra bitecek.”

“Bize yollamayla teklif ettiğin kaza ekibinin lokomotifinden ne haber?”

“Şey, o da kuzeyde. Dün orada bir kaza oldu. Lokomotif henüz dönmedi.”

“Dizel vagonunuz var mı?”

“Ömrümde duymadım. Buralarda yok.”

“Raylı arabanız?”

“Evet. O var.”

“Adamları ona bindirip yolla.”

“Ha... başüstüne hanımefendi.”

“Adamlara söyle, burada, 83 numaralı telefonun önünde dursunlar, Bay Kellogg ile beni alsınlar.” Konuşurken gözü parlak ışıktaydı.

“Başüstüne hanımefendi.”

“Laurel’daki Taggart tren amirine telefon et. Comet’in geç kalacağını söyle, neler olduğunu anlat.” Elini cebine attı, birdenbire parmakları büküldü. Sigara paketini bulmuştu orada. “Baksana,” dedi. “Bir buçuk kilometre kadar ilerideki şu parlak ışık nedir?”

“Sizin olduğunuz yerde mi? Ha, orası herhalde Flagship Havayolları’nın acil iniş alanı olmalı.”

“Anlıyorum. Peki, hepsi bu kadar. Adamların hemen yola çıksın. Onlara söyleyin, Bay Kellogg’u 83 numaralı telefonun yanından alsınlar.

“Başüstüne hanımefendi.”

Daggy telefonu kapadığında Kellogg sırtıyordu.

“Havaalanıymış, değil mi?” diye sordu.

“Evet.” Daggy durmuş ışığa bakıyordu. Eli hâlâ cebindeki sigara paketini kavramış durumdaydı.

“Demek buradan Bay Kellogg’u alacaklar, öyle mi?”

Daggy hemen ona döndü. Zihninin kendi bilinci dışında aldığı kararın ne olduğunu şimdi fark etmişti. “Hayır,” dedi. “Hayır, seni burada bırakmak niyetinde değilim. Ama benim de batıya acilen ulaşmak için özel bir amacım var. Bir an için, uçağa bineyim diye düşündüm ama yapamam, zaten gereği de yok.”

“Hadi, gelin!” Kellogg bunu söylerken havaalanına doğru yürümeye başlamıştı.

“Ama ben...”

“Eğer o salaklara dadılık etmekten daha acil bir işiniz varsa... hadi.”

Daggy, “Dünyadaki her şeyden acil,” diye fısıldadı.

“Ben sizin yerinize işi yürütmeyi, Comet’i Laurel’daki adaminize teslim etmeyi üstlenirim.”

“Teşekkür ederim... Ama eğer umduğun... Bak, ben buradan kaçmıyorum biliyorsun.”

“Biliyorum.”

“O halde neden bana yardım etmeye o kadar heveslisin?”

“Bir kerelik kendi istediğiniz bir şeyi yapmanın nasıl bir duygu olduğunu görmenizi istiyorum.”

“O alanda bir uçak olması ihtimali oldukça zayıf.”

“Hayır, orada uçak olması ihtimali oldukça güçlü.”

Alanın kenarında iki uçak duruyordu. Biri yarı yanmış, tam bir hurdaydı. Hurdacıya satmaya bile değmeyecek durumdaydı. Öteki

ise Dwight Sanders Monoplane'di. Yepyeni, gıcır gıcır, ülkenin her yanında insanların yalvararak isteyeceği türden bir hava taşıtıydı.

Orada sadece uykulu bir görevli vardı. Genç, kilolu biriydi. Dilinde terminolojeye uygun birkaç kelime dışında, telefondaki tren görevlisinin beyin ikiziydi. İki uçak hakkında da hiçbir şey bilmiyordu. Kendisi bir yıl önce bu işe girdiğinden beri uçakların ikisi de oradaydı. Bu konuda kimseye soru sormamıştı. Başka kimse de bir şey söylememişti. Eskiden büyük bir havayolu şirketi olan firmanın uzaklardaki merkezinde ne gibi sıkıntılar yaşanmışsa, nasıl olmuşsa, firma eriyip giderken Sanders Monoplane de unutulmuştu. Bu tür değerler her yerde kolayca unutulabiliyordu bugünlerde... Tıpkı motorun modelinin de uluorta, bir hurda yığınının ortasında unutulması gibi, vârislerin ve daha sonraki sahiplerin dikkatini çekmemesi gibi...

Genç görevliye, Sanders marka uçağı muhafaza edip etmeyeceğini söyleyen çıkmamıştı. Kararı onun yerine veren, demin çıkagelen iki kararlı yabancı olmuştu... Bayan Dagny Taggart'ın saygınlığı vardı. Kendisi bir demiryolu şirketinin başkan yardımcısıydı. Acil bir görevle ilgili imalarda bulunmuştu. Bu sözler genç adamın kulağına "Washington" olarak ulaşmıştı çünkü arada, New York'taki bir havayolu şirketinin üst düzey yöneticileriyle varılan anlaşmanın da adı geçmişti. O kişilerin adlarını genç adam ömründe duymamıştı... Üstelik Bayan Dagny Taggart oracıkta on beş bin dolarlık bir çek yazmış, Sanders uçağının geri dönmemesi halinde bu parayı depozito olarak bırakmış, ayrıca genç adamın kendisi için de iki bin dolarlık ayrı bir çek yazmıştı... gösterdiği nezakete karşılık olarak!

Uçağı benzini koydu, muayenesini elinden geldiğince yaptı, ülkenin havaalanlarını gösteren bir harita buldu... Ve Dagny de o haritada, Afton-Utah dışında bir havaalanının hâlâ faal olduğunu gördü. Bir şey hissedemeyecek kadar meşguldü o son anlarda. Ama görevli gidip alan ışıklarını yaktığında, tam uçağı tırmanmaya hazırlarken duraksadı, gökyüzünün boşluğuna baktı,

sonra gözlerini Owen Kellogg'a çevirdi. Kellogg bembeyaz ışığın altında tek başına duruyordu. Bir beton platform üzerinde, kör eden ışıkların ortasında, ayakları açık, duruşu dimdikti. O ışık halkasının dışında kapkaranlık boşluktan başka hiçbir şey yoktu. Dagny ikisinden hangisinin daha büyük bir riske girdiğini merak etti.

"Bana bir şey olursa ofisimdeki Eddie Willers'la konuşur, Jeff Allen'ı söz verdiğim gibi işe almasını söyler misin?" dedi.

"Söylerim... Yapılmasını istediğiniz yalnızca o mu? Yani bir şey olursa..."

Dagny düşündü, hüznle gülümsedi. Söyleyeceklerinin bu kadar olmasına şaşıyordu. "Evet, herhalde bu kadar... Bir de Hank Rearden'a olup biteni söyle, bunu senden benim rica ettiğimi de söyle."

"Söylerim."

Dagny başını kaldırdı ve ciddi bir sesle, "Ama bir şey olmasını beklemiyorum," dedi. "Laurel'a vardığında, Winston-Colorado'ya telefon aç, yarın öğlende orada olacağımı söyle."

"Peki Bayan Taggart."

Ayrılırken elini uzatmak geldi Dagny'nin içinden. Ama bunun uygun olmayacağını düşündü. Sonra Kellogg'un yalnızlık anlarıyla ilgili sözleri geldi aklına. Cebinden sigara paketini çıkardı, ona kendi sigaralarından bir tane ikram etti. Kellogg'un gülümsemesi, çok iyi anladığını ifade ediyordu, ikisinin sigaralarını yakan kibrit aleviyse en kalıcı tokalaşmaydı.

Sonra Dagny uçağa bindi. Bundan böyle bilincinde ayrı ayrı anlar yoktu, sadece sürekli bir hareket vardı. Bir bestenin notaları gibi. Bujiye ilk dokunduğu anda başlamış, sonra motorun heyelan gibi sesi, geride kalan zamanla tüm bağını koparmıştı. Derken pervanenin dönüşüyle öndeki havayı da parçalayan hareket, kalkış pistine ilerleyiş, kısa bir duraksama, ileri atılış, upuzun, tehlikeli hız, artan hız, amaca giden dümdüz çizgi, zeminin uzaklaşması, uçağın doğal bir çizgiyi izleyerek yükselişi...

Telefon direklerini, tam ayak parmaklarının altından geriye kayarken gördü. Yer aşağıya doğru düşüyordu, sanki onun ayak bileklerinden kopup düşmeye başlamıştı. Dünya küçülüp bir top boyutuna gelecek, uzun süre ayağında sürüklediği tutuklu güllesi gibi olacak, sonra da düşüp kaybolacaktı. Vücudu bir keşfin yarattığı şaşkınlıkla sallandı, uçak da onunla birlikte sarsıldı, asıl yerinden kıpırdayan aşağıdaki toprakmış gibi göründü. O keşif, şu anda hayatının tamamen kendi ellerinde olduğuydu. Tartışmaya, açıklamaya, öğretmeye, yalvarmaya, savaşılmaya gerek yoktu. Yalnızca görmek, düşünmek ve harekete geçmek önemliydi. Derken toprak dümdüz bir çarşaf gibi dengelendi, Dagny dönerek yükselirken genişledi, genişledi... Son kez aşağıya baktığında pistin ışıkları artık sönmüştü. Yalnızca uzaklardan gördüğü güçlü ışık kalmıştı, o da artık Kellogg'un sigarasının ateşi gibi görünüyor, karanlığın içinde son bir selammış gibi parılıyordu.

Daha sonra Dagny kendi ön panelinin ışıklarıyla ve ön camın ötesine yayılmış yıldızlarla baş başa kaldı. Ona destek olacak şey yalnızca motorun temposu ile bu uçağı yapanların aklıydı. Ama zaten herhangi bir yerde de insana destek olacak başka ne var ki, diye düşündü.

Kuzeybatıya yönelmişti. Colorado eyaletinin üzerinden çaprazlama uçacaktı. En tehlikeli rotayı seçtiğini, en yüksek sıradağların üzerinden uzun süre uçuşması gerektiğini biliyordu. Ama en kısa yol oydu. Güvenlik, yükseltideydi. Bradshaw'daki tren görevlisiyle ölçüldüğünde, hiçbir dağ tehlikeli sayılmazdı.

Yıldızlar köpük gibiydi. Gökyüzü akışkan hareketlerle doluydu. Baloncuklar oluşuyor, daire çizen bulutlar dalgalanıyordu. Arada sırada yerden bir ışık yükseliyor, bir an için yukarıdaki mavilikten daha parlak görünüyordu. Ama tek başınaydı. Kara küller ile mavi örtünün arasındaydı. Kendine yer edinmek ister gibiydi. Dagny'yi selamlıyor, sonra kendi yoluna gidiyordu.

Boşluktan, bir nehrin solgun ışığı çıkageldi. Uzun süre görünür durumda kaldı, Dagny'yi karşılamak üzere belli belirsiz

bir hareketle kaymayı sürdürdü. Dünyanın derisinin altından gözüken fosforlu bir damar gibiydi, içinde kan bulunmayan narin bir damar.

Bir kasabanın ışıklarını gördü. Kırlara saçılmış bir avuç altın sikke gibiydi. Bu ışıkları bir elektrik akımı besliyordu. Yıldız kadar uzaktalardı ve ulaşılmaz gibilerdi. Onları besleyen enerji eskisi gibi değildi. Boş kırlardaki santralleri besleyen hiçbir güç yoktu. Bunların geri kazanılması için nasıl bir yolculuğa çıkmak gerektiğini Dagny bilmiyordu. Ama benim yıldızlarım onlar, diye düşündü aşağıya bakarken. Onun amacı, onun hedefi, rotasını çizmesine neden olan yol göstericisi onlardı. Başkalarının yıldızlara baktıkları sırada hissettiğini, yıldızların milyonlarca yıl uzakta olduğunu, hiçbir eylem zorunluluğu yüklemediğini bilerek hissettiğini, Dagny kent sokaklarını aydınlatan elektrik ampullerine baktığı zaman hissedirdi. Onun erişmek istediği yükseklik, şu aşağıdaki dünyaydı. Onu nasıl olup da kaybettiğini, kimin onu tutuklunun ayağındaki pranga durumuna getirdiğini, büyüklük vaadini kimin ulaşılmaz kıldığını düşündü. Ama kent geride kalmıştı. Artık ileriye bakmak zorundaydı. Karşısında Colorado Dağları yükseliyordu.

Ön paneldeki küçük cam gösterge, ona yükselmekte olduğunu gösterdi. Motorun sesi, çevresini saran metal kabukta çınlıyor, ellerinin sarıldığı tekerde titriyor, uçağı dorukların üzerine taşıyan gücü gösteriyordu. Yeryüzü artık buruşuk bir heykeldi. Sağa sola sallanıp duruyordu. Uçağın her eğilişinde patlayıp görünür hale gelen bir manzaraydı. Dagny onu, süt gibi yıldızları yırtan siyah bir kesik gibi görüyordu. Tam karşısındaydı ve giderek genişliyordu. Zihni ile vücudu uçakla birleşmiş durumda, onu aşağıya doğru çeken gözle görülmez emiş gücüne karşı savaştı, yeryüzünü ikide bir sallayan, neredeyse dağların yarısını da peşinden sürükleyerek gökyüzünden yuvarlanmasına yol açacakmış gibi davranan ani rüzgârlarla boğuştu. Sanki donmuş bir okyanusla boğuşuyordu da bir tek yerden su fıskırması durumunda ölecekti.

Dağlar küçülmeye başladığında ara sıra düzlükler, sislerle dolmuş vadiler belirdi. Sonra sis yükseldi, tüm toprağı yuttu, Dagny boşlukta asılı kaldı. Motorun sesi de olmasa hareketsiz gibiydi.

Ama yeri görmeye ihtiyacı yoktu. Alet paneli ona görme gücü verebiliyordu. En keskin zihinler hazırlamıştı onu. Dagny'ye rehber olsun diye. Her şey oradaydı, yeter ki okumasını bilsin. Bedelini nasıl tahsil etmişti acaba bu görüş yeteneğini ona sunanlar? Konsantre süttten konsantre müziğe, hassas aletler sayesinde konsantre görüşe kadar ne zenginlikler sunmuşlardı dünyaya! Karşılığında ne almışlardı peki? Hangi konumdalardı şimdi? Dwight Sanders neredeydi? Dagny'nin motorunun yaratıcısı neredeydi?

Sis açıldığında Dagny ilk olarak, kapkara kayalık bir alandan yükselen ateşi gördü. Nerede olduğunu hemen anladı. O alevi tanıyordu: Wyatt Meşalesi.

Amacına yaklaşmıştı artık. Arkasında, kuzeydoğu yönünde, Taggart Tüneli'nin deldiği dağlar vardı. Dağlar yavaşça eriyor, yerlerini Utah'ın yüksek yaylalarına bırakıyordu. Dagny uçağının yere biraz daha yaklaşmasına izin verdi.

Yıldızlar kayboluyordu. Gökyüzü daha bir kararıyordu. Ama doğudaki bulutların arasında ince çatlaklar belirmeye başlamıştı. Önce iplik gibi, sonra soluk yansımalar, ardından dümdüz şeritler... henüz tam pembe olmasalar bile mavi değillerdi en azından. Gelecekte ışık olacak renktelerdi. Bir görünüp bir kayboluyor, renkleri giderek açılıyor, gökyüzü onların karşısında daha da koyu görünüyordular. Sanki bir vaadin gerçekleşmesi bekleniyordu. Kafasının içinde bir müzik parçası çalmaya başladı. Pek sık hatırlamaktan hoşlanmadığı bir parça: Halley'nin Beşinci Konçertosu değildi bu, Dördüncü Konçertosu'ydu. İşkence dolu mücadelenin müziği, aralarda da uzaklardaki bir hayal gibi yükselen ezgi.

Afton Havaalanı'nı kilometrelerce uzaktan gördü. Önce kıvılcımlarla dolu bir kare olarak, sonra beyaz ışıkların güneş gibi

aydınlattığı bir alan olarak. Kalkacak bir uçak için aydınlatılmıştı meydan. Dagny inişini yapmak için beklemek zorunda kaldı. Alanın üzerinde, karanlık dış çemberde tur atarken, gümüş rengi bir uçağın beyaz ışıklar arasından Anka kuşu gibi yükseldiğini gördü. Peşinde iz bırakırcasına yükseldi, doğuya doğru uzaklaştı.

Dagny alanın ışıklarına doğru alçaldı, çimento pistin uçarak yaklaştığını gördü, tekerlerin değerken yarattığı sarsıntıyı duydu, yavaşladı, uçağını evcilleştirdi, otomobillerin güvenli hızına indirdi ve iniş pistinden ayrılıp terminal yoluna saptı.

Küçük, özel bir alandı bu. Afton'da hâlâ kalmayı başarmış az sayıdaki sanayi işletmelerine hizmet veriyordu. Bir görevlinin hızla onu karşılamak üzere geldiğini gördü. Sıçrayarak uçaktan indiğinde uçağın sarsıntısı daha yeni kesiliyordu. Saatlerce süren uçuş, birkaç dakika içinde silinecekti zihninden.

Dagny, "Beni hemen teknoloji enstitüsüne götürecek bir araba bulabilir misiniz?" diye sordu.

Görevli ona şaşkın şaşkın baktı. "Evet, herhalde bulunur hanımefendi. Ama... ama neden? Orada hiç kimse yok."

"Bay Quentin Daniels var orada."

Görevli başını yavaşça iki yana salladı, sonra başparmağıyla demin kalkan uçağın kuyruk ışıklarını gösterdi. "Bay Daniels şimdi gitti," dedi.

"Ne?"

"Şimdi gitti."

"Gitti mi? Neden?"

"İki üç saat önce onu almak üzere uçakla gelen adamla birlikte gitti."

"Hangi adam?"

"Bilmiyorum. Onu daha önce hiç görmedim ama... Tanrım! Nefis bir uçağı vardı!"

Dagny şimdi yine uçağın başında pistte hızlanıyordu. Çabucak yükseldi. Bindiği uçak sanki doğuya doğru giden o kırmızı kuyruk

ışıklarına nişanlanmış bir mermiydi. Bir yandan kendi kendine aynı sözcükleri tekrarlayıp duruyordu. “Yo, hayır! Yapamazlar! Asla yapamazlar! Yapamazlar! Yapamazlar!”

Sözcükleri ayrı ayrı patlamalardan ibaretti. Onları birbirine yalnızca zihnindeki ateş bağlıyordu. Kesindi artık, yok ediciyle yüz yüze gelecekti... Onun kim olduğunu da nereye saklandığını da öğrenecekti... Yo, motor olamaz, motoru götürüyor olamazdı. Onu karanlık bir bilinmezliğe uçuruyor olamazdı. Kaçamayacaktı bu sefer.

Doğuda bir ışık şeridi belirmişti. Sanki yerden fışkırıyordu. Çoktan beri tutulmuş da yeni salınmış bir soluk gibi. Yukarıdaki koyu mavinin içinde, yabancının uçağı, renk değiştiren, bir yandan diğer yana geçen tek bir kıvılcımdı. Karanlıkta sallanan bir sarkaç gibi tempo tutuyordu.

Mesafenin kavis, o kıvılcımı yere daha yakın gösteriyordu. Dagny kolu kaldırdı, kıvılcımı gözden kaybetmemeye çalıştı. Ufka değip gözden kaybolmasına izin veremezdi. Aydınlık artık gökyüzünü dolduruyordu. Sanki yabancının uçağı çekiyordu onu yerden. Uçak güneydoğuya yönelmişti. Dagny de onu güneşin doğduğu yere doğru izliyordu.

Gökyüzü saydam bir buz yeşiliyken soluk altın rengine döndü, ardından altın rengi, pembe camın ardındaki bir göl gibi yayıldı. O unutulmuş sabahın rengi gibi. Bulutlar, dumanlı mavi renklere bürünüp dağılıyordu. Dagny gözlerini yabancının uçağından ayırmıyordu. Sanki bakışları, kendi uçağını yürüten çekme halatıydı. Yabancının uçağı artık küçük, siyah bir artı işaretiydi. Işıklı gökyüzünde küçülen bir onay işareti gibi.

Bir ara, bulutların alçalmadığını, dünyanın kenarına yapışmış gibi durduklarını fark etti. İşte o zaman uçağıın Colorado Dağları’na doğru gittiğini anladı. Şu anda fark edilmeyen fırtınayla yeni bir mücadelenin onu beklediğini anlamıştı. Bunun bilincine varırken hiçbir heyecan hissetmedi. Uçağıının ya da bedeninin bunu bir kere daha yaşamaya dayanıp dayanmayacağını hiç dü-

şünmedi. Hareket edebildiği sürece dünyasını alıp kaçan o küçük beneğin peşinden gidecekti. Tek hissedebildiği, nefretin, öfkenin ve öldüresiye savaşmanın yangınından arta kalan boşluktu. Hepsi birleşmiş, tek bir buz kitlesine dönüşmüştü. Tek bir karar vardı; yabancıyı izlemek... izlemek ve... zihninde artık buna bir şey ekleyemiyordu. Ama kelimesiz bile olsa o boşluğun dibinde yatan şey belliydi: Hayatını vermek... eğer daha öncesinde onun hayatını alabilirse!

Artık tamamen bir makine gibiydi. Bedeni, uçağı uçurmanın gerektirdiği hareketleri otomatik olarak yapıyordu. Dağlar aşağıdaki mavimsi sislerin altına saklanıyor, diğ gibi yükselen doruklar, karşısına daha da mavi tehlikelerin varlığını haykırırcasına dikiliyordu. Yabancınn uçağıyla arasındaki mesafenin kısaldığını fark etti. Besbelli adam bu tehlikeli geçiş için hızını ayarlamış ama Dagny de devam ettirmiş, tehlikeyi düşünmemişti. Uçağını havada tutmak için yalnız kol ve bacak kaslarıyla savaş veriyordu. Dudaklarının kısacık, gerilim dolu hareketi, gülümsemeye en yaklaştığı ifadeydi. Dagny'nin uçağını uçuran... o adamdı. Kendini uyurgezer gibi izleme gücünü o vermişti Dagny'ye.

Adamın emrine uyar gibi, önündeki altimetrenin yükseldiğini gördü. Tırmanıyordu. Sürdüdü tırmanmayı. Soluğum ne zaman kesilecek, pervanem ne zaman fırlayıp düşecek, diye merak ediyordu. Güneydoğuya gidiyorlardı. Güneşin ışığını tıkayan en yüksek tepeye doğru.

Güneşin ışığı ilk önce yabancınn uçağına düştü. Bir an parıldadı, beyaz alev gibi Dagny'nin gözlerini kamaştırdı, ışınlarını kanatlarından göklere yansıttı. Ardından dağların dorukları geldi. Dagny güneş ışığının yarlardaki karlara düştüğünü, oradan granit duvarlara aktığını gördü. Düzlüklerde çok sert ve keskin gölgeler oluşuyor, dağları capcanlı bir forma sokuyordu.

Colorado'nun en vahşi bölgesinde uçuyorlardı. Kimsenin yaşamadığı, yaşayamayacağı, insanoğlunun yaya ya da uçakla ulaşamayacağı yerler. Yüz altmış kilometre yarıçaplı alanda ini-

lebilecek tek düzlük yoktu. Dagny benzin göstergesine baktı. Yarım saatlik benzini kalmıştı. Yabancı daha yüksek, yeni bir tepe dizisine doğru gidiyordu. Dagny içinden, acaba neden hiçbir uçağın seçmeyeceği bir rotayı seçiyor, diye merak etti. Şu tepeler dizisi keşke arkamda kalmış olsaydı, dedi içinden. Herhalde gösterebilmeyi umduğu son çaba bu olacaktı.

Yabancı birdenbire hız kesmeye başladı. Alçalıyordu. Oysa Dagny onun yükselmesini beklemişti. Karşısındaki granit duvar onu karşılamak üzere harekete geçmiş, kanatlara uzanıyor gibiydi. Ama adamın dümdüz hareketi aşağıya doğruydı. Dagny bu uçuşta bir kesiklik, bir sarsıntı, bir motor arızası işareti göremiyordu. Kontrollü bir niyet vardı. Derken kanatlarında güneşi tekrar yansıtarak yan döner gibi yaptı, spiraller çizerek uçuşa geçti. İnişe hazırlanıyor gibiydi, oysa iniş yapılabilecek bir yer görünmüyordu.

Dagny bir açıklama bulmaya çalışmadan bakıyor, gördüklerine inanamıyordu. Uçağın birden fırlayıp yükselmesini, yeniden rotasına dönmesini bekliyordu. Ama çizdiği o düzgün daireler alçalarak devam ediyordu. Dagny'nin göremediği, düşünmeye de cesaret edemediği bir yere doğru. Granit kayalar, kırık çene-deki dişler gibiydi. Yabancı'nın uçağı ile Dagny'nin uçağını onlar ayırıyordu. Spiral hareketlerin dibinde neyin yattığını görmesi mümkün değildi. Tek düşünebildiği, bu işin intihara hiç benzemese de herhalde öyle bir şey olması gerektiği idi.

Kanatlarda güneşin yansıdığını bir kere daha gördü. Ardından uçak, iki kolunu açıp dalış yapan bir insan gibi aşağı kaydı, bir dizi kayanın gerisinde gözden kayboldu.

Dagny uçuşunu sürdürdü, uçağın tekrar görünmesini bekledi. Böylesi bir felaketin bu kadar sessiz ve sakin biçimde gerçekleşebileceğine inanamıyordu. Uçağın kaybolduğu yerin üzerinden geçerken baktı. Granit duvarların çizdiği çemberin dibinde yatan bir vadiye benziyordu.

Vadiye varıp yine aşağıya baktı. İnişe elverişli yer yoktu. Uçak da görünürde değildi.

Vadinin dibi, yer kabuğunun ilk soğumaya başladığı günlerdeki halini andırıyordu. Sırayla kayalar, tehlikeli formasyonlar, uzun, kapkara yarlar, yana doğru uzamış birkaç çarpık çurpuk çam ağacı vardı. Mendil kadar bile düzlük yoktu. Bir uçağın saklanabileceği yer de yoktu. Ama ortada uçak enkazı da görünmüyordu.

Dagny birden uçağı yana eğdi, vadinin üzerinde daire çizdi, biraz alçaldı. Açıklayamadığı bir ışık hilesi sonucu, vadinin tabanını çok daha net görebildi. Uçak yoktu orada. Ama... bu mümkün değildi.

Daireler çizerek daha da alçaldı, çevresine bakındı. Korku dolu bir an içinde, sanki sessiz bir yaz sabahıymış da kendisi dağlarda kaybolmuş, hiçbir uçağın yaklaşmaya cesaret bile edemeyeceği bir yerde benzinsiz kalmış gibi bir duyguya kapıldı. Hiçbir zaman var olmamış bir uçağı mı arıyordu burada? Yok edici yine her zamanki gibi ortadan kaybolup gitmiş miydi? Belki de onu buraya sürükleyen, yok edicinin hayaliydi. Onu da yok edebilmek için sürüklemişti küçük uçağı buraya. Dagny kendini topladı, başını iki yana salladı, uçağını biraz daha alçalttı.

Quentin Daniels gibi bir beyni, aşağıdaki kayalar arasında kaderine terk edemem, diye düşünüyordu. Eğer hâlâ sağsa, yardım edilebilecek durumdaysa bulmak zorundaydı onu. Vadinin duvarlarının arasına inmiş, orada daireler çiziyordu. Tehlikeli işti uçmak. Burası da fazla dardı. Ama o döne döne alçalmayı sürdürdü. O anda hayatı, görüşünün keskinliğine bağlıydı. Gözlerinin iki görevi vardı: vadinin dibini taramak, bir de kanatlarını yırtmaya hazırlanan granit yüzeyleri kollamak.

Tehlikeyi işinin bir bölümü sayıyordu. Artık kişisel bir anlamı yoktu onun. İçindeki vahşi duygu âdeta zevk veriyordu ona. Kaybedilmiş bir meydan savaşının son salvosu. Hayır! Çılgılık atıyordu için için. Yok ediciye sesleniyordu. Geride bıraktığı

dünyaya sesleniyordu. Bunca yılına, yenilginin upuzun yoluna sesleniyordu... *Hayır! Hayır!*

Gözleri ön paneli taradı, sonra yüksek sesle, derin bir soluk saldı ve hareketsiz oturdu. Son baktığında altimetre 11.000 fiti gösteriyordu. Şimdi ibre 10.000 fitte duruyordu. Ama vadinin tabanı değişmemişti. Uçağa yaklaşmamıştı. İlk baktığı zamanki mesafe daha da kısalmış değildi.

Colorado'da normal yükseltinin 8000 fit olduğunu biliyordu, inişinin süresini fark etmemişti. Yukarıdayken çok net ve çok yakın görünen tabanın şimdi çok bulanık ve uzak görünmesine şaşıyordu. Aynı kayalara aynı perspektiften bakıyordu. Büyümemişti kayalar. Gölgeleleri hareket etmemişti. Vadinin dibindeki o doğal olmayan ışık hâlâ parıldıyordu.

Altimetrenin bozulduğunu düşündü, dönerek inmeyi sürdürdü. İbre de inmeyi sürdürüyordu. Granit yükselti artıyordu. Çevredeki dağlar büyüyor, doruklar gökyüzünde birbirine yaklaşıyordu... Ama vadinin tabanı hâlâ değişmemişti. Sanki dipsiz kuyuya düşüyordu. İbre 9500'e, 9300'e, 9000'e, sonra da 8700'e indi.

Gözlerini kamaştıran ışığın bir kaynağı yoktu. Uçağın dışındaki hava patlamıştı sanki. Patlamış, kör edici, buz gibi bir ateş çıkmıştı. Ani ve sessiz. Şaşkınlık içinde arkasına yaslandı, ellerinin önündeki kontrol kolunu bırakıp gözlerini korumak üzere yükseldi. Bir an sonra kolu yeniden yakaladığında ışık yok olmuştu ama uçak topaç gibi dönüyor, Dagny'nin kulakları sessizlikten patlayacak gibi oluyor, pervane önünde hareketsiz duruyordu. Motoru stop etmişti.

Kolu itip yükselmeye çalıştı ama uçak iniyordu. Yerden ona yaklaşan da demin gördüğü kayalar değildi, az önce baktığında var olmayan çimenlik bir alandı.

Duracak zaman yoktu. Durumu kavramaya çalışmak için zaman da yoktu. Çakılır gibi iniş yapmaktan kurtulacak zaman da yoktu. Yer, üzerine gelen yeşil bir tavan gibiydi. Birkaç yüz fit uzaklık vardı, o da hızla azalıyordu.

Yaralı bir sarkaç gibi sağa sola yalpalayarak, tekere sımsıkı sarılarak, yarı koltuğunda, yarı diz üstü pozda, planör uçuşuna geçmeye çalıştı. Yeşil zeminin çevresinde dönerken uçağı karnı üzerine indirmeye çalışacaktı. Kolları zorlanıyor, başarıp başarmayacağını bilemiyordu. Zamanı tükeniyordu. Bir an içinde, her zaman sahip olduğu o farklı varoluş duygusunu hissetti. Sevgisine bir anlık selam, felakete karşı isyan dolu bir inkâr... Yaşam aşkı ve kendi varlığının eşsiz değeri zihnine düşmüştü. Sağ kalacağından, gurur dolu bir inançla emin oldu.

Onu karşılamak üzere olan zemine cevap olarak, kafasının içinde, kaderine meydan okuyan çığlığı duydu. Nefret ettiği sözlerdi bunlar. Yenilginin, umutsuzluğun, yardım çağrılarının sözleri.

“Ah lanet olsun! John Galt kim?”

**Ayn Rand'ın Objektivizm felsefesinin
bir özeti olarak görülen Atlas Vazgeçti
destanlara özgü kahramanlarıyla ve
kötü adamlarıyla, iyinin ve kötünün
ne olduğuna dair sorularıyla bir roman
formunda yazılmış olsa da aslında felsefi
bir devrim amacı taşıyor.**

Birleşik Devletler'de en büyük mucitler, sanayiciler, bilim insanları ve yetkin kişiler bir bir ortadan kayboluyor ve nereye gittiklerini kimse bilmiyor. Bu kaotik ortamda ekonomi tepetaklak olurken hırslı iş kadını Dagny Taggart, yönettiği kıtalararası demiryolunu ayakta tutmak için varını yoğunu ortaya koyuyor ancak gün geçtikçe dünyanın geri döndürülemez bir şekilde yıkıma sürüklendiği ve kurtuluşun mümkün olmadığı anlaşılıyor...

Büyük bir sanayi dehası insanların gözü önünde işe yaramaz bir sosyete çapkınına dönüşüyor, çelik endüstrisinde çığır açan yenilikçi bir üretici kendi elleriyle yıkımını hazırlıyor, çağının öncüsü olabilecek kadar yetkin bir filozof yasadışı yollara sapıyor ve dâhi bir besteci kariyerinin zirvesinde müziği bırakıyor... İnsanlığı ayakta tutan tüm değerler kaybolurken, devinimi sağlayan itici güç yok olmuşken kurtuluşu kim sağlayacak? Dünya yok oluşa mı sürüklenecek yoksa yıkıntıların arasında, var olmanın tanımı yeni baştan mı yapılacak?

Kolay kolay bir tanıma sığdırılamayan ve hem bir gerilim hikâyesi hem de felsefi ve siyasi bir roman olarak görülebilecek *Atlas Vazgeçti* ilk kez 1957 tarihinde okuyucuyla buluştu ve o günden bu yana yazılmış en etkili ve sansasyonel eserlerden biri olmayı sürdürüyor.

www.pegasusyayinlari.com

ISBN: 978-925-410-244-8

